

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
חמישי

היכל
תשיעי

אגרות-קודש

•

מאת
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

וצוקל"ה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

כרך ח
חורף תשי"ד

הוצאה חמישית וזעזועתק וחוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושמונה לבריאה

שלש מאות שנה להולדת כ"ק הבעל שם טוב

IGROIS KOIDESH

Volume VIII

Copyright © 1988

Second Printing 1988

Third Printing 1995

Fourth Printing 1996

Fifth Printing 1998

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

Orders Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form, without prior permission, in writing, from the publisher.

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneerson, Menahem Mendel, 1902-1994

Igrot-Kodesh.

(Kovets Shalshet ha-or; hekhal 9., sha'ar 5.)

(sifriy. Otsar ha-Hasidim, Lyubavitsh)

Title on t.p. verso: Igrois Koidesh.

Includes bibliographical references and index.

Contents: Kerekh 1. 688-704. ...Kerekh 8. 721.

1. Schneerson, Menahem Mendel, 1902-1994 --Correspondence. 2.

Habad. 3. Rabbis--Correspondence. I. Title. II. Title: Igrois

Koidesh. III. Series: Kovets Shalshet ha-or' hekhal 9., sha'ar 5.

IV. Series: Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavitsh.

BM198.S33528 296.8'33 87-16855.

ISBN 0-8266-5800-8 (set)

ISBN 0-8266-5808-2

Manufactured in the United States of America

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מדפיסים אנו בזה כרך שמיני מסדרת
אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א, שבו אגרות חורף תשי"ד.

בראש הספר בא מפתח האגרות, ובסופו:

(א) מפתח ענינים.

(ב) מפתח מוסדות וארגונים.

(ג) מפתח אנשים.

(ד) מפתח מקומות.

כן נוספו, ציונים והערות בשוה"ג**.

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' שלום דובער שי' לוי.

מערכת „אוצר החסידים“

תחלת אלול, שנת ה'תשנ"ח, שנת תשמ"ח, תהא שנת חירות משיח
ברוקלין, נ"י.

(*) עד עתה יצאו לאור בסדרה זו 26 כרכים: אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר הזקן, כ"ק אדמו"ר האמצעי
וכ"ק אדמו"ר ה"צמח צדיק, נדפסו (בכרך אחד) בשנת התשמ"ב. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע,
ומילואים לכרך הנ"ל — בשנת התשמ"א. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע (שני כרכים) בשנת
התשמ"ב. כרך ג — בשנת התשמ"ז. כרכים ד-ה — בשנת תשמ"ז. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע,
כרכים א-ה — בשנת התשמ"ג. כרכים ו-י — בשנת התשמ"ד. כרכים יא-כ — בשנת התשמ"ה. אגרות-
קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א, כרכים א-ג — בשנת תשמ"ז. כרכים ד-ז — שנה זו.
(**) כדי להבדיל בינם לבין הערות כ"ק אדמו"ר שליט"א, באות הערות העורך באותיות קטנות יותר
ושונות מהפנים.

מפתח כללי

3	 פתח דבר
5	 מפתח האגרות
א	 אגרות קודש
שסה	 מפתח ענינים
שעח	 מפתח מוסדות וארגונים
שפ	 מפתח אנשים
שפג	 מפתח מקומות

מ פ ת ח

		תשי"ד	
	עצות להתרגשות מתורה ותפלה, מח"ז	ד' תשרי	ברמו
א	והרהורים		
ב	ביה"ס לחקלאות ולמלאכה בכפר חב"ד	ה' תשרי	ברמו
ג	תיקון מדה	בין כסא לעשור	ברמח
	הוצאת ספרים בשפת המדינה. הדיבור	י. נ. שטיינברג	ברמט
ד	בלה"ק		
	תוכן שיחת שבת בראשית. השפעת	מוהרי"ל שלי"פר	ברג
ה	שמחת על השנה. תורת חיים		
ו	תהלים — התכללות תורה ותפלה	מ"ה תשרי	ברנא
ז	הוספה בתורה — מגן להשפעת הסביבה	ב' מ"ח	ברנב
ח	להשתדל לעבוד במוסדות חב"ד	ב' מ"ח	ברנג
ט	נהיגת מכונית	ב' מ"ח	ברנד
י	החזקת מוסדות הרשת. קרן גמ"ח ע"י	אגרי"ח באה"ק	ברנה
יא	הבנק		
יב	חכמה, חכם ותלמיד חכם	ד' מ"ח	ברנו
	יציאה מא"י ללמוד תורה — שהתורה	ד' מ"ח	ברנו
יג	תלמד אותו		
יד	הליכה לאט לאט בהדרכת התלמידים	מוהרש"ח קסלמן	ברנח
יז	עריכת ס' תולדות אדה"ז	מוהרא"ח גליצנשטיין	ברנט
	זיכרון הכניסה ללמוד בישיבת תר"ח.	ס' מ"ח	ברס
יח	לימוד פני התורה		
יט	חינוך התלמידים בתוקף ובנעימות	י"ד מ"ח	ברסא
יז	חינוך מקסימלי יעזור לילדים בבגרותם	י"ד מ"ח	ברסב
כ	הצלת ילדים מחינוך של כפירה	מוהרש"א שאולזון	ברסג
כא	ניצוצות חב"דיים יצטרפו לנר שבנפשו	י"ג מ"ח	ברסד
כא	המנעות מהגירה לאמריקה	י"ז מ"ח	ברסה
כב	ע"י טהרת המשפחה זוכים לבנים	י"ז מ"ח	ברסו
	קירוב יהודי לאשכנזי. יוקר יהודי אצל	מ"ה אהרן בן חמו	ברסז
כג	הקב"ה		
כד	מניעת לימודי חול עד גיל ידוע	י"ח מ"ח	ברסח
	עוסק בתורה התעסקות בהפצת	מ"ה חיים צימנט	ברסט
כה	היהדות כבעסק גשמי		
כו	התרחבות בפעולותיהם. בטאון חב"ד	צא"ח אה"ק	בער
כז	שפת הלימוד — אידיש	ת"ת כפר חב"ד	ברעא
	אגודת נשי וננות חב"ד. השפעה על	כ' מ"ח	ברעב
כז	הסביבה		
כח	הוראות בעבודתו בקסבלנקה	מ"ה שלמה מטוסוב	ברעג

כט	אין ושחט אלא ומשך. פרטי השחיטה בעבודת ה'	מוהרא"א קאליפאן	כ"ה מ"ח	ב'עדר
ל	כשאין מעיקים על הלויים גם הנהגת הקב"ה היא כך		כ"ז מ"ח	ב'ערה
לא	אח ואחות נשואים לאחות ואח לעודד את בעלה לנסוע בשליחות		כ"ז מ"ח	ב'רעו
לב	התל' שבצרפת — שלוחי האיר. הגדלת הישיבה	מ"ה ניסן גמנוב	כ"ח מ"ח	ב'רעז
לד	תפלין דר"ת, טבילת עזרא ולימוד דא"ח		א' כסלו	ב'רעט
לו	הימנעות מדין תורה בין המלמד והנהלה סגולות להצלחת העסק		א' כסלו	ב'רפ
לז	שמיעה בקול הרופא — ציווי הקב"ה וצ"ל בשמחה		ג' כסלו	ב'רפא
לט	לימוד אותיות ונקודות לתלמידים		ג' כסלו	ב'רפב
מ	מה להלן באימה ביראה כ"י שד"ר — קלייבן גשמיות זיען רוחניות.	מוהרמ"א שיינברגר	ד' כסלו	ב'רפג
מ	מעמד	מוהרש"ז דוכמן	ה' כסלו	ב'רפד
מא	חודש הנסים. בריאות רוחנית וגשמית להתנות נסיעת התלמידים בהוספה בלימוד	מוהרע"ז סלונים	ה' כסלו	ב'רפה
מב	מוח שליט על הלב		ה' כסלו	ב'רפז
מג	להתעלם מהתקפת העתונות. כתה ללימוד שחיטה	מ"ה שלמה מטוסוב	ט' כסלו	ב'רפח
מד	ברכה כמו גשם ע"י חרישה וזריעה — לימוד תורתו		ט' כסלו	ב'רפט
מה	הדפסת ספרים ע"י קה"ת דוקא. לימוד דא"ח של הנשיא דוקא		ט' כסלו	ב'רצ
מו	ירידת הנשמה לגוף למלאות השליחות חודש-מסוגל לנסים. נזכרים למטה ונעשים למע'	כללי לאנ"ש	י"ד כסלו	ב'רצב
מח	י"ט כסלו יום מסוגל שעצמות א"ס יאיר בנו		י"ד כסלו	ב'רצג
נא	התגייה השנתית העשירית	אחי תמימים בוסטון	י"א כסלו	ב'רצד
נב	ביהכ"נ בשכונה החדשה. תמיכת קרן ההצלה לעסקנות ליובאוויטש	מוהר"א לוויטנסקי	י"ב כסלו	ב'רצה
נג	עם אחד ממשיכים אחדות ע"י תורה אחת התעסקות בעניני מקוואות. טבילה — הביטל, עניות	מוהרא"א יונגרייז	י"ג כסלו	ב'רצז
נד	גבאות ביהכ"נ ליובאוויטש. מניעת המרה שחורה	מוהר"ב לעווי	י"ג כסלו	ב'חצר
נה	דיבור בעת התפלה. האדם נברא ב' עינים — ימין לראות הטוב שבוולת כו'	מ"ה יוחנן גורדון	ט"ז כסלו	ב'רצט
נו		מוהר"י גלסון	ט"ז כסלו	ב'ש
נז				

גח	השכנת שלום בית. הפצת לימוד		ט"ז כסלו	ב'שא
גח	החסידות			
גח	הוראות בעבודתם	רשת אהליי אה"ק	י"ז כסלו	ב'שב
ס	הוראות דיני טהרת המשפחה לכלה		י"ח כסלו	ב'שג
סא	בניית מקוה כלוד	מו"ה מלך קפלן	י"ח כסלו	ב'דש
סב	בענין הנ"ל	אגריח באה"ק	י"ח כסלו	ב'שה
סב	השתתפות בחגיגת בר-מצוה של תל' —	מוהרא"י גלוחאוסקי	כ"ב כסלו	ב'שו
סב	במקום המותר דוקא			
סב	אמונה ובטחון — זרעא חייא וקיימא.		כ"ב כסלו	ב'שו
סג	לימוד התניא			
סד	בכל תשלום לתת מעשר ויביא הצלחה		כ"ב כסלו	ב'שה
סה	הצלחה בשיעור תניא	מוהרמ"ל קעלער	כ"ב כסלו	ב'שט
סה	סידור והרחבת הישיבה במלבורן	מו"ה אשר אברמסון	כ"ג כסלו	ב'שי
סו	הוראות בעבודתו במקנס	מו"ה מיכאל ליפסקר	כ"ג כסלו	ב'שיא
סז	תשורת המזוזה, קופסת בשמים וטס כסף	מוהרשי"א שפירא	כ"ד כסלו	ב'שיב
סח	ברכה ע"י חרישה חריעה		כ"ד כסלו	ב'שיג
סט	נס חנוכה ע"י שעמדו במס"נ		כ"ד כסלו	ב'שיד
ע	הערות לספריו	מוהרמ"י גוטמן	כ"ד כסלו	ב'שטו
עא	שמישים לחנוכה, במרום. פתגם הציצ	מוהרד"נ לעסער	כ"ד כסלו	ב'שטז
עב	מניעת האוש והעצבות. עבודה בשמחה		כ"ד כסלו	ב'שז
עג	התעוררות לעבודה	אגוניח פריז	כ"ז כסלו	ב'שיח
עד	סגולה לשידוך — החלטה לנהג בית		כ"ז כסלו	ב'שיט
עד	יהודי			
עד	שידוכים בין ספרדים ואשכנזים		כ"ז כסלו	ב'שב
עו	עידוד בעבודת ההשפעה על התל'	מוהר"ז סגל	כ"ז כסלו	ב'שכא
עו	הי גולה למקום תורה. לימוד החסידות		כ"ח כסלו	ב'שכב
עו	והמוסר			
עס	נס חנוכה ע"י מס"נ. הת' — נרות להאיר	חגיגה השנתית של תות"ל	נר חמישי	ב'שכג
פ	ימים יוצרו ולוא אחד בהם. העבודה		ב' טבת	ב'שכד
פא	כמוסד רבנו			
פא	חייל בצבא הרב"ל. לימוד האותיות		ב' טבת	ב'שכה
פא	והנקודות			
פב	ארגון אגודת בנות חב"ד		ב' טבת	ב'שכו
פג	להעמיד פנס להאיר הרחוב	מו"ה דוד פטשניק	ב' טבת	ב'שכז
פד	בנין לישיבה במלבורן	מוהריש"ז סרברנסקי	ב' טבת	ב'שכח
פה	ההשתתפות בספר, וויטבסקי	מו"ה הלל מדליה	ב' טבת	ב'שכט
פו	מלכות יון — סוריה	מו"ה יוסף פליינער	ג' טבת	ב'של
פז	הערה בתניא פמ"ב	מוהרא"א יאלעס	ג' טבת	ב'שלא
פז	גילוח זקן בסם וע"י תער		ד' טבת	ב'שלב
פט	היחסים עם עליית הנוער. מניעת עימות	מו"ה יצחק אלמליח	ד' טבת	ב'שלג
פט	עם העתונים			
צ	חיבול רעיונות החסידות בסיום	מו"ה הלל פעוונזנער	ד' טבת	ב'שלד

אם אכילת שבת מגשם. מצות חנוך בקטן. גדרי תפירה בשבת. מצוה הבאה בעבירה ועוד.	מוהרא"ז ויסקינד	ז' טבת	ב'שלה
צא			
זה	מורה שלמה הארנשטיין	ח' טבת	ב'שלו
זו		ח' טבת	ב'שלו
זו		ט' טבת	ב'שלה
זו	מוהרא"י חן	י"א טבת	ב'שלט
זח	מרת רחל קונין	י"ב טבת	ב'שמ
צט	מורה יצחק דובאוו	י"ב טבת	ב'שמא
ק	מוהרשי"י זיין	י"ד טבת	ב'שמב
	מהרש"י שור	י"ד טבת	ב'שמג
קא			
קב	מוהרח"ש ברוק	י"ד טבת	ב'שדמ
קג		ט"ז טבת	ב'שמה
קד		ט"ז טבת	ב'שמו
קה	מורה צבי ראיאק	י"ז טבת	ב'שמו
קו		י"ז טבת	ב'שמח
קז		י"ז טבת	ב'שמט
קח	מורה חיים שנייבאלג	י"ז טבת	ב'שנ
קט	מוהרש"י קצנלנבויגן	י"ז טבת	ב'שנא
קי		י"ז טבת	ב'שנב
קיא		י"ח טבת	ב'שנג
	מורה דוד הלמן	י"ח טבת	ב'שנד
קיב			
קיג		י"ט טבת	ב'שנה
	צא"ח ת"א	י"ט טבת	ב'שנו
קיד			
קטו	הנהלת הישיבות באה"ק	כ"א טבת	ב'שנז
קטז		כ"א טבת	ב'שנח
קיח		כ"א טבת	ב'שנט
קיח	מוהרי"מ לויין	כ"ד טבת	ב'שס
קיט		כ"ד טבת	ב'שסא
קכ	מוהרא"מ שליט	כ"ה טבת	ב'שסב
		כ"ה טבת	ב'שסג
קכב			
		כ"ה טבת	ב'שסד
קכב			
	מורה שלמה מטוסוב	כ"ז טבת	ב'שסה
קכג			
קכד	מורה סעדי ליברוב	כ"ז טבת	ב'שסו
קכה	מורה מאיר לבקובסקי	כ"ז טבת	ב'שסז
קכה	מר ברוך רוזנטל	כ"ז טבת	ב'שסח

קכו	תושבים נוספים לכפר	הנהלת כפ"ח	כ"ז טבת	ב'שסט
קכז	כת"ז דא"ח, מסורת בנוגע לתניא	מוהרש"ד זיסלין	כ"ח טבת	ב'שע
קכז	לימוד בתורת וצדקה רוחנית		כ"ח טבת	ב'שעא
קכח	עליות וירידות בחיים. אמונה ובטחון		כ"ח טבת	ב'שעב
קכט	שירות לאומי	מוהרש"י זיון	כ"ח טבת	ב'שעג
קלב	הקשיים בעבודתם — נסיון. קירוב הנוער	צא"ח באה"ק	כ"ט טבת	ב'שעד
קלג	לימוד דא"ח עם התלמידות	מוהרי"ד גורביץ	כ"ט טבת	ב'שעה
קלד	הוראות בעבודתם	הנהלת תורת לוד	כ"ט טבת	ב'שעו
קלו	דף השבוע ע"י הרדיו	מוהרפ"מ טייץ	ר"ח שבט	ב'שעז
קלז	פתיחתה בכל יום	ביהכ"נ חב"ד ת"א	ר"ח שבט	ב'שעה
קלח	התוועדות כ"ד טבת וי"ד שבט	אנ"ש טורונטו	ב' שבט	ב'שעט
קלט	תרגום חומר מכרם חב"ד לאיטלקית	מורה מרדכי פרלוב	ב' שבט	ב'שפ
קמ	יום ההילולא — יום סגולה		ב' שבט	ב'שפא
קמא	כתב סתם ע"פ אדה"ז	מורה יעקב זילברמן	ג' שבט	ב'שפב
קמא	שמירת הבריאות		ג' שבט	ב'שפג
קמב	הנהגת הקהלה במקנס	מורה יוסף ברדוגה	ג' שבט	ב'שפד
	סגולה לרפואת מאור עיניו — לימוד		ד' שבט	ב'שפה
קמג	המאור שבתורה — דא"ח			
קמד	הוראות בעבודתו	מהרש"ז העכט	ד' שבט	ב'שפו
קמה	בטחון ברופא כל בשר		ד' שבט	ב'שפז
	לימוד ביום ראשון ולימוד עברית		ו' שבט	ב'שפח
קמה	בעברית			
קמו	התוועדות עם התל', חזרת דא"ח וניגונים	מורה מיכאל ליפסקר	ו' שבט	ב'שפט
	תרגום השיחות לאיטלקית. סמכויות	מורה ישראל נאה	ו' שבט	ב'שצ
קמז	המלך			
קמט	הערות לאגרת ב'רצב דלעיל	מורה הלל מדליה	ו' שבט	ב'שצא
קנ	הפצת היהדות	מורה דוד טננהויז	ו' שבט	ב'שצב
קנא	ספר זכרונותיו	מורה גד פרוסקין	ו' שבט	ב'שצג
	התוועדותיו. לימוד תורת נשיא הדור.	מוהרש"ח קסלמן	ז' שבט	ב'שצד
קנב	שמירת הבריאות			
קנד	יד חסידים על העליזנה		ז' שבט	ב'שצה
קנד	נשואי [ב' בנים בשבוע אחד]		ז' שבט	ב'שצו
		מוהרש"ש רובין-הלברשטם	ח' שבט	ב'שצז
קנה	סממני רפואה לצבע השערות	האדמו"ר מצעשינעב		
קנו	לימוד כתב אשורי לחינוקות	מוהרדי"ן לעסער	ח' שבט	ב'שצח
קנז	הרחבתה	אגונ"ח קליוולנד	ח' שבט	ב'שצט
קנח	תוקף בהנהגת המוסדות. ויגבה לבו		ט' שבט	ב'ת
קנט	לא להתפעל מההפרעות בעבודתו	מוהרבי"צ שמשוב	ט' שבט	ב'תא
קס	ניצול יו"ד שבט להפצת המעיינות	מברק כללי	ליו"ד שבט	ב'תב
קס	תמיכת הישיבה	משתתפי חגיגת תות"ל	י"ד שבט	ב'תג
	ע"י החלטה להוסיף בצדקה נפתחים	מוהרש"א פיין	י"א שבט	ב'תד
קסב	הצנורות			

קסג	לפעול בעירו	מוהרי"ל הורביץ	י"א שבט	ב'תה
קסד	הסדר בכתיבת המכתבים. נחוץ לדעת מהמתרחש בעולם		י"א שבט	ב'תו
קסה	לפעול על סביבתו		י"ג שבט	ב'תז
קסו	התל' שבאו להתוועדות יו"ד שבט	מוהרמ"ז גרינגלאס	י"ג שבט	ב'תח
קסו	תיקון בתהלים אהל יוסף יצחק	מוהרמ"ל קעלער	י"ג שבט	ב'תט
קסז	תיקון לפגיעה בכבוד נשיא ישראל		י"ד שבט	ב'תי
קסח	לימוד מ"אטום, פעולת קורטוב א' — ע"י זעזוע	מוהרי"ז פויזנר	י"ד שבט	ב'תיא
קסט	סיבה לחסרון שלום		יד שבט	ב'תיב
קסט	השפעה על תלמידיו	מוהרי"ז סגל	ט"ז שבט	ב'תיג
קע	הערות לספרו לב ארי' החדש	מוהרי"א פרלוב	ט"ז שבט	ב'תיד
קעד	פתגם הצ"צ: קרא לשמש ויזרח אור		י"ז שבט	ב'תטו
קעד	המוסדות שיסד בעל ההילולא		י"ח שבט	ב'תטז
קעה	חברת גמ"ח שומרי שבת	מ"ה יוחנן גורדון	י"ח שבט	ב'תז
קעו	משתמט שיקרא שמו על הפירוד		כ' שבט	ב'תיח
קעו	לימוד המוסר והחסידות בישיבות		כ"א שבט	ב'תיט
קעח	הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה כו'		כ"א שבט	ב'תכ
קעט	החזקת הת"ת	אנ"ש לונדון	כ"א שבט	ב'תכא
קפ	מסיבות שבת	מוהרב"צ שמטוב	כ"א שבט	ב'תכב
קפ	השגחה פרטית והשטפון		כ"ב שבט	ב'תכג
קפב	אופן התיקון תלוי בשמירת טהמ"ש של ההורים		כ"ב שבט	ב'תכד
קפג	סידור העבודה באופן שלא יגע בכריאות		כ"ג שבט	ב'תכה
קפד	נשואים בר"ח אדר — ג"פ שמחה	מ"ה יחיאל גרטנר	כ"ג שבט	ב'תכו
קפה	סקירת עבודת חב"ד במרוקו בדו"ח השנתי	מוהרב"א גורודצקי	כ"ג שבט	ב'תכז
קפו	הגדלת הישיבה. הוספת שיעורי תורה	אנ"ש והתמימים מונטריאל	כ"ג שבט	ב'תכח
קפז	הוראות בעבודתו במידלעט	מ"ה סעדי' ליברוב	כ"ג שבט	ב'תכט
קפח	השפעה על סביבתו		כ"ד שבט	ב'תל
קפט	העבודה נגד המסיון. קשר תפילין של חב"ד		כ"ד שבט	ב'תלא
קצ	גודל ענין החנוך. תורתו של ר' מאיר	פרופ' יחזקאל קוטשר	כ"ד שבט	ב'תלב
קצא	נתינת שם ע"י ההורים		כ"ד שבט	ב'תלג
קצב	קופה לעזר לקניית פאה נכרית		כ"ה שבט	ב'תלד
קצב	תיקון על נסיעה באנ"י יהודית בשבת		כ"ה שבט	ב'תלה
קצג	סגולה לבנים		כ"ה שבט	ב'תלו
קצד	לא להתפעל ממנגדים		כ"ז שבט	ב'תלז
קצד	חנוך הבנים. לימוד תורת החסידות		כ"ח שבט	ב'תלח
קצה	כוונת מצות תפילין		כ"ח שבט	ב'תלט
קצו	פנ"י התורה פועל חיות בנגלה דתורה		כ"ח שבט	ב'תמ
קצו	עצה לחטא הידוע		כ"ט שבט	ב'תמא

קצז	דורכבלאזונג	כ"ט שבט	ב'תמב
	השפעה על הסביבה. לא להתפעל	אדר"ח אד"ר אגו"ח אה"ק	ב'תמג
קצח	מהפחדות		
ר	כ"ד טבת. חת"ת	אדר"ח אד"ר מוהרש"ז רובין	ב'תמד
	הזמן אבידה שאינה חוזרת. מניעת לימודי חול	אדר"ח אדר	ב'תמה
רא			
רב	הפצת החסידים ע"י השו"ב באביסיניע	אדר"ח אד"ר מוהרש"ח קסלמן	ב'תמו
רג	חינוך הבנים. צניעות	א' אד"ר אגו"ח	ב'תמז
	סיום משניות. התחלת המשניות — קר"ש	א' אד"ר חברי איגוד שילה	ב'תמח
רה	של ערבית, קב"ע תומ"צ בחושך העולם		
רו	תיקון מקוה	א' אד"ר	ב'תמט
רז	שתצילנו משכן רע — שבלב האדם	ב' אד"ר	ב'תנ
רח	לב נשכר ונדכה — רק בתשובה	ד' אד"ר	ב'תנא
רט	לא לפרסם הריון — עד החדש החמישי	ד' אד"ר	ב'תנב
רי	התועדות עם התל', אגודת נשים	ד' אד"ר מוהרש"ה אזימוב	ב'תנג
רי	שלום בית	ה' אד"ר	ב'תנד
ריא	הערות לספרו חוטם המשולשים	ה' אד"ר מו"ה אברהם שטרן	ב'תנה
ריב	לימוד דינים המצויים	ה' אד"ר אגו"ח בורו פארק	ב'תנו
ריג	צדקה סגולה לפרנסה	ה' אד"ר	ב'תנז
ריד	לימוד דינים המצויים	ו' אד"ר	ב'תנח
רטו	סידור התועדות	ו' אד"ר הנהלת תורת אמת	ב'תנט
רטז	בענין לתת הצעירה לפני הבכירה	ו' אד"ר	ב'תס
רטז	בטחון תביא הפרנסה	י"א אד"ר	ב'תסא
רטז	מניעת תעניות וסיגופים	י"א אד"ר	ב'תסב
ריז	נשיאת פאה נכרית	י"א אד"ר	ב'תסג
ריח	שלום בין הפועלים באותו מוסד	י"ב אד"ר	ב'תסד
ריט	עליית העולמות בשבת ובר"ה	י"ב אד"ר	ב'תסה
רכ	נסיעה לחתונת הבן	י"ב אד"ר	ב'תסו
		י"ג אד"ר מו"ה יעקב מושקוביץ	ב'תסז
רכא	לימוד פני' התורה	האדמו"ר משאץ	
רכב	נחיצות החנוך הכשר בזמננו	י"ג אד"ר מוהר"מ שוימר	ב'תסח
רכב	הספרים חמדת צבי וחמדת הימים	י"ג אד"ר	ב'תסט
	תיקונים בס' התניא. שירות לאומי. אנצ'	י"ד אד"ר מוהרש"י זרין	ב'תע
רכג	תלמודית		
רכו	מחיצה בביהכ"נ	ט"ז אד"ר	ב'תעא
רכז	השפעה על הסביבה	ט"ז אד"ר	ב'תעב
רכח	שיעורי תורה, נגלה וחסידות וחומש	י"ט אד"ר מו"ה אברהם קארפ	ב'תעג
רכט	יגעת ומצאת	י"ט אד"ר	ב'תעד
רכט	שיטת הבעש"ט: עזוב תעזוב עמו	י"ט אד"ר מוהראמ"מ ברנצקי	ב'תעה
רלא	מניעת תעניות וסיגופים	י"ט אד"ר	ב'תעז
רלא	להשאר ללמוד באה"ק	כ' אד"ר	ב'תעז
רלב	מזוזה — ה' שומריך. השפעה על סביבתו	כ' אד"ר מוהרש"א שפירא	ב'תעח

רלז	לימוד דא"ח — קביעות בנפש	כ' אד"ר	ב'תקט
רלד	מעלת קרן גמ"ח	כ"ג אד"ר	ב'תפ
	התעוררות בלי בפועל — נשיאים ורוח	כ"ג אד"ר	ב'תפא
רלה	וגשם אין		
רלו	אבל בימים שיש בהם מוסף	כ"ג אד"ר	ב'תפב
רלז	נענוע הלולב בהודו בהלל	כ"ג אד"ר	ב'תפג
רלז	הזיוף בהוצאה הראשונה של פס"ד הצ"צ	כ"ג אד"ר	ב'תפד
רלט	חתן ששמו כשם חותנו	כ"ה אד"ר	ב'תפה
רלט	להתעלם ממחשבות המבלבלות	כ"ה אד"ר	ב'תפו
רמ	לכתוב על קביע בתורה	כ"ה אד"ר	ב'תפז
רמא	הערות לספרו הגש"פ עם לוטי מנהגים כו	כ"ז אד"ר	ב'תפח
רמב	זירוז לפעילות	כ"ז אד"ר	ב'תפט
רמג	קבלת ספרו. שם אדל חסר יו"ד	כ"ז אד"ר	ב'תצ
רמג	השפעה על הסביבה	כ"ז אד"ר	ב'תצא
רמד	לא לשנות מקום הלימוד	כ"ח אד"ר	ב'תצב
רמו	מסיבות שבת	כ"ח אד"ר	ב'תצג
רמז	התנועות פורים	כ"ט אד"ר	ב'תצד
רמז	ס' התניא. הכותב ס' ומשאילם לאחרים	כ"ט אד"ר	ב'תצה
רמח	עשר בשביל שתתעשר	כ"ט אד"ר	ב'תצו
רמט	אמיתיות מכתבי הגניזה החרסונית	אד"ר	ב'תצז
רנא	אפיית מצות	אד"ר אד"ש מו"ה יהושע קארף	ב'תצח
	נסיעה לאה"ק — החלטה לשמור שם	אד"ר אד"ש	ב'תצט
רנב	תומ"צ		
רנג	השפעה על סביבתו ע"י שמחה	מוהר"ל מרקין	ב'תק
רנד	אותיות תורה ותפלה. גוף בריא	ב' אד"ש	ב'תקא
רנד	הערות לספריו מחנה חיים ובנין הלכה	מוהר"א צימרמן	ב'תקב
	ביאור גנות הוצ"ל. הגהת מאמרים	ו' אד"ש	ב'תקג
רנז	ושיחות		
רנח	השפעה על הסביבה. וצדקה תרומם גוי	מו"ה יוסף גולדשטיין	ב'תקד
רנח	שמירת המוסדות	ו' אד"ש	ב'תקה
רנט	התנועות	ו' אד"ש	ב'תקו
	ההישגים בפעילות צריכים לעורר תאבון	ו' אד"ש	ב'תקז
רס	מוגדל		
רס	הוספה בתומ"צ	ו' אד"ש	ב'תקח
רסא	כמדומה יש חשש בתפילין ומזוזות	ט' אד"ש	ב'תקט
	אמונה שהקב"ה רוצה רק בטובתו של	ט' אד"ש	ב'תקי
רסב	כא"א		
רסג	פ"י אדה"ז עה"פ וצדקה תרומם גוי	י' אד"ש	ב'תקיא
רסג	נסיעת תל' לביתו לחה"פ	י' אד"ש	ב'תקיב
רסד	חברת תהלים העולמית	י' אד"ש	ב'תקיג
	בפעילות חב"ד אין מתחרים אלא	י"א אד"ש	ב'תקיד
רסה	מסייעים זל"ז		

רסה	בנין לישיבה במלבורן. ביאור בס' כלבו	מו"ה בצלאל ווילשנסקי	י"א אד"ש	ב'תקטו
רסו	חשבון כללי — רק בזמנים מסוגלים	מוהרש"ז העכט	י"א אד"ש	ב'תקטז
	האפשרות להרחיב המוסדות. יחסי		י"א אד"ש	ב'תקיז
רסח	ההנהלה והמורים			
ער	כ"א שליח אדם העליון	מו"ה אברהם אבוחצירא	י"ב אד"ש	ב'תקיח
רעא	קיום שליחותו במקומו		י"ב אד"ש	ב'תקיט
ערב	נס פורים ופסח ע"י נשים	אגוני"ח	י"ב אד"ש	ב'תקכ
רעג	בטחון שהשי"ת ישמור ויתן זחור"ק		י"ב אד"ש	ב'תקכא
ערה	בענין הנ"ל		י"ג אד"ש	ב'תקכב
	קשה לזווגם כקרי"ס. נחות דרגא נסיב		י"ג אד"ש	ב'תקכג
רעו	אתתא			
רעז	צירוף קטן למנין. הבנין לישיבה במלבורן	מוהרי"א הרצוג	י"ג אד"ש	ב'תקכד
רעז	סגולות למח"ז		י"ג אד"ש	ב'תקכה
רעח	תמיכתו בישיבת לוד	מו"ה יוסף בר-ניכ	י"ג אד"ש	ב'תקכו
רעח	אופן לימוד התניא		ט"ז אד"ש	ב'תקכז
רעט	ההשפעה על הסביבה		ט"ז אד"ש	ב'תקכח
רפ	שמחה ובטחון		ט"ז אד"ש	ב'תקכט
רפא	בעניני בריאות — שם האם. שמחה		י"ז אד"ש	ב'תקל
רפב	ניצול השפעתו על סביבתו סגולה לזחור"ק		י"ז אד"ש	ב'תקלא
רפג	סידור התועדות	מוהרד"א מרוזוב	י"ז אד"ש	ב'תקלב
רפג	ספרי הרשר הירש	מוהרי"מ ליפשיץ	י"ח אד"ש	ב'תקלג
	לימוד שו"ב כשידיו רועדות. תיקון חטא		י"ח אד"ש	ב'תקלד
רפד	הידוע			
רפה	עניני שדוכים		י"ח אד"ש	ב'תקלה
רפה	תמיכת הישיבה תביא הצלחה בעסקיו		י"ח אד"ש	ב'תקלו
רפו	אחדות שרואים בחוקי העולם	מוהרא"י חזן	י"ט אד"ש	ב'תקלז
רפח	הרחבת המוסד — אף אם שלא לשמה	רשת אהלי"י	י"ט אד"ש	ב'תקלח
רפט	תספורת בימי הספירה	מו"ה יצחק טקסין	כ' אד"ש	ב'תקלט
רצ	מניעת המרה שחורה		כ' אד"ש	ב'תקמ
רצ	צידה רוחנית לתל' לימי הפסח	מו"ה שלמה מטוסוב	כ"א אד"ש	ב'תקמא
רצא	לנצל הכחות שניתנו		כ"א אד"ש	ב'תקמב
רצב	החש בראשו יעסוק בתורה		כ"א אד"ש	ב'תקמג
רצג	העסק בפרנסה גשמית ורוחנית		כ"א אד"ש	ב'תקמד
רצד	הוראות בעבודתו	מוהרש"ז העכט	כ"ג אד"ש	ב'תקמה
רצה	שיעורי לימוד בהלכות הצריכות	מוהרי"ד גליק	כ"ג אד"ש	ב'תקמו
רצו	הוספה בחומ"צ יסיר הדאגות		כ"ג אד"ש	ב'תקמז
רצז	התורה אינה מוחלפת		כ"ד אד"ש	ב'תקמח
חצר	כשנוגע לעבודה אין זה לה"ר		כ"ד אד"ש	ב'תקמט
רצט	שמחה		כ"ד אד"ש	ב'תקנ
רצט	קבלת עונש ע"י התלמיד		כ"ה אד"ש	ב'תקנא
שב	לא להעמיס על הזכרון. לימוד במקום שלבו חפץ.		כ"ה אד"ש	ב'תקנב

שב	תענית בכורים בע"פ. גירסא במס' סופרים	מוהרנ"מ מנדל	כ"ה אד"ש	ב'תקנ
שג	בטחון. ברא מזכא אבא ואמא		כ"ה אד"ש	ב'תקנ
דש	פאה נכרית		כ"ז אד"ש	ב'תקנ
	קידוש והבדלה ולימוד החסידות —		כ"ז אד"ש	ב'תקנ
דש	סגולה לבריאות העין			
שה	לקחת חמימות ביהכ"נ לבתים	ביהכ"נ נוסח אר"י דטרויט	כ"ז אד"ש	ב'תקנ
שו	התפתחות עבודת חב"ד באה"ק		א' ניסן	ב'תקנ
שז	אין — מזל לישראל	מוהרש"ז דוכמן	א' ניסן	ב'תקנ
שז	תפקידם	אגו"ח באה"ק	א' ניסן	ב'תקס
שט	שמירת הבריאות		א' ניסן	ב'תקס
שט	הוראות בעבודתו	מוהרש"ח קסלמן	א' ניסן	ב'תקס
שיא	המשכת המועדים על כל השנה	מוהרא"א יאלעס	ב' ניסן	ב'תקס
	עבודת התעמולה, לימוד, בריאות ועבודה		ב' ניסן	ב'תקס
שיב	שלמע' מטו"ד			
שיג	ניצול ימי הפסח להפצת המעיינות	מרה' ניסן נמנוב	ב' ניסן	ב'תקס
שיג	נרות להאיר	תל' תו"ת בפיטסבורג	ב' ניסן	ב'תקס
	כאריא אסתכל באורייתא וברא עולמו		ב' ניסן	ב'תקס
שיד	הקטן			
שטו	זיווג שני לפי מעשיו		ג' ניסן	ב'תקס
	להשתתף בהתוועדות שכתור מקבל		ג' ניסן	ב'תקס
שטו	ושכתור משפיע			
	הצלחה בלימוד ויר"ש של התל'. השפעת המועדים על כל השנה	מוהר"ז סגל	ג' ניסן	ב'תקע
שטז	נשואים באור לליג בעומר. שם אלגא-		ד' ניסן	ב'תקע
שיז	עלקא			
שיח	עקירת שניים		ד' ניסן	ב'תקע
	צידה רוחנית לתל' לימי הפסח. ביאור	מרה' מיכאל ליפסקר	ד' ניסן	ב'תקע
שיט	האהבות המובאים בתניא			
שכא	מלחמת היצר, תיקון תשובה		ד' ניסן	ב'תקע
שכב	היחס השלילי להעתקה לארה"ב		ה' ניסן	ב'תקע
שכג	השגחת התל' בעניני יר"ש		ה' ניסן	ב'תקע
	קופת אדמו"ר — הנוטל פרוטה מאיוב		ה' ניסן	ב'תקע
שכג	מתברך			
	המענה לד' בנים — מתאים למהותם.		ו' ניסן	ב'תקע
שכד	השפעה על בנו. בטחון מביא ישועה			
שכו	חוב' עזר ללימוד ס' ויקרא	מוהרש"י יעקבזון	ו' ניסן	ב'תקע
שכו	אמונה ובטחון		ו' ניסן	ב'תקע
שכז	באים אליו בענינים של עג"נ: שמחה		ו' ניסן	ב'תקע
שכח	מגבית מורים		ח' ניסן	ב'תקפ
שכח	תעניות ואמירת תהלים בלילה		ח' ניסן	ב'תקפ
שכט	מעלת הזריזות		ח' ניסן	ב'תקפ

שכט	הוצאת ספרים. תורת החסידות	ביתקפה	י"ב ניסן
של	תספורת בימי הספירה	ביתקפו	י"ג ניסן
שלא	שיעור ברבים. המעשה הוא העיקר	ביתקפז	י"ג ניסן
שלב	תפלה בלא כוונה. לזמן — בחיריק	ביתקפה	י"ג ניסן
שלג	על ספריו	ביתקפט	י"ג ניסן
שלד	איך להיות חבידי	ביתקצ	י"ג ניסן
שלה	יצי"מ למדבר ע"י אמונה	ביתקצא	י"ג ניסן
שלו	שיטת רשב"ג ותורת דא"ח	ביתקצב	י"ג ניסן
	מוסד חנוך לבנות באנגליה. פרנסה	ביתקצג	י"ג ניסן
שלו	גשמית ורוחנית		
	לא להתפעל מעלילות. שילוב קדושה	ביתקצד	י"ג ניסן
שלט	בשמע קולנו		
שמ	שינוי בשם בכתובה	ביתקצה	י"ג ניסן
שמ	מברק ברכה	ביתקצו	י"ח ניסן
שמ	אמונה ובטחון — ביצי"מ	ביתקצז	י"ח ניסן
שמא	להתרחק מעצבות ומרה שחורה	ביתקצח	י"ח ניסן
שמב	שלום בית	ביתקצט	י"ח ניסן
שמג	פרנסה גשמית ורוחנית	ביתר	י"ח ניסן
שמג	כתי"ק ממשפחתנו	ביתרא	י"ט ניסן
שדמ	קירוב בנים ובנות לאשב"ש	ביתרב	י"ט ניסן
שמה	עקרת הבית	ביתרג	י"ט ניסן
	השפעה על הנשים. אי ההשתתפות	ביתרד	י"ט ניסן
שמה	במסיבותיהן		
	מאנשי חב"ד — בכלל ובפרט. תמיכת	ביתרה	כ"ד ניסן
שמו	המוסדות		
	ע"י ושגנתם לבניד אלו התל' — בנים	ביתרו	כ"ד ניסן
שמז	ממש		
	החלטת עניני הישיבה ע"י מנהל פועל	ביתרו	כ"ד ניסן
שמז	דוקא		
	יחס המורים למוסד הרשת — של	ביתרח	כ"ד ניסן
שמט	אדמו"ר		
שנא	מקוה בשכונת קטמון ג'	ביתרט	כ"ה ניסן
שנב	מקורות לשיחות ולקו"ד	ביתרי	כ"ה ניסן
	גילוי כחות הנעלמים ופעולה כמה	ביתריא	כ"ה ניסן
שנג	פעמים ככה		
שנד	לומד תורה — התורה מלמדת אותו	ביתריב	כ"ה ניסן
שנד	אמונה ובטחון	ביתריג	כ"ה ניסן
שנה	הדפסת עניני חסידות באיטלקית	ביתריד	כ"ה ניסן
שנו	בענין הנ"ל	ביתרטו	כ"ז ניסן
שנו	ספירה — געגועים למ"ת	ביתרטז	כ"ז ניסן
שנח	שמחה. סעודת משיח באחשי"פ	ביתריו	כ"ז ניסן
שנט	כל ההשפעות אור	ביתרית	כ"ז ניסן

שס	קיום מצוות ציצית בכל שעה שמלובש אסיפות הבאי-סקאוט בכותלי הישיבה.	מריה ישראל העריסאן	כ"ז ניסן	ב'תריט
שסא	חלוקת הש"ס	מריה חיים צימנט	כ"ז ניסן	ב'תרכ
שסב	לימוד הל' שריב כל שנה	מריה בנימין גרשמן	כ"ז ניסן	ב'תרכא
שסג	עזרי מעם ה'		כ"ט ניסן	ב'תרכב

אגרות קודש

אדמו"ר שליט"א

— כרך שמיני —

ב'רמו

ב"ה, ד' תשרי, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... ובמענה על שאלותיו.

(א) במה שאינו מתרגש מלימודו ומתפללותיו, הנה ילמוד הקונטרס פוקח עורים שנעתק גם כן ללשון הקדש והוא לאדמו"ר האמצעי בנו של כ"ק אדמו"ר הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, שבטח נמצא אצל ההנהלה דישיבת תומכי תמימים בברונא ויראה שם כמה סיבות מפני מה גופו ונפשו הבהמית אין מתרגשים מהלימוד והתפלה ובידו לתקנם וכמאמר רז"ל אין הקב"ה בא בטרונא עם בריותיו ואינו מבקש אלא לפי כחן, וכיון שניתנו לו גוף ונפש הבהמית כזה בודאי ניתנו לו ג"כ הכחות לכבשם.

(ב) מה שכותב שמחשבות זרות מבלבלות אותו בשעת התפלה הנה ידוע שמח"ז בעת התפלה באים בסיבת דברים בטלים ומחשבות בטלות קודם התפלה וככל אשר יגדיר את עצמו בזה ימעטו המח"ז בעת התפלה ויתפלל מתוך הסידור וכן יאמר קודם התפלה ולאחרי' איזה קאפיטלעך תהלים ויתן פרוטה לצדקה קודם התפלה.

ב'רמו

רוב האגרות הן מהעתק המזכירות, וחלק מצילום האגרת. לא נסמן בהערות אלא אם מקורה אחר, או שנדפסה כבר.

האגרת שלפנינו נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 234, והושלמה ע"פ העתק המזכירות. שמחשבות זרות ... מתוך הסידור: ראה גם לקמן אגרת בחסכה.

ג) מ"ש שסובל מהרהורים רעים, הנה עליו ללמוד מאמרי חסידות אשר סוף סוף משמחים את הלב ומרוממים את הנפש ובמילא מגביהים ומוציאים אותו מתוך הרפש ובוץ, ויוכל להתחיל הלימוד בהקונטרס ומעין מבית ה' יוצא.

ד) בכלל קשה לענות בפרטיות על שאלות כאלו בכתב, וכבר ידוע מעלת דברי התעוררות הנשמעים מפה אל פה פנים אל פנים ובמילא יחפש הזדמנות היותר קרובה להתראות עם המשפיע דישיבת תומכי תמימים בברונא הרה"ח הוו"ח אי"א נו"מ מוה"ר ניסן שי' נעמאנאו, ויראה לו את מכתבי זה ויבקשו שישמע את שיחתו וייעצו בטוב לפניו בגשמיות וברוחניות וככל אשר יקדים בזה ה"ז משובח.

בברכה לחתימה וגמר חתימה טובה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

המזכיר

נ"ב.

בנוגע לשאלתו למצוא כאן תפילין של ספרדים כשרים, הנה בכלל אין זה מצוי כאן, ויפנה אל לשכתינו אשר בפאריז שעומדת בקישור עם הספרדים במרוקה ואפשר באופן כזה ימצאו לו את זה.

ב'רמז

ב"ה, ה' תשרי, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

הנהלת כפר חב"ד
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבם מכ"ה אלול, ואף שאין הזמן גרמא לכתיבת מכתבים, הנה היות ששאלתם דחופה הנני עונה בהקדם.

תוכן שאלתם: באשר יש שתי אפשרויות בהנוגע לקביעות מקום לבנין

בית הספר לחקלאות ובית הספר למלאכה בהכפר, אם בסמיכות זה לזה או בריחוק מקום, ושואלים חוות דעתי בזה.

הנני אינני רואה חלק השלילה ברוחניות הדברים כשיהיו שני הבנינים סמוכים. ואדרבה. ומצד הגשמי, הנה עליהם להתייץ עם כל אלה המעוניינים בדבר, ויעשו באופן שיעזור להתפתחות המוסדות ולהתפתחות הכפר. והשי"ת יצליחם. ויהי רצון אשר בעלא דידן יגשו לבנין הבנינים הנ"ל בפועל ממש ושיהי' בהצלחה בגו"ר.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה.

ב'רמח

ב"ה, בין כסא לעשור, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מכתבו מאז קבלתי במועדו. ויעויין קונטרס ומעין מאמר ט"ו ואילך. ולתיקון המדה שכותב, הנה לדעתי, ינסה לבטלה ע"י היסח הדעת לגמרי ממנה, היינו גם מתיקונה. וכשמרגיש שמתחיל לחשוב ע"ד מעלות וכשרונות כו' תיכף יפנה מחשבתו לאיזה ענין אחר (ומה טוב לענין גדלות הבורא).

וכדי שיבוא הנ"ל לפועל בנקל יותר ע"י סייעתא דשמיא — יתן בכ"י קודם התפלה פרוטה לצדקה, ואחר התפלה יאמר תהלים (עכ"פ כפי שנחלק לימי החודש).

אם אפשר כדאי ללמוד ספר דרך חיים לאדמו"ר האמצעי (בנו של בעל התניא).

ובימי רצון אלו דבין כסא לעשור הנני בזה להביע ברכתי לו ולב"ב

ב'רמז

בית הספר . . . למלאכה: על הדיון בדבר יסוד ביה"ס במשך השנים תשי"ב-ג, ראה לעיל ח"ה"ז, לפי מפתח המוסדות ערך ביה"ס למלאכה.
המוסד הוקם באמצע שנת תשי"ד שלפנינו, ונזכר באגרות רבות שבכרך זה.

ב'רמח

כדאי ללמוד: ראה גם לקמן אגרת ב'תקעד.

שיחיו, ברכת חתימה וגמר חתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

ב'רמט

ב"ה, י"ג תשרי, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

הנכבד והנעלה איש המעלה עסקן נמרץ משכיל על דבר
טוב וכו', דר. י.נ. שטיינברג שי

שלום וברכה!

מהמזכירות מסרו לי תוכן שיחתו הטלפונית, ובפרט אשר קרא תגר על
מה שמשתמשים אצלנו בשפת המדינה, שכי' חושש לתקלה בזה להתבוללות
וכו'.

והנה, נעם לי לשמוע השקפתו החריפה בענין אסימילציה, אשר אם תמיד
הי' צורך להזהר בזה, על אחת כמה וכמה בימינו אלו של טשטוש הגבולים,
ובפרט אשר יש כאלו שאומרים על חושך אור ועל אור חושך. והנני מקוה
אשר עינו טובה בשל אחרים גם בענין השקפה זו וישפיע על זולתו לטובה.

ובנוגע לפועל, מה שמוציאים אנו לאור עניני דפוס וכדומה לא רק
בלה"ק ואידית אלא גם באנגלית (וגם צרפתית), הנה ידוע מה שאמרו חז"ל
לא המדרש עיקר אלא המעשה, ולמעשה אי אפשר לחכות עד שכל אחינו בני
ישראל בכל מקום שהם ילמדו להבין לה"ק או אידית, כי צריך להצילם
ולקרנם לאבינו שבשמים ולתורה ומצות בפועל, כי איבוד הזמן היא אבידה
שאינה חוזרת.

מלבד זה, חנה פה באמריקה ענין השפה אינו קשור באסימילציה.
ולדאבוננו מוצאים אנו כאן שנוער המדבר לה"ק, ובפרט אלו שבהחברה
הספרדית, והלואי שיתעוררו בתשובה אבל עדיין חס במצב שהוא היפך תורה
ומצות. אין כוונתי ח"ו שלה"ק מביא לידי זה, אלא, כאמור, חילופי ערכין
כאן שאומרים [ל]אור חושך ולחושך אור, והשקפה זו שבעד נזיד עדשים של
לאומיות (נאציאנאליזם) מוכרים את אביהם שבשמים והתורה ומצות היא

היא המביאה אותם לדבר בלה"ק. ואין להאריך בענין המצער. ומה צדקו דברי נביאינו מהרסיך ומחריביך ממך יצאו, כי אותן הדיעות וההשקפות הכוזבות שיש בהן ניצוץ דקדושה הן הן המביאות יותר היזק.

ובהנוגע לכי, הנה מה ששלחו לו מענינא דיומא בשפת המדינה, הכוונה בזה כי אם ימצא בהם ענין הנה בטח ירצה להביאם לתשומת לב חוג רחב יותר שביניהם גם כאלה שאינם שומעים לה"ק או אידיית. בכל אופן מוסג"פ החומר בלה"ק ואידיית.

ובמהרה בימינו יקויים היעוד ויעשו כולם אגודה אחת לעבוד את ה' אחד על ידי קיום תורה אחת לכולנו ויהי זה עכשיו בכל לשון שהוא שומע ואח"כ בשפה אחת לכולנו.

בכבוד ובברכה.

ב'רנ

ב"ה, כ"ז תשרי, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נכבד ונעלה עוסק בצרכי ציבור בעל מרץ
וכו' מו"ה יהודא ליב שי

שלום וברכה!

עס האט מיר געפרייט צו זען אייך ביים פארברענגען שבת בראשית. איך בין זיכער, אז דער גייסטיקער פארגעניגען וואס איר האט געהאט וועט אייך באגלייטן א גאנץ יאר.

אזוי ווי דער פארברענגען האט אנגעהאלטן אויך נאכדעם ווי איר האט געמוזט אוועקגיין, וויל איך דא איבערגעבן א נקודה פון די רייד וועלכע זיינען שפעטער געהערט געווארן.

די אלע ימים טובים פון חודש תשרי זיינען, ווי באוואוסט, כללות'דיקע, וואס דארפן משפיע זיין אויף א גאנץ יאר. די השפעה פון שמחת

בית

מו"ה יהודא ליב: שליפר.

תורה, וואס מ'דארף מיטנעמען מיט זיך אויף א גאנץ יאר איז — שמחת תורה, דאס הייסט, פרייען זיך מיט דער תורה יעדן טאג פון יאר.

תורה איז ניט אן אבסטראקטע חכמה, און כאטש זי האט דאס אויך, איז אבער דער עיקר כוונה פון תורה, ווי דער ווארט באדייט פון לשון הוראה — לערע און וועגווייזונג, ווי א איד דארף זיך פירן אין טאג־טעגלעכן לעבן. און כאטש מען דארף האבן קבלת־עול צו תורה אלס א העכערע און ג'טלעכע פליכט, דארף עס אבער געטאן ווערן אויך מיט שמחה. און אז מ'טוט בשמחה, איז דאס גופא שוין דער שכר. אבער דער אויבערשטער וואס איז תכלית הטוב, גיט דערפאר אויך בריאות הגוף, הצלחה אין געשעפטן און נחת פון קינדער, און ווי די תורה זאגט — אם בחוקותי תלכו — שתהיו עמלים בתורה, זיין טעטיק אין תורה — דאן ונתנה הארץ יבולה כו' קומען אן אלע גוטע ברכות בגשמיות וברוחניות.

דאס אלעס איז גערעדט בנוגע יעדן אידן. פארשטייט זיך, אז דער וואס האט זוכה געווען און דער אויבערשטער האט אים געהאלפן צו האבן א השפעה און א פעולה אויף דער סביבה צו העלפן אויפהאלטן א מוסד פון תורה תמימה, וואס איינע פון זיינע יסודות איז זיין אן אונאויפהערלעכער קוואל פון תורה פאר דער ברייטער וועלט — אזא איד דארף זיכער געדיינקען און דערפילן זיין אויפגאבע און זיין זכות ניט נאר שמחת תורה, נאר יעדן טאג פון יאר.

השי"ת זאל אייך מצליח זיין אין אייער ארבעט פאר תורה, עס זאל זיין בהצלחה ובשמחה, און וויסנדיק אויף ווי ווייט אייער פרוי שתחי' העלפט אייך אין אלע אייערע אונטערנעמונגען, וועט זי אייך זיכער זיין א הילף אין אייער אונטערנעמונג פאר דער ישיבה תומכי תמימים און זיין א שותף אין אלע ג'טלעכע ברכות.

בברכת הצלחה בהנ"ל.

ב'רנא

ב"ה, כ"ח תשרי, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח איי"א נוי"מ בעל מדות עוסק בצ"צ בעל מרץ ורב
פעלים וכו' מוהר"ר יצחק ש"י

שלום וברכה!

בנועם קבלתי ספריו **נעים זמירות ישראל** ג' חלקים הראשונים, שהם
ילקוט מאמרי רז"ל ומפרשי התהלים, ות"ח ת"ח על תשורתו זו.

כידוע, תרי שליטין אינן בחיים הרוחניים של האדם: מוחא ולבא,
הרגש והשכל.

מתאים לזה, הנה גם עבודת האדם לקונו בשתי דרכים ואופנים היא:
דרך התפלה ודרך התורה. התורה היא חכמתנו ובינתנו, והתפלה – עבודה
שבלב וכפי רבינו הזקן, בעל התניא והשו"ע: **אין הארצן און מיטן הארצן**.

בכל זה, הנה, כמו בכללות הבריאה, אשר להיותה מאחדות הפשוטה,
הרי מאוחדת ואחידה היא, עד שאפילו גם בחיצוניות הדברים מכירה עין
המתבונן והבוחן בשיתוף והתכללות חלקי הבריאה זה מזה –

כמו כן, ועל אחת כמה וכמה, באיש הישראלי ובכלל בעניינים דקדושה,
שבהם אור הוי"א אחד נמצא בגילוי יותר, הנה ניכר ומורגש בהם יותר, שכל
ענין נכלל מחברו.

וזהו ג"כ סוד מה שמצינו כמה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית
הלל, שאף שב"ש שרש נשמתם מבחי' שמאל העליון ולכן היו דנים להחמיר

תרי שליטין: ראה זהר ח"ב קנ"ג, א. תורת שלום (לאדמו"ר מהורש"ב נ"ע) ע' קכט ואילך
[בהוצאה החדשה – 136 ואילך].
עבודה שבלב: תענית ב, א.
שאף שב"ש: ראה אגרת הקדש לרבנו הזקן סי' יג. זהר ח"ג רמ"ה, א.

ב'רנא

נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 268, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

מוה"ר יצחק: גרשטנקורן.

וכפי רבינו הזקן: ראה אג"ק אדמו"ר מהר"צ נ"ע ח"י אגרת ג'תמ"א, ובהנסמן בהערות שם.

תמיד, אעפ"כ בכמה דברים היו ב"ש מקילין מפני התכללות שרש נשמתם שהוא כלול גם מימין, וכן שרש נשמת ב"ה כלול גם משמאל.

ופשיטא אשר כן הוא גם בסוגי עבודת האדם הכלליים הנ"ל: לימוד התורה מוכרח שיהי' קשור ברגש הלב, הן בשעת הלימוד – וכמרו"ל כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה עליו הכתוב אומר וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים – וגם קודם הלימוד, שזהו ענין ברכת התורה בתחלה, היינו להרגיש בחביבותה ויוקר ענינה עד שיקבע הדבר בלבו. ואורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחא לעילא ולא יכלה לסלקא ולמיקם קדם הוי".

וכן בעבודת התפלה אף שהיא עבודה שבלב, הנה קודם התפלה צריך לחשוב מרוממות הא"ל יתעלה ובשפלות האדם וכו'. ובשעת התפלה – יחשוב כאלו שכינה כנגדו וכו'. ובלא כוונה זו – אינה תפלה.

יתר על כן, הנה בתפלה גופא ישנם חלקים הקשורים בעיקרם במוח: סידור שבחיו של מקום, פסוד"ז, ברכות ק"ש וכו'. ובתורה – יש בה חלקים הקשורים בעיקרם ברגש. ומהם – ספר תהלים, תהלות ותשבחות הקב"ה.

וגם בזה – התכללות: המחשבה ההתבוננות והדעת ברוממות הא"ל, בחכמתו, גדלו וידו החזקה – צריכים להביא לאהבת הא"ל הנכבד והנורא וליראתו.

והתפלה שבתורה, אשר כאמור למעלה, בזה הוא ג"כ ספר התהלים, צריכה לימוד עמוק בהבנה והשגה.

ובשתי תיבות הראשונות של סימן צדי"ק שבתהלים נרמז ענין זה:

כל הקורא: סוף מגילה, ורק בהא דלא יחיו בהם איפרוך, ע"פ גירסת העי"י (ול"מ כן בפי ר"ח ובחדא"ג). וכלי רז"ל בכ"מ רינה של תורה, ובתמיד לב, ב: העוסק בתורה כו' קומי רוני. וראה ג"כ זח"ג ריח, ב. ואכ"מ.

ברכת התורה: ראה נדרים פא, א ובפי' חר"ן שם.

ואורייתא בלא: תקוני זוהר ת"י. תניא פלי"ט"מ. וראה פסחים נ, ב: עד שמים כו'.

קודם התפלה: ר"י ר"פ אין עומדין, ונפסק הלכה למעשה בשו"ע או"ח סצ"ח. ובעוה"ר כמה וכמה אין שמים על לב וכו'.

אינה תפלה: רמב"ם הלי תפלה פ"ד הטי"ו. וראה קונטרס אחרון לתניא (קנד, ב). חידושי ר"ח הלוי לרמב"ם שם.

ונפסק הלכה למעשה: ראה גם לקמן אגרת ב"שיג.
אינה תפלה: ראה גם לקמן אגרת ביתקפת.

תפלה למשה – אתחברותא ואתדבקותא (של התפלה ומשה, אשר כל התורה נקראת על שמו) למיהוי כחדא בחיבורא חדא.

וכת"ר שזכה לזכות את הרבים בספריו הנ"ל, אשר נוסף על העיקר – אמירת תהלים ברגש שבלב ובהשתפכות הנפש, ילמדו ויעיינו בטובי מפרשיו בחבנה והשגה, הרי בטח זכות הרבים תלוי בו, וישר כוחו וחיליו לקרב ולאחד בניי באביהם שבשמים ע"י תפלה טהורה ותורה תמימה.

בכבוד ובברכה.

ב'רנב

ב"ה, ב' מ"ח, תשי"ד
ברוקלין

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו בו מודיע אודות הספיקות והקישויים שישנם בנוגע למשרת הרבנות, ולאחכ"ז נראה בעיני הצעת המשרה נכונה אלא שכיון שחושש להשפעה עליו מצד הסביבה, צריך להוסיף בשיעוריו בתורת הנגלה ובתורת החסידות המביאה לאהבת ה' וליראתו ולימוד העבודה בלב מתוך קבלת עול כדי שיוכל לעמוד בנסיון ובעיקר בנסיונות המדומות שהם רבים יותר מאשר אלו הנסיונות האמיתיים. והשי"ת יצליחו להפיץ בסביבתו אור התורה ויראת שמים שבד"מ ישפיע זה גם עליו.

לפלא שבמכתבו אינו מזכיר דבר ע"ד שיעוריו הקבועים בתורת הנגלה ובתורה החסידות, ובודאי ימלא זה בהזדמנות הבאה.

בברכה.

אתחברותא: זהר ח"ב קלו, ב. ובמקדש מלך שם.

ב'רנג

ב"ה, ב' מ"ח, תשי"ד
ברוקלין

שלום וברכה!

נבהלתי לקבלת מכתבו מאחרי חג הסוכות אשר עזב את משמרתו משמרת הקדש בשיבת . . . מיסודם של כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע. ואף שכותב הטעמים שחילוק הוא בפרנסה בגשמיות, ומכנה את המצב בתור הכרח, הנה אחכ"ז לפלא עליו, כי האוחז באילנא דחיי שנטעו כ"ק נשיאנו הק' ובפרט באה"ק ובעיה"ק ת"ו הנה גם אם שכירות בגשמיות מפסידים איזה לירות, במה נחשב הוא.

ומי"ש במכתבו אשר אחד מאנ"ש שאני נותן בו הרבה אמון, אמר לו, איר טוט זייער גלייך, הנה כיון שאינו כותב הטעם וגם לא מי הוא זה האומר, איני יודע מה לענות בזה. והשי"ת ינחנו בדרך האמת וטוב לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

מה שהביא מירושלמי ברכות פ"ב ה"ח, הנה השאלה שם באשת האב, אשר אמכם קרי' לה (כתובות קג, א). ומשי"כ לעם אחר (ברכות נו, א) – י"ל.

בברכת הצלחה להפיץ תורת החסידות מעיינות הבעש"ט בכל מקום שידו מגעת.

ב'רנד

ב"ה, ב' מ"ח, תשי"ד
ברוקלין

ברכה ושלום!

עס איז ערהאלטען געווארען אייער בריף אין וועלכען איר פרעגט צי זאלט איר זיך לערנען דרייווען א קאר,

ב'רנג

מירושלמי ברכות פ"ב ה"ח: בר נש דאימיה מבסריה ליה ואיתתיה דאבוהי מוקרא ליה להן ייזול ליה.

יא

אדמו"ר שליט"א

איך רעכין, אז עס איז גלייכער, דערווייל, אז איר זאלט די צייט וואס דארף נעמען צו לערנען זיך דרייווען געבען מער אויף צו מגדל זיין אייערע קינדער שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים און אויך צו פארשטארקען אייער באטייליגונג אין די ענינים פון נשי ובנות חב"ד און אידישקייט בכלל, און השי"ת זאל העלפען אז דאס זאל זיין בהצלחה.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

מוזכיר: א. קווינט

ב'רנה

ב"ה, ו' מ"ח, ה'תשי"ד

ברוקלין, נ.י.

הנהלת אגו"ח באה"ק ת"ו ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתבם מערחה"ס ומה' דחוהמ"ס . . .

בנוגע למוסדות חינוך הרשת, שכוונתם ומטרתם היא להחדיר רוח יר"ש וחינוך על טהרת הקדש עד כמה שאפשר גם באותם החוגים והסביבות שחסרים שם עתה ענינים אלו, ובמילא כל צעד ושעל שכובשים – שכן הוא (אף שעדיין איננו משביע רצון כי רחוק הוא מהראוי להיות) הרי צריך להתאמץ להחזיק מוסדות הרשת עכ"פ בהמקומות שהיו שם עד עתה . . . כדי שתהי' האפשריות לחנך התלמידים והתלמידות בחינוך של תורה ויר"ש ולא לעזובם ח"ו לנפשם (ועי"ז) במצב סכנת חינוך של כפירה ר"ל . . . ובהתבוננות המתאימה בגודל הענין דלהוציא יקר מזולל, ושבאם ימנעו ידם מזה יפלו ח"ו התלמידים-ות לידי מחנכים היפך התורה והמצוה, בודאי יעבדו גם בזה במרץ המתאים, וסו"ס חפץ הוי' בידם יצליח, להתגבר על כל המניעות ההעלמות והסתרים ולהקים תלמידים ותלמידות יראי שמים במוסדות הרשת . . .

ע"ד שאלתם מכבר, בענין קרן הגמ"ח שלהם שהוא נעשה על ידי באנק,

הרי נכון הדבר שיהי דוקא באופן כזה, היינו ע"י באנק, ולא על ידי אנשים פרטים.

מצער אותי במאד, שעוה"פ אין כל ידיעה בנוגע לבנין בתי הספר למלאכה ולחקלאות.

המחכה לבשו"ט ומשמחות, ובברכת הצלחה בעבודתם מתאים לכוונת נשיאינו רבוה"ק זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע,

מ. שניאורסאהן

ב'רנו

ב"ה, ז' מ"ח, תשי"ד
ברוקלין

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אשר חתנו הרב ובתו ש"י קנו בשעה טובה ומוצלחת בית וכלשוננו בית של אבנים.

הנה יה"ר מהשי"ת שיהי משנה מקום משנה מזל לטובה ויהי ביתם בית ועד לחכמים וע"פ המבואר בתורת החסידות בדיוק לשון חכמה ובפרט בהגהת רבינו הזקן בתניא פל"ה בשם מורו הרב המגיד בבאור מדריגת החכמה ...

— (להביא סמוכות לזה גם מתורת הגלה כיהודא ועוד לקרא הוא ע"פ מ"ש בהקדמת החו"ד ביו"ד במה שמרגלא בפומייהו דרבנן לקרות את החכם בשם תלמיד חכם).

והשי"ת יזכה את כת"ר ש"י להוסיף אומץ בהשתדלות הני"ל ולקבל נחת חסידותי ביחד עם זוגתו תח"י מכל יו"ח שיחיו.

בטח יעשו המארגעש — אם המוכר יהודי — בהיתר עסקא.

בברכה.

ב'רנז

בי"ה, ז' מ"ח, תשי"ד

ברוקלין

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבו אודות קבלת היתר יציאה ואשר מתכוון לנסוע לכאן, ובודאי לא יהיו לו קישויים מבחוץ בזה.

ובטח ידוע לו תוכן שיחתי מכבר להתלמידים שבאו מאה"ק ת"ו, ע"פ פסק רז"ל שהיציאה מהארץ מותרת לתלמוד תורה, שא"כ צ"ל התלמוד תורה באופן שע"פ תורה נקרא זה בשם תלמוד תורה, וכל אלו השייכים למחנה החסידים ועאכו"כ גם מגזע חסידים חל עליהם הפסק מהו ענין ת"ת ע"פ המבואר בתורת החסידות, והנקודה בזה הוא פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע בשם נשיאנו רבוה"ק זצוקלה"ה נב"מ זי"ע שהוא ילמוד תורה באופן כזה שהתורה תלמד אותו, ובודאי מקבל עליו בהחלט גמור להתנהג מתאים להנ"ל.

והשי"ת יצליחו שתה"י הנסיעה וביאתו בשעה טובה ומוצלחת ובתלמוד תורה ביראת שמים.

בברכה.

ב'רנז

שהתורה תלמד אותו: ראה גם לקמן אגרת ביתריב.

ב'רנח

ב"ה, ז' מ"ח, תשי"ד

ברוקלין

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו'

מוה"ר שלמה חיים שי

שלום וברכה!

בנועם ובעתם קבלתי מכתביו במ כותב ע"ד הסדר דלפני ר"ה ואח"כ
אשר עכבו התלמידים וכו' והחלי את נפשי בבשורה משמחת זו אשר הולכים
צעד אחר צעד בהכנת הענינים שיהיו כלים לביאת משיח צדקנו, ואין
להתרשם ולהתפעל ממה שנדמה שההליכה היא לאט לאט מועט מהמדה כי
אי"א לשער אמיתת ההליכה וע"פ הנרמז בסוף אגרת התשובה שהעתקת הצל
בארץ טפח הוא לפי (ובמילא גם גורם) הילוך גלגל השמש ברקיע אלפים מילין
וכו' ויתר על כן לאין קץ כו' (ולהעיר מתניא פרק כ"ו בענין הצל).

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש, והמחכה לבשו"ט משמחות מסדר חדש
תשרי באנ"ש בכלל ובמושפעיו בפרט.

ב'רנט

ב"ה, ט' מ"ח, תשי"ד

ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוהר"א חנוך שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מכ"ו וכ"ט תשרי בצירוף י"ד פרקים מבית רבי

ב'רנח

מוה"ר שלמה חיים: קסלמן. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ו א'תרכט, ובהנסמן בהערות שם. לקמן
ב'שצד. ב'תמו. ב'תקסב.

עכבו התלמידים: שישארו בין כתלי הישיבה גם בתשרי. ראה גם לעיל ח"ו אגרות ב'רד"ה. ב'רלג.

ב'רנט

מוהר"א חנוך שי: גליצנשטיין. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ו א'תתפט, ובהנסמן בהערות שם.
מבית רבי: ראה לעיל שם, ובהנסמן בהערות שם.

חלק א', ומסרתים לסדרם בדפוס, וכולי האי ואולי יוגמר לייט כסלו הבעלי"ט. ולפלא שכנראה לא נשתמש בעבודתו בהנמצא בספר תורת שלום ובודאי נמצא אצלו ממה ששלח לכאן, וכדאי שיעבור על הספר הנ"ל וימלא מהנמצא בו וישלח לכאן בהוראת הפרק והמקום אשר שם יושלבו מילואים אלו, ומובן אשר ההקדם בזה ישובח כדי שלא לעכב בההדפסה.

ב) בנוגע להארבעה פרקים אודות משפחת רבינו וספריו הנה למצוא מי שיתעסק כאן אודות הנ"ל, הנה לעי"ע איני רואה המתאים לזה, ומהנכון הי' – שעי"פ הנדפס בתורת חסידות חב"ד ובקונטרס שערי חב"ד למר א. מ. הברמן (נדפס בירושלים תשי"ב והוא א' הכותבים בהמכ"ע קרית ספר) – שיערוך הוא בעצמו גם הפרק של ספריו, והי"ה בנוגע להפרק דמשפחתו ורביתו שיערכם בעצמו וכדרך שעשה בי"ד פרקים הראשונים.

ג) בנוגע להסיפורים אודות חסידי רבינו הזקן, אף שכדאית ונכונה הצעתו לקבצם ולהדפיסם, אבל מלבד שאין לעכב הדבר עד אז, הנה חלק מסיפורים אלו יש ספק באמיתתם, וכיון שקשה לברר, הנה אין כדאי שיודפסו ביחד עם הבית רבי שלא להחליש עי"ז סמכותו.

ד) נהייתי מכללות עריכתו והעתקתו של הבי"ר אשר עושה רושם טוב וגם חזק ואקוה אשר הופעתו תביא תועלת בכמה מובנים, וכיון שזיכהו השי"ת לזכות את הרבים הרי זכות הרבים תלוי בו להשפיע לו ולזוגתו תחי' טוב בגשמיות וברוחניות ולמלאות משאלות לבם לטובה בזחוי"ק בקרוב.

ה) נהייתי במאד מאד במה שכפי מכתבו הנה הועד דצעירי אגו"ח החליט להתאמץ בפעולותיו והלואי שיבוא זה בפו"מ ובקרוב ממש ובפעולות ממשיות, ואם חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם הנה עאכו"כ תעמולה הקשורה ומתבטאת במעשים בפועל שיכולים לשמש דוגמא מה הם דורשים מאחרים.

המחכה לבשו"ט וחותרם בברכה.

ב'רס

ב"ה, ט' מ"ח, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מד' לך, בו כותב אשר חפצו ורצונו ללמוד בישיבת תומכי תמימים בלוד, ושתי סברות בדבר, אשר יכנוס לישיבה זו תיכף או שימשיך בלימודו באופן שעד עתה עד שיתרבו ידיעותיו בלימוד תורת הנגלה, ורק כעבור איזה זמן, כחצי שנה או שנה, יכנס ללמוד בישיבת תו"ת בלוד, ושואל חו"ד בזה.

והנה ידוע בהענין דתלמוד תורה, אשר אם בכמה וכמה מצות יש למלאות לאחר זמן מה שחסרו מקודם, אין זה שייך בת"ת, כי כל רגע ושעה די שיפקיע את עצמו מחובתו בת"ת, שהיא מצוה תמידית חיובית. וה"ה בנוגע לחלק מהתורה היינו תורת החסידות — אשר מכיון שנתעורר ללימוד זה, הרי אדרבה יש להצטער על הזמן שעבר עד עתה בלי לימוד זה ולא לדחות לעוד כמה חדשים.

ולכן באם מסכמת הנהלת ישיבת תו"ת בלוד לקבלו, מהנכון וטוב לעשות את זה עתה. ועיי' לימוד פנימיות התורה, שבלשון הזהר הק' נקרא נשמתא דאורייתא — הרי בודאי יתוסף ג"כ נשמה וחיות בלימוד דנגלה דתורה, אשר זהו הוספה לא רק בכמות אלא גם באיכות.

בטח אומר תהלים לאחר תפלת שחרית בכל יום, וכן נותן מזמן לזמן איזה פרוטות לצדקה — אשר גם זה מסייע לקליטת התורה בפנימיות, עד שיפעול שינוי המהות בכל דרכיו, עפ"י מ"ש הרמב"ם בהלכות דיעות פרק ה.

בברכת הצלחה בתלמוד תורה ביראת שמים,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

המזכיר: א. קווינט

ב'רסא

ב"ה, יו"ד מ"ח, תשי"ד
ברוקלין

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, הנה כשאהיי על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אזכירו להצלחה בלימוד עם תלמידיו שי, ואין
להתפעל ממה שהולך בקושי כי כל התחלות קשות, ובשימת לב המתאימה
לתכונת נפש תלמידיו ובהנהגה עמהם מיט א שטריינגקייט ובנעימות גם יחד
הרי בודאי יתרגל למלאות מלאכתו מלאכת שמים ויצליח בה. והשי"ת
יצליחו בהסתדרות טובה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בטח יש לו קביעות עתים בנגלה ובחסידות ושומר שלשת השיעורים
הידועים בחומש תהלים ותניא.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

המזכיר:

ב'רסב

ב"ה, יו"ד מ"ח, תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

איך האב באקומען אייער בריף אין וועלכען איר שרייבט וועגען דער
באקאנטשאפט וואס אייער טאכטער האט מיט א צייט צוריק געשלאסען
מיט א יונגען מאן און מיט דער צייט זיינען זיי דערנענטערט[ט] געווארען
ביז עס איז געשלאסען געווארען א שידוך צווישען זיי און מען האט געשריבען
תנאים בשעה טובה ומוצלחת, און איר דיינקט אז דער חתן וואלט אין גוטע
אומשטענדן געקענט זיין מער נעהענטער צו אידישקייט ווי ער איז יעצט. און
בעט א ברכה אין דעם.

עס איז זעלבסט פארשטענדלעך אז צו יעדער זאך און בפרט צו האבען נחת פון קינדער איידימס און שניר דארפמען זיכער די ברכה פון השי"ת און זיין הצלחה, אבער דאס באפרייט ניט עלטערען צו טאן דאס וואס עס איז אין זייערע מעגליכקייטען אין דער ריכטונג, און אדרבה ווען מען וויל באקומען די ברכה והצלחה פון השי"ת דארפמען צוגרייטען די מיטלען און כלים צו דעם, וואס דורך דעם באקומט מען דאס גיכער און אין [א] גרעסערער מאס, און דאס איז דורך דער פארגרעסערונג פון אנשטריינגונג אין דער ריכטונג.

און דעריבער דארפט איר און אייער מאן ש"י אנשטריינגען אלע מיטלען, אז אלץ וואס איז נוגע אייער טאכטער און איר חתן [אין] אידישקייט — זאל פארווירקליכט ווערען בפועל ממש.

און מען דארף זיך ניט באנוגענען מיט דער מאס וואס עלטערען דיינקען, אז דאס איז גענוגענד פאר זיי, ווארום מען דארף ניט פארגעסען אז דער צושטאנד אין אידישקייט וואס מען איז אין די מיטעלע יארען, איז על פי רוב איז דאס וואס עס איז איבערגעבליבען נאכן אפדינגען פון דער מאס וואס זייערע עלטערען האבען זיי געגעבען, וואס צוליב געוויסע סיבות פעלט שוין א טייל פון דעם און א חשוב'ער טייל, און אויב דאס וואס עלטערען די יעצטיקע גיבען זייערע קינדער, איז דאס ניט מיט גענוג לעבעדיגקייט און ווארימקייט, וועט דאך בא די קינדער זייערע אויך פעלען א געוויסער טייל, טא וואס וועט שוין דערנאך פארבלייבען!!

און בפרט אריינטראכטענדיק אז דער יונגער דור האט גרעסערע נסיונות און גרעסערע שוועריגקייטען אין אידישקייט איידער דער פריערדיקער דור און דורות, במילא דארפמען האבען מערערע כלי זיין — וואפען — וואס דאס איז מער צוגעבונדקייט צו תורה ומצות, און מערער ווי מיט א דור אדער צוויי און מערערע דורות פריער.

עס איז ניט ווי מ'רעט זיך איין, אז אמאל האט [מען] באדארפט לערנען שולחן ערוך מיט די קינדער, אז זיי זאלן טאן און פירן זיך ווי אין שולחן ערוך שטייט, און אז היינט איז גענוגענד א סאנדעי סקול, א תלמוד תורה ביז בר מצוה, און דער מאקסימום איז א פארעווע ישיבה, וואס דאס פארשטייט מען און מען זעהט בעשיינפערליך אז עס איז גראדע פארקערט. ווארום אז מען [איז] ערצויגען געווארען און געוואקסען אמאל אין א אידישער פרומער אומגעבונג איז שוין דאס אליין האט געשטארקט אידישקייט אפילו אן א חדר און אן א ישיבה, אבער ווען מ'איז אויפגעהאדעוועט געווארען אין אמעריקא (און בפרט נאך אין די קלענערע שטעט), האט דאס די אומגעבונג

געוויס ניט געגעבען און מען דארף גאר זוכען עצות אז די שול און אפילו די ישיבה זאל ניט אפקילען אידישקייט.

און ווען עלטערן לייגען אזויפיל כחות צו באווארענען זייערע קינדער אז זיי זאלן האבען און פארדינען אויף א ברייט פאר זייער גוף, איז נאך מער נויטיגער און וויכטיקער צו באווארענען די קינדער זיי זאלן האבען דעם נשמה ברייט, וואס נאר דענסטמאל קען אויך דער גוף – קערפער – זיין ווי עס באדארף צו זיין.

השם יתברך זאל העלפען אייך און אייער מאן שיי אז דאס אלעס אויבען געזאגטע זאלט איר פארווירקליכען בפועל ממש, און דער ערשטער באדינג אין דעם איז, אז מען דארף זיך אליין מערער צובינדען זיך צו אידישקייט צו אמת'ע אידישקייט, וואס דורך דעם קען מען האפען אז אייערע רייד מיט אייערע קינדער וועגען אידישקייט וועט אנגענומען ווערן בא זיי, זעהענדיק אז די עלטערן זייערע טוען דאס אליין און טאקע מיטן גאנצען הארצען.

מיט א וואונש צו אידישן נחת פון אייער טאכטער מיט איר חתן און אויך פון זיך אליין מיט אייער מאן שיי.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

המזכיר:

נ.ב.

איך האף אז עס [איז] איבעריג צו אויפמערקזאם מאכען אויף דעם, דאך שרייב איך אויך וועגען דעם, אז לכל הפחות א צוויי חדשים פאר דער חתונה פון אייער טאכטער תחי' דארפט איר באקענען אייער טאכטער, מיט די דינים וועלכע זיינען פארבונדען מיט טהרה פאמיליען לעבען, און אויך באקענען איר מיט יונגע פרויען וועלכע פירען זיך אין דעם אידישען וועג, חאטש זיי זיינען געבארען אין אמעריקא און קומען אויך פון רייכע הייזער.

ב'רסג

ביה, ייב מ"ח, ה'תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נ"י עוסק בצ"צ מוה"ר שמואל אלעזר שי

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתביו מערב חה"ס וד' מ"ח. ופותחין בברכה
לברך בברכת מזל טוב על הולדת בנם שי' ובטח כבר נכנס לבריתו של אברהם
אבינו וכשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים והוא
וזוגתו שיחיו יקבלו ממנו רוב נחת חסידותי ...

אף ששלחו ובעז"י ישלחו גם להבא דברי דפוס באופן ישר לעורך
המודיע בכ"ז בודאי גם כת"ר יעמוד על המשמר והזירו שיפרסמו את
הענינים שבהם הנוגעים לרבים. ומסרתי להמזכירות אשר גם שם כת"ר יכנס
ברשימת אלו המקבלים הקונטרסים וכו'.

... השקפת התורה היא, אשר במקום שאפשר להציל ילד מחינוך של
כפירה ר"ל לחינוך של הידור מצוה בתכלית וכו' בודאי צריך לעשות כל
ההשתדלות בזה ואם אי אפשר באופן כזה אלא עכ"פ לחינוך של שו"ע גרידא
בלא לפנינים משוה"ד, או עוד גרוע מזה עכ"פ לחינוך של שמירת עיקרי הדת
והחמורות שבתורה, הרי ג"כ צריך להשתדל להצילו ובלבד שלא יטמע בין
העכו"ם ולקבל חינוך של כפירה ר"ל.

וכל האומר שבאופן כזה הרי מה לו ולצרה הזאת, ובפרט לאחר שכבר
הי' הילד ברשותו ומושך את ידו מפני היראה מה יאמרו הבריות ה"ז לא רק
גורם אלא גם דוחה בידיו ממש את תלמידים אלו ומוסרם לחינוך נגד דתי.

וידוע אודות אחד מנשיאנו הק' שהי' עונה לשואליו במכתב גם בחוה"מ
וכפתגמו "איך קען ניט איבער מיינעם א הידור פארבויגען אויף יענעמס א
עיקר", ועאכו"כ שמפני חשבונות של פוליטיקה וכיו"ב אסור לאבד אפי' נפש
אחת מישראל, ועאכו"כ כשהנדון הוא ע"ד מאות ואלפים מבני ישראל

ב'רסג

חלקה נדפס בקובץ יגדיל תורה ירושלים גליון יד ע' 28, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה"ר שמואל אלעזר: שאולזון.

אויף דורות לאנג, דארפמען זיך ניט שעמען צו ריידן איין מאל צוויי מאל און
מערערע מאל ביז די זאך פון טהרת המשפחה, וועט געטאן ווערען, און
האפענטליך אז איר וועט דאס טאן אין דעם . . .

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

המזכיר

ב'רסז

ב"ה, י"ז מ"ח, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מלאכתו מלאכת
שמים מוה"ר אהרן שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מי"א חשון, בו כותב אשר מבקר הוא בכפרים
בשליחותו של הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ באמונה כו' וכו' מוה"ר
שלמה שי מתוסאף. וגודל הזכות אשר בזה — אין די באר, וידוע פתגם
הבעש"ט (אשר שמענוהו כמה פעמים מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ
זי"ע) שכל אחד ואחת מישראל חביב אצל הקב"ה באין ערוך יותר מחביבות
של בן יחיד אצל הורים שנולד להם לעת זקנתם, ומעתה יש לשער כמה גדול
הזכות כשמקרב את לבו של בן יחיד זה לאביו שבשמים, וביחוד שהוא כותב
שקשור זה ג"כ עם טרחה גופנית כי צריך לרכוב על הבהמה וכו' הנה לפום
צערא אגרא.

ויהי רצון מהשי"ת שיראה גם בעיני בשר הצלחה בעבודתו בקדש זו,
אשר זהו השכר היותר גדול, וכפסק המשנה שכר מצוה — מצוה, ויומשך זה

ב'רסז

נדפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 524, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה"ר אהרן: ב"חמו.
פתגם: ראה לעיל ח"ז אגרת איתחקסד, ובהנסמן בהערות שם.

גייכ בהצלחה בעניניו הפרטיים, ובודאי כפסק רז"ל מעלין בקדש – יוסיף אומץ בכל הנ"ל וכל המוסיף מוסיפין לו מן השמים בהמצטרך לו בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

ב'רסח

ב"ה, י"ח מ"ח, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתבו מיום זה, וכשאהיי על הציון חקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אזכיר את ילדיו שיי צו א לייכטע האדעוואניע, ושהוא וזוגתו שיחיו יקבלו מכולם רוב נחת חסידותי.

ומהנכון היי שימעטו עכ"פ ולא ילעיטום בלימודי חול עד גיל ידוע, וואס דאס וועט שוין די גאס פארזארגען, ולחוסף בלימודי קדש, וידוע מרז"ל עה"פ אמלאה החרבה לא נתמלאה צור כו' שבד"מ יתוסף גייכ בבריאותם בגשמיות כי ישראל גוי אחד בארץ ולכן צריכה להיות גייכ אחדות שלימה בין הגוף והנשמה, וכשנתוסף בנשמה בד"מ נתוסף בגוף.

בברכת הצלחה בהשפעתו על הצבור לקרנם לרוח ישראל סבא שבד"מ ישפיע זה תוספת ברכה והצלחה גם בעניניי הפרטיים.

נ"ב.

מכתבו בנוגע לבריאות אביו הרה"ח הו"ח אי"א עוסק בצ"צ כו' שליט"א, קבלתי מכבר. ובכלל הנה בגיל זה תועלת גדולה לבריאות הגוף שיחיו עסוקים ונשכרים כדי פרנסתם ע"י עצמם, ושינוי בזה עלול שיהיי הפסדו יותר משכרו, אלא שבהמשרה גופא יש להשתדל שתהיי קלה עד כמה שאפשר. ומובן שכדי שלא יבוא לידי התרגשות צריך להיות זה בהסכמה המלאה של אביו שליט"א, ואם באפשרי לסבב שתבוא ההצעה מצד אביו עצמו, ובכל אופן יברכם השי"ת את אביו ואמו גם יחד באריכות ימים ושנים טובות וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, טובות עם כל הפירושים.

ב'רסח

טובות עם כל הפירושים: ראה לעיל ח"ז אגרת ביטו, ובהנמנן בהערות שם. לעיל שם איתחקס. לקמן ב'שנז. בתריס.

ב'רסט

ב"ה, י"ח מ"ח, תשי"ד
ברוקלין.

האברך הו"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים
הרב מו"ה חיים שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו בו כותב אודות הסתדרותו בבאסטאן בנוגע ללימודיו בהשיבה וגם מחוצה לה, ונהייתי מזה שאינו מסתפק בהתחייבותו מצד המשרה אלא שמוסיף אומץ ומחפש ענינים בהם יוכל לנצל כחותיו ולהשפיע, וידוע הדיוק לשון רז"ל שבכ"מ הביטוי הוא "עוסק בתורה" ופי' כ"ק מו"ח אדמו"ר, שכמו שבעסק דפרנסה גשמית אין הנוקק לזה מחכה שיבוא אחד לד' אמות שלו ויעורר אותו עד"ז אלא מתעסק יום ולילה באיזה אופן למצוא פרנסתו ובהרחבה, הנה עד"ז צ"ל העסק בתורה וביהדות בכלל שצריך לחפש וביגיעה המתאמת אחר ענינים בהם ימצא פרנסתו ברוחניות, ומרובה מדה טובה אשר עי"ז נתוסף לו ג"כ ברכה והצלחה בפרנסה גשמית בפרט וביתר עניניו הפרטים בכלל.

לפלא שאינו מזכיר דבר אודות מסיבות שבת, אשר בודאי גם ענין כזה ישנו במקומו, ובאם לאו כדאי לייסדם בצורה המתאימה ובהתפשטות.

מזכיר במכתבו שלומד שיעור עין יעקב בביהכ"נ, וכדאי הי' להנהיג שם לימוד דינים עכ"פ קיצור שו"ע או לכה"פ הדינים המלוקטים בדרך החיים להגאון מליסא ונדפסו ג"כ בכמה סידורים, ומהם בסידור עם שער הכולל סידור שלי"ה ועוד . . .

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ולהסתדרות טובה בקרוב . . .

נ"ב.

מטובו לפרוש בשלום חבירו האברך הו"ח אי"א נוי"נ כו' מרדכי שי
ולפלא שמאז נסעו לא נתקבלה ממנו כל ידיעה.

ב'רסט

מו"ה חיים שי: צימנט. אגרות נוספות אליו — לקמן בתצג. ב"תרכ.

מסיבות שבת: ראה לקמן אגרת בתצג.

לימוד דינים: ראה גם לקמן בתצג, ובהגסמן בהערות שם.

מרדכי שי: שרפשטיין.

ב'ער

ב"ה, י"ח מ"ח, תשי"ד
ברוקלין.

הנהלת צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

אחרי הדומי הארוכה נתקבל סו"ס מכתבם מ"ח עם המצורפים אליו, ות"ח עכ"פ על כתיבתם עתה, ותקותי אשר להבא יסדרו שלא יהי הפסקים ארוכים כ"כ, אשר זה גופא שידעו שצריכים לכתוב עד"ז יוסיף בהעבודה.

ב) אף שבכלל נהייתי מהפעולות דחדש תשרי, אבל ענין חשוב חסר בהם והוא התנועה של התפשטות והתרחבות שהרי צ"ל מעלין בקדש ולגבי פעולותיהם מאז הנה לא לבד שלא נתגדלו אלא אדרבה. מבין הנני את הטעמים בזה הנוכרים הנרמזים במכתבם ג"כ אבל הרי ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר שזהו נוגע למלאך מיכאל הרושם זכיותיהם של ישראל ומלמד זכות עליהם, וכשיש טעם חשוב הרי אין מקום לקובלנא, אבל בהנוגע לעצמנו ידוע פתגם הצמח צדק אן פעלי דיממא אן אויף צו מאכען ליכטיק, וכשחסרה הפעולה חסרה ג"כ ההארה מהמאור ולפעמים גם המאור במקום פלוני ופלוני והאריכות לדכוותיהו בודאי אך למותר.

ג) לפלא שאין מזכירים במכ' אודות הופעת חוברת הבטאון הבאה שכיון שהקודמים עשו רושם טוב בטח ימשיכו בזה בקשר ליומא דפגרא ומועדי חב"ד ובפרט דחדש כסלו, והשי"ת יצליחם.

ד) כמדומה שכבר עוררתים ע"ד הנחיצות בהתענינות מיוחדת לחזור לחוגי הנוער החרדי (ומובן שחוגי הישיבות עיקר בזה) ואפילו לחוגי הנוער שלע"ע אינם חרדים ובהנה אנשי הצבא ג"כ חלק עיקרי ובהתענינות המתאימה ימצאו הדרכים גם לזה.

המחכה לבשו"ט וחותרם בברכת הצלחה בעבודתם בקדש והצלחה מופלגה בדוקא.

ב'ער

פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר: ראה גם לעיל ח"ז אגרות איתחקי. ברלה.
פתגם הצמח צדק: ראה גם לעיל ח"ז אגרת ברלה, ובהנשמך בהערות שם. לקמן בתא. בתמג.

ב'רעא

ב"ה, כ' מ"ח, תשי"ד
ברוקלין.

הנהלת ישיבה ותלמוד תורה בכפר חב"ד,
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה על שאלתם שעד עתה היו אצלם כתות ששפת הלימוד עמהם הי' באידיש ומסתפקים בזה בנוגע לזמן הבע"ל מפני כמה טעמים שמזכירים במכתבם ושואלים חו"ד בזה.

הנה למרות הטעמים שמזכירים מוכרח הדבר שימשיכו בכתות הנ"ל דוקא בשפת אידיש וכמו שהי' עד עתה . . . ובה בשעה שרואים אשר הלעו"ז לוחם בעד כל קוץ ותג ואין דבר נחשב למאומה ובלבד לנצח, הרי לא תהיי תורה שלימה שלנו כענינים שלהם שצריכים לשמור אפילו על ערקתא דמסאנא ועאכו"כ בענין הנוגע בחינוך שקשה במאד לשער מראש את התוצאות משינוי קל במשך שנות הילדות על משך חיי האדם בימי חלדו, והאריכות לדכוותיהו בטח אך למותר.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש המחכה לבשו"ט.

ב'ערב

ב"ה, כ' מ"ח, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . . מוסג"פ העתק מכתבי לאגודת נשי ובנות חב"ד ובאשר איני מכיר את זוגתו הרבנית תח"י הנני מעמיד על החזקה אשר אשת חבר כחבר ובודאי יכולה היא להשפיע על סביבתה בכיוון המתאים במכתבי הנ"ל, אשר באמת מכוון הוא לכל נשי ישראל, אלא שה"ברייטקייט" לאמר מוסר מבלי הבדל סוג (ולחעיר מהנדפס בספר דרך מצותיך דף קי"ב ע"ב) הוא ע"י השייכות המיוחדת שיש לי לנשי ובנות חב"ד, ובודאי אם תצטרך לעוד הסברה בזה לא

ימנע כתי"ר הטוב להסבירה כפי הצורך ותי"ח מראש על טרחתו בהני"ל, ואיחולי הצלחה לזוגתו הרבנית תחי" בעבודתה הני"ל וגדול זכות החדרת אור מאור שביהדות בהסביבה לחזק ולהוסיף במאור עיניו של אדם.

בכבוד וברכה.

ב'רעג

בי"ה, כ"ג מ"ח, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר שלמה
שי

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתביו מז' ח"י וי"ט מ"ח וכן הקודמים להם י"א וכ"ט תשרי. ותי"ח על הבשוי"ט אשר כבר התחילו הלימודים, הן בנוגע להתלמידים והן בנוגע להתלמידות. ובטח יסודרו כל הענינים הקשורים בהתחלת הזמן והתחלת הלימודים — בנוגע לסידור התל' והסידורים על אתר. והשי"ת יצליחו ואת עוזריו שיחיו, ויראו פרי טוב בעמלם בהקדם ובמוחש.

ב) כששולח לכאן העתקות הנשלח ע"י להדזוינט וכיו"ב אינו צריך להעתיק ללשון הקדש, כי יכול לשלוח העתקם בלשון שהם, כיון שקורא אני צרפתיים...

ת"ח על הבשורה מהטבת בריאותו, ובודאי יהי' הכל שלום, וגדול זכותו למלאות את רצון אבינו שבשמים, וידוע מרז"ל שכשעושה רצון עצמו כרצון השי"ת — השי"ת עושה רצון אחרים כרצונו, — היינו שגם הנהגתו עם האדם — כרצונו של האדם (ויעוין לקו"ת שה"ש כה, ד).

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ומתוך בריאות הנכונה דוקא — הוא וכב"ב שיחיו,

מ. שניאורסאהן

ב'רעג

מוה"ר שלמה: מטוסב. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז ב'קלט, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ב'רפט. ב'שסה. ב'תקמא.

בי'ערד

בי"ה, כ"ה מ"ח תשי"ד
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ כו' מוה"ר אברהם אלתר שי שו"ב

שלום וברכה!

בנועם קבלתי פ"ש מאתו ע"י הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר מנחם זאב שי' הלוי גרינגלאס, וכשאה"י על הציון הק' של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע, אזכירו כבקשתו בכתבו.

בודאי ידוע לו מהמובא בכמה מקומות בחסידות ע"פ מרז"ל אין ושחט
אלא ומשך, שכמו שבגשמיות הנה ע"י השחיטה כשרה מושכים את הבהמה
והעוף ממצבם באופן שיוכשרו להיות דם ובשר כבשר האדם, הנה כן הוא גם
ברוחניות, אשר צריך להמשיך את גופו ונפש הבהמית שיוכשרו להפך לנפש
האלקית נפש האדם שנקראת כן על שם אדמה לעליון (וכמ"ש בס' עשרה
מאמרות חלק [אס] כל חי חלק ב' סימן ל"ג, בשלי"ה דף ש"א ע"ב ובכמה
מקומות) ע"י שחיטה כשרה, היינו באם נפיש חיותי' של הנפש הבהמית ע"י
שחיטת שני סימנים, הן בנוגע לתאוות אכילה ושתי' (ברכות לב, א) והן בנוגע
לשאיפת אויר הסביבה (תניא ספ"ו), היינו קנה וושט, ואם זוטר חיותי' עכ"פ
בשחיטת אחד הסימנים באותו שמושקע יותר, והזהרו בוורידין (להוציא
הדם וההתלהבות מעניני בהמה) כר' יהודא (נק' כן ע"ש אודה את הוי"),
הודאה אע"פ שאינו מבין לעת עתה, והשי"ת יצליח אותו לפעול כזה בעצמו
ובסביבתו עתה מתוך בריאות הנכונה והרחבת הדעת.

בברכה.

בי'ערד

נדפסה בלקי"ש ח"ד ע' 1294, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

מוה"ר אברהם אלתר שי' קאליפאן.

מהמובא בכמה מקומות: ראה לעיל ח"ז אגרת איתחפא, ובהנסמן בהערות שם.

ביערה

בי"ה, כ"ו מ"ח, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבו מדי חיי, בו כותב אשר קבע זמן נתוח השבר ליום ו' הבע"ל.

נוסף על המברק ששלחתי לו, הנני בזה לכפול ברכתי שיהי' הנתוח בשעה טובה ומוצלחת ובקרוב יחזור לאיתנו ולעבודתו בעזר לבני ישראל עזר בגשמיות אשר בודאי הנה סו"ס זה גיי' עזר ברוחניות. נוסף עיי' שגם גשמיות בני ישראל שהם ממלכת כהנים וגוי קדוש גם היא קדושה היא לאלקינו, וכידוע פתגם הבעל שם טוב שנשמה יורדת בגוף למשך שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה כדי לעשות אפילו טובה אחת לישראל בגשמיות או ברוחניות.

נעם לי לקרות במכתבו אשר בעתו השיא את בתו לבחור טוב, ואף שכותב שלא בקל הוא להשפיע עליו בענייני תורה ומצות הנה לפום צערא אגרא ומה איכפת לי אם הקב"ה רוצה ליתן לו שכר רב וזה אדרבה צריך להוסיף בו אומץ בענין הנ"ל ובמכש"כ מהשתדלות הורים לעזור לב"ב שי בגשמיות ...

ידוע אשר כל הענינים שמקבל האדם הוא בתורת הלוואה מבורא העולם והתשלומין בזה הם עיי' שהאדם מסדר חייו ופעולותיו באופן שגורמים נחת רוח להמלוה, וכיון שהאדם הוא קרוץ מחומר ויסודו מעפר הרי עלול לכשלון ולא יחזור בתשלומין אבל הובטח שאין לך דבר שעומד בפני הרצון והתשובה מדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה אשר כשהאדם בהלואותיו שלו איננו מעיק להלווים ולא רק שנותן להם הארכה אלא שהדבר נעשה בספיי ובפיוס, הרי זה משפיע על המלוה הגדול הוא הקב"ה שגם הנהגתו הוא באופן כזה.

ואחכה לבשו"ט אשר אחרי הנתוח כבר הולך מצבו בטוב וחוזר

ביערה

פחגם: ראה גם לעיל ח"ז אגרת ביכא. ח"ה איתג. ח"ד תתקיא. אג"ק אדמריר מוהרי"צ גי' ח"ה ב'שמב, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ב'תקפז. ב'תקצג.

לא

אדמו"ר שליט"א

לעבודתו ובכיוון הנ"ל והשי"ת יזכהו לבשר טובות ג"כ מחתנו בתו וזוגתו – שיחיו.

בברכה.

ב'רעו

ב"ה, כ"ו מ"ח, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ו' חיי, ובמענה על שאלתו שאחותו
נישאת לאחיו של המשודכת שלו ושואל חוות דעתי בענין זה כי המשודכת
היא ממשפחת ת"ח צנועה וכו'.

הנה ענין זה מובא בצוואת רבינו יהודא החסיד ס"ק ל"ג והביאור בזה
בפסקי דינים לאדמו"ר הצמח צדק חלק יו"ד דף ר"יג ע"א שכותב שהוא
בעצמו עשה מעשה להשיא בן ובת בת ובן עיי"ש הטעם בארוכה, ומדובר בזה
ג"כ בספר שבעים תמרים פירוש על צוואת רבינו יהודא החסיד ובאוצר
הפוסקים (הנדפס בירושלים ת"ו) אה"ע סימן ב' סמוך לסופו.

ובהנוגע לפועל, נכונה ההצעה ויעלה זיווגם ליפה ומהנכון אם בקל הוא
שלא ידורו בעיר אחת, היינו שני זוגים הנ"ל, ועכ"פ לא בשכונה אחת, אשר
הוראה כזו ניתנה לנשואי אחים לשתי אחיות ועאכ"כ שמועיל בנשואי בן
ובת ובת ובן דקיל יותר, ואפילו לכתחלה לא הקפידו עיי"ש בפוסקים ויתן
השי"ת שיהי' בשעה טובה ומוצלחת לבנות בנין בית חסידותי.

בברכה – המחכה לבשו"ט.

ב'רעו

שלא ידורו בעיר אחת: ראה לעיל ח"ו אגרת א'תשז, ובהנמנן בהערות שם.

ב'רעז

בייה, כ"ו מ"ח, תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון כ"א מ' חשון, אין וועלכען איר שרייבט וועגען דעם פארען פון אייער מאן ש"י אין . . . אז עס איז אייך שווער אויפן הארצען און וואלט ניט וועלען זיין פארען א.א.וו.

איז אייער איבערטראכטען אין דעם, האט ניט קיין גרונד, און איר דארפט זיך שטארקען אין אייער בטחון בהשם יתברך און בכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע וואס אויף זיין נאמען זיינען געגרינדעט געווארען די תלמוד תורה'ס און ישיבות אין . . . אז ניט נאר וואס זיין פארען איז ניט א זאך פון עגמת נפש ח"ו, נאר דאס איז די וועג צו ברכה והצלחה צו די אלע וועלכע נעמען איינטייל אין דעם און אויך פאר זייערע פאמיליעס.

און דאס וואס עס דאכט זיך אז דאס איז פארבונדען מיט שוועריגקייטען, א[י]ז א חוץ דעם וואס מען קען ניט וויסען ווי גרויס עס זיינען די שוועריגקייטען בא א אנדער איינארדענונג, איז אויך די שוועריגקייטען צום גרעסטען טייל גרויס אין די אויגען, וויילע מען וויל קוקען אזוי, און דער עיקר וויילע עס איז א נייע זאך, דוכט זיך אויס אזוי, זעהענדיק ווי אנ"ש שיחיו מאטערן זיך אין די פערשידענע ערטער וואו זיי געפינען זיך און די שוועריגקייטען וואס זיי גייען אדורך און צו וואס זיי דערגרייכען, זיינען די ניט באקוועמליכקייטען אין . . . ניט אין א ערך און פיל קלענער פון זייערע.

אויך וויל איך זאגען, אז די וואס פארען אין . . . מוז דאס ניט זיין אויף פילע יארען, נאר אויף ווינציגסטען א יאר, וויילע די ארבעט קען ניט איבערגעריסען ווערען אין מיטן יאר, אבער נאך דעם אפלוף פון יאר, איז ווען זיי אליין פאדערען דערנאך אז זיי ווילען אוועקפארען פון דארטען, און וועט פארלייגן זיינע טעמים, וועט מען זיך דענסטמאל צונויפריידן ווי מיט א נייעם מענשן, וועלכע טראגט נאך ניט אויף זי[ך] די אחריות פון דער ארבעט, און זעלבסט פארשטענדליך אז מיט געוואלד וועט מען קיינען ניט צווינגען. אבער פון דער אנדער זייט, איז די ארבעט וועלכע ווערט געטאן אפילו ווען עס איז ניט מער ווי אויף איין טאג, מוז זי געטאן ווערען גאנצע הונדערט

פראצענט, און ניט נאר פון יוצא וועגען און קוקען אויפן זייגער ווען וועט זיך ענדיקען די 24 שעה און מען וועט שוין פטור ווערען פון דער אנשיקעניש, וואס אין אזא פאל, איז ניט נאר וואס עס [איז] ניט גוט פאר דער ארבעט, נאר עס איז אויך אונבאקוועם פאר די וואס ארבעטן אין דעם.

איך וויל ווידערהאלען אין קורצען דאס אויבען געזאגטע, אז נאך דעם ענדיקען זיך פון דעם יאר, פון זיין אין . . . וועט מען קיינעם ניט נויטען צו ארבעטען אויך אין . . . אבער אין דער צייט פון יאר, האף איך אז איך קען זיין זיכער, אז די ארבעט ווערט געטאן געטריי אז עס זאל אויסגעפירט ווערען די כוונה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, און איך בין בטוח אז דורך דער ארבעט איז דאס די וועג און עס איז א גוטע כלי צו אויפנעמען די ברכות פון השי"ת אין דאס אלץ וואס מען נויטיגט זיך פאר זיך און די בני בית.

און אזוי ווי א פרוי האט א גרויסען איינפלוס אויף איר מאן, און אזוי ווי בא מיר קומט אויס אז גלייך ווי אייער מאן שי' וועט קומען דארט, זאל [ער] אויך מאכען פאפירען צו בריינגען דארט אייך און אייערע קינדער שיחיו, וואס דענסטמאל וועט איר זיך אליין איבערצייגען, אז אויך אין . . . איז פראן דער אויבערשטער און גיט אויך דארט ברכה והצלחה, און אין אייער פאל מער ווי אין א אנדער ארט, במילא וועט סיי איר און אייער מאן שי' זיין צופרידען, וואס השי"ת האט אייך צוגעשיקט די געלעגנהייט צו משלים זיין, זיין רצון און אויפנעמען זיינע ברכות בגשמיות וברוחניות.

אין ערווארטונג פון בשורות טובות ובברכה צום גוטען געזונט.

ב'רעה

ב"ה, כ"ח מ"ח, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
מוה"ר ניסן שי

שלום וברכה!

... מה שמזכיר במכתבו שכיון שהתלמידים הגדולים נשארו במספר
קטן בכמות ובמילא פעל זה עליהם — על אחדים מהם — שבירה מזה
שאינם זוכים להמצא כאן. הנה עליו להסביר להם שאין כאן ענין וטעם
לשבירה כזו כלל וכלל, ואדרבה צריכים הם להביט על עצמם כשלוחיי להאיר
במקומם את האויר ואח"כ גם את האנשים הנמצאים באוירם במאור
שבתורה זוהי תורת החסידות אשר במילא יקרבום עי"ז ג"כ לנר מצוה ותורה
אור, (עיין בלקו"ת ויקרא בהתחלתו בענין שלוחו של אדם כמותו עפ"י תורת
הדא"ח) מה שאין לומר זה בנוגע לכל התלמידים הנמצאים בברוקלין, כמוכר
וד"ל.

ובהביאם בחשבון פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אז
א סאלדאט גייט אין מלחמה דארף ער גיין מיט א מארש און א פרייליכען.
הרי עאכו"כ בנדון דידן שנחוצה שמחה ושיהי' הלכום — מהלכים בין
העומדים דוקא בשמחה, ומלבד שזהו דרישת הבעש"ט, עבדו את הוי'
בשמחה ומרומז בפסוק הרמב"ם סוף הלכות לולב, הנה הכרח הוא —
השמחה — במילוי השליחות שלהם ותפקידם בעלמא דין והאריכות בזה אך
למותר, ובודאי ימצא האותיות המתאימות להרחיב הדבור בהנ"ל באופן
המתאים למצבם עתה. ולמותר להעיר שזהו גם בהנוגע להתלמידים שאין
בהם שבירה ג"כ, כיון שעל כולם חל הענין דזבחי אלקים רוח נשברה דוקא,
ולאידך גיסא הציווי דעבדו את ה' בשמחה ...

כל נשמתא ונשמתא הווה קיימא קמ"י מלכא קדישא ואח"כ ירדה בגוף

ב'רעה

חלקה נדפס בלקו"ש חיד"ע 340, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה"ר ניסן: נמנוב. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז איתחקמד, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ב'תקסח.
שהתלמידים הגדולים נשארו: בישיבת תורת בצרפת, במספר קטן, והשאר נסעו לישיבת תורת בני י.
כל נשמתא: ראה לקמן אגרת ברצב.

והכל בשביל לשמש את קונו כמאמר המשנה ולהאיר את חלקו בעולם כמבואר הענין בתניא ובכ"מ, והוסיפו ביאור רבוה"ק זי"ע ובפרט כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אז מען מוז טאן ניט נאר מיט זיך והקורב אליו אלא אפילו גם עם הרחוקים כדי שיפוצו גם המעינות (ולא רק מי באר ומים שאובים) חוצה.

מעצמו מובן אשר גם זה שלא הושיטו לו מן המוכן המכשירים לזה צריך הוא להתאזר בכל כחותיו למצוא אופן לפעול בזה ועאכו"כ מי שזכה שההשגחה הפרטית העמידתו על חלק היפה ואומרת לו ובחרת בחיים, שצריך לעבוד עבודתו בשמחה אמיתית הפורצת כל הגדרים אפילו של השכל והרגש שבמילא תהי' עבודתו בהצלחה מופלגה.

והביאור אך למותר עד כמה גדולה הרחמנות על נשמה שנסעה וירדה כמה מדריגות מקמי מלכא קדישא ונתלבשה בגוף עכור ובעוה"ז הגשמי שהרשעים גוברים וסו"ס לא מלאה תפקידה או אפילו לא בקירוב למה שהי' נדרש ממנה, ולאידך גיסא אינו צריך ביאור עד כמה גדלה אשרה כשמשדל למלאות התפקיד ומשתדל לעשות את זה בפנימיות ובהידור וכמבואר בכ"מ ומהם בהמשך רס"ו באופן העבודה של העבד האמיתי.

והוא הדין בנוגע לכת"ר ועוזריו אשר זכו שההשגחה הפרטית ונשיאנו נשיא הדור כ"ק מו"ח אדמו"ר העמידו על התורה והעבודה להאיר את אירופא כולה במאור שבתורה עצמות א"ס ב"ה תורת החסידות שלהם שייך כל האמור לעיל.

ולא המדרש עיקר אלא המעשה עיקר שצריכים לחפש כל תחבולות עצות ודרכים להגדיל את ישיבת תומכי תמימים אשר בברונא הן באיכות והן בכמות, ואולי לעי"ע נוגע ביותר הכמות ע"פ מרז"ל שכשאלף נכנסים למקרא הרי סו"ס אחד יוצא להוראה, (עיין בלקו"ת לג' פרשיות במרז"ל זה). ובהתאם לזה לנצל את כל הכחות האפשריים וכל האנשים שיוכלו לנצל וכל הענינים שיוכלו לנצל ובכל אופנים שונים שסו"ס זאל דורכגעפירט ווערן הרצון אז אידן זאלן זיין חסידים וכפתגם רבינו הזקן ששמענוהו מכ"ק מו"ח אדמו"ר, שאמר, שחסידות הוא בשביל כל ישראל כולם, ובמילא כל אנ"ש הנמצאים בהשפעתו דארפמען זיי איינשפאנען שכחותיהם יכולתם וזמנם ינצלו בהנ"ל ולא יוכל אחד מהם לומר, אז איך בין איבעריק און עם קען מען

בלקו"ת לג' פרשיות: ובאזה"ת בראשית ח"ז תתרכ"ב, ב.
וכפתגם רבינו הזקן: ראה גם לעיל ח"ז אגרת איתקפה. ח"ז בקצט. לקמן ברפ"ו. בשיח. ב"שע"ד. ב"שע"ט.
בתנה. בתקלב.

ניט אויסניצען, והראי שאין נותנים לו עבודה וכו' וכו', אף שהחובה מוטלת על כל אחד ואחת וכפי דרישת נשיאי חב"ד שכאו"א צריך לעבוד בעצמו בחלקו בעולם. אבל כמה דרגות באחריות זו וכל מי שחוננו השי"ת בהשפעה יותר גדולה הרי גם אחריותו גדלה פי כמה.

תקותי ששורתי אלה המועטות בכמות יספיקו כדי שיגייס – מאביליזירן – את כל אלו שתחת השפעתו ואפי' שמחוץ לה אבל יכולים להביא תועלת בהנ"ל. פשוט ארבעטען להפצת החסידות, וההתחלה בזה הגדלת ישיבת תו"ת אשר בברונא הן ע"י תלמידים אשכנזים והן ע"י תלמידים ספרדים וכו' בהמקסימום בכמות ובהטבה האפשרית באיכות, ולא לבד שאלה שעובדים בזה עד עתה ימשיכו בעבודתם ותנתן להם היכולת להמשיך בזה, אלא אדרבה כאו"א יוסיף אומץ בהנ"ל לא רק באיכות אלא גם בכמות.

ובודאי אפשר לסדר שלא יבלבלו האחד את חבירו ושיהי' הסידור באופן כזה שהעובד ימצא קורת רוח באופן עבודתם ולא יצטרכו להענין דקב"ע על כל צעד ושעל, ובודאי אין הקב"ה מקפח שכר כל ברי' שתהי' עבודתם בהצלחה ושתהי' פרנסתם ופרנסת ב"ב שיחיו כדבעי למהוי'.

המחכה לבשו"ט בהקדם וחותרם בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ובפ"ש כל אנ"ש שי'.

ב'רעט

בי"ה, אי' כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו מודיע יום הולדת שלו ושואל אם להתחיל להניח תפילין דר"ת.

הנה אם נזהר בטבילת עזרא ולומד בכל יום דא"ת (מובן אשר הכוונה בזה הוא בלי נדר ובקביעות ובמילא אם מאיזה סיבה ואונס לא עשה פעם

ב'רעט

תפילין דר"ת: ראה גם לעיל ח"ז אגרות איתתצט. ב'פד. ב'קסט. ב'קסט. ב'ר.

כנ"ל או שהי' אונס שכחה לא לזה כוונתי) אזי איזה ימים לפני יום הולדת
יתחיל להתרגל בהנחת תפילין ר"ת ומיום ההולדת ואילך יתחיל להניחם
בקביעות.

והשי"ת יזכהו להצליח בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות (וידוע
אשר תפילין [ד]ר"ת הם מוחין דאבא השייכים יותר ללימוד פנימיות התורה)
וישפיע ג"כ על זולתו לקרבו לנר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה מתוך
אהבת ישראל.

ב'רפ

ב"ה, אי' כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... בנוגע צו דעם סכסוך אייערן, זעלבסט פארשטענדלעך אז קיינעם
האב איך ניט געהייסען מאטערען א אידן מיט זיינע בני בית. און ניט דאס
איז מיין ארבעט. אבער איך האלט ניט פון דעם גאנצען סדר. ניט פון אייער
אפזאגען זיך פון דער שטעלע וואס מען האט אייך פארגעלייגט, האטש עס
איז א קלענערע שכירות, און ניט פון דעם מאכען דעם גאנצען שטורעם וועגען
דער דין תורה. ... צי וועט איר פון דעם פארדינען, איז א ספק, אזוי ווי
יעדער דין תורה, וואס מען ווייסט ניט פאראויס דעם אויסגאנג. ...

נאך א ענין איז אין דעם אז מען דארף דאך טראכטען וועגען פרנסה און
ניט וועגען אויספירען א אמביציע, און יעדער ישיבה ומוסד וואס וועלען זיך
דערוויסען פון דעם טומעל, גלויב איך ניט אז זיי וועלען גערן וועלען
פארלייגען אייך א שטעלע, וויסענדיג, אז איר האלט אז מען קען אייך ניט
אפזאגען פון דער שטעלע. ...

ב'רפא

ב"ה, ג' כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

הגיעני מכתבם בו כותבים שבזמן האחרון אירע להם היזקות שלא כדרך הטבע בהבנין שלהם. וכשאהי על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אזכירם להצלחה, ושיוסיף להם השי"ת ברכתו בגשמיות, והם יעשו מהגשמיות רוחניות, כפתגם רבינו הזקן ששמענו כמה פעמים מכ"ק מו"ח אדמו"ר, אז השי"ת גיט אידען גשמיות און זיי מאכען פון גשמיות רוחניות.

ומהנכון הי' שירבו בנתינתם לצדקה מהקופה המשותפת שלהם, כיון שכפי שכותבים הבנין זהו בשותפות, ויתנו הצדקה בעין יפה ובמדה רחבה, שעל ידי זה יגדילו צנורות הברכה והצלחה מהשי"ת.

כן נכון הי', שבאם אוכלים ושותים באיזה מהחדרים בהבנין הנ"ל, שתהיינה שם מזוזות כשרות, וכן ימצאו שם איזה מספרי קדש, וכמו סידור חומש תהלים ותניא, ובכל יום שהבנין פתוח, הרי מהאנשים הנמצאים שם, היינו בעלי בתים או פקידים, יאמרו איזה דבר שבקדושה מאחד הספרים הנ"ל או שיתפללו שם.

והשי"ת יצליחם לבשר טוב בכל הנ"ל. און וואס ברייטער זיי וועלען זיך שטעלען אלץ בעסער לוינענט דאס פאר זיי.

המחאתם נמסרה לקופת חשאיין, שממנה נתמכים ענינים כללים ואנשים פרטים שאין לפרסם שהם המקבלים, שזהו אחת המעלות היותר נעלות במצות הצדקה, ומצילה ביחוד בהנוגע שלא תשלוט עין כו' וידגו לרוב בקרב הארץ.

המחכה לבשו"ט.

ב'רפא

נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 435, והוגהה ע"פ העתק המזכירות.
כפתגם: ראה גם לעיל ח"ו אגרת איתרלו, ובהגסמן בהערות שם. לקמן ב'תסא.

ב'רפב

ב"ה, ג' כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה מזמן שלא קבלתי ממנו מכתבים, ויה"ר מהשי"ת שיהי' זה סימן טוב שהכל שלום, ובכל זה מהנכון שיכתוב עדי"ז בפירוש.

ובימי חדש כסלו חדש הגאולה הנה עליו לפעול בעצמו להתנהג על פי הוראת רז"ל שציוו לשמוע לקול הרופאים ולעשות את זה מתוך שמחה, ומה איכפת לו באיזה אופן ובאיזה ענינים ימלא רצון הבורא ובלבד שיעשה את זה מבלי חשבונות, וכאשר השם יתברך אומר לשמוע לרופא צריך לעשות כן ולהיות שבע רצון מההזדמנות לשמוע אל רצון השי"ת במילא צריך להעשות זה בשמחה, ואז עוזר השי"ת שרואים שיש ממה להיות שבע רצון.

מקוה הנני שיכתוב לי שעושה כזאת והשי"ת יוסיף בברכתו לו ולכל ב"ב שיחיו בבריאות הנכונה ובפרנסה בהרחבה.

המחכה לבשו"ט.

ב'רפג

ב"ה, ג' כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... בנוגע לשאלתו אם אפשר ללמוד עם ילדים האותיות והנקודות הידועים להם מכבר קודם שידעו את כל הנקודות. הנה אין קפידא בזה אף שלכאורה בקל יותר ללמדם כל הנקודות בהמשך אחד מאשר להפסיק באמצע בענינים אחרים, אבל זוהי שאלה חינוכית ויש לפותרה מתאים להתלמידים בכתה שלו ואופן קליטתם את הלימודים.

ב'רפד

ביה, ד' כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג הווי"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים
מוה"ר מרדכי אהרן שי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אשר נתמנה למגיד שיעור בגמרא בישיבת תורת
אמת.

הנה יה"ר מהשי"ת שיראה פרי טוב בעמלו ויחדיר בשומעי לקחו
חביבות התורה ע"י יראת שמים טהורה לברך נותן התורה נותן לשון הווה
ומה להלן באימה ביראה ברדת ובזיעה (עיין בלקוטי השי"ס להאריז"ל שזה
נגד ד' אותיות דשם הוי"ו) אף כאן (בכל אחד בכל מקום ובכל זמן – עולם
שנה נפש) באימה ביראה ברדת ובזיעה.

המחכה לבשו"ט מהצלחתו בהנ"ל.

ב'רפה

ביה, ה' כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר שניאור זלמן שי הלוי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו ובו ג"כ המשך זכרונותיו, וחבל אשר מקצר בהם,
ובודאי בהזדמנות הראוי' ימשיך בזה ובתוספת.

ב'רפד

מוה"ר מרדכי אהרן: שינברגר.
באימה . . ד' אותיות: ראה לקו"ש חכ"ה ע' 71 בהערה.

ב'רפה

נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 477, והושלמה ע"ס העתק המזכירות.
מוה"ר שניאור זלמן: דוכמן. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ג חיד, ובהנסמן בהערות שם. לקמן
ב"חחקנט.

מא

אדמו"ר שליט"א

לפלא שאינו כותב דבר על דבר זריעה רוחניות, וכידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע להנוסעים בענינים כמו נסיעתו עתה, אז מען דארף קלייבען גשמיות און זייען רוחניות, וכיון שכללם ביחד ובתיבה של חוספה, הרי מוכח מזה שהא תליא, ובפרט בנוגע למעמד, שגם הגשמיות שבזה רוחניות הוא, הרי גם לאידך גיסא הרוחניות שבזה הוא ג"כ גשמיות, היינו שצריך להמשיכה למטה מעשרה טפחים, ולא רק בענינים הגשמיים אלא גם בענינים החומרים. והיינו ע"ד שכתבתי במכתבי לראש השנה השתא, שצריך אשר חלק הדצי"ח שבאדם יהפכו ג"כ לאדם, ואדם הוא מלשון אדמה לעליון, והאריכות בזה אך למותר.

ובפרט בחדש כסלו הוא חדש הגאולה והחדש אשר בו יצא הפסק דין למעלה שמותר ובמילא מוכרח ג"כ להפיץ תורת החסידות ובמילא גם עניני החסידות בהרחבה והתפשטות, וכמסופר אשר לאחר שביארו לרבנו הזקן שהי' עליו הקטרוג מפני שמדבר בהתפשטות, בכ"ז הי' הסיוס בזה שכיון שכבר התחיל ימשיך באופן הזה.

בברכת הצלחה בנסיעתו הן בקלייבען גשמיות והן אין זייען רוחניות.

ב'רפו

ב"ה, ה' כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

ש"ב הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו'
מוה"ר עזריאל זעליג שי'

שלום וברכה!

נבחלתי לקבלת מכתבו מעש"ק תולדות, בו כותב אודות בריאותו,

פחגם: ראה גם לעיל ח"ה אגרת אישי, ובהנסמן בהערות שם.
במכתבי לראש השנה: דלעיל ח"ז אגרות ברלח"ט.
וכמסופר: בית רבי לא, א.

ב'רפו

מוה"ר עזריאל זעליג: סלונים. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז ב'עד, ובהנסמן בהערות שם. לקמן בתקיג.

ובודאי ימלא כהוראת הרופאים ובמילא יוכל להודיע בקרוב ממש אשר הוטב מצב בריאותו ולאט לאט חוזר לעבודתו בקדש כמובן ברשיונם של הני"ל.

וכיון שחדש זה הוא חדש הגאולה והנסים של כלל ישראל ונס גאולת רבינו הזקן שבאמת הוא ג"כ נסים של כלל ישראל וכידוע פתגם אדמוה"ז שתורת החסידות היא שייכה לכלל ישראל, הנה יקויים בנו איווי נשיאינו הקי' שיהי' גילוי עצמותינו, כל המציאות העצם וההתפשטות – אשר בריאות כזו ברוחניות בדרך ממילא מביא בריאות בגשמיות עד"ז והשי"ת יזכהו לבשר טובות עד"ז בקרוב ממש.

בברכה.

ב'רפז

ב"ה, ה' כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי הדומי' הארוכה הנה סו"ס נתקבל מכתבו מג' כסלו, בו כותב אודות הקישויים השונים בסידור התלמידים החדשים. והנה ידוע מאמר המכילתא כל התחלות קשות, ואם שאף לאחר שיודעים את המאמר הני"ל ווער[ט] אפשר ניט קיין ס[א]ך לייכטער, אבל בכ"ז התמי' שבדבר סרה, ובמילא אין להתפעל מזה ובודאי יצליח השי"ת שבאם רק ישתדלו בזה, וועט מען אויספירען סידור הכתה החדשה ובד"מ התפתחות הישיבה מדרגא לדרגא.

מה שכותב אודות נסיעת תלמידים הני"ל לכאן לחג הגאולה הוא י"ט כסלו הבע"ל. הנה בכלל הסדר הוא אשר כל תלמיד צריך לקבל רשות מהנהלת הישיבה ובכתב הרשיון הנה הנהלת הישיבה מגבלת את הזמן, או שמוסרת את זה על דעת מזכירות שלי. עפ"ז אפשר להנהלה להחמיר ביותר, אבל ידוע המנהג בארצוה"ב בנוגע ליחס עם נערים ועם תלמידים שלא לסמוך הרבה על כח הקבלת עול שבהם ובמילא לא להביאם לידי נסיון, ואם כפי שכותב חזק רצונם של חלק מהתלמידים לנסוע לכאן, אפשר כדאי אויסניצען

פתגם אדמוה"ז: ראה גם לעיל אגרת ב'רעה, ובהנסמן בהערות שם.
איווי נשיאינו: ראה לקמן אגרת ב'רצד.

דאס להתנות עמהם שבאם ירשו להם לנסוע הוא בתנאי שיתמיד בלימודו ויצטיין, אבל למנוע הנסיעה לגמרי צריך עיון אם כדאי ובפרט שכפי שכותב ברצונם ג"כ להתראות עם משפחתם, אבל לאידך גיסא יש להגביל זמן שהותם כאן לימים אחדים בלבד, ומובן אשר גם בזה לא הכל שוים ועל הנהלת הישיבה להחליט על אתר בנוגע לכאן"א בפרט.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש, ובטח כיון שאינו מזכיר דבר הכל שלום אצל אנ"ש דמחנם, וחבל אשר אין משתדלים כראוי לקרבם ובפרט אלו שהיו קרובים ומכמה סיבות נתרחקו קצת.

ב'רפח

ב"ה, ט' כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מה שכותב שאין אצלו סדרים קבועים, הנה ידוע לו דרישת תורת הדא"ח שצ"ל מוח שליט על הלב ובמילא במדה גדולה אפשר לפעול בעצמו שבשעה שעוסקים בענין אחד אין חושבים כלל וכלל ע"ד ענין השני ובמילא אינו מבבל וע"ד סיפורו של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע ע"ד הרשב"א שבטח ידוע לו.

המחכה לבשו"ט וחותרם בברכה להצלחה בעבודתם בקדש.

ב'רפח

סיפורו: באריכה ראה שיחת כ' שבט תשל"ו ובכ"מ.

ב'רפט

ב"ה, ט' כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר שלמה שי

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתביו מגי' וי"א כסלו, ובענין אלמליח שי' והעתון, הנה קבלתי מכתב ממנו עם העתקה מקטע העתון, וכותב אלי שסומך שאכחיש הדברים וכו'. וכנראה, שלא הי' עסק לו עם כותבים בעתונים, אשר הם שחבלו באחרים פטורים וכו'. וטובה העדר ההתעסקות עמהם אם רק אפשרי הדבר. ובנדון דידן, כיון שכבר עבר זמן נכון מהופעת המאמר, וכנראה לא שמו לב עליו, הרי השתיקה יפה מכוי"כ טעמים.

כמובן אענה להנ"ל על מכתבו ישר מכאן, וכותב הנני זה לכת"ר שי' — שבאם ידבר עמו עוה"פ עד"ז, אז ראוי שעל דעת עצמו יסביר לו את המבואר לעיל.

נהייתי ממ"ש אודות לימוד שחיטה, כי בכלל הצעה נכונה היא. ויש להתיישב בדבר, שאם באפשרי הוא — לדרוש מהם שילמדו משך זמן קודם בתו"ת בברונא בתור הכנה לזה, ועי"פ המבואר בכ"מ, אשר שוי"ב צ"ל ירא שמים ביותר, ולימוד פנימיות התורה — היא תורת החסידות (וההדגשה בזה בתיבת לימוד ולא אמירה בעלמא), היא המביאה לירא[ה] את ה'. ואדבר בזה עם הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוהרבא"ג שי' כיון שהי' על אתר, ובודאי יקבל ממנו הוראות פרטיות בהנ"ל.

מוסג"פ מכי' כללי לחג הגאולה י"ט כסלו הבע"ל. ובודאי יפרסמו באופן המתאים, ומה טוב להדפיסו. ואז ישלח לכאן כמנהגו איזה טופסים.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ובריאות הנכונה לו ולכל ב"ב שיחיו,

מ. שניאורסאהן

ב'רפט

מוה"ר שלמה שי' מטוסוב. אגרות נוספות אליו — לעיל ברעג, ובהנסמן בהערות שם.
וי"א: נתעכב השילוח ונוספה חיבה זו. ואז כנראה נוסף בסוסו: מוסג"פ מכי' כללי — דלקמן ברעב.
ובענין אלמליח: ראה לקמן אגרת ב"שלג — אליו.
לימוד שחיטה: לתלמידי אהלי יוסף יצחק בקסבלנקה.

מה

אדמו"ר שליט"א

ב'רצ

ב"ה, ט' כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתבו מדי כסלו, וכבקשתו אקרא את הפיי"נ שלו
על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע.

והנה בטח לדכוותי אך למותר הוא לבאר פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר,
שענין הברכה הוא ע"ד הגשם שמועיל לאחר החרישה והזריעה, ועד"ז הוא
ענין הפיי"נ הוא ע"י התקשרות שיש בין המבקש והמתבקש, וכיון שחפצו
ורצונו הוא שאקרא הפיי"נ שלו על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר, הרי בודאי
יקבע שיעור בלימוד תורתו שהו"ל במשך השנים האחרונות וכמה
מהקונטרסים והספרים הנ"ל נמצאים בירושת"ו עיה"ק אצל אנ"ש והישיבה.

וביחוד מסוגל חדש זה הוא חדש הגאולה של רבינו הזקן מייסד תורת
חסידות חב"ד ויחד עמו התחלת הפצת תורת דא"ח בהתפשטות ובהסברה
המובנת גם בשכל אנושי שבמילא גורר אחריו החיוב ללמוד התורה עד שתובן
ותבוא בקליטה בחב"ד שבנפש ולא רק חב"ד של נפש האלקית אלא גם של
נפש הבהמית, וידוע מרז"ל שאינו מבקש אלא לפי כחם כו'.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

המזכיר:

ב'רצ

שענין הברכה: ראה גם לעיל ח"ה אגרת אישעג, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ב"שיג.

ברצא

בי"ה, ט' כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתבו מיום ו' תולדות, און מסתמא וועט איר
ניט פאראיבעל האבען, עס זיינען פראן אזעלכע זאכען, וואס אדער מען
פרעגט לכתחלה, אדער מען פרעגט אינגאנצען ניט.

זיכער האט איר געזעהן דעם בריף פון כ"ק מו"ח אדמו"ר (גערדוקט אין
קונטרס צ"ג) אז די הוצאה לאור פון כתבים ספרים און מאמרים פון נשיאנו
כ"ק רבוה"ק סיי אין נגלה און סיי אין חסידות — און במילא אויך זיינע אין
כלל — האט ער דאס איבערגעגעבען צו הוצאת ספרים קה"ת, און די טעמים
אין דעם זיינען פארשטענדליכע, און איינער פון זיי איז, וויילע פילע העתקות
זיינען פארגרייזטע, און אויך זיינען פראן ענינים פון מהדורא קמא און
מהדורא בתרא, און אויך דאס העולה על כולנה, שהכל תלוי במזל ואפי"ס
שבהיכל, במילא איז דאס ניט קיין סדר, אז יעדערער זאל דרוקען אדער
קופירען זאכען מהנ"ל וואס עס פאלט איין, און עס איז ווילנשענסווערט צו
מיישב זיין זיך מיט נאך עמיצען, און עס זיינען פראן נאך טעמים, און בכלל
איז דא ניט נוגע אויף אזויפיל די חקירה אין די טעמים, וויבאלד אז דער רבי
דער שווער האט אזוי געזאגט.

במילא ווען מען וואלט געפרעגט לכתחלה בא הו"ל ספרי קה"ת, איידער
מען גייט קופירען די מאמרים, וואלט מען דאן דאס באהאנדעלט ווי
אלכתחלה, צי זאל מען קופירען די אדער זיינען אנדערע פריער פאר די, אבער
וויבאלד אז א טייל פון דעם איז שוין אפגעטאן געווארען, פרעגט מען דאן
אין נויארק, צי מען זאל אפהאלטען דאס דרוקען פון תורת אדמו"ר
מוהרשי"ב ני"ע צי מען זאל ניט אפהאלטען וועלן זיי, די כתבים מער נתפשט
ווערען, איז וואס פאר ענטפער ערווארט מען צו באקומען אויף דער שאלה?
און בפרט ווי איר גיט צו אין אייער בריף אז איר האט שוין אריינגעלייגט אין
דעם א פאר הונדערט פונט. איז דאך שוין דא אויך אריינגעמישט א ענין פון
אהבת ישראל אויך, במילא איז מען דאך שוין געבונדען מיט די הענט און פיס
און מען מוז ענטפערען אז מען זאל דאס פארענדיקען בשעה טובה ומוצלחת.

ברצא

דעם בריף: אג"ק שלו ח"ט אגרת ג'קמה.

דאס וואס איר שרייבט אז די ראשי ישיבות האבען אייך געבעטען וכו', איז דאס וואס די ראשי ישיבות לערנען פאר זיך די מאמרים צו וועלכע זיי זיינען געוויינט געווען זייענדיק זייער צייט אין ישיבה, איז דאס קיין וואונדער ניט, וויילע לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ, ומובן אז עס איז פאר זיי גרינגער איידער צו אנהויבען נייע, וואס יעדער נשיא אין זיין דור איז דאך – לא ימלט – האט מחדש געווען אין זיין תורה זאגען, במילא מוז דאך זיין שינויים אין דעם סגנון ותוכן, אבער ווען מען וויל איינפירען אזא סדר אויך מיט די תלמידים פון דער ישיבה, דארפן דאך די ראשי ישיבות און די עלטערע תמימים געדיינקען זייער דענסטמאלדיקען יחס צו זייערע משפיעים וועלכע האבען געוואלט לערנען מיט זיי דוקא די מאמרים פון די פריערדיקע נשיאים און ניט די מאמרים פון נשיא דורם כ"ק מוהרש"ב נ"ע . . .

עס איז באוואוסט דער פסק פון רבינו הזקן אין הלכות תלמוד תורה, אז א מענטש במשך ימי חייו דארף דורך לערנען לכל הפחות איין מאל תורה שבכתב און תורה שבעל פה מיט אלע חלקים במילא גייט אריין אין דעם אויך די מאמרים פון יעדער נשיא חב"ד שבכל הדורות, אבל אני בדעתי אעמודה וויבאלד עס זיינען אפגעדרוקט געווארען מער ווי הונדערט קונטרסים מאמרים מכ"ק מו"ח אדמו"ר און אויך פון גאנצע יארן מאמרים, דארפמען זיי איינשטעלן פאר א לימוד קבוע בישיבת תומכי תמימים, און השי"ת זאל מצליח זיין יעדערן פון אונז צו ממלא זיין די שליחות בהתאם להאמת.

בברכת חג הגאולה והצלחה בענינים הכללים והפרטיים.

נ.ב.

דער בריף אייערער האט זיך פארהאלטען אין וועג צוליב דעם וואס איר האט אדרעסירט נומער 177 אנשטאט 770.

ב'רצב

ב"ה, יו"ד כסלו, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

אל אניש ואל כל אחינו בני ובנות ישראל
באשר הם שם,
ה' עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

בקשר עם חג הגאולה יום יט כסלו, גאולת רבנו הזקן, בעל התניא
והשלחן ערוך, ממאסרו על הפצת תורת חסידות חב"ד הדרכותי ומנהגי,
אשר גאולתו ויציאתו לחירות הן התחלת היציאה למרחב, ההתרחבות
וההתפשטות של שיטת ואורח חיים של חסידות חב"ד בפרט, ושל החסידות
בכלל,

הנני בזה להביע ברכה פנימית, אשר כל אחד ואחת מאתנו ייגאל ויגאל
את עצמו מכל הענינים – שמבפנים ושמבחוץ – האוסרים ומגדים על חלק
הטוב והחסד שבכל אחד מישראל, והי' חלק זה למושל ושולט, והי' האדם
לחסיד, כי חסדים יאהב ויעשה, גומל חסד עם נפשו וגומל חסד עם זולתו –
על ידי האהבה המשולשת: אהבת ישראל אהבת התורה אהבת השם, אשר –
כולי חד.

* * *

ידועים מאמרי רז"ל – כל נשמתא ונשמתא הווה קיימא בדיוקנאה
קמ"י מלכא קדישא; הנשמות גזורות מתחת כסא הכבוד.

חג הגאולה: ראה בזה החוברת יט כסלו.
והחסד . . . לחסיד: ראה זח"ב קיד, ב. תקו"ז בהקדמה (ב, סעי"ב).
עם נפשו: ראה רש"י שבת (קכז, ע"ב בתחלתו).
כל נשמתא . . . הנשמות גזורות: ראה זח"ג קד, ב. שם כט, ב. ד"ה תקעו תרצ"ד (ספר
המאמרים ה'תשי"א – לכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נב"מ זי"ע – ע' יא).
– אוצר הנשמות ששמו גוף הוא למטה משני מקומות הנ"ל, ולכן ישנו גם בנשמות או"ה
(תוד"ה אין ע"ז ה, א. ועייג"כ ל"ת לחאריז"ל ישע"י נט. ע"ח שכ"ו פ"ב. עמק חמלך ש"ו פנ"ב.
ס' קיצורים והערות לתניא ע' פג ואילך).

ב'רצב

נדפסה בלקריש ח"ה ע' 434. ראה גם לקמן אגרות ב'שנ. ב'שצא.

מאמרי רז"ל אלו מדגישים ביותר את המובן ומשוט – את זכות ובהירות הנשמה, שכולה רוחניות, ואיך שאין לה, מצד עצמה, כל שייכות כלל לענינים גשמיים וחומריים, ומכל שכן לעניני תאוה וכו' המתעוררים ובאים אך ורק מצד הגוף ונפש הבהמית.

אף על פי כן, רצה הקדוש ברוך אשר נשמה זו, שהיא חלק אלוהי ממעל ממש, תרד למטה ותתלבש בגוף גשמי וחומרי להיות קשורה ומאוחדת בו במשך כמה עשירות שנים. זאת אומרת, אשר במשך עשירות שנים תהי הנשמה במצב שהוא בניגוד גמור לטבעה העצמי.

וכל זה – כדי למלא שליחות הבורא, לזכך את הגוף ולהאיר עניני עולם הזה הגשמי השייכים לאדם, באור אין סוף, לעשותם מקדש ומשכן לשכינתו יתברך,

ואז – הרי כל ענויי ויסורי הנשמה מהיותה בגוף ובעולם גשמיים כאין ואפס נחשבו, כי שכרה ואשרה הנצחיים שהיא זוכה להם על ידי מילוי שליחותה – הם שלא בערך לגבי יסורי העולם הזה החולפים.

* * *

נקל להבין, גודל צער הנשמה ועומקו כאשר את היסורים והענויים של הנשמה בגוף מקבלים ועוד מגבירים אותם על ידי הרדיפה אחרי הגשמיות והחומריות, והכוונה ותכלית דירידת הנשמה למטה, שאפשר להשיגם רק על ידי חיי יום-יום על פי התורה ומצותי – הנה אין שמים לב לזה, ואם גם לעתים ולפרקים מתעורר – הרי זה כמצות אנשים מלומדה ולצאת ידי חובתו בלבד.

מלבד העיקר שבדבר, שמאבדים את ההזדמנות למלא רצון הבורא ואת השכר והאושר הנצחי הבא על ידי זה, הרי הוא היפך השכל הבריא לרדוף ולתפוש בחלק הקשה הרע אשר בחיים, היינו לשעבד את הנשמה ולדכאה בירידתה בגוף, ולדחות בשתי ידיים את החלק הטוב שבירידת הנשמה מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, היא העלי' הגדולה הבאה על ידי קיום רצון הבורא.

וזוהו שאמרו רז"ל אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות,

שלא בערך: ראה חגיגה טו, ב. לקו"ת בתחלתו (א, ד). הקדמת הרמב"ן לאיוב (הובא בסוף אגרת התשובה לרבנו הזקן).

כי דעת לנבון נקל, אפילו בלי התעמקות כלל, אשר מכיון שבעל-כרחך אתה חי, מאחר שהנשמה שהיא חלק אלקה ממעל ממש מוכרחת להתלבש בגוף גשמי עפר מן האדמה על משך כמה עשירות שנים – השכל הפשוט מחייב להשתדל ביגיעה עצומה להשיג את הטוב הצפון בזה, על ידי חיים יום יומיים כהוראות תורת אלקינו, שיהי' – בכל דרכיך דעהו.

* * *

ועוד ענין בדבר: מכיון שהשם יתברך, שהוא עצם הטוב, מכריח את הנשמה לרדת מאיגרא רמא לבירא עמיקתא בשביל לימוד התורה וקיום המצות, הרי זה ראוי והוכחה גמורה – כמה גדול התלמוד וגדול המעשה (דהמצות).

ומזה מוכרח גם כן, אשר אי אפשר להגיע אל התכלית אלא על ידי הירידה הגדולה – להיות על פי תורה דוקא פה עלי אדמות. אילו הי' דרך קל ונוח יותר לא הי' השי"ת מכריח את הנשמה לרדת ירידה אחר ירידה מתחת כסא הכבוד עד לעולם הזה התחתון, תחתון שבכל העולמות.

רק כאן בבירא עמיקתא יכולה הנשמה להגיע לרום מעלתה, למעלה אפילו ממעלת המלאכים, וכמרז"ל צדיקים לפני מלאכי השרת.

* * *

וכאשר יעמיק האדם במחשבתו בגודל מעלת התורה והמצות, ובעולם הזה דוקא, ואשר התורה והמצות הוא הדרך היחידי להגיע לתכלית המקווה – בוא יבוא לשמחה גדולה בחלקו וגורלו – למרות רבוי ההעלמות וההסתרים, מבית ומחוץ, אשר בעולמו זה, ואז רק אז יוכל לקיים באמת ובפנימיות את הציווי: עבדו את ה' בשמחה.

דרך עבודה שהוא אבן פינה בשיטת הבעש"ט, וכמבואר בארוכה בתורת חסידות חב"ד, וכמו שהורה אדמו"ר הזקן, בעל השמחה, בספר התניא, פרק כו' ואילך, פרק לא' ואילך, בשורות מועטות המחזיקות את המרובה.

בברכת חג הגאולה,

מ. שניאורסאהן

בכל דרכיך: ראה רמב"ם הלי' דעות ספ"ג. טוש"ע או"ח סרל"א.
צדיקים לפני: ירושלמי שבת ספ"ו.

ב'רצג

ב"ה, חג גאולת רבינו אדמו"ר האמצעי

יו"ד כסלו, תשי"ד

ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו מג' כסלו, ואחכה לבשו"ט מבריאות זוגתו הרבנית תחי', והרי חדש כסלו מסוגל לזה כי אף הם היו באותו הנס ובפרט לפירוש הרשב"ם (פסחים ק"ח ע"ב) והרי ידוע פי' האריז"ל על הפסוק והימים האלה נזכרים ונעשים, שכשהם נזכרים למטה הרי נעשים כל ההשפעות למעלה ונמשכות גם למטה.

המחכה לבשו"ט.

ב'רצד

ב"ה, י"א כסלו, תשי"ד

ברוקלין.

שלום וברכה!

זה עתה קבלתי מכתבו מא' וישלח, בו כותב אודות מצב בריאותו, וכשהי' על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אזכירו לרפואה ולבריאות הנכונה, ובודאי יעורר ר"ר להמצטרך לו.

... ובקשר עם חג הגאולה והנסים הוא י"ט כסלו הבע"ל אשר כלשון כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע (נדפס בלוח היום יום בתחלתו) הנה זהו יום המסוגל שפנימיות ועצמות א"ס יאיר בפנימיות נפשנו אשר כל עצמותנו העצם וההתפשטות יהיו אליו ית' לבד, הרי מעצמו מובן שכיון שזהו גילוי מהשלם בתכלית במילא מביא ג"כ שלימות בהגוף וכמאמר הכתוב תמים תהי' — עם ה' אלקיך, שזהו ע"י נשמה תמימה וגוף תמים, והשי"ת יזכהו לבשר טובות בכל הנ"ל.

בברכה.

ב'רצה

ב"ה, י"ב כסלו, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

צו דער הנהלה פון ישיבת "אחי תמימים" אין באסטאן,
ווי אויך צו אלע פארזאמלטע צום צענטן יערלעכן
באנקעט פון דער ישיבה
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

עס האט מיר געפרייט צו באקומען די ידיעה, אז זונטיק, ט"ו כסלו, הבע"ל, וועט געפייערט ווערן דער צענטער יערלעכער באנקעט פון ישיבה אחי תמימים דבוסטון. צו דער געלעגנהייט באגריס איך די הנהלה און אלע אנטיילנעמער אין דעם באנקעט מיט דעם וואונש פון "ברוכים הבאים".

ווען אידן קלייבן זיך צוזאמען וועגן א ציל וואס איז פארבונדן מיט תורה ומצות, קאן מען זיין זיכער, אז דאס וועט ברענגען גוטע פירות און מיט הצלחה. ובפרט ווען עס האנדלט זיך וועגן כשר'ע ערציאונג פאר אידישע קינדער, וואס אויף זיי לייגן מיר אונזער האפנונג אז זיי וועלן פארזעצן די גאלדענע קייט פון תורה ומצות אין דעם קומענדיקן דור, איז דאס אין תורה ומצות גופא איינע פון די אויסגעקליבענסטע און העכסט וויכטיקע ענינים.

אט דער ציל און די ארבעט מוז ארויסרופן די גרעסטע פאראינטערעסירונג פון אלע אידן פון דער סביבה צו נעמען א וואס גרעסערן חלק אין דער זאך, וואס דאס אליין רופט ארויס א תוספת ברכה והצלחה פון דעם אויבערשטן יתברך.

דערפאר בין איך זיכער, אז דער איצטיקער באנקעט וועט ברענגען גאר גרויסע פעולות אין מאטעריעלן זין און וואס איז ניט ווייניקער וויכטיק אויך אין רוחניות'דיקן זין.

איך האף אז יעדער איינער פון די פארזאמלטע וועט מיטנעמען פון באנקעט א צוגאב צוגעבונדנקייט און לעבעדיקייט אין עניני תורה ומצות בכלל און אין דער לעבנסוויכטיקער ארבעט פון חינוך הכשר בפרט, וואס לויט דער הבטחה פון תורתנו הקדושה וועט דאס ברענגען יעדן איינעם, הם

ובני ביתם שיחיו, ברכה והצלחה אין פרטיות'דיקן לעבן, בגשמיות
וברוחניות.

בברכת הצלחה.

ב'רצו

ב"ה, י"ב כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר יצחק אייזיק
שי

שלום וברכה!

שוין א לייגערע צייט אז איך האב ניט געהערט דירעקט פון אייך,
חאטש איך באקום ידיעות וועגען אייך דורך נאכפרעגען זיך בא אונזערע
געמיינזאמע פריינד, און איך האף צו באקומען פרייליכערע ידיעות וועגען
אייערע ענינים, און אויך אז איר נעמט איינטייל אין די ענינים פון דער שול,
וואס עס איז שוין די העכסטע צייט עס זאל אייגענארדענט ווערען ווי מיר
האבען גערעט אייניגע מאל, אז עס דארף זיין א שול אין דעם געגענט וואוהין
מען מופט יעצט און אויך א תלמוד תורה און די איבעריגע ענינים וואס
געהערען צו א שול. ווארום עס איז דאך א שאד די צייט וואס גייט דורך, און
וואס ווייטער קען די זאך ווערען מער קאמפליצירט.

און בפרט וויל איך אויפמערקזאם מאכען אייך אויף נאך א ענין וואס
איך רעכין אז עס איז די צייט אויף דעם, דאס איז וועגען דעם קרן הצלה,
פאריגען יאר האט איר איינטייל גענומען אין דער דורכפירונג פון דעם אז דער
קרן הצלה זאל באשטימען א פאסענדען סכום פאר דער עסקנות ליובאוויטש
אויף דער אנדער זייט ים, און חאטש די שטיצע וואס זיי האבען אסיגנירט
איז ווייט לפי ערך די נויטיגקייט און פארנעם פון דער ארבעט, דאך האט
אבער אייער אריינמישונג אין דעם גוט געטאן, אז עס זאל אסיגנירט ווערען
די סומע לכל הפחות.

ברצו

מוה"ר יצחק אייזיק: לויטנסקי.

לויט דעם סדר דארפן יעצט פארקומען די אסיפות וועגן דעם
בודזשעט פארטיילונג פון קרן הצלה אויף דעם יאר, וואלט איך געוואלט
איין אויף דעם אויפמערקזאם מאכען, און בעטען, הגם איך האלט דאס פאר
איבעריג און איר וועט דאס אליין אויך טאן, צו נעמען זיך ענערגיש אויך אין
דעם יאר אין דער דורכפירונג פון דער הילף אסיגנירונג פאר דער ארבעט
עסקנות ליובאוויטש אין דער געהעריקער מאס, וואס זיכער וועט איר
געפינען די וועגן די פאסענדע צו בריינגען דאס מהכח אל הפועל.

און לויט ווי מיר האבען געהערט פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר
זצוקללה"ה נב"מ זי"ע, אז ווען מען טוט אין א גוטער זאך איז השם יתברך
מצליח, האף איך אז איר [וועט] מצליח זיין אויך אין דעם, און וועט מיר
קענען שרייבען גוטע בשורות אין דעם.

און בפרט אז מיר גייען יעצט צו דעם חג הגאולה י"ט כסלו, וואס לויט
די מסורה פון אונזערע רביים הק', האט אדמו"ר הזקן דורך זיין עבודה פועל
געווען, אז ווען חסידים וועלען טאן אין זיינע ענינים, וועלען זיי תמיד מנצח
זיין און אויספירען, איז יעצט אלזא די פאסענדע צייט צו אנהויבען אין דער
השתדלות ווי אויבען געזאגט וועלכע וועט געקרוינט ווערען מיט הצלחה.

בברכת חג הגאולה ופרי' בהצלחה.

ב'רצו

בי"ה, י"ג כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג הו"ח אי"א נוי"נ מוה"ר אלעזר ארי' שי

שלום וברכה!

לרגלי המלוה מלכה אשר עורך כתי"ר שי הנני בזה להביע ברכתי שתהי'
בהצלחה בגשמיות ובהצלחה ברוחניות, אשר אצל איש הישראלי יחדיו ילכו,

לויט די מסורה: ראה גם לקמן אגרת ב'שצה, ובהנסמן בהערות שם.

ב'רצו

מוה"ר אלעזר ארי' יונגרייז.

כי עם אחד הם בארץ וכפירוש רבינו הזקן אשר ממשיכים הם אחדות הוי'
עיי' תורה אחת גם בהיות הנשמה בגוף ובכל עניניהם הארציים היינו
הגשמיים ואפי' החומריים.

ותהא סעודת דוד מלכא קדישא זו יסוד חזק והתחלה טובה לסידור
כת"ר וכל ב"ב שיחיו באופן המתאים.

בברכה.

ב'רחצ

ב"ה, י"ג כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר יהושע ברוך שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל פ"ש ממנו עיי' כתיבתו בשולי המכתב דכ"ז תשרי העבר.

ובמענה על בקשתו ברכה, הנה כבר ברכתו אמורה בכתוב רצון יראיו
יעשה בלי הגבלה במה שיהי' הרצון ובלבד שזהו רצון ירא ה' וכיון אשר עסקו
של כת"ר הוא בהמשכת יראה לבני ישראל עיי' ענין המקואות וכמבואר
ברמב"ם סוף ה' מקואות וכן הטבילה כו' גזירת הכתוב הוא כו' ואעפ"כ
רמז יש בדבר כו' המכוון לבו לטהר נפשו כו' והביא נפשו במי הדעת טהור
כו', כי כמו שענין הטבילה בגשמיות צריך שיטבול ראשו וכל גופו במים, היינו
שכל גופו אפי' הטפל לגופו יכוסו במים פשוטים, הנה גם ברוחניות כן הוא,
אשר המטהר מטומאה שנגרמה עיי' חטא עה"ד הוא כשמבטלים את כל
עצמותו מתחיל מהשכל שבראש ומסיים בהכח היותר פשוט שבנפש הוא כח
ההליכה שברגל, במים פשוטים, היינו עניות (יעוין תענית ז' ע"א) ועניות
פשוטה בלי התחכמות זהו מטהר מטומאת הדיעות שעיי' בא לרא את ה' כי
ענוה מביאה לידי יראה (סוף סוטה) שלכן אמרו חכמי האמת אשר טבילה
הוא אותיות הביטל ועאכו"כ שזה מביא לידי חיזוק בהעבודה המביאה לידי

ב'רחצ

מוה"ר יהושע ברוך: לעזרי, ירושלים.

יראה. ובל"נ כשאהי על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע, אזכירו כבקשתו.

בפ"ש להרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ באמונה כו' מוה"ר אפרים זלמן שי' ובברכת הצלחה בעבודתם בקדש.

ב'רצט

ב"ה, ט"ז כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר יוחנן שי'

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו מ"א כסלו, עם הרשימה שמחלק לצדקה, שעשו כהוראתו, וכשהייתי על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע הזכרתי, והנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו.

ומתחיל מחדש כסלו, הוא חדש הגאולה והנסים, הנה יחזקו השי"ת ויחלימו, ומתוך בריאות הנכונה ינהג הגבאות בבית הכנסת ליובאוויטש [ש]בליובאוויטש, שבדרך ממילא יומשך ג"כ ברכה שיוכל לעבוד עבודתו הפרטית במשרתו כדבעי. והעיקר — שלא יעסיק כח המחשבה והתבוננותו שלו כי אם בעניני תורה ומצות.

ואם לפעמים יש לו מחשבות של מרה שחורה, אף שבכלל חידוש הי' אצלי דבר זה, הרי ידוע מ"ש בתורה אור שמצד מרה שחורה באה ג"כ התמדה בלימוד החכמה ובפרט בלימוד תוה"ק, ובמילא גם הוא יעשה כן ויעבוד את ה' בשמחה בכל דרכיו.

בברכה לאריכות ימים ושנים טובות לו ולזוגתו — שיחיו,

מ. שניאורסאהן

ב'רצט

מוה"ר יוחנן גורדון. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ה א"צ, ובהנמך בהערות שם. ח"ז ב"ו. לקמן ב"ח.

בתורה אור: תולדות ביאור לדי"ה מים רבים (יט, ג).

מרה שחורה . . . התמדה: ראה גם לעיל ח"ג אגרות תערב. תש. ח"ד תתיס. ח"ה אירלה.

ב"ש

ב"ה, ט"ז כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ כו' מוה"ר יצחק יעקב שי

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתבו מיו"ד כסלו ונהניתי לקרות בו שהוטב מצב בריאותו ושמח בחלקו, והשי"ת יצליחו שיתגדל החלק ותתגדל השמחה.

מה שכותב אודות הדבור בשעת התפלה, וכו'. הנה ידוע עד כמה צווחו קמאי בזה זה משך כמה דורות, אבל לאחר כל זה בטח שמע מסיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אשר בילדותו שאל את אביו כ"ק אדמו"ר מפני מה נברא האדם בשתי עינים, ויענהו אביו אשר בעין דימין צריך להביט על הזולת בעין יפה, ובעין שמאל על התאוות דעולם הזה.

ובהביא בחשבון שאצלם הנה כל תפלה היא באמצע העסק ועיני עולם הזה ובכל זה מפסיקים ונותנים משך זמן להתפלל לפני הקב"ה הנה זה גופא יגביר אצלם צד הטוב על הצד השני ובמילא יתקרבו להדרכת תורתנו הק' גם בחיי היום יומיים.

מובן לא תמיד צריך להכריז ע"ד ענין זה שלא ישתמשו בו מעין הכשר על הנהגה הנ"ל. אבל לעצמו צריך לדעת החשבון להביט בעין ימין עין יפה, ורעיון הנ"ל מקיל בדבר.

מוסג"פ הנדפס לחג הגאולה י"ט כסלו הבע"ל, ואשר באמת תוכנו כל השנה זמנו הוא.

בברכה לבריאות הנכונה.

ב"ש

מוה"ר יצחק יעקב: גלסון.
הנדפס לחג הגאולה: ד"ה פדה בשלום תשי"ד.

ב'שא

בי"ה, ט"ז כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... בכלל בעיניים כמו אלה ובסכסוך ובמלחמה בכלל צ"ל השתתפות של שנים, וכשצד אחד רואה שאין משימים לב ואין מתרגשים ומשתתפים בהסכסוך הרי לאט לאט גם ההתרגשות שלו והתאבון הולך ופוחת עד שלבסוף נאבד כלה, גם בנידון דידן כן הוא שמוכרח הוא להבליג על רוחו ולא ליכנס בשקלא וטריא, ובשים לב שדעת נשים קלה והאשה דמעתה מצוי' הרי על מה שיש לוותר צריך לוותר ועל השאר לא לשים לב ובמילא סו"ס ינצח צד הטוב.

... מ"ש אודות המענה שלו להאברך ... הנה אף שבכלל צריך להשמר שלא יהי' אצלם הרושם שרצים אחריהם, אבל סו"ס אי אפשר לשכוח על התכלית והיא שיבואו להם הידיעות אודות חסידות תורתה והדרכותי' ומפני גודל הדבר א"א להתחשב בטעמים שאין תופסים מקום נגד זה ובמילא לאחר שיחכה איזה ימים כדאי לסבב הדברים מענין לענין עד שסו"ס תהי' הזדמנות לעורר עוה"פ בענין הקביעות עתים לתורה בכלל ולעניני חסידות בפרט.

ב'שב

בי"ה, י"ז כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

הנהלת רשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש באה"ק ת"ו
הי עליהם יחיו

שלום וברכה!

... (ב) במ"ש שהי' אצלם הצעות ממנהלי בתי ספר ... שכיון שמכמה סיבות לא יחזיקו בבית ספר פלוני בשנת תשי"ד מציעים להם להכניסם בהרשת. הנה יש להזהר בזה כי קרוב לודאי שמוסרי ביה"ס אף שיש להם רשות ויפוי כח ע"ז, הנה כאשר יודע הדבר לעוד מי שהוא ולאחר עיון לא

יישר הדבר בעיניו ובמילא יתנפל עליהם בכל תוקף ועוז, הנה אזי גם אלו שמסרו להם את הענין ימשיכו ידם מזה וכו'.

ג) מזכירים במכתבם שנפגשו . . . ידוע מכבר שיטת ליובאוויטש שאין היא נכנסת כלל בענין של מפלגה, ובודאי יש להסביר את זה בנעימות ובאופן של שלום, או אם מספיק הענין דשב ואל תעשה יש להסתפק גם בזה אבל בכל אופן לא לקבל על עצמם כל ענין שיש איזה זיקה מפלגתית.

ד) כן כותבים אשר יש מקומות שימסרו להם מבתי ספר של זרמים אחרים, מתאים להחוק החדש שצ"ל רק ביי"ס אחד, ובודאי למותר לעורר את תשומת לבם על הזהירות הדרושה שזה לא יגע כלל וכלל הרבונות והמרות והבעלות שתהי' להם בהבית ספר, והרי ידוע שלפעמים מי שרוצה להרס, הנה נשען על הפסוק מהרסיד כו' ממך יצאו, הנה מתחיל הוא בהענין דהיום אומר לו כך, היינו שמסכים על הכל וכשנכנס בפנים הרי מביע דעתו ומזמן לזמן בתקיפות יותר וד"ל. אפשר שאין לזה יסוד בנדון דידן ורק על אחר יש להחליט בזה ולא באתי אלא לעוררם להתבונן בהענין גם מנקודת מצב זה, ובודאי השי"ת ישמרם מכל ענין של תקלה ח"ו וחפץ ה' בידם יצליח להגדיל תורה ולהאדירה ברוח ישראל סבא ע"י שיקרבו את לבם של בני ובנות ישראל לאבינו שבשמים בהחנוך הפנימי שיקבלו על ידם במוסדות הרשת.

ה) במכתבם דסיום שנה העברה כותבים תקותם שבקרוב יקבלו המגיע להם מהמשרדים השונים להבת"ס דהרשת שבמקומות השונים וכו' והסכום הוא יותר מיי"ב אלף ל"י, ולפלא שאינם כותבים בפרטיות מה מזה נתגשם כי בודאי אוחזים באמצעים האפשריים לקבל הסכומים במילואם.

ו) מצער אותי במקצת ותקותי שאולי החשש שלי אין לו יסוד והוא שכפי מה שכותבים אודות הדו"ד שהי' להם עם ב"כ . . . עשה עלי רושם שנכנס גם אצלם הענין בגדר של נצחון חיצוני, ובמילא רוצים להתפשט עד כמה שאפשר ולהראות שיצאו נוצחים. והנה אף שלפעמים נצרך גם ענין זה כי ע"י ואתהלכה ברחבה אפשר שיבטלו מניעות ועכובים בלי כל פעולה נוספת, אבל בנדון דידן (שהמטרה היא חינוכם של כמה ילידי ישראל ברוח של יר"ש) אין להגדיל את הקישויים בזה אפילו במדה קטנה, ונודע ורואים בחוש שכשהולכים בדרכי שלום ובנעימות, במילא אין רגש של הנצחון אצל הצד השני, וכשהצד השני מדבר רק ע"פ שכל קל יותר להתדבר אתו . . .

מובן שאין כוונתי כלל בזה לעזוב את ביה"ס שם, אבל מה שנצרך כפי שיש ואפשר לשער בריחוק מקום, הוא להסיר עד כמה שזה בידם את הענין

שזהו מלחמה נטושה ורוצים לכבוש את כל הכפר וכו' אלא שכיון שההורים דורשים חינוך מסויים ובעלי הרשת מומחים לזה בטוחים הם שימלאו רצון ההורים ולא שיכפו אותם על דעתם וכו' וכו' . . .

(ח) מובן שהאמור בסעיף ד' אודות הזהירות בלקיחה לרשותם ב"י של מפלגה או זרם אחר, הנה אם כבר נעשה מעשה הרי אז אדרבה השינוי עלול להחריף היחסים כו' ובמילא אז יש רק לנקוט באמצעים ובצורה המתאימה שלא יהי' כל מקום לחששות הני"ל, אבל גם זהו פשיטא לשלוח הילדים שברשותם לב"י העומד ברשות מורים אחרים היינו שלא הם שכרום ואין עליהם המרות שלהם, זהו מופרך ואי אפשר לקבל אחריות כלל וכלל בעד חינוך שע"י אחרים.

(ט) בשאלתם במכ' משעי בחשון אם כדאי להגיב על ענינים הנדפסים בעתונים, הנה כפי שהראה הנסיון להכנס בשקו"ט וכו' בעתונים ה"ז דבר שאין לו סוף, ועוד זאת שסו"ס העתונים נמצאים ברשות אחרים ולא שלהם. ובנוגע להגיבה בבית משפט כו' הנה ידועה שיטתי מאז שלזה מקום לחשוב רק אחרי שניצלו כל האפשרויות האחרות.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש המחכה לבשו"ט בהקדם היותר אפשרי.

ב'שג

ב"ה, י"ח כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

עס איז ערהאלטען געווארען אייער בריף פון 16/11, און ווען איך וועל זיין אויף דעם ציון הק' פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, וועל איך מזכיר זיך די אלע וועגען וועלכע איר שרייבט, יעדערן צו דעם וואס ער נויטיגט זיך.

איך האב שוין אייך איין מאל אויפמערקזאם געמאכט, אז איר דארפט

ב'שב

בעתונים: ראה גם לעיל אגרת ב'רפט. לקמן אגרת ב'שלג.

ריידן מיט אייער טאכטער מרת . . . וועגען די אלע דינים וואס אידישע פרויען דארפן וויסען, און ספעציעל וועגען מקוה און טהרת המשפחה וואס לויט אייער שרייבן איז אייער טאכטער א כלה. און ביז היינט האב איך פון אייך ניט געהאט קיין ענטפער וועגען דעם, וויל איך נאך אמאל ווידערהאלען אז דאס איז א זאך וועלכע מען טאר זיך ניט שעמען צו ריידן וועגען דעם ווארום דאס איז נוגע צו קינדער און קינדס קינדער און צו א גליקליכען לעבען סיי בגשמיות און סיי ברוחניות, און אויב עלטערען זיינען זיך משתדל צו באזארגען קינדער מיט פרנסה בגשמיות דארפן זיי אויך טאן אלץ, צו באזארגען זיי מיט א געזונטען גליקליכען גייסטיגען לעבען, און ניט ח"ו וח"ו כו'. איך וויל האפען אז איר וועט טאן אין דעם דורך פערשידענע פאסענדע וועגען און מיט דער נויטיגער ענערגיע און השם יתברך זאל אייך מצליח זיין.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

מזכיר:

ב'דש

ב"ה, י"ח כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר מלך שי

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתבו מעש"ק תולדות וכן הקודמים בס כותב אודות המקוה שמסדרים בשכונתם, ונהניתי אשר ע"י העזר שמרכז טהרת המשפחה בירושתי"ו קבלו בהשתדלותי ממגבית אני"ש שי, הנה גם קיימו הבטחתם ועזרו להמקוה שמסדר בסכום של אלף ליטרה ואולי יש מקום לקבל מהם עוד עזר ובפרט שהסכום שהגיע להם מאני"ש בהשתדלותי הוא גדול מהנ"ל. וכן הנני כותב לאגו"ח באה"ק ת"ו שיתנו להם הלואה בסך אלף לירה לשלם במשך שנה ותקותי שימלאו בקשתי זו.

ב'דש

מוה"ר מלך: קפלן. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ו בקבג.

והשי"ת יצליחו בעבודתו בקדש הנ"ל וכן בעבודתו בהשיבה שבדי"מ
ישפיע זה גם ברכה והצלחה בעניניו הפרטיים.

בברכת הצלחה לכל המשתתפים בעבודה קדושה זו.

ב'שה

ב"ה, י"ח כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

הנהלת אגודת חב"ד אשר באה"ק ת"ו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

באתי בזה להמליץ לתת מקרן גמ"ח אשר ע"י הלוואה בסך אלף לא"י
להרה"ח כו' מוה"ר מלך קאפלאן שי' מלוד בשביל גמר בנין המקוה בשכונתו,
למשך תשלום שנה אחת, והתחלת התשלומין לאחר שנה מנתינת ההלוואה.
ות"ח מראש.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש.

ב'שו

ב"ה, כ"ב כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר אברהם יעקב שי'

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו — בלי הוראת זמן הכתיבה — בו כותב אודות
הסדר שלו בלימודו עם כתות השונות והשי"ת יצליחו להחדיר בתלמידיו
תורת אלקים חיים ורוח של יראת שמים טהורה.

ב'שו

מוה"ר אברהם יעקב שי': גלוחאווסקי.

(ב) בשאלתו אם ילך להבר מצוה של אחד מתלמידיו, הנה אינו כותב איפוא תהי' הבר מצוה, כי אם תהי' בבית הכנסת שאסור להתפלל שם וכמנהג המדינה יערכו הבר מצוה בעת התפלה ביחד עם עליות כו' שיש בזה כו"כ שאלות, אין כדאי להשתתף בזה בכדי שלא יחשב זה כהכשר שכיון שבא הוא, הרי האחר ע"כ שיוכל לבוא לשם וגם להתפלל כו' וכו'. אבל אם הבר מצוה נערכת במקום אחר ולא בשעת התפלה, בטח יש למצוא אופן שיוכל להשתתף ושלא יהי' בזה ענין של הכשר לדברים אסורים.

בברכת הצלחה בעניינים הכלליים והפרטים המחכה לבשו"ט.

נ"ב.

מוסג"פ קבלות על ההמחאות ששלח. וכן העתק מכתבי כללי בקשר עם חג הגאולה י"ט כסלו שבאמת תוכנו כל השנה זמנו הוא, ובטח יפרסם תוכנו לאנשים המתאימים לזה.

ב'שז

בי"ה, כ"ב כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתבו מט' כסלו מוצש"ק וישלח והקודם להם.

איר דארפט איבערגעבען אייער פרוי תחי' אז זי זאל גארניט איבערקלערען, און בפרט לויט ווי איך האב שוין געשריבען אז דאס באווייזט אויף חסרון אמונה אין השם יתברך וואס ער – ברוך הוא – איז דער עצם הטוב במילא וויל ער טאן גוטעס מיט אידען, און בפרט ווען עס רעט זיך וועגען א פארלאנג פון זרעא חייא וקיימא, וואס דאס איז א מצוה פון דער תורה וועלכע איז געגעבען געווארען צו יעדער איינעם פון אונז, איז דאך זיכער אז השם יתברך וועט געבען ברכה והצלחה צו ערפילען דעם פארלאנג, און דאס זיין ניערוועז פון דעם און ווער רעט נאך דאס וויינען, איז דאס שוואכט נאר אפ דעם קערפער און שוואכט אויך אפ די אמונה פון דער נשמה, און דעריבער דארפמען אזעלכע זאכען ניט צולאזען צו זיך, און השם יתברך זאל העלפען אייך ביידען צו אנזאגען גוטע בשורות אין דעם.

נהניתי לקרות במכתבו שכותב ע"ד האנשים השונים שהזדמן עמהם

ושדרשו מאתו למסור פ"ש ותוכן שנדבר בהתועדות דחדש תשרי העבר, ותקותי שגם להבא יעמוד בקישור עמהם, שידוע שקישור של ישראל ביחד, מביא תועלת לכל המשתתפים בזה הן בגשמיות והן ברוחניות.

מצו"פ העתק מכתבי כללי בקשר עם חג הגאולה הוא י"ט כסלו, שבטח יועיל לו בקשר עם הנ"ל.

מה שבחור אחד . . . שאל מאתו אם יש מפרשים על תניא, יוכל להשיבו שלע"ע אין זה בדפוס, אבל כאשר נגשים ללמוד תניא הנה בידיעה שזה חלק מתורה, צריכים ללמוד זה כמו שאר חלקי תורה, וכמו כשלומד חומש או משניות בפעם הראשונה או גמרא או רמב"ם וכיו"ב, אין דורשים מעצמו בתחלה וגם לא בפעם שני ושלישי שיבינו עם כל הדיוקים והפירושים, ורק בתחלה מבין הענין בכללות ומפעם לפעם מתוסף מה בזה, ואם לומד תניא בכוונה טהורה, הנה אז זה כמו בכלל תורה שכל יהודי יכול להבין מה בזה ולא אחד יכול לירד עד סופה, לפי שארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים, ואם הבחור הנ"ל אין מבין פרט מה בתניא, הנני בטוח שכשיפרש שאלתו לאנ"ש שי ילמדוהו, ויכול לאמר לו זה.

העתק אחד ממכתבי הכללי הנ"ל יכול למסור להבחור הנ"ל.

בברכה.

ב'שח

ב"ה, כ"ב כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

בכלל אין להתפעל מזה שנפגש עם קישויים בהבנין, ורק צריך הי' ליתן יותר מעט עכ"פ ממעשר מהוצאות הבנין לעניני הצדקות של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע, וכאשר עושה תשלום על הבנין ליתן מכל תשלום כנ"ל לקופה של צדקה זו, וכאשר לוקח את השי"ת לשותף יקבל ממנו ועוד יותר מענין השותפות לבד.

בברכת הצלחה המחכה לבשו"ט.

ב'שט

בי"ה, כ"ב כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

הווי"ח איינ נוינ עוסק בצ"צ מוה"ר מאיר ליבער שי

שלום וברכה!

... נחיתי ביותר מהבשורה טובה מהתרחבות חוג הלומדים בהשעור
תניא שלהם, וכבר ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע
שכשרואים הצלחה בענינים כמו אלה הרי צריך זה לעורר תוספת כח
בהשתדלות להגדיל עוד יותר את הענינים, באמרו לנפשו, ומה בהשתדלות
עד עתה שהיתה קטנה לפי ערך נתן הקב"ה הצלחה כזו הרי עאכ"כ אם היו
משתדלים כראוי, והאריכות בזה אך למותר.

מוסגי"פ העתק מכתבי כללי בקשר עם חג הגאולה הוא י"ט כסלו,
ומהנכון הי' שיתעייץ עם הרה"ח כו' מוה"ר אלי' משה שי' ליס, אם כדאי
לפרסם תוכנו בין משתתפי השעור, ובאיזה אופן.

בברכה — המחכה לבשו"ט.

ב'שי

בי"ה, כ"ג כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח איי"א נוינ עוסק בצ"צ מוה"ר אשר שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל ידיעות מאנ"ש שיחיו אשר במעלבורן אודות השתתפותו

ב'שט

מוה"ר מאיר ליבער שי: קעלער. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז איתקסב, ובהנסמן בהערות שם [גם
האגרת ההיא היא משנת תשי"ד, ונכתבה בהמשך לאגרת שלפנינו].
ומה בהשתדלות: ראה גם לקמן אגרת בחקז.

ב'שי

מוה"ר אשר: אברמסון. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז איתקסב, ובהנסמן בהערות שם.

ועזרתו בענין התפתחות הישיבה אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש אשר שם, ואף שבודאי גם להבא יעשה בזה במרץ המתאים, הנה ע"פ מרז"ל אין מזרזין אלא למזרזין באתי גם אני בשורותי אלה, אף שבטח אינו נצרך אלא להעדפה שכת"ר שי ישתדל בזה ככל יכולתו וגם למעלה מיכולתו.

וע"פ המבואר בדא"ח חילוק עבודת בני אדם דקודם מתן תורה שריחות היו מלאחר מ"ת אשר שמן תורק שמך, אשר קודם מתן תורה קודם דביטול הגזירה דבני סוריא לא יעלו לרומי השיג האדם בעבודתו ופעל בזה רק כפי יכולתו ושרשו ושרשו אבל לא יותר ממקום שרש הנבראים, משא"כ לאחר מ"ת אשר בטלה הגזירה הנ"ל וירד ה' על הר סיני ומשה עלה גוי', הנה יכול האדם לפעול לא רק בהמשכה משרש הנבראים אלא גם למעלה מזה והאריכות לדכוותי בודאי אך למותר.

ומה שכותב הנני עד"ז עתה הוא שכיון שצריך לחול סידור הישיבה שם שינויים עיקרים ותקותי אשר סו"ס יתייסדו ויתפשטו בעיר גופא ואח"כ בסביבותי, הנה ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, אז ווי מען שטעלט זיך אוועק אזוי גייט דאס, ולכן צריך להצביא כל הכחות ולהעמיד זה באופן שיהי' לשם ולתפארת ובפרט שזהו הישיבה היחידה בכל אוסטרליא וממ[נ]ה תוצאות חיים בכל עניני הדת במדינה זו.

המחכה לבשו"ט וחותם בכבוד וברכה.

ב'שיא

ב"ה, כ"ג כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו'
מוה"ר מיכאל שי

שלום וברכה!

... (ב) נהניתי ממ"ש באופן התחלת הלימודים לזמן החדש הן של

המבואר בדא"ח: ראה לקו"ש ח"ח ע' 58. וש"נ.
שינויים עיקרים: ראה לקמן אגרת ב"שכח. בתקטו. בתקכד.

ב'שיא

מוה"ר מיכאל: ליפסקר. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז ברלג, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ב'שפט.
בתקעג.

התלמידים והן של התלמידות, ובטח ישלח ג"כ סדר היום של לימודיהם וכן בנוגע להנהגתם מתחיל מעשי"ק אחר חצות עד לאחר מוצש"ק.

ג) בטח למותר לעוררו אשר המכתב דא' דסליחות שבודאי קיבל העתקתו בלה"ק, הנה תוכנו זמנו הוא כל השנה, וכיון שבר"ה העבר לא הי' במקומו, הרי זה אמתלא באופן המתאים להודיע ע"ד התוכן לאלו האנשים שאפשר להשפיע זה עליהם.

... בטח ימהר כתת התלמידים שהם על התור לנסוע לצרפת כמובן ע"י שמתדברים תחלה עם הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר ניסן שי' נעמאנאו באופן המתאים ...

בטח קיבל רשימת הדבורים דמוצש"ק בראשית לאגודת נשי ובנות חב"ד, ומהראוי אשר זוגתו תחי' תתענין לעשות אגודה מעין זו במחנם הטי' כיון שאין הדיוק שיהי' דוקא נשי חב"ד והכוונה הוא לחיזוק ותוספת בנוגע למעשה בפועל ששוות בזה כל נשי ובנות ישראל.

בודאי כדאשתקד יחלק בשמי "מעות חנוכה" להתלמידים הלומדים דא"ח ויודיע שמותיהם.

מוסג"פ הקונטרס די"ט כסלו. וכן העתק מכתב כללי.

ב'שיב

ב"ה, כ"ד כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

מחוי' הו"ח אי"א נוי"נ בנשי"ק מוה"ר שמואל אבא שי'

שלום וברכה!

נעם לי לקבל הפ"ש ממנו ע"י הרה"ח אי"א נוי"נ כו' מוה"ר פנחס שי'

המכתב דא' דסליחות: דלעיל ח"ז ב'רלט.
לנסוע לצרפת: ללמוד בישיבת חרית שם.

ב'שיב

מוה"ר שמואל אבא: שפירא. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז בקעג. לקמן בתעצ.

אלטהויו, כן מסר לי תשורתו היקרה מזוזה קופסא של בשמים וטס של כסף, והספר "תורת רבי פנחס מקוריץ", ותי"ח תי"ח על התשורות הללו המעוררים זכרונות ימי קדם ורגשות הבאות מקרב הנפש פנימה, ויהי"ר מהשי"ת אשר הרגשים האלו יהי" סיבה וגורם לענינים של פועל בחיים היום יומיים וכמרז"ל לא המדרש עיקר אלא המעשה עיקר.

א"ת אהי' לכת"ר שי' אם יכתוב בפרטיות אודות המזוזה הקופסא והטס של כסף הנ"ל, אף שמסר לי הרה"ח כו' אלטהויו שי' ר"פ בזה. מכתבי הקודם בטח קיבל בזמנו.

בברכת חנוכה והצלחה בעניניו.

ב'שיג

ב"ה, כ"ד כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבם בקשה להתפלל עליהם.

הנה ידועה שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בענין הברכה שהיא בדוגמת הגשם, שכמו שהגשם מצמיח כשיש חרישה וזריעה, כן הוא גם בברכה שמקבל הברכה צריך לעשות החרישה בעצמו, היינו לב נשבר ונדכה על ידי התבוננות בגדלות הבורא ית' שבמילא מביא לידי הכרה בשפלות האדם (יעויין בפירוש תר"י בברכות ריש פרק אין עומדין, והובא לפסק הלכה בהגהות הרמ"א שו"ע או"ח סי' צ"ח סוף סעיף א') וזריעה ע"י נתינת הצדקה לפני התפלה והידור במצות אשר אז הברכה מביאה הצלחה וכמה שנאמר בפרשת ברכות יצחק, אשר אפילו בארץ ההיא ובשנה ההיא הנה מצא מאה שערים וכפירוש התרגום ורז"ל על חד מאה בדשערוהי.

והספר: ראה גם לקמן אגרת ב'שטו.

א"ת: אסיר תודה.

אודות המזוזה: ראה לקמן שם.

ב'שיג

בענין הברכה: ראה גם לעיל אגרת ב'רצ, ובהנסמן בהערות שם.
והובא לפסק הלכה: ראה גם לעיל אגרת ב'רנא.

ובטח למותר להעירם בההכרח הגמור דלימוד פנימיות התורה ובפרט בדורותינו אלה אשר הודיענו עיר וקדיש משמיא נחית הוא האר"י החי שמצוה לגלות זו החכמה ובפרט לאברכים יושבי אהל ועוסקים בתורה והשי"ת יצליחם.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

המוזכיר:

ב'שיר

ב"ה, כ"ד כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... ולהעיר מענינא דיומא ימי החנוכה אשר כלשון הרמב"ם ריש הלכות חנוכה היתה הגזירה שפשטו ידם וכו' ומזה צמחה אח"כ הישועה שחזרה מלכות לישראל ע"י שעמדו ישראל בנסיון מתוך מס"נ, ולדעת הרשב"ם – פסחים ק"ח ע"ב – ע"י נשים הי' הנס דחנוכה, הנה גם בימינו אלה ע"י מס"נ שבני ישראל שומרים על פך השמן שבפנימיות נפשם שזהו הענין דחותם דכה"ג הנה יעשו לנו נסים גם בזמן הזה להאיר את המקדש שבתוך כאו"א מישראל בשמן טהור כל שמונת ימים עד שיבוא אחד המיוחד בשמונת הרועים ויתגלה הכנור של שמונת נימין.

ב'שיר

ולדעת הרשב"ם: ראה גם לעיל אגרת בירצג.

ב'שטו

ביה, כ"ד כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ בנשיק
מוה"ר מתת'י יחזקאל שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי תשורתו הספר מתורת הבעש"ט וצאצאיו והספר מתורת
רבי פנחס מקוריץ מהדורא חדשה, ות"ח ת"ח על תשורתו זו, והשי"ת יתן לו
האפשריות לפרסם תורת נשיאי החסידות וגדולי בחוגים הכי רחבים מתוך
הרחבת הדעת ובריאות הנכונה.

כבקשתו יושלח לו בחבילה בפ"ע, התניא שהדפיסו כאן במהדו"ח עם
מפתחות וכו' ובטח יאשר קבלתם. כן מוסג"פ אשר הו"ל בקשר עם חג
הגאולה הוא י"ט כסלו, אשר בטח יעניין את כתי"ר שי.

במה ששואל להערותי, הנה אין הזמ"ג לעיין כדבעי, בכ"ז לחביבותא
דמילתא עברתי בין הדפים. ולפ"ד בס' אלו ניכר עוד יותר חסרון מפתחות. כן
— בס' תורת הבעש"ט וצאצאיו — בכמה וכמה מאמרים א"נ [נו] ברור למי
הם. גם הי' צ"ל הוראה מפורשת אשר חלק המאמרים הובא בשינוי לשון.

דרך אגב: שם בתו של הבעש"ט צ"ל אדל חסר יו"ד, כיון שהוא ר"ת:
אש דת למו.

את בנו של בעל התניא אין לכנות רבי דוב **מליאדי**, כי נהג נשיאותו
בליובאוויטש. הר"ד מליאדי הי' נכדו של הצמח צדק חתנו של הנ"ל.

בס' תורת ר"פ מקוריץ **סי' קכא**, איי בכ"י — הוא שם בשם הירושלמי
אף שלא נמצא בירושלמי שלפננו. וראה תורה אור בהוספות ס"פ תשא.

בברכת הצלחה בענייניו.

ב'שטו

מוה"ר מתת'י יחזקאל: גוטמן. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז ב'קיא, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ב'תצ.
והספר: ראה גם לעיל אגרת ב'שיב.

ב'שטז

בי"ה, כ"ד כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ מוה"ר דוד נתן שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הנרות שמישים לחנוכה, ובטח ידוע לו פתגם אדמו"ר
הצ"צ קרא לשמש ויזרח אור אי"ת שמש אלא שקמש, והרי גם השמש והירח נק'
שמישים שבמרום. ויה"ר מהשי"ת שיקויים גם בנו להזריח אור בסביבתנו
כאוי"א לפי יכולתו ומתוך הרחבת הדעת אמיתית.

ומצות שמונת ימים אלו יגיענו בקרוב ממש לביאת אחד המיוחד
משמונת הרועים הוא משיח צדקנו ולהגילוי הכנור של שמונת הנימין.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש להזריח אור.

נ"ב.

מאשר הנני בזה בתודה ג"כ קבלת תשורתו הספר שובע שמחות ות"ח
ת"ח על זה.

כדרכי מדי שנה בשנה נשען על מאמר הזהר אשר ענין של מצוה אצ"ל
חנם, מוסג"פ המחאתי, און פארניצט דאס געזונטערהייט.

ב'שטז

מוה"ר דוד נתן: לעסער. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז איתחקמב, ובהנסמן בהערות שם. לקמן
ב'שצח.

פתגם אדמו"ר הצ"צ: ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע ח"ב תרז. ח"א ב'קצ. לקמן ב'חטו.
מאמר הזהר: ח"ב קכח, א.

ב'שיז

ב"ה, כ"ד כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתבו מעש"ק ויצא לאחרי הדומי הארוכה. ומ"ש שעושה חשבון מזמן שהותו בעירו עתה, הנה בכלל חדש החשבון הוא חדש אלול, ובמשך השנה עושים רק חשבונות כאלו שבטוחים שלא יביאו חלישות בהעבודה ועאכו"כ לא יתנו מקום לשמץ אפילו, של יאוש, וכידוע הצחות: יאוש — שלא מדעת, ומובן ג"כ שזהו בהיפך הגמור מדרישת הבעש"ט עבדו את ה' בשמחה, שבלשון עבדו נכללו ג"כ הענין דבכל דרכיך דעהו, וכמבואר ברמב"ם הלכות דיעות ובשו"ע או"ח סי' רלא.

נהניתי לשמוע ממ"ש אודות חדש תשרי, אף כי כותב בקיצור נמרץ, ותקותי שאין זה אלא חסרון בכתיבה, אבל לא בהפוי"מ.

אודות כתיבה בהמכ"ע, הנה למותר להאריך בהתועלת אשר בזה, אשר לכן רוצה הנני לקוות, שמכאן ולהבא ישתדל בזה ובמרץ המתאים.

מ"ש אודות ד' אמות הפרטים שלו, הנה ידוע שכל הנ"ל אינו מצדיק את העדר העבודה בהד' אמות של עצמו, אבל לאידך גיסא — גם בזה העצבות קרובה יותר לעצלות מאשר לזריזות, ובמילא יתחיל בענין של פועל, היינו לימוד, ולו יהא בקבלת עול — עכ"פ לזמן קצר בכל יום ולזמן יותר ארוך בזמנים הפנוים שלו יותר, וכאשר יש גרעין של צמיחה לגדלות בכח אז בנקל יותר להביאה לידי פועל.

מוסג"פ הנדפס לחג הגאולה י"ט הכסלו העבר, אשר בטח יזכה בתוכנו את הרבים, שבאמת תוכנו כל השנה זמנו הוא.

בברכת הצלחה,

מ. שניאורסאהן

נ"ב.

ע"ד חזרת דא"ח בהחתונה — בשעטומו"צ — נכון נוסף על המאמר

ב'שיח

נדפסה בלקו"ש חי"ט ע' 527, והוגהה ע"פ צילום האגרת.

שמזכיר במכתבו, לחזור ג"כ ד"ה לכה דודי תרפ"ט וע"פ שיחת חה"ש
היתשי"ג. ולפלא שאין ידוע לו עדי"ז. תפילין דר"ת כדאי להתחיל להניחם.
והשי"ת יצליחו.

ב'שיח

בי"ה, כ"ז כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב"ד סניף פאריז
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

אידן בין געווען צופרידען צו באקומען אייער בריף — נאך דעם לאנגען
איבעררייס — אז איר זייט ווידער צוגעטראטען צו דער ארבעט, און
ספעציעל בין אידן געווען צופרידען צו ליינענען אין אייער בריף אז איר זייט זיך
משתדל צו אריינציהען פרויען אויך פון אנדערע קרייזען, און עס איז דאך
באוואוסט דער ווארט פון אדמו"ר הזקן, אז חסידות איז דאס פאר אלע
אידען אן אויסנאם, און די אלע וועלכע טוען צו פארווירקליכען דאס, איז
זייער שכר זייער גרויס, און אידן האפן צו הערען פון אייך נאך גוטע בשורות
אז אייער ארבעט ווערט אלץ מער און גרעסער סיי בכמות און סיי באיכות.

בייגעלייגט איז דא א קאפיע פון מיין מכתב כללי אין צוזאמענהאנג
מיט דעם חג הגאולה י"ט כסלו, וואס זיין אינהאלט איז גילטיג א גאנץ יאר,
און אידן האפן אז דאס וועט אייך בריינגען נוצען אין אייער ארבעט.

בברכת הצלחה בכלל ובפרט.

ב'שיח

דער ווארט: ראה גם לעיל אגרת ב'רעה, ובהנשמך בהערות שם.

ב'שיט

ב"ה, כ"ז כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

על דבר בתה תח"י העומדת בשידוכין, הנה צריכה להבטיח –
באווארענען – שתקבל החלטה גמורה על עצמה, שכשיזדמן לה שידוך טוב
תנהג בית יהודי, בשמירת טהרת המשפחה, אכילת כשר, ושמירת שבת,
וכאשר תחליט כן בכל המאה אחוזים יזמין לה השי"ת שידוך המתאים, ואין
צריכה ליבוש מלדבר עם בתה פעם ושתיים ויותר באופן המתאים עד שתפעול
אצלה כנ"ל והשי"ת יעזרה לבשר בשו"ט בזה.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

המזכיר:

ב'שכ

ב"ה, כ"ז כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מא' מקץ וכן הקודם לו עם המצורפים אליהם
ונהניתי לקרות בו מסדר השיעורים והלימודים שהנהיג בכתות שתחת ידו,
שבודאי יהי' בהצלחה, אבל לכאורה הי"ז סדר ארוך ביותר, כיון שמסיים
בחצות לילה ובשעה התשיעית בקר כבר מתחילים הלימודים וצריך להשגיח
ג"כ על בריאות הגוף כי הי"ז נוגע לעבודת הנשמה, ואמרתי ג"כ להאריך...
שי' כשהי' כאן אשר צריך הי' לחפש אופן איך לקחת מעל שכמו חלק
מהלימודים כדי שיהי' לו עת מנוחה יותר להחליף כח בעבודתו...

ב'שכ

לתוכנה ראה גם לקמן אגרת ב'שסא.

בשמחה קראתי בשני מכתביו אשר רואה הוא הצלחה בעסקנותו וע"פ מרז"ל מי שמטיבין עמו לא במהרה כו' הנה תקותי חזקה שיראה השגחה פרטית בענייניו גם בעתיד במוחש אשר במילא תוקל עי"ז עבודתו ועבודתו בה במרץ יותר אשר במילא יהי ג"כ הפעולות גדולות יותר.

מה שמבקש ניירות בשביל התלמידים לבוא ללמוד בתומכי תמימים כאן, מסרתי שמותיהם להמשרד של הישיבה ובטח יבואו בקישור אתו.

רשימת תלמידים ששלח לי אקראה בעת רצון על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע להצלחתם בת"ת ביראת שמים.

בנוגע לשאלתו הפרטית אודות שידוך עם הבאה ממשפחה ספרדית, הנה כפי שמתאר הדברים במכתבו היא ממשפחה שומרי תומ"צ ולכן כדאי לקרב הדבר, כיון שהסכימה על ענין הזקן וכן בנוגע לכיסוי הראש, וכפי הידוע לנו ממשפח[ו]ת ספרדים הרי הענין דטהרת המשפחה אצלם בהידור, ובנוגע להוריו שיחיו הנה יוכל להרגיע את רוחם כי בשנים האחרונות נערכו כמה שידוכין משפחות אשכנזים וספרדים ושני הצדדים שבעים רצון.

ויה"ר מהשי"ת אשר בקרוב ממש יבנה בית בישראל על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות, בית חסידותי בכל המובנים.

הפוי"ש כהדו"ש המחכה לבשו"ט — בברכת הצלחה מופלגה בגו"ר.

נ"ב.

... לא נראה לי מה שכותב שמעכב החתונה לפי שאין ביכולתו לעת עתה להשתכר די מחיתו, כי הרי ידוע מרז"ל — הובא בלקו"ת סוף פ' ברכה בביאור שהקב"ה נותן פרנסה לאיש בשביל אשתו.

מוסג"פ העתק מכתבי כללי שהו"ל בקשר עם חג הגאולה י"ט כסלו, שתוכנו כל השנה זמנו הוא, ובטח יביא לו תועלת בענייניו.

ב'שכא

ב"ה, כ"ז כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר יהודא זאב ש"י הלוי

שלום וברכה!

בקשר עם יום הבהיר חג גאולתנו ופדות נפשו הוא י"ט כסלו, הנה
מוסג"פ מה שהו"ל, אשר בטח יביא לו סיוע בעבודתו בקדש וגם בנוגע
להפרט, וביחוד שאיש כללי הוא וכמה טפלי תלויים בו היינו תלמידי הישיבה
שהשפעתו עליהם ובידו להחדירם אהבת ה' ויראת ה' פנימיות ע"י שיתבוננו
בגדולת הבורא ית' וכו' וכמו הנרמז בקצרה וברמז ברמב"ם הל' יסודי
התורה, ונתבאר היטיב באותיות השייכות לכאוי"א מאתנו בתורת חסידות
חב"ד, וכבר ידוע הבטחת רבינו הזקן בעל התניא והשו"ע בעל השמחה
שהעושים בהנ"ל בודאי יצליחו.

בכבוד וברכת כל טוב.

נ"ב.

נתקבל ממנו שני מברקים פ"נ ות"ח על שידוע טובות מהמשך הדברים.

ב'שכב

ב"ה, כ"ח כסלו, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו, ואתו הסליחה על שנתעכב המענה שלי מפני
ריבוי הטרדות.

ב'שכא

מוה"ר יהודא זאב: סגל. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז בלב, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ב'ת"ג.
ב'חקע.

הבטחה: ראה גם לקמן אגרת ב'שצה, ובהנסמן בהערות שם.

אדמו"ר שליט"א

עז

תוכן מכ' אודות בנו האברך . . . ש"י אשר ברצונו לנסוע ללמוד בשיבה, ונשען על פסק רז"ל הוי גולה למקום תורה הסכמתי ע"ז ולא נראה זה בעיני כת"ר ש"י מפני מצב בריאותו ובפרט אשר החינוך שלו מובטח גם בהיותו בביתו.

והנה לכת"ר ודכוותי בטח למותר להביא את כל ההסברות והטעמים הנאמרים בפסק המשנה הנ"ל דהוי גולה למקום תורה, והעיקר הרי הוא אם מתקבל הטעם או לא מתקבל הטעם, הרי כיון שבמשנה לא נתפרש הטעם להדיא, אין לנו אלא דברי המשנה, ומובן מעצמו שאין בזה איזה פגיעה בכבוד ההורים או אי-אמון בהם, ובפרט ע"פ הפירוש שבעל המימרא רבי נהוראי זהו ר"א בן ערך אשר בדידי הוה עובדא וכמבואר במס' שבת – קמ"ז ע"ב – .

ובהנוגע למ"ש אודות שמירת בריאותו, הנה בודאי יש להשתדל בזה באותם המקומות אשר לשם יסע, והן בארצות"ב והן באה"ק ת"ו ויכלו למצוא ידידים ואוהבים אשר ישגיחו על בנו במדה האפשרית, ובפרט שידוע אשר בריאות הגוף תלוי במדה גדולה בהשביעת רצון מבריאות הנשמה, והא גופא אשר בנו ש"י ימצא א"ע בסביבת חברים מתאימים לרוחו יוסיף ג"כ בבריאות הגשמיות, משא"כ כשיהי' בודד ובמצב של אי-שביעת רצון לעתים תכופות.

ובהזדמנות זו הנני להעיר על עוד נקודה, והוא בנוגע ללימוד תורת החסידות אשר כנראה מבין השיטים של מכתב כת"ר ש"י אין דעתו נוחה כ"כ מזה, ונשען על מה ששמעתי כמה פעמים מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע ממה שראה במוחש, הנני בא בשורותי דלהלן, והוא:

ידוע אשר בשנים מלפנים היו כמה שיטות בענין הלימוד עם הנוער, אם צריך הוא להיות ש"ס ראשונים ואחרונים ופוסקים בלבד, או גם תורת המוסר והחסידות, וידוע אשר כששים שבעים שנה לפני זה הנה הגאונים בשיבות דליטא התנגדו בכל תוקף גם ללימוד תורת המוסר, באמרם אשר לימוד ש"ס ופוסקים מספיק ותורה מגינא ומצלי ובמכש"כ אשר אפילו זה שסר מן הדרך הרי גם הוא המאור מחזירו למוטב, אבל כעבור איזה עשירות בשנים, הנה הראה החיים במופת חי אשר מוכרח איזה לימוד המדבר ישר מעניי מדות בנ"א הרגש נפשו וחובת הלבבות עד שגם הגדולים דליטא הודו והסכימו על לימוד המוסר במדה גדולה או קטנה עכ"פ.

אותם שזכו ליהנות מאור תורת הבעש"ט ותלמידיו ותלמידי תלמידיו הבאים אחריו, אשר הביאו בחיים את ציווי האריז"ל אשר בדורנו אלה מצוה

לגלות זו החכמה (פנימיות התורה) ולא עוד אלא כאשר שאל הבעש"ט את המשיח אימתי קאתי מר, היתה המענה לכשיפוצו מעיינותיך חוצה, הרי נעלה מכל ספק הכרח לימוד תורת תלמידי הבעש"ט.

בכ"ז בהדור שלפנים הי' מקום לשיטה, אשר יש להסתפק במדה קטנה ביותר של לימוד זה, כיון שבטוחים היו שלא יהי' להנער ולהבחור כל שייכות ללמוד החקירה ולא יפגש עם כאלו אשר ישאלוהו בענינים דחובת הלבבות, עניני האמונה וכו' וכו', אבל בדורנו זה ובפרט בשנים האחרונות כשבאו הגזירות והשמדות ר"ל ובלבלו את כל העולם והנערים והאברכים עומדים בפני נסיונות קשים ביותר ולדאבוננו כל ימלט שלא יפגשו עם כאלו המטילים ספק בכל הקדוש ואפילו גם ביסודי האמונה, מוכרח הדבר שידעו את האמור בתורת הבעש"ט ותלמידי תלמידיו שזהו חלק מתוה"ק וכמרז"ל כל מה שתלמיד וותיק עתיד לחדש ניתנו למשה מסיני כדי שלא יהי' איכפת לי' מה שישמע מאחרים.

גם אם ימצא מי שיאמר אשר בטוח אשר בנו או קרובו לא יפגש לעולם עם כאלו שאינם חרדים יראים ושלמים (אשר זהו נגד מרז"ל אשר אפי' בעצמך אל תאמין) הנה בא הנסיון והראה שהיפך הוא אבל אפי' לדברי האומר כך מידי ספק לא יצא, וידוע שבענין של פקוח נפש הרי אפי' בשביל ס"ס וכו"כ ספיקות מחללין את השבת וכו' וכו'.

מוסכם מכל הוא אשר תורת החסידות הוא חלק מתוה"ק, ואם גם בנוגע לעצמו יש מי שאומר שרוצה הוא ללמוד חלק זה ורק אחר זמן חלק השני הרי פשוט שכשבא איש הישראלי ואומר שנפשו חשקה בחלק תורה מסויים הנאמר למשה מסיני ומפי הגבורה בעצמו צריך לחזקו ולעודדו להוסיף אומץ בלימוד חלק תורה זה ובפרט שחלק זה הוא אשר עליו נאמר ששואלים אם העלה קב חומטין ואם ח"ו לא העלה, הרי כלשון רז"ל – שבת דל"א סע"א – מוטב אם לא העלית גם החטין.

ולדידי הרי כת"ר ש"י צריך להודות להשי"ת אשר העיר רוח טהרה על בנו ש"י וחושק ללמוד פנימיות התורה אשר כלשון הזהר הקדוש – חלק ג' דקנ"ב ע"א עיי"ש – זהו נשמתא דאורייתא, אשר כמו שהנשמה נותנת חיות בהגוף ה"ה שפנימיות התורה נותנת חיות בלימוד תורת העלה, ותקותי חזקה אשר יקבל ממנו רוב נחת.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש המחכה לבשו"ט.

ב'שכב

אם העלה קב חומטין: ראה לקו"ת ויקרא ו, א.

ב'שכג

ב"ה, נר חמישי דחנוכה, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

אל כל קהל עדת ישורון חובבי ומוקירי תורה ומצוה,
ה' עליהם יחיו

שלום רב וברכה מרובה!

די יערליכע פייערונג פון מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש,
וואס וועט אי"ה פארקומען זונטאג, י"ג שבט, ה'תשי"ד, פארדינט די ערנסטע
אויפמערקזאמקייט און גרעסטע הילף פון די ברייטע אידישע קרייזן.

זינט די ליובאוויטשער ישיבה איז געגרינדעט געווארן מיט 57 יאר
צוריק דורך כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב, און איז מיט 14 יאר צוריק אויך
געפלאנצט געווארן אין אמעריקע דורך כ"ק מו"ח אדמו"ר — זצוקלה"ה
נב"מ זי"ע — האבן זיך די ליובאוויטשער ישיבות דא אין לאנד
פאנאנדערגעבליט מיט אן אויסערגעוויינלעכער ג"טלעכער הצלחה.

עס איז ניט משער צו זיין די גרויסע ליכטיקייט פון לימוד התורה
ביראת שמים וואס די ישיבות **תומכי תמימים** האבן פארשפרייט און
פארשפרייטן במשך פון די אלע יארן, אדאנק דעם באזונדערן כאראקטער פון
די דאזיקע ישיבות, וועמענס תלמידים און מחונכים ווערן דערצויגן מיט דעם
געפיל פון אחריות צו זיין "נרות להאיר" — אויפצולעבן און פארשטארקן
תורה אידישקייט ארום זיך.

ווי די נרות חנוכה, וועלכע מ'צינדט אן נאך זון-אונטערגאנג, וואס
כאטש זיי זיינען קליין דערשרעקן זיי זיך ניט פאר דער פינסטערניש, און
אדרייבן, פון נאכט צו נאכט ווערט זייער צאל גרעסער און די ליכטיקייט
שטארקער —

אזוי זיינען די "נרות להאיר" — די תלמידים און מחונכים פון די
ליובאוויטשער ישיבות.

ב'שכג

און אזוי ווי די מצוה פון נר חנוכה האט זיך גענומען דערפון וואס אידן, זייענדיק ווייניק אין צאל און שוואך אין פיזישע כוחות, האבן מיט מסירות נפש מלחמה געהאלטן געגן דעם צאל-רייכן, און מעכטיקן שונא, כדי צו קענען ריין און ליכטיק מאכן דעם בית-המקדש – אזוי דארף יעדער איד, וועמען תורה און מצוות זיינען טייער, ניט דערשרעקן זיך וואס אין צאל איז מען א מיעוט לגבי אנדערע און אין געלט איז מען שוואכער פון זיי, און, אדרבה, מיט מסירות נפש קעמפן פאר דעם אויבערשטנס תורה און מצוות (תורתך, חוקי רצונך). און דאן העלפט דער אויבערשטער מיט איבערנאטירלעכע הצלחה, בגשמיות וברוחניות.

די ליובאוויטשער ישיבות, וועלכע דערצייען תלמידים אין דעם דאזיקן גייסט פון מסירות נפש און לימוד התורה ביראת שמים, דארפן און מוזן אונטערשטיצט ווערן מיט אלע כוחות, אין דער גרעסטער מאס, ווארום מיט דער ריינער און הייליקער ליכטיקייט פון תורת ה' תמימה ביראת שמים טהורה, ווערט באלויכטן דער שווערער וועג פון אונזער פאלק אין גלות, און אידן ווערן אויסגעהיט אין זייער גאנצקייט,

ביז עס וועט מקויים ווערן דעם אויבערשטנס הבטחה און עס וועט קומען די גאולה השלימה והאמיתית, און די מנורה הטהורה וועט ווידער לייכטן אין בית-המקדש, שיבנה על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו.

מיט דער ברכה אז השי"ת זאל ממלא זיין משאלות לבבם לטובה און מיר זאלן אלע זוכה זיין להרמת קרן התורה וקרן ישראל סבא בקרוב ממש.

ב'שכד

ב"ה, ב' טבת, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

כבר נדבר פעם א' בהתועדות אשר בכלל כאו"א מסכים על כל הענינים האמורים בספרי מוסר ועאכו"כ בספרי ומאמרי חסידות, אלא שכל הפלוגתא בזה, אם גם אליו שייכים הדברים, או שכ"ז מדובר אודות אחר זולתו. ובודאי לדכוותי אדך למותר להאריך בביאור הענין דימים יוצרו ולוא אחד בהם איך שכל הימים ורגעים חשובים ומדודים לכאו"א מתאים לעניני

תפקידו . . . הנה פליאה בעיני הנהגה כזו, שאחר שהצליחו השי"ת לקחת חלק באחד המוסדות של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, הנה מפסיק בזה לכמה חדשים . . .

החובה עלי ג"כ לכתוב קודם סיומי המכתב, כי צנור הברכה והצלחה הן בעיניים הפרטיים והן בעיניים הכללים הם ע"י נשיאנו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר, וכל המוסיף כח ואומץ בהתקשרות באילנא דחיי ע"י מוסדותיו הקדושים בד"מ מוסיף ג"כ בהשפעת והמשכת הנ"ל.

המחכה לתשובה בהקדם האפשרי.

ב'שכה

ב"ה, ב' טבת, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען אייער בריף פון ב' חנוכה אין וועלכען איר שרייבט אז מען האט פארהערט ד' תלמידים און מען זעהט הצלחה אין זייער לערנען, און אויך וועגען דער התועדות וואס איר האט איינגעארדענט י"ט וכ' כסלו,

און חאטש איר שרייבט אז די התועדות האט ניט דעם זעלבען טעם ווי אין . . . הנה יעויין בתניא פרק כ"ז אין דעם דיוק פון דעם פסוק ועשה לי מטעמים לשון רבים, און צווישען די ב' סוגי מטעמים קען מען ניט וויסען וואס איז למעלה מער אנגענומען במילא דארף דאס זיין געשמאק אויך למטה,

והעיקר איז דאך ידוע דער משל פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אז דארט וואו דער גענעראל שטעלט אוועק דעם סאלדאט, איז ווען דער גענעראל איז א גוטער, קען דער סאלדאט זיין זיכער אז מען האט אויסגעקליבען פאר עס דעם בעסטען פאסענדען ארט וואו עס קען זיין דאס מאקסימום גוטע פאר עס און אויך צום נוצען פאר דער מלחמה והנצחון, און חאטש דאס דארף ניט שטערען דעם סאלדאט צו בעטען א העכערען ראנג פאר זיך אבער כל זמן ער האט דאס נאך ניט, דארף דער סאלדאט זיין בשמחה עצומה וגדולה וואס דורך אויספירען זיין מיסיון איז ער פארבונדען מיט דער גאנצער אנפירונג פון דער מדינה, והנמשל מובן.

האפענטליך האט מען אויסגעניצט די חנוכה טעג סיי בנוגע צו די קינדער און סיי בנוגע די גרויסע, דערציילען זיי, אז אידען האבען שטענדיג געהאט נסיונות און אפשר נאך גרעסערע ווי די יעצטיקע, און ווען מען שטייט מיט דער פאסענדער שטארקייט, איז מען מצליח ניט נאר ברוחניות נאר אויך בגשמיות.

וועגען אייער פראגען אין דעם אופן הלימוד, זעלבסט פארשטענדלעך אז מען מוז לערנען מיט די תלמידים די אותיות באזונדער און די נקודות באזונדער, און ווי עס איז באוואוסט פון דער מלחמה וואס גדולי ישראל ונשיאנו הק' האבען געפירט פאר דעם, צו איינקריצען אין די קינדער די הייליקייט פון די אותיות און די הייליקייט פון די נקודות.

בברכה להצלחה בפרנסה בגשמיות ולהצלחה בפרנסה ברוחניות ובפ"ש כל הדו"ש.

איבער א סיבה האט זיך פארהאלטען דאס אפשיקען פון דעם בריף. דערווייל איז אנגעקומען אייער בריף פון ד' טבת ... אז איהר האט פארשטאנען דעם נסיון, און זייט אוועקגעפארען אין דער שטעטעל מפיץ זיין אידישקייט חאטש ביזנעס איז נאך ניט ווי עס ווילט זיך, רעכען אינאָן אז איצט קען שוין ביזנעס ווערן בעסער. און איך האף אז אויב מען וועט אייך אויספר[ו]אווען דורך דעם צווייטען קצה, דורך א סך קונים – וועט איהר אויך אויסהאלטען דעם "עקזאמען" און ממשיך זיין אין שטעטעל בעבודת הקודש. ובטח יהי בהצלחה. ויותר ממה שהבעה"ב עושה עס העני העני עושה עס בעה"ב.

ב'שכו

ב"ה, ב' טבת, תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

... עס איז א גלייכע זאך צו איינפירען א אגודת בנות חב"ד אין דעם

ב'שכה

אותיות ... נקודות: ראה גם לעיל ח"א אגרת קג. אג"ק אדמו"ר מוהררי"צ נ"ע ח"ב תרטו. ח"ז אתתקנח. ח"ח בתדי.

ארט וואו דו געפינסט זיך יעצט, און מען דארף ניט אזויפיל מדייק זיין פון וואס פאר א הויז די חבירה קומט, ווארום סוף כל סוף וועלען אלע אידען זיין חסידים, און דורך דעם וואס מען ציט צו נאך א חבירה און מאכט איר באקאנט מיט די עיקרים פון תורה און יהדות בכלל, און מיט דינים מנהגים און גוטע סיפורים בפרט, מאכט מען זיי געזינטער ברוחניות און מיט דער צייט אויך בגשמיות, ווארום בא [א]ידען גייען די ביידע זאכען צוזאמען.

און השי"ת זאל דיר מצליח זיין אין דאס אויבענדערמאנטע אז דו זאלסט קענען טאן אין דעם בהצלחה ומתוך בריאות הנכונה.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

מזכיר:

נ.ב.

בייגעלייגט איז דא מיינער א בריף, אין צוזאמענהאנג מיט דעם חג הגאולה י"ט כסלו, וואס דער אינהאלט זיינער איז גילטיג פאר א גאנץ יאר, און עס איז כדאי צו באקענען מיט זיין אינהאלט די אלע חבירות.

ב'שכז

ב"ה, ב' טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר דוד שי

שלום וברכה!

נוסף על מה שנהניתי לראותו עם בנו שי בעת התועדות יום הבהיר חג גאולתנו ופדות נפשנו הוא י"ט כסלו העבר, הנה נעם לי לקבל עתה מכתבו, בו מודיע אשר גם במחנו הטי' סידר התועדות אור ליום י"ט כסלו עם תורה ניגונים וכו'.

ב'שכז

מוה"ר דוד: פטשניק. נוסח דומה לכמה. אחד מהם נדפס בלקריש ח"י ע' 246.

ויהייר מהשייית אשר מתאים לפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, שזהו ראש השנה בלימוד ודרכי החסידות, הרי זה תהי' התחלה טובה להנהיג שיעור לימוד בתניא וחסידות בכלל נוסף על השיעורים הקבועים כבר, וידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, שכשמעמידים פנס בלילה ברחוב מתקבצים סביבו אנשים.

והרי אין צריכים ראיות והוכחות שנמצאים עתה בליל החשך והגלות וברחוב רשות הרבים, היינו שכל אחד אומר דיעה בתורה ויהדות מבלי להתחשב אם יש לו בזה ידיעה או שכל ידיעותיו הם מהעתונים ולכל היותר מאנציקלופדי ומי יאמר אם אף גמר בית הספר שלהם היינו של רעפארם או עכ"פ קונסרבטי הרי בודאי מוסמך הוא לחוות דיעה [ב]הנ"ל, ואף שמדרך הפנס שהאור מגינים עליו ע"י זכוכית שהרוחות לא יכבוהו, אבל לאידך גיסא צריכה הזכוכית להיות זכה ושקופה כדי שהאור יחדור להרחוב, והאריכות לדכוותי אך למותר.

בברכה לכאו"א מהמשתתפים בהתועדות ולו ולבניו שיחיו ביחוד.

ב'שכח

ב"ה, ב' טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר יהושע
שניאור זלמן שי

שלום וברכה!

... בנוגע לשאלתו בענין הבנין לישיבה אם להסתפק לזמן הראשון
בבנין פחות או להשתדל ברכישת בנין גדול ומהודר, הנה ידוע פתגם כ"ק

שזהו ראש השנה: ראה ברכה שבסוף מורה שיעור.
פתגם: ראה גם לעיל ח"ה אגרת ארמא, ובהנסמן בהערות שם.

ב'שכח

מוה"ר יהושע שניאור זלמן שי: סרברנסקי. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ג תרכג, ובהנסמן בהערות שם.
הבנין לישיבה: במלבורן. ראה לעיל אגרת ב"שי, ובהנסמן בהערות שם.
פתגם: ראה גם לעיל ח"ד אגרות א"עו. א"קו. א"קיד. א"קצה.

אדמו"ר מוהר"ש ששמענו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע, די וועלט זאגט אז מען קען ניט ארונטער גייט מען אריבער און איך זאג אז מען דארף לכתחלה גיין אריבער, און אויך האבען מיר געהערט א הוראה שניי, אז ווי מען שטעלט זיך אוועק אזוי גייט דאס, ומובטחני שאס רק ישתדלו בזה באופן המתאים בודאי תהי הצלחה גם בזה.

בברכת הצלחה בכל הנ"ל שבמילא תומשך הצלחה מרובה בענינים הפרטים שלו וכל ב"ב שיחיו.

ב'שכט

ב"ה, ב' טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר הלל שי

שלום וברכה!

זה מזמן שלא הגיעו ממנו ידיעות וכנראה שגם הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר בן ציון שי שם טוב המתארח עתה פה ג"כ אינו יודע ברורות, ובמילא אחכה אשר בעצמו יבשר טוב . . . והרי זה מהמצות שמצוה בו יותר מבשלוחו כיון שמפני אהבת ישראל הרי גם בזה ענין של מצוה.

מוסגי"פ העתק מכתבי כללי בקשר עם יום הבהיר גאולתנו ופדות נפשנו הוא חג י"ט כסלו העבר, שתוכנו כל השנה זמנו הוא, אשר בטח יעניין את כת"ר שי.

בברכה.

נ.ב.

במה ששואל חוות דעתי אם להשתתף בספר וויטעבסק שיו"ל באה"ק ת"ו הנה ידוע השקפת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע, שכיון שע"פ תורת הבעש"ט כל פרט ופרט הוא בהשגחה פרטית אפילו בדומם צומח

ב'שכט

מוה"ר הלל: מדליה, לידו. אגרת נוספת אליו — לקמן בשצא.
להשתתף בספר וויטבסק: לכתוב בו סקירה על אביו מוה"ר שמרי' יהודה לייב מדליה — רבה של וויטבסק. הסקירה נדפסה בסי' הנ"ל (ת"א תשי"ז) ע' 193.
תורת הבעש"ט: בארוכה ראה לעיל ח"א אגרת צד.

חי ועאכו"כ במין המדבר ובני ישראל ביחוד (וידוע מה שהכריע זה רבינו הזקן בעל השמחה ממרז"ל חולין ס"ג ע"א עה"פ משפטיך כו') הרי צריך לחפש בכל פרט וענין עבודת השם מתאים לההוראה דבכל דרכיך דעהו, ועיי' השתתפות בהנ"ל בטח יוכל לשלב במאמרו ענינים המעוררים לתורה ויהדות ברוח ישראל סבא ובמילא נכון הדבר.

בישל

בי"ה, ג' טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר יוסף שי

שלום וברכה!

... בנוגע להערתו מ"ש בחוברת האנגלית דחנוכה השם סוריא בה בשעה שבדברי רז"ל הנוסח הוא מלכות יון, — הנה ידוע בזה שכל הקודם קודם אין מחוייב לפרט דבריו משא"כ הבאים אחרי זה שכדי להשמר מטעות צריכים לבאר דבריהם בפרטיות, וכיון שהשם מלכות יון כולל כמה מדינות וכמה ממלכויות שצמחו ממלכות יון דאלכסנדר מוקדון, (ואם בפרט הרי מדינת יון היא בחצי האי דאירופא ולא בסוריא שבעס"א), הרי לשמור הקורא מהטעות בחרו בשם המבורר יותר. ומה שבנוסח התפלה קבעו השם יון, הנה יש לומר בזה כמה כוונות, והיותר פשוטה לכאורה היא זו שהמלחמה התנהלה בשם תרבות יון תורתה ומנהגי' נוסף על הטעם שמזמן תום גלות מדי ופרס ועד התחלת גלות אדום הוא רומי הרי הרדיפות והגליות שבינתיים נקראים בשם גלות יון בדברי רז"ל וגם עיי' י"ל הטעם כנ"ל.

במה שמעיר בשם העירה קרושטא הוא טעות המעתיק וצ"ל קרוטשע (נז' במכ' אבות החסי' הנדפס ב"התמים").

מוסג"פ מה שהו"ל בקשר עם יום הבהיר גאולתנו ופדות נפשנו הוא י"ט כסלו העבר, שתוכנו כל השנה זמנו הוא, ותקותי שיענין את כבודו שי.

בברכה לבר' הנכונה בגו"ר גם יחד.

בישל

מוה"ר יוסף: פלייער. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז איתתעה, ובהנסמן בהערות שם.

ב'שלא

ב"ה, ג' טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר אפרים אליעזר שיי הכהן

שלום וברכה!

... מה שהעיר על המובא בתניא כמו אומן המאמן את ידיו וכו', שהי'
צריך עיון לדכוותי מה היא הכוונה בזה ורוצה לתרץ שזהו לבאר שאמונה
היא מלי' אומן את הדסה וענין החינוך וכו'.

הנה הצע"ג שלי הוא בכוונת תיבת זכור, וכמוש"כ בהערותי. אבל גם
בהני"ל צע"ק כי זה כתוב בפירוש לעיל שם אמונה שהוא מלי' רגילות וכו'
ובמילא אינו מובן כ"כ מה מוסיף בהתיבות כמו אומן כו'.

בברכה.

ב'שלב

ב"ה, ד' טבת, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

עס איז ערהאלטען געווארען א אנפראגע אין אייער נאמען, בנוגע צו
אראפנעמען די בארד, אויב עס איז דא א אונטערשייד דורך וואס פאר א וועג
דאס ווערט געטאן, אדער עס איז קיין אונטערשייד אין דעם.

ב'שלא

מוה"ר אפרים אליעזר שיי: יאלעס. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ו איתמצג, וכהנסמן בהערות שם.
לקמן ביתצד. ביתקסג.

המובא בתניא: פמ"ב (סא, א).
הצע"ג שלי: בהערות ותיקונים לשם.

ב'שלב

אראפנעמען די בארד: ראה גם לעיל ח"א אגרת ג. ח"ה אירנד. ח"ו איתשצא. איתתמה. ח"ו כ"קטי.

געוויס, עס איז דא זייער א גרויסער אונטערשייד. און מען קען דאס פארשטיין, דורך א משל. עס זיינען פראן משקאות (געטראנקען) וועלכע זיינען סם (פויזען) פאר דעם מענשן, און ווען דער מענש טרינקט זיי, מוז מען אננעמען די שטריינגסטע מיטלען צו אויסהיילען עס פון דעם שאדען וואס ווערט פאראורזאכט דורך דעם אין דעם מענשליכען קערפער, ווען אפילו ער טרינקט דאס נאר איין מאל, און ווער רעט אויב ער טרינקט דאס מערערע מאל. פראן ווידער זאכען וועלכע טוען אויך שאדען דעם מענשן אבער נאר דאן ווען זיי טרעפען אן אין א געוויסען טייל פון קערפער, אבער אין א צווייטען טייל פון קערפער שאדען זיי ניט, חאטש זיי בריינגען אויך ניט קיין נוצען. אט ווי למשל, ווען א מענש עסט שאלעכץ פון פאטייטאס אדער מעלאן, וועלכע בריינגען עס געוויס קיינע נוצען, און מען דארף זעהען וואס פריער צו באפרייען זיך פון דעם, אבער עס איז דערין קיין סכנה פראן, ווען דאס קומט אריין אין מאגען (סטאמיק) אבער ווען דאס קומט אריין אין די לונגען, דענסטמאל בריינגט דאס דעם גרעסטען שאדען צו דעם מענשן.

און אזוי אויך מער ווייניגער איז פראן פאלען אין דער נשמה פון א אידען, פראן זאכען וועלכע זיינען סם (פויזען) פאר דער נשמה, דאס זיינען עבירות אין וועלכע אלע אידען זיינען גלייך אויף ניט צו טאן דאס, און אויב א ניט אידען שאדט דאס ניט, אבער א אידען שאדט דאס, ניט נאר צו זיין נשמה נאר אויך צו זיין קערפער, פראן אבער אזעלכע זאכען, וואס א געוויסען סוג (גראד) פון אידען שאדט דאס, און דעם צווייטען סוג, שאדט ניט. ווי צום ביישפיל, בא אונז אשכנזים, איז נעמען צוויי פרויען, איז מען עובר אויף דעם חרם, און בא ספרדים מעג מען.

און אזוי אויך איז דא א אונטערשייד אין אראפנעמען די בארד. אראפנעמען דורך א תער (א ראזיר מעסער) איז דאס א איסור דאורייתא פאר אלע אידען גלייך, און דער וואס טוט דאס ר"ל (= רחמנא ליצלן) איז עובר יעדער מאל אויף פינף לאווין, ווי עס שטייט אין גמרא אין שולחן ערוך ופוסקים, אבער דאס אראפנעמען דורך א געוויסען וועג מיט א סם (פאודער) און עלעקטריק שייווער, איז פאר חסידים די וועלכע זיינען פארבונדען מיט די תלמידי הבעל שם טוב, איז פאר זיי איז דאס א איסור, און פאראורזאכט שאדען דער נשמה און במילא אויך דעם קערפער, אבער ניט אזא גרויסען היזק, ווען מען איז חס ושלום עובר אויף פינף לאווין ווען מען טוט דאס דורך א ראזיר מעסער און ענליכעס, אבער פאר מתנגדים און עולמותישע אידען, די וועלכע ווייסן ניט אדער זיי האבען קיין שייכות צו דעם פסק דין פון תלמידי הבעל שם טוב איז דאס ווי דער אויבענדערמאנטער משל פון די

שאלעכץ פון פאטייטעס, אז דאס איז ניט קיין זאך פאר א מענשן, ווען עס טרעפט די שאלעכץ אין סטאמיק, דארפמען זיך באפרייען פון דעם, אבער קיין סכנה איז ניט פראן אין דעם (אבער ווען עס טרעפט אן אין די לונגען, דארפמען זיין שטריינג אז דאס זאל מער ניט פארקומען, און זעהן באזייטיגען דעם שאדען וואס ווערט פאראורזאכט דורך דעם).

און ניט וויסענדיק גענוי וועגען אייך, אויף וויפיל איר זייט פארבונדען און געהערט אן צו חסידות, איז דאס אבער א זיכערע קלארע זאך אז אראפנעמען די בארד מיט א ראזיר מעסער און ענליכעס, איז מען יעדער מאל עובר אויף פינף לאווין דאורייתא, און דורך א עלעקטריק שייווער אדער פאדער, ווענדעט זיך דאס אויף וויפיל מען איז פארבונדען מיט תורת הבעל שם טוב, און השם יתברך זאל אייך העלפען צו פירען אייך אין דער גלייכער ריכטיגער וועג פון תורה ומצות, וואס דאס איז פאר אידען דער אמתיר גליקליכער וועג פאר גליק סיי בגשמיות און סיי ברוחניות.

בברכה,

המזכיר:

בישג

בי"ה, די טבת, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

כבוד הנדיב הנעלה איש המעלה ווי"ח אי"א עסקן נמרץ
עומד בפרץ בעל מדות תרומיות וכי' האי יצחק נייך
אלמאליח

שלום וברכה!

מכתבו קבלתי ומפני רוב הטרדות לא היו עתותי בידי להקדים המענה
וכי' יענה סלחתי.

לפלא בעיני אשר מעייכ שם לב לקטע העתון באה"ק ת"ו המטיח דברים

בישג

כבוד . . אלמאליח: אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז בקחי, ובהנסמן בהערות שם.

כלפי היחס של כ' וכן כלפי היחס שלי בענין עלית הנוער. וכל המכיר בטיב העתון הזה משליך הדברים מאחרי גוו. אבל הפקידים ומנהלי המשרדים יודעים האמת, והעובדה היא שעומדים אנו ביחסים מצויינים עם לשכת עלית הנוער, ובית הספר למלאכה וכן בית הספר לחקלאות שאנו מקימים באה"ק ת"ו יוכיחו.

ובנוגע להכחשה בעתונות, הנה הנסיון הורה כי העצה היעוצה היא להסיח דעת מענין כזה ולא להחשיבו על ידי הכחשה ודין ודברים עם העתון, וגם הם בעצמם יודעים האמת והדברים הם מהשפה ולחוץ, ומלבד שפוליטיקה כזו היא מהדברים שאין להם סוף, הרי העתון ברשותם והכזב והשקר כלי זינם, וחבל על הטרחה. ויושב בשמים ישחק.

מוסג"פ העתק מכתב כללי בקשר עם יום הגאולה י"ט כסלו, אשר בטח ימצא בו ענין רב.

וכבוד ושלוש לכמ"ע ולב"ב שיחיו.

ב'שלג

ב"ה, די טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר הלל ש"י

שלום וברכה!

נעם לי לקבל הפ"ש ע"י אמו ואחיותיו תח"י אחרי הפסק הארוך שלא נתקבל ממנו כל מכתב. כן קבלתי ידיעה שאמר הדרן בסיום הש"ס ביום הבהיר חג גאולתנו ופדות נפשנו הוא י"ט כסלו העבר, ובטח מתבל בזה ג"כ איזה רעיונות מתורת החסידות, כי הרי סו"ס זה כל האדם ליראה את ה"א, וליראה אמיתית באים ע"י הענינים המבוארים בתורת החסידות, ובמילא בכל הזדמנות יש לחפש אופן איך לפעול בזה.

העתון: ראה גם לעיל אגרת ברפ"ט. סוף אגרת ב'שכ.

ב'שלג

מוה"ר הלל ש"י: פעמונער. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ו א'תשמט.

מאשר הנני בזה קבלת תשורתו הסי' שו"ת מהרי"ק, ומעניין אותי לדעת אם אפשר לראות רשימת שאר ספריו, ומובן שאין כוונתי בזה לתשורה אלא שאפשר יש ביניהם כאלו שיביאו כאן תועלת אם אשאלם ע"מ להחזיר לאחר איזה זמן.

מוסג"פ העתק מ' כללי שהו"ל בקשר עם יום הבהיר חג הגאולה י"ט כסלו, שתוכנו כל השנה זמנו הוא, ובטח יפרסמו באופן המתאים.

בברכת הצלחה.

ב'שלה

ב"ה, ז' טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ כו' מוה"ר אברהם זוסיא שי

שלום וברכה!

במענה על הערותיו במכתבו — בלי הוראת זמן הכתיבה —

א) במ"ש בתורת חיים ס"פ לך, דף צ"ו ריש עמוד ב', אשר גם אכילה דשבת מגשם לגוף מצד התענוג הגשמי שבגוף שאינו נברר והוא מעורב טו"ר גמור מעה"ד טו"ר, שלכאורה אינו מתאים עם מ"ש בתורת חיים פ' ויקהל דף תרכ"ז ותרכ"ח, שהאכילה דשבת אינה מגשמת דפרש שבתכם לא קאמר.

הנה מה שיש לפרש בזה הוא שאף שבשני המקומות אומר הלשון מגשם, אבל החילוק בזה הוא שרע אין באכילת שבת אבל מגשם כמו ענין של היתר, וזה אפשרי גם באכילת שבת, ומכש"כ וק"ו ממ"ש בתו"ח פ' לך הני"ל שאפי' **האהבה דנפח"א** הבאה במורגש משתלשל מזה וכו' עיי"ש. —

ובדא"ג הנה בענינים אלו מדובר בתו"א ר"פ חיי שרה ובסידור סדר סעודת שבת (סעודה ב' ד"ה יגלה לך טעמי) וכן בדרך מצותיך עמוד 179 וְשֶׁם, עיי"ש.

ב'שלה

מוה"ר אברהם זוסיא: דיסקינד.

(ב) מה שרצה לפרש בדברי רבינו הזקן בשו"ע שלו סי' קפ"ו סעיף ג' שרבינו הזקן סבירא ל"י אשר מצות חינוך קטן מוטל גם על הקטן, הנה אא"ל כן כי דעת רבינו הזקן הוא להיפך וכמ"ש בשולחן הטהור ריש סי' ל"ט (אף שסגרו בחצאי עיגול).

(ג) פירוש דברי רבינו בסי' קפ"ו וטעמו הוא, שענין חינוך קטן אינו מפני הענינים דשעה ההיא כשהוא קטן אלא מהתוצאות שיהי' מזה בגדלותו, ובמילא השיעורים שבימי הקטנות אינם משנים דבר בזה אף (!) וכיון שהתוצאות מזה בימי הגדלות לא משתנים (אם יאכל כשיעור או פחות מכשיעור), ובמילא אין בזה אלא חד דרבנן גם אם אוכל פחות מכשיעור משא"כ בברכת הלל וכו' הנה זהו תרי דרבנן וכמובן, ויעיין ג"כ מה שכתבתי לו במכתבי מכ"ז שבט העבר.

בברכה.

[אגרת נוספת אליו משנת תשי"ג — שאליה נמשכת האגרת שלפנינו]

בי"ה, כ"ז שבט, תשי"ג
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר אברהם זוסיא שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו השני, הנה בענין התפירה כמדומה שעכ"פ רמזתי במכתבי הקודם, שלכאורה ענין התפירה יש בו שני פרטים: (א) חיבור שני דברים נפרדים ע"י דבר שלישי. (ב) שדבר המחבר צ"ל ע"י חוט התפירה. היינו שהוא נכנס בדוחק בהנקב כו'. וחבור יכול להיות גם ע"י חוט של מתכת וכמו שגם במשכן אחד החוטים הי' של זהב (ובזה נפתר הספק שלו במכתבו בנוגע לחוט של ברזל). ולכן חייב ג"כ המדבק ניירות או עורות ע"י דבר שלישי, דבק.

ובזה מובן ג"כ החילוק דחבור ענין של פרקים או תופר, שהתפירה הוא ע"י דבר שלישי, משא"כ ענין של פרקים. וזהו ג"כ ההיתר כשהנקבים רחבים

מה שרצה לפרש: בהמשך לאגרת שלאח"ז — אליו. וראה מ"ש בזה לעיל ח"ג אגרת תקג. לקריש ח"ז ע' 234 ואילך. קובץ יגדיל תורה ג. י. חוב' ח' הערה 68. חוב' טז סי' נד. חוב' כב סי' קח"ט. אגרת . . . שלפנינו: הגיעה לידינו, בהעתק המזכירות, אחר הדפסת הכרך השביעי.

מתוקנים ועגולים, כי אז החוט לא בדוחק. ועי"פ הני"ל מובן ג"כ ההיתר, המובא בפשטות, דהכנסת קרסים בלולאות. ואינו דומה למה שהביא במכתבו מחקרבו נתנאל האיסור לחבר הבגד ע"י שפילקע, דאין בזה תנאי ההיתר דלעיל.

ועי"פ הני"ל מובן ג"כ ההיתר דזיפער, כיון דבזה אין דבר שלישי המחבר. והוא נכנס בדין כלי של פרקים, שכלי שיש בו חריצין מותר לחברו בשבת כיון שאינו מעשה אומן וכיון שעשוי לפתוח ולסגור תמיד (עיין ט"ז ומג"א סי' שיי"ג סעיף ו', ובשו"ע רבינו שם סעיף כ"א). ולא עוד אלא אפילו חי' בנדון הזיפער חוט המחבר, הנה עי"פ הני"ל יש להתיר זה, שהוא ע"ד נקב עגול תפור ורחב שמותר להכניס בו השנצים, שהטעם בזה הוא שאינו כמו תפירה שהוא הדוק. ואף שגם בזיפער הדוק. אבל מובן שאין דומה החידוק דמתכת ע"ג מתכת לגבי ארג וארג, ועי"ד המובא לענין חציצה בטבילה (שבת נז, א). והבו דלא לוסיק עלה.

הערה: 1 עי"פ הני"ל מובן ג"כ מה שמהדקים את הנעל ע"י שרוך הנעל שנכנס בנקבים שמשני צדי הנעל, שהוא ע"ד שנצים הני"ל, ועושים כן אפילו אם העיגול של מתכת המקיף את הנקב חסר, ואין פוצה פה ומפקפק בזה.

2 המובא לעיל בענין ההיתר המובא בפשטות להכניס הקרסים בלולאות הנה לכאורה הכוונה לקרסים התפורים מצד אחד בהבגד והלולאות תפורים מצד השני. ולא כהקרסים ולולאות שביריעות המשכן, ששם היו הקרסים דבר נפרד, ועי"פ הני"ל הי"ז תולדה דתופר.

ב בענין ההמשכה ע"י פעולות קטנים ומי"ע דהזמן גרמא דנשים שכתבתי שיש לבאר עי"ד ההמשכות דמצות שהם רשות. ומקשה דעפ"י הנה בתו"א ד"ה משה ידבר אות ד' ששם מבואר ענין המשכות דמ"ת ובכ"ז אינו ממעט רק עכ"י. — הנה ידוע הכלל המובא בכ"מ, דאטו כרוכלא ליזל ולחשוב בכ"מ, ולכן לא הביא אלא דבר הפשוט ביותר, כיון שבמק"א הובאו כל הפרטים.

ג מה שמקשה מהענין דקטן היודע לנענע אביו חייב לקנות לו לולב וכו'. דמזה משמע שבנענוע הקטן הרי קיים האב מצות חינוך וא"כ מדוע לא יהי' נמשך כלום ע"י עשייתו. הנה איני מבין וואס קוועטשט עם. וכיון דבענינים אלו הקטן הוא רק מה שעל ידו קיים האב חיובו (של האב), וכמו עי"ד מילה דקטן, ולא שהקטן ממשיך מצד עצמו, ופשוט.

ד) מה שהקשה ממרז"ל (שבת קמט, ב) דידי ודידך מאי; אי"ל אינו דומה הבל שיש בו חטא להבל כו'. דמובן מזה שהוא עושה ההמשכה, רק שהחילוק הוא אם יש בו חטא אי"ל. גם בזה לא הבנתי קושי. דפשיטא שהמשכת נשים בנטילת **לולב** היינו מעין המשכת האנשים במצות **לולב**, והמשכת נשים במצות **תפילין**, וכמו מיכל בת שאול, הנה מעין המשכת האנשים במצות **תפילין** – ולא במצות אחרות. אלא שזה ממשיך כענין של רשות וזה כענין של חיוב. ובפרט במרז"ל זה, שמדבר **במעלת** לימוד תשב"ר על לימוד הגדולים, הרי פשיטא שיש לו להקשות דידך ודידי מה היא.

ה) והנה נוסף על כל הנ"ל מחולק ענין ת"ת דקטנים לשאר המצות שעושים כפי פירוש אחד של הצ"צ בפסקי דינים חידושים על הרמב"ם פי הלכות ת"ת הלכה א'. דייק שם הלשון דקטן חייב ללמוד אי"ע **בשיכור**. יעויין שם. ובאמת הנה הוא חידוש גדול מה שכתב שם ע"ז, שגם על הקטן יש חיוב **מדאורייתא**. משא"כ בשאר מצות!.

ו) מה שנסתפק בענין מצות חינוך, הנה דעת רבינו הוא שהוא מדרבנן, וכמ"ש בהלכות ת"ת בתחלתו והובא בצ"צ שם – (מלבד מצות ת"ת). וכן הוא גם בשו"ע שלו או"ח סי' שמ"ג, ומה שכתב בהקדמה לחנוך קטן דמצות החינוך הוא במ"ע, הנה גם בזה כנראה הפירוש מ"ע דרבנן.

ז) בענין מצוה הבאה בעבירה, הנה ציינתי במ"ש בתניא פרק ח': וגם פעל ועשה כן וקרא והתפלל כו', היינו שהמצוה נתקיימה ובכ"ז אין החיות שבה עולה כו' וכמ"ש שם. ומה שמקשה איך אפשר שתתקיים המצוה ויהי שייד לסט"א ולא עוד – אלא גם לג"ק הטמאות לגמרי. הנה יעויין בהלכות ת"ת פרק ד' סוף ס' ג': אזי מוציא מהקליפה כל התורה והמצות וכו' (ועפ"ז מובן ג"כ מ"ש בתניא פרק י"ז: כי באמת אי"א לרשעים להתחיל לעבוד ד' מבלי שיעשו תשובה כו'. דלכאורה הוא היפך הנראה בחוש, וע"פ הכתוב בה"ל ת"ת מובן, כי אז אדרבה מוסיפים כח בקליפה).

ח) מה שהעיר בהצ"צ חידושי הש"ס ד"ג ע"ב, שכתב דצ"ע מלשון המשנה ע"פ אדמו"ר דזמן ק"ש נחשב היום מנץ החמה. – הנה אף שהוראה מפורשת בזה לא שמעתי, אבל לדעתי פשוט. שמפני "צ"ע" אין לשנות את הפסק².

(1) מצאתי ע"ז גם בנמוקי מהר"א"י על הרמב"ם שם. – ויש להעיר לדעה זו מהד"ן (הל' ת"ת פ"א ס"ז): שכלימוד בנו גם הוא מקיים מצוה של תורה [כנראה, צ"ל ת"ת] כמו בלימוד לעצמו.

(2) ובמקום שחולק על הפסק כותב ברור יותר ע"ז.

צה אדמו"ר שליט"א

[ועי"ד] מ"ש בפסקי דינים בסופו בלקוטים בענין ברכת שהחיינו בברכת המגילה בפורים ביום, וז"ל: והגם שני"ל כו' מ"מ תורה היא כו', וראה שם בהערות שנדפסו בפסקי דינים הוצאת קה"ת, אשר בפורים שנת ה[כ]ת"ר פה ליובאוויטש ציוה אדמו"ר לברך שהחיינו בבקר קודם קריאת המגילה.

בברכה.

יעויין בשדי חמד כללים ח' ס"ק ס' שלפי רוב המכריע של המפרשים והפוסקים חמדות שמקיים חקטן כשהגיע לחינוך הם חיובו של חאב ולא של חקטן, דחיובי לדרדקי מי איתא — וכמו דעת אדמו"ר בזה עיין שו"ע סליט ס"א. סקפ"ן ס"ג. חל' ת"ת שם. — אבל גם להאומרים שמוטל על חקטן, פשיטא שאין חיובו כחיוב הגדול, שלכן אינו מוציאו ידי חובתו. וא"כ אין זה סתירה להני"ל. ובמקום שמוציא (בברחמ"ז וכח"ג) הרי גם המשכת הגדול הוא ע"ד (ולא ממש, כמובן) מצות דרשות.

ב'שלו

ב"ה, ח' טבת, תשי"ד
ברוקלין.

מחוי' הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר שלמה
שי' הכהן

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אשר ברצונו לייסד בכאן ועד לבנין בית הבראה בעד
תלמידי הישיבות בארצנו הקדושה ת"ו,

הנה טוב ונכון הדבר במאד, ודבר נחוץ הוא אשר יביא תועלת רבה
להטבת בריאותם של לומדי תורה בהישיבות ובודאי יוסיף אומץ וישתדל
בזה במרץ המתאים, ובטח ימצא לו עוזרים ומסייעים בזה, והשי"ת יצליחו.

בכבוד ובברכת הצלחה מחוי'.

ב'שלו

מוה"ר שלמה: הארנשטיין.

ב'שלז

ב"ה, ח' טבת, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... נבהלתי למ"ש אודות המאורע ... מהנכון ה"י שיסדר בשביל הנ"ל
ענין של תשובה אבל להשמר משני הקצוות שע"י סדר זה לא יקל בעיניו הדבר
אבל לאידך גיסא שיהי' לפי כחו, ניט איבערציהען די סטרונוע, ולהסביר לו
שאין מחמירים כפי הצורך מפני שהעוסק בתורה אסור לו להחליש גופו כיון
שע"י יחליש ג"כ הלימוד וההתמדה וכמבואר בקיצור נמרץ באגה"ת ובכמה
ספרים ...

המחכה לבשו"ט.

ב'שלח

ב"ה, ט' טבת, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מנר חמישי, בו כותב רעיונות אודות מצבו
בעבודת השי"ת. ובטח ידוע לו פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ
זי"ע אודות הרה"צ ר"נ מטשרנוביל (נדפס ג"כ בשיחת פסח ה'תשי"ג) שלעתים
תכופות צריך בחינה מאיזה צד באה תנועה פלונית או רצון פלוני, כי
בהשקפה ראשונה אי אפשר לברר אם זה מצד הקדושה או מצד השני, וידוע
ג"כ פתגם כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע אשר אפשר ג"כ שהיצה"ר יתלבש אין
א זיידענע קאפאטע, ואחת הבחינות — מהיסודיות — בזה הוא אשר אם
רואים שהתנועה או הרצון מביאים חלישות בעבודה ה"ז הוכחה שבאים מצד
השמאל.

ב'שלז

ענין של תשובה: בהמשך לזה — לקמן אגרת בחקג.

ב'שלח

וידוע ג"כ פתגם: ראה גם לעיל ח"ז אגרת איתתקכת. לקמן ב'שמה. ב'שצד. ב'תמג. כתצב.

והי"ה בנדון דידן אשר כנראה ממכתבו הנה חשבון הנפש שלו שכותב אודותו מחליש החשק והחיות שלו במלאכתו מלאכת שמים, היינו עבודת החינוך הכשר, ולכן קרוב לודאי שזהו מתחבולות היצר, וזהו נוסף על המבואר בתניא אשר אפי' אם העצבות היא ממילי דשמיא צריך לשית עצות בנפשו כו' וכו' יעיין שם פרק כ"ו ובקיצור התניא, שגם מזה מובן שאפשר שיהי' כל הטענות והתביעות צודקות ובכ"ז צריך להתרחק מהם בתכלית הריחוק וגם בהנוגע לו, הנה מכל חשבון הנפש שכותב עדיין איני מבין מהו הבכן שפועל לבד העצבות שכותב אודותה, ובמילא אין זה מענינו ויוסיף אומץ בחינוך בני ובנות ישראל חינוך המקרב את לבם לאביהם שבשמים, ושכרו אתו אמור בכ"מ ברז"ל אשר עי"ז מאיר ה' עיניו גם הוא לעלות במסילה העולה בית אל.

ב) בהנוגע לשאלתו אם להיות בחתונת אחיו שי'. הרי הוראה כללית בענינים כגון אלו היא, אז דורך קירוב קען מען אויפטאן מער, ממה שעיי' דיחוי וריחוק, ואף שאינו כותב פרטי הענינים שביניהם, בכל זה הרושם אצלי שטוב יותר שיהי' נוכח, ולבד ענין האהבת ישראל שבזה, הרי בטח יוכל לנצל את זה אם על אתר או במשך הזמן לקרב את אחיו וב"ג תחי' יותר לדרכי היחדות, והשי"ת יצליחו גם בזה . . .

בברכה.

המחכה לבשו"ט.

ב'שלט

ב"ה, י"א טבת, תשי"ד
ברוקלין.

מחות' הרה"ג והרה"ח עוסק בצ"צ וו"ח אי"א בעל מדות
וכו' מוה"ר אברהם יהודא שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו משילהי מרחשון, ואתו הסליחה על עכוב

ב'שלט

מוה"ר אברהם יהודא: חן. אגרות גוספות אליי — לעיל ח"ו ביסט, ובהנסמן בהערות שם. לקמן בתקלו.

מכתבי שלי עד עתה, מפני רוב הטרדות, ובפרט אלו הנוספות בקשר עם חג הגאולה י"ט כסלו וימי חנוכה והדפסת התניא מחדש ובפעם הראשונה בחצי כדור התחתון (אשר נשלח בחבילה בפ"ע לכהדר"ג שי' ובטח יאשר קבלתו).

כבקשתו הנה כשאה"י על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נגב"מ זי"ע אקרא את הפ"נ שבמכתבו, והשי"ת יזכהו לבשר ולהתבשר אך טוב הן בגשמיות והן ברוחניות ובפרט אשר הא בהא תליא . . .

מוסג"פ העתק מכתבי כללי שהו"ל בקשר עם חג הגאולה י"ט כסלו, ותקותי שיעניין את כהדר"ג שי'.

בברכה לו ולזוגי הרבנית – שיחיו – לאריכות ימים ושנים טובות, שבכלל זה הוא סיפוק נפשי מהרוחניות והגשמיות.

ע"פ סיבה עברתי זה עתה עוה"פ על מכתבי כהדר"ג אלי משנות תשי"ב תשי"ג, ורואה אני אשר בסך הכל יש גם מקום לשביעת רצון במידה ידועה. ומזה דן אני גם על עצמי ודכוותי, אשר אפשר שאם היו רושמים לפני שנים אחדות פרטי המבוקש לעתיד לבוא, הרי הבחינה בזה עתה הייתה מביאה להחלטה, אז דער אויבערשטער איז גאר ניט אזוי שטריינג.

בטח כבר קיבל הביכלאך. ואתענין לדעת אם יש בהם גם גכתי"ק ושל מי וכו'. ות"ח מראש.

ב'שמ

ב"ה, י"ב טבת, תשי"ד
ברוקלין.

מרת רחל תחי

ברכה ושלוש!

איד בין געווען צופרידען צו באקומען אייער בריף פון יום ג' אין

הביכלאך: מעזבון אביו הרד"צ. ראה אודותם לעיל ח"ו אגרות אחרצט. אתשמט.

ב'שמ

מרת רחל: קניז.

וועלכען איר שרייבט אז אייערע קינדער זיינען אין גוטען געזונט און לערנען בהתמדה, און השי"ת זאל העלפען אז איר מיט אייער מאן שיחיו זאלן האבען פון זיי פיל אידישן נחת חסידישן נחת און אויפנעמען דאס מיט גוטען געזונט און מיט א פרייליכער הארץ און פרנסה.

איך בין אויך געווען צופרידען צו דערוויסען זיך אז איר נעמט איינטייל אין א סיסטערהוד, און איך האף אז איר וועט טאן צו פארבעסערען דעם מצב ברוחניות, און מיין האפנונג ווע[ר]ט פארשטארק[ט] דורכן לייענען אייער ארטיקעל אין וועלכען איר שרייבט וועגען די גייסטיקע וויטאמינען, וואס דאס איז איינע פון די זאכען וואס אין אמעריקא דארפמען דאס באווארענען אויף טריט און שריט, אז מען זאל ניט דיינקען אז מיט צדקה גשמית קען מען שוין יוצא זיין אלע תרי"ג מצות, וואס וויפיל עס זאל ניט זיין גרויס די מצוה פון צדקה, ביז עס ווערט אנגערופען מצוה סתם אפילו, דאך זיינען פראן אבער נאך 612 מצות וועלכע מען מוז מקיים זיין, און צווישען זיי, אפהיטען שבת, כשרות טהרת המשפחה און נאך און נאך, און וויפיל מען זאל ניט ווידערהאלען און ריידן וועגען דעם, איז נאך אלץ ניט גענוג און עס איז דא גענוג נויטיקייט צו ווידערהאלען דורכאויס, און ספעציעל ווען מען זאגט דאס אין ענגליש און מיט די פאסענדע ערקלערונגען, און השי"ת זאל אייך העלפן און מצליח זיין אויך אין דעם.

בברכה.

ב'שמא

בי"ה, י"ב טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר יצחק שי

שלום וברכה!

... מ"ש שבין ישתבח ליוצר מעיין בדא"ח באיזה ספר, הנה איך רואה בזה מקום לחשש כיון שזהו הכנה לחלקי התפלה הבאים אח"ז — כי בטח

מצוה סתם: ראה תניא פל"ז (מח, ב).

ב'שמא

מוה"ר יצחק: דובאוו. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז איתחקצה, ובהנסמן בהערות שם.

ה"ז רק שמעיין במחשבה ולא בדבור, והרי ידוע המובא באחרונים אשר בשנים קדמוניות היו באים לבית הכנסת או עכ"פ מתחילים תפלה בצבור מברכות יוצר ואילך.

המחכה לבשו"ט ובברכת הצלחה בעבודתו בקדש.

ב'שמב

בי"ה, י"ד טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ צנמ"ס בעל מדות
תרומיות מוהרש"י שי

שלום וברכה!

מכתביו — עם המוסג"ב — בעתם קבלתי ואתו רב הסליחה על אשר התעכב המענה שלי עד עתה שהוא מרוב הטרדות ההולכות וגדלות, ורובם כרוכות גם בענמ"י ונוסף על כ"ז גם ההתעסקות בהו"ל של התניא בפעם הראשונה בארצוה"ב שלא שיערתי מראש שיודרש כ"כ זמן ממני, ולא עוד אלא כיון שלא טפלתי בהגהה היותר האחרונה הרי נשארו כמה טעויות למרות השתדלותי להגיה עד כמה שאפשר. ונתקיים מרז"ל (פסחים קיב, א) — כפירש"י דטריד בגירסי (ועי"ז) ולא כו' [אבל לא ח"ו כפ"י הרשב"ם].

ב) בטח קבל בעתו את השדי חמד כרך עשירי וכן הדרך מצותיך עם הוספות שהו"ל כאן, וכן נשלח לו בחבילה בפ"ע מכאן התניא הני"ל וכן התהלים עם פירוש הצ"צ, ובטח יאשר קבלת כל הני"ל, ותי"ח מראש.

ג) ימים אלו נתקבל ספרו מועדים בהלכה בהוצאה חדשה ותי"ח והשי"ת יזכהו להגדיל תורה ולהאדירה ע"י ספריו ומאמריו לאורך ימים ושנים טובות, טובות בגשמיות וברוחניות גם יחד . . .

ב'שמב

מוהרש"י: זיין. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז ב'קו, ובהנפמן בהערות שם. לקמן ב'שעג. ביתע.
ולא: במילי דציבורא.
כפ"י הרשב"ם: ולא טריד במילי דציבורא.

ז) מוסג"פ מה שהו"ל בקשר עם חג הגאולה י"ט כסלו העבר, שבטח יעניין את כהדר"ג שי.

ח) בהזדמנות זו הנה אם ימצא זמן פנוי ויכתוב לי בפרטיות אודות התועדות די"ט כסלו בהכפר ותוכן הנאומים, הרי א"ת אה"י לכת"ר שי.
בכבוד ובברכה לבר[יאות] הנכונה מכף רגל ועד ראש.

ב'שמג

בי"ה, י"ד טבת, תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נוי"מ עוסק בצרכי ציבור בעל מדות
תרומיות ענף עץ אבות וכו' מהרשי"ז שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הידיעה אשר הארת החשמל בכפר חב"ד נסתדרה בפועל, וכבר התועדו לאורו ביום הבהיר י"ט כסלו. וכפי שכותבים לי נסתדר הענין הודות להשתדלות כ' ומרצו, וישר חילו ות"ח ת"ח.

מנהג יהודי עתיק יומין לדרוש רמזים והוראות בכל דבר המתרחש, וכמא' המשנה איזהו חכם הלומד מכל אדם, והבעשי"ט הוסיף ענין הלימוד מכל מאורע ובכל פרט.

אורו של רבנו הזקן – שני-אור – הרי מיום גאולתו י"ט בכסלו התחיל להתפשט בלי הפרעות ועיכובים, ובאופן אשר יגיע גם לאנשים פשוטים, אשר זוהי כללות הנקודה דתורת החסידות להמשיך ולקשר עומק רום עם עומק תחת.

ועל דרך הצחות, הנה כוח החשמל הוא מהכוחות הנסתרים שבטבע, כי

א"ת: אסיר תודה.

ב'שמג

מהרשי"ז: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ז א'תתקע"ד, ובהנסמן בהערות שם. לקמן בחקצא.
החשמל . . . התועדו: ראה בסאון חב"ד חוב' ד' ע' 37.

כח זה עצמו אינו בגדר השגה באחד מחמשת החושים, ורק על ידי פעולותיו ומסובביו נודעה מציאותו, ואור כח נסתר זה דוחה האפילה ומגיי חשכת הלילה. והוא בגשמיות כעין ענין הנ"ל ברוחניות, שהנסתר שבתורה רזי דרוזין מתגלה על ידי החסידות ואורח חיי חסידות, דוחה אפלת החומר ומאיר חושך הגשם . . .

ומן הכלל אל הפרט.

אחד מעיקרי היהדות היא חשיבותו של הפרט, בניגוד להשיטות אשר מצוה היא להקריב את הפרט לטובת הכלל. והוא גם רעיון מחז"ל כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, וכמה מאמרים מקבילים לזה. וזהו נוסף על זה, אשר בכל אדם ישנם כחות נסתרים ובזמן מן הזמנים יכול להעשות אדם כללי. ובהקדמה זו הנני להשתמש בהזדמנות זו לפנות לך בבקשה לטובת הפרט, אף אשר גם מבלעדי זאת בטח עשה ככל אשר בידו, אלא שאין מורזין אלא למזורזין . . .

ולסיים בדבר טוב — ימים אלו יצא לאור כאן ספר התניא, והיא הדפסתו בפעם הראשונה ב"חצי כדור התחתון" (אשר כיון שארצנו הק' היא למעלה מכל הארצות הרי חצי כדור זה הוא התחתון). ונלוו אליו מפתחות וכו'. והוריתי לשלוח לו טופס אחד בחבילה בפ"ע, ובטח יאשר קבלתו.

בכבוד והוקרה וברכת בר[יאות] נכונה.

ב'שדמ

בי"ה, י"ד טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר חיים שאול שי

שלום וברכה!

. . . נהניתי למי"ש אודות התפתחות הישיבה בר[א]שלי"צ. והשי"ת

ב'שדמ

מוה"ר חיים שאול: ברוק. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד תתל. ח"ה איתסה.

קג

אדמו"ר שליט"א

יצליחם, אשר ככל דבר שבקדושה, תלך הלוך וגדל, הלוך ואור עד כי נזכה לקיום היעוד לילה כיום יאיר, וכמבואר בדא"ח שהחשך עצמו מאיר.

מוסג"פ סקריפ ע"ס נ' שקל לצרכי הישיבה (ליו"ד שבט).

בטח קבל פ"ש ממני ע"י מחות' הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ בעל מרץ ובעל מדות כו' מוה"ר יצחק ש"י גרשטנקורן.

ב'שמה

ב"ה, ט"ו טבת, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו עם הפ"נ המוסגר בו, אשר אקראהו בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

ומה שכותב במכתבו אשר נשבר לבו ממצבו ברוחניות, כיון שרואה בעצמו שהוא במצב של עולה ויורד, הנה יעיין בזה באגה"ק לרבינו הזקן בעל התניא והשו"ע שנדפסה בסוף הסידור מאה שערים דף ל' ע"א ד"ה לחבין עצה היעוצה כו' ובטח נמצא סידור זה אצל מי מאנ"ש ב... כן יעיין בזה בתורה אור פרשת וישב ד"ה שיר המעלות.

ובהנוגע לפועל, הנה ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם כ"ק אביו, אשר כל ענין המבלבל לתורה ועבודה בטח מקורו לא טהור והיצה"ר לפעמים מתלבש הוא אין א זיידענעם סערטוק, וכיון שכפי הנראה ממכתבו מבלבלים אותו מחשבות הנ"ל מלימוד כדבעי ותפלה כדבעי, הרי הספק מאין באות ובמילא עליו לדחותם, והעצה לזה ג"כ מבוארת בתניא פרק כ"ו ואילך. והשי"ת יצליחו.

בברכה.

בטח... גרשטנקורן: דלעיל אגרת ב'רנא.

ב'שמה

פתגם: ראה גם לעיל אגרת ב'שלה, ובהנסמך בהערות שם.

ב'שמו

ב'יה, ט"ז טבת, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום ב', און לויט אייער בקשה אייל איך צו ענטפערען אויף עס, האטש איך ווייס ניט וואס איך האב צו מוסיף זיין אויף דעם וואס איך האב אייך געזאגט בפירוש ווען איר זייט געווען בא מיר, און איך ווידערהאל נאך אמאל, אז איר זייט געזונט און די מחשבות און מרה שחורה אייערע האט קיין יסוד ניט, און בפרט אז איר זייט געווען בא דעם דאקטאר און ער האט אייך אויך אזוי געזאגט זעהט איר דאך אז עס איז געווען א שאד דער גיין צום דאקטאר, און עס וואלט געווען גלייכער אוועקגעבען די געלט אויף צדקה.

און השי"ת זאל העלפען אז לכל הפחות פון יעצט און ווייטער זאלט איר מבטל זיין אלע מחשבות הנ"ל און שטארקען זיך אין לערנען תורה און מקיים זיין מצות מתוך שמחה.

דאס וואס איר שרייבט בנוגע צו תעניתים, איז דאך באוואוסט דער בריף פון בעל שם טוב צו זיין תלמיד דער בעל התולדות וועגען דעם און אויך דאס וואס רבינו הזקן שרייבט אין אגרת התשובה בתחלתו, און בכללות איז דאס ניט פאר אייך קיין דרך, און איר דארפט מתיר נדר זיין וויבאלד איר האט זיך פריער געפירט אזוי און ניט געזאגט דערביי אז דאס איז בלי נדר, און אין דעם יאר און אויך אין דעם קומענדען יאר איז דעם טאג וואס (פארן מתיר נדר זיין יעצט) האט איר געהאלטען א תענית דענסטמאל, זאלט איר געבען פדיון תענית אויף צדקה, און מוסיף זיין א שיעור – א צוגאב שיעור אין תורת הנגלה און א צוגאב שיעור אין תורת החסידות.

וועגען דעם וואס מען לייגט אייך פאר א ענין פון פרנסה, איז אויב לויט ווי איר שרייבט וועט דאס ניט שטערן צו אייער ארבעט אין חינוך הכשר, קענט איר דאס אננעמען, און מן הסתם וועט איר מפריש זיין א חומש פון

ב'שמו

תעניתים: ראה גם לעיל ח"ד אקנא. ח"ה אצרה. אשכנז. ח"ז איתרעג. איתרפג. ח"ז איתתצו. לקמן ב'שפג. ב'שצד. ב'תסב. ב'תעהיו. ב'תקפג.

קה

אדמו"ר שליט"א

דער צוגעקומענער פרנסה אויף צדקה, און עס וואלט געווען א גלייכע זאך,
אז די צדקה זאל זיין פאר איינע פון די קופות וועלכע זיינען נתיסד געווארען
דורך כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נב"מ זי"ע.

בברכה לעבודת השי"ת ובשמחה דוקא.

ב'שמו

ב"ה, י"ז טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ כו' מוה"ר צבי שי

שלום וברכה!

נהניתי לקבל ידיעה שהשתתף בהנשף אשר נערך ע"י אגודת נשי ובנות
חב"ד בפאריז ונאם לפניהם דברי התעוררות, וכמו שכותבים לנין פעלו על
השומעות.

ובודאי לדכוותי למותר להאריך בתועלת הדבר, ובפרט כשהמדובר
בנשף חנוכה הנערך ע"י נשים שעליהן היתה הגזירה כמו שכותב הרמב"ם ריש
הלכות חנוכה, ומרומז בגמרא במד"ל, אף הן היו באותו הנס.

ואם בכל זמן היתה האשה עקרת הבית ובמילא העלמה והנערה צריכים
היו להכינן לתפקיד גדול זה, הרי על אחת כמה וכמה בדורנו חשוך זה אשר
הנחיצות בהנ"ל גדלה כמה פעמים ככה, ובפרט שרוחות אין מצויות מנשבות
בעולם ורוצים להרוס ולערוות עדן היסוד את בנינו הנצחי. ובודאי גם על
להבא ישתדל בכיוון זה באופן המתאים והשי"ת יצליחו.

בברכה.

ב'שמו

מוה"ר צבי רא"ק.

ב'שמח

בי"ה, י"ז טבת, תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען א ידיעה פון אייער מוטער תחי' אז בא אייער זון איז געבארען געווארען א טאכטער, און השם יתברך זאל העלפען אז די עלטערען זאלען זי האדעווען אין א גוטען אופן אין אידישען וועג געזונטערהייט און פרייליכערהייט.

זעלבסט פארשטענדלעך אז אין דער איצטיקער צייט מוזען עלטערען ריידין מיט זייערע קינדער, אויך אין אזעלכע פראגען, וואס אמאל איז דאס גאר בא קיינעם קיין פראגע ניט געווען, אבער דאס מאכט נאך מער פליכט און מער שטארקער.

איך מיינן צו זאגען אז מען דארף איינווירקען אויף קינדער אז זייער הויז זאל זיך פירען ווי א אידישע הויז דארף זיך פירען, א כשר'ה קיך, אפהיטען שבת, אפהיטען טהרת המשפחה (מקוה) א.א.וו. און אין מערסטע פאלען איז ניט מיט איין מאל ווירקט מען דאס, אבער דאס דארף ניט אפהאלטען עלטערען צו ריידין מערערע מאל וועגען דעם, אט אזוי ווי ווען מען זעהט אז א קינד וויל זיך שעדיגען דעם קערפער, נעמט מען דאך אן אלע מיטלען ניט צו דערלאזען דאס, איז פיל מער פארשטענדלעכער, ווען מען זעהט אז א קינד וויל זיך שעדיגען סיי אין קערפער און סיי אין נשמה אז מען דארף ריידין מערערע מאל ביז מ'ווירקט איין אויף די קינדער.

און בכדי אז דאס זאל זיין גרינגער און גיכער, איז כמעט יעדער מאל בעסער צו אנווענדען די בעסערע וועג, ניט דורך קריגען זיך נאר דורך בעטען אויף א פאסענדען אופן און די פאסענדע אויפקלערונגען, און איבערהויפט געבען צו ערקלערען אז מיטן פירען זיך אין אידישען וועג, איז דאס ניט וואס מיטוט א טובה דעם אויבערשטען, נאר אז מען וויל האבען א גוטען גליקליכען לעבען, מוז זיך א איד אויפפירען אין דער וועג פון תורה ומצוות.

און דאס וואס מען זעהט אז אויך אזעלכע אידען וועלכע זיינען ניט אפגעהיט אין דעם, און לעבען דאך א גוטען טאג, איז צוויי זאכען אין דעם: ערשטענס איז שווער צו וויסען וואס עס טוט זיך בא יענעם, און וועגען די ניט גוטע זאכען שעמט [ער] זיך צו דערציילען יענעם, און בפרט ווען זיי ווייסען

אז זיי אליין זיינען די שולדיגע אין דעם, דורך זייער אויפפירען זיך געגען דער תורה. צווייטענס, ווי די תורה דערציילט האט השם יתברך פיל געדולד, און וויל געבען א אידען די מאקסימום צייט אז אפשר וועט ער דאך סוף כל סוף האפען זיך צום אמת און וועט זיך אוועקשטעלן אויפן גלייכען וועג, און דעריבער קען דאס אמאל נעמען יארען ביז מען זעהט דעם ניט גוטען ח"ו אויסגאנג פון ניט פירען זיך לויט דער תורה, אבער אום צו פארזיכערען און פארהיטען דאס ניט גוטע ח"ו, איז גלייכער צו טאן דאס יעצט, אפילו ווען אפילו מען דיינקט, אז דאס ניט גוטע ח"ו איז אין א צייט יארען ארום.

איך וויל ניט צופיל מאריך זיין אין דעם, בכדי ניט צו ווייטאן אייך, און איך האף אז דאס אויבענדערמאנטע וועט גענוגענד זיין, אז איר זאלט טאן מיט ענערגיע צו איינווירקען אויף אייערע קינדער אין א וועג פון קירוב און אויף א פאסענדען אופן מאכען זיי מער נעהענטער צו אידישקייט, און השם יתברך זאל אייך העלפען.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

מזכיר:

ב'שטט

ב"ה, י"ז טבת, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מטי' טבת, ונהייתי לקרות בו שבדעתו לבוא לחתונת בנו הרה"ח כו' . . . שי'.

ומה שכותב שקשה להסתדר מפני ריבוי ההוצאות, הנה מובן וגם בשכל אנושי שהכסף לעצמו אינו ענין כ"א בתור אמצעי למה שצריכים (או למה שחפצים) וכיון שהרצון להיות נוכח בהחתונה רצון טוב הוא ע"פ תורה

ב'שטט

להיות נוכח בהחתונה: ראה לקמן אגרת ב'חסד.

ושו"ע, הרי בטח יזמין לו השי"ת גם להוצאות הנסיעה ובמילא עליו רק לבטל
המחשבה שאם לא הי' נוסע היו נשארים מעות אלו בכיסו ואין הדבר כן כיון
שמלכתחלה ניתנו מלמעלה לתכלית מיוחדת זו. . .

בברכה.

ב'שנ

ב"ה, י"ז טבת, תשי"ד
ברוקלין.

האברך חיים שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל הודעה אשר ביום ח"י טבת יתמלאו לו חמש עשרה שנים,
ויה"ר מהשי"ת שמבן חמש עשרה לגמרא הנה יגדל בתורת הנגלה ובתורת
החסידות וע"פ מה שכתוב בספרים אשר גמרי"א ר"ת ד' מלאכי המרכבה,
גבריאל מיכאל רפאל אוריאל הרי יוחדר בו תכלית עבודת השי"ת להיות
בבחי' מרכבה כמבואר בתניא.

בטח שמר סדרי יום הולדת בעלי' לתורה, נתינה לצדקה קודם תפלת
שחרית ומנחה, ולימוד שיעור נוסף הן בתורת הנגלה והן בתורת החסידות,
והשי"ת יצליחו.

בברכה.

ב'שנ

חיים שי' שנייבאלג.

סדרי יום הולדת: ראה גם לעיל ח"ו אגרת איתתצט, ובהנסמן בהערות שם.

ב'שנא

בי"ה, י"ז טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ כו' מוה"ר שלמה שניאור זלמן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו המהיר מו' ויחי, ות"ח על הבשוי"ט אודות התועדות המלוה מלכה והקביעות עתים ללימוד שכותב אודותם, ובודאי למותר לעוררם על פסק רז"ל מעלין בקודש, וכשפותחין להקב"ה כחודה של מחט הרי נותן הוא הצלחה כפתחו של אולם.

ב) בהנוגע למ"ש אודות ארגון נשי ובנות חב"ד, אשר יש כבר ארגון מעין זה שמתאספים בכל שבת. הנה פשיטא שאין כדאי לגרום לפירוד הלבבות, אבל לאידך גיסא אין לוותר גם על ענין הפצת הוראות החסידות דרכי ומנהגי, ושני דרכים בזה, אם באפשרי להפוך הארגון שכבר ישנו שיתאים גם לתכלית זו הרי מה טוב, ואם יגרום זה למחלוקת וכיו"ב, אזי יש לארגן ארגון כנ"ל אשר יתאסף בזמנים שונים מאסיפת הארגון שכבר ישנו, והלימודים יהיו ג"כ כעין העדפה ותוספת על הלימוד שכבר קבעו בהארגון שישנו, אבל לא כעין התחרות (קאנקורענציא) ובודאי יש למצוא דרך דיפלומטי לזה.

ג) נהניתי ממ"ש שיש לו קביעות לימוד בדא"ח עם האברך . . . ובטח ישתדל למשוך עוד אברכים ללימוד כזה ע"י האברך הנ"ל או באופנים מתאימים אחרים.

בברכה.

ב'שנא

מוה"ר שלמה שניאור זלמן שי: קצנלנבויגן, קליוולנד.

ב'שנב

ב"ה, י"ז טבת, תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

איך האב באקומען אייער בריף פון 11/20 אין וועלכען איר שרייבט וועגען דעם צושטאנד אין געשעפט, און דעם געזונט פון אייער מאן שי. און לויט אייער בקשה, וועל איך מזכיר זיין אייך אויף דעם ציון הק' פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, צום בעסערונג אין דאס אויבענדערמאנטע.

אבער עס וואונדערט מיר, אז נאכדעם ווי איר האט גערעט מיט מיר אייניגע מאל מיט פארביטערונג וועגען א שידוך פאר אייער טאכטער תי. און האט געקוקט אויף דעם פעסעמיסטיש, איז איצטער אז השם יתברך האט אייך געוויזען נסים און זי האט געטאן א גוטען שידוך, דערמאנט איר ניט אפילו א ווארט וועגען דעם, ניט קוקענדיג אויף דעם וואס דאס איז א גליק אויף דעם גאנצען לעבען פאר אייער טאכטער און במילא אויך א גליק פאר אייך און אייער מאן שיחיו, און אז מען זעהט חסדים פון השי"ת אויף וועלכע מען האט זיך ניט געריכט גאר, איז דאס ערשטע דארפמען דאך באדאנקען השם יתברך פון טיפען הארצען אויף דעם, און ערשט שפעטער באקלאגען זיך אויף די זאכען, וועלכע זיינען פארלויפן ניט ווי עס וואלט זיך געוואלט.

זעלבסטפארשטענדלעך אז איך מיין ניט צו זאגען דערמיט, אז דער געשעפט דארף גיין סלאָ ח"ו א.א.וו. ווארום השם יתברך וויל געבען א אידען אלץ וואס ער באדארף, און ניט אויסבייטען איינס אויף דאס אנדערע, אבער נאך דעם אלעמען דארפמען ניט פארקוקען דאס וואס השי"ת טוט מיט א אידען, און ווען מען באדאנקט עס אויף די נסים וואס ער האט געוויזען ביז איצטער, וואס דער דאנק דריקט זיך אויס אין זאכען פון תורה ומצות, איז דאס אליין היילט צו דאס קומען פון נאך ברכות פון השם יתברך.

און השם יתברך זאל אייך העלפען אז איר זאלט אנזאגען גוטע בשורות פון זיך אליין פון אייער מאן און פון אלע אייערע.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

מזכיר:

קיא

אדמו"ר שליט"א

ב'שנ

ב"ה, י"ח טבת, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מה' טבת, בו כותב אודות מצב בריאותו אשר
פעל עליו נמיכת הרוח.

הנה כלך מדרך זו, והרי השי"ת הוא הרופא כל בשר ומפליא לעשות,
ואף שאין אתנו יודע עד מה כוונת הבורא, ובמילא לפעמים היצה"ר מעורר
קושיות ומחשבות המבלבלות את האדם מבריאות הרוחנית ואפילו מבריאות
הגשמית, צריך לדעת תמיד שאין זה אלא מתחבולות היצר, וצריכים להיות
חזק בבתחון בהשי"ת אשר במשך הזמן ישלח רפואה בהמצטרך לו וגם עד
שתבוא הרפואה הרי חלק הוא מעולמו של הקב"ה ובמילא שלוחו הוא להפיץ
אור בסביבתו על ידי שיאיר את נפשו נפש האלקית והבהמית בעיני תורה
ומצות ויאיר גם חלקו בסביבתו ובעולמו ע"י הפצתו שם אור התורה
והיהדות, וכדי שיהי' כל זה באופן יעיל צריכה להיות הפעולה בשמחה וכמ"ש
עבדו את ה' בשמחה וכשיתחזק בכל הנ"ל בודאי יסייעוהו מלמעלה שיבוא
הדבר בפועל.

בטח יש לו קביעות לימוד בתורת הנגלה ובתורת החסידות ואומר ג"כ
השיעור תהלים (כפי שנחלק לימי החדש) בכל יום אחר תפלת שחרית, ומה
טוב אשר בכל יום שני וחמישי קודם התפלה יפריש איזה פרוטות לצדקת
בקור חולים.

בברכה לרפוי"ק המחכה לבשו"ט.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

המזכיר :

ב'שנד

בי"ה, י"ח טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר דוד שי

שלום וברכה!

(ג) כבקשתו הנה כשאחי על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אזכיר את . . . שי' לרפואה קרובה, ובטח ינצל איזה
הזדמנות לברר אם נולד הוא בטהרה. והוא ע"ד כשבאים לעו"ד או לרופא
הרי צריכים לספר לו המצב כמו שהוא, כי באם לאו הרי זה היזק להשואל
וגם היפך השכל. ועד"ז הוא ג"כ בנדון דידן. וכן יש לחסביר גם לחורי הילד
שאינן כוונתי ח"ו כלל וכלל בשאלה הנ"ל לעורר דין וכו' אלא שהתרופות
צריכות להיות מתאימות להמצב ולהסיבות שהביאו למצב כזה, וכמבואר גם
כן בחכמת הרפואה שרופא אמיתי הוא כשמרפא לא את התוצאות אלא את
הסיבות, ובריפוי התוצאות לבדם אין זה אלא ענין זמני כיון שהסיבה נשארה
כמקדם, והאריכות בזה אך למותר.

(ד) נהניתי במאד מאד ממה שכשנפגש עם אחי"י הרי מעוררם על צור
מחצבתם ומקורם, ונהניתי עוד יותר מזה שמראים לו במוחש שדבריו עושים
פעולה אשר לאו כל אדם זוכה לזה לראות פרי בעמלו על אתר או עכ"פ במשך
זמן קצר, ותופעה זו גופא הוכחה, אשר לא רק כוונתו רצוי' אלא גם מעשיו
רצויים, ובמילא מסייעין בידו מלמעלה ונותנים לו כחות נוספים להוסיף
בפעולות אלו.

(ה) ואחרון אחרון חביב במה שרואה הנני שנמלאו לו ששים שנה וחגגו
את יובלו זה וגם חבריו במקצוע מכירים את ערכו ואת פעולותיו, ויה"ר
מהשי"ת אשר עוד רבות בשנים יקרב לבן של בני ובנות ישראל לאבינו
שבשמים ויעשה זה מתוך בריאות הנכונה ומתוך הרחבת הדעת. . .

ב'שנד

מוה"ר דוד: הלמן. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ג תרפ"ט.
לברר אם נולד בטהרה: ראה גם לקמן אגרת ב'תכד.

קיג

אדמו"ר שליט"א

בברכת לאריכות ימים ושנים טובות וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר,
טובות עם כל הפירושים.

מוסגי"פ העתק מאמר ומכתבי כללי שהו"ל בקשר עם יום הבהיר חג
הגאולה י"ט כסלו, שתוכנו כל השנה זמנו הוא, שבטח יעניין את כבודו שי
ויגרום לו גם סיוע בעבודתו הנ"ל.

נהניתי מאשר מדפיס לקוטי מאמרי רז"ל ובטח יוסף עליהם ג"כ
לקוטים מתאימים בעניני רפואה רוחניים היינו רפואת הנפש, וכמבואר
בשמונה פרקים להרמב"ם בהשיווי שבזה לרפואת הגוף, והרי גם הרופאים
בדורנו היותר אחרון נותנים חשיבות ההולכת וגדלה למדע הנפש ותכונותיו
בכדי שיהי האדם בריף בגוף.

מקורים וליקוט מרז"ל ברפואה בשי"ס: זכורני שראיתי זה לפני כמה
שנים ספר ליקוט מיוחד ע"ז כמדומה ששם מחברו היילפערן. כן בטח יעניין
אותו הסי' התלמוד ומדעי התבל להרב קאמעהאר. – האחרון ע"ד כל
המדעים. – שני המחברים, כנראה יר"ש.

ב'שנה

ב"ה, י"ט טבת, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

נצטערתי להשמועה מפטירת אביו הו"ח אי"א נוי"כ כו' ע"ה, תנצב"ה.

המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

ויה"ר מהשי"ת אשר מכאן ולהבא לא ידע עוד מכל צער ועגמ"נ ח"ו ואך
טוב ימצא תכה"י.

באשר אביו ע"ה הי' ממקושרי ליובאוויטש והתפלל בנוסח אר"י וכו'
וידוע אשר קורת רוח היותר גדול לנפטרים ע"ה הוא כשעניניהם יש להם
המשך גם אחריהם, ובפרט אשר ברא כרעא דאבוה, הרי מהנכון ביותר הי'
אשר ימשיך ככל האפשרי בהנ"ל הן בהתפלה בנוסח אר"י ועאכו"כ בפעולות

וכפתגם: ראה גם לעיל אגרת ב'רסח, ובהנסמן בהערות שם.

בכיוון הנ"ל שיגרום קורת רוח לנשמת הנפטר, והוא ע"ד מרז"ל מה זרעו בחיים אף הוא בחיים אשר על ידי זה הנה מבטלים אפילו מה שספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברנייא (תענית ה, ע"ב).

בברכה.

נ.ב.

בטח ידוע לו השו"ת דחילוף הנוסח אשר בתנאים ידועים יש להחליף לנוסח אר"י אבל קשה ביותר "המנהג" להחליף מנוסח אר"י לנוסח אחר, ומסומן לשו"ת מהרשד"ם או"ח סי' ל"ה, דברי חיים חלק ב' סי' ח' (ובו תשובות על מה שכתוב בשו"ת חת"ס חלק או"ח סי' ט"ו ט"ז), שו"ת בית היוצר סי' ח' (המתרץ את דברי הדברי חיים מהשגות מהר"מ שיק או"ח סי' מ"ג), שו"ת מנחת אלעזר חלק א' סי' י"א, שירי המנחה שם ח"ב ג', פרי השדה חלק ב.

ב'שנו

ב"ה, י"ט טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הנהלת צעירי אגודת חב"ד בתל אביב,
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם בו מסופר ע"ד אופן הנסיעות דחדש תשרי העבר וכן המימיוגראף קטע משיחת שבת בראשית, ולפלא שמקמצים כ"כ במכתבים, ויה"ר שעכ"פ לא יהי חסרון אלא בהכתיבה לכאן אבל לא יגרע כלל וכלל מהבפועל.

בטח כמו שכתבו מתכוננים חס לחו"ל את הבטאון ליו"ד שבט הבע"ל, ואם ידפיסו שם את המכתב כללי האחרון שהו"ל בקשר עם יום הבחיר חג

ב'שנה

חילוף הנוסח: ראה גם לקו"ש חיד ע' 226. חר"ס ע' 455. קובץ יגדיל תורה נ"ה. חוב' נב סי' לב. לסי.מ.

ב'שנו

המכתב כללי: דלעיל בירצב.

קטו אדמו"ר שליט"א

הגאולה ייט כסלו, הנה יש להוסיף שם בסוף ההערה, כל נשמות לאחרי התיבה יא), תיבות אלו:

אוצר הנשמות ששמו גוף הוא למטה משני מקומות הנ"ל, ולכן ישנו גם בנשמות או"ה (תוד"ה אין ע"ז ה, א. ועייג"כ ל"ת להאריז"ל ישע"י נט. ע"ח שכ"ו פ"ב. עמק המלך ש"ו פע"ב, ס' הקיצורים והערות לתניא ע' פ"ג ואילך) ואכ"מ . . .

מוסגי"פ איזה סקריפ להוצאות והופעת הבטאון.

המחכה לבשו"ט וחזרתם בברכת הצלחה גדולה בעבודתם בקדש.

נ.ב.

מעניין ביותר אותי מקצוע א) עבודתם בקרב הנוער שלע"ע עדיין אינו חסידותי. ב) בעבודה בין הנוער [ה]נמצא בצבא שלע"ע עדיין אינו חסידותי. זה עתה נתקבל מכתבם מיום ח' טבת, עם המצורף אליו ות"ח.

ב'שנז

ב"ה, כ"א טבת, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

לפלא אשר בסתירה למנהגם מאז, הנה לא הגיעוני מהם ידיעות מסידור הלימוד לשנה חדשה זו, רשימות שמות התלמידים וכו' וכו' אשר מובן מעצמו שכ"ז מעניין ונוגע מכמה טעמים, ומובן ג"כ אשר אף שאין מקבלים מענה מכאן, הרי עכ"פ עושים כאן בהנוגע להבפועל כפי האפשרי אף שאין מודיעים אותם עדיין, משא"כ כשאין מהם ידיעות כמובן, וזהו נוסף על נחיצות הקישור בכלל מלבד התועלת הגשמי אשר בזה. ובודאי ימלאו את כל תנ"ל בהזדמנות הכי קרובה ובפרטיות המתאימה, ות"ח מראש.

ב'שנז

חלקה נדפס בלקריש ע' 504, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
והיא אל הנהלת הישיבה ות"ת בת"א, כפר חב"ד וראשון לציון.

(ב) בקשר עם יום היארצייט וההילולא יו"ד שבט הבע"ל, בודאי יתייעצו ביניהם וגם שאר אנ"ש המתאימים לזה, באיזה אופן לסדר הנ"ל במוסדס הק' שיחיי מתאים להשגת התלמידים בכל כתה כפי ענינה, ונחיצות הדבר הן בכתות הגדולות והן בכתות הנמוכות מהם, אינה צריכה ביאור, ועי"פ רצון בעל ההילולא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע לקשר כל ענין עם בכן שבפועל ממש, הרי בתכניתם יקחו גם את זה בחשבון, ולעורר את התלמידים וגם את חברי ההנהלה לא רק באותיות מקיפות, אלא גם בפרטים מסוימים, ואף שהפרטים בכגון דא אינם ממצים את כל הכלל, נוסף שבזה הוא ג"כ ענין של כלל שלמעלה מפרטים, וכמבואר הענין בדא"ח בכ"מ, הרי עכ"פ אלו שאפשר לפורטס אין לוותר עליהם, ויש לקוות שגם זה יועיל, במשך הזמן, להמשיך גם שאר הפרטים שבכלל, ואפילו מה שישנו בכלל שלמעלה מפרטים, כיון שתתחיל החמשכה בהפועל תומ"י.

(ג) מוסג"פ איזה סקריפ להוצאות הקשורות בסידור כל הנ"ל.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש המחכה לבשו"ט.

ב'שנח

ב"ה, כ"א טבת, תשי"ד

ברוקלין.

שלום וברכה!

איך באשטעטיג דערמיט די ערהאלטונג פון אייער בריף פון ד' ויחי, און איך בין זייער ניט צופרידען פון דעם וואס איר שרייבט אז איר זייט אין עצבות, און האטש איר בריינגט א ביישפיל פון נאך אידען וועלכע זיינען אין עצבות, איז בכלל נאכטאן דארפמען נאר אין גוטע זאכען, אבער ניט אין אזעלכע זאכען וועלכע בריינגען שאדען צו פילע ענינים, און דער עיקר איז די עצבות שטערט צו אויספירן די שליחות פון הקב"ה וואס יעדער האט אין דעם עולם הזה הגשמי והחומרי, און ווי דער אלטער רבי שרייבט אין זיין ספר התניא הקדוש אנהויב פרק כ"ו, אז ווען מען איז "בעצלות וכבדות" ינוצח בקל ויפול גם אם הוא גבור יותר מחבירו, ככה ממש בנצחון היצר וכו'. און עס [איז] איבעריג צו מאריך זיין אין דעם, וואס מען איבערציגט זיך טאג טעגליך.

די צווייטע טענה וואס איך האב צו אויסזעצען געגען אייער בריף איז

דאס על דרך ווי עס [ווערט] געבראכט אין חסידות, אז מען זעהט במוחש אז מחשבות זרות פאלען אריין נאר בשעת דעם דאוונען, וואס דענסטמאל הויבט ער אן טראכטען וועגען געשעפט און פאמיליען זאכען וכו' אבער בשעת ער איז פארנומען אין געשעפט זאכען, פאלט עס דענסטמאל ניט אריין קיינע מחשבות אנדערע, ווי וועגען דאוונען אדער וועגען פאמיליען זאכען וכו'.

אזוי אויך אין אייער פאל, ווען מען איז בעצבות שטערט דאס ניט נאר לויט מרז"ל צו השראת השכינה אדער אויך דאס שוואכט אפ די ענערגיע אין געשעפט זאכען וכו'? דער עיקר זעהט מען אז דאס שטערט נאר צו ענינים פון קדושה, אבער ניט צו זאכען וועלכע זיינען פארבונדן מיט זאכען פון רשות.

וואס דער אריינטראכטען אין דעם אליין, דארף געבען א ספעציעלע ענערגיע צו קעמפן געגען דער עצבות, און מען זעהט איבערצייגענד אז דאס איז איינע פון די תחבולות היצר וואס ער וויל ניט דערלאזען א מענשן אויפפירן זיך ווי דער רצון הבורא איז.

איך בין זיכער אז איר וועט ניט פאראיבעל האבען אויף מיר פאר מיין שרייבען דאס אויבענדערמאנטע, און איך בין אויך זיכער אז מען דארף ניט קיין איבעריגע איבערצייגונגען, און השי"ת זאל העלפען אייך און מיר צו הערען איינער פון דעם אנדערען גוטע און פרייליכע בשורות.

בברכה ופ"ש צו אייערע מושפעים און סביבה, וואס סוף כל סוף דארף די גאנצע סביבה זיין מושפעים, וויבאלד מען גייט דאך ניט אויספירן א אייגענע זאך, נאר אויף צו מאכען קלאהרע און איידעלער, און בדרך ממילא אויך נעהענטער מאכען צו תורה ומצות און קדושה בכלל, והשי"ת יצליחו.

בברכה.

נ.ב.

בהמשך להנ"ל, האב איך געבעטען שיקן אייך דעם תניא וועלכער איז אפגעדרוקט געווארען צום ערשטען מאל אין אמעריקא, און זיכער וועט דאס אייך צוגעבען שטארקייט אין דעם לערנען פאר זיך און אויך אין דעם לערנען מיט אנדערע, וואס דענסטמאל איז השי"ת מקיים זיין הבטחה, אז מאיר עיני שניהם די ווי עס שרייבט דער אלטער רבי אין זיין הקדמה צו זיין ספר התניא הקדוש.

ב'שנט

ב"ה, כ"א טבת, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום ד' שנתקבל במוצש"ק, הנני כופל מה שמסרתי לגיסו ש"י בעל פה, אשר כפי שידוע הנה במקרים כמו אלה מנסים מתחלה לשטוף (אראפשוויינקען) את הנמצא בכליות ע"י שמרבים בשתי"י בכלל ובשתי"י של משקים מתאימים בפרט, וממה שאינו מזכיר עדי"ז במכתבו, כנראה שלא עשו זה לעת עתה, ולכאורה פלא סיבת הדבר, ואפשר שגם עתה עדיין יוכלו לנסות את זה, כי לפי ידיעתי רק לאחר שמנסים הנ"ל חושבים אז ע"ד להוציא הנמצא בכליות ע"י כלי המתאים, והשי"ת ישלח לו רפוי"ק ורפוי"ש ויוכל לעסוק בתורת הנגלה ובתורת החסידות מתוך בריאות הנכונה והרחבת הדעת.

המחכה לבשו"ט.

ב'שס

ב"ה, אור לכ"ד טבת, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

כבוד הרה"ג והרה"ח ווי"ח אי"א נוי"מ בעל מדות, עוסק
בצרכי ציבור, בעל מרץ ורב פעלים, איש המעלה, בנשי"ק
וכו' וכו' מוהר"ר יצחק מאיר שי' הכהן

שלום וברכה!

בנועם נודעתי כי הגיע לגיל ששים, לאורך ימים ושנים טובות, ובודאי
כמרז"ל עבד יומא טבא לרבנן, ומשתתף הנני בזה, אף כי בריחוק מקום.
ידוע המובא בראשונים (ראה מד"ש שם) כמה גרסאות במשנה סוף פ' ה'

ב'שס

מוהר"ר יצחק מאיר: לוי. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד אלב. אמה. איצח.

קײט

אדמו"ר שליט"א

דאבות, בן ששים לזקנה, בן ששים לבינה, בן ששים לחכמה, ובכתבי האריז"ל (בן חמשים לזקנה) בן ששים לשיבה (מאורי אור, סוף אות ז', והוא עפ"י מש"כ בתיקוני זוהר, תקון כא', נו, עא', ובשער המצות פ' קדושים). ויהי רצון שכולהו יתנהו ב"י ויהיו הענינים בהידור, ועפ"י המבואר בלקו"ת לרבנו הזקן, שיר השירים, דף יא' סע"א ושם.

והשי"ת יזכהו ויצליחהו להשתמש בכשרונותיו, הן של עצמו הן של מורשת אבות, להגדיל תורה ולהאדירה, בגדול התלמוד וגדול המעשה, ברוח ישראל סבא, ועל פי מאור תורת החסידות.

בכבוד וברכה.

ב'שסא

בי"ה, כ"ד טבת, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון ר"ח טבת, אין וועלכען איר שרייבט וועגען אייער זון האברך הו"ח אי"א עוסק בצ"צ בעל מדות וכו' מו"ח . . . ש"י וועלכער געפינט זיך יעצט אין . . . און איז זיך עוסק בעבודת הקדש און תודה לא-ל אז עס גייט בהצלחה גדולה, נאר איר טראכט איבער וועגען צוויי ענינים:

(א) וואס וועט זיין מיט זיין לערנען פאר זיך.

(ב) בנוגע צו א שידוך.

זיכער איז איבעריג צו אויפמערקזאם מאכען אייך אז די וועלט ווערט אנגעפירט פון הקב"ה, און ווען מען איז מקיים זיין רצון, איז זיכער אז ניט נאר אז דאס וועט ניט שאדען, נאר אין געגענטייל, דאס מוז בריינגען א גרויסען שכר, סיי בגשמיות און סיי ברוחניות.

און בפרט אין דעם ענין אז מען טוט צדקה מיט אידישע קינדער,

ב'שסא

לתוכנה ראה לעיל אגרת ב"שכ.

רוחנית'דיקע צדקה צו מאכען זיי נעהענטער צו אידישקייט, און עס איז באוואוסט אין דעם דער ווארט פון רבינו הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, אז דאס בריינגט הצלחה צו פארשטיין בעסער די תורה הק' טויזענט מאל אזויפיל, וואס בכלל איז רבינו הזקן געווען זייער אויסגערעכענט אין א ווארט, און אז ער שרייבט טויזענט מאל אזויפיל, איז ניט 999 נאר גאנצע טויזענט, און אויסער דעם וואס עס שטייט אין ספרים הק', איז לויט ווי איך זעה אין דעם פאל פון אייער זון, פון זיין געפינען זיך אין . . . איז דאס טאקע אזוי . . .

און אויב איר באגעגענט זיך מיט דער איצטיקער יוגענד אפילו פון פרומע הייזער, ווייסט איר זיכער די נסיונות און בלבולים וואס זיי האבען, און אז השי"ת העלפט איינעם פון זיי אז ער שטייט מיט א נשמה שטארקייט אויף זיינע אייגענע פיס און מיט א נשמה לעבען און ער פילט אז ער טוט א זאך וועלכע בריינגט נוצען פארן כלל און נוצען פאר זיך, איז דאס פון די גרעסטע גליקען און דער גרעסטער שכר וואס הקב"ה גיט אין די איצטיקע צוטומעלטע צייטען פאר דער אונטער-וואקסענדער יוגענט.

בנוגע צו דער אנדערע פראגע, וואס עס מאכט זיך עס דארטען א שידוך מיט א מיידעל פון א ספרדישער פאמיליע, איז לויט ווי איך ווייס זיינען אין דער לעצטער צייט געשלאסען געווארען פילע שידוכים צווישען אשכנזים און ספרדים און ביידע צדדים זיינען צופרידען, וויילע עס איז ניט די זעלבע אשכנזים און ניט די זעלבע ספרדים פון אמאל, און היינט זיינען ביידע געווארען פיל נעהענטער איינע צו די אנדערע, און שוין דאס אליין וואס זי זעהט אז אייער זון גייט מיט א בארד און ווייס אז ער פארנעמט זיך מיט חינוך און שטימט איין צו דעם אלעם, דאס אליין ווייזט אויף דעם אינערליכען פארבונד און אינערליכען געפיל וואס זי האט צו עס, און דאס איז איינע פון די הויפט זאכען אין דעם צוזאמען לעבען פון צוויי מענשן.

בברכה.

דער ווארט: ראה גם לעיל ח"ו אגרות א'תקסד. א'תרנ. א'תרפ"ו. א'תרצ"ו. א'תשכ"ט. א'תשמ"ו. ח"ו ב'קפ, ובכ"מ. לקמן ב'שע"א. ב'תכ"א. ב'תק"א.

ב'שסב

בי"ה, כ"ה טבת, תשי"ד
ברוקלין.

מתפללי בית הכנסת חברה ליאדי נוסח אר"י, אשר
בברוקלין נ.י. ובראשם היו"ר הווי"ח אי"א נוי"נ
מוה"ר אלי' משה שי' שו"ב שליט

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען א גרוס פון אייך און האטש אן
קיינע פרטים, דאך האף איך אז עס ווערען אנגעהאלטען ניט נאר די סדרים
פון תפלה נאר אויך די סדרים פון לערנען ברבים, וואס אין אונזער
איצטיקער צייט, דארף א בית הכנסת זיין אויך א בית המדרש, און לויט דער
גמרא ווערט א בית הכנסת אנגערופען א מקדש מעט, איז אזוי ווי פון בית
המקדש איז דאן ארויסגעגאנגען ליכטיקייט אויף דער גאנצער וועלט, אזוי
אויך א בית הכנסת ובית המדרש דארף דינען אלס א צענטראלער פונקט פון
וואנען עס זאל זיך אויסשפרייטן אידישקייט מיט דער געהעריקער
ווארימקייט און מסירת נפש אין דער גאנצער אומגעבונג.

און לויט דער פאדערונג פון דער איצטיקער צייט, טאר מען ניט
ווארטען ביז וואנען יענער וועט קומען אין שול און דענסטמאל געבען עס א
סידור אדער א תהלים אדער א אנדער ספר, נאר מען דארף זוכען וועגען ווי
צו אריינקומען צו יענעם אין הויז און מאכען עס וועלען צו קומען אין שול
דאוונען, און צו קומען לערנען, און פון שול זאל ער מיטנעמען א תוספת אין
נר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

וואס אויף דעם האבען זיך מוסר נפש געווען נשיאינו הק' נאך פון זינט
ליאזנע, ליאדי ליובאוויטש און אין די אנדערע ערטער ביז מיין שווער כ"ק
אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע, אין ברוקלין, נ.י. און מיר אלע האבען א
הבטחה פון כ"ק אדמו"ר הזקן, וועמענס חג הגאולה מיר האבען געפייערט
ניט לאנג און וואס זיין יום הילולא כ"ד טבת איז געווען נעכטען, אז ווען מען
וועט טאן אין דעם, וועט מען זיכער מצליח זיין.

ב'שסב

הבטחה: ראה לקמן אגרת ב'שסז, ובהנסמן בהערות שם.

בברכה לכל המתפללים וב"ב שיחיו כל אחד ואחת להמצטרך לו
בגשמיות וברוחניות.

ב'שסג

ב"ה, כ"ה טבת, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... בנוגע לשאלתו אודות העתקתו ... הנה לפלא על אנ"ש שי אשר
בהיותם במדינתם לפנים, שכל ענין של תורה ומצוה הי' קשור במס"נ וסכנות
בפועל ר"ל, בכ"ז לא נסוגו אחור ואדרבה עוד הלכו לפנים במרץ המתאים,
ועתה כשבאו למקום אשר אין כל העלמות וכו' ובמדה ידועה י"ל שאדרבה
עוד דורשים ומשבחים בעד עבודה בתורה ומצוה (אף שעדיין לא מסייעים
כדבעי) הרי כאו"א מחפש לעצמו במרץ הכי גדול מצב שיוכל להיות יושב
תחת גפנו הפרטי ותאנתו הפרטית מבלי להתחשב עם כל הענינים ...

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש.

ב'שסד

ב"ה, כ"ה טבת, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... (ב) מובן מעצמו שמה שנדברנו זה כמה פעמים שאיש בריא הוא,
אבל צריך לשמור בריאות הגוף ע"י שמירת הסדר אכו"ש ומנוחה כו' הרי זה
עומד בתוקף ...

ולמותר לבאר בזה באריכות איך שהעדר הסדרים ובפרט באלו
שהעמיסו עליהם מלאכת שמים הי"ז מתחבולותיו של היצר ובערמומיות
גדולה מאד כיון שע"פ רוב מלבישים זה בטענות של יר"ש ושזה נוגע לעבודת
התפלה ולימוד החסידות כו' וכו', אבל כיון שנשיאנו בתורתם שבכתב
ושבע"פ כבר הזכירו ע"ז און מען האט דאס באווארנט אין כל מקום ושאלה

קכג אדמו"ר שליט"א

בשלילת ענין זה, ובאם רוצים באמת מגשימים זה בחיים בלי כל קישויים אף שכמובן קשה לשנות אפילו טבע שני שנעשה ע"י ההרגל בבלתי סדר משך זמן ארוך לפ"ע.

ג) ובענין דומה להנ"ל הוא במה שנדברנו בהכרח הגמור להכניס סדר בעבודתו בקדש ובעניני צבור . . .

וכיון שאיש אחד אי אפשר לו לנהל כמה וכמה ענינים לכל פרטיהם ושנוסף על זה יהי" ג"כ הסדר שולט בהם, הרי לדעתי מוכרח שתיכף ומיד מבלי שישתבכו (פארפלאנטערען) הלאה בהענינים, ימסור חלק חשוב מעבודתו הנ"ל לאנשים מתאימים לזה, ועליו תהי" רק השגחה בכללות ומזמן לזמן קבלת דו"ח, ובודאי יודיעני איך שסידר כל זה, ומפני טעמים הנ"ל הנה ההקדס בזה ישובח.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש מתוך בריאות הנכונה ורוב נחת חסידותי מעצמו ומכל ב"ב שיחיו.

ב'שסה

ב"ה, כ"ו טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו'
מוה"ר שלמה שי'

שלום וברכה!

. . . ה) בטח יכתוב עתה ג"כ אודות סידור העבודה עתה לאחר שבא הרה"ח מוהר"ן שי' פינסאן, ואח"כ הרה"ח מוהר"ס שי' ליבעראוו. ואף כי התדברו הנ"ל מראש עם הרה"ג והרה"ח וכו' מוהרבא"ג שי' איך לסדר באופן שתהי" תועלת הכי גדולה בכל, בכ"ז אשמח להודע שהובאו הדברים לפועל.
ו) רשימת ספרים ששלח ג' מנ"א נתקבלה מכבר, אף שע"פ טעות לא

ב'שסה

מוה"ר שלמה שי': מטוסוב. אגרות נוספות אליו — לעיל ברעג, ובהנסמן בהערות שם.
מוהרבא"ג שי': מוה"ר בנימין אליהו גורודצקי.

אישרו את זה עד עתה, ולפלא שמאז אינו מודיע ע"ד משלוח עוד ספרים וכתבי יד. ואולי מפני טרדותיו בהעבודה, ובטח יעשה גם בזה, כפי האפשרי, לעתיד. ות"ח מראש.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש, וברכה והצלחה בענינים הפרטים שלו ושל כל ב"ב שיחיו. ובבריות הנכונה ושמחה בכהני"ל — לכל לראש,

מ. שניאורסאהן

נ.ב.

זה מכבר עוררתיו אודות האפשריות להדפיס במכ"ע המופיעים במקומו מכתבי התעוררות המתקבלים מכאן (ע"ד המכתב האחרון ליי"ט כסלו העבר), מובן אם יש מעתיק נכון לשפה הצרפתית או בשפה הערבית, כי באם יש חשש שיקלקל הכוונה אין כדאי להתחיל בזה.

ספרים לערוך ספרי' בהשיבה או במשרדה — יושלחו לו כבקשתו . . .

ב'שסו

ב"ה, כ"ו טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר סעדי' שי

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל המברק מבואו צלחה לקסבלנקה, ואחכה לבשו"ט ממנו במכתב מפורט.

לפלא קצת שנתעכבה כ"כ ביאתו לקסבלנקה, ויה"ר שיחיי כל העכבה לטובה, ובטח עכ"פ ניצל שהותו בפאריז יותר על המשוער בכדי להתדבר עם הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוהרבא"ג שי בפרטיות . . .

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש,

מ. שניאורסאהן

ב'שסו

מוה"ר סעדי' ליברוב. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז בקמא, ובהנסמן בהערות שם. לקמן בתכט. מבואו צלחה: לאחר שנסע משם לכמה חדשים, לנשואי בנו ובתו שי.

קכה

אדמו"ר שליט"א

ב'שסז

ב"ה, כ"ו טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ וכו' מוה"ר מאיר שי

שלום וברכה!

נבחלתי בקבלת מכתבו מיום ג' שקס"ד להתענות בשבת, תענית
יארצייט, ויש בזה כמה דיעות, ולכ"ע אין מתענין, ולדעתי מוטב להקדים
ליום ו' ואם אי אפשר מאחרין ליום א' או שאין מתענים כלל. ויעוין הדיעות
בזה בשו"ע או"ח תקס"ח סעיף ט', ובאחרונים שם טורי זהב סי' תכ"ט ס"ק
ג' ובשו"ע רבינו שם סעיף ט' ובספרים שהובאו בשדי חמד אסיפת דינים
מערכת אבלות ס"ק צ"ו, ובספר כל בו להרב גרינוואלד עמוד ש"צ, ולדעתי
אפילו התרת נדר אין שייך בזה. ובכל אופן לא להתענות בש"ק.

בברכה.

ב'שסח

ב"ה, כ"ו טבת, תשי"ד
ברוקלין.

מר ברוך שי רוזנטל

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון ד' שמות, אז עס האט זיך ארגאניזירט
א קומיטה ארויסגעבען די ווערק פון הרב צבי יוסף שי' מיסקי. און
האפענטליך רעדט זיך דא וועגען אזעלכע ספרים וועלכע בריינגען צו
התעוררות צו תורה ומצות ביראת שמים, וואס די השתדלות אין
פארשפרייטען תורה ברוח ישראל סבא איז שטענדיג אין אלע צייטען געווען

ב'שסז

מוה"ר מאיר: לבקובסקי.

אגרות-קודש (ב'שסח)

קכו

דורכאויס נויטיג און ווער רעט נאך אין אונזער צייט פון בלבול המוחות, און
בפרט איצטער אין אמעריקא וואו עס געפינט זיך דער רוב מנין ורוב בנין פון
אידען.

און השם יתברך זאל העלפען אז יעדער זאל בייטראגען זיין חלק אויף
צו פארשטארקען בא אידען אמונת השם יתברך און לימוד התורה וקיום
המצוות, און נאך מער צווישען דער יוגענד וועלכע גייט איצטער אריין אין
מלחמת החיים און הויבען אן דורכגיין די נסיונות וועלכע זיינען פארבונדען
מיט דעם בעולם הזה והחומר, והשי"ת יצליחם.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

מזכיר:

ב'שסט

ב"ה, כ"ו טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הנהלת כפר חב"ד
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

... במשך הזמן שאלוני כמה אנשים אודות התיישבות בכפר חב"ד,
ולחלק מהם עניתי בחיוב, ואתענין לדעת אם פנו אליהם ומה הי' סוף דבר.

בברכת הצלחה למעלה מהטבע בטבע המחכה לבשו"ט.

ב'שע

ב"ה, כ"ח טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו'
מוה"ר שאול דוב שי

שלום וברכה!

לכל לראש חנני בזה בת"ח על הביכלעך חסידות ששלח לי, ת"ח ת"ח על
העבר ובקשה גם על להבא אם יהי' ביד כת"ר שי' לכבד אותי בהני מילי
מעלייתא ובפרט שהרי סוכ"ס חנני משתמש בהמתקבל לידי גם בהנוגע
לענינים הנדפסים ובמילא הי"ז ג"כ ענין של זכות הרבים.

ב) בחבילה בפ"ע נשלח לו מכאן התניא שהו"ל כאן, ובסופו מפתח
הענינים וכו' וכיון שסיפרו לי מכמה צדדים שיש ביד כת"ר מסורת חסידים
וכן גם משל עצמו בהנוגע לתניא, הנה א"ת אה"י לו אם יעתיק ע"י עושי רצונו
את כל הנ"ל, כי אף שכבר הו"ל את הערות וכו', הרי בודאי במשך הזמן יהי'
עוד מילואים ותוספת וכו'. מובן מעצמו שבאם השמועות והפירושים שבידו
יודע גם שם המספר והמפרש, הרי ידוע עד כמה דקדק כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ ז"ייע שידועו הדברים לפרטיהם, וה"ה גם בנדון דידן וכן
אפי' במקום שיש ספיקא דשמעתתא . . .

בכבוד וברכה.

ב'שע

מוה"ר שאול דוב: דיסלין.
מסורת . . תניא: ראה גם לעיל ח"ג אגרת ת"ח.
א"ח: אסיר תודה.

ב'שעא

ב"ה, כ"ח טבת, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

בעתם קבלתי מכתביו, מתחלה אודות מחשבה לא נכונה ואח"כ מהחלטתו הטובה שימשיך ללמוד בישיבת תומכי תמימים ובודאי השי"ת יצליחו.

ומה שכותב שעלה בדעתו שלמען יוכל ללמוד הדרך הוא לנסוע לארצות"ב ללמוד בחישיבה כאן, הנה המונע את הלימוד הוא היצר הרע שבאדם, ובמילא איני יודע מה תהי' התועלת בהנסיעה לכאן אם יקח עמו את היצה"ר, וענינים של פיזור הנפש ישנם בארצות"ב יותר מאשר באה"ק ת"ו, וגם הנסיונות כאן גדולים לא פחות מאשר שם.

ולכן דעתי אשר יוסיף אומץ בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות וימצא גם כן איזה אופן לעשות חסד עם אחדים מחביריו לקרב את לבם לאבינו שבשמים אשר צדקה רוחנית זו מזככת את המוח והלב אלף פעמים ככה, כלשון רבינו הק' הזקן בתורה אור בתחלתו.

מובן אשר זה צ"ל נעשה בהסכמת המשפיע והר"י שלו ובאופן שלא יבלבל סדרו בחישיבה, ואם יאחז בדרכו זו בהחלטה גמורה אשר אי אפשר אחרת, והחלטה זו אמיתית הוא וכמ"ש לא ידח ממנו נדח, הרי בטח יצליח.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים.

ב'שעב

ב"ה, כ"ח טבת, תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

מאשר הנני קבלת מכתבה מכ"ב כסלו, בו כותבת מסדר הדברים אשר הי' בקשר למשרתה ב . . . ואשר עתה נשארה בלא משרת.

יקח עמו את היצה"ר: ראה גם לקמן אגרת ב'תעז.

קכט

אדמו"ר שליט"א

והנה חיי האדם אינם הולכים תמיד במישור וכיון שרצון ויכולת האדם לעלות הרי זה עצמו נותן אפשריות גם לירידה, ואין להתפעל ולהיות נופל ברוח ח"ו כשרואים איזה ירידה ובפרט כשהירידה היא אך בנוגע לגשמיות ובפרטיות כשאין הדבר תלוי בה. ואדרבה ירידה צריכה לפעול התעוררות כחות אמונה ובטחון יותר פנימיים ויותר עמוקים אשר גילויים כלפי חוץ הוא באומץ רוח ובהעדר התפעלות מתופעה אי נעימה, ובפרט שהוא אך ורק לזמן קצר ביותר.

כתבתי לעסקנים בשדה החינוך ותקותי אשר במשך זמן קצר יוכלו לסדר גם ענינה, כמובן אם מצדה ג"כ תשתף פעולה עמה[ם].

בברכת הצלחה בעבודת הקדש הוא ענין חינוך הכשר.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

מזכיר:

ב'שעג

ב"ה, כ"ח טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ צמ"ס כו' וכו'
מוהרש"י שי

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבו מכ"א טבת, ובמ"ש אודות השדי חמד כרך עשירי הנה זה מזמן שכתבתי להו"ח אי"א מוהר"י שי שמוטקין שימסור לכת"ר שי הנ"ל. ולפלא שעד עתה לא קיים הדבר, ואם גם לעת קבלת מכתבי זה לא בא עדיין ליד כת"ר — מטובו להודיעני ויושלח מכאן.

ב) כן נשלח לכת"ר בחבילה בפ"ע התהלים עם פי' יהל אור, והתניא

ב'שעג

חלקה נדפס בלקו"ש חכ"ב ע' 307, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
מוהרש"י: זיין. אגרות נוספות אליו — לעיל ב'שמב, ובהנסמן בהערות שם.

שהי"ל כאן בקשר עם חג הגאולה י"ט כסלו העבר, והוא בפעם הראשונה בארצוה"ב וכו' – וכמו שכתבתי במכתבי הקודם ובודאי נתקבל לכת"ר שי.

ג) ועל של עתה באתי, אשר בטח נשמע גם לכת"ר על סערות הרוחות שהעלה הענין דשירות לאומי בחו"ל בכלל ובארצוה"ב ונויארק בפרט, ובודאי עתה, לאחר שכבר התחילו בהרשמה של השייכות לשירות לאומי, נוכחו כבר כל החוגים שאין זה שייך אלא למספר מצומצם ביותר, כיון שהנערות הדתיות דמאה שערים וכה"ג הרי תשוררנה, ולאידך גיסא הרי ישנן כאלו שרוצים לקחתם לגיוס, והאמצעיות הרי הם מתי מספר, ובפרט שהרי תהינה כאלו שכבר עובדות במשרדים המתאימים, ואלו שאין לוקחים מפני טעמי בריאות וכה"ג. וכיון, שלכאורה, כבר הי' זמן שיעבור שכרון הנצחנות שבענין זה, להראות שהם אינם מתרשמים מאיזה לחץ שיהי' ובפרט לחץ הבא מדתיים, הרי שעת הכושר הוא להשתדל שיקברו את הענין בלחש ובחשאי, באופן דשב ואל תעשה, שאז הי"ה ג"כ דרך כבוד.

נוסף על כל הנ"ל, הנה, עפ"י הידיעות שיש לי מאחורי הפרגוד, הרי גם בהחוגים דמפא"י וכו' אבדו היגעשמאק בכל הענין הנ"ל, ובפרט כאשר כבר הראו שידם על העליונה, ואם היו מוצאים אופן של כבוד, וואלטען זיי וועלען פטור ווערען מכל עסק ביש זה, און וואלטען זיך אנגעכאפט אין דעם.

בחתאם לכל הנ"ל . . . שעת הכושר היא להשפיע עליו, שיצא בפס"ד ברור לביטול שרות הלאומי, שהרי עכ"פ לא גרע מהענין דתספר עמו מאחורי הגדר, או דב"ד מכין ועונשים בהוראת שעה וכו'.

ובפרט שבכמה משפחות ובכמה חוגים תופסים את כל הענין כאביזרייהו דגילוי עריות ממש (ולו גם יהא שזהו ע"י תעמולה מחוגים ידועים, אבל הרי סו"ס נתקבל הדבר בחוגים – לפ"ע רחבים – הן של בני ישראל והן של אינם יהודים, כמו מלחמה בדת בכלל ובענין של גילוי עריות בפרט, וא"כ אצלם הוא ענין של העברה על דת ומחויבים להתנהג בהתאם).

ובאשר ימים אלו נוסע לאה"ק ת"ו הרה"ג הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ איש בעל מרץ כו' הרב שמשון רפאל שי' ווייס, אשר בטח שמע כת"ר שי' אודותו בעת ביקורו באה"ק ת"ו לפני שנה, והוא העקזעקוטיוו דירעקטאר של "ישראל הצעיר" כאן, ופעל שם גדולות בענינים דיר"ש במרץ גדול ולמרות ההתנגדות שהיתה לו מכמה צדדים, הנה בקשתי את הנ"ל שיבקר בשמי . . .

ולאחר שימסור לו כפי ידיעות עצמו ע"ד סערת הרוחות שחולל כאן ענין השירות לאומי ואשר בלי ספק יפסידו עי"ז במגביות השונות ובהיחס לישוב ארץ ישראל כו' וכו', הרי ימסור . . . את השקפתי ובקשתי אודות המצב עתה בענין השירות לאומי, ואשר מצד הידיעות הנ"ל שמאחורי הפרגוד שגם השמאלים מחפשים דרך של כבוד לחרטה . . . הרי שעת הכושר היא . . . שיקחו בידם את היוזמה, והתחלה בזה היא הוראה ברורה לביטול הנ"ל. בקשתי את הרב ווייס שי' שקודם לכל יבקר את כת"ר שי', ויבקשו שכת"ר יסדר בעדו ראיון אצל . . . במיוחד לענין זה, ומה טוב הי' שגם כת"ר שי' יהי נוכח בעת ראיון זה, וינצל השפעתו ותפיסת המקום שלו אצל . . . בכדי להביא הענין לפו"מ ובהקדם, כי כל פארשלעפעניש בזה עלולה להביא נזק מכמה מובנים . . .

ה) בודאי למותר לעורר, שאם ישנם איזה הערות והארות בהנוגע להחוספות בתניא, יודיעני גלוי, ות"ח מראש.

ו) נחיתי ממה שכבדו את כת"ר שי' ומסרו לו את השיעור גמרא עי"י הרדיו (ובודאי לא יפריע זה בעבודתו הכי נחוצה בהאנציקלופדיא התלמודית, שבגדר שלו היא מצוה שא"א לעשותה עי"י אחרים, ובמילא מבטלין ג"כ ת"ת מפני זה) ובודאי מזמן לזמן ימצא הזדמנות לתבל את השיעורים בעיניים של יר"ש ובהנוגע למצות מעשיות – שהרי זה כל האדם, וכמ"ש ויצונו לעשות את כל כו' ליראה את ה"א. וחפץ ד' בידו יצליח להפיץ מאור שבתורה במקומות הקרובים והרחוקים ולראות פרי טוב בעמלו לאריכות ימים ושנים טובות ופוריות.

בכבוד וברכת הצלחה,

מ. שניאורסאהן

נ.ב.

. . . בקשתיו, להרב ווייס שי', שאם ישמע מכת"ר שי' שיש תועלת להנ"ל שיתראה ג"כ עם . . . שי' וידבר עמנו ע"ד הנ"ל בשמי, הרי הרשות בידו לעשות כזה. ואז יפנה להרה"ג והרה"ח כו' מוהרש"ד שי' זיסלין לסידור הראיון עם . . . שי', ולמצוא דרכים המתאימים איך להשפיע עליו, כן אמחתי להרב ווייס שי', שאם ישמע מכת"ר שי' שכדאי שיתראה בהנ"ל עם . . . שי' ישתדל בסידור הראיון, ואם יהי ביד כת"ר לסייע גם בזה בטח יסייע, ויה"ר שמני' ומני' יתקלס שם עילאה.

ב'שעד

ב"ה, כ"ט טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הנהלת צעירי אגודת חב"ד אשר בעיה"ק ירושת"ו
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מפני הסדר הנני מאשר בזה קבלת מכתביהם מה' וי"ד תשרי, י"ז י"ט
חשוון וי"ז כסלו, אשר נתקבלו באיחור זמן, ולפלא שמקמצים כ"כ במכתבים
וההפסק בין מכתב למכתב ארוך ביותר.

ב) נפלאתי על אשר ניכר במכ' הרגש של נפילת רוח מהקישויים שפוגשים
בעבודתם, שהרי זהו המצב מעת חורבן ביהמ"ק שלכל דבר שבקדושה ישנם
כמה העלמות והסתרים ובפרט בהנוגע לאה"ק ת"ו וכמ"ש הרמב"ן ז"ל במכ'
מאה"ק ת"ו שכל הקדוש מחבירו חרב מחבירו, ואדרבה הרי ידיעה זו דורשת
התעוררות כחות פנימים ועצומים, כי הרי בודאי אין זה אלא שמנסה ה"א
לדעת וכמבואר בלקו"ת אשר מנסה פירושו ג"כ לשון נס, ועי"ז נמשך הדעת
האמיתי דעת העליון.

ג) בטח ממשיכים בתוקף במקצוע עבודתם להשפיע על הנוער שלע"ע
אינו חב"די, אצ"ל שמגזע אנ"ש אלא אפילו אותם שאינם מגזע, כי הרי ידוע
פתגם כ"ק אדמו"ר הזקן אשר החסידות הוא ענין לכל ישראל ולא ענין של
כחה אחת בלבד, וצדיק גוזר והקב"ה מקיים, ואשרי של כאו"א המשתתף
בפעולה זו, ומקרב עי"ז גם את הגאולה האמיתית והשלימה אשר כשיפוצו
המעיינות חוצה יבוא גואלנו משיח צדקנו ויגאלנו מכל ההעלמות וההסתרים
ויתקן עולם במלכות שדי ולכל בני ישראל יזרח אור ה' ויתענגו בנועם ד'
וכמבואר בדרושי חג הפסח – נדפס בס' המאמרים תשי"ט – הפירוש בנועם
ד'.

ד) בטח יכתבו מפעולותיהם הטי' ביי"ט כסלו וי"ד שבט, והימים
שבינתיים.

ב'שעד

פתגם: ראה גם לעיל אגרת כ"ד, ובהנסמן בהערות שם.

אם איזוה ישיבה רוצה שישלחו לה ספרי קה"ת בשביל הספריי שלה עלי
לפנות ישר לכאן להנהלת המרכז לעניני חינוך.

מוסגי"פ איזוה סקריפ להוצאות בהנ"ל.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש המח' לבשו"ט.

ב'שעה

בי"ה, כ"ט טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר ישכר דוב שי

שלום וברכה!

לפלא שמעת קבלת מכתבו מגי' לך, לא הגיע ממנו ידיעות בענינים
הכללים כפי שהבטיח במכתבו הנ"ל, ובטח זהו סימן שהכל בסדר ובכ"ז ידוע
פסק רז"ל (שו"ע יו"ד בתחלתו) שאין מעמידין על החזקה במקום שיש
לברר ...

נמסרה לי שאלתו אם ללמוד תניא עם התלמידות הקשיות. והנה ידוע
שנעשה כזה ע"פ הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בהיותו
בריגא עם אחדות מבנות אנ"ש ולמד עמהם הרה"ח כו' מרדכי חפץ הי"ד
וישנ[ו] גי"כ מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר המעודד ומחזק אותו בזה, אבל מובן
גי"כ שהלימוד עמהם אין צריך להיות דוקא על הסדר, ויש להתחיל
בהמקומות הקלים יותר און מער עבודה'דיקע אשר אז גם ע"פ שו"ע
מחוייבת אשה ללמוד חלק זה דתורה כיון שמחוייבת בכל הל"ת וכל המ"ע
שארין הזמן גרמא ובמילא גם שש המצות התמידיות שהם אמונת ה' שלא
להאמין לזולתו ליחדו לאהבה וליראה אותו שלא לתור אחר מחשבת הלב

ב'שעה

מוה"ר ישכר דוב שי: גורביץ, מנהל בית רבקה בצרפת. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ז בקעס.
מכתב: אג"ק שלו ח"ד תחקו.

קלד

אגרות קודש (ב'שעה)

וראיית העינים וכמו שנמנו בהקדמת ספר החינוך אשר לכל זה באים ע"י ידיעת העינים המבוארים בדא"ח.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ובעניניו הפרטים.

נ.ב.

מוסג"פ העתק מכי כללי שהו"ל בקשר עם יום הבהיר חג גאולתנו ופדות נפשנו הוא י"ט כסלו העבר שתוכנו כל השנה זמנו הוא, אשר יש לבאר תוכנו לתלמידות הקשישות בהסברה המתאימה.

ב'שעו

ב"ה, כ"ט טבת, תשי"ד
ברוקלין.

הנהלת ישיבת תומכי תמימים בלוד
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

... אף שאינם מזכירים במכתבם אודות זה, אבל כיון שבנין הראשון בפרדס כבר מקושר להחברה החשמלית, בטח נמשך זה גם לשאר הבנינים.

ה) נהנתי במאד ממה שישנם כבר מתלמידיהם הוותיקים התימנים מדריכים וגם מורים ובהתאם לכשרונותיהם של כל אחד מהם אפשר כדאי אף שהוא כבר מורה, שבכ"ז ישתלם בלימודיו בפ"ע ע"י שיהי ג"כ מקבל באחת הכתות הגבוהות או בכתה מיוחדת בשבילם, אבל מובן שצ"ל זה באופן שלא יביטו ע"ז כמיעוט הדמות, ואל בינתם אשען, ובכלל הרי כבר באה העת שהמשפיעים מכל הסוגים וכן בשאר המוסדות באה"ק ת"ו דחב"ד יהי מבין חניכי מוסדותינו, ועכ"פ מאנ"ש, שאז המס"י שלהם הוא באופן אחר וכיון שמי שיש לו פת בסלו כו' הרי אין הנה"ב והסביבה מתקוממת נגד הנדרש מהם, בידעם שסו"ס יעשו בהתאם להדרישה וא"כ אין כדאי המלחמה בזה.

ו) לפלא קצת, שהרי מנהגם הטוב הוא שהי' בתחלת כל זמן, להודיע רשימת התלמידים הנוספים עם גליונות ותמונותיהם, וכן גם רשימת

התלמידים היוצאים בצירוף הטעם ליציאתם את המוסד, ובזמן זה עדיין לא הגיעוני כל ידיעות בזה.

ז) מתאים למרז"ל בשעת המכנסים כו' הנה מפני הדוחק בתלמידים שבלי זיקה מפלגתית או אחרת — כדאי להקל ולא לדייק כ"כ בקבלת תלי' חדשים, ובפרט שעליית הנוער בכלל הולכת ומתצמצמת, מובן שצריך להביא בחשבון שלא לגרום נזק להתי' הנמצאים כבר בחשיבה, אבל בטח יש למצוא אופן להבטיח זה וגם זה.

ח) בנוגע לתי' חדשים — כבר חוותי דעתי מכבר, שנצרך הדבר במאד מאד, ולפעמים תכופות בענינים כמו אלו כדאי להתחיל בהדבר שזה ממשיך אח"כ גם האמצעים ולאו דוקא בהיפך — לחכות בהתחלה עד שיהיו אמצעים, ומה שמקשרים זה בשאלת מגרש שבו נמצאים אילנות של עצי זית עושים פירות, הנה לא נוח לי להתערב בשאלה זו ובפרט שכנראה גם ממכתבם יש עוד חסרון בזה שהוא לא בפרדס, ובמילא בריחוק מקום מבנינים העיקרים שזהו היפך התכלית לרכז את עניני הישיבה בסמיכות מקום שזהו מעלה גדולה ברוחניות ואפילו בגשמיות, מובן שאם אי אפשר הדבר כלל וכלל, ויקבלו פסק דין מבעלי סמכא שאין לחשוש כלל להענין דעצי זית, הרי לא אתערב בזה.

ט) מ"ש במכ' . . . הנה אף שידוע במרז"ל המעלה הגדולה של הנעלבים ואינם עולבים, איני יודע אם ה"ה ג"כ כשהנעלב הוא מוסד צבורי ובפרט תנועה גדולה ורוחנית, ולפלא שדוקא בענינים כמו אלו מהדרים בענינות . . .

י) בהנוגע למ"ש במכ' דט' כסלו אודות מגבית לבי"ס למלאכה כאן, ה"ה בסתירה להכנת המסעדה (דינער) השנתית דתו"ת כאן שיהי' בעוד חדש וכן בנוגע לנסיעה לאוסטרליא — לכאורה עפ"י הידיעות המתקבלות משם, הנה בשם אין המצב הגשמי מתאים לזה כלל, ובפרט שלפי מכתב הנהלת ישיבתנו דשם מתאבקים עתה קשה בקבוץ האמצעים הנצרכים לבנין הישיבה שם, ועליהם הי' להתדבר ישר עם אנ"ש שי' באוסטרליא.

יא) בטח למותר לעוררם שנחוץ למצוא דרכים שלא להפסיק הקישור עם התלי' שיצאו מישיבתם מאיזה טעם שיהי'.

יב) לפלא שזה מאז כתבו שהחומר בשביל החוברת תורה כבר מוכן אצלם, ומאז לא שמעתי דבר אודות זה, ומהנכון הי' שידפיסו ליו"ד שבט הבע"ל (כמובן אם אין טעמים מיוחדים בהתאם למקומם וזמנם בסתירה לזה) ואז י[ש] להדפיס בהחברת ג"כ אחדים ממכתבי בקשר להסתלקות

והיארציט וסדרו שנדפסו בזמנים שונים בהקדמות הקונטרסים, ואולי יש לצרף ג"כ העתק מכתבי כללי דייט כסלו שנה זו, שבטח כבר נמצא אצלם.

(ג) נתאחר שילוח מכתבי ובינתים נתקבלו מכתביהם מיי"ב, י"ד, ט"ו, ט"ז, י"ט, כ"ה טבת וכן התכניות דביה"ס למלאכה, ובאתי להוסיף על הנ"ל:

(ד) תכנית הלימודים בבי"ס למלאכה וכו' אחכה להצעתם מפורטת בזה, מובן שתחלת היום צ"ל מוקדש לתפלה וללימודי קדש, גיל התלמידים, עכ"פ ברובם, — מתאים לגיל נתמכי עליית הנוער.

(טו) חנוך מדריכים מבין התימנים היתה כוונתי — לא רק מדריכים בשביל תו"ת דלוד, אלא גם בשביל הרשת, הכפר וכו'.

(טז) התי' מהרשת, בטח יקילו בתנאי קבלתם לשיבתם, כמובן.

(יז) כן ודאי למותר לעוררם שצריך להרגיל התימנים לסדר לימודנו, ולא להיפך, אף כשירבה כמותם...

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש — המחכה לבשו"ט.

מ. שניאורסאהן

ב'שעז

בי"ה, ראש חודש שבט, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הווי"ח אי"א נוי"מ חו"ב מרביץ תורה ברבים בעל
מרץ וכו' מוהר"ר פינחס מרדכי שי

שלום וברכה!

בהמשך לשיחתנו ע"ד שיעור דף השבוע על ידי הרדיו וסעודת המלוה
מלכה לחיזוק הדבר שתתקיים בקרוב,

הנני בזה לכפול ברכתי, אשר יצליח לבסס השיעור לחזקו ולהרחיבו הן
בכמות הן באיכות,

ב'שעז

מוהר"ר פנחס מרדכי שי: ט"ז.

קלז

אדמו"ר שליט"א

ואם בכמה דברים גלויים שבבריאה אמרז"ל שנבראו בשביל בית
מקדשו של הקב"ה ורק בזכות זה גם העולם משתמש בהם (שמו"ר רפ"ה),

על אחת כמה וכמה בכח נעלם ונפלא שבטבע שמוצא תיקונו רק על ידי
העשותו אמצעי כלי ומקדש לו ית', ומיום שחרב ביהמ"ק אין לו להקב"ה
בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד.

וע"פ פסק רז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה (יעויין הקדמת פיה"מ
להרמב"ם בביאור המאמר אין לו להקב"ה כו') וראשית חכמה יראת השם,
הנני מקוה כי ישתמשו בשידור רדיו זה להדגיש ולחזק עניני יראת שמים
וקיום המצוות מעשיות בפועל, וסוף דבר — הכל נשמע את האלקים ירא
ואת מצוותיו שמור.

בהוקרה ובברכת הצלחה.

ב'שעה

ב"ה, ראש חודש שבט, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

אל הגבאים והמתפללים דבית הכנסת
מרכז חב"ד תל אביב
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

נצטערתי להשמועות אשר לא בכל יום יש מנין להתפלל בציבור
בביהכ"נ שלהם, ולא עוד אלא שבאיזה ימים בית הכנסת אפילו סגור לגמרי.

בודאי למותר להעיר אשר אם בכל הזמנים ובכל המקומות היו בתי
כנסיות ובתי מדרשות — "מקדש מעט", שמהם תצא תורה לכל הסביבה, על
אחת כמה וכמה שההכרח בזה גדול פי כמה בזמנינו זה ובפרט בארצנו
הקדושה, תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו, אשר עיני ה"א בה מראשית השנה
ועד אחרית שנה.

ובימים אלו דחודש שבט, בו יום ההילולא של נשיאנו כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ובשבתות שלפניו ושלאחריו עת רצון היא
וימי סגולה להתחזק ולמצוא דרכים המתאימים לתקן את הנ"ל באופן אשר

קלח

אגרות-קודש (ב'שעה)

מכאן ולהבא יהי בית הכנסת שלהם בית כנסת ובית מדרש פתוח בכל יום ובכל לילה, מקום תפלה ותורה, תורה ברבים, בתורת הגולה ותורת החסידות.

וידוע מסורת רבינו הזקן בעל התניא (פוסק בנסתר) והשלחן ערוך (פוסק בנגלה) אשר "בגלל המסירת נפש הלזו על תורת החסידות פסקו בבי"ד של מעלה, אשר בכל ענין של תורה יראת שמים ומדות טובות תהי' יד מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה" (קצורים והערות לספר לקוטי אמרים, סוף עמ' קכ"ב).

בברכת הצלחה בענין הנ"ל הוא מקדש מעט ובפעולותיהם בקדש בכלל.

המחכה לבשורות טובות.

ב'שעט

ב"ה, ב' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

אני"ש אשר בעי"ת טאראנטא
ד' עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

נעם לי לקבל מכתבם מאור יום הילולא של כ"ק רבינו הזקן אשר נתועדו אז יחד, ובטח כפסק תוה"ק נדברו יראי ד' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון גוי' שזהו נתינת כח וסיוע מלמעלה על עבודת השי"ת שאחרי זה, כיון שכבר בא לידי כתיבה ובספר זכרון, היינו שאין שייך שם שכחה כי הוא לפני כסא כבודך, ולהעיר מהלכות ת"ת לרבינו הזקן פרק ב' סוף סעיף יו"ד.

בטח כמנהגם הטוב הנ"ל יתועדו ג"כ ביום ההילולא של כ"ק מו"ח

ב'שעה

מסורת: ראה גם לקמן אגרת ב'שעה, ובהנסמן בהערות שם.

ב'שעט

נדפסה בלקו"ש ח"א ע' 224, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

קלט

אדמו"ר שליט"א

אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע מנהיג הדור בהתעוררות ובקבלת החלטות טובות במחשבה דבור ומעשה בפועל בחיי היום יומים ומוסג"פ המאמר שנאמר ביום ההילולא דאשתקד שיצא זה עתה לאור שתקותי שיסייעם בהנ"ל.

בברכה להצלחה בהליכה בדרכי בעל ההילולא אשר סלל לפנינו ואשר אשתכח עתה גם בעלמא דין יתיר מבחיוהי.

ב'שפ

ב"ה, ב' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו'
מוה"ר מרדכי שי' הכהן

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מז' טבת לאחר ההפסק הארוך, ות"ח על כתבו, עכ"פ בקיצור נמרץ, אודות ההתועדות דייט כסלו, ויה"ר אשר מכאן ולהבא יכתוב בפרטיות יותר, והעיקר שיהי' מה לכתוב ובהנוגע להפוי"מ, וכמו שהי' מדגיש כ"ק מו"ח אדמו"ר כו"כ פעמים שלא המדרש עיקר אלא המעשה ואפילו בתורת חב"ד שלכאורה היא תורת המחשבה, הרי גם בזה אין חכם כבעל נסיון.

לפלא שאינו מזרז את האברך [מו"ח ישראל שי' נאה] שידפיס בלשון המדינה מהענינים דכרם חב"ד, שמלבד שתהי' זה תועלת בשביל האברך הנ"ל, הרי בודאי יפעול ג"כ, ולו יהא רק באחדים של הנוזקים ללשון אטלקי בלבד, והרי המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא. ואין צועקים על העבר, אבל עכ"פ מכאן ולהבא צריך להשתדל בזה במרץ הכי גדול, מובן שאם יש תועלת בדבר יכול לדבר עם הנ"ל גם בשמי בהנוגע לזה, ובלבד שיבוא לידי פעולה.

ב'שפ

נדפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 509, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
מוה"ר מרדכי: פרלוב. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז ב'כג, ובהנסמן בהערות שפ. לקמן ב'תר"ד.
שאינו מוזר: ראה לקמן אגרות ב'שצ. ב'תרי"ט.

פ"נ המוסגר במכ"י אקראהו בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

מוסג"פ העתק המאמר שנאמר אשתקד ביום ההילולא של כ"ק מו"ח
אדמו"ר, ובטח ינהג בו טוב עין לזכות את הרבים.

בברכה ופ"ש כהדו"ש . . .

מ. שניאורסאהן

ב'שפא

ב"ה, ב' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ג טבת ונהניתי לקרות בו אשר נקבע יומו
ליום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מנהיג הדור
אשר יום סגולה הוא שכל החולכים בעקבותיו מצליחים אז בענינים הכללים
ובמילא גם בעניניהם הפרטים, ומטובו למסור פ"ש בשמי לחבריו ש"י אשר
בודאי גם הם לומדים תורת כ"ק מו"ח אדמו"ר ושומרים הדרכותיו ובמילא
זכותו הק' מגינה עליהם בזה ובבא, ועיין באגה"ק בתניא ס"י כ"ז ובביאורו.

המחכה לבשו"ט.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מוזכיר:

ב'שפא

נדפסה בלקו"ש ח"א ע' 224, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

קמא

אדמו"ר שליט"א

ב'שפב

ב"ה, ג' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים
מוה"ר יעקב שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו ותוכנו שינוי צורת האותיות בכתב ע"פ רבינו
הזקן לגבי הנהוג אצל השאר, וכנראה ממכתבו שאין זה אצל כתי"ר קבלה
איש מפי איש אלא שדייק ומדייק בפרשיות שקבלה שנכתבו ע"י סופרי חב"ד,
שבזה הרי יש ספק מהו בדיוק ובדוקא ומהו באקראי ולא בדוקא, אולי כדאי
שכתי"ר שי' כמומחה בזה יחקור אפשר ימצא מקבל איש מפי איש בציור
אותיות כנ"ל, ות"ח מראש . . .

מוסג"פ המאמר שנאמר ביום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע, אשתקד, ובטח תהי עינו טובה ויזכה בו גם אחרים
והשי"ת יצליחו.

בברכה.

ב'שפג

ב"ה, ג' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו בו כותב אודות מצב בריאותו. וחנה צריך הי'
להתייעץ עם המשפיע שלו שיסדר בשבילו סדר לימודיו באופן שלא יגע

ב'שפב

מוה"ר יעקב שי' זילברמן.
בכתב ע"פ רבינו הזקן: ראה קובץ יגדיל תורה חוב' כו ס' ו.

ב'שפג

עם המשפיע שלו: ראה לקמן אגרת ב'שצד.

בבריאותו כלל, שכבר ידוע פסק תוה"ק (רמב"ם הל' דיעות ריש פ"ד) שהיות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא, ובודאי ידוע לו פתגם רבינו הזקן (נדפס בהיום יום ער"ה) מי ווייסט גאר ניט ווי טייער עס איז דער גוף פון א אידען, ובמילא צריך למלאות אחרי הוראת הרופאים ולראות שסדרי אכילה ושתיה ומנוחה יהיו כנצרך לבריאותו בריאות גופו, ואז יצליחו השי"ת ג"כ בעבודת התפלה ובלימוד התורה ביראת שמים כדבעי.

מוסג"פ המאמר אשר בו יראה ג"כ שהכוונה בהחסרון דתוקף הגוף הוא רק אם זהו בממשלת נפש הבהמית, אבל לא ח"ו בבריאותו הנוגע להנפש האלקית.

הפ"נ לייש נתקבל.

בברכת הצלחה בתלמוד תורה ועבודת התפלה ביראת שמים מתוך ברי הנכונה.

ב'שמד

ב"ה, ג' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הו"ח אי"א נ"נ עוסק בצ"צ ענף עץ אבות בעל מדות
וכו' וכו' מוה"ר יוסף שי ברדוגה

שלום וברכה!

נעם לי לקבל ידיעה מהרה"ח הו"ח אי"א נ"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר מיכאל שי ליפסקאר, אשר עומד כבודו על משרתו להנהיג קהלת הקדש דעיר מכנו כמקדם, וכבר ידוע מאמר רבותינו זכרונם לברכה אשר כל מינוי הרי הוא מן השמים ובפרט מינוי למנהיג בקהלה קדושה אשר אפילו העניינים הגשמיים שלה הם קדושים ועל אחת כמה וכמה עניינים הרוחניים, ובודאי ינצל כבודו את טיב כשרונותיו והשפעתו להחזיק ולהפיץ יסודי היהדות ותורה ומצות ברוח ישראל סבא בכל הקהלה, ובהמשך להעבר המזהיר דקהלה קדושה דעירו תשמש גם מכאן ולהבא למופת ביהדותה וכמרכז לתורה ביראת שמים לכל מרוקה.

בברכת הצלחה בעניינים הכללים ובענייני הפרטים לכבודו ולכל ב"ב שיחיו.

ב'שפה

ב"ה, ד' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מסרו לי על דבר מצב בריאותו ואחר כך גם כן אודות תוצאות נתוח העין אשר ת"ל הי' בהצלחה, ויתן השי"ת אשר ילך מצב בריאותו הלך וטוב ויוכל להוסיף אומץ בתורה ועבודה כי הרי היות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא.

בודאי שמע ע"ד פתגם הבעש"ט אשר מכל מאורע שמזדמן עם האדם ומכל דבר שהוא רואה או שומע הרי צפונה בזה הוראה בדרכי עבודתו להשי"ת, ובפרט כשזהו מאורע עיקרי וכמו בכגון הנ"ל שמאור עיניו של אדם הוא מעניינים החשובים ביותר, וכידוע גם בדיני תורתנו הנגלית, אשר לכן (לדעה אחת) פקח דוקא מחויב וזוכה בצווי דכל המצות חי הוא וכו' וכו'. ובטח ידוע לו ג"כ לשון רז"ל בהנוגע לכח הראי' שהוא מאור עיניו של אדם, דכל ענין בדברי רז"ל הרי הוא מדויק בתכלית כיון שאפילו תיבה אחת שבתורתנו הק' צ"ל שניתנה למשה מסיני וכפסק הרמב"ם בהלכות תשובה פרק ג' הלכה ח'.

והנה זאת התורה אדם, אשר כמו דאסתכל הק' באוריינתא וברא עלמא עולם הגדול, ה"ה גם בהנוגע להאדם שהוא הנקרא ברז"ל עולם קטן (תנחומא פ' פקודי בתחלתו, ת"ז תיקון סט' דף ק' ע"ב ועוד) ומתאים למאור עיניו של אדם הנה נמצא ג"כ בתורה המאור שבתורה וכאמור באיכה רבה בתחלתו, המאור שבה מחזירו למוטב, שהמאור שבתורה הוא הנסתר דתורה סתים דאוריינתא שהוא המביא ליראתו ואהבתו ית' וכמרז"ל (שבת דף ל"א סוף ע"א) ומבואר בלקוטי תורה לרבנו הזקן סוף פרשת ויקרא, ונתגלה בדורות האחרונים בתורת החסידות באופן שכל אחד ואחד יכול להבינו בטוב, וכמו שביאר כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בארוכה בקונטרס לימוד החסידות. ולא לדרשה קאתינא אלא בהנוגע לפועל, שעליו להחליט בעצמו בהחלטה גמורה לקבוע שיעור בלימוד תורת החסידות מכאן ולהבא, והחלטתו זו עצמה תמהר רפואת עיניו ויוכל להביאה בפועל בקרוב. בברכה לרפואה קרובה.

ב'שפה

נדפסה בלקו"ש ח"א ע' 295, והוגהה ע"פ העתק המזכירות.
לתוכנה ראה גם לעיל ח"ז אגרת ב'קלז.

ב'שפו

בי"ה, ד' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מוהרש"ז שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מעש"ק ויחי, ז' ט"ז י"ט כ"ג כ"ה וכ"ו טבת
עם המצורפים.

ב) בודאי מסר לו בשעתו הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוהרחמ"א שי' חדקוב אודות הביקור אצלי של כתת בחורים ובחורות של
בח"ד ששייכים גם לביהמ"ד בשיקאגא ואשר כפי דבריהם יתעכבו במחנו
איזה ימים ובמילא נכון במאד מאד שיפגש אתם באופן המתאים ותהי' לו
הזדמנות להחזיק אצלם (פארפעסטיקן אין זיי) את ההכרח בזמננו זה דענין
הדרכות ומנהגי תורת החסידות, היינו שצריך לעשות כל ענין בתומ"צ בחיות
וחוס ואופן העבודה דאהבת ישראל אהבת התורה ואהבת השם בהתאחדות
כולם יחד כו' וכו', ולפלא שאינו מזכיר דבר עד"ז. ומענין לענין דומה לזה גם
ע"ד ההתראות עם . . . שתלגרפו אלי עפ"י הצעתו, שצריך לנצל גם הזדמנות
זו לקרבם לחסידות, והוא ע"ד פתגם הבעש"ט שמכל דבר שרואים או
שומעים יכולים ובמילא גם צריכים לקחת הוראה בעבודת השי"ת וכמו"כ
הוא שבכל ענין שמזדמן לאדם צריך לנצל להפצת המעיינות וגם אפילו
כשהוא חוצה, והאריכות בזה אך למותר.

ג) נהיתי במ"ש ע"ד חנוכת הביכ"נ של הרב רד"מ שי' ליברמן שהשתתף
בזה ויהי"ר שגם בעתיד ישתפו פעולה כל אנ"ש אשר בשיקאגא ועד"ז ג"כ כל
אנ"ש שבמקומות אחרים ומנן ומנייהו יתקלס שם עילאה . . .

מוסג"פ העתק המאמר שנאמר אשתקד ביום ההילולא שז"ע יצא לאור
ובטח ינהג בו טוב עין לזכות בו את הרבים.

בברכת הצלחה בכה"ל.

ב'שפו

מוהרש"ז: העכט. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז איתחקי, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ב'תקסז.
ב'תקמה.

קמה

אדמו"ר שליט"א

ב'שפז

ב"ה, ד' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו מיי"ט טבת, בו כותב אשר נמצא בבית רפואה תחת
פיקוח רופאים ומתאר מצב בריאותו ומודאג הוא עדי"ז.

והנה בכלל ידוע אשר כל אחד ואחד צריך להיות חזק בבטחונו בהשי"ת
הרופא כל בשר ומפליא לעשות, וככל אשר יגדל הבטחון תגדל ג"כ חטבת מצב
הבריאות אלא שביחד עם זה אמרה תורתנו הק' ורפא ירפא שהרופא הוא
שלוחו של הרופא כל בשר להביא הרפואה להנוקס לזה, וכדי לחזק הבטחון
ולחוסף בברכת השי"ת צריך גם כן להוסיף בענינים דתורה ומצות כל אחד
ואחד לפי מעמדו ומצבו, ועוד זאת שלא להסתפק בהפעולה עם עצמו אלא
לעודד את הנמצאים בסביבתו שבטח יכול להשפיע עליהם באיזה מדה
ולעודדם גם כן בשני הענינים יחד, בבטחון ובהוספה בתורה ומצות, ומדתו
של הקב"ה מדה כנגד מדה, שכשמוסיפין בבריאות רוחני או גשמי של חבירו
הישראלי הרי מוסיף הקב"ה כמה פעמים ככה להמשתדל בזה והשי"ת
יצליחו לבשר טוב בכל הני"ל,

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

מזכיר:

ב'שפח

ב"ה, ו' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבו מועש"ק וארא. ובשאלותיו:

ב'שפז

נדפסה בלקו"ש ח"א ע' 293, והוגהה ע"פ העתק המזכירות.

(א) כיון שעד עתה הקפידו על הלימוד ביום הראשון. — לא לו וללויבאוויטש בכלל להיות המכניסים שינוי להתדמות דוקא להחפשים, או גם לא"י.

(ב) לימוד עברית בעברית. — ידוע עד כמה נלחמו בזה נשיאינו רבותינו (למרות ה"טענות" של ה"מחנכים" שחפשו כביכול "טובת" התלמידים, וה"ההנימוקים שמעתיק במכתבו), וטוב וגם נקל יותר שהמועמדות למורות יתלמדו אידיש.

מוסג"פ המאמר שנאמר ביום ההילולא אשתקד, ובטח ינהג בו טוב עין לזכות בו את הרבים.

ב'שפט

ב"ה, ו' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו' מוהרמ"ל שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מעש"ק וזאת חנוכה, ט"ו כ"ד וכ"ט טבת עם המצורפים אליהם.

(ב) נהניתי במ"ש עכ"פ בקיצור אודות התועדות י"ט כסלו, ובטח למותר לעוררו אשר כדאי להכין מבין התלמידים גופא כאלו שיחזרו מאמר או עכ"פ ענין של דא"ח בהתועדויות כמו אלו וכן לסדר קבוצת מעגנים מהם בסדר מסודר שבהנ"ל תהי' רוממות רוח להתלמידים, ובטח יעורר זה ביניהם ג"כ ענין דקנאת סופרים, וכן יעשה רושם המתאים על המתועדים מבין אנשי העיר והסביבה, ואולי כדאי הי' לעתיד להודיע במכ"ע דמקומו (אם ישנם כאלו הנקראים ע"י אחב"י) שביום פלוני תהי' התועדות וכו' ואיזה שורות בפרשת ההתועדות.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש.

ב'שפט

מוהרמ"ל: מוה"ר מיכאל ליפסקר. אגרות נוספות אליו — לעיל ב'שיא, ובהנסמן בהערות שם.

ב"שצ

ב"ה, ו' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

האברך הווי"ח איי"א נוי"נ כו' מו"ה ישראל שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הארוך נעם לי לקבל מכתבו מעשי"ק שמות, ומה שמצטדק על העדר כתבו כי לא הי' דבר חשוב מה לכתוב, הרי הפליאה על זה גדולה יותר, כי הרי בלשון הזהר סוף חלק א', צריך להיות כל יומא ויומא עביד עבדתי במילוי שליחותו של הקב"ה להאיר חלקו בעולם, היינו להשפיע על עצמו וגם על סביבתו, ובודאי במשך החדשים שלא באנו בכתובים יכול הי' וצריך הי' לעשות בזה, ובמילא הי' מקום לכמה וכמה מכתבים.

והנה אין צועקין על העבר ולא באתי בזה אלא בהתוצאות על להבא שיתמלא כל הנ"ל ולא רק די מחסורו אלא בריבוי וכלשון מדרש אסתר רבה בסופו השלום בריבוי הברכה בריבוי וכו'.

והעיקר אשר כיון שזיכהו השי"ת ויודע הוא ע"ד תורת החסידות הדרוכתי ומנהגי' הרי יכול הוא להיות הצנור להמשיך ידיעות אלו לאחינו בני ישראל אשר נזקקים לעת עתה רק ללשון איטלקית, וצריך הי' לעשות בזה במרץ הכי גדול, היינו להעתיק לאיטלקית ענינים קלים מהשיחות ואפילו גם מהמאמרים ובפרט קודם המועדים, יומי דפגרא, יום ההילולא וכו' וכמו שכתבתי לו מכבר בודאי יסייע בזה ככל יכולתו הרה"ג והרה"ח איי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר מרדכי שי' הכהן פערלאוו, והרי ידוע הבטחת רבינו הזקן אשר ההולכים בעקבותיו כשעושים בעניני תורה ומצות מצליחים, ולמותר להכפיל עוד הפעם שאם זה קשור באיזה הוצאות על דרך הרגיל הרי עלי לסלקם.

ולבשו"ט בזה בהקדם אחכה, כי הרי זהו ענין כמו ת"ת בכללו,

ב"שצ

מו"ה ישראל: נאה. אגרת נוספת אליו — לקמן בתרטו.
מוה"ר מרדכי: פרלוב. ראה לעיל אגרת ב"שפ. לקמן בתרדי-טו.
הבטחת: ראה גם לקמן אגרת ב"שצ, ובהנסמן בהערות שם.

שכשמאחרים לאיזה שעה הרי זה חסרון שאי אפשר למלאותו כיון שכל חלק מהזמן מחוייב בת"ת גם מצד עצמו, והאריכות אך למותר.

במה שאי ברור לו ברמב"ם ה' מלכים בהנוגע לסמכות המלך ותוקף ממשלתו ורואה קושי לתווך בין הדין דרשות להמלך להטיל מס על העם ולאידך גיסא שאסור לו להרבות לעצמו, הנה איני רואה בזה כל סתירה.

כי בכלל ע"פ דין תורתנו ישנם כמה ענינים שצריכים בית דין בכדי שהצבור יחוייב לשמוע להם וה"ה בהטלת מס וארנוניא על העם וזהו תוקפו של מלך שאין צריך ב"ד לכך אלא שהוא בעצמו יכול לעשות בזה וכשאר הענינים שהמלך יש לו רשות לעשות זה בעצמו, ומפורטים הם ברמב"ם ה' מלכים ובשאר המקומות, ומובן מעצמו שהמס נכנס לרשותו של המלך ובידו לחלקו כפי ראות עיניו, אלא שככל אחד מישראל ועוד יותר מהם כפי גודל האחריות אשר עליו, וכלשון הרמב"ם שהמלך לבו הוא לבו של כלל העם, צריך לעשות הענינים דתפקידו באמונה, היינו לחלק הכספים כפי דרישת מצב המלוכה לצבא ועבדיו וכו' וכו' וגם לעצמו ולעניניו באופן שלא יהי' דבר לבטלה שאפי' בסוס אחד בטל עובר רצון השם, זאת אומרת שמלך ישראל ע"פ דיני התורה יש לו שלטון גדול ביותר, אלא שהתורה מחייבתו להיות שפל מכל אדם ולא להרבות לעצמו כל ענינים שאינם מוכרחים לאימתו ההכרחית בשביל שלום המדינה וכו'.

ויעויין ג"כ בס' דרך מצותיך להאדמו"ר הצמח צדק מצות מינוי מלך (דף ק"ח ע"א ואילך) וז"ל: הנה שרש ענין המכוין במינוי המלך הוא שבו ועל ידו יהיו ישראל בטילים לה', עיין שם דבריו דמבאר שם באריכות.

מוסג"פ העתק המאמר שנאמר ביום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אשתקד, שבטח ימצא בו רוב ענין.

ע"ד סמכות המלך — בס' תורת נביאים למהר"ץ חיות.

קמט

אדמו"ר שליט"א

ב'שצא

ב"ה, ו' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר הלל שי

שלום וברכה!

... ת"ח על הערותיו למכתבי ד"ט כסלו העבר ובמ"ש להפסקא
"ידועים", שיש לציין דברי הזהר פ' בלק, וכנראה כוונתו לדף קצ"ו ע"ב, אבל
שם אין הכרח דמדבר בהנשמה קודם ירידתה למטה ואדרבה, ובמילא אין זה
שייך להענין המדובר במכתבי שהוא בדוקא קודם הירידה בגוף, וכמובן.
להפסקא "אע"פ" שציין "מקור נאמן לזה בתד"א על הפסוק ברוך
הגבר",

אולי כוונתו לתדב"א רבה ריש פרק י"ח (ולפלא שאין מציין במכתבו
הפרק והדף וחלק הספר, ואחרי מאמר רבי אשי אודות השכחה דדורותיהם
חס (עירובין נג, א) הנה אגן מה נעני אבתרי" ולכאורה אין שייך לנדון דידן
במכתבי, כיוון ששם מדובר ע"ד צרכי האדם כאכילה ושתי' וכו' או גם
צרכים בעוה"ב היינו שכר המצות ...

בברכת הצלחה בעניינים הכללים ובענייני הפרטים המחכה לבשו"ט.

ב'שצא

מוה"ר הלל: מדליה. אגרת נוספת אליו — לעיל ב'שכט.
למכתבי ד"ט כסלו: דלעיל ב'רצב.

ב'שצב

ב"ה, ו' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר דוד שי

שלום וברכה!

... איר ווייסט שוין מיינונג, אז אין דער יעצטיקער צייט (און אפשר אז אויך אמאל) אז מען דארף ניט ווארטען ביז יענער וועט קומען בעטען אידישקייט, נאר מען מוז גיין צו יענעם און וועקען בא עם דעם אפעטיט זיינעם צו אידישקייט, ועל דרך הצחות קען מען זאגען אויף דעם, ווי עס שטייט, והלכת בדרכיו מה הקדוש ברוך הוא כו', אויך הקב"ה איז געקומען פריער – פאר אלעמען – צום הר סיני, און האט געווארט אויף די אידען, וועלכע האבען נאך געשלאפען דענסטמאל, ווי עס ווערט דערציילט אין מדרשי רז"ל.

און ווען מען טראכט זיך אריין ווי געהעריק אין דעם מאמר רז"ל, יותר ממה שהבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם הבעל הבית, וואס אזוי איז דאס סיי אין גשמיות און סיי אין רוחניות, האט מען דאך ניט געזעהען אז א בעל עסק זאל זיצען בא זיך אין צימער און ווארטען ביז עס וועט קומען ווער צו עם און זאגען עם, דו דארפט דאך פרנסה, איז קאן איך דיר העלפען אין דעם, והאריכות בזה אך למותר.

ביגעלייגט איז דא דער מאמר וועלכע איז געזאגט געווארען פאראיארן אין דעם יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וואס זיכער וועט איר זיך נוהג זיין בטוב עין צו מזכה זיין מיט עם אויך אנדערע.

בברכה.

ב'שצב

מוה"ר דוד: טגנהויז.

ווערט דערציילט: שהש"ר פ"א, יב ב. וראה באריכה לקו"ש ח"ד ע' 1024 ואילך.

ב'שצג

בי"ה, ו' שבט, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

מחוי הווי"ח אי"א נוי"נ משכיל על דבר טוב איש רב
פעלים בעל מדעים ענף עץ אבות וכו' מוה"ר גד שי

שלום וברכה!

רבות שמעתי אדותו ועל פעולותיו בכלל, ובפרט בהנוגע להתענינותו
והשתתפותו בחיי אנשי שי באה"ק ת"ו, נוסף על מה ששמעתי עליו מכ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע, והנה הגיעני מכתבו מיו"ד טבת,
ששמחני מאד. מקוני כי יהי זה התחלה טובה לקישור מכתבים בינינו
שיגרום הוספה בפעולות כל אחד ואחד מאתנו. וידוע פתגם כ"ק אדמו"ר
האמצעי, אשר בשעה ששני יהודים באים במגע, הרי יש ביניהם ב' נפש אלקית
על נפש אחת בהמית ...

בקורת רוח מיוחדת קראתי בסיום מכתבו כי מתכוון להוציא לאור
ספר זכרונותיו, אשר חלק אחד ידון ביישוב בתקופה האחרונה של שלטון
התורכים והחלק השני בימי כהונתו כשופט בשלושים שנות המנדט הבריטי,
ומתאר ג"כ פגישתו עם כ"ק מו"ח אדמו"ר. וימים אחדים אחר שהגיעני
מכתבו הגיעוני גם הפרקים, ובהם גם פרק תיאורו של ביקורו בפנים מערת
המכפלה. קראתי כל זה בהתענינות, ונעם לי לראות מתוך השטין ומבין
השטין רגשותיו החמים בתיאורו זכרונות ימי קדם ובפרט תיאורו את ההווי
הירושלמי ואורח חיי החסידים בכלל בקשר עם הימים טובים ומאורעות
חשובים וכו'.

ואם בכל הזמנים ובכל המקומות מן הראוי לפרסם ענינים כמו אלה, על
אחת כמה וכמה בימינו אלה ובארצנו הק' ת"ו על ידי משיח צדקנו, אשר
לדאבוננו הנה כמה מהדור הצעיר שוללים את העבר המזהיר שלנו, ויש אפילו
שבכלל אינם יודעים מהעבר ורוצים למנות דברי ימי חישוב מהשנים
האחרונות או איזה שנים קודם לכן, אשר מהשקפה מעורפלת כזו באים
למסקנות כוזבות וכו', ולכי הנמצא על אתר האריכות בזה בודאי אך למותר.

ב'שצג

מוה"ר גד: פרומקין.
פחגם: ראה גם לעיל ח"ג אגרת תרנ"ד. ח"ד תתקפ"ו. ח"ו א'תשס"ו.

ויישר חילו להחדיר על ידי זכרונותיו הנ"ל ופעולותיו בכלל, בחוגי עמנו
האהבה למסורת אבות ולכל הקדוש לאבותינו הק' אשר מסרו עלי' נפשם,
בידעם בוודאות אשר מסורתנו וערכי' הם הם הערכים הנצחיים של כל עם
ישראל, והיא נקודת קיומו במשך כל ימי הגלות, עדי נזכה להגאולה
האמיתית והשלימה.

בהוקרה וברכה לאריכת ימים ושנים טובות פוריות בפעולות טובות.

מחוי'.

איננו מזכיר אם להחזיר לו העתק רשימותיו, וישארו אצלי עד שאקבל
הוראתו בזה.

אתענין לדעת אולי ידועים לכי פרטי ביקורו של כ"ק מו"ח אדמו"ר
במערת המכפלה, ועד איזה מקום נכנס שם. ות"ח מראש.

ב'שצד

בי"ה, ז' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים מוה"ר
שלמה חיים שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת שני מכתביו מיי"ט טבת וער"ח שבט עם המצורפים
אליהם, ובודאי בנתיים נתקבל מכתבי מפורט ע"ש הנהלת תו"ת דלוד וכן
ההתעוררות לסידור יום ההילולא דיו"ד שבט הבע"ל באופן המתאים, וכיון
שכפי הידיעות שנתקבלו כאן עשה רושם חזק התקרבות תלמידי ישיבות
אחרות בהתוועדות דיי"ט כסלו העבר. הרי יהי' העבר מלמד את העתיד
לחתנהג כן גם על להבא, אף שעיי"ז הנה חלק מההתוועדות צ"ל באותיות
אחרות מתאים להמתחילים בנדון זה, ואל בינתו אשען.

ב'שצד

נדפסה בלקו"ש חיי"ט ע' 469, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה"ר שלמה חיים: קסלמן. אגרות נוספות אליו — לעיל ב'רנח, ובהנסמן בהערות שם.

(ב) כבר כתבתי כ"פ ואכפול גם עתה שאין מצדי כל קפידא כו' וכו', ומ"ש אודות לימוד תורת נשיא הדור הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ ז"ע לא באתי בזה ח"ו לשלול לימוד מאמרי חסידות של נשיאים שהוא ממלא מקומם ופשוט, אלא שכל תלמיד צריך לעמוד בהענין דהתקשרות מתאים לזמנו ודורו, והתקשרות היא ע"י תורת הנשיא וכמבואר בכמה מכתבים והועתק גם בלוח היום יום, ולכן חוויתי דעתי שצ"ל לימוד כזה דוקא, וכיון שכפי מכתב כת"ר הרי מסודר הדבר זה מכבר, הרי אין מקום גם לחשש של קפידא.

(ג) מכתבי להת' . . . ש"י בודאי נתקבל במועדו, ובטח יוסיף הסברה להנ"ל שצריך לשמור ביותר ע"ד בריאות הגוף וכמו שכותב הרמב"ם בהל' דיעות שבלא"ה הוא מבלבל לעבודת השי"ת וכנראה ג"כ בחוש ובהנ"ל גופא. ואף אם מצד שמירת הבריאות מוכרח לסדר לימודו ותפלתו באופן אחר ממה שהורגל ואולי לדידי' יהי' זה מעין הפרו תורתך ח"ו, עליו למצוא בשבילו אותיות החסברה ובפרט עפ"י פתגם כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע שאפשר שהצה"ר גם יתלבש בזיידענע קאפאטע.

(ד) וכל הנ"ל הוא ג"כ הוראה בהנהגה עם שאר התלמידים שבדורנו זה צריך זהירות יתירה בבריאותם, ועל דור זה י"ל ובהגדלה כ"פ ככה מ"ש רבינו הזקן באגה"ת פרק ג', אכן כל זה באדם חזק ובריא כו' אבל מי כו' וה"ה לתעניות וסיגופים במדה ידועה אפילו ממין אלו שעליהם מדובר בתניא בפרק כ"ז ומאחר סעודתו וכו' ובפרט שכבר הורה לנו נשיאנו דרך העבודה גם בדורנו זה, וכמאמר כ"ק אדמו"ר מהר"ש (הועתק בסי' התולדות שלו עמוד עב בסופו) . . .

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ופ"ש כל הדו"ש ומושפעיו בפרט, המכחה לבשו"ט.

לימוד תורת נשיא הדור: לעיל אגרת ברצא.

מכתבי להת': לעיל בשפג.

בריאות: ראה לעיל אגרת כישמו, ובהנסמן בהערות שם.

פתגם: ראה גם לעיל אגרת בשלח, ובהנסמן בהערות שם.

ב'שצה

[ז' שבט תשי"ד]

... ובפרט בימים אלו שקודם ההילולא שהוא יום סגולה לכל
ההולכים בעקבותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מחזיקים
בדרכיו והנהגותיו ומחזיקים את המוסדות שישד ונהג שצ"ל בהם מעלין
בקדש בהתפשטות והתרחבות, אשר נעלה מכל ספק שתהי' ידם על העליונה
וכפתגם כ"ק אדמו"ר האמצעי (הועתק בס' קיצורים [והערות] לתניא סוף
עמוד קכב) אשר פסקו בבי"ד של מעלה אשר בכל ענין של תורה יר"ש ומדות
טובות תהי' יד מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה, והשי"ת יזכר
ויצליחם לראות את זה במוחש וגם בעיני בשר בהקדם האפשרי ...

ב'שצו

[ז' שבט תשי"ד]

... ומה שכותב שלא ישלוט כו' הנה זה כבר פעם השני' שמזכיר לי
ענינים כאלו, וגם אז כתבתי לו דמאן דלא קפיד לא קפדינן עמי ובפרט
בענינים אלו שכיון שאמרו שלא ישאו ביום א' ה"ז גופא שאל"כ הוא אין
מקום לחשש כלל וכלל והשי"ת ירבה השמחה במעונו לכאו"א ויעוין רמב"ם
סוף ה' לולב הובא במכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר שבהקדמת קונטרס העבודה.

ב'שצה

נדפסה בלקו"ש ח"א ע' 225.

909: ראה גם לעיל ח"ז אגרת איתחקנה, ובהנסמן בהערות שם. לעיל ב'רצו. ב'שכא. ב'שסב. ב'שצח.
ב'שצ. לקמן ב'שצט. בית. ב'תה. ב'תסו. ב'תקצד.

ב'שצו

מהעתקה.

ב'שצז

בי"ה, ח' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג והרה"צ ענף עץ אבות בנשי"ק נוי"נ כו' מוה"ר
שלום יחזקאל שרגא שליט"א

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מדי' פי בא, בו כותב ע"ד השאלה דבר סממני
רפואה אשר לוקחים אותם בכדי ששערות לבנות יתחלפו לצבע שחור או
צהוב אם יש בזה משום דלא ילבש גבר שמלת אשה.

והנה אין הזמן גרמא להאריך וכבר העיר כתי"ר במכתבו שזהו דין
דשתיית כוס עיקרין (שבת קי, סעי'ב) אשר לדעת רוב הפוסקים אסור מה"ת
(הדעות בזה הובאו באוצר הפוסקים לאהע"ז ס"ה סק"ט).

וי"ל דאדרבה, בסירוס הרי דרז"ל לא תעשו קרי בי' לא תיעשו (שבת
שם. או דרשו בכס. ועיין העמק שאלה סו"ס ק"ה) משא"כ בלא ילבש דלא
מצינו דרשה זו, ואין לנו לדרוש מעצמנו ולאסור אם לא נגע בשערות.

וא"כ להמאירי (שבת שם), ועוד, דס"ל דדרשא הנ"ל אסמכתא היא
ובכ"ז שתיית כוס עיקרין אסור מדרבנן, גם בנדו"ד אסור מדרבנן.

ואין להקשות מהא דנזיר (נט, א) דכיון שאינו נוגע בשערות מותר
לכתחילה, דשאני שער בית השחי ובית הערוה דקיל דלא מינכרא מילתא
(ראה שו"ת הצ"צ חיו"ד סצ"ג).

או י"ל דגם בנדו"ד שרי לגמרי כיון דלא מצינו בש"ס דאסור דגם
אסמכתא אין לנו לומר מעצמנו.

מיהו כ"ז הוא לפירש"י בנזיר שם דמותר הואיל ואין נוגע בשער, אבל
לפי' הרא"ש שם דההיתר הוא משום דע"י בגדו לא הוי תיקון אשה, א"כ
בנדו"ד דתיקון אשה, הרי לוקח סממני הנ"ל להתנאות, ה"ז בכלל לא ילבש.

ב'שצז

נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 325, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה"ר שלום יחזקאל שרגא: רובי"ה-לברשטם, האדמו"ר מצעשינוב.

וכיון דסברא הוא וגם כ"ש וק"ו מאסור הסתכלות במראה (יו"ד סקנ"ו) יל"פ גם לשון רש"י כן אף כי הוא דוחק קצת.

ולהעיר: (א) יש מחלקים בין שערות שחורות ואדום וכמבואר באחרונים הובאו בשדי חמד כללים למ"ד סקט"ו. (ב) צביעת שערות לבנות לשחור אם זהו דאורייתא או דרבנן — בשו"ת שואל ומשיב קמא חלק א, שהוא דרבנן, אבל רוב האחרונים חולקים עליו, עיי' שו"ת מנחת אלעזר חלק ד' ובספרים שזכרו בהגהות הרב ברוך ש"י לקצשו"ע סקע"א. (ג) כיון שסממנים הנ"ל משתמשים בהם **בכוונה** ליפות השערות, אין שייך בזה כל השקו"ט בדין שלא במתכוון (אריכות בזה בהעמק שאלה שם). ופסיק רישא (הדעות בשד"ח שם). ובמילא, גם אם פעולתם אינה ודאית לגמרי אסור להשתמש בהם.

מוסג"פ העתק המאמר שהו"ל זה עתה, והוא שנאמר ביום ההילולא אשתקד, אשר בטח יעניין את כת"ר ש"י.

בכבוד וברכה כרו"ע.

ב'שצח

ב"ה, ח' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר דוד נתן ש"י

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו בבשו"ט, והנני בזה לכפול ברכתי להולדת נכדו, הבן של בנו מוה"ר משה שמשון ש"י אשר ההורים שיחיו יקבלו ממנו רוב נחת חסידותי וכת"ר וזוגתו שיחיו ירוו ממנו ומכל יו"ח שיחיו רוב נחת וענג לארך ימים ושנים טובות.

במה ששואל למקום תשובת הרמב"ם אודות קדושת כתב אשורי הנה

ב'שצח

נדפסה בלקו"ש חכ"ב ע' 410, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה"ר דוד נתן: לעסער. אגרות נוספות אליו — לעיל ב'שצט, ובהנסמן בהערות שם.
למקום תשובת הרמב"ם: דלעיל ח"ז אגרת בקס.

נדפס הוא בכ"מ ומהם גם בהוצאת הרמב"ם שנדפס בארצות"ב ע"י האחים שולזינגער. ובגוף הענין של לימוד צורת האותיות של כתב אשורי לתינוקות, הנה אחרי כל הראי' משו"ע הלי' ת"ת וכו' הנה אם ה"י חכונה במקומות אלו ללמוד כתב אשורי בטח היו נוהגים כזה בתפוצות ישראל ומעולם לא נשמע דבר כזה.

מוסג"פ המאמר שנאמר אשתקד ביום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ובטח ינהג בו טוב עין לזכות בו את הרבים. בברכה.

ב'שצט

ב"ה, ט' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב"ד אשר בעי"ת קליוולאנד
די עליהן תחיינה

ברכה ושלוש רב!

מיט צופרידענהייט האב איך באקומען די בריפליכע ידיעה אז אנהויב וואך האט זיך ארגאניזירט אין קליוולאנד א אגודת נשי ובנות חב"ד, און השם יתברך זאל העלפן און וועט זיכער העלפן אז דורך דער פאסיגער ארבעט פון די מיטגלידערינס און אנפירערינס וועט דאס זיין מיט הצלחה, מיט הצלחה צו טאן מיט זיך אליין און די פאמיליע אין דעם וואס עס איז נויטיג לויט די אנווייזונגען פון די נשיאינו הק' זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, און וואס אין אונזער דור איז דער נשיא הדור מיין שווער כ"ק אדמו"ר, וואס זיין יום הילולא איז מארגען זכותו יגן עלינו, און אויך צו פארגרעסערן דעם קרייז אייערען דורך צוציעהן נאך פרויען טעכטער פון אברהם יצחק ויעקב.

און עס איז דאך באוואוסט דער ווארט פון רבינו הזקן, אז חסידות איז ניט קיין זאך פון א באזונדער גרופע ביי אידן, נאר חסידות איז שייך צום

ב'שצט

נדפסה בלק"ש חכ"ג ע' 437.
דער ווארט: ראה גם לעיל אגרת ברענה, ובהנמסן בהערות שם.

גאנצן כלל ישראל, און יעדער מאן און פרוי וואס טוט אין דעם צו פארווירקליכען זיין וואונטש לויטן ווארט פון רבינו הזקן, איז ער מובטח אז די רביים וועלען ממשיך זיין הצלחה אין אט דער ארבעט.

זעלבסט פארשטענדליך אז ווען מען איז מצליח אין דער עבודה הרוחנית — אין דער גייסטיגער ארבעט — בריינגט דאס במילא ברכה און הצלחה אויך אין די ענינים הגשמיים — מאטעריאלע זאכען — בנוגע צו איר און דער פאמיליע שיחיו, און השי"ת זאל אייך מצליח זיין.

בברכה לכל אחת ואחת היא וכל בני ביתה שיחיו בהמצטרך להן בגשמיים וברוחניות.

ב'ת

בי"ה, ט' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו ממוצש"ק וארא, ובמ"ש אודות דרך העבודה נגד תחבולות היצה"ר. הנה כבר הורה לנו נשיאנו הגדול הוא רבינו הזקן בתניא פרק כ"ט, וגם ירעים עלי בקול רעש ורוגז להשפילה כו' ואתה מנוול כו' מכחיש האמת הנראה לעינים כו' והטעם לפי שבאמת אין שום ממשות כלל בס"א כו' רק כו' כדי שהאדם יתעורר להתגבר עלי להשפילה כו' ואזי ממילא בטילה ונדחית. אלא שצריך להשמר ממ"ש רז"ל דכל החונף לרשע סוף כו' ח"ו, שלזה נצרכה הנהגה הנ"ל דתוקף והתגברות כדבעי, וה"ה בשלוחי היצה"ר וכו' והאריכות בזה אך למותר ובפרט בימים אלו שקודם ההילולא שהוא יום סגולה לכל ההולכים בעקבותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מחזיקים בדרכיו והנהגותיו ומחזיקים את המוסדות שיסד ונהג שצ"ל בהם מעלין בקדש בהתפשטות והתרחבות, אשר נעלה מכל ספק שתהי' ידם על העליונה וכפתגם כ"ק אדמו"ר האמצעי (הועתק בס' קיצורים לתניא סוף עמוד קכ"ב) אשר פסקו בבי"ד של מעלה אשר בכל ענין

לויטן ווארט: ראה גם לעיל אגרת בשצה, ובהנסמן בהערות שם.

ב'ת

פסקו: ראה גם לעיל אגרת בשצה, ובהנסמן בהערות שם.

קנט

אדמו"ר שליט"א

של תורה יר"ש ומדות טובות תהי' יד מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה, והשיי' יזכם ויצליחם לראות את זה במוחש וגם בעיני בשר בהקדם האפשרי.

ב) כל האמור לעיל הרי כתוב הוא לא רק לכת"ר ש"י אלא גם לזוגתו ולקרוביו שליט"א כיון שכנראה ממכתבו חסר אצלם הענין דויגבה לבו בדרכי ה'.

ג) מוסג"פ המאמר שנאמר אשתקד ביום ההילולא דיו"ד שבט ובטח ינהג בו טוב עין לזכות בו את הרבים.

בברכה לבריאות הנכונה בגשמיות ולבריאות הנכונה ברוחניות לכאו"א מהם המחכה לבשו"ט.

ב'תא

ב"ה, ט' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר בן ציון ש"י שד"ר

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מכ"ו טבת וד' שבט, ולפלא שכנראה מרוח מכתבו נפל ברוחו על שישנם כאלו הרומזים בעין לא טובה על פעולות ליובאוויטש והנהגתה, שהרי ה"י כזה עוד מימות משה רבינו שהביטו אחריו וכו' וההולך תום למלאות תפקידו ושליחותו להאיר את סביבתו, הנה סו"ס דידי נצח, וכמבואר בשיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר, אז פאר דעם אמת ווערען אלע בטל, ומה שלוקח זמן עד שיתבטלו, הנה עכ"פ יש לנו להודות להשיי' אשר ההעלמות וההסתרים נחלשו ובמילא נחלשו גם ההפרעות והמלחמות נגד חב"ד. ומה שבלבם או גם בדבורם מדברים אחרת, הרי יהי' להם אשר להם, ואנן פועלי דיממא אנן וכפתגם הצ"צ, מאכען ליכטיק, ובמילא אין פנאי למלחמות כי צריך לבנות הנהרסות . . .

ב'תא

מוה"ר בן ציון: שמש"ב. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז ב'מג, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ב'תכב. וכפתגם הצ"צ: ראה גם לעיל אגרת ב'ער, ובהנסמן בהערות שם.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש מתוך בריאות הנכונה שלו של זוגתו וכל
ב"ב שיחיו.

ב'תב

[מברק ליו"ד שבט תשי"ד]

אגודת וצעירי חב"ד. בבקשה למסור לכפרנו למוסדותינו ולבתי
כנסיותנו שבאה"ק לנצל יום ההילולא והשבת שלאחריו לחזוק והרחבת
השיעורים ברבים הפצת תורת הדא"ח והדרכותי בחוגים היותר שונים,
ולהתעוררות שהנשמה בגוף ירידה עצומה היא, אבל דוקא על ידה אפשרית
העלי הנפלאה, ולא עזב הרועה את צאן מרעיתו.

בברכה והצלחה.

ב'תג

ב"ה, עשרה בשבט, הילולא דכ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

צו אלע פארזאמלטע און אנטיילנעמער אין דער
פערצנטער יערלעכער ארצות-הברית-חגיגה פון
מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש.
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

די היינטיגע יערלעכע חגיגה פון מרכז הישיבות תומכי-תמימים
ליובאוויטש קומט פאר עטלעכע טעג נאך דעם יארצייט פון כ"ק מו"ח

ב'תב

נדפסה בלק"ש חכ"א ע' 375.

ב'תג

נדפסה בלק"ש חכ"ד ע' 477.

אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע, דער גרינדער פון די ליובאוויטשער ישיבות אין אמעריקא, און אונטערן איינדרוק פון די גייסטיקע התעוררות וואס די דאזיגע טעג ברענגען צו אלעמען וועלכע האבען דעם זכות צו זיין פארבונדען מיט די גרויסע און אייביקע טעטיקייטען פון דעם צדיק ומנהיג הדור, זכותו יגן עלינו.

אין דעם יום ההילולא פון כ"ק מו"ח אדמו"ר שיק איך די דאזיקע באגריסונג, אויפפאדערונגען און ברכה, צו אלע פארזאמלטע און אנטיילנעמער אין דער יערלעכער חגיגה פון די ליובאוויטשער ישיבות. –

די ווערטער און פעולות פון א צדיק זיינען אייביק.

די ליובאוויטשער ישיבות זיינען א טייל פון דער אייביקער און גרויסער ירושה וואס דער בעל ההילולא האט אונז איבערגעלאזן – איבערגעלאזן כדי צו היטן, פארגרעסערן און פארברייטערן זי.

ווי יעדע לעבעדיקע זאך, וואס חיות זעט זיך אן אין וואקס און אנטוויקלונג, ווי יעדער דבר שבקדושה וואס – מעלין בקודש, לעבן און וואקסן די ליובאוויטשער ישיבות בעזר השם יתברך, פארשפרייטן תורה ויראת שמים, און דערציען א דור וואס איז דורכגעדרונגען מיט מסירת נפש פאר תורה וקיום המצוות בפועל, ניט נאר אין זייער אייגענעם לעבן, נאר אויך אין דעם גאנצען אידישען לעבען אין אמעריקא און איבעראל.

די ישיבות מוזן אויך ווייטער באקומען יעדע מעגליכקייט צו וואקסן און פארגרעסערן זיך.

דעריבער ווענד איך זיך צו אייך אלעמען מיט דער דרינגענדער און הארציקער בקשה, צו שטארקען זיך און שטארקען איינער דעם צווייטן, צו געבן און שאפן די מאקסימאלע הילף צו די ליובאוויטשער ישיבות, כדי זיי זאלן קענען אנגיין מיט זייער הייליקער ארבעט אן מניעות ועיכובים מצד דער שווערער פינאנציעלער לאסט, און מיט דער פולסטער מעגליכקייט וואקסן און שטייגן בכמות ואיכות.

כ"ק מו"ח אדמו"ר בחיים חיותו בעלמא דין – האט ער משפיע געווען ברכה והצלחה צו אלע וועלכע האבן זיך געווענדעט צו אים, ובפרט צו די וועלכע האבן גענומען אן אנטייל אין זיין הייליקער ארבעט.

אויך איצט איז ער עומד במרום ומשמש ומעורר רחמים רבים אויף משפיע זיין ברכה והצלחה צו אלעמען וועלכע האלטן אפן די צנורות מקבל צו

קסב

אגרות-קודש (ב'תג)

זיין זיינע ברכות – בכלל, ובפרט – דורך השתתפות אין זיינע מוסדות און הליכות באורחותיו.

און זיכער וועט ער ממשיך זיין און ברענגען צו די אנטיילנעמער, הם ביתם ובני ביתם שיחיו, ברכה והצלחה בהמצטרך לכל אחד ואחד – בבני חיי ומזוני רויחי.

בכבוד וברכה רבה.

ב'תד

ב"ה, י"א שבט, תשי"ד
ברוקלין.

מתפללי בית הכנסת נוסח האר"י אנשי ליובאוויטש
בדארטשעסטער ובראשם היו"ר מוה"ר שרגא אשר פייך,
והגבאים
די עליהם יחיו

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען א גרוס פון אייך דורך הרה"ח
הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר יהודא ליב שי' הלוי הורוויטץ מיט דעם
ביגעלייגטען טשעק אויף \$200 פון דעם פאריגען יום כפור אפיל.

און אזוי ווי יעדער לעבעדיקע זאך וואקסט און בפרט א ענין של
קדושה, בין איך געווען צופרידען אז דער האיארניגער אפיל איינקופט איז
געווען גרעסער ווי פאריגען יאר, חאטש [עס] איז נאך ווייט פון צו זיין
גענוגענד לגבי די הצטרכות און די הוצאות פון די ענינים אויף וועלכע דאס
געלט ווערט פארנוצט, איך האף אבער אז דאס וועט זיין א גוטע התחלה
אויף ווייטער צו מוסיף זיין נאך מער און מער.

און עס [איז] דאך באוואוסט דער ווארט פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע וועמענס הילולא מיר האבען געפראוועט נעכטען, אז

ב'תד

באוואוסט דער ווארט: ראה גם לעיל ח"ז אגרת איתתקצד, ובהנסמן בהערות שם.

ווען א איד באשליסט בא זיך צו געבען צדקה א גרעסערען סכום, האטש אין דעם מאמענט זעהט ער ניט די מעגליכקייט אויף דעם און פון וואנען ער [וועט] נעמען די געלט, איז למעלה ווערן באלד פאר עם געעפענט נייע צנוורות אז ער זאל האבען א תוספת ברכה אין זיין פרנסה און ער זאל קענען ערפילען זיין גוטע הבטחה בפועל ממש,

און אויף די דברי הרב קען מען נאך צוגעבען, אז וויבאלד אז צדקה איז דאך א חלק מעשר אדער א חומש, פסקינט מען אפ למעלה א הוספה לכל הפחות פינף מאל אזויפיל וויפיל ער האט באשלאסען צו געבען אויף צדקה, און די איבעריקע פיר חלקים בלייבען בא עם אויף זיינע ענינים הפרטים.

בברכה אז די מצות הצדקה זאל יעדערען פון אייך בריינגען די ברכות פון השם יתברך וועלכע זיינען דורכאויס א צדקה און דאס זאל זיך אויסדריקען אין דעם וואס יעדער איינער פון אייך באדארף.

ב'תה

בי"ה, י"א שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח תו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר יהודא ליב שי' הלוי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מב' וארא, וכותב בהתחלתו "אתנו חדשות אין".

והנה ההתחלה תומ"י מעוררת תמחון, דהרי אסתכל באורייתא וברא **עלמא** וכיון שהתורה צ"ל בכל יום ויום כחדשים הרי עאכו"כ שכאו"א מבני אדם שהוא הנקרא עולם קטן צריך לחדש בכל יום ובפרט במילוי תפקידו שהוטל עליו מהחשגחה העליונה, ולכת"ר שזכה ללמוד בישיבת תומכי תמימים בלויבאוויטש וראה מאורות, בודאי אין צריך לאריכות בזה,

ב'תה

מוה"ר יהודא ליב: הורביץ.

ומובן בזה שכוונתי כפשוטו שכל אחד צריך לפעול בעירו, והרי לטוב אין שיעור ותמיד יש מקום לפעול והעדר העשי' הנה אף שבעיני תשובה פשיטא שיש בזה חילוק לגבי עשי' שלא כדבעי, אבל בנוגע לעיקר בריאת האדם שתכליתו כמבואר בתניא לעשות לו ית' דירה בתחתונים הרי גם העדר העשי' הוא ע"ד מעילה בשליחות כיון שעוברים שעות שניתנו לו לתכלית הני"ל, וכידוע הפירוש על הפסוק ימים יוצרו ולו אחד בהם און ער ניצט דאס ניט אויס.

מובן ג"כ שאין כוונתי לאמר מוסר ח"ו אלא ע"פ מרז"ל אין מזרזין אלא למזרזין ולהבטחה ע"פ פסק רבתינו נ"ע אשר כל הרוצה לפעול בשליחותם הרי בפסק בית דין של מעלה אשר בכל ענין של תורה יראת שמים ומדות טובות תהי' יד מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה (יעויין ס' קיצורי תניא עמוד קכ"ב).

מוסג"פ המאמר שנאמר אשתקד ביום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ובטח ינהג בו טוב עין לזכות בו את הרבים.

כן מוסג"פ מכתבי והקבלות לבית הכנסת נוסח אר"י אנשי ליובאוויטש, ובטח אם נצרך להסברה ימצא האותיות המתאימות לזה.

בברכה ות"ח על הני"ל.

ב'תו

ב"ה, י"א שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

ראיתי את מכתבו לחמזכירות בו שואל לסיבת העדר המכתבים. והנה כבר כתבתי כ"פ שאין כאן שום ענין של קפידא וכו' אלא שמפני רוב הטרדות המענות לאנשים הנה עד שבא התור מכל מכו' ומכתב נתארך זמן רב, וגם אחרי כן יש קדימה למענה על מכתבים שקשורים ונוגעים למעשה בפועל ובפרט של אלו שעדיין אינם בפנים ד' אמות של חסידי חב"ד שהמענה להם ג"כ ענין למשכס ללימוד תורת החסידות וללכת במנהגי' והדרכותי', ובמילא

קסה

אדמו"ר שליט"א

מובן אשר אין להתחשב עם העדר המכתבים ממני, וכיון שכאן נוגע לדעת על כל המתרחש בעולמנו ובפרטיות, הנה המכתבים מהם צריכים להיות תמידים כסדרם ויש בזה תועלת הן להעניינים שעליהם כותבים ולפעמים רבות גם לשאר העניינים כי סו"ס הרי כל עניני חב"ד ידוע לכל שהם שייכים וקשורים זב"ז והצלחה והגדלה של אחד מהם עושה רושם הן מבפנים והן כלפי חוץ ובזה מבואר ג"כ מכתבי ... שבטח נתקבל מכבר שתמה אני על העדר מכתבים מהם וכו'.

המאמר של יום ההילולא דאשתקד שנשלח לכת"ר שי' ... בטח כבר נתקבל, ויה"ר שיהי' לתועלת להאומר להשומע וגם להלומדים אח"כ.

ב'תז

בי"ה, י"ג שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ג' שבט, וכשאהי' על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אזכירו לרפואה קרובה.

מסיים במכתבו במענה על מה שבקשתיו להוודע מהות אנשי סביבתו ולהשפיע עליהם, שנמצאים כאן בערך חמשים איש אבל רובם עדיין אינם שומרי תורה ומצוה כו' ודבוריהם הם בטח ע"ח היסורים שמגיע לו.

והנה נפלאתי על המסקנא שלו, ובפרט שברור כתבתי – וכמו שמעתיך גם במכתבו – שהידיעה אודותם ומהותם הוא כדי להשפיע עליהם, וכיון שבעצמו כותב שמתביישים ממנו באיזה עניינים ה"ז הוכחה גמורה על דבר הפשוט בלאו הכי שלבו של ישראל ער הוא להקב"ה ואפילו למצותיו ית' אלא שצריך למצוא הגישה באיזה אופן להכנס עמהם בדברים, ובמילא עליו לנצל את הזמן שעדיין נמצא עמהם לדבר עמהם מחקל אל הכבד.

ויה"ר שהשי"ת יצליחו שיקיים האמור לאט לאט אגרשנו לגרש את הרע הנמצא בסביבתו, וכיון שנזדמן לשם הרי בטח ניתנו לו הכחות לעבודה זו, ועי"פ המובא בכמה ספרים קרוב [לודאי לאמר שזהו ג"כ הצנור להבראתו בגשמיות, והשי"ת יצליחו.

בברכה בכהנ"ל.

ב'תח

בי"ה, י"ג שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר מנחם זאב שי' הלוי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו בו כותב ע"ד מהותם ומצבם בלימוד של
התלמידים שבאו לכאן, ובודאי כמו שעוררתי אותו כמה פעמים, הנה
כשבאים מהתועדות דכאן צריך לסדר שיספרו כל אחד מהם באותיות עצמו
ע"ד העניינים שלקח, שזה ג"כ הזדמנות טובה להשפיע עליהם בהתחזקות
ביראת שמים בהתמדה וכו' . . .

בברכה בפרט ובכלל.

ב'תט

בי"ה, י"ג שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר מאיר ליבער שי'

שלום וברכה!

. . . נהניתי ממה שכותב אודות פעולותיו להשפיע על סביבתו ובודאי
ינהג בזה כפסק רז"ל דמעלין בקדש ושכל המוסיף מוסיפין לו בהמצטרך לו
ולב"ב שיחיו בגשמיות וברוחניות.

ב'תח

מוה"ר מנחם זאב שי' גרינגלאס. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז ב'פה, ובהנסמן בהערות שם. לקמן
ב'תפג.

התלמידים: משיבת תורל מונטריאל.
שעוררתי אותו לעיל שג

ב'תט

מוה"ר מאיר ליבער שי' קעלער. אגרות נוספות אליו — לעיל ב'שט, ובהנסמן בהערות שם.

מה שמעיר בתהלים קאפיטל ל"א ס"פ י"ד שנדפס שם זממנו –
בתוספת נו"ן – אינו ע"פ המסורה, אבל כך נדפס בתהלים מקראות גדולות
שמשם נדפס התהלים אוהל יוסף יצחק ע"י **מוטוגרפיא**, בלי שינוים.

ב'תי

ב"ה, י"ד שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מר"ח שבט. נבהלתי לקרות בו אשר באיזה שנים
לפנים נמלטו מפיו מלים הפוגעים בכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ
זי"ע נשיא ישראל. ומ"ש אודות התיקון בזה, מובן שבטח כוונתו לאחרי
החרטה גמורה מכל וכל, הנה לכל לראש נוסף על שמירת התקנות הנ"ל
והליכה באורחותיו לעצמו עליו להשתדל להשפיע בסביבתו שיתחילו ללמוד
תורתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר וללכת באורחותיו, ותקנותיו בשיעורי חומש
תהלים ותניא בפרט, וכשישפיע לכל הפחות על עשרה אנשים שילמדו תורתו
וישמרו תקנותיו הרי הנחת רוח דשפתותיו דובבות בשני עולמים וכפסק רז"ל
יכפר על ענין מבהיל הנ"ל. והשי"ת יצליחו לבשר טוב.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

מזכיר

בתהלים: יהל אור, קה"ת תשי"ג.

ב'תי

וכפסק רז"ל: ראה לעיל ח"ב אגרות קצג. רה"ו.

ב'תיא

ב"ה, י"ד שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר יצחק זלמן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת הפ"נ שלו . . . והשי"ת יצליחו שמגרעין קטן זה
יצמחו גידולים גדולים ונפלאים.

ומי"ש הנני קטן, אין כוונתי לכמות, כי הרי רואים במוחש אפילו בעולם
החומרי שאין הכמות נוגע כ"כ אלא האיכות, שזהו אחת ההוראות
מהתגליות האחרונות בנוגע ל'אטאם, שקורטוב אחד יכול להרוס ישוב שלם.
והרי מרובה מדה טובה ממדת כו' הרי עאכו"כ בהנוגע לכח של בן אדם הצפון
בגשמיות של אדם פשוט ושלא בערך כערך הגבול לגבי בלי גבול הצפון
בקורטוב אחד של רוחניות ומי יאמר בקורטוב אחד של אלקות הנמצא
בכאו"א מבני ובנות ישראל.

אלא שכמו בדוגמא הנ"ל צריך זעזוע — א טרייסל — לגלות הכחות
הנעלמים, הנה כן בהנוגע לרוחניות ואפילו לאלקות שהוא נמצא בעולם
והסתר בעולם כדי שיחפשו אחריו, וכידוע בפירוש הכתוב בן חכם ישמח אב,
אשר האב מתחבא מהבן בכדי שיחפשו, וידוע ג"כ המסופר ע"ד אחד מגדולי
ישראל שראה אין ש"כדו משחק עם ילדים בני גילו במחבואות, וכשנכדו
התחבא והילד השני הלך לעסקו, התחיל הנכד לבכות שהתחבא הוא ואין
מחפש אותו. וככה, להבדיל הבדלות אין קץ, בנמשל, כמובן. ואחריות כ"א
מדורנו זה עוד גדולה יותר כיון שכבר אין צריך לחפש ורק לפרסם את הנמצא
אשר אז רואים אלקות במוחש, ובפרט תלמיד כ"ק מו"ח אדמו"ר ההולכים
באורחותיו בחיי היום יומים במחשבה דבור ומעשה בפועל.

המחכה לבשו"ט מפעולות טובות, ולא רק בנוגע ענינים שיכולים לקוות
גם מעולמישע אלא גם בזה שכ"ק מו"ח אדמו"ר קיוה שיראה בכל אחד
מתלמידיו.

ב'תיא

מוה"ר יצחק זלמן שי: פויזנר. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז ב'כו, ובהנסמן בהערות שם.

קסט

אדמו"ר שליט"א

ב'תיב

ב"ה, י"ד שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

עיי הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר . . . נמסרה לי
בקשתו לעורר רחמים בנוגע לבנו . . . של אחיו שי שמרוגז עתה עם אביו שי,
וכשאהי על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע
אזכירם שישרה השלום ביניהם וינחם השי"ת בדרך של שלום והצלחה
בהמצטרך להם.

והנה על פי המבואר בספרים כשאין שלום בין שני אנשים הנה לא תמיד
הסיבה היא מה שאומרים בגלוי או גם מה שעולה בדעתם, ואפשר שיש בזה
סיבה פנימית יותר שאפילו נפש הבהמית אינה יודעת אודותה, ולכן צריכים
לברר אם המצב כמו שהוא אם אחיו שי השתדל בחינוכו של בנו הנ"ל שיהי
לו חינוך יהודי עד כמה שהי' תלוי בידו ואם נולד בטהרה.

והשי"ת יזכהו לבשר בשורות טובות בהטבת מצב בריאות בנו שי
בגשמיות ובהטבת מצב בריאותו ברוחניות וכן בהנוגע לאחיו ובנו של אחיו
שיחיו.

בברכה.

ב'תיג

ב"ה, ט"ו שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר יהודא זאב שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מבי' בשלח . . . כבקשתו כשהייתי על הציון

ב'תיג

מוה"ר יהודא זאב: סגל. אגרות נוספות אליו — לעיל ב"שכא, ובהנסמך בהערות שם.

הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע ביום ההילולא שלו, הזכרתיו ואת האמורים בהפ"נ שלו להמצטרך להם, ובודאי כל אחד מהם עשה כלים מתאימים לקבל הונעוירות רחמים של בעל ההילולא אשר הכלי לזה הוא כמובא באגרת הקדש ס"י כ"ז וביאורו כאשר נלך בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו כו',

וגדולה הזכות ביותר וביותר של זה דמן שמי קמנו לי להשפיע על כו"כ מבני ישראל ובפרט על תלמידים שבקרוב הימים צריכים לצאת לדי אמות של עצמם ובמילא צריך לזיינם בכל העניינים שיוכלו לעמוד בפני הרוחות הנושבות בעולם הגשמי והחומרי וכיון שלפום גמלא שיחנא הרי בודאי נמסרים ביחד עם זה גם הכחות למילוי הדרישה ועליו להוציאם מהכח אל הפועל.

בברכת הצלחה.

ב'ת"ד

ב"ה, י"ז שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שייב הרה"ג הרה"ח והרה"צ בנשי"ק גזע תרשימים חו"ב
כהדר"ג מוה"ר יהודא ארי' שליט"א

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכתב מיום ד'. כן נתקבלו שני הספרים לב ארי' החדש ח"א וח"ב. ות"ח ת"ח על תשורתו יקרה זו. ולחביבותא דמילתא, וכחודאה על התשורה, ונשען על מרז"ל (ב"מ פ"ד סוף ע"א) כי הוי אמינא מילתא הוה מקשי לי כ"ד קושייתא כו' אטו לא ידענא דשפיר קאמינא, הנני בזה בהחפזי באיזה הערות עכ"פ, ובאו בשולי מכתבי.

בשבועות האחרונים הו"ל — בפעם הראשונה בארצות"ב, ובכלל בחצי כדור התחתון — את ספר התניא (הנקרא בהסכמת רבני קראקא הסי' תניא

ב'ת"ד

מוה"ר יהודא ארי' פרלוב.

בהסכמת רבני קראקא: נעתקה בס' תולדות חביד ביבליוגרפיות — תניא (קה"ת, תשמ"ב) ע' 42.

קדישא) והוריתי לשלחו לכהדר"ג שליט"א, יחד עם הקונטרס בו מבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע פתגם רבינו הזקן בעל התניא שבחצי כדור התחתון לא הי' מתן תורה. ובטח ע"י עושי רצונו יאשרו קבלתם.

בהוקרה וכבוד וברכה כרו"ע, ש"ב.

נ.ב.

בתחלת חלק א' ע' א. בהדיוק במה שלפעמים כתיב דברי התורה הזאת ולפעמים ספר התורה הזה (וכבר ידוע פירוש רש"י בזה שכשנאמר הזאת קאי על התורה וכשנאמר הזה קאי על מלת ספר או דבר, אבל הי"ז גופא צריך ביאור מפני מה מקשרים התיבה לפעמים באופן שיהי' כתוב בל' נקבה ולפעמים – בל' זכר). ומבאר כהדר"ג שזה תלוי באופן לימוד התורה, אם הלומד הוא כדבעי, שלומד לשמה, משפיע, אז נכתב – הזה. וזה הי' בימי יהושע. אבל אם הלומד שלא כדבעי, בבחי' מקבל – אז ה' הוא – הזאת. והוא בימי משה. וצע"ק פירוש, כי הרי הזה והזאת שבכתוב מדבר בהתורה ולא בהלומד.

ולפענ"ד נראה ביאור הנ"ל, כי הרי לימוד תורה לשמה כפשוטו הוא לשם ובשביל התורה. היינו שהתורה היא בבחי' מקבל מהלומד, והוא ע"ד שבכמה מדרז"ל נקראים – ישראל חתן והתורה כלה, ומבואר בתורת החסידות – בארוכה בלקו"ת (ברכה צד, א. שה"ש לט, ג) – משא"כ לימוד שלא לשמה דקדושה הוא לימוד אליבא דנפשי' (כפסחים סח, ב. ועייג"כ שער הגלגולים סוף הקדמה ד), שאז התורה משפיע, בבחי' חתן – וישראל בבחי' כלה. ולכן במדבר שהיו דור דעה ואוכלי המן, הי' לימודם יותר קרוב להיות לשמה, וגם לא לשם קבלת שכר, משא"כ כשבאו לארץ ופרנסתם היתה בדרך ארץ, אדם חורש וכו', שזה תלוי בתנאי דאם בחוקותי תלכו, וכפ"י הספרא שתהיו עמלים בתורה, במילא הי' אז מקום ללימוד שלא לשמה. ולכן בנוגע ליהושע כתיב הזה, כי אז התורה משפיע, ובנוגע למשה כתיב הזאת, כי אז התורה מקבל.

ב) בתחלת החידושים על הש"ס (חלק ב' ע' רנ"ג) בענין חזק"י שנענש על שלא עסק בפו"ר ותפלתו היתה אשר הטוב בעיניך עשיתי שסמך גאולה לתפלה.

ע"פ המבואר בתורת החסידות ובקבלה י"ל השייכות דשני הענינים

חטאו ותפלתו וכן השייכות דהטוב בעיניך עשיתי וסמיכות גאולה לתפלה, כי גאולה היא ספירת היסוד ותפלה – ספירת המלכות. וכן הטוב, מדת היסוד. בעיניך עשיתי, מלכות. וסמיכות גאולה לתפלה ויחודם הוא ענין יחוד עליון, תפלה אריכותא, שעייז אח"כ בתפלת שמו"ע – ובפרט בברכת שים שלום – יחוד זו"ן ומילוי הבקשה בפועל ובגשמיות. וזו היתה הצטדקות חזקי שעסק בפז"ר ברוחניות, ובאופן כזה שנמשך ג"כ בגשמיות (שזהו המעלה ויתרון דתפלה על תורה, וכמבואר באגרת הקודש לרבינו הזקן קונטרס אחרון דף קנ"ח ע"א), וז"ל אדמו"ר הצמח צדק בספרו אור התורה סד"ה המלאך הגואל: והטוב בעיניך עשיתי, שחיבר בחי' הטוב במלכות הנקי עין. ומציין שם לזח"ב קכת, ב ובמק"מ שם. שערי אורה ש"ב (ודלא כזהרי חמה ר"פ ויגש). ועייגי"כ סי' האריז"ל ובפע"ח קודם שמו"ע ובברכת שים שלום.

ג) בחלק החידושים על הזהר הקי' עמוד רצ"ב. במ"ש בזהר יתרו וקדושים (ח"ב פט, א. ח"ג פא, א) זכור את יום השבת לקדשו וכתוב קדושים תהיו כו' היו לא כתיב כו' תהיו ודאי.

לכאורה י"ל הפירוש, דהחילוק דקדושת שבת ויו"ט הוא, דשבת מקדשא וקיימא ואינה תלוי' בתחתונים כלל, ויו"ט הרי תחתונים מקדשי לזמנים. ועם כ"ז הסדר דשבת הוא מונה ששה ימים תחלה ומקדש שבעי (שבת סט, ב ובטושו"ע או"ח סי' שד"מ). ועד"ז הוא ג"כ קדושת ישראל אשר קדושים תהיו בודאי כי, סו"ס, לא ידח ממנו נדח, ולהחליפם באומה אחרת אי אפשר. אבל היו לא כתיב, כי מונה תחלה ששה ימים, הענינים דשית אלפי שני, שמהם ב' אלפים תחו, ב"א תורה וב"א ימוה"מ, ולבסוף ב"א אלו הוא תוסי' מחול על הקודש, יום הז' ש"ק, אלף הז', וכפי' הרמב"ן עה"ת (בראשית ב, ג) ואז קדושים תהיו.

ד) ובמה שהעיר בזהר בהר דף ק"ח ע"א, דעבדין פטורין מעול מלכותא דלעילא. בטח לא נעלם מכהדר"ג מה שעמדו ע"ז במפרשי הזהר וציינו לשער חדש סי' העיטור הלכות תפילין דמבאר זהר זה למעט עבד עברי מתפילין. וציינו ג"כ למס' קדושין כ"ב ע"ב, ירושלמי שם פרק א' סוף הלכה ב', ירושלמי ברכות פ"ג הלכה ג', ספר זכר יהוסף לחגיגה ד' סוף ע"א, ספר יקר תפארת להרדב"ז על הלי' עבדים פרק א' הלכה א'. ועוד.

ה) בסוף הספר ביאור המדרש בקה"ר (ח, ה) עה"פ שומר מצוה גוי' לב חכם.

והנה בילקוט שמעוני (ועייג"כ בקהלת זוטא) נמצא המדרש באריכות יותר (וד"ת עניים במקום זה ועשירים במק"א). ומפרש הכתוב על אהרן ומשה, יהושע ומשה, אסתר ומרדכי.

— הובא שם גם פי' דקאי על יוסף אבל פי' זה הוא רק על תחלת הכתוב, משא"כ פי' הנ"ל דמבארים כל הכתוב —

מזה מוכרח (בפרט מהפי' דיהושע ומשה) דדרז"ל היא דחכם דקרא הוא גדול משומר מצוה.

ויל"פ בקיצור דמשה ואהרן הם שושבינא דמלכא ושושדמ"ט. משה ויהושע פני חמה ופני לבנה, משפיע ומקבל. וכן מרדכי ואסתר. ומובן שלמעלה אין ידיעת הרע מזקת, משא"כ האדם מצד הלמטה שלו יודעי טו"ר גורם לחטא ומיתה (נתבאר בארוכה בתורה אור — לבעל התניא — ד"ה והנחש הי' ערום). ולכן למשה שושדמ"ל לא הזיק ע"י שידע שיהי' ונקדש בכבודי כביל"ש שם משא"כ לשושדמ"ט ובניו וצריך הי' להעלים זה. וכן עד"ז ענין מעשה העגל דמשה ויהושע, וגזירת המן דמרדכי ואסתר. והראי' אשר כשסיפרו לאסתר הרי פרסה נדה, דמים טמאים ויניקה לחיצונים. — והוא ע"ד מי שדעתו חזקה הרי בשורה לא טובה בנוגע לעתיד, ל"ע, לא תבלבלו מענינו, משא"כ נשים שדעתן קלה. ואסתר נשמרה מידיעה זו ולא הי' מקום ליניקת החיצונים ע"י שעסקה בביעור חמץ דוקא, היינו ביטול הרע לגמרי. והוא ע"ד מרז"ל (פסחים יא, א) הוא עצמו מחזר עליו לשורפו מיכל קאכיל מיני'.

והשי"ת ישמר את כאו"א בתוך כלל ישראל, ויגאלנו מהיות עבדי דאחשורש להיות קדושים ודאי ולעשות הטוב בעיניו בשמחה בפנימיות ובשלימות.

ב'תטו

בי"ה, י"ז שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... היות ווי אייער ענין איז וואס איר טוט במלאכת הקדש, משמש בבית הכנסת, האט איר זיכער געהערט דעם ווארט וואס מיין שווער כ"ק אדמו"ר האט איבערגעגעבן אין נאמען פון כ"ק אדמו"ר הצמח צדק, וואס ער האט איינעם געזאגט, קרא לשמש ויזרח אור, קרא לשמש ויזרח אור, וואס די זאך פון א שמש איז וואס ער דארף זעהען באלייכטען די שוהל, דורך דעם וואס די שוהל זאל זיין אפען מערערע שעות אין טאג און אז עס זאל דארט איינגעפירט ווערען לערנען שיעורי תורה ברבים און אויך זאגען תהלים בציבור,

און השי"ת זאל אייך העלפען איר זאלט קענען אויספירען אן עכובים און דאס זאל דינען אלס צנור לברכה והצלחה אין אייערע ענינים הפרטים.
בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

המזכיר

ב'תטז

בי"ה, י"ח שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע אשר כבקשתו אקראהו בעת רצון על הציון הק' שלו.

ולפלא שאינו מזכיר מאומה אודות פעולותיו הטובות בתלמידי ישיבת

ב'תטו

דעם ווארט: ראה גם לעיל אגרת ב'שטז, ובהנסמן בהערות שם.

... אשר בעל ההילולא הי' ממיסדי ומנהלי ולא עזב הרועה את צאן מרעיתו להגן עליהם – ובפרט על מוסדות הקי' שמסר נפשו עליהם – מכל הקמים עליהם והמסייעים בידיהם וצדיק דאתפטר אשתכח בהאי עלמא יתיר מבחיוהי וכמבואר בארוכה באגה"ק אשר לרבינו הזקן וביאורו, אלא שצדיקים דומים לבוראם הרי מתחלה מתחילים בדרכים של חסד וכו' וכולי האי ואולי תתגבר הנפה"א של הקס על תורת דא"ח ונשיאה הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר ותשבור את הנה"ב בקול רעש ורוגז, וכלשון רבנו הזקן בתניא פכ"ט: לומר לו אתה רע ורשע ומשוקץ ומתועב ומנוול וכו' ככל השמות שקראו לו חכמינו ז"ל באמת עד מתי תסתיר לפני אור א"ס ב"ה הממכ"ע הי' הוה ויהי בשוה גם במקום זה שאני עליו כו' ואתה מנוול וכו' מכחיש האמת הנראה לעינים דכולא קמ"י כלא ממש וכו' ...

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

מזכיר:

ב'תיז

ב"ה, י"ח שבט, תשי"ד
ברוקלין.

חברה גמילות חסדים שומרי שבת ובראשם הרה"ח
הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר יוחנן שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבם בו מודיעים מאסיפתם השנתית ביום א' הבע"ל פרשה אם כסף תלוה (ודרשו רז"ל במכילתא – חובה). כן נהניתי לקרות במכתבם על אודות מספר ההלואות שנעשו על ידם במשך שנה זו, ובודאי ככל דבר שבקדושה, וכנ"ל שהיא חובה, הרי יעלו בקדש להוסיף בזה בשנה הבע"ל. והרי ידועה המעלה בזה שהלואה הוא בין לעניים ובין לעשירים, ויה"ר מהשי"ת שיחדל אביון מקרב הארץ ויהי רק האופן דהלואה לעשירים.

ב'תיז

נדפסה בלקו"ש חי' ע' 331, והוגהה ע"פ צילום האגרת.
מוה"ר יוחנן גורדון. אגרות נוספות אליו – לעיל ברצט, ובהנסמן בהערות שם.
מאסיפתם השנתית: ראה גם לעיל שם.

ובתור השתתפותי בהקרן גמ"ח שלהם מצורף בזה המחאה, הלואה להקרן גמ"ח שלהם, ובברכה אשר יקויים בכל המשתתפים בזה מרז"ל (תנחומא במקומו) מלוה ד' חונן דל כביכול כאילו מלוה להקב"ה (ובמילא) וגמולו ישלם לו, באופנו של הקב"ה שהוא כמה פעמים ככה ובאופן טוב ושמח דוקא.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש,

מ. שניאורסאהן

ב'ת"ח

ב"ה, כ' שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... ומה שכותב הוא במכתבו שאכתוב ברור הנה ידוע הוראות הנהגה בענינים כמו אלו וראיתי ג"כ בפועל מכ"ק מו"ח אדמו"ר שה"י משתמט לומר על הצעת שידוך "ניין", ופשיטא שה"י משתמט שיקרא שמו על ענין של פירוד, ובפרט שכפי שכתבתי לבנו שי' עד שהולכים המכתבים רו"ש עלולים הענינים להשתנות בכמה פרטים שלכן יתייעץ עם חוריו שיחיו וכן עם שאר אנ"ש הידידים היודעים בלא"ה מן המצב והשי"ת יתן ליועציו הרעיון הנכון איך להחליט.

המחכה לבשו"ט בכל הני"ל.

ב'ת"ט

ב"ה, כ"א שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי ידיעה מהרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר ... שמצב בריאות כת"ר שי' אינו כדבעי ומבקש להזכירו לרפואה. וכשאה"י על

הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אזכירו לרפוי"ק והשי"ת יזכה את כל אחד מאתנו לבשר איש לרעהו אך טוב תכח"י.

ואשתמש בהזדמנות זו נשען על מרז"ל אין מזרזין אלא למזרזין לעורר את כת"ר שי ע"ד הידוע ונראה גם במוחש והוא ההכרח שכל ישיבה ומוסד של חינוך ישתדלו ביותר וביותר בהחדרת עניי יראת שמים לתלמידיהם לא רק ע"י השגחה בהנהגתם, אלא גם ע"י לימודים המתאימים, וכיון שמטבע בן ישיבה הוא לבקש ביאור בכל דבר ולא רק כפקודה גרידא, במילא מוכרח ללמדם ג"כ לימוד המתאים לזה, אשר כל זה הביא להסכמה בכל הישיבות להנהיג לימוד המוסר או לימוד החסידות.

והנה אחד החילוקים של לימוד תורת המוסר ללימוד תורת חסידות בחנוגע להנ"ל, שלימוד המוסר בכלל משפיל ובמילא מכווץ את הלומד, ולימוד תורת החסידות מרומם את האדם ופועל בו התרחבות (אף שכמובן ישנם ענינים בלימוד המוסר המביאים שמחה והתרחבות וישנם ענינים בתורת החסידות המביאים להכנעה ולכיווץ) ועוד אחת בלימוד החסידות אשר קרוב יותר להביא לאהבת ה' וליראתו עפ"י המבואר ברמב"ם הלכות יסוה"ת שכיצד יבוא לאהבתו ויראתו ע"י שיתבונן וכו'.

וכת"ר שי שזיכהו מן השמים למנותו ראש מתיבתא ולבעל השפעה על כו"כ אברכים ובחורים, הרי בודאי ניתנו לו הכחות ג"כ על זה מתאים לדרישת השעה ולהכרח השעה להשפיע על מושפעיו לקרבם ללימוד תורת החסידות.

ובודאי לדכוותי אין נצרך כל חסברה שאף שכמה דורות מקדם אפשר ה"י בישיבה להסתפק בלא לימוד המוסר כלל כיון שגם הרחוב ה"י יר"ש ונשתנה המצב בשני הדורות שלפני זה שרוחות אי רצויות מנשבות בעולם והחלו לחדור גם לכותלי הישיבה ובמילא הכניסו לימוד המוסר בסדרי הלימוד בהישיבות, ונשתנה דורנו זה האחרון חשך כפול ומכופל שא"א לצאת ידי החובה בלימוד המוסר בלבד אלא מוכרח הדבר שכל בן תורה ילמוד ג"כ פנימיות התורה הקרוי בזהר הקי בשם נשמתא דאורייתא בכדי לשמור ע"י על הלימוד דגלה דתורה ולאפשר להנוער דדורנו זה לבוא לאהבתו ויראתו ית' עפ"י הנ"ל, וכבר ידוע פסק האריז"ל אשר דוקא בדורנו זה מצוה לגלות זו החכמה (כוונתו על פנימיות התורה).

בכבוד ובברכה לרפואה קרובה.

ב'תכ

ב"ה, כ"א שבט, ה'תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

הנני מאשר קבלת מכתבו מח' שבט, אשר מרוב הטרדות נתעכב המענה.

אף כי מחד גיסא נהניתי ממה שכותב ששיחתנו עוררה ספק בלבו אולי כדאי לאחוז בהנהגה בדרך מתאימה למסורת אבותינו, אבל מאידך גיסא מצטער אני אשר הספק עדיין אצלו בעיונו בלבד ולא בא לידי בטוי בחיים היום-יומיים, שהרי סוף סוף זהו העיקר, וכל יום ורגע שאינם מתאימים להנהגה זו, הרי זוהי אבידה שאינה חוזרת.

וכמו שאמרתי לו בקצרה גם במשך שיחתנו, אשר אם ישקול השכר כנגד ההפסד והפכו שיש בשני האופנים, יראה שאינם בערך כלל וכלל, שאם ינהג איש בדרך התורה והמצוה על הסמך שמשך זמן יביא לידי החלטה גמורה שכן צריך לנהוג, הרי קונה עולמו וחי שנותיו חיים מתאימים אל האמת, ואם גם ישאר בספק כל ימיו מאיזה סיבה שהיא (אשר עפ"י תורתנו זוהי מעין מחלה) ואפילו אם יבוא לידי החלטה הפכית, הרי ההפסד שיאבד חלק מזמנו על ענינים שלא הביאו לו תועלת.

אולם מצד השני, אם יחכה בהמעשה בפועל עד שיבוא לידי החלטה גמורה, ועל פי רוב לוקח זה כמה וכמה זמן, כי גם העדר המעשה מוסיף קשויים בהבנת הענין לאשורו, הרי אם יבוא סוף סוף לידי החלטה הנכונה, הרי ימצא שאיבד את כל השנים שעברו, ולא רק שלא הביאו התועלות האפשריות, אלא שגם בזבו את חייו באופן שהזיק לעצמו ובמילא לכל העולם כולו שהוא חלק ממנו. ועל כגון דא אמרו חכמינו זכרונם לברכה, הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה.

בהנוגע לענינו הפרטי והבעי' המעשית שכתב עליי, הנה כנהוג בזה מסרתי את כל הענין להמזכירות, ויבואו אתו בקשור ישר.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

מזכיר

ב'תכא

ב"ה, כ"א שבט, תשי"ד
ברוקלין.

כבוד העוסקים במלאכת שמים הוא חינוך הכשר והחזקת
התלמוד תורה בעי"ת לונדון, ובראשם הווי"ח אי"א נוי"נ כו'
ה"ה מוה"ר שלמה שי' פערין, מוה"ר מאיר שי' הורקאוו,
מוה"ר יעקב יוסף שי' הורקאוו, מוה"ר שלום דובער שי'
ראסקין ומוה"ר שמואל שי' ליבעראוו,
ד' עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

נהניתי לקבל בשורה טובה מהרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצי"צ כו'
מוה"ר בן ציון שי' שם טוב שד"ר אשר לקחו על עצמם הנהלת וכלכלת הת"ת
בעיר לונדון שנתייסדו ע"י הני"ל, ובודאי כבר נגשו לפעולות ממשיות ולא
יסתפקו בהחזקת הת"ת כמו שהם עתה אלא ישתדלו בהגדלתם והתפתחותם
בכמות ובמילא גם באיכות, וחפץ ד' בידם יצליח להיות צנורות לקרב לבם
של בני ובנות ישראל לאבינו שבשמים על ידי חינוך ברוח ישראל סבא.

וגדולה זכות מצוה זו להמשיך לכל אחד ואחד מהם לו ולב"ב שיחיו
המצטרך להם בגשמיות וברוחניות וע"פ ביאור רבינו הזקן בעל השו"ע
והתניא במה שנאמר צדקה תרומם גוי, הנה התנדבות לבם הטהור בצדקה
בהני"ל תרומם עניניהם בכל הענינים המרומזים בתיבת גוי וכמבואר בתורה
אור בתחלתו.

.בברכת הצלחה בעבודתם בקדש המחכה לבשו"ט.

ב'תכא

וע"פ ביאור רבינו הזקן: ראה גם לעיל אגרת ב'שסא, ובהנסמן בהערות שם.

ב'תכב

ב"ה, כ"א שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הוו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר בן ציון שי

שלום וברכה!

נהניתי לקרות במכ' ע"ד העבודה בסידור מסיבות שבת, ומה שלפי דעת
מר . . . מחליש אלו שהתנדבו לעבודה זו, צריך הי' להתראות אתו (אשר בכלל
נכון הוא) ולהסביר לו כל הענין בתוספת מה שכותב רבינו הזקן בתו"א
בתחלתו בענין צדקה תרומם גוי, שזהו תועלת לחעובדים בהיראת שמים
שלהם ואפילו בקליטת לימודיהם כדבעי, נוסף על מה שראינו במוחש כאן
שאלו שהתעסקו בעבודות כמו אלו נתעלו שלא לפי ערך גם בהתמדה
בלימודם, וכשידבר עם הנ"ל בנעימות, הרי בטח יפעול זה, ומובן אשר צ"ל
זהיר אז די זאך זאל בלייבען ביד כת"ר שי' ובמילא יהיו בטוחים שתשמר
הנקודה . . .

ב'תכג

ב"ה, כ"ב שבט, ה'תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מיי"ז טבת, בו כותב ראשי פרקים מחייו ומסדר לימודו
עד עתה. ולפלא שאינו מזכיר אם יש לו שיעור בלימוד החסידות או מוסר,
אשר אם בכל הזמנים הי' לימוד זה הכרחי, על אחת כמה וכמה בזמננו זה,
דור דעקבתא דמשיחא, אשר גדולים בו ההעלמות והסתרים על ענינים דיראת
שמים וקיום המצות מעשיות בפועל. ובפרט כשנמצאים במקום שאין שם
הרבה יהודים חרדים. וחלק מההעלמות והסתרים הוא ג"כ הקושיות השונות

ב'תכב

מוה"ר בן ציון: שמטוב. אגרות נוספות אליו — לעיל בתא, ובהנסמן בהערות שם.

ששואלים בענייני ההשגחה העליונה, והכוונה לא לתרץ הקושיות אלא למצוא אמתלא לחקל בקיום המצוות, ולפעמים גם לתרץ על ידי קושיות הנייל רצון היצר הרע לפרוק עול מלכות שמים.

מובן שבמכתב קשה לבאר בארוכה כל הקושיות הנייל שאינם אלא בעצת היצר, ובפרט אשר, כאמור, רוב המקשים אין כוונתם לקבל התירוץ אלא למצוא אסמכתא ללכת בדרך עקלתון. עם כל זה אנסה בקצרה לבאר מה שהקשו לו שאיך אפשר להאמין בהשגחה פרטית, או בכלל שהקב"ה הוא אדון העולם ומנהיגו, בה בשעה שרואים, למשל, בהולנד בשנה שעברה ששטף הים חלק מהיבשה ונאבדו ר"ל כמה מאות אנשים נשים וטף, נוסף על החיוק ברכוש ובנכסים.

וביאור הדבר הוא מדוגמא במקצוע אחר. יתאר לעצמו אדם שמעולם לא הי' בישוב, ונתגדל במדבר יחידי, ופתאום הביאוהו לחדר של רופא שנים, או של מנתח (כירורג), ורואה אשר ילד יושב על כסא וידי ורגליו קשורות להכסא, והרופא שנים עוקר אחת משניו, והילד צועק בקול גדול, או בדוגמא של המנתח, רואה אדם קשור לשלחן באופן שלא יוכל לזעזע את אבריו להגן על עצמו או לברוח, ומנתחים אותו ושופכים את דמו. מובן מעצמו, שמי שאין לו כל ידיעה אם הרופאים הם אנשים בעלי יושר וצדק, ואין לומר שאין לו גם ידיעה בחכמת הרפואה, הרי תהי' אצלו החלטה גמורה שאלו האנשים המטפלים בילד או המנותח אינם אלא גזלנים שכל כוונתם לגרום כאבים גדולים ועצומים לאלה הנופלים בידיהם.

משא"כ אילו הי' לאורח זה הבא מהמדבר ידיעה באופני רפואה בגוף האדם, שלפעמים צריך לעשות ניתוח או לעקור שן מקולקלת, אף שבשעת מעשה הכאב גדול ביותר, כיון שעל ידי זה יצילו את האדם מיסורים ממושכים ואנושים ויהי' גופו בריא משך עשירות שנים. ואפילו אם אין לו לבר נש זה כל ידיעה בחכמת הרפואה אבל בטוח הוא ברגש הצדק והטוב של רופא השנים או המנתח, הנה אף שהי' מצטער על הכאב של הילד או המנותח, אבל ברור הי' בעיניו שכדאי הכאב לשעה קלה בשביל התועלת לעשירות בשנים.

והוא הדין בנידון דידן, אשר כל אחד מאתנו רואה מאורעות זמניים, המתחוללים משך איזה ימים, חדשים או שנים, ושוכח לגמרי אשר הנשמה היתה קיימת אלפים בשנים קודם לכן, וכיון שהנשמה נצחית תהי' קיימת גם לאחר זה לנצח, ואם על ידי יסורים של שעה קלה, קלה בערך הזמן דחיי הנשמה קודם מאורע זה ושלאחר מאורע זה, תבוא תועלת נצחית לכל הזמן

העבר והעתיד, הרי לא לבד שלא הי' מערער על היסורים, אלא כלשון הנביא (ישעי' יב, א) הי' אומר 'אודך הי' כי אנפת ב'י'.

מובן שעדיין נשאר מקום לקושי נוספת, למה בכלל סדר הבריאה הוא כזה שכדי לזכות לטוב צריך לעבור ענינים של לא-טוב, וכמו עקירת השן או הניתוח בדוגמאות הנ"ל, או בכללות יותר, מפני מה אין הקב"ה נותן לכל אחד ואחד כל צרכו במתנת חיים, בלי כל יגיעה מצד המקבל, ואדרבה, רז"ל אמרו לפוס צערא אגרא, הרי מצד שהקב"ה הוא עצם הטוב לכאורה הי' צריך להשפיע כל הצרכים מבלי שהמקבל יעשה מה בזה? וגם ענין זה מבואר בארוכה בספרינו הקי' ואין כאן המקום לזה.

והשי"ת יצליחו בתלמוד תורה ביראת שמים טהורה, מבלי להיכנס בפלפולים וקושיות, ויאמין בהוי' אמונה שלמה ותמימה שהוא עצם הטוב, ובמילא יש לסמוך בהחלט שכל דרכיו טובים וישרים והצור תמים פעלו, וילך לבטח דרכו, דרך התורה והמצוה, ובעומק יותר באים לעבודת הבורא בכיוון זה ובשמחה על ידי קביעת עתים ללמוד תורת החסידות.

בענין פרנסת אמו שתחי', מסרתי למשרדי לעיין אם אפשר לעשות דבר מה בזה, ויכתבו אליו.

בברכה.

ב'תכד

ב"ה, כ"ב שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

זיינער צייט האב איך באקומען א פ"נ וועגען אייער זון . . . עס וואלט געווען נויטיג צו וויסען, צי איז ער געבארען געווארען בטהרה (ד.ה. אז צו יענער צייט האט זיין מוטער אפגעהיט די דינים פון גיין אין מקוה) לויט דער תורה הקי', ווארום אויב חס ושלום וחי', עס איז ניט אזוי, דארפמען וויסען וועגען דעם, און טאן פאסענדע ענינים אום לכל הפחות אין א באשטימטער מאס צו פאריכטען דאס אויף וויפיל עס לאזט זיך, און וויבאלד דאס איז א זאך וואס איז נוגע צו געזונט דארפמען וויסען די אמת ווי דאס איז געווען, ווארום ווען מען וויל באזייטיגען א ניט גוטע זאך צושטאנד, מוז מען באזייטיגען פריער די סיבה וואס עס האט פאראורזאכט אזא ניט

קפג

אדמו"ר שליט"א

געוואונשענעם צושטאנד און טאן מיטלען אין פארבינדונג מיט דעם, און
השי"ת זאל אייך העלפען איר זאלט קענען אנזאגען גוטע בשורות בכל הני"ל.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

מזכיר:

ב'תכה

ב"ה, כ"ג שבט, ה'תשי"ד

ברוקלין.

שלום וברכה!

זה עתה קבלתי מכתבו מח"י שבט, וממהר אני לענות עליו, כי נבהלתי
לסיום המכתב שמחמת מצב בריאותו "אפשר מאד שאתפטר מכהונתי בימים
הקרובים". ואף שתקותי חזקה שאין זה אלא קא-סלקא-דעתך והוה-
אמינא, אבל גם על זה יש להצטער, כי אפילו קס"ד עושה רושם על מרץ בעל
הקס"ד ואפילו בסביבתו.

ובודאי לדכוותי הנמצא על אתר באה"ק ת"ו אין צורך באריכות
וביאור ההכרח שכל אחד ואחד ממחנה החרדים לא רק יעמוד על משמרתו
בחיים הציבוריים, אלא עוד יוסיף אומץ בזה, כי מרובה מדה טובה ממדת
כו', ואם הצד שכנגד מגייס כל כחותיו, הרי על אחת כמה וכמה שצריך להיות
זה במחנה החרדים.

ומה שכותב בענין מצב בריאותו, הנה ידוע פתגם רבינו הזקן בעל התניא
והשו"ע בענין היוקר והחשיבות של גוף האיש הישראלי, וכבר פסק הרמב"ם
(הלי דעות רפ"ד) שהיות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא, אבל בטח יש
לסדר העבודה באופן כזה שלא יגע בהבריאות, ואז אדרבה, העבודה משמשת
צנור וכלי לחיזוק הבריאות, מלבד המובן בפשטות ועל פי דין תורתנו בענין
אכלושי דמחוזא (ב"מ עז, א. ועיין ברא"ש שם), הנה פשוט הוא ברוחניות
שפעולות בהרמת קרן ישראל סבא, ובפרט כשתהיו עמלים בזה, ממשיכות
נתינת גשמיכם בעתם, וכמבואר בספרי פולין, גשמיכם מלי גשמיות.

בכבוד וברכה.

המחכה לבשורות טובות.

ב'תכו

בי"ה, כ"ג שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג והרה"צ הווי"ח אי"א נוי"נ בנשי"ק כו'
מוה"ר יחיאל שליט"א

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מבשר טוב אשר שידך את בתו מרת חוה יהודית
תחי' וקבעו את זמן החתונה לראשון דר"ח אד"ר הבע"ל.

ויהי"ר מהשי"ת שיהי' למזל טוב מזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת ובבנין
עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי
תורת החסידות וכת"ר וזוג' הרבנית שיחיו ירוו מהם רוב נחת חסידותי.

בכבוד ובברכת מזל טוב מזל טוב.

ידוע מרז"ל משנכנס אדר מרבין בשמחה (הובא להלכה במג"א סתרפ"ו
ס"ה. ועיין שו"ת חת"ס תאו"ח סק"ס ונמוקי או"ח שם – לבעהמ"ס
מנח"א) ועפמשי"כ ברמ"א או"ח סתקס"ח ס"ז הוא מן אד"ר. וא"כ לשו"ת
הגאונים ומהרי"צ גיאת (הובא בטאו"ח סת"כ. וראה בס' [ש]הובאו בשד"ח
פאת השדה כללים ס"ק פב) איחזקא שמחת ג"פ: אדר, ר"ח ושמחת חו"כ.
וחזקה על להבא.

ב'תכו

מוה"ר יחיאל: גרסנר.

ב'תכז

ב"ה, כ"ג שבט, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ וכו'
מוהרבא"ג שי

שלום וברכה!

... עתה הגיע לידי הדו"ח של האסיפה השנתית תשי"ב של מועצת הרבנים במרוק, וראיתי שם ג"כ סקירה קצרה אדות מצב החינוך בעיירות הגדולות, ונבהלתי ממיעוט הדמות של עבודת אהלי"י, וכנראה הוא רק מחסרון השתדלות בפירסומה, כי בכמה מקומות בדו"ח ניכר שיחס טוב להם לליובאוויטש. ואף שמאידך גיסא אפשר אין כדאי להגדיל פירסום עבודת ליובאוויטש ביותר, שלא תשלוט עינא בישא וקינאה, אבל לעבור בשתיקה גדולה כ"כ הרי זה קצה השני שג"כ אינו רצוי כמובן. כנראה על פי הנחה שלהם ידפיסו גם דו"ח משנת תשי"ג ובטח עדיין יש זמן לתקן שם, על כל פנים בחלק, את הנ"ל.

כן ראיתי בדו"ח הנ"ל שמזכירים כעייירות ראשיות את עיר פאס, דאר-לבידא, מוגדור, פור-ליוטי, שע"ע כנראה לא השתדלו מליובאוויטש להוודע אדות מצב החינוך שם, ואפשר כדאי להשתדל בזה.

בברכת הצלחה המחכה לבשורות טובות בכהנ"ל.

ב'תכז

מוהרבא"ג שי: מזהיר בנימין אליהו גורדצקי. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ו בכת, ובהנמנו בהערות שם.
דאר-לבידא: היא קסבלנקה.

ב'תכח

ב"ה, כ"ג שבט, תשי"ד
ברוקלין.

לאניש והתמימים אשר במאנטרעאל
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

נעם לי לקבל פ"ש מהם בתחלה ע"י הרה"ח ווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
כו' מוה"ר בן ציון שי' שם טוב שדי"ר שביקר ע"פ בקשתי גם בבית כמה מהם,
ואח"כ ע"י הנוסעים מהתם להכא ליום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מנהיג דורנו.

חדוה תקיעא מסטרא דא על כללות הפ"ש אשר ת"ל נתרבה גבולם
בכמות — כן ירבו — ובכ"י תקיעא מסטרא דא על המצב בנוגע לאיכות, אשר
אם גם ה"י המצב נשאר כמקדם, הרי לא זהו התכלית והכוונה, כי פסק
התורה היא שצ"ל מעלין בקדש ובפרט ע"פ מרז"ל שכל מי שלא נבנה בית
המקדש בימיו ה"ז כאילו כו' ובפרט כמו שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר במשל
שאפשר להשאר על מכונו מעמדו ומצבו כשחולכים במישור, אבל כשמטפסים
על הר משופע ביותר, רק שני דרכים ישנם אז, אם לטפס ולעלות מעלה או
ח"ו לרדת מטה ...

בהנוגע להמוסד שנקרא מכבר בשם ישיבה, הנה למרות כל הזירוז
והשתדלות, נמצא הוא במצב של תלמוד תורה (אלא שהכתירו זה באמריקא
בשם ישיבה קטנה) ואף שהכריחו כמה אברכים להשאר שם, לא עורר זה
כנראה כלל וכלל את ההנהלה לעמוד על המצב לעשות את המוסד מתאים
לשמו אשר קרא לו נשיאינו, היינו ישיבה. ונקרא ג"כ ישיבת תומכי תמימים,
וכבר מבואר בכמה שיחות ובכמה מאמרים ג"כ ענינו של תמים, שצ"ל
חלימוד והעיקר ההשגחה באופן מתאים לזה, ועד כמה רחוקה המציאות לא
רק מהטוב, אלא אפילו מהנכון, הרי רואים הם על אתר ...

ב'תכח

קטע נדפס בלקו"ש ח"א ע' 225, והושלמה ע"ם העתק המזכירות.
כמו שמבאר: ראה גם לעיל ח"ז אגרות איתחם. בריג.
ישיבה . . . תלמוד תורה: ראה גם לעיל ח"ז אגרת בריב.

כיון שאסתכל באורייתא וברא עלמא הן עולם הגדול והן עולם קטן זה האדם, הרי כל תיקון בהנוגע לאדם צ"ל קשור ג"כ בעניני תורה, ולכן בודאי יוסיפו ג"כ בשיעורי לימוד בתורת הנגלה ובתורת החסידות הן ברבים והן ביחיד וכן בעניני התועדות, והרי עמהם הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מזקני אנ"ש הרב מוה"ר פרץ שי מאצקין שיכול להקדיש רוב זמנו לענינים אלו והם יקילו מעליו טרדותיו בנוגע לפרנסה גשמית והוא יקל מעליהם (עכ"פ ישתדל בזה) טרדותיהם בפרנסה רוחנית.

ויהי רצון מהשי"ת אשר ע"פ מה שנדבר בעת ההתועדות דיום ההילולא הרביעי מיום ההסתלקות, שאף שהיו שלש שנים ערלים ובשנה הרביעית רק בענינים של קדושה מצ"ע, הנה בשנה החמישית יתוסף במחנם ובהד' אמות של כאו"א תבואתם, הן תבואת השדה והן תבואת הכרם, וכמבואר עניניהם בכמה מקומות בדא"ח ויהי" כפי סיום הכתוב אני ה' אלקיכם ופרש"י אני ה' המבטיח על כך ונאמן לשמור הבטחתי, ואלקיכם – כחכם וחיותיכם, בכ"ז.

המחכה לבשו"ט בהקדם ומברכם בהצלחה מופלגה בכל הנ"ל הן בענינים הכללים והן בעניניהם הפרטים אשר הא בהא תליא.

ב'תכט

ב"ה, כ"ג שבט, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים עוסק
בצ"צ מוה"ר סעדי שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל שני מכתביו ממידלעט, והעיקר אשר כבר ראה במוחש שמשפיע כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אשר עלה בידו לתקן בענין המורים ושאר הענינים. והשי"ת יצליחו לראות במוחש המשכת ההצלחה בכל ענינים הנ"ל תכה"י, ויזכה השי"ת את כאו"א מאתנו להיות צנורות מתאימים וממוצעים המחברים (ולא כו' ח"ו).

ב'תכט

מוה"ר סעדי: ליברוב. אגרות נוספות אליו – לעיל ב'שסו, ובהנסמן בהערות שם.

נהייתי במאד ממ"ש ע"ד התחלת השפעה גם על בע"ב, וכמו שכתבתי לו מכבר ... מובן ג"כ שצריך לחפש עצות ודרכים איך להשפיע גם על סביבות מידלעט ...

נשלחה מכאן חבילה של איזה מאות ספר התניא, שהו"ל זה לא כבר כאן, ומספר טופסים מהם יושלח גם לו, ובמילא ישמש גם זה סיוע בכל הני"ל ...

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש המחכה לבשו"ט,

מ. שניאורסאהן

נ.ב.

בענין אופן ותכיפות הלימוד עם הקטנים ואכילתם, וכן מסידור כתות נפרדות של ילדים וילדות – הנה על שתי נקודות יש לשמור:

(א) שלא יהי לתושבי המקום מקום לומר באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה (ובלאה"כ פירוד הני"ל, הנה מגיל ידוע – מתאים לטבע אנשי המקום – מוכרח הוא).

(ב) ניט איבערציען די סטרונע – ובהתאם להני"ל יסדר הענינים, ומה טוב אם היתה שיטה אחת בהנהגה בזה לכל מוסדות אהלי"י אשר במרוק.

ביתל

בי"ה, כ"ד שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הארוך נעם לי לקבל מכתבו מטי"ז שבט בו כותב אודות מצב פרנסתו וכן ע"ד השיעורים שלו ומסיים שבבית החרושת שם עובד הנה העובדים שמה אינם פרומע.

הנה נשען על המבואר בתניא בארוכה איך שכל אחד מישראל יש לו אהבה מסותרת ונכלל בה גם דחילו והיא ירושה לנו מאבותינו, א"כ הרי אינם חסרים אלא מעורר שיגלה בפניהם את הנקודה פנימית שלהם וע"י הרוח חיים נעשה מניצוץ זה אבוקה גדולה שתאיר את הגוף ונפש הבהמית שלהם ואחרי זה גם ביתם וסביבתם, וכיון שפרנסתו הגשמית באה לו עכ"פ

קפט

אדמו"ר שליט"א

בחלקה הגדול בבית החרושת זה הנה קרוב לאמר שגם פרנסתו ברוחניות מקומה שם והוא ע"י הני"ל וכשעושים במרץ המתאים מצליחים . . .

בודאי הנה נוסף על השיעורים שיש לו שמזכיר במכתבו יש לו ג"כ שיעור בלימוד הלכות הנוגעות בחיי היום יומים אשר רובם ככולם בחלק אורח חיים והשי"ת יצליחו בכל הני"ל.

בברכה לפרי בהרחבה.

ב'תלא

בי"ה, כ"ד שבט, תשי"ד

ברוקלין

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכי שבט שמציעים לו לעבוד נגד המיסיון ר"ל.

הנה אינו כותב פרטים באופן העבודה, ובכל אופן עבודת הצלת נפשות אינה זקוקה לחסכמה ממי שהוא ואופני העבודה צ"ל באופן שתביא תועלת הכי גדולה כמובן, והשי"ת יצליחו בהני"ל ובשאר עניינו.

בברכת חצי בעבודה בכרם חב"ד.

תמה אני ובייחוד על חילוף קשר התפלין מחב"ד לפולין אחרי שחכל מודים שהרב המגיד ממלא מקום הבעש"ט, מסר דוקא לרבינו הזקן לערוך ש"ע ובכל מדינת פולין נקרא בשם "חרב" סתם ואם מפני סיבות ישנן מחוראות רבינו הזקן שלא קבלו עליהם אבל לאחר קבלת איזה פס"ד שלו בפועל, ואח"כ לחזור בו זהו דבר תמוה ומופרך. והשי"ת ינחחו במעגלי צדק ואמת.

ב'תלא

נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 258, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
לעבוד נגד המיסיון: ראה לקמן אגרת ביתע (כסופה).

ב'תלב

ב"ה, כ"ד שבט, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

פרופ' יחזקאל שי קוטשר שי

שלום וברכה!

נעם לי להכיר את כבודו ולשוחח אתו בכמה מהבעיות העומדות ברום עולם של הנוער הישראלי בפרט. ועל פי פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר בהפגש שנים מישראל הנה נוסף על הטובה הנצמחת לשניהם, צריכה הפגישה לגרום טובה גם לזולת, הנני מקווה שגם פגישתנו תביא תועלת להמושפעים ולהסביבה.

ובפרט בהנוגע לנוער, כי האדם עץ השדה, אשר כל שנוי קל בשתיל אילן רך, ועל אחת כמה וכמה בגרעין יכול להשפיע על כל מהלך חי האילן לטוב או למוטב ח"ו, וביחוד בימינו אלה, אשר לא ברחוב בלבד נושבות רוחות הרסניות, אלא שחדרו ג"כ למוסדות חינוך ואפילו לשיבות, הרי גדולה פי כמה האחריות (ובדרך ממילא גם הזכות) של כל אלה שבידם להשפיע וקולם נשמע בין הנוער.

אשר מחנכים ובעלי השפעה אלה להביט על עצמם כשלוחיו של הקב"ה במקום פלוני ובזמן פלוני להאיר לברר לזכך ולקדש את סביבתם בנר מצוה ותורה אור והמאור שבתורה.

שבכח מאור זה להחזיר למוטב אפילו את אלו ששטו מן הדרך עד קצה האחרון, וכמרז"ל (איכה רבה בתחילתו, פתיחה ב'), ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בכבוד ובברכת הצלחה במילוי שליחותו קדושה זו מתוך הרחבת הדעת.

ת"ח על אשר שלח לי לקריאה מאמרו "הרקע הלשוני של מגילת ישעיה", ומוסג"פ כבקשתו.

ב'תלב

פחגם: ראה גם לקמן אגרת ב'תקצב.

דרך אגב, מה שמבאר, בסיום מאמרו, בענין שני מלים בתורתו של ר' מאיר, שזה הי' טופס המוני או מושפע מטופס כזה כו' הנה לדעתי אין מקום לביאור זה, מאחר שמקובל הי' ר' מאיר כריש הלבליין בימיו, וכסיפור רז"ל שהי' כותב מזכרוננו ואח"כ מעתיק מזה בדיוק היותר גדול (מגילה יח, ב), ומוכרח ג"כ מאחד השנויים שבתורתו של ר' מאיר שכתוב בה "טוב מות" במקום טוב מאד (בראשית רבה ט, ה), שזה אדרבה מעיד על רעיון וביאור עמוק, ולא על נוסח המוני, ובפרט שגדולי הדור שבחווהו במקצוע הספרות (עירובין יג, א; גיטין סז, א; קהלת רבה ב, יז).

ב'תלג

ב"ה, כ"ד שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון כ"א שבט אין וועלכען איר שרייבט וועגען דעם ענין פון געבען א נאמען אייער אייניקעל, וואס דאס איז געטאן געווארען דורך דער שוויגער פון אייער טאכטער שיחיו.

לויט ווי עס שטייט אין ספרים, איז געבען א נאמען צו א געבארענעם קינד דארף דאס געטאן ווערען דורך דעם פאטער און מוטער.

זעלבסט פארשטענדלעך אז זיי קענען איבערגעבען וועמען צו כאן דאס אין זייער נאמען, און אויב אין דעם פאל איז דאס ניט געטאן געווארען אזוי, דארפמען זעהען אז אייער טאכטער מיט אייער איידים זאלען זיך צונויפריידן און קומען צו א געמיינזאמען הסכם וואס פאר א נאמען צו געבען דאס קינד.

און אזוי ווי מען האט שוין געמאכט א מי שברך און דאס קינד האט שוין א נאמען, דארפמען דעם נאמען ניט אויפגעבען חס ושלום, אבער דאך קען מען צוגעבען נאך א נאמען, און השי"ת זאל אייך העלפען מיט אידישן נחת פון אלע אייערע מתוך הרחבת הדעת.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

ב'תלד

ב"ה, כ"ה שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

דאס וואס אייער פרוי וועט נעמען אויף זיך צו אנטאן א שייטעל מיט א פרייליכער הארץ, און וועט זיך ניט שעמען פאר די וואס וועלן — אפשר — אפלאכען פון דעם, וועט איר זכות זיין גרויס בפרט, זייענדיג פון די ערשטע אין דער סביבה צוריק צו בריינגען דעם מנהג בנות ישראל הכשרות, און עס איז שוין באוואוסט ווי די רז"ל האבן מפליג געווען אין דער מעלה פון צו זיין א מזכה את הרבים.

עס קען זיין אז צייטווייליג איז דאס שווער צו טאן צוליב דער הוצאה אויף דעם, איז דא פראג א ספעציעלע קאסע וואס מען לייט אויס אויף אזעלכע צוועקען, אויף אויסצאלען אויף א לייגענערן צייט, בכדי צו ערמעגליכען דאס יעדע איינע. און דעריבער איז ניט כדאי צו אפלייגען דאס, און באלד ווי איר וועט באקומען דעם בריף, זאלט איר שרייבן אויף וואס פאר א נאמען און וויפיל אויסשרייבען דעם טשעק, וועט מען דאס גלייך ארויסשיקען, און השם יתברך זאל אייך מצליח זיין.

ב'תלה

ב"ה, כ"ה שבט, תשי"ד
ברוקלין

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו מבקש תיקון במה שנסע באניי כו' הנה יעשה לו קביעות בלימוד הלכות שבת והוא מובן מלבד הענין שזוהו באותו דבר עפ"י המבואר ג"כ בקונטרס אחרון לרבינו הזקן בסופו להיות בקי בהלכתא רבתא לשבתא, וכן בלי נדר הנה בכל עשי"ק יתן איזה פרוטות לצדקה וביום השי"ק

ב'תלד

נדפסה בלקו"ש חב"ג ע' 348, והוגהה ע"פ העתק המזכירות.

גופא יהי' לו שיעור נוסף בלימוד פנימיות התורה היא תורת החסידות, וחשיית יצליחו שיקויים בו האמור בחקו"א שמוחלין לו כל וכו'.

בברכה להצלחה בענייניו ובכל הנ"ל בפרט.

ביתלו

ב"ה, כ"ה שבט, תשי"ד

ברוקלין

שלום וברכה!

זה מזמן שנתקבל מכתבו בו מביע משאלות לבבם לטובה שלו ושל זוגתו תחי' להתברך בזחור"ק וכשאהי' על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אזכירם להנ"ל.

והנה ידוע מכתבו של רבינו הזקן אשר סגולה להולדת בנים הוא הענין דאהבה ויראה אשר אהבתו ויראתו ית' נקראים בשם בן ובת ברוחניות וכנדפס מכתב זה בארוכה בסידור מאה שערים בסופו ובמילא צריך הוא לקבוע שיעור לימוד נוסף בתורת החסידות.

מובן שצריך לשמור הוראות הרופאים כיון שלכל דבר צ"ל אחיזה בדרכי הטבע, וכן שזוגתו תחי' תתן איזה פרוטות לצדקה קודם הדלקת הנרות בכל עשי"ק וערב יום טוב וכן יבדקו עוד הפעם את המזוזות והתפילין שלו, כן חי' מהנכון לברר אם בהשידוך שלהם לא נגעו מעין פגיעה בכבוד של בן או בת ישראל.

וחשיית יצליחו לבשר טוב אשר נפקדה זוגתו תחי' ובטח כהוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר לא תפרסם לקרובי' מזה עד שתכנס לחדש החמישי להריונה, במלת פרסום הכוונה רק באופן הנ"ל אבל מובן שתספר לו וכן להרופא המטפל בזה וכו' וחשיית יצליחם.

בברכה המחכה לבשו"ט.

ביתלו

ידוע מכתבו: ראה גם לעיל ח"ז אגרת איתחקק, ובהנסמן בהערות שם.
לא תפרסם: ראה גם לעיל ח"ז אגרת בקנה, ובהנסמן בהערות שם. לקמן בחנב.

ב'תלז

בי"ה, כ"ז שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... והשי"ת יזכהו ויצליחו ואת ב"ב שיחיו שידעו אשר שלוחים הם
מנשיא הדור כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע להפיץ נר מצוה
ותורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות הדרכותי ומנהגי ובמילא
אין להם להתפעל אם יש מנגדים על זה ודיו לעבד להיות כרבו שהיו מנגדים
על הבעש"ט ורבינו הזקן וכ"ק אדמו"ר כל אחד בדורו אלא שבימינו זכינו
שעל ידי המסירת נפש של נשיאינו הנ"ל ושבימיהם נתגלה ונתפרסם נצחון
החסידות. שבמילא כל הקמים נגדה ובהדרכים של אביגדור וכו' הרי תומ"י
נתגלה קלונם ברבים ומפלתם בטוחה מבראש ואם לפעמים מתארך קצת הרי
זה אך ורק מפני שהחסידים נותנים להם תפיסת מקום ובמכש"כ וק"ו שידוע
עד כמה הצטער רבינו הזקן ממה ששתה כוס תה בבית מנגד ...

ויה"ר מהשי"ת שיקויים יתמו חטאים ולא חוטאים.

בברכה — המחכה לבשו"ט.

ב'תלח

בי"ה, כ"ח שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על שאלתו במכתבו שבדעתו לשלוח את בנו ... שי' ללמוד
בישיבת תומכי תמימים בברוקלין, דבר נכון הוא כי הרי חינוך הבנים הוא
מצות עשה (עיין בהקדמת רבינו הזקן לשער היחוד והאמונה) ובמילא בטח
קיומה ימשיך ג"כ תוספת ברכה והמשכת אור ומאור ברוחניות ובמילא גם
תוספת בעיניים הגשמיים המצטרפים לו ולב"ב שי' בכלל.

ב'תלח

חינוך ... עשה: השוה לעיל אגרת בשלה.

קצה

אדמו"ר שליט"א

והשי"ת יצליחו להפיץ אור תורה ונר מצוה ומאור שבתורה זוהי תורת
החסידות בסביבתו מתוך הרחבת הדעת ופרנסה במנוחה.

בברכה.

ב'תלט

ב"ה, כ"ח שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אשר התחיל בהנחת תפילין ימים אלו ומתכוון להבר
מצוה שלו ולומד את המאמר ד"ה איתא במדרש תהלים ע"מ לחזור אותו
בחבר מצוה שלו.

הנה יה"ר מהשי"ת שיתבונן לעתים תכופות בהכוונה של מצות תפילין
כמבואר בשו"ע ומבואר ג"כ בתניא פרק מ"א ליבטל וליכלל בחי' חכמתו
ובינתו כו' דהיינו שלא להשתמש בחכמתו ובינתו שבנפשו בלתי לה' לבדו וכן
ליבטל בחי' הדעת שבנפשו כו' שהן יראה ואהבה שבלבו כו' והעיקר שיקיים
זה בפועל היינו לחוסיף בהתמדה ובשקידה בלימוד התורה ושיהי' זה
במסירה ונתינה מיט א צוגעטראגענקייט שאז יהי' זה ג"כ בהצלחה.

בטח אומר אחר התפלה איזה קאפיטלעך תהלים וכן נותן קודם התפלה
איזה פרוטות לצדקה כמנהג חברי את"ה – איגוד תלמידי הישיבות –
והשי"ת יצליחו.

בברכה.

ב'תמ

ב"ה, כ"ח שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מ'י שבט, בו כותב ע"ד מצבו המשפחתי וכן אשר יש לו קביעות עתים לתורה, אף כי אינו מפרטם בפרטיות, ובודאי יש לו קביעות עתים הן בתורת הנגלה והן בתורת החסידות אשר כלשון הזהר חק' הנה נקראת היא נשמתא דאורייתא, וכשם שגילוי הנשמה יותר פועל בריאות נוסף בתנועות הגוף ובבריאות עד"ז הוא גם בנמשל אשר לימוד פנימיות התורה פועל חיות נוסף בנגלה דתורה, ואם בכל הזמנים ובכל המקומות צריך הי' להשתדל ביותר וביותר בתוספת חיות בעניני תורה ומצות, על אחת כמה וכמה בדורנו זה בעקבתא דמשיחא, ובטח האריכות בזה אך למותר.

בודאי נודע לו מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע על דבר השיעורים השווים לכל נפש, והם: (א) אמירת שיעור תהלים — כפי שנחלק התהלים לימי החדש — בכל יום אחר תפלת שחרית, (ב) לימוד פרשה חומש עם פירוש רש"י מפרשת השבוע (ביום א' מהתחלת הסדרה עד פ' שני, וביום שני מפרשת שני עד שלישי וכו'), (ג) שיעור לימוד תניא, כפי שנחלק התניא לימות השנה, ומשתדל לקיימם,

והשי"ת יצליחו בפרנסה בגשמיות ובפרנסה ברוחניות בהנוגע לו לזוגתו ובנם שיחיו.

בברכה.

ב'תמא

ב"ה, כ"ט שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מ'י שבט, הנה במה ששואל עצה איך לחקל מעליו הנסיון בחטא הידוע.

ישתדל שידע בעל פה איזה פרקים משניות, ואיזה פרקים תניא וגם חדרוש בלקוטי תורה סוף פרשת קדושים ד"ה והדרת פני זקן, אשר אז גם כשאננס חוזרים בעל פה שמורים הם במוח הזכרון וכמובן גם כן על פי המבואר בלקוטי תורה בהוספות בסוף ספר ויקרא. ובשעות הפנויות יחזור את הני"ל בעל פה באופן שבכל יום יעבור לכל הפחות על פרק אחד תניא ומשניות.

מובן אשר כל זה צ"ל בלי נדר ושלא בזמן סדרי הישיבה, וירבה אומץ בלימוד תורת העגלה ותורת החסידות וישמור על בריאות הגוף אשר כל הני"ל יסייע בידו במלחמת היצר, והשי"ת יזכך את מוחו ולבו לעשות חיל בתורה ומצות.

ולקראת יום הולדתו, הנה יה"ר מהשי"ת ששנה זו תהי' שנת הצלחה אצלו בתורת העגלה ותורת החסידות וקיום המצות בהידור.
בברכה.

ב'תמב

בי"ה, כ"ט שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מעש"ק וכשהייתי על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הזכרתיו ואת זוגתו שיחיו למילוי משאלות לבבם לטובה.

ומה שכותב בסיבת הדבר שלא עשו עד עתה דורכבלאזונג, הנה מתחלה צריך לברר אם נצרך לעשות כזה, היינו אם הצנורות אינם פתוחים ורק אז לעשותו, ומה שכותב שזהו קשור ביסורים גדולים ל"ע, הנה פלא בעיני הדבר, כי כאן זהו מעשים בכל יום ולא שמעתי שיתאוננו על יסורים גדולים וכו'.

נהניתי ממ"ש ששומר שלשת השיעורים השווים לכל נפש בחומש תהלים ותניא הידועים, מובן מעצמו שצ"ל זה בלי נדר, ובמילא אם באונס נחסר לפעמים לא על זה היא הכוונה ובטח במקרים כמו אלה ממלא בימים שלאחריהם.

בטח בדקו אצלם המוזות במשך י"ב חדש האחרונים, ואם הוא יתר על זמן זה, כדאי לבדוקם, והשי"ת יזכהו ויצליחו לבשר טוב במילוי משאלות לבבם לטובה.

בברכה.

ב'תמג

ב"ה, אדר"ח אד"ר, תשי"ד
ברוקלין.

הנהלת אגודת חב"ד אשר באה"ק ת"ו
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

לפלא שזה זמן רב שאין מהם כל מכתב. וגם על המברק שלי ליום היארצייט הילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע מנהיג הדור הוא יום עשירי בשבט ששלחתי להם מברק בקשה להודיע לכפר חב"ד וכן לכל מוסדות חב"ד אשר באה"ק ת"ו להתועדות ביום ההילולא ובהתעוררות לפעולות טובות, נשען על הידוע אשר לא עזב הרועה את צאן מרעיתו, הנה עד היום לא הגיעני אישור קבלת המברק והעיקר לאיזה ממוסדותינו מסרו את הנ"ל, ועיקר העיקרים בהמעשה בפועל אשר בא עי"ז, ובטח ימלאו את כל הנ"ל בהזדמנות הכי קרובה ות"ח מראש.

(ב) כן אתפלא אשר אחרי שבקשתי זה כ"פ להודיע מהמתרחש במה שיכול להיות נוגע למוסדות חב"ד ועבודת חב"ד . . . ומלבד הידוע בספרים ולא רק בספרי חסידות ומובן גם בשכל הבריא, אשר כל איש ואשה אינם רק פרטים אלא אשר פעולותיהם נוגע גם להכלל כי כאו"א מהם הוא שלוחו של מקום להאיר סביבתו באור האלקי, ואם רוצים להצליח בהד' אמות הפרטים אי אפשר זה אלא ע"י מילוי שליחותו של המקום ב"ה שהוא הבע"ב הן על הכלל והן על הפרט, הרי תפקיד מיוחד לחסידי חב"ד — אשר כיון שנשיאינו השקיעו בהם כחות מיוחדים והטילו עליהם תפקיד מיוחד שיסודו אהבת

ב'תמג

נדפסה בלקו"ש ח"כ ע' 620, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
המברק שלי: דלעיל בתב.

ישראל וכפירוש רבותינו נשיאינו שהכוונה בזה אפילו לאחד הנמצא בקצה העולם אף שמעולם לא ראה אותו וכו'.

עליהם להשתדל במרץ היותר גדול לדעת מהמתרחש בסביבתם ובעירם ובכל מקום שידם מגעת ויכולה להגיע ולחפש עצות איך לפעול בזה בהדרכים אשר חורונו רבותינו הקי'.

וכנ"ל — רק זוהי הדרך היחידה של החסידים שבה יכולים להצליח בענייניהם הפרטים להשמר מאדם רע ומפגע רע ולהצליח בפעולות טובות בתומ"צ ובצרכיהם הגשמיים והרוחניים — שלהם ושל ב"ב שיחיו.

ג) זה כ"פ שרמזתי ע"ד כל הנ"ל ולדאבון לא בא לפעולות ממשיות וכיון שאין בידי ברירה כמו שאין להם ברירה הנני כופל עוה"פ ועוה"פ וכולי האי ואולי.

לימוד זכות אחד ישנו לי, שמצב רוחם עתה הוא היפך ציווי הכתוב ויגבה לבו בדרכי השם, ובמילא נמצאים בכיווץ וצמצום, וכבר כתבתי גם בשבועות האחרונים כ"פ, שלא זוהי הדרך להצליח הן בהכלל והן בהפרט, ואדרבה הצמצום הוא שרש הדינים ומוכרח הדבר אשר יעבדו בכל עניי חב"ד בהתפשטות ובהתרחבות כרצון והוראת כ"ק אדמו"ר, וכשיקיימו הציווי עבדו את ה' בשמחה הרי שמחה מבטלת דינים ופורצת גדרים,

וכבר ידוע עוד בימי רבנו הזקן שהוא הי' המיסד חסידות חב"ד — תורתה הדרכותי ומנהגי' — שרבו הקמים עליו ובראשם אביגדור שבא ג"כ בעלילות שוא אבל עד מהרה נתגלה קלונו ברבים אף שעלה בידו להטות גם לב אותם שאינם בקיאים בתעלולי היצה"ר, ובכ"ז היתה מפלתו שלימה וסופו בזוי ונצחון החסידות הי' במילואו כעבור איזה שבועות — ואח"כ הלכה והתפשטה ביותר וביותר וכבשה לבבות רבבות מישראל. והאריכות בזה מיותרת כי ידועים כל הפרטים.

ועאכ"כ לאחר שעברו שבעה דורות מזמן רבנו הזקן והחסידות הולכת ומתפשטת ברוחניות ובמילא גם בגשמיות אשר אם גם יקום עלי' בזמן מן הזמנים אדם שפל ונבזה הרי אין להתפעל כלל וכלל כי כל החוצפה של הנבזה הוא רק מזה שרואה שיראים ממנו והפחדתו עושה רושם שאין מתועדים כ"כ בהיומי דפגרא וכיו"ב. אבל אם הי' רואה תומ"י — שמגלים קלונו ומספרים כל האמת אודותו כפי שהוא, הרי כמבואר בתניא הי' מאליו בטל ומבוטל וכמו שהי' אביגדור מחזר אח"כ על פתחי החסידים ומקבץ עזר . . .

והנה אין צועקין על העבר, ובאתי רק בנוגע להעתיד אשר להצליח

בעניניהם הפרטים, נוסף על העסקנות החבדייית בכלל, מוכרח שלא יתנו מקום כלל להפחדות שאין בהם ממש . . . כדונג ימס, עד שגם הם בעצמם יראו שאין בו ממש וכל העגמ"י שגרם הוא רק מפני שנתנו מקום להמציאות שלו. ובדרך זה הנה יראו גם בעיני בשר הצלחה בעניניהם הפרטים ובענינים הכללים.

אקווה ששורתי אלה המועטות יספיקו שינקטו בדרך אבותינו, וע"פ ציווי תוה"ק, שאף שיתמו חטאים ולא חוטאים, הנה יחד עם זה כל מציאות הקליפה היא, כמבואר בתניא פכ"ט, שלגבי קדושת נפה"א שבאדם נתן לה הקב"ה רשות ויכולת להגביה עצמה כנגדה כדי שהאדם יתעורר להתגבר עליה להשפילה כו' ואזי ממילא בטילה ונדחית כו'. ואף אם הקליפה מתלבשת באדם בעל זקן ולובש לבושים ארוכים ובחיצוניות מתנהג בדרכי החסידות, הנה ידוע מאמר רבינו הזקן אשר עשו הרשע הי' לבוש סערטוק של משי.

והשי"ת יתן להם רחבות המוח ורחבות הלב הנצרכים לכל איש ישראלי ועאכ"כ לחסידי חב"ד שעליהם אמר אדמו"ר הצמח צדק, אגן פעלא דיממא אגן, שתפקידנו להאיר את העולם בנר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות, שמוכרח הדבר שיהי' ויגבה לבו בדרכי ה'.

המחכה לבשו"ט בכל הנ"ל וחותם בברכת הצלחה מופלגה בענינים הכללים ובעניניהם הפרטים שלהם וכל ב"ב שיחיו.

ב'תמד

ב"ה, אדר"ח אד"ר, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח והרה"צ וו"ח נוי"נ בנשי"ק גזע תרשישים
מוה"ר חיים שמעון זאב שליט"א

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ה שבט אשר נתקבל ער"ח אד"ר קודם

סערטוק של משי: השוה לעיל אגרת ב'שלה, ובהנסמן בהערות שם.
אמר אדמו"ר הצמח צדק: ראה גם לעיל אגרת ב'ער, ובהנסמן בהערות שם.

ב'תמד

מוה"ר חיים שמעון זאב: רובין.

נסיעתי להציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ ז"ע, והזכרתיו ואת כל אלו שכותב אודותם להמצטרך לכאו"א והשי"ת יזכה את כאו"א מאתנו לבשר איש לרעהו טובות תכה"י . . .

מה שהעיר מב"ב קט"ו ע"ב ודלא כגירסת מגילת תענית פ"ה בהנוגע לכ"ד טבת, הנה נדבר אודות זה בהתועדות דכ"ד טבת ה'תשי"ב ואם אשיג השיחה מהתועדות הנ"ל אצרפה במכתבי זה.

תי"ח על מ"ש שבביקורו על המקומות הקי הזכירני לטוב אשר כאו"א זקוק להתעוררות ר"ר בזמננו זה ובפרט בהחשך כפול ומכופל ומניעות והעלמות שונים ומשונים ויה"ר ג"כ שיקוים בקרוב מאמר הזהר שמביא במכתבו בהאי ספרא יפקון מגלותא ויקוים ג"כ סיום מאמר זה (ולפלא שלא העתיקו במכתבו והוא התיבה) **ברחמים**.

נהניתי במ"ש שמחזיק בתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר בהשיעור חומש עם פירוש רש"י ואמירת תהלים ובטח ידוע ג"כ מתקנתו שילמדו בכל יום שיעור בתניא (שנקרא עוד בהסכמת רבני קראקא תיכף להופעתו לאור בשם, תניא קדישא), וכפי שחלקו כ"ק מו"ח אדמו"ר בעצמו לימות השנה באופן שעכ"פ בשנה יסימו אותו, וכיון שבשבעות האחרונות נדפס בפעם הראשונה בארצוה"ב ביחד עם מורה השיעור לכ"ק מו"ח אדמו"ר, הנה בקשתי את הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ מוה"ר יהודא שי שמוטקין שישלח לכת"ר שי טופס אחד ובטח יאשר קבלתו.

בכבוד וברכת הצלחה בענינים הכללים ובעניניו הפרטים אשר באמת הא בהא תליא, המחכה לבשו"ט.

ב'תמה

ב"ה, אדר"ח אד"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו (בלי הוראת זמן הכתיבה) אף כי כותב אשר חצי היום לומד בישיבה וחצי השני מבזבז על הכנות ולימודי חול, ומובן הכאב

והצער על אשר בחור ואברך יודע שמבזבז זמנו ואעפ"כ ממשיך בהנהגה זו בה בשעה שהזמן הוא אבידה שאינה חוזרת ומספר השנים שניתנו לאדם הם מצומצמים כפי הדרוש לו למלאות שליחותו של הקב"ה למשך ימי חייו באריכות ימים ושנים טובות ובאופן טוב ומועיל.

ומהנכון הי' שילמוד בישיבת לוד אשר שם אין הענין דישיבת כרכים שהיא קשה ושם יוכל להמשיך באותה סביבה שהתחיל בהיותו בצרפת ואשר זה ימשיך לו תוספת ברכה והצלחה גם בחייו בתור פרט נוסף על זה שכאז"א יש לו תפקיד לפעול על הסביבה וכיון שהזמן הולך ואובד הנה ההקדס בזה ישובח. והשי"ת יצליחו ויתן בלבו יראת שמים טהורה והצלחה בלימוד בתורת הגולה ובתורת החסידות וקיום המצות כדבעי.

כבקשתו נשלח לו בחבילה בפ"ע איזה שיחות וקונטרסי ועד שישע ללמד בישיבת לוד הנה יבוא בקישור עם הרה"ח אי"א נוי"נ כו' מוה"ר עזריאל זליג שי' סלוניס בירושלים ויראה לו מכתבי זה ובמילא ימצא בשבילו חברותא או חברים אחדים שיוכל ללמוד עמהם ביחד את הנ"ל וכן שיהי' לו דיבוק חברים טובים.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

מזכיר:

ב'תמו

ב"ה, אדר"ח אד"ר, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר שלמה חיים שי'

שלום וברכה!

מוסגי"פ המענה שלי להאברך . . . וכיון שכפי שקבלתי ידיעה יש במדינת

ב'תמו

מוה"ר שלמה חיים: קסלמן. אגרות נוספות אליו — לעיל ב'רנה, ובהנסמן בהערות שם.

אביסיניע לשם נוסעים הם מקום ותקוה להפצת החסידות בפרט וידיעת התורה וקיום המצוות בכלל בין תושבי המקום וכפי שכותב הנ"ל הנה הוצאות הנסיעה והאש"ל שם הוא ע"ח הרבנות הראשית, כדאי שימצא בין התלמידים עוד שני להנ"ל (ומובן שצ"ל מתאים ללימוד אומנות השו"ב גם כן) אשר בהיותם שניהם יחד שם בודאי יוכלו לפעול באופן המתאים בהנוגע ליראת שמים וחסידות ולבשו"ט אחכה.

בברכה.

ב'תמוז

ב"ה, יום חמישי לסדר ועשו לי מקדש
ושכנתי בתוכם, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

ארגון נשי ובנות חב"ד
ה' עליהן תחיינה
סניף:

ברכה ושלוש!

איד בין געווען צופרידען צו באקומען א גרוס פון אייך און אייער ארבעט דורך הרה"ח ווי"ח אי"א נוי"ע עוסק בצרכי ציבור וכו' מוהר"ר פרץ ש"י מאצקין. איד האף אויך צו באקומען פון אייך דירעקט מער פרטיות'דיקע ידיעות, פריילעכע ידיעות, פון אייך און אייערע בני בית שיחיו בהנוגע צו תורה ומצוות, וואס דאס איז געזונט און פרנסה ברוחניות, און וואס דאס ברענגט אויך געזונט און פרנסה בגשמיות.

בא דער געלעגנהייט וויל איד נאכאמאל אונטערשטרייכען דעם געוואלדיקען זכות און די ספעציעלע כוחות וואס דער אויבערשטער האט געגעבען פרויען זיי זאלן אויפשטעלן די הויז, אז עס זאל זיין אן אמת אידישע הויז, און זיך אפגעבן מיט דער דערציאונג פון די קינדער — נוסף אויף די אנדערע מצוות בכלל.

ב'תמוז

נוסח דומה נשלח לכמה סניפים. אחד מהם נדפס בלקריש ח"א ע' 316.

אין די טעג און אין די וואכן ווען מ'לייענט אין דער תורה די סדרות וועלכע זיינען פארבונדן מיטן אויפשטעלן דעם משכן ומקדש, ווערט דארטן אונטערשטראכן, אז די פרויען זיינען געווען די ערשטע און די איבערגעגעבענסטע אין דער הייליקער ארבעט.

בויען א מקדש, דערקלערן די הייליקע ספרים, איז דא בא יעדן אידן, מאן אדער פרוי, — דאס איז די אייגענע הויז, וואס יעדע אידישע הויז דארף זיין א מקדש צום אויבערשטען. און די גרעסטע טייל פון אויפשטעלן אט דעם מקדש געהערט צו דער פרוי, ווי עס ווערט דערקלערט בפרטיות אין די רייד צו פרויען, פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע, וואס איז דא בייגעלייגט.

עס ווערט אויך דערקלערט אין מערערע ערטער אין גמרא און זהר, אז די פארשטארקונג אין דרכי הצניעות פון דער פרוי איז א זיכערער וועג אויף געזונט, פרנסה און א סאך נחת, אמת'ן נחת, פון קינדער און קינדס קינדער. דאס הענגט אפ אין יעדער איינער פון אייך, צו טאן אין דעם אליין, און אויך זעהן, אז אייערע גוטע פריינט, קרובים און באקאנטע, זאלן אויך וויסן פון די גרויסע מעגלעכקייטן וואס זיי האבן, און די הצלחה וואס איז דערמיט פארבונדן.

און דער אויבערשטער זאל העלפן, אז יעדע איינע פון אייך זאל טאן אין דעם לויט אירע פולע מעגלעכקייטן, און דאן וועט דער אויבערשטער זיכער ממלא זיין זיין הבטחה צו געבען געזונט, פרנסה און אמת'ן נחת אין א פולער מאס.

המחכה לבשורות טובות ומברך כל אחת ואחת עם בני ביתה שיחיו בגשמיות ברוחניות.

ב'תמח

ב"ה, א' אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

חברי איגוד שילה
די עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הידיעה מהרה"ח הווי"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ מוה"ר
דובער שי' בוימגארטען, אשר בש"ק הבע"ל פ' תרומה מסדרים סיום משניות
מסכת ברכות בקידושא רבא.

וחפץ ה' בידם יצליח, אשר כשם שסיימו משניות אלו כן יתחילו ויסיימו
מסכתות אחרות, וימשיכו בלימודם מתוך הרחבת הדעת, אשר אז יקוים
פסק רז"ל יגעת — ומצאת.

ידוע הטעם במה שהתחלת המסכתות היא מסכת ברכות, ובמסכתא זו
גופא, בדיני קריאת שמע, שהוא כמו שנאמר ראשית חכמה יראת ה', שזהו
ענין קריאת שמע. וכמאמר המשנה ריש פרק שני דברכות, אשר פרשת שמע
הוא קבלת עול מלכות שמים ופרשת והי' אם שמוע קבלת עול מצות.

ובזה יש לפרש גם הדיוק, אשר במצות קריאת שמע עצמה ההתחלה היא
בדיני קריאת שמע בערבין, בלילה — כי כשהאדם מתחיל בעבודת השי"ת,
הרי נמצא הוא עדיין בחשך, הן מצד העולם בכללותו, והעיקר — מצד גופו
ונפשו הבהמית והטבעית, אשר הם מעלימים ומחשיכים על אור האמת אשר
רק ה' אלקים הוא לבדו האמת ואין עוד מלבדו, וכל הנמצאים משמים וארץ
ומה שביניהם, לא נמצאו אלא מאמיתת המצאו, אשר בדרך ממילא מובן
שהוא אדון כל הארץ (וכמבואר ברמב"ם הלכות יסוה"ת בתחילתו). ותחילת
העבודה במצב כזה הוא לקבל עליו עול מלכות שמים ועול התורה ומצות
(בלשון רבינו ישעי' אחרון ז"ל), וכמו שבמתן התורה בכללותה הקדימו
ישראל נעשה לנשמע.

וזהו גם כן הפירוש בביאור הגמרא, אשר לכן מתחלת המשנה בקריאת

ב'תמח

נדפסה בלקי"ש ח"י ע' 365 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

שמע של ערבית, כברייתו של העולם, כי העולם בכללותו נברא ברישא חשיכא, חשך העלם והחיות והאור האלוקי, והדר נהורא, אור עבודת האדם שעל ידי זה מאיר אור האלקי בעולם. וכן הוא גם בחייו של האדם, שהוא נקרא עולם קטן (שבת עז, ב. ד"ה ויקם עדות, בס' המאמרים היש"ת).

ואל יאמר האדם יש לי זמן להתבונן ולהתייעץ בזה אם להתחיל בעבודה זו אם להמשיך בה וכו' ובכלל – הרי זה ענין פרטי שלו ומי יאמר לו מה תעשה.

כי כל אחד ואחת חלק הוא מכללות העולם, ועל כל אחד ואחת מוטל הציווי דפרשת שבוע זה:

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, וכדיוק רבותינו ז"ל בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מישראל.

וכמו שכל יום ויום מחוייב בתפלת השחר והערב והלילה – שכנגד תמידים וקטורת תקנוס, והקרבת הקרבנות כפשוטם צריכה היתה להיות בבית המקדש הגשמי, הרי בדוגמת זה הקרבת התפלות שבמקום קרבנות צריך להיות במקדש הרוחני, שזהו כל אחד ואחד מישראל, ומזה מובן גם כן, אשר כמו שענין המקדש הוא כמשמעו קדושה ועבודת השם שלכן נקרא בית תפלה, עבדו את ה' ביראה ועבודה זו תפילה היא, על דרך זה הוא ג"כ בכללות עבודת האדם, שהוא לדעת ולהודיע, אשר הכל ה"י הוה ויהי בדברו הנה – היסוד לזה היא והתכלית בזה היא, כנ"ל במצות קריאת שמע, יראת שמים וקבלת עול מלכותו, שזהו תכלית תלמוד תורה וקיום המצות,

וכמו שנאמר: ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' אלקינו.

ונאמן הוא הקב"ה לקיים את הבטחתו בסיום כתוב זה:

לטוב לנו כל הימים לחיותנו כהיום הזה, וכמבואר במפרשי התורה, לטוב לנו בעולם הזה ובעולם הבא.

בברכה להצלחה הן בתלמוד תורה במקהלות וביחידות, הן בקיום המצות ולהרבות בנר מצוה ותורה אור – בכל לבבך בכל נפשך ובכל מאודך במחשבה דבור ומעשה בחיי היום יומים.

ב'תמט

בי"ה, א' אדי"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום ג' הנני ממחר לענות עליו כיון שהוא נוגע לטהרת בנות ישראל, אשר אין כדאי להמשיך עוד השקו"ט ודו"ד, ותומ"י להתחיל בהתקונים שעליהם כבר יש הסכמה, ומובן אשר גם בשאר התקונים צריך להשתדל באופן המתאים . . .

במדה גדולה תלוי באיזה אופן מתחילים הדבור עד"ז אשר לעתים תכופות כשמדברים בפשיטות שזהו דבר פשוט ואינו ענין גדול ואין כאן כלל הוצאת לעז על הראשונים והעיקר שאין מטריחים אחרים ונותנים להם כבוד, אפשר להוציא כל הדברים לפועל מבלי קישוים ובפרט שכאשר כבר יתחילו בהתקונים ויווכחו כל הצדדים שאין מכוונים למעט גדולתם וכיו"ב בקל יותר יסכימו גם על שאר התקונים והענינים אף שלא ידברו אודותם עד אז.

בברכת הצלחה בכל הנ"ל.

ב'תנ

בי"ה, ב' אדי"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מג' בשלח בו כותב אודות מצב בריאותו וגם אשר סובל הוא משכנים תקיפים.

והנה בהנוגע לבריאותו צריך להתייעץ עם שני רופאים מומחים ולעשות כהוראתם והתורה נתנה רשות (שפירושו ג"כ כח) לרופא לרפאות . . .

בהנוגע למ"ש אודות שכנים רעים, הנה ע"פ רוב זהו בא מחוסר הכוונה בברכת השחר כשמתפללים שתצילנו כו' ומשכן רע, והעיקר כשאין משתדלים כראוי בהנוגע להשכן רע שבלב האדם הוא היצה"ר ובמילא כשמוסיפים בשני

הענינים הרי מדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה אלא שכמה פעמים ככה. ורואים הטבה גם בהנוגע לשכן רע כפשוטו ומהנכון לבדוק המזוזות בדירתו שיהיו כולן כשירות וגם התפילין שלו.

בברכה לבשו"ט בכל הנ"ל.

ב'תנא

ב"ה, ד' אד"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מג' תרומה, והתחלתו שמבקש בלב נשבר ונדכה כו'.

והנה אף כי זבחי אלקים רוח נשברה לב נשבר ונדכה גוי אבל הוא כשבא מפני הרהור תשובה וכיו"ב אבל כשמצליח השי"ת וממלא בקשה ואעפ"כ אינם שבעים רצון מבלי טעם מיוחד, הרי לא זוהי הדרך. וכיון שבהנוגע לו מילא השי"ת משאלות לבבו ולבב זוגתו שיחיו לטובה ובטח ימלא ג"כ ימי הריונה כשורה ותלד זחור"ק בעתה ובזמנה ובקל, איני יודע ומבין ההקדמה שבמכתבו שהוא נשבר ונדכה, וביחד עם זה אינו מזכיר אודות ההעדפה בעיני תורה ומצות, ולדידי הנה איפכא מסתברא שצריך הי' מכתבו להתחיל שמודה הוא להשי"ת על מה שנפקדה זוגתו תחי' וזה נותן לו ג"כ הבטחון שגם להבא יטיב הבורא שהוא עצם הטוב בהנוגע לו לזוגתו ולבנם שיחיו ואח"כ צריך הי' לסיים שהוא מצדו הוסיף בהצנורות והכלים המשמשים לקבל ברכות השי"ת בעתיד ובתוספת אשר הצנורות והכלים הם הענינים דתורה ומצות.

וימים אלו שנכנסים לחדש אדר שאז מרבין בשמחה הנה יוסיף השי"ת שמחה לו ולזוגתו שיחיו בכל הנ"ל ומתוך תוספת נחת מבנם . . . שי'.

בברכה.

ב'תנא

נדפסה בלקו"ש ח"ד ע' 356 והוגהה ע"פ העתק המזכירות.

ב'תנב

ב"ה, ד' אדי"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו מדי' משפטים והשי"ת יעזור שגם להבא יוכלו לבשר בשורות טובות הן מהעסקנות הצבורית והן על דבר עצמם און דער עיקר אז השי"ת איז ממלא משאלות לבבם לטובה בבני חיי ומזוני רויחי.

במענה על שאלתם, דעם סדר וואס כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע האט געזאגט אז מען זאל ניט מפרסם זיין ביז מען גייט אריין אין דעם פינפטען חדש, איז דאס געמיינט נאר וועגען פרסום, אבער זעלבסט פארשטענדלעך אז דעם דאקטאר דארפמען דערציילען און קרובים און גוטע פריינד מעג מען דערציילען, און איז אויך זעלבסט פארשטענדלעך אז מען דארף אויספאלגען די אנווייזונגען פון דעם דאקטאר און אויך בעטען דעם דאקטאר, האטש ער וועט אליין פון זיך טאן, אז אויב ער וויל אונטערזוכען, זאל ער נאר אונטערזוכען פון די דרויסען אבער ניט אינווייניג וואס דאס איז ניט אויף אזויפיל נויטיג לידיעה ווי צו אויפפירען זיך נאר צו זיין זיכער אין דער לאגע, און דעריבער אויב מען קען נאר אויסמיידען אזא אונטערזוכונג וואלט געווען כדאי צו אויסמיידען.

עס וואלט אויך געווען א גלייכע זאך צו בודק זיין נאך אמאל די מזוזות אין אייער וואהנונג און איך ערווארט צו הערען פון אייך גוטע בשורות. בברכה למילוי משאלות לבבם לטובה ובקרוב ממש.

ב'תנב

דעם סדר: ראה גם לעיל אגרת בתלוי, ובהנמנן בהערות שם.

ב'תנג

ב"ה, ד' אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר חיים הלל שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מר"ח ונהניתי במאד ממה שסידר התועדות
בסגנון המתאים עם תלמידי התלמוד תורה, ולפלא שלא הגיעתני לעי"ע ידיעה
כזו מהבית רבקה וכו' ותקותי שאין זה אלא חסרון בכתובה ולא בהפועל.

הפ"נ שמזכיר במכתבו אקראם בעת רצון על הציון הקי של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע והשי"ת יזכהו לבשר מהטבת בריאות
בגשמיות ולעשות ככל יכולתו בהטבת הבריאות ברוחניות של אלו האנשים
שבה עמם בקישור לרגלי עבודתו בקדש ויגעת ומצאת.

נהניתי ממ"ש אודות התחזקות לימוד הדא"ח בהקבוץ שלהם ובטח יש
ג"כ סדר שהנשים מתאספות מזמן לזמן ובאופן שמכינסו שלהן יבוא ענין
לפועל במצות בכלל ומדות טובות בפרט והשי"ת יצליח את כאו"א מהם.

בברכה.

ב'תנד

ב"ה, ה' אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ח טבת בו כותב אודות היחסים שבינו ובין זוגתו
תחי'.

ב'תנג

מוה"ר חיים הלל: אדימוב. אגרות נוספות אליו — לעיל חיו אתקנה, ובהנסמן בהערות שם.
התועדות: בקשר ליום ההלולא י"ד שבט.

ריא

אדמו"ר שליט"א

הנה ידוע עד כמה הפליגו רז"ל בהענין דשלוש בית ואיש ואשה זכו שכינה שרז"ל ביניהם ובמילא צריך להרבות ריעות על זוגתו תח"י שתשוב לביתה ואשר מכאן ולהבא ישרה השלום ובמילא גם השמחה במעונם. ובודאי משים לב למרז"ל אשר נשים דעתם קלה והאשה דמעתה מצו"י ושערי דמעות לא ננעלו ובמילא בעינינים כמו אלו יש על הבעל לוותר במילי דארעא עד כמה שאפשר ובפרט בנדון ידי"י שיש להתחשב עם השפעת היחסים שביניהם על ילידיהם שיחיו ובשים לב לגודל ערך הדברים הנה בודאי כשיתבונן ימצא הדרכים המתאימים להביא בפועל את השלום והשי"ת יצליחו ...

בברכה המחכה לבשו"ט.

ב'תנה

ב"ה, ה' אד"ר, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הווי"ח אי"א נר"נ כותב וסופר
מוה"ר אברהם שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו — בלי הוראת זמן הכתיבה — ואח"כ קבלתי ספרו "חוטאים המשולשים" והשי"ת יזכהו ויצליחו להגדיל תורה ולהאדירה ולהפיץ אור החסידות הדרכות"י ומנהגי" בחוגים היותר רחבים, וכבר ידוע פתגם רבינו הזקן מה ששמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אשר החסידות אין זה ענין שייך לכתה אחת בישראל אלא לכל בני ישראל לדורותם ואשרי חלקו של כאו"א המשתדל בהפצת המעיינות חוצה.

בברכה לאריכות ימים ושנים טובות ולהצלחה בעבודתם הקדש.

נ.ב.

מוסג"פ המחאה להוצאתו הפרטית.

הערות, בעברי בחפזי בין דפי הספר:

ב'תנה

מוה"ר אברהם: שטרן. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ג תקי.
פתגם רבינו הזקן: ראה גם לעיל אגרת בירעה, ובהנמך בהערות שם.

בהקדמה, ע"ה: בענין זמירות — יעוין תניא בקו"א ד"ה דוד זמירות. ובאריכות בלקו"ת במדבר יח, א ואילך.

ספור א' בהקדמה, י, א: סוד המקוה כו' דאס מיינט וכו'. הפי' צ"ע, כי אין זה "סוד המקוה" אלא הפשט של הענין. ופי' הפתגם: עילוי מחול לקדושה, ומקדושה לקדושה — (הוא ע"ד חמש טבילות בכה"ג דיוהכ"פ, הטבילה דש"ק אף שטבל ב[ע]ש"ק. וכיו"ב).

סיפור ג'. אשר הבעש"ט בדוקא עשה צרכיו ואח"כ קרא הפתקא קודם ברכת א"י כדי שיוכל למצאו וכו' — אף אם הי' הספור מקובל איש מפי איש ומדויק בכל פרטיו, צע"ג אם כדאי הי' לפרסמו בדפוס ובאידיש. ובפרט שע"פ מרז"ל שביהכ"ס הוא היפך דוה"י מחנך קדוש, וגם אח"כ צריך **למחר** ליטול את הידים כי ר"ר שורה וכו' קרוב בעיני לודאי שהספור או איזה פרטים עקריים בו אינם אמתיים. והענין דנפילת אפים יוכיח שהוא ירידה גדולה להעלות מהקליפות עד שנחשב למיתה והיא בטו"ת במקום שיש ס"ת וכו'.

סיפור ה', עכ"ב: צע"ג ליישב הספור שיהי' מתאים לדינה של תורה. וגם את"ל שכל פרטי הסיפור אמתיים ומדויקים הרי כנ"ל, פרסום ספורים כאלו דקשור עם שם הבעש"ט וחסידות — הפסדו ודאי, ושכרו בספק גדול.

סוף סיפור יט. עע"ג: ע"פ הפס"ד במג"א או"ח סו"ס קנו: כל שאינו אומר דבר בשם אומרו עובר בלאו — מובן שאין סיום הספור אמת, ותמיהני על כת"ר שידפיס כזאת על רבנו הזקן, אף שבטח כוונתו רצוי.

ב'תנו

ב"ה, ה' אד"ר, תשי"ד
ברוקלין.

ארגון נשי ובנות חב"ד סניף בארא פארק
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

חאטש מיט א פארשפעטיגונג באשטעטיג איך די ערהאלטונג פון דעם

ב'תנו

נדפסה בלקו"ש חי"ז ע' 498, והושלמה ע"ם העתק המזכירות.

ברייף געשריבען דורך מרת חוה תח"י דובאוו פון כ"ה טבת מיט די בייגעלייגטע רשימות פון די אסיפות ביז דאן, און איך האף אז אויך אויף ווייטער וועט איר ניט נאר פארטזעצן די ביז איצטיגע ארבעט נאר וועט אויך פארגרעסערען, און מיר האבען די הבטחה פון רז"ל, אשר אין לך דבר העומד בפני הרצון ויגעת ומצאת.

ספעציעל בין איך געווען צופרידען צו זעהען אין אייערע רשימות אז א טייל פון די לימודים זיינען בדינים ומנהגי ישראל, וואס אויך מנהג ישראל תורה היא, און האפענטליך גיט איר פארצוג (פריארייט) צו די דינים וועלכע זיינען נוגע און טרעפען זיך מער אין דעם טעגליכען לעבען און זעלבסט פארשטענדלעך אויך אין די ענינים וועלכע זיינען פארבונדען מיט מדות טובות, און ווי עס איז באוואוסט דער מאמר פון רבי עקיבא, ואהבת לרעך כמוך זהו כלל גדול בתורה.

בייגעלייגט איז דא מיינער א מכתב כללי וואס איך האף אז ער וועט אייך בריינגען נוצען אין דער ארבעט און השי"ת זאל מצליח זיין יעדע איינער פון אייך אין די אויבענדערמאנטע עסקנות און אין אירע ענינים הפרטים. בברכה המחכה לבשורות טובות.

ב'תנז

ב"ה, ה' אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מבי בשלח עם הפ"נ המוסגר בו שקראתיו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

והנה בנוגע לשאלתו שראה שינוי במצב העסק שלו ובמילא מחפש סיבת הדבר ועלו בידו רעיונות שאולי קשור זה במה שקבל משרת רבנות כשהלך בגולה בעת המלחמה.

דינים . . . טרעפן זיך: ראה גם לעיל ח"ו אגרת בלא, ובהנסמן בהערות שם. לעיל בריסט. בחל. לקמן בתנז. בתעא. בתקמו. בתקפו.

והנה השכל הבריא אומר שכאשר יש סיבה גלויי אין מההכרח לחפש גם סיבות נסתרות כיון שהנגלות לנו ולבנינו, ובנדון דידן הנה ידוע מרז"ל אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט וידוע ג"כ הפס"ד אשר מלח ממון חסר היינו שסגולה לפרנסה זהו ענין הצדקה וכיון שזה מזמן רב שקבל ע"ע בשם העסק להפריש מעשר ומעט יותר מזה לצדקה ועכב את הדבר משך כמה חדשים ומנהגו של הקב"ה ה"ה בחסד וברחמים, הרי רמז רמזו להם להזכיר את התחייבותם והזכות שיש להם שלא מלאו נדבת לבם הטהור עד עתה בפועל שזהו ביאור מספיק להשינוי בהעסק ובמילא אין לו לחפש ענינים אחרים כי אם לקיים את הבטחתם בשלימות והעיקר ברצון הטוב וכשתהי' החלטתם גמורה להתנהג ככה גם בעתיד והרי כלפי שמיא גליא אופן ההחלטה בזה ותהי' ג"כ מתוך שמחה ולא מיראת העונש ח"ו, מובטחני שתבוא ג"כ הטבה בהעסק והשי"ת יזכהו ואת אחיו ש"י שיחליטו בזה בהקדם היותר אפשרי ומתוך שמחה ושמחה פורצת גדר להשפיע להם ברכה והצלחה

...

בברכה.

ל"ו תרס ששלח בתור התחלה נתקבלו ונמסר לקופת הצדקה.

ב'תנח

ב"ה, ו' אד"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

בודאי ידוע לו שיטתי שבזמן הזה בפרט הנה בכל השיעורים הנלמדים ברבים צריך להוסיף איזה רגעים בלימוד בהלכות הצריכות לדעתן בחיי היום יומים ובודאי גם הוא משתדל בזה.

בברכת הצלחה בכל הנ"ל מתוך בריאות הנכונה.

ב'תנז

מלח ממון חסר: כתובות סו, ב.
תרס: שקל.

ב'תנח

בלימוד בהלכות הצריכות: ראה גם לעיל אגרת ב'תנז, ובהנסמן בהערות שם.

ב'תנט

ב"ה, ו' אד"ר, תשי"ד
ברוקלין.

הנהלת ישיבת תורת אמת
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת הידיעות אודות סדר יום ההילולא ובטח בינתיים
נתקבל גם מכתבי האחרון וכן הסקריפס שנכתבו כאן ביום ההילולא ויסדרו
התועדות מובן שבנוכחות המשפיע דדא"ח וכן הרמ"ם דנגלה ולאחר הסדר
שהצעתי להם במכ"ה הנ"ל יחלקו הסקריפים. ומובן ג"כ שאותם התלמידים
שלא יתועדו הנה הסקריפ שלהם יכנס לקופה הכללית של הישיבה ואחכה
לבשו"ט בכל הנ"ל ...

המחכה לבשו"ט בכל הנ"ל וחיותם בברכת הצלחה מופלגה בהנהלת
המוסד הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מנהיג הדור מתוך
הרחבת הדעת אמיתית מתאים לפסק תוה"ק ויגבה לבו בדרכי ה' וכדונג
ימסו כל ההעלמות וההסתרים וחפץ ד' בידם יצליח.

ב'תס

ב"ה, ו' אד"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

זיינער צייט האב איך באקומען דעם בריף אין וועלכען דו שרייבסט
וועגען דעם שידוך וואס מען לייגט פאר.

והנה אין דעם ענין פון לתת הצעירה לפני הבכירה איז דא מער נוגע די
חתונה בפועל אבער עס איז ניט נוגע אויף אזויפיל דער ריידן פון שידוך
אליין (און אפילו די תנאים אויב דאס ווערט געטאן אן פרסום), און בפרט אז
ביז דאן קען דאך זיין אז עס ווערט א שינוי אויך בנוגע צו דער עלטערער
שוועסטער ...

בברכה.

ב'תסא

ב"ה, י"א אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

נצטערתי להודיע ע"י הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר
... על דבר המיצר שלהם בעסקם. וצריכים להיות חזקים בבטחונם במלך
מלכי המלכים הקב"ה המפליא לעשות, שאין זה אלא נסיון ולזמן קצר.
וכשהיו חזקים בבטחונם ויִראו זה בפועל, הרי יתבטל הנסיון ויחזרו
למעמדם ומצבם ואחרי כן גם יוסיפו עליו, וידוע פתגם כ"ק רבנו הזקן בעל
התניא (פוסק בנסתר דתורה) והשו"ע (פוסק בגלה דתורה) אשר השי"ת נותן
לבני ישראל גשמיות ובני ישראל עושים מגשמיות רוחניות. והשי"ת יצליחם
שיהיו שני ענינים אלו בריבוי בכמות ובריבוי באיכות.

בברכת הצלחה המחכה לבשו"ט.

ב'תסב

ב"ה, י"א אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו כותב אודות מצבו ברוחניות ואודות תשוקתו
למלאות החסרון בענינים דיראת שמים ועבודת התפלה ולימוד התורה.

הנה בכלל ידועה הודעת רז"ל בהנ"ל לא יגעת ומצאת אל תאמין יגעת
ולא מצאת אל תאמין שמה מובן אשר בידו הדבר תלוי ובלבד שיתייגע בזה
ואליבא דנפשי.

ולמותר להעירו אחר שכבר נתפרסם הדבר בכמה מכתבים ואח"כ

ב'תסא

נדפסה בלק"ש ח"ט ע' 478, והוגהה ע"פ העתק המזכירות.

במאמרי דא"ח אשר לא זוהי הדרך ע"י תעניות וסיגופים באופן שמחלישים את הבריות כ"א עזוב תעזוב עמו ביחד עם הגוף ונה"ב, והסיגופים צ"ל של נפש הבהמית אבל לא של גוף האדם שהוא קנינו של הקב"ה וכמבואר בכ"מ ועיין בהלכות נזקי הגוף לרבנו הזקן בעל התניא – פוסק בנסתר דתורה – והשו"ע – פוסק בנגלה דתורה – וסיגופי נה"ב הם, בולם פיו מלדבר דברים בטלים ואפילו דברים נחוצים לפ"ע לדחות זה למשך איזה זמן או רגעים וכן הגדרת חוש הראי' וכו' וכמבואר בכ"מ (ובהם ספר התולדות לאדמו"ר מוהר"ש ני"ע עמוד 72 בסופו) ועליו להתייבש עם משפיע דא"ח שבסמיכות אליו ומה טוב שיתייבש עם הרה"ח כו' מוה"ר שלמה חיים שי' קסלמן משפיע דא"ח בישיבת תומכי תמימים בלוד, ולמותר לבאר שכל הנ"ל הוא בתור הוספה על השיעורים בלימודיו בתורת החסידות ובתורת הנגלה והשי"ת יצליחו.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ב'תסג

[י"א אד"ר תשי"ד]

אין ענטפער אויף אייער בריף פון ד' תצוה, בנוגע דער שייטעל אין וועלכער איר שרייבט אז איר פארשטייט ניט דייטליך וואס איז דער מיינ אין דעם, די זאך פון א שייטעל איז, אז די האר זאל זיין אינגאנצען פארדעקט, און במילא אויב מען דעקט צו נאר א טייל איז דאס ניט ווי די כוונה אין דעם איז, אויך האט איר געדארפט משתדל זיין זיך אז אויך אנדערע זאלען אזוי טאן און געבין זיי צו פארשטיין אז דאס איז די וועג און סגולה צו געזונט פרנסה און אמת'ן נחת פון קינדער, און השי"ת זאל העלפען צו אנזאגען בשורות אין דעם ...

ב'תסב

לא זוהי הדרך: ראה גם לעיל אגרת ב"שמו, ובהנמנן בהערות שם.

ב'תסג

נדפסה בלקו"ש חי' ע' 285.

ב'תסד

ב"ה, י"ב אדר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

למותר לבאר המפורט והמבואר בארוכה ברז"ל בגודל מעלת השלום ואשר אין כלי המחזיק ברכה אלא השלום שרק באופן כזה מתאימים לרצון נשיאנו הק' זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע שמסרו נפשם על הענין דאהבת ישראל ואשר הנהגה ברוחם זה ממשיכה תוספת ברכה והצלחה בהפעולות . . .

ובודאי כשיראו שאר המנהלים המורים והמורות שהוא מצדו אחז במדת הוויתור ואינו מקפיד על הענין דקבלו דעתי דוקא, ובלבד שיהי' תועלת להענינים אשר לפעמים צריך לנקוט בזה גם בהדרך דעת לעשות לד' הנה אז הפרו תורתך הרי תקוה חזקה שע"י הנהגה זו יתרבה השלום במחנם ובמילא תתרבה גם כן ההצלחה בהפעולות, מובן שלפעמים ע"י הוויתור גורמים לשעה חלישות באיזה פרטים אבל כנ"ל בעת לעשות גוי' הפסק זמני זה גורם לשכר גדול ביותר.

מובן שא"א לקבוע בזה מסמרות כי התנאים משתנים לפי המקומות והאישים ולא באתי בזה אלא בהערה כללית אשר מוכרח הדבר שהמשתתפים בעבודה אחת יעבדו בזה מתוך רצון הטוב ולא מתוך הכרח או כפורע חוב בעלמא בשביל המשכורת . . . ומי שדעתו רחבה הרי לון בנקל יותר לא להכנס בענינים של דידן נצח דוקא כלל וכלל וגם להביא בחשבון שלפעמים ההפסד הנגרם ע"י וויתור יוצא בשכרו.

ועוד נקודה אשר יש להשתדל ביותר וביותר כמו שכתבתי כמה פעמים שכל אלה מאנ"ש ואפילו רק מגזע אנ"ש הן מורים והן מורות יש להשתדל ביותר לצרפם אל העבודה, אף שלפעמים אין ניכר הכרח גמור כי אין עי"ז אלא העדפה ושלמות יותר בהעבודה כדאי הוא ובפרט בחינוך שכל הוספה קטנה בילד וילדה בהמשך הזמן תתגדל ביותר וביותר, ועם התפתחות העבודה, הנה בודאי ימצא בזמן לא ארוך אופן איך לנצל את הכחות שלהם במילואם . . .

המחכה לבשו"ט בכל הנ"ל ות"ח מראש על ההקדם בזה.

ב'תסה

ב"ה, י"ב אדר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מו' אדר בו כתב שהגיע לעונת השידוכין ועדיין לא
נמצאה הצעה מתאימה בשבילו ומצטער מזה.

הנה ידוע מרז"ל שקשה לזווגם כקריעת ים סוף הרי ידוע שבקרי"ס בא
לפועל ע"י חוזק הבטחון והאמונה בהשי"ת שבמילא מובן שבדרך כזה צ"ל
ג"כ בענין הזיווגים, וככל אשר יתחזק בבטחונו (ומובן אשר ביחד עם זה הרי
צריך ג"כ לחפש באופן המתאים) הרי תוקדם ג"כ ההבאה בפועל.

ידוע מאמר הזהר הק' אסתכל באורייתא וברא עלמא הן עולם כפשוטו
והן כל פרטי חייו של האדם הנק' עולם קטן, ובמילא עליו להוסיף בלימוד הן
בתורת הנגלה והן בתורת החסידות והשי"ת יצליחו.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר :

נ.ב.

במענה על שאלתו מאז במה שידוע שבשבת הוא עליית העולמות
בחיצוניות ולא בפנימיות, ובר"ה הוא עליית העולמות בפנימיות ולא
בחיצוניות (כמבואר בכ"מ בדא"ח ועיין ג"כ אגה"ק סי' י"ד ובקו"א – דף
קנ"ז ע"ב – המשך ר"ה תרס"ה ועוד) והוקשה לו איך הוא כשחל ר"ה
בשבת.

הנה הענין מבואר ע"פ הידוע דכמה מדריגות יש בפנימיות וחיצוניות יש
פנימיות דפנימיות וחיצוניות דחיצוניות וכו' עיין ג"כ אגה"ק סי' כ"ט (ק"ן
ע"א): כמה בחינות פנים לפנים וכמה בחי' אחורים לאחוריים לאין קץ כו'.
וראה ג"כ בספר דרך מצותיך בסוף מצות לא תבערו אש: ולפיכך אין ניכר
מבחוץ לעין הרואה כו' עי"ש.

ב'תסה

חלקה בדפס בלקריש ח"ד ע' 302 וחלקה שם ע' 377, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
הענין מבואר: ראה גם לעיל ח"ו אגרת א'תתקמ, ובהנסמן בהערות שם.

ב'תסו

ב"ה, י"ב אדר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

איך האב באקומען אייער בריף פון ה' אדר, און עס איז ריכטיג ווי איר שרייבט אז צו זיין אויף א חתונה בא א קינד איז דאס א גרויסער פארגעניגען און מען ווארט דאך אויף דעם פילע יארען, און דעריבער האב איך געשריבען אין מיין פאריגען בריף, אז וויבאלד דאס איז א גלייכע זאך וועט זיכער השי"ת געבען אויף די הוצאות וועלכע זיינען פארבונדען מיט דעם (און ווען מען וועט ניט פארען, וועט די געלט סיי ווי סיי ניט זיין אין אנדערע ווערטער דאס פארט מען אויף די הוצאות פון השי"ת און דאס האט ניט קיין שייכות צו אנדערע חובות וואס מען דארף צאלען אדער העלפען די אנדערע קינדער שיחיו), פון דער אנדער זייט אבער איז צו זיין אויף א שמחה בא קינדער איז דאס א גרויסער זכות און דעם זכות פארדינט מען דורך אמונה ובטחון אין השי"ת, אבער ווי איך זעה פון אייער בריף, איז בא מיר געווארן א ספק צי דער מצב איז טאקע אזא ...

השי"ת זאל העלפען אז איר ביידע זאלט זיך שטארקן אין אמונה ובטחון ווי עס באדארף זיין אין א חסידישער הויז, און השי"ת זאל אייך מזכה זיין מיט חסידישן נחת פון אלע אייערע קינדער שיחיו מיט גוטען געזונט.

בברכה.

ב'תסו

האב איך געשריבן: לעיל ב'שט.

ביתסז

ב"ה, י"ג אדי"ר, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח והרה"צ נוי"נ בנשי"ק כו' מוה"ר יעקב שליט"א

שלום וברכה!

הגיעני הפי"נ שלו עיי הרה"ח והרה"ג אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר
יחיאל מיכל שי' דאברוסקין, ובל"נ אקראהו על הציון הקי' של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע בעת רצון והשי"ת יצליחו לבשר בקרוב . . .

בהזמנות זו ארשה לי לעורר נשען על מרז"ל אין מזרזין אלא למזרזין
אשר כיון כלשון רבינו הזקן בעל התניא והשו"ע (אגה"ק ריש סימן כו) אשר
— בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה (היינו פנימיות
התורה) הנה מי שהשי"ת חננו וזיכהו בהשפעה על חוג מאחב"י הנה בודאי
משתמש גם בזה להודיעם ע"ד פס"ד האריז"ל כנ"ל ולעוררם ע"ז מזמן לזמן
ובפרט בזמננו האחרון דחשך כפול ומכופל ובאה"ק ת"ו אשר עיני ה"א בה
מראשית השנה עד אחרית שנה, הנה הנחיצות בזה גדולה פי כמה וכמה, וכבר
ידוע פסק דין בית דין שלמעלה שמסר כ"ק אדמו"ר האמצעי בן כ"ק רבנו
הזקן אשר המשתדלים בזה יצליחו ולמרות העלמות והסתרים תהיי ידם על
העליונה . . .

ביתסז

מוה"ר יעקב: מושקוביץ, האדמו"ר משאץ בודיפה.
פסק דין בית דין: ראה גם לעיל אגרת בישצה, וכונסמן בהערות שם.

ב'תסח

ב"ה, י"ג אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ כו' מוה"ר יוסף מאיר שי'

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מבי' תצוה בו כותב ראשי פרקים מאשר עבר עליו ומפעולותיו הטובות במקומו עתה ובפרט בהנוגע לחינוך הכשר אשר זהו מעיקרי העניינים בכל מקום ובכל זמן ובפרט בזמננו זה חשך כפול ומכופל אשר נתקיים במילואו מאמר הנביא הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע (ישעי' ה, כ) שזהו בגדר של פקוח נפשות ולא רק להביאם לחיי העוה"ב אלא גם לשמרם בחיי העולם הזה וכנראה במוחש ההפקרות והפריצות כו' וכו' ואין רשאים להאריך בגנותם של כו'.

והשי"ת יצליח את כל המשתתפים במפעל הכי גדול הנ"ל לראות פרי טוב בעמלם ולהרבות גבולם בתלמידים ותלמידות עושים פרי בלימוד התורה וקיום המצוות בהידור שבדרך ממילא ממשיך זה תוספת ברכה והצלחה גם בענייניהם הפרטים הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ובעניניו הפרטים.

ב'תסט

ב"ה, י"ג אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו — בלי הוראת זמן הכתיבה — בו כותב שיש אצלו הספר חמדת צבי על התיקוני זהר ורצונו לדון אותו בשריפה על ששמע שיש עוררים עליו כו'.

ב'תסח

מוה"ר יוסף מאיר: שוימר, חולון.

הנה נבהלתי גם לסברא כזו כי אפילו אם הי' מקום לעוררים הנ"ל הרי לא לו להכניס ראשו בענינים כאלו ולכלל היותר צריך הי' לסלק עצמו מללמוד בו אבל לא לדון ספרים לשריפה. ובהנוגע לספר זה בפרט הנה כיון שכ"ק אדמו"ר הצמח צדק מביאו (לקו"ת דברים כז ע"ד, רשימות איכה עמוד מ"ד) בטח אין לשמועות הנ"ל כל יסוד.

בהנוגע לסי' חמדת הימים, הנה גם בדבר זה יש סברות חלוקות וכיון שלע"ע לא מצאתיו מובא בספרי רבותינו נשיאינו הקי' הרי לאידך גיסא מה לו להתחיל לימוד הקבלה דוקא מספרים כאלו שיש חילוקי דיעות אודותם ובפרט שכבר עוררתי על ההכרח ללמוד תורת החסידות שבה נכללה ג"כ חכמת הקבלה ודוקא על ידה נשמרים מלטעות ח"ו בחכמת האמת, ומי זה ערב לבו לאמר שהוא ילמוד בדרך משלו ויראה קונצין, וכבר ידוע סיפור כ"ק אדמו"ר הצ"צ (שרש מצות התפלה סוף פרק ב' שהבעש"ט ציוה שלא ללמוד ספרי הקבלה כי מי שאינו יודע להפשיט הדברים מגשמיותם, מתגשמים במאד ע"י לימוד זה כו', עיי"ש).

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ב'תע

ב"ה, י"ד אדר א', תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נו"נ צמ"ס עוסק בצ"צ כו'
מוהרש"י שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מט"ז שבט וכן הפ"ש ע"י הרה"ג וו"ח אי"א בעל מרץ כו' הרב ווייס שי', והשי"ת יזכה את כאו"א מאתנו לבשר מכאן ולהבא אך טוב הן בענינים הכללים והן בענינים הפרטים.

ב'תע

חלקה נדפס בלקו"ש חב"ב ע' 308, והושלמה ע"פ העתק המזכירות והעתקה.
מוהרש"י: זיון. אגרות נוספות אליו — לעיל ב'שמב, ובהנסמן בהערות שם.

(ב) ת"ח על מ"ש שהעיר שימת לבו לטעות הדפוס שמצא במורה שיעור ביום ז' שבט דשנה מעוברת, והוא כמו שכתבתי במכתבי הקודש שמפני הטרדות מסרתי וסמכתי בהגהה כמו אלו על אחרים, ובכלל הרי אמר הכתוב שגיאות מי יבין.

(ג) מה שהעיר בהתיקון דרך אפשר עמד ת"י כבוד מרנא במקום מרנא החסיד מרנא במקום החסיד, ומפני שמצאתי רשום כך על גליון התניא והועתק מתניא של זקני החסידים בדורות שעברו שכנראה משאר הערותיו היי בר סמכא, אבל בכ"ז לא יכולתי לברר ברור מי הוא ולכן הכנסתי השינויים שלו בהמחלקה של תיקונים בדרך אפשר.

(ד) בענין הספק בתניא פרק א' ע' ה' שורה ז' בתיבת "מזה" הנה לדעתי נמשכת לפני. — וכן תיבת "זה" בדף כ"ד ע"ב שורה יא. אף שבאחרונה י"א שנמשכת למטה. וצ"ע בקונטרס ביקור שיקאגא ע' ס"ג ואילך.

(ה) בענין השיחה שהיתה להרב ווייס שי עם . . . הנה נבחלתי ממה שהי מופרך אצל חנ"ל כל הענין היינו שיעשה מה בזה כיון שכמו שכתבתי לכת"ר שי במכתבי, היו בזה כמה אופנים לפי המצב, ולא דוקא "איסור מוחלט" כמו שכותב כת"ר לי במכתבו, כ"א עכ"פ מחאה חזקה וכיו"ב או איסור סתם כו'. ולפי מצב הרוחות לא הי' נוגע כ"כ דיוק לשון המכתב של . . . אלא שתראה לכל שיחסה השלילי במוחלט לענין שירות לאומי אף לאחר הקולות . . .

ליסוד זכות מצאתי ע"פ ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"צ כשרצה לנסוע באיזה ענין צבורי ולא עלתה בידו מצד מצב הבריאות נאנח קשה ואמר שאפילו כשרוצים למלאות רצון הבורא ית' צריך זכות מיוחדת שתנתן היכולת על זה.

מה שמסיים כת"ר בענין זה שכיון שעשו מהענין פוליטיקה חדל מלהתענין, הנה על כגון דא יש להמליץ פתגם רז"ל, יאבד את עולמו מפני השוטים — בתמ"י.

(ו) בהנוגע לעניני חב"ד הנה בודאי מתעסק כת"ר שי ככל אפשרותו בזה ומובטחני שסו"ס יהי' דידן נצח אלא שיש להתפלל ולעשות בפועל ככל הצריך שיהי' זה בהקדם האפשרי שהרי ימים יוצרו ולו אחד בהם.

במכתבי הקודש: כ"שמב.

בענין השיחה: בענין שירות לאומי, כדלעיל אגרת ב'שעג.

ז) מה שכותב שיש לו ספר קטן פירוש בכת"י על התניא, הנה העתק הנמצא אצל גיסו המנוח הר"א לעווין ז"ל לא נמצא אצלי, אבל מצאתי כאן ביאור תניא שכפי הרשום עליו זהו ממנהר"י קידאנער, מתחיל בלקו"א פרק א' וכו' ואף שבאמת ידוע שצדקת הצדיק ורשעת הרשע במחשבה כו' ומסיים בביאור על פרק י"ב אבל אם לא זהו הנמצא תת"י כהדרי"ג שי' הנה א"ת אה"י לו אם כהצעתו יוכל להמציאו אלי על זמן ידוע.

ח) בענין השיחות ומאמרים הנדפסים כאן, הנה בכלל המזכירות שולחת לכת"ר שי' כל מה שמופיע לאור.

ט) ת"ח על מ"ש ראשי פרקים מהתועדות י"ט כסלו בהכפר.

י) ואחרון אחרון חביב לאשר קבלת הכרך החמישי של האנציקלופדיא התלמודית וכמעשהו בהראשונים כן הוא גם בזה – מלאכה נפלאה וענקית וגם חכמה ובסדר גדול וע"פ הנ"ל בפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר הנני רואה בזה זכות גדולה מלמעלה שמקום הניחו לכהדרי"ג שי' לערוך וגם להו"ל בפועל ספרים כמו אלו אשר תועלתם גדולה ביותר וביותר.

ומדי דברי בזה הנני להעיר אשר לא מכבר תמהתי להודיע אף שבשנה העברה הוא כמעט שנה וחצי קצבו עזר מקרן הצלה שיקאגא סכום של אלף שקל להוצאת האנציקלופדיא, הנה לא הובא הדבר לפועל והמניעה היא מצד העוסקים בהאנציקלופדיא שלא המציאו לקרן הצלה פרטי הכנסה והוצאה כו' מה שדרשו מהם זה משך חדשים רבים.

דא"ג כשעיינתי בקשר עם אחת התועדות כאן בענין דברכת המצות ומוכן שנסתייעתי בזה בהאנציקלופדיא הנה צריך עיון קצת במה שלא הובא בטעם שצ"ל עובר לעשייתם מ"ש הרמב"ם בזה ואינו מביא אלא טעם הריטב"א אף שלהלן באותו ערך מצטט את הרמב"ם.

בברכת הצלחה בכל הנ"ל ואריכות ימים ושנים טובות ופוריות מתוך מנוחת הנפש והרחבת הדעת.

נ.ב.

... כיון שיש מציעים שחב"ד יקח חלק חשוב בעבודת המלחמה נגד המיסיאן גם באופן רשמי אשר מובן שבראש צ"ל איש אחראי והעיקר הוא

א"ת: אסיר תודה.

המלחמה נגד המיסיאן: ראה גם לעיל אגרת ב"תלא.

שצ"ל איש אחראי המקשר את חב"ד עם המשרדים באה"ק ת"ו שמהם יקבלו את האמצעים למלחמה זו, הנה מטובו של כהדר"ג להודיע חווי"ד אם האברך הנ"ל מתאים לזה היינו אם הוא מסודר בעל נמוס כ"י וכו' או אפשר יש לכת"ר הצעה אודות אנשים אחרים מגזע חב"ד המתאימים לזה, מובן ג"כ שאין מענין חב"ד להתחרות (קאנקורירען) אם יש כבר פעולות ממשיות ומסודרות מצד חוגים חרדים אחרים כי אם אך ורק באופן שלא יהי' בזה התחרות והכפלת עבודה כמובן.

ב'תשא

ב"ה, ט"ו אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ה' ונהניתי ממ"ש אודות לימודו בביהכ"נ שלו ובודאי מתאים לדרישת הזמן משתמש בהזדמנות זו להודיע את השומעים ע"ד הלכות הצריכות לדעתם בחיי היום יומים וכמרז"ל אשר המעשה הוא העיקר.

מ"ש אודות המחיצה בביהכ"נ והסכסוכים שיש אודותה, הי' מהנכון שיקבל העתק מכתב אגודת הרבנים אודות הכרח מחיצה וכן כמדומה לי שיש מכתב כזה מיאנג איזראעל ובמילא יחזק זה את טענותיו בנחיצותה ובשלום, והשי"ת יצליחו בעניני הכלל ובעניניו הפרטים והוא וזוגתו הרבנית תחי' יגדלו את בנם ש"י מתוך בריאות הנכונה לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

בברכה.

ב'תשא

הלכות הצריכות: ראה גם לעיל אגרת ב'תנו, ובהנסמן בהערות שם.

ב'תעב

ב"ה, ט"ו אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת הפתקא שלו אשר הוטב מצב בריאות זוגתו תח"י
והשי"ת יזכהו לבשר טוב אודות בריאות בגשמיות ואודות בריאות ברוחניות
היינו מילוי שליחותם בעלמא דין אשר שליחות של כל אחד ואחת מישראל
לעשות העולם כלים לאלקות על ידי הפצת והחזקת נר מצוה ותורה אור
ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות הדרכותי ומנהגי.

ואם תפקיד זה הוא על אלו הנמצאים בכרכים גדולים שישנם שם מנין
גדול של יראים וחרדים שאכ"כ שזהו מתפקידם של אלו הנמצאים בעיירות
והם שם יחידי סגולה היודעים על דבר מאור שבתורה ופנימיותה המח"י גם
כן את העגלה דתורה ומוסיפה בקיום המצות בחידור, ובודאי גם לכת"ר יש
האפשרות לעשות בזה ובמילא גם עושה אבל הרי מעלין בקדש ובודאי יוסיף
גם בזה בכל אפשרותו וחזקה שליח (שלוחו של הקב"ה שזה כל איש ואשה
הישראלית) עושה שליחותו.

בברכת הצלחה בכל הנ"ל.

נ.ב.

בחבילה בפ"ע נשלח לו התניא שהו"ל זה לא כבר בפעם הראשונה
בארצות"ב, ובטח יאשר קבלתו.

ב'תעג

ב"ה, י"ט אדר, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר אברהם ש"י

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מט' אדר א' ונהניתי לקרות בו אשר הצליחו השי"ת וזיכהו להיות ממזכי הרבים הן בביהמ"ד בשיבה והן בביהכ"נ מקום תפלה, ויה"ר מהשי"ת אשר כמרז"ל לא המדרש עיקר אלא המעשה הנה לימודיו הנ"ל יפעלו בהשומעים שינוי במעשה בפועל בחיי היום יומים, וכיון שבימינו אלה אי אפשר לסמוך על השומעים שהם יסיקו כל המסקנות מהלימוד צריך להדגיש את זה בפירוש, היינו שמכל לימוד יהי ביד הלומדים בכך בהנוגע למצות מעשיות או מצות התלויות בדבור ובמחשבה, וכיון שבכדי להשפיע על אחרים הרי הענינים אצל המשפיע צ"ל בתוספת יותר כדי שיספיק טופח ע"מ להטפח ג"כ, הרי כמרז"ל אין מזרזין אלא למזרזין בודאי יוסיף גם כתי"ר אומץ בלימודים באופן הנ"ל היינו לחפש בהתלמוד הגדלות שבזה שזהו מה שמביא לידי מעשה, ובטוחים אנו אשר יגעת ומצאת.

נהניתי ממ"ש שיחדש הקביעות שלו בלימוד דא"ח ובפרט ע"פ הידוע בהקדמת ספר החינוך בששת המצות תמידיות בכל זמן ובכל מקום ובכל אדם שהם האמנת אלקות יחוד ה' אהבתו ויראתו כו' שהדרך לבוא אליהם עד שיהיו מורגשים גם בלב הגשמי ולא רק בדבור בפה בלבד שלא זוהי ענין האמונה כמובן הדרך לזה הוא ע"י לימוד תורת החסידות.

במ"ש אודות לימוד החומש שאין השומעים מסתפקים בפירוש הפשוט ויש לתבל הכתובים באופן המתאים לפניהם. הנה הרי מפרשי החומש רבים הם ביותר ובודאי ימצאו גם כאלו המתאימים לסוג השומעים שלו ומהנכון הי' שישג אצל מי מאנ"ש שיחיו במאנטרעאל את החוברות של הקריאה והקדושה שישנם בהם כמה מאמרים הנוגעים לפרשת השבוע ולהתפטרות.

בברכה.

ב'תעג

מוה"ר אברהם ש"י קארפ, מונטריאל.

רכט

אדמו"ר שליט"א

ב'תעד

ב"ה, י"ט אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מח' אדר"ר בו שואל חוות דעתי אשר כיון שבשום אופן
אינו יכול להכניס דעתו בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות מפני סיבות
שונות. הנה באיזה אופן עליו להסתדר עתה.

הנה א) איני מבין מה שכותב שאינו יכול בשום אופן שהוא היפך מרז"ל
לא יגעת ומצאת אל תאמין יגעת ולא מצאת אל תאמין, ואפשר כוונתו שאינו
רוצה, ב) בכל אופן עליו להתייעץ בזה עם המשפיע שלו על אתר שהוא נמצא
אתו ויפרש לפניו את שיחתו והשי"ת יצליחו לסדר עצמו באופן המתאים
לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

מזכיר:

ב'תעה

ב"ה, י"ט אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים מוח"ר
אברהם מנחם מענדל שי

שלום וברכה!

נמסר לי בקשתו לברכת רפואה לאחד מתלמידיו . . . שיי כן ידיעתו
השני" אשר הי' הנתוח והכל בסדר ויה"ר מהשי"ת אשר כשם שמבשר

ב'תעה

מוה"ר אברהם מנחם מענדל שי: ברנצקי.

מתוצאות הטובות בגשמיות כן יבשר מתוצאות הטובות ברוחניות היינו שתלמידיו בריאים כדבעי ברוחניות.

וכיון שאצל איש הישראלי הגשמיות והרוחניות ביחד ילכו הנה אפי"ל עי"ד הצחות נשען על מ"ש רבינו הזקן באגה"ת פ"ג אשר בדורותנו אלה אינם בריאים כמו שהי' בדורות הראשונים ובמילא ריבוי הצומות מזיק שאפשר שיבוא עי"ז לחולי או מיחוש ח"ו, הנה עדי"ז הוא גם בנוגע לרפואת הנפש שאם בדורות הראשונים אפשר הי' להסתפק בהסדר דסיגופים ברוחניות היינו עניי מוסר המשפילים את האדם ומצערם אותו כו' וכו' הנה בדורותינו אלה יוכל לבוא עי"ז לידי חולי או מיחוש ברוחניות, היינו שיפול ברוחו ביותר או שיעשה למיואש ח"ו או שהגוף ונה"ב ויצה"ר ימרדו נגד ההשפלה, ולכן מוכרח לאחוז בהדרך שהורה הבעש"ט דעזב תעזוב עמו, אשר מתחילים בהסברה שהנשמה היא חלק אלקה ממעל ממש כי הוא וחכי אחד ובמילא שלוחו של האדם העליון כמותו (עיין לקו"ת ריש פי' ויקרא בזה) וניתנו לאדם כחות נעלים ביותר לא רק להתגבר על המכשולים אלא גם להאיר בתוספת אור את נפשו וגופו וחלקו שבעולם ולעשות כלים לאלקות מתוך שמחה, ובמילא חבל על זמנו הכחות שאינו משתמש בהם, שהסיבה לזה הוא שפלות גופו כו' וכו' ושמחה פורץ גדר אפילו הגדרים דגופו ונפשו הבהמית.

ומה נפלא הדיוק שנפסק להלכה ברמ"א שו"ע או"ח סי' צ"ח סוף סעיף א' וז"ל, ויחשוב קודם התפלה מרוממות האל יתעלה (ורק אח"כ הוא) ובשפלות האדם, והרי ידוע דגם סדר הדברים שבתורה, תורה היא, ואם עליו מוטל להמשיך סדר הנ"ל בתלמידיו עאכ"כ שאצלו צריכים להיות ענינים אלו טופח ע"מ להטפח ואין לך דבר העומד בפני הרצון אפילו כשנצרכים לשנות הרגילות שכבר נעשה טבע.

בברכת הצלחה בכל הנ"ל.

שהורה הבעש"ט: ראה גם לעיל ח"ב אגרת רעו. ח"ג תקמח. ח"ד איקנא. ח"ה איתח. ח"ז איתחצו. לעיל ב'תסב. לקמן ב'תקי. ב'תקכב.

רלא

אדמו"ר שליט"א

ב'תעו

ב"ה, י"ט אדי"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מאדרי"ח אדי"ר, בו מבשר ע"ד הטבת מצבו ברוחניות, והשי"ת יזכהו שיוסיף בזה ובודאי אין הדרך לזה ע"י תעניות וסיגופים וכמבואר גם במאמר באתי לגני תשי"ג שהיות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא, והא דתוקפא דגופא חולשא דנשמתא הכוונה בזה להנפש הטבעית והנה"ב (שהנ"ל מיוסד על המאמר באתי לגני של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע) ועיין ג"כ בספר התולדות של אדמו"ר מוהר"ש סוף עמוד עב . . .

בברכת אשר אמו תחי' תקבל רוב נחת חסידותי מכל ילידי' שיחיו מתוך בריאות הנכונה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ב'תעז

ב"ה, כ' אדי"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו שואל חוות דעתי אם יסע ללמוד בישיבת תומכי תמימים אשר בברוקלין כיון שיש לו קישויים בלימודו בישיבת תו"ת אשר בלוד ומהוריו שרצו שיהי' בירושלים ת"ו ושם אופן הלימוד אינו משביע רצונו.

והנה כבר ידועה חוות דעתי מאז שצריך ללמוד תורה ולקיים מצות

ב'תעז

תעניות וסיגופים: ראה לעיל אגרת ב"שמו, ובהנסמן בהערות שם.

ב'תעז

כבר ידועה: ראה גם לקמן אגרת ב'תצב.

בהידור במקום שנמצאים ואם מוצאים קישויים בזה הנה ברובא דרובא עיקר סיבתם אינם עניינים שמחוץ להאדם אלא היצה"ר שבתוך האדם, וא"כ מה תועלת כשנוסעים למדינה אחרת כיון שגם היצה"ר נוסע ביחד עם האדם ואדרבה בלבול הזמן ופזור הנפש נגדלים ביותר ע"י מדינה חדשה ואנשים חדשים, ויתיעץ עם המשפיע שלו איך שיסדר בשבילו ענין ואופן לימוד הנגלה וחסידות אם בלוד או בירושלים באופן שיוכל למלאות רצון הבורא שבדרך ממילא ימשיך זה ג"כ תוספת בבריאות בגשמיות ויגעת ומצאת.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

מזכיר:

ב'תעח

ב"ה, כ' אד"ר, תשי"ד
ברוקלין.

מחות' הווי"ח אי"א נוי"נ בנשי"ק מוה"ר שמואל אבא שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי שני מכתביו מח' וכ"ה שבט במעטפה אחת וכן מכתבו מח' אד"ר, ות"ח על מ"ש אודות המזוזה קופסת הבשמים והטס וכפי שמסר לי הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ בעל מרץ הר"פ שי' אלטהויז הנני מסגיר פה מעוזה אחרת במקומה.

ויה"ר אשר ע"פ המבואר במדרש בחילוק של הקשר בין הקב"ה ועבדיו להבדיל בין אדם ועבד למטה, אשר למטה הנה העבד עליו השמירה והטפול בענייני אדוניו ובהאדון עצמו, משא"כ למעלה הנה ד' שומרך ד' צלך על יד מינך ושזהו ג"כ רמז המזוזה אשר שמו של הקב"ה נמצא על מזוזות הפתח

ב'תעח

נדפסה בלקו"ש ח"ס ע' 260, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה"ר שמואל אבא: שפירא. אגרות נוספות אליו — לעיל ב'שיב, ובהנסמן בהערות שם.
המזוזה: ראה לעיל שם.

שבין בית האדם ונכסיו ובין החוץ ושומר על האדם ועל כל עניניו הנמצאים בהדי' אמות שלו וידוע ג"כ רמז שם הנכתב על המזוזה מבחוץ שהוא שומר דלתות ישראל ופשיטא אשר אין הכוונה דוקא על בית גשמי אלא גם על רשות האדם ועניניו הרוחניים, הנה כן ישמור בורא העולם על כאו"א מאתנו אשר כל ענינינו ונכסינו הגשמיים והרוחניים יהיו בשלימות וימלא כאו"א תפקידו בשליחותו בעלמא דין. ובזה הנני מרשה לעצמי לעורר על מ"ש בסיום מכתבו בסדר חייו על להבא,

אשר כשמתבוננים בעולם ורואים אפילו בחלק הדומם שבו שכל דבר מסודר בחוקים חזקים ולכל דבר ישנו מקומו וענינו ואין אף דבר אחד לבטלה, הנה עאכ"כ שכן הוא בהנוגע להאדם בעל השכל ועאכ"כ לחברי אותו העם שאומרים אתה בחרתנו מכל העמים, ובמילא בלי שום פקפוק וספק שיש לכל אחד מבני ישראל שליחות ובמילא גם מקום בחיים ובפרט לבר אבהן אשר בודאי זיכוהו הדורות שלפניו בתכונות מיוחדות,

וכמאמר זכות אבותם מסייעתם וכיון שהעשי' הוא העיקר הרי בודאי יוכל לחביא התכונות במעשה בפועל. מובן אשר לא תמיד בנקל למצוא הדרך והענין אבל מובטחים אנו אשר יגעת ומצאת, וזה גופא אשר האדם בטוח ובלי ספק אצלו שיש מה לחפש ושניתנו לו הכחות לא רק לחפש אלא גם למצוא, מקרב וממהר ומוסיף הצלחה בהחיפוש ובהמצאה.

למותר להדגיש דרך ליובאוויטש וחסיד חב"ד שאין ענינם הטפת מוסר ופשיטא שח"ו לא זוהי כוונתי, אלא רק בהנוגע לפועל אשר בטוח הנני דבחיפוש המתאים ימצא כבודו דרכו וענינו במה לפעול ולהשפיע על סביבתו שאז בדרך גומלין יוסיף זה ג"כ בברכה והצלחה בעניניו הוא.

בברכה לבריאות הנכונה ולסיפוק רוחני מאופן
הסתדרותו בעתיד הקרוב ממש.

נ.ב.

כיון שבמכתבו נוגע בו ג"כ בענין הס"ת שנמצאת אצלו, הנה אסיר תודה
אה"י לו אם גם בזה יכתוב לי איזה פרטים.

ב'תעט

ב"ה, כ' אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

בשאלתו אודות מקום שכירות הדירה, הנה מובן שיש להשתדל שהדירה תהי' בסמיכות למקום עבודתו שזהו לא רק מיעוט הטרחה בהליכה ממקום למקום אלא שכשדירים בין המושפעים הרי זה מוסיף חיזוק בההשפעה כמובן.

קראתי בסיום מכתבו אודות לימודו בתורת החסידות וכנראה מסגנון כתבו עד"ז שלימוד הזה אינו אצלו בקביעות בנפש וכנראה שיש בזה יותר מהענין דלצאת ידי חובתו לפני אחרים מאשר התענינות בלימוד גופא, ואף כי ע"פ מרז"ל לעולם ילמוד אדם תורה בכל זה לזה היודע החילוקים – דכמה האופנים שבלימוד לשמה, ללימוד סתם וללימוד כמה האופנים דשלא לשמה, בטח שיש לו להשתדל ולהתאמץ ביותר שיהי' אופן לימודו בדרגא היותר נעלית האפשרית לו במעמדו ההוא, ואם בלימוד הנגלה כך הוא אף שקשור הוא ביותר בענינים הגשמיים הרי עאכ"כ שכן הוא בלימוד החסידות שזהו קשור יותר בחיים הרוחניים ומהלך הנפש, והשי"ת יצליחו בכל הנ"ל מתוך קביעות עתים בתורת הנגלה ובתורת החסידות אליבא דנפשי.

בברכה.

ב'תפ

ב"ה, כ"ג אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... בנוגע אייער שאלה צי פארען אין ארץ הקדושה ת"ו אדער פארניצען די געלט אויף צו קויפען א ספר תורה.

לויט מ"ן מיינונג וואלט א"ר באדארפט די געלט געבען צו א קרן גמילות חסדים, וואס דענסטמאל איז אין גרעסטען טייל די געלט בלייבט

רלה

אדמו"ר שליט"א

גאנץ (וויילע זייער א קליינער פראצענט זיינען די וואס באצאלען ניט קיין גמילות חסד) און דאס דינט פאר א דויערענדען זכות פאר דעם וואס גיט די געלט, און אין דעם קען זיין צוויי אופנים, צו געבען די געלט ספעציעל פאר א גמ"ח קרן אין ארצנו הק' ת"ו אדער סתם, ד.ה. סיי פאר אה"ק ת"ו און סיי פאר חוץ לארץ, און אויב איר ווילט קענט איר אריינגעבען די געלט אין איינע פון די קרן גמ"ח וועלכע געפינען זיך אין מיין מזכירות.

און השי"ת זאל אייך געבען און וועט אייך געבען אריכות ימים ושנים טובות אז איר זאלט קענען פון צייט צו צייט מוסיף זיין צו דעם קרן גמ"ח סיי פון אייגענע און סיי פון די געלט וואס וועט איר נעמען פאר דעם צוועק פון אייערע קינדער און פריינד שיחיו.

בברכה.

ב'תפא

ב"ה, כ"ג אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... במ"ש אודות התעוררות שנעשה ע"י המכתב וההתועדות, הנה כל זמן שלא יומשך בפו"מ היינו במעשה בפועל הרי ידוע מה שהיו ממליצים על זה לשון הכתוב נשיאים ורוח וגשם אין ...
המחכה לבשו"ט ופ"ש כל אנ"ש שיחיו.

ב'תפב

ב"ה, כ"ג אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג הו"ח אי"א נ"נ עוסק בצ"צ מוה"ר משה ארי'
ליב שי

שלום וברכה!

נבהלתי לקבלת מכתבו בו כותב ע"ד פטירת אמו ע"ה. ויתן השי"ת אשר
מכאן ולהבא לא ידע מכל צער ועגמ"נ ח"ו ואך טוב ימצאהו תכה"י.

בברכה.

נ.ב.

ת"ח על כתבו — אף כי בקיצור — אודות התועדות האחרונה ושגם
הוא השתתף בה ובטח ינהג כזה גם על להבא וכל המרבה בפרטים ח"ו
משובח.

בטח נתקבל מכתבי להנחלת הישיבה תו"א זה מכבר ויענו עליו.

במענה על שאלתו, הנה כפי מנהגנו, האבל אינו עובר לפני התיבה רק
בימים שיש בהם מוסף (שאז גם בתפלת ערבית אינו יורד לפני התיבה)
שבמילא מובן שגם בפורים עובר לפני התיבה ובטח ראה מנהגי האבילות
והיארציט שנדפסו בקונטרסים דיו"ד שבט ובי' ניסן תשי"ח ותשי"ט (בקונטרס
פ"ח).

ב'תפב

מוה"ר משה ארי' ליב: שפירא. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ו א'תקפז, ובהנסמן בהערות שם.

ב'תפג

בי"ה, כ"ג אדי"ר, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר מנחם זאב
שיי הלוי

שלום וברכה!

ת"ח על מה שהעיר שמצא באיזה ספרים שכתוב שצריך לנענע באמירת
הודו פעם ראשון ולא בכופלו. ומה שמעתי שכתוב שם שזהו לדעת האריז"ל,
הנה לעי"ע לא מצאתי המקור ע"ז (ובודאי הכוונה רק ע"ז שמנענעין פ"א ולא
ב"פ). כן ת"ח על שמעתיק מסי זכרון יעקב ויוסף וכו'. ומ"ש הר"ת דברז"ל,
הנה כן הוא בכתבי האריז"ל (ל"ת עקב). והשי"ת יזכהו ויצליחו לבשר טוב
בכל חני"ל.

בברכה.

ב'תפד

בי"ה, כ"ג אדי"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"א אדי"ר (שממהר הנני לענות עליו שלא בהתור)
כדי למנוע הוצאת לעז וכו'.

העיר במ"ש בפסקי דינים בסופו דף ס"ט ע"ב ורואה בזה שינוי, אשר

ב'תפג

מוה"ר מנחם זאב שי" גרינגלס. אגרות נוספות אליו — לעיל ב'תח, ובהנמנן בהערות שם.
לנענע . . . ולא בכופלו: ראה מנהגי חת"ס בשו"ע אדה"ז ח"ג-ד (1452 [146]). סי' המנהגים חב"ד ע' 66
והערה 17.
הר"ת דברז"ל: ד' אמהות.

ב'תפד

נדפסה בהערות שבסוף צ"צ שעה"מ ח"ד ע' 308, והושלמה ע"פ העתקה.

בהוצאות הקודמות הי' כתוב באופן אחר ובהוצאה החדשה, באו התיבות — ואינה תשובה.

הנה בודאי ידוע לו ושמע עוד יותר יחס חסידים לרבם האדמו"ר שבמילא שולל זה את החשד לשינוי עיקרי בזה. והעובדא היא שגם בהוצאה הראשונה הי' כתוב ואינה תשובה ונמצא ת"י וממנו עשו פוטו, דתוצאה חדשה של קה"ת וכמ"ש בהקדמה.

ומעשה שהי' כך הי'. וכמו ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אשר המדפיסים בוויילנא (ולא שמעתי ברור אם הבחור הזעזער והמפקחים עליו אם גם המו"ל) שכידוע היתה אז בעת ההיא דהדפסת הפסקי דינים עיר מבצר של המתנגדים, וכנראה שנתוסף לזה גם מה ששנת תרמ"ד היתה בסמיכות לאחר הסתלקות אדמו"ר מוהר"ש נ"ע ובמילא שעת חירום בין גברא לגברא, הנה השתמשו בהזדמנות זו לזי"ף, ובמקום ואינה תשובה הדפיסו הנוסח שמעתיק כת"ר וכשהגיעו הטופסים הראשונים לליובאוויטש, הנה אחזו בכל האמצעים הנחוצים וחזרו והדפיסו את העמודים האחרונים בהנוסח של הצ"צ, ומובן אשר לא היתה בידי לבער את כל הטופסים עם הנוסח המזוייף. עד כאן סיפור של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

כדרכם של רוב המ[כר]יע של המזייפים הנה שוברו בצדו אשר מלבד שאינו כתוב בסגנונו של הצ"צ כלל, הנה בהמשך הדברים הן לפניו והן לאחריו כשמביא הצ"צ ראשונים כותב מיט א ברייטקייט שלא בערך ופשיטא אשר בחדא מחתא לא הי' עושה שינוי כזה, ויעויין ג"כ בפסקי דינים בתחלתו דף א' ודף ב' והמילואים לזה שנדפסו בשו"ת צ"צ שער המילואים הוצאת קה"ת שנעתק מהביכלעך שם מביא הצ"צ דברי הגר"א ויראה שם סגנונו בזה.

בברכה.

ב'תפה

ב"ה, כ"ה אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

הווי"ח אייזא נוי"נ כו' מוה"ר משה שי

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון י"ד אדר"ר, אין וועלכען איר פרעגט
מיין מיינונג, וועגען א שידוך וואס מען רעדט אייער טאכטער מיט א בחור
וועלכען מען רופט משה יוסף און אייער נאמען איז דוד משה.

איז אויב מען רופט אייך ביידען **פערשידען**, ד.ה. אז איינעם פון אייך
רופט מען — אייך רופט מען — משה און דעם אנדערען יוסף, אדער מען קען
איינארדנען אז מען זאל עס רופען מיט ביידע נעמען משה יוסף אדער אייך
מיט ביידע נעמען [דוד משה], איז דענסטמאל די פראגע פון די נעמען אין
ארדענונג.

לויט אייער בקשה ווען איך וועל זיין אויף דעם ציון הק' פון מיין שווער
כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע וועל איך מזכיר זיך אייך צו הצלחה
אין אייער געשעפט און צו פרנסה בכלל, און השי"ת זאל העלפען אייך מיט
איינער [פריי תחי' פיל אידישען נחת פון אייערע קינדער שיחיו.

בברכה.

ב'תפו

ב"ה, כ"ה אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער שרייבען, וועגען דעם וואס עס קומען צו אייך

ב'תפה

נאמען: ראה גם לעיל ח"ד אגרת תתקא, ובהנסמו בהערות שם.

פערשידענע ניט פאסיגע און אויך ניט גוטע געדאנקען און איר ווייס[ט] ניט פון וואנען דאס נעמט זיך וכו'.

ערשטענס וואלט אינ[ר] באדארפט אויפהערן צו גריבלען זיך בנוגע צו אייך און אייערע רעיונות און אויפפירען זיך אין טאג טעגליכען לעבען לויט דער פאדערונג פון תורתנו הק' און פארלאזען זיך אויף השם יתברך וועלכער איז דער עצם הטוב אז ער – ברוך הוא – וועט אייך פירען ווי עס איז בעסער פאר אייך סיי בגשמיות און סיי ברוחניות.

לויט אייער בקשה ווען איך וועל זיין אויף דעם ציון הק' פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע וועל איך מזכיר זיין אייך צום גוטען געזונט, אבער איר האט באדארפט בודק זיין אייערע תפילין און אויך די מזוזות בא אייך אין וואהנונג, אז זיי זאלן זיין אלע כשרים. און זאגען נאכן דאוונען יעדער טאג אין דער פריה א שיעור תהלים (לכל הפחות ווי דער תהלים ווערט פאנאנדער געטיילט אויף די טעג פון חדש) און אויב עס איז מעגליך צו געבען אויך יעדער טאג פארן דאוונען א פאר סענט אין א צדקה פושקע, און השי"ת זאל אייך העלפן אז בקרוב ממש מתוך בריאות הנכונה זאלט איר קענען פארשטארקען אידישקייט אין אייער גאנצער סביבה.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ב'תפז

ב"ה, כ"ה אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ' אדר"ר, ולמרות שזה כ"פ עוררתיו אודות קביעות שיעורי לימוד בתורת הגולה ובתורת החסידות. הנה בכל מכתב שכותב אינו מזכיר דבר עדי"ז כ"א עי"ד ענינים גשמיים. ואף שגשמיות איש ואשה הישראלים רוחניות הם כי הרי דוקא עי"ז נעשה לו ית' דירה בתחתונים אבל עאכ"כ שהרוחניות של איש ואשה הישראלים רוחניות הם; ותקותי שאין זה אלא חסרון בכתיבה אבל לא בהפוי"מ.

כבקשתו אזכירו בהיותי על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר

רמא

אדמו"ר שליט"א

זצוקללה"ה נבי"מ זי"ע להענינים שכותב במכתבו, ובודאי כשיהי' לו בשו"ט
בזה יודיע.

בברכה להצלחה בכל הנ"ל.

ב'תפח

ב"ה, כ"ו אדר, תשי"ד
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכ"י מוה"ר נתן מנחם שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי ספרו הגדה של פסח עם העתק באידית ואנגלית ובו
ליקוטי מנהגים טעמים ודינים. ולחביבותא דמילתא הנה עברתי בין הדפים
כפי רשיון הזמן. ומועתק בשולי הגליון איזה הערות. והשי"ת יצליחו להאיר
סביבתו בנר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות ומה
שמוכרח ביותר בדורנו זה ובמדינה זו, בדיני ומנהגי ישראל הכשרים.

בכבוד ובברכת הצלחה בכל הנ"ל.

נ.ב.

בטח אם הו"ל עוד איזה ספרים ישלח גם אותם להספרי שלי ות"ח
מראש. בחבילה בפ"ע נשלח לו הגדה ש"פ דהוצאת קה"ת עם לקוטי טעמים
ומנהגים.

הערות:

עמוד יו"ד (וכן במקום המתאים בהעתקה האנגלית) אשר בכורים
כהנים ולוים אינם מתענים בערב פסח. — וצע"ג המקור על זה. ובכ"א הפסק
דין הוא שמתענים וכמבואר במהרי"ל הובא באחרונים במקומו סי' ת"ע.
ולמנוע מכשול כדאי הי' לתקן את זה ע"י מחיקת תיבות אלו.

עמוד ט"ו וט"ז בהעתקה באידית ובאנגלית: של המלות ולהוי הפקר

ב'תפח

מוה"ר נתן מנחם: מאנדל. אגרת נוספת אליו — לקמן בתקנא. וראה שם לתוכן האגרת שלפנינו.

כעפרא דארעא. — הנה כיון שישנם כאלו שאומרים באידית ובאנגלית, ולא בנוסח הארמי מוכרח להוסיף גם העתק המלה **הפקר** ולא רק המלות כעפרא דארעא, כיון שזהו עיקר כמובן.

עמוד י"ט במה שמתחיל נוסח הקידוש, ויהי ערב: — הנה אף שיש נוהגין כן, אבל ברובא דרובא של הקהלות אין נוהגין כן, ועכ"פ כדאי הי' להציג זה בחצאי עגול.

בעמוד כ"ט שרבי אליעזר הי' כהן: — וכנראה שזהו טעות הדפוס ראה הקדמת הרד"ל לפדר"א. וצ"ל רבי אלעזר.

בעמוד פ"ד שהביא שיר המעלות ולא המזמור לבני קרח: — וצ"ע.

ב'תפט

ב"ה, כ"ו אדר, תשי"ד
ברוקלין.

הנהלת צעירי אגודת חב"ד בירושלים עיה"ק ת"ו
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם — בלי הוראת זמן הכתיבה — בו כותבים ע"ד ארגון הקבוצות ושנכנסו לשלב הפעולות. אבל אינם כותבים מה הם פעולות אלו. וממהר הנני במכתבי זה — אף שאינו בתור — בכדי לזרזם בההודעה אודות פעולות ממשיות והעיקר לנצל את ימי הפורים הבע"ל באופן המתאים ובענינים בשדה וכרם חב"ד והשי"ת יצליחם.

המחכה לבשוי"ט בכל הנ"ל ובפ"ש כל המשתתפים ומברכם בהצלחה מופלגה בענינים הכללים ובעניניהם הפרטים.

ב'תצ

ב"ה, כ"ו אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג הווי"ח אי"א נוי"נ בנשי"ק מוה"ר מתת"י יחזקאל
שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מטי"ו שבט ובנתיים נתקבל ג"כ ספרו ביאור על
מס' אבות בשני טופסים. והשי"ת יזכהו ויצליחו להגדיל תורה ולהאדירה
מתוך הרחבת הדעת ובריאות הנכונה.

מ"ש במכתבי הקודם אודות אדל שצ"ל חסר יו"ד. מפני שמצאתי מלא
בספר תורת הבעש"ט וצאצאיו בהקדמה.

בקשתי לשלוח לו את ספר התניא הק' שהו"ל זה לא כבר בפעם
הראשונה בארצוה"ב בהוספה של מפתחות כו' ובטח יאשר קבלתו.

בכבוד ובברכת הצלחה.

ב'תצא

ב"ה, כ"ו אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

אין פארטזעצונג צו דעם געשפרעך צווישען אונז ווען איר האט באזוכט
דא, וויל איך דערמיט באטאנען נאך אמאל, אז אלס צוגאב צו דעם וואס
יעדער אידישע מאן און פרוי זיינען שלוחים פון הקדוש ברוך הוא צו מוסיף
זיין ליכטיקייט אין זייער סביבה איז דאך על אחת כמה וכמה די וועלכע
האבען זוכה געווען צו האבען א באזונדער איינפלוס און אנדערע לערנען זיך

ב'תצ

מוה"ר מתת"י יחזקאל: גוטמאן. אגרות נוספות אליו — לעיל ב'שטו, ובהנסמן בהערות שם.
במכתבי הקודם: לעיל שם.

פון זייערע מעשים און פון זייער אויפפירונג. וואס אויסער דעם זכות פון האבען השפעה גיט זיי אויך השם יתברך ספעציעלע כחות מעגליכקייטען צו מצליח זיין אין זייער שליחות, די שליחות פון מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. במילא איז דאס א זייער גרויסע פאראנטווארטליכקייט און א זייער גרויסער זכות צוגלייך.

און וויבאלד הקב"ה איז דאך עצם הטוב און גיט יעדערען זיין שכר אין פול. איז וואס מער מען איז זיך משתדל און מען איז **מקדים** אין דער ערפילונג פון זיין שליחות. אזוי אויך איז השי"ת גיט עס דעם שכר און אויך וואס פריער, און וויבאלד אז יעדער טאג מוז מען דאך אנקומען צו חסדים פון השי"ת, איז דאך וואס פריער א טאג מען ערפילט די שליחות פון השי"ת איז מען דורך דעם מוסיף אין דער ברכה והצלחה וואס יעדערער דארף דאס האבען.

איך האף אז דעם געשפרעך וואס מיר האבען געהאט איז אליין גענוגענד. דאך שרייב איך אויך די שורות, בכדי צו פארגרינגערן דעם נסיון און די אייך געדאכטע שוועריגקייטען, און מיט א צוגאב ברכה, אז וואס פריער זאלט איר מצליח זיין צו פארווירקליכען דאס אלעס וועגען וואס מיר האבען גערעט זייענדיג דא. און השם יתברך איז א בטוח צו ערפילען זיין הבטחה צו משפיע זיין פאר דעם, אייך אייער מאן און אייערע קינדער שיחיו, דאס וואס איר אלע באדארפט בגשמיות וברוחניות, אויך אלץ וואס פריער. און איך ערווארט צו הערען פון אייך גוטע בשורות אין דאס אלעס.

בברכה.

ב'תצב

ב"ה, כ"ח אדר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מאז. אשר כיון שאין הוא שבע רצון מפרטים אחדים בסדרי הישיבה ולפי דעתו מבלבלים פרטים אלו מהתמדה בלימוד כדבעי וכן בהנוגע לתפלה. הרי יש אצלו סברא אודות נסיעה לישיבת תומכי תמימים באה"ק ת"ו. ושואל חוות דעתי בזה.

והנה למותר להאריך בהידוע ופשוט אשר הענינים המפריעים לתורה עבודה או גמילות חסדים, סיבתם הוא השאור שבעיסה היינו היצר הרע המבלבל את האדם בכמה אופנים ודרכים. כי אף שנקרא כסיל הנה בכל זה בהנוגע לעבודתו אומן מומחה הוא. וכידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע. אשר היצה"ר בא לכל אחד ואחד בטענות מתאימות לתכונת נפש אדם פרטי זה עד שגם לפעמים מתלבש הוא באיצטלא של צורבא מרבנן ירא שמים וכו'. ולכן על כל אחד ואחד לבדוק הדק היטב היטב הדק את הנופל בדעתו בהנוגע לשינויים בעבודת השי"ת. ולדעת מי הוא הטוען טענות אלו. אם הם מצד ימין או מצד שמאל. ובטח ידוע לו על דבר הסיפור אודות הרה"צ מטשערנוביל, שנדפס בשיחת פסח תש"ג. ואחת הבחינות בזה היא, אם השינוי יגרום לביטול תורה ועבודה או לאו.

ובנדון ידידי כיון שנמצא הוא בישיבה שנתיסדה על ידי צדיקים נשיאי הדור ומתנהלת ברוחם. היינו לימוד התורה ביראת שמים. הנה קרוב הדבר גם מבלי ידיעות ופריקות בזה, שלימוד בה תועלת גדולה כרוכה בזה. ובמילא מובן גם כן שהיצה"ר מתקומם בזה בכמה מיני תחבולות לבטל ולבלבל אותו מלהתנהג מתאים לדרישת הישיבה בכל הפרטים.

מובן גם כן שאם יבוא היצה"ר ויגלה כוונתו שאינו רוצה להניחו להיות שוקד בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות. הרי בטח לא ישמע לו. ומתאים למה שנאמר והנחש היי ערום, הרי בא בערמומיות, שאדרבה הישיבה מבלבלת אותו משקידה בתורה ומענינים דעבודת השם ביראת שמים כדבעי, שאז תקותו שיתקבלו הטענות שלו, ויבלבל אותו מתורה ותפלה. ואף שצריך היצה"ר להבטיח לו שאם יבוא לישיבה אחרת הרי אז לא יבלבל אותו ויוכל לשקוד בתורה ולהדר בתפלה. הרי מובטח הוא היצה"ר שכיון שישמע לקולו בתחלה שכל התחלות קשות, הרי בטח גם אחר כך ימצא אופן איך להמשיכו עוד יותר ברשתו.

כי הרי ניתנה לאדם הבחירה חפשית ושני דרכים לפניו. וכמאמר הכתוב ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב את כו'. אבל ביחד עם זה ניתן לו לאדם סיוע מיוחד שיבחר בטוב וכמאמר הכתוב ובחרת בחיים. ובדאי גם בנדון ידידי הרי אף שהיצה"ר הוא ערום ביותר, ניתנו לו הכחות לבטל כל הטענות שלו ולהתאמץ במסירה ונתינה על ידי היסח הדעת גמור מהטענות

ביתא

בהידוע: ראה גם לעיל אגרת ביתא.
פתגם . . באצטלא: השוה לעיל אגרת בישלח, ובהנסמן בהערות שם.

המבלבלות שאין הסביבה מתאמת לפניו ושהכל אשמים בביטול תורה ותפלה שלו, ולא הוא בעצמו כו' וכו'.

מובן גם כן שבין חבריו בישיבה ישנם כמה ענינים הדורשים תיקון, כי הרי אין שלם בתכלית השלימות אלא הקב"ה בורא העולם. אבל העצה לזה הוא שישפיע הוא על חבריו בתיקון עניניהם ולא שהוא יהי' מושפע מהם אשר זהו גם כן סגולה שיתקנו חסרונותיו הוא ע"י חבריו. וכמאמר ומבואר בהענין דכל ישראל ערבים זל"ז שהם קומה שלימה ויש מעלה בזה מה שאין בזה ועל ידי אהבת ישראל משלימים כל אחד את חבריו.

המורס מכל הנ"ל, שיסיח דעתו ממחשבות המבלבלות מתורה ועבודה וישקיע את עצמו בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות ובעבודת התפלה כדבעי מתאים לסדרי הישיבה ודרישותי ותקויים בו הבטחת רז"ל אשר יגעת — הרי אז — ומצאת.

אינו מזכיר אם בהנוגע לחבירו ... שי' הרי גם אותו מבלבלים אלו הטענות שכותב בהנוגע לענינו. ואם כן הוא הרי מובן שגם אליו שייך מענה הנ"ל.

בברכת הצלחה בלימוד התורה ביראת שמים.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

מזכיר:

ב'תצג

בי"ה, כ"ח אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

האברך הו"ח אי"א נו"נ מו"ה חיים שי'

שלום וברכה!

נהניתי לקבל מכתבו שנתרבה מספר הילדים המשתתפים במסיבות שבת ואשר מצטרפים אליהם גם כאלו שלא מהישיבה. ובודאי גם להבא

ב'תצג

מו"ה חיים שי': צימנט. אגרות נוספות אליו — לעיל ב'רסט, ובהגמון בהערות שם.
במסיבות שבת: ראה לעיל שם.
מהישיבה: אחי תמימים בוסטון.

יוסיף אומץ בזה אשר נוסף על המבואר בתניא ס"פ כ"ה, אשר בכל פעולה של תומ"צ הרי יחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד, הנה בענינים של חינוך אי אפשר שלא ישאר מזה רושם על השנים יבואו ובפרט כשהולכים הדברים ונשנים ונשלשים מדי שבת בשבתו שאז יש לקוות לפעולות נמשכות בקרוב. וגדול זכות הנ"ל וכן מה שלומד עם תלמידים מבוגרים תורת הנגלה ותורת החסידות להמשיך הצלחה בעניניו הפרטיים . . .

בברכת הצלחה בכל הנ"ל.

ב'תצד

ב"ה, כ"ט אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר אפרים
אליעזר שי' הכהן

שלום וברכה!

במ"ש אודות התועדות דפורים שתא זו שחל בעש"ק. כיון שהסעודה עי"פ שו"ע צריך שתעשה ביום ו'. הנה בדעתי שתהי' ההתועדות בסמיכות לה היינו בש"ק בהמשך להקידוש, ועיין מראה הפנים לירושלמי פ"א הלכה ד'.
בברכה בכהנ"ל.

ב'תצה

ב"ה, כ"ט אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו מבקש שישלחו להם ספר התניא הק'.

ב'תצד

מוה"ר אפרים אליעזר שי' יאלעס. אגרות נוספות אליו — לעיל בשלא, ובהנסמן בהערות שם.

הנה נשלח בחבילה בפ"ע כבקשתו. ובודאי ינהג בו טוב עין ויזכה בו גם את אחרים. והוא בקל וחומר ממאמר רז"ל על הכתוב צדקתו עומדת לעד זה הכותב ספרים ומשאלים לאחרים (שעלה לו בטרחה ובדמים ובכל זה משאלים לאחרים) ויהי רצון שהלימוד בספר הנ"ל יהי לו סם חיים לתוספת חיות בלימוד התורה וקיום המצות בהידור.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

מזכיר:

ב'תצו

ב"ה, כ"ט אדר"ר, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו ממוצש"ק בו כתב אשר מצב הפרנסה אינו כמו שהי
לפני זה כי נגרע מאז.

והנה ידוע מאמר הקב"ה ובחנוני נא בזאת. והוא בענין הצדקה שיהי
עשר בשביל שתתעשר. וידוע ג"כ שבצדקה אמרו לפוס גמלא שיחנא. ובמילא
מה הפלא אם כשאין נוהרים בענין הצדקה כדבעי שהוא לכה"פ מעשר ומה
טוב יותר מזה שעייז הנה נגרע מצב הפרנסה. אבל לאידך גיסא מזה גופא
נודע שהדבר בידו הוא. שאם יוסיף תומ"י בעניני הצדקה כהנ"ל ועוד יותר
הרי בטוח הוא השי"ת למלאות הבטחתו וכנ"ל. אלא שכיון שבכל דבר צ"ל
סייעתא דשמיא הרי צריך לקבוע שיעור בלימוד תורת הנגלה ותורת
החסידות נוסף על שלשת השיעורים השווים לכל נפש מתקנת כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בחומש תהלים ותניא הידועים. והשי"ת
יצליחו לבשר טוב בכל הנ"ל ויה"ר שיהי זה בהקדם.

בברכה.

ב'תצז

[אד"ר תשי"ד]

... לדידי, שראיתי כשלוש מאות מכתבים אלו אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר (חלק מהם לא ניתן רשיון לפרסם), הנה אדרבה בלי שום ספק, אשר התוכן אוטנטי הוא (מלבד לאלה שמאמינים אשר ביאור היותר פשוט של מאורע הוא נס יוצא מדרך הטבע לגמרי, הרי יכולים ג"כ להאמין שע"פ נס נמצא איש באדעסא שיכול הי' לזייף ולמצוץ מאצבעו ולכתוב 300 מכתבים כאלו ואח"כ נתעלם ואיננו), וברצות ה' ויהי זמני פנוי יותר, הנה בדעתי להו"ל עוד פעם את כל המכתבים שנדפסו ב"התמים" בהוספת מכתבים שהרשה כ"ק מו"ח אדמו"ר להדפיסם אז אלא שנפסקה בינתיים הדפסת "התמים" ובתור הקדמה להם לבאר טעמי ונימוקי המכריחים את מסקנתי הנ"ל. ואצטט כאן רק שתי נקודות:

(א) ידועים לכל אלה שהיו בזמן הופעת מכתבי הגניזה בדרום רוסיא, היינו בסמיכות לאדעסא וחרסאן, האנשים בעלי שם ובפרט אלו שהיתה להם ידיעה בתולדות החסידות ותורתה, וביניהם לא הי' אף אחד שמוכשר הי' וגם יכול הי' לכתוב מכתבים כאלו מצוצים מאצבעו.

(ב) להשיג בזמן ההוא, בלבול המדינות הגדול ושעת חירום בקישור בין מדינה לחברתה, קלף כזה שעליו נכתבו המכתבים, הי' כמעט דבר בלתי אפשרי.

רוב קושיות אלו המפקפקים באמיתת המכתבים יסודם בזה שמצאו בהם כמה סתירות בתאריכי המכתבים וכו'. היינו בטעיות התלויות רובם ככולם באות ותיבה אחת, ולפעמים השמטת תיבות וכו'. והנה מי שעסק פעם בהערכת מכתבים ובפרט כשנעשות בהחפזה (לדאבוני ידוע לי זה ע"י שמגיה אני חלק חשוב של המאמרים וספרים הנדפסים ע"י הוצאתנו) הרי גם במעתיק טוב – לכה"פ 5 אחוז של השורות יש בהם טעיות אחרי העתקה הראשונה ומגיהים פעם שניי ושלישית. וכנ"ל – זהו במעתיק היותר טוב.

לאידך גיסא – מזייף הרוצה לזייף ולמכור אח"כ את המכתבים לאחד מבתי האדמו"רים, היינו לאלו שיש להם ידיעה בקורות ימי החסידות

ב'תצז

נדפסה בכתבי-עת "הספרי" (חוב' א, תשי"ד). הוצ' שני של התמים (ע' 851). אג"ק אדה"ז ע' תעד.
מכתבים אלו: מהגניזה החרסונית, שנדפסו בהתמים, ובאג"ק אדה"ז אגרת צד ואילך.

ותורתה הרי בודאי ידייק ויגיה כמה פעמים, כיון שיחשוש שאם ימצאו טעויות כאלו יגלה קלונו ברבים ויפסיד את כל העסק שלו. ולכן מציאות הטעויות הנ"ל (לאחר שנכחה מהם הטעויות שנתוספו ע"י הבחור הזעזער של "התמים") הן אדרבה הוכחה שהמכ" לא נכתבו ע"י מזייף שרצה למוכרם אח"כ בכסף מלא למבינים במקצוע זה ובמילא דרושה היתה לו זהירות יתירה ביותר, כ"א אדרבה שנכתבו ע"י מעתיק בשביל אנשים כאלו שאין להם ידיעה אלא בחיצוניות המכתבים בלבד. וזוהי הוכחה נוספת למסקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר כנראה שמעה מפי אביו האדמו"ר, אשר: א) בל"ס התוכן הוא אותנטי. ב) ונעתק מכתב ידם של אלו שיד ושם להם וידיעה עמוקה בתורת החסידות וגם הקבלה.

עוד נקודה אחת וגם היא לדעתי מחלטת מסקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר, והיא – אשר מי שראה מאות מכתבים אלו בבת אחת – **שבאופן כזה** הביאו אותם למכירה לב"כ ליובאוויטש – לא הי' מקום כלל לדיעה שזהו גוף כתי"ק, כיון שבכולם הכתב וכן הקלף הי' דומה **בכל הפרטים**. ומזייף שרצה לעשות זיופו באופן כזה יכול הי' לקוות למצוא קונה רק בין כאלו שאין להם חוש של בקורת ושכל בריא פשוט.

נוסף על כהנ"ל – הנה בחלק המכתבים שלא נתפרסמו היו קמיעות, אותיות עם תגין ונקודות שונות – וכמו ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר, הנה נמצא בהם וכן גם בהמכתבים שנתפרסמו ענינים שלא נודעו ברבים כ"א באו במסורה רבי מפי רבי מאדמו"ר הזקן עד לאדמו"ר אביו של כ"ק מו"ח אדמו"ר.

לא באתי בזה אלא בנקודות כלליות, אבל לדעתי גם הן מספיקות לא לבד לדחות את הטענות במאמר הנ"ל ושלפניו, אלא גם להכריח מסקנא הפכית לגמרי והמתקבלת ביותר:

דבר ברור, אשר האדמו"ר מרוזין זצ"ל הי' אסור (לעת עתה עוד לא נמצאו חוקרים "מדעים" המכחישים את זה, אף שנמצא חוקר ידוע ומפורסם בפולין שבא ל"מסקנא מדעית מוחלטת" אשר הבעש"ט – לא הי' ולא נברא), במאסר קשה כהנ"ל היו מחרימים הכתבים שנמצאו ברשות הנאסר, בודאי היו אצל אדמו"ר מרוזין כתי"ק של בני דורו ודורות הסמוכים לו מלפניו וספרים וחפצים החביבים עליו כי באו אליו בירושה וכיו"ב – אם מעט או הרבה; בודאי כשנמצא האדמו"ר במקום בטוח רצה וחפש אופנים איך לקבל הכתבים וכו' הנ"ל בחזרה. ברור שלא הי' יכול להשיגם בהשתדלות גלו"י אצל הממשלה כיון שברח ממאסרו – ולא נשאר אלא הדרך דאופנים חשאים. אם

עלתה ביד המשתדלים בזה לשחד באיזה אופן את הפקידים השייכים לזה – מה היו עושים הפקידים כדי לפשר את הדבר ולמעט, עכ"פ את האפשרויות אשר חוקרי הממשלה יגלו החזרת הכתבים לבעליהם! היותר פשוט – להניח במקומם מכתבים אשר עכ"פ בחיצוניותם במראיהם, מספרם וכו' יתאימו לגוכתי"ק שנלקחו. מובן אשר כ"ז לא היו יכולים לעשות במנוחה גמורה באריכות זמן וכו', ובמילא לא הי' מקום להגה"ה מדויקת, וגם לא ראו נחיצות בזה, כיון שהמחליפים וגם המבקרים שחששו מאתם היו מבינים רוסית יותר מאשר חסידות. כן מובן אשר העתקת המכתבים היתה על קלף או נייר של זמן החילוף ולא של זמן הכתיבה, ובפרט שבתקופה ההיא לא ידעו על אפשרויות בחינת הקלף לברר מתי נעבד.

מ. שניאורסאהן

ב'תצח

ביה, אדר"ח אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ כו' מוה"ר יהושע שי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אשר ביום כ"ט אדר א' שמרבין בשמחה הוא ערב ר"ח אדר שני שמרבין בשמחה מתחיל באפיית המצות.

הנה יה"ר מהשי"ת שיקוים בו ושמרתם את המצות וכדרשת רז"ל שבמילא תומשך ג"כ הצלחה בגשמיות שתביא פרנסה בהרחבה. וכשם שברוחניות הרי ממשיכים מזה על כל השנה כולה. הרי יהי זה ג"כ התחלה טובה לפרנסה כדבעי ג"כ על כל השנה כולה. ומלחם עוני יבוא ללחם פג. כפשוטו וכפירושו בתורת הדא"ח (עיין זהר ח"א מז, ב. רמו, א. לקו"ת עקב טז, א).

בברכת הצלחה.

ב'תצח

מוה"ר יהושע ש"י קארץ.

ב'תצט

ב"ה, אדר"ח אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

דורך הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר יוסף שי פלייער איז מיר
אנגעקומען א בקשת ברכה פאר אייך צו אייער אפפארען אין ארץ הקדושה
תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו. און השם יתברך זאל אייך העלפען אז איר
זאלט האבען א גוטע נסיעה און זאלט זיך דארטן איינארדנען אויף א
פאסיגען גוטען אופן.

זיכער איז איבעריג צו אויפמערקזאם מאכען אייך, אז ווען מען פארט
אין א לאנד וועלכע ווערט דורך אלע פעלקער אנגערופן מיט'ן נאמען, די
הייליקע לאנד, מוז מען אננעמען א פעסטען באשלוס צו אויפפירען זיך
דארטען ווי הקדוש ברוך הוא פארלאנגט פון אידען, וועמען ער - ברוך
הוא - רופט אן מיטן נאמען, גוי קדוש - א הייליקע פאלק - און אויב
מען טרעפט אן שוועריגקייטן אין דער אויפפירונג אין דעם זין, איז דאס מער
ניט ווי א נסיון - א טעסט - פון הקדוש ברוך צו אויספרובען די
אמת'קייט און גאנצקייט פון דעם באטרעפענדען מענשן, און ווען מען שטייט
ביי דעם נסיון, און מען פירט זיך אויף ווי השם יתברך פארלאנגט פון אידען,
איז דאס א צנור - טשענעל - וכלים דורך וועלכע השם יתברך גיט זיין
ברכה אין דעם וואס מען נויטיגט זיך. און השי"ת זאל אייך העלפען אז איר
זאלט קענען דאס אלץ אויבען דערמאנטע פארווירקליכען אין דעם טאג
טעגליכען לעבען.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

מזכיר:

ב'תק

ב"ה, ב' אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ כו' מוה"ר יהודא ליב שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מ'3/5. ולפלא שבמכתבו אינו מזכיר דבר
אודות פעולותיו הטובות בהפצת התורה והיהדות בסביבתו אשר בטח עושה
בזה מתאים לפסק רז"ל, חזקה שליח עושה שליחותו, וכאו"א מישראל ה"ה
שלוחו של אדם העליון שעל הכסא כביכול, וכמבואר בלקו"ת ריש פ' ויקרא.

מובן אשר במילוי שליחות זו ישנם כמה מניעות ועכובים מגדרו של
העולם וחלקו הפרטי של כאו"א. אבל הרי זוהי עצה היעוצה מרז"ל בזה אשר
שמחה פורץ גדר, שמחה של מצוה, הן במצות ממש והן בחהוראה הכללית
שהוא כלל גדול בתורה דבכל דרכיך דעהו ואשר עכ"ז חל מ"ש הרמב"ם בסוף
הל' לולב בענין השמחה. ומסוגלים לענין זה בפרט ימים אלו ימי אדר דמרבין
בשמחה ובפרט בשנה מעוברת שמחמירים (כפסק השו"ע סי' תקס"ח סעיף ז')
להרבות בשמחה הן באד"ר והן באדר ב'.

בפ"ש בנו שי' ובברכה.

נ.ב.

בחבילה בפ"ע נשלח לו התניא שהו"ל זה לא כבר בפעם הראשונה
בארצות"ב.

ב'תק

מוה"ר יהודא ליב: מערסין.

ב'תקא

ב"ה, ב' אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מדי' פקודי. הנה עליו להסיח דעתו מענין המכשולים
אודותם כותב עד כמה שאפשר ולהרבות באותיות התורה והתפלה ולהשתדל
לעבוד את ה' בשמחה ולהשפיע על חבריו לקרבם עוד יותר לתורת ה'
ולעבודתו מתוך אהבת ישראל. ומובן אשר לכל זה צריך שיהי' גוף בריא ולא
יבלבל מעבודת השי"ת וכמ"ש ברמב"ם הלכות יסודי התורה סוף פ"ג וריש
פרק ד' וכדי שתהי' עבודה הנ"ל כדבעי מוכרח הלימוד דפנימיות התורה זוהי
תורת החסידות.

מובן אשר גם בכל הנ"ל הנה הסדר הוא כמאמר הכתוב מעט מעט
אגרשנו ובפרט כשהמדובר אודות הרגילויות לא טובות שנשרש בהם זה כמה
זמן שצריך להתפלל שיתמעטו ויתבטלו מעט מעט עכ"פ והשי"ת יצליחו לבשר
טוב בכל הנ"ל.

בברכה.

ב'תקב

ב"ה, ג' אדי"ש, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א צמ"ס חו"ב נו"מ כו'
מוה"ר אהרן חיים הלוי שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת שני הספרים מחנה אפרים ובנין הלכה, ותי"ח תי"ח על
תשורתו זו. ובטח גם להבא ינהג כן בשילוח המו"ל על ידו לחספרי' ותודה
מראש.

ב'תקב

מוה"ר אהרן חיים הלוי שי: צימרמן.

ולחביבותא דמילתא, באתי, בשולי הגליון, באיזה הערות, בעברי בחפזה בין דפי הספרים.

והשי"ת יזכה את כאו"א להיות בנאים דירת קוב"ה ושכינתו ולהפרנו בתורה תפלה ותשובה (כרז"ל: שבת קיד, א. תקוני זוהר בהקדמה בתחלתה "עבדין לה דירה ולקוב"ה". בכורות מד, ב. דב"ר פ"ג, ו. קידושין מ, א. זהר בראשית כו, ב "דבי פו"ר").

בכבוד וברכת הצלחה.

נ.ב.

בנין הלכה בתחלתו. ע"א. דברים שבע"פ אי אתה רשאי לאומרם בכתב. — בכללות הענין יעוין בזה נ"כ שו"ע או"ח סמ"ט (וצ"ע שלא צוין בעין משפט בש"ס), במשי"כ ובמשי"נ בשדי חמד כללים ד, מד. ובפאת השדה ד, ד וכב. ארחות חיים לסי' מט.

ע"ב. מקור בסוגית תענית. צ"ע פירוש, כי אדרבה שם מוכח דמותר לומר בצבור וכלי הש"ס "וכי יחיד כו' בצבור אלא כולן נכנסין וקורין", ועכצ"ל דהאיסור הוא משום דאחד קורא והשאר שומעין (דמוציא אחרים ידיהו). וכפשט לי הסמ"ג שמביא לקמן. וכן פסק רבינו הזקן בשו"ע סמ"ט. וראה מג"א ומחה"ש שם.

ע"ג. טעם האיסור מפני שצ"ל כנתינתה. — עיין שו"ת הרדב"ז ח"ד סי' אירה. ולהעיר — לדיני קרה"ת עדי"ז — מזח"ב רו, א ושם.

* * *

והנה עפמ"ש ומבאר בבנין הלכה דאין חילוק באיסורים הנ"ל בין קרה"ת ות"ת ברבים סתם עדיין צע"ק: (א) מפני מה לא הובאו ברמב"ם דינים אלו בת"ת דרבים. דפשיטא דלא יסמוך על משי"כ בהקדמת ספרו (וגם שם הוא רק ספור דברים ולא פס"ד), או במו"נ. (ב) איך התירו האיסור — כרמב"ם הלי תפלה פ"ב ה"ח — בקריאת כה"ג דאך בעשור ביוהכ"פ. (ג) היתר קריאת המגילה יושב, אף שת"ת ברבים צ"ל בעמידה לסברה זו כדאמר בירושלמי על משנה זו עצמה, והרי לא גרעה מגילה מתושבע"פ שצ"ל באימה כו'. ועוד, והעיקר מני"ל לחדש דלהרמב"ם ישנם איסורים אלו בת"ת דרבים.

ולדידי — אין לנו בדעת הרמב"ם אלא האמור בפירוש — דבקריאת התורה אסור לקרות שלא מן הכתב וכן שבקרה"ת אסור לתרגם מן הכתב —

כהירושלמי. וסי' להרמב"ם דהירושלמי מפרש דברי הבבלי בזה (כמושי"כ גם בבנין הלכה) — ראה תוד"ה והאמר יומא פז, ב. ת"י ד"ה המלך יומא עט, א. ובמשי"נ בשד"ח כללי הפוסקים ס"ב סק"א. או דפליג על הבבלי [ובכ"ז הלכה כהירושלמי, כיון דסתם משנה דיומא (סח, ב) דקורא אך בעשור בע"פ מוכח דלא כבבלי גיטין (ס, ב)].

ומעליותא דקרה"ת יש לבאר בכמה אופנים. ואחד מהם שזהו חובת הצבור ולא היחיד (וכסברת המלחמות מגילה פ"א ד"ה ועוד אמר. וראה צפנת פענח להל' תפלה פ"ב ה"ה), משא"כ מקרא מגילה (ולכן הותר בישיבה ג"כ. ואיסור קריאתה בע"פ הוא מלימוד מיוחד), ומשא"כ קרה"ת דכה"ג — צורך עבודתו היא (יומא שם).

ולולא דמסתפינא הו"א דכל קריאת הקרבנות — ביו"ט ר"ה ויוהכ"פ — מחולקת בזה משאר קרה"ת (ראה תוס' מגילה ל, ב. פי' הריב"א בת"י יומא ע, א), אלא שבמקום דאפשר ושכיח לא חילקו בדינ"י משום לא פלוג משא"כ בקריאת כה"ג.

* * *

ועדיין צריך ביאור דא"כ למה לא נכתבה תושבע"פ ע"י רז"ל. ושערי תירוצים לא ננעלו, והוא דאף דאין איסור בדבר בכ"ז לא כתובה א) מפני דעת הבבלי — את"ל דפליג על הירושלמי. ב) משום דאכתוב לו רובי תורתנו ג' — בגיטין שם. ג) מהטעם שהובא במו"נ ח"א פע"א, ועוד. וראה ג"כ זהר ח"א רנ, א. לקו"ת לרבנו הזקן דרושים לסוכות פ, ב.

— ● —

בהערותיו הארות חיים (יד, א). במה שציין לשו"ע אדה"ז בענין בעלות באיסוה"נ. — בא לידי שו"ת חסד יהושע (נ.י. תשי"ג) ושקו"ט בזה בסכ"ג. ויש להעיר בדבריהם. ואין הזמ"ג.

ב'תקג

ב"ה, וא"ו אדי"ש, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... נהניתי מהסדר תשובה שנתן להאברך ... וטוב עשה שלא הכריחו לחזור בע"פ את כל אגה"ת כדי שלא לתת מקום לחשוב שאין בזה אלא השתדלות בלימוד החסידות ותו לא מידי. ובחנוגע להזכירות בכלל בהענין ...

הנה אי אפשר לקבוע מסמרות בזה כי זהו תלוי במהות האישים. והרי צריך בזה זכירות כי גם המחאה וההדגשה בזה לא תמיד רצוי היא וכידוע שהיסח הדעת עד כמה שאפשר מכל ענינים אלו טוב ביותר ובכ"ז הרי מזמן לזמן יש להדגיש בגנות הדבר ואיך שבזה הוא [יורד] מאיגרא רמה לבירא עמיקתא ועוד יותר וע"פ המבואר בסי' המצות להצ"צ בתחלתו, ובחנוגע לחדש הני"ל ה"ז מודגש מגודל העונש המובא גם בתורה שבכתב בכ"מ, ולתבל בענינים בביאור גודל העונש אשר נשמת חלק אלקה ממעל ממש ושלוחו של אדם (העליון שעל הכסא) כמותו כמבואר בלקו"ת ריש פ' ויקרא ובמילא לא יבצר ממנו מאומה למלאות השליחות כו' ומובן גודל הנפילה כשאינו משתמש בהכחות שלו וביותר וביותר כשמשמש להיפך וכו' ...

במ"ש אודות ההו"ל של המאמרים והשיחות וכו' הנה קשור זה בטרדה עצומה שמוכרח לסלק התענינות מענינים אחרים וכיון שמתעסק אני בהו"ל המאמרים דשנת תשי"ד שכבר נסדרו לדפוס וחסר רק הגהה ומראה מקומות וכו' ואח"ז סי' המאמרים תשי"א וכו' במילא ענין אי' מונע את השני ...

ב'תקנ

מהסדר תשובה: דלעיל אגרת בשלז.
בזה: הוצאת זיל.

ב'תקד

בי"ה, ז' אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר יוסף שי
שו"ב

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מבי אדר שני . . . ולפלא שאינו מזכיר ע"ד
הידיעה שהגיע אלי שנבחר ליו"ר אגודת ישראל בסינסינטי. ואם אמת הדבר
הרי בטח עי"ז נתגדלה אפשריותו לפעול במחנו הט' בעניני תורה ומצות בכלל
ובעניני תורת החסידות הדרכותי ומנהגי' בפרט. ואף כי האופנים משתנים
ממקום למקום אבל בכל מקום ומקום ישנם אופנים מתאימים אשר על ידם
תחדור תורת החסידות וכו' אל המקום ולדרים עליו. ומובטח רבינו הזקן
שפי' בענין צדקה תרומם גוי, שזה מרומם את כל המדריגות שבנפש כמבואר
בתורה אור בתחלתו. ואף כי שם מדובר בענין צדקה גשמית הי"ז בנין אב גם
לצדקה רוחנית ובמילא ממשיך זה גיי"כ תוספת ברכה והצלחה בנוגע לחנוך
הבנים.

הפני המוסגר במכתבו אקראהו בעת רצון על הציון הקי של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבי"מ זי"ע והשי"ת יצליחו לבשר טוב בכל הנ"ל.

בברכה.

ב'תקה

בי"ה, ז' אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מאדרי"ח אדר ב' וכן הקודם לו. וכבקשתו

ב'תקד

מוה"ר יוסף: גולדשטיין. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז ב'לו, ובהנסמן בהערות שם.

הנני ממחר לענות עליו אשר נהניתי ממה שעומד בתוקף להראות לכל את צדקתם. וכמו שכתבתי בכמה ממכתבי אשר מובטחים אנו שכדונג ימסו כל עלילות שוא ובלבד שלא יתנו מקום לאחיזה ע"י נפילת רוח ח"ו. ומובטח כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע מנהל כל מוסדות חב"ד אשר כל המשתדלים בהחזקתם והתפתחותם יגן עליהם בפני עלילות שוא וטענות שקר וימשיכו לבטח בעבודתם עבודת הקדש להגדיל תורה ולהאדירה ברוח ישראל סבא ובפרט בהפצת תורת החסידות הדרכותי ומנהגי.

וימים אלו שמרבין בשמחה הנה יהי בכל עניניהם הברכה בריבוי והצלחה בריבוי וכלשון רז"ל במדרש אסתר רבה בסופו.

בברכה לבריאות הנכונה ולהצלחה בגו"ר המחכה לבשו"ט.

ב'תקו

ב"ה, ז' אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מא' ויקרא. ולפלא מה שכותב שאינו יודע מה יוכל לעשות בהפצת תורת החסידות, בה בשעה שדר במקום שם יש כמה מאחב"י שחסרה להם כל ידיעה מתורת החסידות הדרכותי ומנהגי. ואפילו היודעים, יודעים רק מעט מזער. ויכול הוא לסדר מזמן לזמן התועדות ושיחות בסיפורי צדיקים המובאים בספר השיחות, בהלקוטי דבורים וכיו"ב ולהשתדל להשיג מזה בכך בהנוגע לחיי היום יומים.

מובן אשר משתנים הענינים ממקום למקום, אבל דבר ברור הוא שבכל מקום ומקום ששולח השי"ת את איש הישראלי זוגתו ובי"ב שיחיו יש להם להכניס שם אור האלקי, וכפי שנתבאר ע"י נשיאנו הק' והחסידים מדור לדור. ואין לך דבר העומד בפני הרצון האמיתי.

בברכת הצלחה בכל הנ"ל.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

המזכיר

ב'תקז

ב"ה, ז' אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... ח"ו שמי שהוא מסתפק במה שכבר נרכש ע"י שדה החנוך, ובפרט ע"פ הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקל"ה נבג"מ זי"ע אשר בענינים הקשורים בתורה ומצותי כל הישג בזה שיהי אפילו היותר גדול צריך לעורר תאבון מוגדל לפעול יותר ויותר. ובק"ו, ומה אם בהשתדלות קלה פעלו כ"כ, עאכ"כ אם היו משתדלים כדבעי.

ולאידך גיסא הישג אפילו היותר קטן צריך להוסיף אומץ בהמשך העבודה. וג"כ בק"ו, ומה כשעושים בפניות בכ"ז התגברו על ההעלמות וההסתרים שמקורם בחטא העגל [ו]האיר קו אור, הרי עאכ"כ שסייעתא דשמיא בטוחה והבא לטהר באמת מסייעין אותו וכו'...

בברכה לבריאות הנכונה ולהצלחה בחינוך בני ובנות ישראל ביראת שמים ובלימוד תוה"ק.

ב'תקח

ב"ה, ז' אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

עס איז ערהאלטען געווארען אייער בריף פון ב' ויקרא. און עס איז א וואונדער וואס איר שרייבט וועגען די ענינים פון דער הויז און אנדערע זאכען גשמיים, און דערמאנט גארניט וועגען אייער השתתפות אין לערנען השתתפות אין חסידישע התועדות און ענליכעס, וואס נאר דאס זיינען די צנונות דורך וועלכע מען באקומט ברכה והצלחה אין דעם וואס מען נויטיגט

ב'תקז

ובק"ו: ראה גם לעיל אגרת ב'שט.

זיך. און ווען די צנורות זיינען אין ארדענונג איז דענסטמאל דא א ארט צו וואונדערן זיך פארוואס די השפעה איז ניט ווי מען וויל, אבער ווען מען קוקט אויס נאר אויף השפעה ניט אכטונגעבענדיק אויף די צנורות, איז וואס איז דאן דער וואונדער!!

זעלבסטפארשטענדליך אז דא איז ניט נוגע דער שרייבען וועגען דעם נאר דער עיקר אז עס זאל זיין די מעשה בפועל ממש צו מוסיף זיין אומץ בתורה ומצות ווי עס פאדערט תורתנו הק' וואס דענסטמאל גיט השי"ת און וועט זיכער מוסיף זיין ברכה והצלחה.

וועגען די געלט וואס איר [האט] באקומען פאר הכנסת כלה, קענט איר דאס אפשיקען דורך מיין מזכירות. אבער מען דארף וויסען פאר וועלכער כלה דאס איז, ווארום באה"ק ת"ו זיינען פראן פיל וועלכע נויטיקען זיך אין דעם, און דענסטמאל וועט מען דאס אפשיקען אויף א פאסענדען אופן. בברכה.

ב'תקט

ב"ה, ט' אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ו אדר א'.

הנה נהניתי מה שכותב שהוא וכן זוגתו תחי' מקבלים עליהם הענינים דצדקה והנהגות טובות מה שכתבתי לו. — בלי נדר —.

ומה שכותב שבדק התפילין והמזוזות ומצא אותם כשרים, הנה צריך שיבדוק אותם על ידי סופר מומחה, ומה טוב שהסופר בעצמו יכתוב לי איך מצא אותם, כי כמדומה לי שיש בהם איזה חשש, ואפשר הוא בהבתים וכו', ויבקש את הסופר הבדוק שהוא בעצמו יכתוב לי על דבר זה, כנ"ל.

ומה שמסיים במכתבו מהו שכרי. הנה השכר בזה הוא שירבה בקירוב לבם של בני ובנות ישראל לעבודתו ית' ודוקא בדרכים של קירוב ואהבת ישראל. ובודאי בהשתדלות המתאימה ימצא הדרכים לזה, ומה טוב אם

באפשרי שמזמן לזמן יאכילו אורח בביתם אשר מצוה של הכנסת אורחים
סגולה מיוחדת לה לבנים.

בברכה למילוי משאלות לבבו ולכב זוגתו שיחיו לטובה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ב'תקי

ב"ה, ט' אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

נבהלתי להידיעה אשר מצב בריאותה אינו כדבעי זה משך שבועות.
ותקותי שלעת קבלת מכתבי זה כבר הוטב מצבה ותוכל להודיע עד"ז בעצמה,
כי הרי בכל ענייני מצות, מצוה בו יותר מבשלוחו, והיות הגוף בריא ושלים
מדרכי השם הוא.

האמונה הפשוטה דכל איש ואשה הישראלים מכריחה להאמין גם כן
אשר רק הקב"ה הוא בעל הבית היחידי של כל העולם ומלואו אשר גם עולם
הזה הגשמי ואיש ואשה הפרטיים בכלל זה, וכיון שהשי"ת הוא עצם הטוב
בודאי רוצה לתת אך טוב וחסד לכל אחד ואחת, אשר בריאות הגוף הוא אחד
העיקרים בזה, וכמבואר ברמב"ם הלכות דיעות סוף פרק ג' וריש פרק ד'.
וידועה ג"כ תורת הבעש"ט על הפסוק כי תראה חמור שונאך רובץ תחת
משאו וגו' עזב תעזב עמו, ונתבאר במאמר דיו"ד שבט תשי"ג.

וכשמרגישים (לא רק יודעים) את כל הני"ל במילא נחדרת הנפש בשקט
פנימי המביא אחריו הטבה מיידית בבריאות ורפואה קרובה. והשי"ת
יצליחה לבשר טוב בכל הני"ל, ויה"ר שיהי' זה בהקדים האפשרי.

המחכה לבשו"ט.

ב'תקי

תורת הבעש"ט: ראה גם לעיל אגרת ב'תעה, ובהנסמן בהערות שם.

ביתקיא

ב"ה, יו"ד אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... נהניתי לקרות בסיום מכתבו אודות התעסקותו בלימודים השונים עם התלמידים הגדולים והקטנים. ובודאי תקוים הבטחת רבינו הזקן בפירושו על הפסוק וצדקה תרומם גוי שנעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, שהפירוש בזה הוא אלף ממש, ובמילא בהעניינים שלומד לעצמו ומתפלל ומתבונן קודם התפלה ובשעת התפלה ולאחרי' – יהי' זה בהצלחה אלף פעמים ככה.

בברכה שבקרוב ממש ימצא זיווגו המתאים לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

ביתקיב

ב"ה, יו"ד אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

בהנוגע לשאלתו אם יבוא בנם לחג הפסח לביתם, הנה מוכרחני לאמר שבפעם העבר שהי' ... פעל זה על בנו פיזור הנפש גדול ביותר העדר החשק בלימודו וכו' וארך זמן עד ששב ללימודו כמו שהי' לפני זה, ובמילא אם רק יש אפשרי[ות] שלא יסע לביתו ולא יפסיק מלימודו, לדעתי היתה בזה תועלת גדולה בשביל בנו שי'.

והשי"ת יזכהו ויצליחו ואת זוגתו שיחיו לקבל מבנם זה רוב נחת יהודי וחסידותי.

בברכת פורים שמח.

ביתקיא

נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 347, והוגהה ע"פ העתק המזכירות.

ב'תקיג

ב"ה, יו"ד אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

ש"ב הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר עזריאל זעליג
שי

שלום וברכה!

... בהנוגע לחברה תהלים העולמית, הנה מפני כמה טעמים קשה
להכנס בהוצאות חדשות. אבל בכ"ז כיוו שכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ ז"ל חיבב עליו ענין זה ביותר, בטח ימצא אופן להמשיכו
במינימום של הוצאות ושיאמר תהלים עכ"פ פעמים בשבוע.

ובודאי ע"פ מנהג ירושלים עיה"ק שכל אחד מחובשי בית המדרש יש לו
כמה ענינים וישיבות, הרי בטח גם בהנ"ל יש לצרף לאמירת תהלים הנ"ל את
אלו הלומדים דא"ח בישיבותינו ומוסדותנו, שמלבד שיוקטנו ע"י ההוצאות,
הנה העיקר שהעוסק בפנימיות התורה הרי גם תפלתו מתקבלת יותר. ואחכה
לידיעות משמחות מכת"ר שי בזה.

כבקשתו נשלח לו מתנה תהלים עם פי' הצ"צ וכן התניא, ובודאי יאשר
קבלתם ...

בהנוגע ליסוד ביהכ"נ של חב"ד בשכונת שערי חסד ... מובן אשר תומ"י
צריך לקבוע ג"כ שיעורי דא"ח נוסף על השיעורים בתורת הנגלה בבית הכנסת
זו, כי אף שגדול ערך התפלה בנוסח אר"י ורבינו הזקן, אבל אוהב ה' שערי
ציון וכדרז"ל שצ"ל ג"כ מקום תורה ...

בברכה לרפוי"ש ות"ח מראש עכהנ"ל.

ב'תקיג

מוה"ר עזריאל זעליג: סלוני. אגרות נוספות אליו — לעיל ברפ"ו, ובהנסמן בהערות שם.
לחברה תהלים העולמית: ראה מבוא לאג"ק אדמו"ר מוהר"צ ג"ע ח"ו ע' 11-10.

ב'תקיד

ב"ה, י"א אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... והנה זה כמה כתבתי שהצלחת אני"ש ... תלוי בזה שיסכימו
להאמת שאין הם קאנקורענטין אלא מסייעים איש לרעהו. אבל כל כמה
שאין זה ניכר בפועל ובמעשה הרי מקלקלים הצנורות וההשפעות, וע"פ
מאמר הצי"צ א. ב. אחדות ברכה כו' ...

בברכה.

ב'תקטו

ב"ה, י"א אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצי"צ
מוה"ר בצלאל שי" שד"ר

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מגי' ז' וי"ב אדי"ש עם המצורפים אליהם וכן
נתקבלה המחאה ע"ס תשי"ן ...

מ"ש אודות קניית הבנין בשביל הישיבה, הנה נהניתי וואס מען האט
זיך געשטעלט ברייט, ובמילא צריך להמשיך בזה ג"כ מיט א ברייטקייט, שזה

ב'תקיד

מאמר הצי"צ: ראה גם לעיל ח"ז אגרת איתתקעא, ובהנסמן בהערות שם.

ב'תקטו

מוה"ר בצלאל: ויילשנסקי. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז איתשעה, ובהנסמן בהערות שם.
בשביל הישיבה: במלבורן.

געשטעלט ברייט: ראה לעיל אגרת ב"ש, ובהנסמן בהערות שם.

מעלה לפני בעיב ויראו גם הם אשר כמרז"ל לא נברא זהב אלא בשביל בית המקדש. וגודל המעלה ברוחניות היינו להתפתחות הישיבה מובנת בפשיטות.

וצריך הי' לחזק את כל ידי המתעסקים בזה בהתלהבות שלא יהי' עי' המובא בלקו"ת ויקרא בתחלתו עי' אתעדלי'ע איש מזריע תחלה כו' אלא שיבוא בפוי"מ ותתפתח הישיבה בהצלחה מופלגה בריבוי בכמות ובמשך הזמן גם באיכות.

בודאי שמע הסיפור מה שתלמידי הרב המגיד היו אומרים על רבינו הזקן, אז א ליטוואק וויל איבערציילען. אבל עכ"פ לאחר זה אצי"ל מקום לספק ופקפוקים . . .

ולימי הפורים הבעי"ל הנה יהי' שתהי' שמחה עד דלא ידע שזהו בא עי' לבסומי ביין דזהו תורת החסידות ויומשך זה על כל השנה כולה.

בברכה.

ובמה דשאלנא קדמיכון פי' משי"כ בכלבו סו"ס קכב, זהו לשונו (בתוס' ביאור בחצעי"ג): לדעת חשבון (שנותיו) האדם בנפשו (עי' חידוד וגימטריא, מבלי לגלות בפירוש) נקוט . . על כל (אחד) היתר משלישיות (לאחר שתזרוק השלישיות) תמנה (כל א' מהם) עי' . . מחמישיות (הפי' כנ"ל) תוסיף (במקום כל א') כ"א . . משביעיות תוסיף (במקום כ"א) ט"ו, ומכל החשבון תקח (תנכה כל ה)קה (כצ"ל, ולא קח), והנותר הוא המחושב.

ובחידודים כמו אלו היו רגילים בימי הבינים, וגם עתה בין בחורי הישיבות. ויש להעיר גם ממרז"ל מגילה (כג, א): גי' ה' ז' כנגד מי כו'.

הסיפור: השוה לקמן אגרת ב'תקנ.

משי"כ בכל בו: ביאור הדברים בפרשיות יותר — ראה "הדרום" חוב' יט ע' 171 וח"כ ע' 150. ולהקל

החישוב ע"י דוגמה כותב שם:

אם המחושב הוא 32 — לאחר חילוקו לשלישיות נותרו 2, ובכ"ן: 70X2=140; כשנחלק 32 לחמישיות = 2,

ע"כ 21X2=42; לשביעיות — המספר הבלתי מתחלק הוא 4, א"כ: 15X4=60, ומעתה חבר 140 ו-42 ו-60 =

242. מ-242 תנכה 105 (זאת הפעם, כסלים 105), 242-105=137.

ב'תקטז

ב"ה, י"א אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר שלמה זלמן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו, מכ"ג, כ"ו, כ"ז, כ"ח ולמ"ד אד"ר, וגי, ד', ז'
אדר ב' עם המצורפים אליהם, ואחכה לבשו"ט נוספות להענינים שכותב
אודותם. כן בטח אם יש אצלו להודיע מה בקשר עם בקור מר שז"ר שי
במחנו, יכתוב גם עד"ז . . .

נהניתי ממ"ש לי אודות הווי"ח אי"א מוה"ר . . . ויש להסבירו אשר אין
להצטער ממה שלפעמים עוברת שבוע וההכנסה לא היתה כמו ששער מראש.
וכבר ידועה שיטת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אשר אין
לסוחר לעשות באלאנס בכל שבוע ושבוע כ"א מזמן לזמן, כי כמו שבכלל בצד
הקדושה צ"ל בחשבון, הרי לאידך גיסא צ"ל זה רק בזמנים המסוגלים,
ובפרט שכנראה בהנ"ל הרי זה מבלבל אותו. ומה שעושה החשבון בהנוגע
למעשר נכון הוא; אבל ההשפעה מזה על התרחבות והתפשטות והבטחון
בהשי"ת, אצ"ל. ונוסף שעל זה גופא נתינת הצדקה סגולה היא הרי אמירת
תהלים ג"כ מועיל, ואפשר ה"י כדאי שכת"ר ילמוד אותו או יסביר לפניו
הענינים המובאים בשער הבטחון דחובת הלבבות.

בהנוגע ללעטערהעד בשביל האגודת נשי ובנות חב"ד, הנה מתעסקים
בזה מתאים להצעה שהיתה גם ממקום אחר וכשיתקרב הדבר אל הפועל
בודאי יודיעהו . . .

ב'תקטז

מוה"ר שלמה זלמן: העכט. אגרות נוספות אליו — לעיל ב"שפו, ובהנסמו בהערות שם.
במחנו: שיקו.

ב'תק"ז

ב"ה, י"א אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתביו מכ"ב אד"ר ר"ח וששי באד"ש, הנה ת"ח על הודעתו מהטבת מצב בריאותו. ובטח שומר גם על בריאות הגוף בגשמיות, וכמבואר בכ"מ בדא"ח, אשר צ"ל עזב תעזב עמו; אז דער גוף זאל זיין א געזונטער, במילא וועט זיין לייכטער צו פועל'ן בא עס, אז ער זאל ניט מבלבל זיין, ואדרבה ער זאל העלפען, אין עבודת הבורא, ובפרט כפי שחפץ הבעש"ט – שיהי' בשמחה.

... מובן שהנני בצער ביותר על גודל ההעלם וההסתר. שכאשר רואים גם בעיני בשר, שההעלמות וההסתרים מבחוץ הולכים ומתמעטים, ואדרבה שעת הכושר היא להגדיל גבולם בתלמידים מחוגים שונים, וגם פון דעם אמת'ן חוצה בתוכם, ומתחלה להגדיל מספר התלמידים בכמות, ובמשך הזמן בודאי יגדלו גם באיכות, הנה הולכים ההעלמות וההסתרים שמבפנים ומתרבים ומתגדלים, ועל ענינים שאפילו נה"ב מבין – שזהו ענינים של מה בכך.

וכאשר כבר כתבתי כ"פ, שדי ומספיק עבודה בשביל כאו"א, וגם כבוד האמיתי ואפי' כבוד המדומה, בשביל כאו"א. ולמרות כל זה – מושך כל אחד לצדו, וההחלטות והסברות משתנים ומתהפכים מן הקצה אל הקצה לעתים תכופות ביותר.

והוא ע"ד מה שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר באחת משיחותיו, אז באלד וועט קומען א זמן – וועט מען זיך חאפען פארן קאפ, שזה זמן קצר לפני זה איז געווען א געשמאקע עבודה, און מען האט ניט אויסגעניצט די געלעגענהייט. ואף שהמדובר בפירוש הי' – ע"ד גאולה השלימה שאז יצטערו על מה שלא ניצלו ההזדמנויות דזמן הגלות, הנה – בזעיר אנפין – הוא

ב'תק"ז

חלקה ג' דפס בלקו"ש חכ"ב ע' 375 וחלקה שם ע' 421, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
צ"ל עזב: ראה לעיל אגרת בתעיה, ובהנסמן בהערות שם.
מה שאמר: ראה גם לעיל ח"ג אגרת תרפ.

בכאוו"א בזמן הגלות, כיון שכמה ענינים הולכים ומתגלים, ע"י שמסירים מהם ההעלם וההסתר, ובמילא שייך כל ענין זה וטענות הנ"ל בנוגע לפרט זה.

... להמורים — צריך ה"י להסבירם, שהם עובדים במוסדות כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע, ובמילא גם את"ל שצודקים הם בטענותיהם לפלוני או לפלוני, הרי אין זה טעם שיענישו את עצמם, למעט בזכותם ובהצלחתם גם בעיניהם הפרטים ע"י מיעוט השתתפותם בהמוסדות הנ"ל. ובדאי ימצא את האותיות המתאימות לזה.

מובן מעצמו, שאין כוונתי לאמר אז זיי דארפן אויסגעריסען ווערען, ח"ו, ואדרבה, הרי ראינו בזמן האחרון, גודל ההשפעה ע"י התעוררות רחמים של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שנותן להמשתתפים בענינו — לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות, גשמיות כפשוטו, וכנראה בחוש.

וכוונתי בהנ"ל הוא — שיסבירו להם שכל הגישה שלהם אינה אמיתית, שמביטים על הענין כאילו הוא שייך לאנשים פ'י ופלוני ובמילא צריך לנהל עמהם מלחמה, ובא"ל — הרי מה להם ולענין הזה ויחפשו מקום יותר טוב. — ואין זה אמת כלל וכלל. והענין הוא — שהעמידם כ"ק מו"ח אדמו"ר על חלק היפה, הן בנוגע לענינים גשמיים והן לענינים רוחניים, ואומר להם בזה בחר וכמשי"נ ובחרת בחיים. והאריכות בזה אך למותר.

... והשי"ת יצליחו לבשר טוב בכל הנ"ל. ובטח יעשה בזה אן שטורעם ובהתיישבות בכלים, היינו שיתיישב גם כן בכלי המקבל והמושפע, שאז יהי זה דבר של קיימא.

בברכת פורים שמח לו ולכל ב"ב שיחיו מתוך בריאות הנכונה,

מ. שניאורסאהן

ב'תק"ח

ב"ה, י"ב אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ בר אורין ובר אבהן
בנשיק מוה"ר אברהם שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו מכ"ג אדי"ר בו כותב ע"ד הביקור במחנך חט" של
הרה"ח איש רב פעלים ובעל מרץ עושה גדולות וכי מוה"ר שמעון שי
יעקוביץ אשר הרצה הני"ל בביהכ"נ וביהמ"ד שלו והשומעים שבעו רצון.
שבמילא יש לקוות שיכנסו הדברים ללבם ובמילא תקוים גם הבטחת הכתוב,
קרוב אליך הדבר מאד בפין ובלבבך לעשותו. והשי"ת יזכה את כאו"א
מאתנו למלאות שליחותו בעלמא דין, כי כל איש הישראלי ח"ה שלוחו
כביכול של אדם העליון שעל הכסא, וכמבואר בלקוטי תורה (לרבינו הזקן
בעל השו"ע והתניא) ריש פ' ויקרא.

מובן אשר בשליחות זו למלאותה ישנם כמה מניעות ועכובים מגדרו של
העולם וחלקו הפרטי של כאו"א, אבל הרי זוהי עצה היעוצה מרז"ל בזה אשר
שמחה פורץ גדר, שמחה של מצוה, הן במצות ממש והן בהוראה הכללית
שהוא כלל גדול בתורה דבכל דרכיך דעהו, ואשר עכ"ז חל מ"ש הרמב"ם
בסוף הלכות לולב בענין השמחה. ומסוגלים לזה בפרט ימים אלו ימי אדר
דמרבין בשמחה ובפרט בשנה מעוברת שמחמירים (כפסק השו"ע או"ח
תקפ"ח סעיף ז') להרבות בשמחה הן באדר ראשון והן באדר שני.

בכבוד ובברכת פורים שמח.

ב'תק"ח

מוה"ר אברהם: אבנצירא, יבנה.

ביתקט

בי"ה, י"ב אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו — בלי הוראת זמן הכתיבה — בו כותב עוד הפעם ע"ד הסברא לנסוע לכאן. ולפלא עליו אשר כיון שרואה הצלחת השי"ת בעבודתו במקומו עתה ורואה ג"כ אשר אין מי שיעשה מה שעושה הוא, שכי"ז הוא הוראה במוחש שמצא ענין שליחותו בעלמא דין בחדשים אלו, הרי למה לו לחפש עצות ודרכים איך לעזוב את השליחות ולנסוע למקומות אחרים.

ובפרט ע"פ המבואר בשיחת י"ט כסלו תרס"ד בבלבול העבודה כשמחשבים בשעת מעשה בעבודה אחרת. ונתבאר גם כן בהתועדות כאן בדיוק חלשון מחשבות זרות, שלא דוקא שיהי' מחשבות בטלות ועאכו"כ שלא מחשבות אסורות, אלא כיון שזרה היא במקום זה ה"ה מבלבלת כל העבודה, ובפרט שכל אחד מישראל נקי גוי קדוש, וידוע עד כמה שנוגעת המחשבה בקדשים.

ובמילא יעבוד עבודתו במקומו עתה בשמחה גדולה על אשר זכה להיות צנור דרך בו יומשך ויתוסף בהענינים דנר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות הדרכותי' ומנהגי'. ובמשך הזמן הרי לא מופרך הדבר שיוכל ג"כ לנסוע למקום יותר טוב, אבל לא בהמצב כמו שהוא עתה ב... שכמה ענינים גדולים וחשובים עדיין בגדר התפתחות. והאריכות בזה אך למותר.

המחכה לבשוי"ט בזה, ובכלל מהנעשה עם אנ"ש ועניניהם,

מ. שניאורסאהן

ביתקט

נדפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 472, והוגהה ע"פ צילום האגרת.
בשיחת: תורת שלום ע' 39.

ב'תקכ

ב"ה, י"ב אדר ב', ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

צו די אידישע פרויען און טעכטער און צו נשי ובנות
חב"ד בפרט, ה' עליהן תחייה

ברכה ושלום!

אין די קומענדיגע טעג וועלכע פארבינדן פורים מיט פסח, דארף זיך
יעדע אידישע פרוי און טאכטער אריינטראכטן אין דעם וויכטיגען חלק וואס
די אידישע פרוי האט געהאט אין די דאזיגע ימים טובים, און וואס מען דארף
זיך דערפון אפלערנען.

דער יום-טוב פורים, ווי אויך דער יום-טוב פסח, זיינען מחייב די
אידישע פרוי אפצוהיטן די ספעציעלע מצוות וועלכע זיינען פארבונדן מיט די
דאזיגע ימים-טובים (ווי מגילה, הגדה וכו'), דערפאר ווייל די אידישע פרוי
האט געהאט א ספעציעלן פארדינסט און חלק אין די נסים וועלכע האבן
פאסירט בימים ההם בזמן הזה.

די מגילה (מגילת אסתר) דערציילט אונז דייטלעך ווי אזוי אסתר האט
געהאלפן ברענגען דעם גרויסן נס פאר כלל ישראל, און אויף איר נאמען
ווערט אנגערופן דער תענית פאר פורים און די מגילה.

וועגן די גרויסע פארדינסטן פון די אידישע פרויען אין צוזאמענהאנג
מיט פסח, זמן חירותנו, ווערט דערציילט אויספירלעך אין מדרש. אין יענע
שווערע צייטן פון גלות מצרים זיינען די אידישע פרויען געווען די וועלכע
האבן אויפגעהאלטן דעם מוט און בטחון פון די מענער און האבן
אויפֿגעהאדעוועט דורות פון טרייע אידן, וועלכע האבן זוכה געווען צו
באקומען די תורה אויפן בארג סיני און די אייביקע נחלה, ארצנו הקדושה
תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו.

דער אופן ווי אזוי די אידישע פרויען און טעכטער האבן בייגעטראגען
צו די גרויסע נסים פון די דערמאנטע ימים-טובים איז ניט געווען דער
זעלבער:

ב'תקכ

נדפסה בלקו"ש ח"ז ע' 388, והושלמה ע"פ צילום האגרת.

רעג

אדמו"ר שליט"א

אין פאל פון פסח – איז די השפעה און ווירקונג פון די פרויען געווען אנגעווענדעט הויפטזעכלעך אויף דער היים, כל כבודה בת מלך פנימה, דורך צניעות און משפחה לעבן.

אין פאל פון פורים – האט זיך געפאדערט אז די אידישע פרוי זאל לויט דער דרישה און גענויע אנווייזונג[ען] פון גדולי התורה והיראה אויסניצען אין פולער מאס איר מצב און השפעה אינגאנצען לטובת איר פאלק, און זי האט עס געטאן מיט מסירות נפש בפועל, איינשטעלנדיק איר לעבן לטובת דעם קיום פון אונזער פאלק.

די צוויי ימים טובים – פורים און פסח – זיינען אייביקע צוויי עדות, אז די אידישע פרוי, סיי אין דערהיים סיי אין דרויסן ווען די אומשטענדן פאדערן עס, איז איבערגעגעבן מיט לייב און לעבן פאר תורה און מצוות, טהרת המשפחה, און חינוך הכשר פון די קינדער – די סאמע יסודות פון דעם קיום און גאולה פון אונזער פאלק.

אידישע פרויען און טעכטער! טוט נאך דעם ביישפיל פון די נשים צדקניות פון אלע דורות, ווארום אויף אייך און אין אייערע הענט ליגט, אין א גרויסער מאס, דער גורל פון אונזער פאלק.

און אז מ'גיט זיך אפ מיט אן אמת צו דערפילן די גיטלעכע פליכטן, העלפט דער אויבערשטער, ווי ער האט געהאלפן אסתר'ן, און אלע שוועריקייטן פארשווינדן און ער שיקט זיינע גיטלעכע ברכות בבני חיי ומזוני ריחא, ובכל טוב גשמי ורוחני.

בברכה,

מנחם שניאורסאהן

ב'תקכ"א

ב"ה, י"ב אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

איך האב באקומען אייער בריף פון ט' אדר שני. איך בין געווען צופרידען פון דעם ערשטען האלבען בריף אייערען אין וועלכען איך זעה אז

איר האט ריכטיג אויפגענומען דעם אינהאלט פון מיין בריף צו די נשי חב"ד אין . . . און דער עיקר וואס איר האט דאס פארווירקליכט אין מעשה בפועל צו אויפפירען זיך ווי עס דארף זיך אויפפירען א אידישע טאכטער בכלל און א חסידישע פרוי בפרט, און השי"ת וועט זיכער מקיים זיין, זיין הבטחה אז דאס וועט מוסיף זיין ברכה והצלחה אין דעם וואס מען נויטיגט זיך.

און אין צוזאמענהאנג מיט דעם וואונדערט מיך באזונדער דער אנדער העלפט פון אייער בריף אין וועלכער איר שרייבט אז איר טראכט איבער וועגען אייער צושטאנד יעצט וואס איר זייט אין אנדערע אומשטענדען כו'.

בכלל איז יעדערער פון אונזער דור וועלכע האבען זוכה געווען אז השי"ת האט זיי געראטעוועט און בפרט די וועלכע האבען געזעהען נסים בפועל ממש אז השי"ת האט זיי ארויסגעפירט פון דער פריערדיקער מדינה און האט זיי געפירט דורך פערשידענע מדינות און גרעניצען און סוף כל סוף געבראכט זיי גאנצעהייט אין א רוהיקער מדינה, איז דאך דאס דער בעסטער באווייז אז השי"ת וויל זיי היטען, און ווען זיי וועלן נאר מאכען די פאסענדע כלים וועט זיכער השי"ת געבען זיי דאס וואס זיי נויטיגען זיך און בפרט געזונטע קינדער, וואס דאס איז איינע פון די ערשטע און הויפט מצות פון דער תורה הק' און דער הויפט גליק בפרט וואס אידען פארגינגען זיך.

און איך האף אז ווען איר וועט באקומען מיין דיין בריף וועט איר אינגאנצען אויפהערען איבערטראכטען וועגען דאס אויבען דערמאנטע און וועט זיין זיכער אין אמונה בהשי"ת וועלכער איז דער איינציקער בעל הבית פון דער גאנצער וועלט און אויף אלץ וואס געפינט זיך אין דער וועלט אז ער ברוך הוא וועט אייך געבען א גרינגען טראגען און אין דער ריכטיקער צייט וועט איר האבען א וולד חייא וקיימא און צוזאמען מיט אייער מאן שיי מגדל זיין דעם קינד לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

עס וואלט געווען א גלייכע זאך צו בודק זיין די אלע מזוזות אין אייער וואהנונג אז זיי זאלען זיין אלע כשרים, און אז איר זאלט געבען יעדער מאנטאג און דאנערשטאג אין דער פריה – פון די געלט וועלכע איר באקומט אויף דער הוצאה – א סענט אדער צוויי אויף צדקה, און אזוי זאל טאן אויך אייער מאן שיי. און ניט וויכטיג איז דא דער סכום נאר דער עיקר אז דאס זאל זיין מיט א קביעות. זעלבסטפארשטענדליך אז דאס דארף זיין בלי נדר.

איך ווידערהאל דאס אויבענדערמאנטע פונקט, אז מען מוז זיין שטארק אין [דעם] באשלוס צו פירען א אידישע חסידישע הויז און זיין

ערד אדמו"ר שליט"א

שטארק אין בטחון בהשם יתברך אז ער וועט געבען געזונטע לעבעדיקע קינדער און אלץ וואס מען באדארף בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

נ.ב.

ביגעלייגט איז דא א קאפיע פון מיינעם א מכתב כללי, וועלכען איר וועט זיכער באקאנט מאכען צווישען אייערע פריינד.

ב'תקב

ב"ה, י"ג אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

נבהלתי לקבלת מכתבו מג' אדר שני בו כותב ע"ד מצב בריאות ...
תחי' שכבר ששה שבועות שנמצאת בבית החולים. וצריך הי' למסור לה
שהאמונה פשוטה דכל איש ואשה הישראלים מכריחה להאמין ג"כ אשר רק
הקב"ה הוא בעל הבית היחידי של כל העולם ומלואו אשר גם עולם הזה
הגשמי ואיש ואשה הפרטיים בכלל זה. וכיון שהשי"ת הוא עצם הטוב בודאי
רוצה לתת אך טוב וחסד לכל אחד ואחת אשר בריאות הגוף הוא אחד
העיקרים בזה וכמבואר ברמב"ם הלכות דיעות סוף פ"ג וריש פ"ד. וידוע ג"כ
תורת הבעש"ט על הפסוק כי תראה חמור שנאך רובץ תחת משאו וגו' עזב
תעזב עמו, ונתבאר במאמר דיו"ד שבת תשי"ג. וכשמרגישים (לא רק יודעים)
את כל הנ"ל במילא נחדרת הנפש בשקט פנימי המביא אחריו הטבה מידיית
בבריאות ורפואה קרובה.

והשי"ת יצליח את כת"ר שי' לבשר טוב בכל הנ"ל, ויהי"ר שיהי' זה
בהקדם האפשרי.

ואף שכתבתי לה בפ"ע כנ"ל, הנה כיון שכת"ר הי' שליח להודיע את
הנ"ל בודאי יסביר לה בתוספת ביאור גם המענה שלי.

המחכה לבשו"ט ובברכת פורים שמח לאחותו ולכת"ר וכל ב"ב שיחיו.

ב'תקב

תורת הבעש"ט: ראה גם לעיל אגרת ב'תעה, ובהנסמך בהערות שם.

ב'תקכג

ב"ה, י"ג אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... בנוגע לענינו הפרטי, הנה כמדומה שכבר כתבתי לו מאז במרז"ל נחות דרגא ונסוב איתתא, וכנראה שעדיין לא הגיעו הדברים, וכחפירוש בלקו"ת ר"פ שמיני, הגיעו – אנגערירט. וע"ד הצחות י"ל שכיון שאמרו ע"ז קשה לזווגם כקרי"ס, הנה באיזה אופן נקרע הים דוקא ע"י קפיצת איש יהודי לתוך הים בלי חשבונות יתירים, ורק שידע שזוהו רצון הקב"ה, ונטית המטה ע"י משה רבנו.

כבקשתו אזכירו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע לענין הנ"ל, אבל ידוע ג"כ מרז"ל שלפתיחת פתח כפתחו של אולם צריך עכ"פ לעשות נקב כחודו של מחט.

בברכה לפורים שמח עד דלא ידע וביין דוקא אשר בתורתנו שהיא חיינו זהו חלק הנסתר, וכמרומו ג"כ במרז"ל נכנס יין יצא סוד, ומבואר בזהר ובתורת החסידות בכמה מקומות.

בברכה שיבשר טוב בכל הנ"ל בחקדם.

ב'תקכד

ב"ה, י"ג אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

האברך הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ח יעקב אליעזר שי

שלום וברכה!

והנה בהנוגע לשאלתו אם לצרף קטן למנין, הנה הוא מילתא דתמי' ביותר בין אנ"ש, וכיון שנמצא הוא וכן אנ"ש שי' במדינה כזו שצריך לפרסם גם שם הנהגות נשיאנו רבותנו הק' והחסידים שלהם במילא יש לדייק בזה

ב'תקכד

מו"ח יעקב אליעזר: הרצוג, מלבורן.

יותר, ולכן לדעתי אין לעשות את הנ"ל, ובודאי כשישתדלו הרי ברוב הפעמים ימצאו מנין בני י"ג שנה.

נתקבלה הידיעה שקנו בנין להשיבה במרכז העיר, ובודאי משתדלים גם בהנוגע לפועל היינו שיוכלו להעביר לשם בהקדם את הישיבה וכאוי"א משתדל בזה ככל יכולתו . . . והשי"ת ינחהו בדרך הטובה לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכת הצלחה בכל הנ"ל ולפורים שמח.

ב'תקכה

ב"ה, י"ג אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ח אד"ר. הנה לענין מחשבות זרות צריך להרבות באותיות התורה ואותיות התפלה ושיח"י גם כן חקוק במוח זכרוננו איזה פרקים תניא ואיזה פרקים משניות שזה מגין אפילו בשעה שאין חוזרים אותם ואפילו במחשבה, וכמוכן בלקוטי תורה סוף פ' קדושים. ובמילא מהנכון שילמוד בע"פ גם את דרוש הנ"ל והדרת פני זקן.

כיון שלעתים תכופות מחשבות הנ"ל מבלבלות דוקא בעת התפלה ובעת הלימוד, לכן טוב שבעת התפלה ובעת הלימוד יהי הסידור או חספר שלומד לפניו באותו מקום שעומד, וכשירגיש שמחשבותיו מתפזרות הרי יעיין תיכף בהסידור והספר, שאותיות הכתב האלטען איין.

ולקראת יום הולדתו אודותו כותב במכתבו הנ"ל, הנה יה"ר שיח"י אצלו שנה מוצלחת, וכיון שעדיין יש לו איזה שבועות להכנה בטח ישתדל בהם להוסיף בשקידה והתמדה ובמסירה ונתינה, והשי"ת יצליחו.

בברכה.

שקנו בנין להשיבה: ראה גם לעיל אגרת ב"ש, ובהנסמן בהערות שם.

ב'תקכה

במוח זכרוננו: ראה גם לעיל אגרת בתמא.
הסידור . . . לפניו: ראה גם לעיל אגרת ב'רמו.

ב'תקכו

ב"ה, י"ג אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר יוסף שי

שלום וברכה!

מזמן לזמן מקבל הנני ידיעות אודות עסקנותו ובפרט אודות פעולותיו הטובות בסיוע בהנוגע לשיבתנו תומכי תמימים אשר בלוד. ובטח כמו כל דבר חי וקדוש הרי גם סיוע זה ילך הלך וגדול, ובפרט אשר השעה דורשת זה, כי אם בכל המקומות ובכל הזמנים היי חינוך הנוער בע"י חיונית, הרי עאכ"כ בדורנו זה דור יתום ובארץ אשר מוסכם בפי כל עמי תבל לקרותה בשם ארץ הקדושה. ואשרי חלקו של כל אחד שיכול לקחת חבל בעבודה זו.

נעם לי להודיע אשר הוטב מצב בריאותו וכבר חזר לעבודתו. ובודאי יהי כזה ג"כ בבריאות הנשמה, אשר אצל איש הישראלי שמדורי דורות היו נושאי דגל ענין האחדות בעולם ד' אחד תורה אחת וגוי אחד, הרי רעיון האחדות חודר גם את הווייתו של כל פרט מהם, ולכל לראש אשר הגוף והנשמה דבר אחיד צריכים להיות. ואיך לך דבר העומד בפני הרצון ובפרט שכל הבא לטהר מסייעין לו.

בברכת הצלחה בעבודתו שימלא חלקו בהקמת נוער מסור לכל הקדוש לעם ישראל מעת עמדם על הר סיני ומתוך בריאות הנכונה.

ב'תקכז

ב"ה, ט"ז אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו כותב אודות נחיצות הביאור לספר התניא הק'. הנה כבר ידוע פתגם נשיאנו הק' אשר בלימוד התניא שנקרא תורה שבכתב של תורת החסידות, הנה הגדול שבגדולים אינו יכול לירד עד תכליתו, ואפילו הפשוט שבפשוטים יכול להבינו במקצת עכ"פ. ובמילא מובן שכל אחד ואחד

ב'תקכו

מוה"ר יוסף: בריניב.

רעט

אדמו"ר שליט"א

צריך ללמדו מבלי לחכות עד שיודפס ביאור וכו'. ובפרט בימינו אלה שכבר נדפסו כמה ספרי חסידות שבהם מבוארים הענינים המובאים בתניא בקיצור.

והעיקר הוא שכמו בלימוד החומש ואפילו הגמרא הרי מתחלה הלימוד הוא בפשטות ומשנה לשנה מוסיפים הבנה ועמקות, הנה כן הוא דרך הלימוד בכל חלקי תורה וכו' ובמילא גם בלימוד פנימיות התורה בספר התניא, תורה אור, לקוטי תורה וכו', ואל ישים לב להסתת היצר שלימוד קשה הוא כו' כו', ובטח ראה קונטרס לימוד החסידות שגם משם מובן כו'.

בבקשתו נשלח לו בחבילה בפ"ע ספר התניא הק' ובודאי יזכה בו גם את חבריו כיון שאי אפשר לשלחו לכל אחד בפני עצמו.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ב'תקכ

ב"ה, ט"ז אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... במה שכותב אודות הניערוועזקייט שלו, הנה כדאי הי' שילמוד איזה פרקים בשער הבטחון בחובת הלבבות ויחפש בדא"ח המקומות שמבואר בהם הענין דאגה"ק ס"י כ"ה – קל"ח ע"ב – כי אילו הי' מאמין שמאת ה' היתה זאת כו' שבמילא מובן שאין מה להיות ניערוועז, כיון שהדרכים להמשכת ברכות השי"ת בכל המצטרך ידועים הם והם דרכים סלולים אשר כל אחד ואחד יכולים לעלות בהם וללכת לבטח ובמילא אין ממה להיות מרוגז עצבים כמובן.

בברכה להצלחה בכל הנ"ל לו ולזוגתו הרבנית תי'.

נ.ב.

בהמשך למ"ש לי זוג' תי' מאז שאינה אוהבת ענינים שלא נגמרו. הנה לפלא שעדיין לא נגמר היינו שלא נענית מאומה על מה שכתבתי לה פעמיים אודות ההכרח שתפעול בסביבתה להרבות בה לא רק יהדות סתם אלא גם חסידות. וכידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אשר אף

שמלאכת אפיית לחם הכרחית היא בקיום מין האדם, בכ"ז מי שביכולתו וגם למדוהו להיות נוקב מרגליות, אין לו להתעסק במלאכה שכו"כ זולתו יכולים לעסוק בה.

מובן ג"כ שאין כוונתי שיכתבו לי דוקא מהנעשה בענין זה, אלא העיקר הוא המעשה שיעשו זה בפועל, וכיון שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, הנה בטח ניתנו הכחות והאפשריות לה לפעולות בזה, ואחכה לבשו"ט. בברכה.

ב'תקכט

ב"ה, ט"ז אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

נאך א לאנגען איבעררייס בין איך געווען צופרידען צו באקומען אייער בריף, חאטש איך בין ניט צופרידען פון זיין אינהאלט, צוליב דעם וואס איך זע – איר טראכט איבער וועגען דעם געזונט פון אייערע קינדער, און איר פארענדיקט אייער שרייבען מיט דער פראגע, וואס קענט איר טאן, אויסער וויינען און קלאגען.

ערשטענס דארפמען אויפהערען וויינען א.א.וו. ווי די מער מאלגע פאדערונג פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר אין נאמען פון גדולי ישראל פון די פריערדיקע דורות, אז עס דארף זיין עבדו את ה' בשמחה (מען דארף דינען השי"ת מיט שמחה). און עס ווערט ערקלערט אין זהר הקדוש, אז ווען מען איז בשמחה און מען איז שטארק אין בטחון, איז דאס אויך א סגולה אז מען גיט מלמעלה מער און מער ענינים פון וואס צו זיין פרייליך און צופרידען סיי בנוגע צו זיך און סיי בנוגע דער גאנצער פאמיליע.

און בפרט אין אייער פאל אז די קינדער האבען זוכה געווען צו לערנען אין א מוסד אויף וועלכען מיין שווער כ"ק אדמו"ר האט זיך מוסר נפש געווען, איז דאס אליין שוין א זיכערע זאך, אז פאר די קינדער איז דאס דער וועג אויף צו זיין געזונט און גליקלעך סיי בגשמיות און סיי ברוחניות. און מען דארף ניט דריקען אזויפיל דעם מאן ש"י אז מען זאל באלד מופען. און מיט דער צייט וועט דאס אויך קומען און מען דארף אפוארטען אויף דער שעה טובה ומוצלחת.

און אויף אייער פראגע וואס קענט איר טאן, איז ווי אויבען געזאגט, אריינברענגען שמחה אין הויז און פארטזעצען אייער ארבעט צו פארשפרייטען אידישקייט צווישען אייערע פריינד, און דאס וועט צואיילען און פארגרעסערען די ברכה והצלחה אויך אין אייערע ענינים הפרטים.

ביגעלייגט איז דא א קאפיע פון מיינעם א מכתב כללי אין צוזאמענהאנג מיט די טעג פון פורים, און זיכער וועט איר דאס אויסניצען אין אייער אויבען דערמאנטער ארבעט.

מיט א וואונש צו פיל נחת פון אייערע קינדער אידישען חסידישען נחת און אויפנעמען דאס געזונטערהייט און פרייליכערהייט.

ב'תקל

בי"ה, י"ז אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מ"א אדר ראשון, בו כותב אודות חבירו . . . ובטח יודיע גם כן שם אמו, כמבואר בזהר הק' ומרומז גם בש"ס שבעניני בריאות הן בגשמיות והן ברוחניות צריך להזכיר בשם האם (עין זהר ח"א פד, א. שבת סו, ב. פנים יפות ס"פ בהעלותך. דברי תורה מהד"ת ס"ה). ועי"פ מרז"ל אשר התורה נתנה רשות לרופא לרפאות ואין סומכין על הנס, הרי צריך הי' לשאול חוות דעת רופא במקצוע זה ולמלאות אחרי הוראותיו.

ומובן שצריך לבדוק התפילין שלו וכן המזוזות בחדר שישן בו ולהשתדל להסיח את דעתו ממחשבות אודות עצמו ולשמחו באופן המתאים.

והשי"ת יזכהו לבשר טוב בהנ"ל וכן אשר ממלאים הם דרישת תורתנו הק' ומודגשת היא ביותר עי"י רבנו הבעל שם טוב זי"ע ועל כל ישראל אשר עבודת השי"ת צריכה להיות בשמחה דוקא וכמ"ש עבדו את ה' בשמחה, והוא ג"כ פסק הלכה למעשה ברמב"ם סוף הלכות לולב. וכיון שבהלכות דיעות וכן בטור ושו"ע או"ח סי' רל"א נפסק שכלל גדול בחיי האדם הוא עבודת השי"ת בכל דרכיך, הרי מובן שפסק הדין [הנ"ל לעבוד ה' בשמחה חל גם כן על זה.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים, המחכה לבשו"ט.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ביתקלא

ב"ה, י"ז אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מ"א אדר שני, בו כותב שהוא . . . ומבקש להתפלל
עליו ועל זוגתו שיחיו למילוי משאלות לבבם לטובה לזרעא חייא וקיימא.

הנה כבקשתו כשהי' על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע אזכירם להנ"ל.

ובודאי למותר לעוררו על מרז"ל הידוע, שמדתו של הקב"ה מדה כנגד
מדה, ושאינן דבר אחד בעולם לבטלה. וכיון שבהשגחה פרטית משרתו היא
משרה צבורית הקשורה במדת השפעה מסויימת בעירו, הרי צריך הוא לנצל
אותה בכל יכולתו וכחותיו לקרב לבם של בני ובנות ישראל לאבינו שבשמים,
אשר לפעמים מפני כמה סיבות שוכחים שבנים הם לאלקים. והשתדלותו
להחזיר האבדה ולקרב הרחוקים והנדחים, אשר בודאי כשעושים בזה באמת
ובמרץ המתאים, ההצלחה בזה בטוחה, הרי מדה כנגד מדה יש להיות בתקוה
חזקה שיתן להם השי"ת, עצם הטוב, נחת בזחוי"ק ולגדלם גם הם לתורה
ולחופה ולמעשים טובים.

ידועה גם כן הוראת תורתנו הק' שלכל ענין צריך להיות ג"כ אחיזה
בדרכי הטבע, ולכן עליהם לפנות לרופא מומחה במקצוע זה ולשאול לחוות
דעתו מה עליהם לעשות בדרכי הטבע להנ"ל.

מהנכון הוא שהי' לבדוק את המזוזות בדירתם וכן התפילין שלו שיהיו
כשרים, ושביום שני וחמישי בשבוע בבקר יתנו איזה פרוטות לצדקה הקשורה
בחינוך על יסודי התורה והמצוה, וכן תעשה זוגתו תחי' גם לפני הדלקת
הנרות בכל ערב שבת ויום טוב.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ב'תקלב

ב"ה, י"ז אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ כו' מוה"ר דוד ארי' שי

שלום וברכה!

בהוספה למה שדברתי עמו בעל פה בקשתי למסור פ"ש לאנ"ש שיחיו
דמאנטרעאל בצירוף ענינים המתאימים מהתועדות עכ"פ בקיצור ותוכנם.
ומוסג"פ המחאה בתור השתתפותי בהוצאות התועדות זו, ובודאי יעשה זה
בזמן המתאים, ומה טוב שלא ידקדקו כ"כ שהמתועדים יהיו דוקא מ'שפיץ
חב"ד, וכמדובר בעת ההתועדות בפתגם כ"ק רבינו הזקן שחסידות הוא ענין
לכל ישראל.

ב'תקלג

ב"ה, י"ח אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר ישראל משה שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מג' אדר שני — אשר מאיזה סיבה נתעכב
המענה עד עתה — ובפרט שבסיום מכתבו רמז ג"כ תוכן המענה, והוא:
ידוע מנהג בית הרב אשר אין נוהגין בכתיבת הסכמות לספרים
וחוברות, וידוע מרז"ל אל תשנו מנהג אבותיכם. ובנדון דידן הנה הספר

ב'תקלג

מוה"ר דוד ארי' מרחוב.
בפגתם: ראה גם לעיל אגרת כ"רעה, ובהנסמן בהערות שם.

ב'תקלג

מוה"ר ישראל משה: ליפשיץ.

שהוא מעתיק, אשר אף שלא הזכיר שמו ושל מחברו במכתבו, כנראה מגליונות העתקה שצירף המדובר הוא מחיבורו על התורה של בעל המחבר ספר חורב, וספרים אלו הרי ידועים ומפורסמים בחוגים שכנראה אליהם מתכווין בהעתקתו.

והשייט יזכה את כאו"א מאתנו למלאות חלקו ותפקידו בבירור וזיכוך חשכת העולם, והארתו בנר מצוה תורה אור ומאור שבתורה זוהי פנימיות התורה.

אקוה שלמותר לעוררו על הכרח הגמור בזמננו זה לקבוע שיעורים גם בלימוד פנימיות התורה, והכרח זה גם לאלו יו"ח של החוגים שבדורות לפנינו לא עסקו בזה, וכידוע המשל שבתגבורת החשך מוכרח להגדיל כמות האור וגם איכותו.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ב'תקלד

ב"ה, י"ח אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיו"ד אדר שני, במ"ש אשר ידיו רועדות, לפעמים במקצת ולפעמים יותר קצת, ולכן אינו רוצה להתעסק בלימוד אומנות השו"ב.

הנה יתייעץ בזה עם השובי"ם דאנ"ש הנמצאים על אתר, שיבחנו את הרעידה הנ"ל אם אינו רק דמיון בעלמא.

ובהנוגע לתיקון חטא הידוע, הנה צריך להרבות באותיות התורה ובאותיות התפלה, ושיהיו חקוקים בזכרוננו איזה פרקים משניות ואיזה

בעל המחבר ספר חורב: מוה"ר שמשון רפאל הירש.

ב'תקלד

חלקה נדפס בלקו"ש ח"י ע' 421 וחלקה בע' 482 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

פרקים תניא, ומזמן לזמן יחזור אותם בעל פה, בדבור או עכ"פ במחשבה. וצריך לשמור על בריאות הגוף ולהסיח דעתו מהני"ל, אפילו מתיקונו, עד לאחר הנשואין בשעה טובה ומוצלחת.

בברכה שבמהרה יזמין לו השי"ת זיווגו הטוב לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד ויסתדר בפרנסה כדבעי.

ב'תקלה

בי"ח, י"ח אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... בנוגע לשאלתו שהציעו לו נכבדות, אבל אף שנפגש איזה פעמים בכל-זה אין לו כל רגש כלל בזה, הנה במצב כמו זה צריך לחכות בהחלטה עד שיהי' איזה רגש חיובי או כו'. ולפעמים העצה לבירור בזה הוא, להפגש עוד או אדרבה להפסיק למשך זמן את הפגישות. ותלוי במהות האישים ...
בברכת הצלחה בענינים הכללים ובעניניו הפרטים. המח[כה] לבשו"ט.

ב'תקלו

בי"ח, י"ח אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... דאס וואס איר שרייבט וועגן די פערשידענע שוועריקייטן וועלכע האבען זיך געוויזען אין געשעפט, איז לויט דער הוראה פון רבנו הבעל שם טוב אז יעדער פרט ופרטי פרטים בנוגע צו א אידען איז דאס בחשנחה פרטית, און אז השי"ת האט אייך מזכה און מצליח געווען אז צוזאמען מיט דאס אויבען דערמאנטע האט זיך געטראפען דער נייער בנין פאר דער ישיבה וואס

ביחקלו

נדפסה בלקריש ווי"ט ע' 484, והוגהה ע"ס צילום האגרת.

עס איז פראן א גרויסע האפענונג אז דאס קען ווערען א צענטער פון יראת שמים פאר דער גאנצער שטאט און אפשר אויך פאר דער גאנצער מדינה, וואלט איר באדארפט זעהן א פארבינדונג צווישען די ביידע זאכן, און אננעמען דאס פאר א הוראה מן השמים אז איר זאלט זיך אריינווארפען סיי מיט געלט און דער עיקר בגופו צו זעהען איינארדנען דעם בנין פון דער ישיבה און דערנאך דאס פארנעמען זיך מיט דער ישיבה אין דער מאקסימאלסטער מאס. וואס דאס וועט פארריכטען די צנוורות פון די פריוואטע געשעפטען און פארגרעסערן זיי אז דאס זאל אויך זיין בהצלחה מופלגה.

עס איז ניט מיין דרך צו אנדייטען ציפערען און בפרט ניט געפינענדיג זיך אויפן ארט, אבער עס איז באוואוסט דער מאמר רז"ל כל המוסיף מוסיפין לו, במילא וואס אלץ מער איר וועט מוסיף זיין, סיי מיט אייער געלט און סיי מיט אייער טרחה בגופו טאן אליין אין דעם און אויך פאראינטערעסירען אנדערע, וועט השי"ת זיכער מוסיף זיין בהצלחה אין דעם וואס איר באדארפט.

זיכער האט איר געהאט א פרייליכען פורים און איך האף אז איר וועט אויך קענען אנזאגען גוטע בשורות משמחות אין דאס אלעס אויבען געזאגטע . . .

ביתקלו

בי"ה, י"ט אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

מחותי הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ זך הרעיון כו' מוה"ר
אברהם יהודא שי

שלום וברכה!

. . . שמחתי להוודע זה ימים אחדים . . . אשר ענין הדירה החדשה של
כתי"ר הולך ומסתדר. ויה"ר מהשי"ת שיהי' משנה מקום משנה מזל לטובה

ביתקלו

מוה"ר אברהם יהודא: חן. אגרות נוספות אליו — לעיל בשלם, ובהנסמן בהערות שם.

ולברכה בכל הענינים וכפי הנוסח של כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתביו (כנראה שהי' זה ג"כ אצל הנשיאים שלפניו) בגשמיות וברוחניות.

וזה כמה פעמים שנתבאר במשך ההתועדות הרעיון אשר האמונה בהי' אחד בהכרח שכלי מביאה לקבלת תורה אחת דוקא ותוצאה הכרחית מזה שיהי' גוי אחד בארץ, היינו האחדות בכל הענינים שרק אז אמונת האחדות בהי' שלימה היא. ולפלא שדוקא בזמן האחרון הנה אפילו בהמדעים מתגבר הרעיון ובצעדים ענקים לאחד את כל התופעות השונות בטבע הגשמי עד כמה שאפשר הן בניסוח החוקים והעיקר למצוא כח אחד כללי שכל שאר הכחות ובמילא גם התופעות יהי' סניפיו וחלקיו.

ופשיטא שלא לפלפולא קאתינא אלא להני"ל שבגשמיות וברוחניות גם יחד יבשר כת"ר טובות בקרוב היינו מהטבת בריאותו ואשר מוצא סיפוק רוחני ...

התדפיסים השונים שהיו כאן ת"י הרב טעלושקין ומר ריבקין ראיתי ובודאי כת"ר אין צריך להסכמה בזה אלא שכדרך כל בני ישראל שלא לעבור על ענין מבלי להעיר עליו ודוקא שלא בענין של סיוע וכמארז"ל (ב"מ פד, א) אטו לא ידענא דשפיר קאמינא, הנה גם בנוגע לזה אעשה בנין אב מהמשל שברז"ל (סוטה מ, א) שהסוחר בסידקית תמיד יש לו קונים כי ממלא הוא בעניני הכרח מוחלט של חוגים היותר רחבים משא"כ המוכר אב"ט ומרגליות.

מחו' המחכה לבשו"ט ופ"ש כל ב"ב שיחיו.

נ.ב.

ת"ח במיוחד אודות הסיפורים שמעתיק במכתבו. ובודאי גם על להבא יכתוב מהני מילי מעלייתא אשר אלבישיהו יקרא.

כבקשתו הנה נשלחו התדפיסים הנ"ל בחבילה בפ"ע ע"ש כת"ר שי'.

ביתקלח

ב"ה, י"ט אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

הנהלת רשת אהלי יוסף יצחק — ליובאוויטש אשר
באה"ק ת"ו,
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

... רואים הם במוחש, וגם בעיני בשר — הצלחה שלמעלה מדרך הטבע
שיש בעיני הרשת, הן בהיחס של האנשים השונים והמוסדות שעמדו
מלכתחלה בהתנגדות, כן מהאמצעים שקבלו שלא שיערו מראש ... והנה
ע"פ שכל הבריא, ואפילו שכל אנושי ואפילו שכל הטבעי, צריך הי' לעורר
הנ"ל אצל כאו"א מחברי ההנהלה — תוספת כח בעבודה, לחזק ולפתח
הרשת ולהגדילה בכמות ובאיכות ...

ובאתי במכתבי זה בקריאה לבבית ונפשית, אשר בידם עתה לקדש שם
ליובאוויטש, ובמילא — שם נשיאנו הק', ובמילא שמו הגדול של ממה"מ
הקב"ה — ע"י רכישת כו"כ מבני ובנות ישראל קטני עמד — כלשון המדרש
אסתר רבה באופן ביטול גזירת המן — לקרבם לאבינו שבשמים וכמרו"ל כל
המלמד את בן חבירו תורה כאילו ילדו וכו' וכו'.

ולחנ"ל אין נצרך כלל ענינים של מס"י ביטול במציאות ואפילו לא
ביטול היש, ובלבד שיתמסרו לעבודתם כאו"א בהמקצוע שלו ... שזה קשור
לא רק בטובה רוחנית שלחם ושל ב"ב — שיחיו — אלא גם בענינים גשמיים,
ואפילו אלו הענינים שנפש הבהמית נמשכת אחריהם, וכמו כבוד כו', ואם אין
עצה אחרת, הרי אמרו רז"ל שהמאבד סלע ובא עני ומצאו ה"ז צדקה, הרי לו
יהי ע"י שתתקנא נה"ב של אחד בהנה"ב של השני ובלבד שיעשו הפעולות
הצריכות להגדלת הרשת במילואן.

וכבר ידוע מענה כ"ק אדמו"ר האמצעי שענה לאחד מחסידיו: ע"פ
הוראת אדמו"ר האמצעי, הנה כל אלו שחזרו מליובאוויטש, מצווים הם
לחזור דא"ח בהמקומות שעברו דרך חזרתם מליובאוויטש — להפיץ תורת
החסידות. ואחד מבעלי צורה התאונן לפניו שמרגיש הוא ע"ז תוספת הרגש
עצמו וישותו כי רואה שמצליח בחזרת הדא"ח כו' וכו', וענהו אדמו"ר
האמצעי: "מעג ווערען פון דיר א ציבעלע — אבי חסידות זאלסטו חזר'ן".

אקוה אשר יספיקו שורותי אלה, אף כי מעטים בכמות, ואולי גם באיכות – לנגד הענין המוטל בידם ושנתנו להם כל הכחות על זה ... המחכה לבשו"ט בהקדם.

ב'תקלט

בי"ה, כ' אדר שני, תשי"ד
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ כו' מוה"ר יצחק שי'

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען א גרוס פון אייך דורך הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר שלמה זלמן שי' העכט, און שרייבט מיר אויך אז פסח צייט ווערט אייער זון יוסף שי' דריי יאר אלט, און פרעגט ווען צו מאכען די אפשערעניש.

והנה חאטש על פי דין קען מען דאס מאכען אפילו חול המועד פסח, אבער נעמענדיק אין באטראכט די מנהגי ישראל און בפרט בארצנו הק' ת"ו, אז מען מאכט אפשערעניש ל"ג בעומר, איז מיין מיינונג אז איר זאלט דאס אויך טאן אין דעם טאג ל"ג בעומר מיט די אלע מנהגים וועלכע זיינען פארבונדען מיט דעם, לויט דעם בייגעלייגטען קטע א הוראה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע.

און השי"ת זאל מזכה ומצליח זיין אייך און אייער פרוי תח"י צו מגדל זיין עם לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך בריאות הנכונה ופרנסה בהרחבה באמת ובשמחה אמיתית.

בברכת הצלחה בכחמ"ל.

ב'תקלט

מוה"ר יצחק: טקסין.
חאטש על פי דין: ראה גם לקמן אגרת בחקפו.
א הוראה: נעתקה לעיל ח"ה אגרת אירלג, ובכ"מ.

ב'תקמ

בי"ה, כ' אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה עתה קבלתי מכתבו מי"ז אדר שני. ולפלא שאיש הישראלי ובפרט מחסידי חב"ד יהי' בענינים דמרה שחורה, וביותר – בהימים שבין פורים לפסח שהן ימי שמחה (עיין רש"י תענית כ"ט סע"א שמזכיר ג"כ פסח).

והשי"ת יזכהו ואת זוגתו ש"ב הרבנית שיחיו לעבוד את ה' – שבוה נכלל ג"כ העבודה דבכל דרכיך דעהו – מתוך שמחה, ולגדל את כל ילידיהם שיחיו לתורה ולחופה ולמעשי"ט מתוך הרחבת הדעת.

ב'תקמא

בי"ה, כ"א אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר שלמה שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מאדרי"ח וז' אדר שני עם המצורפים אליהם. כן נתקבלה חבילת[ת] הספרים ששלח בט"ז שבט. ות"ח ת"ח על העבר ובקשה על להבא.

כבר כתבתי להרה"ג הרה"ח כו' מוהרבא"ג שי, אשר לפלא הדבר שמקמצים כ"כ בכתיבה . . . והנה אין צועקין על העבר, ובאתי לעוררו שמהענינים הנחוצים לדעת כאן, גם מהעבר – בטח ימלא בהזדמנות הבאה מבלי לסמוך על כתיבת אחר, ואפי' על מסירה בע"פ. ובפרט בהנוגע לביקורו

ב'תקמ

נדפסה בלקו"ש חיד ע' 356, והוגהה ע"פ העתק המזכירות.

ב'תקמא

מוה"ר שלמה שי: מסוסב. אגרות נוספות אליו – לעיל ברעג, ובהנמנן בהערות שם.

של מר קול שיי ואח"כ של הרב גולד שיי – שבטח נחוץ לדעת פרטים עד"ז גם כאן, כיון שמזמן לזמן באים בקישור עם המשרדים השונים דארצוה"ב שהם שייכים להני"ל.

ת"יח על הבשו"ט שכל ב"ב שיחיו בבריאות הנכונה, כן יוסיף לבשר טוב תכה"י.

כמו בכל שנה אעורר גם עתה, אשר כיון שכמה מהתלמידים ותלמידות נוסעים לבתיהם לימי הפסח, נחוץ לתת להם צידה (רוחנית) לדרכם זו – הן בנוגע להם בעצמם, מען זאל ניט ארומגיין ליידיג, והעיקר לעשותם צנורות להמשיך על ידם בהמקומות שיבואו רעיונות היהדות בכלל ורעיונות החסידות הדרכותי ועיניי בפרט. ונוסף על הנחיצות בזה בשביל הרבים, ה"ז ג"כ צנור ואופן להחדיר בהתלמידים גופא חשק לדעת את הני"ל בעומק יותר. וכמבואר בכ"מ בדא"ח אשר בשביל להשפיע לאחר צריך לדעת הענין בהבנה יותר עמוקה.

בודאי ניצלו ימי הפורים באופן המתאים, ויודיע עד"ז.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ופ"ש כל המשתתפים בזה,

מ. שניאורסאהן

ב'תקמב

ב"ה, כ"א אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... נדבר בהתועדות דפורים שתא זו, אשר כשאין מנצלים הכחות שנתן השי"ת לאדם במילואם וכן הכחות שניתנו לו בירושת אבות, הרי כל האבות באים בקובלנא על אשר מבטלים כחותיהם מבלי להשתמש בהם לתכליתם, נוסף על העיקר שאין ממלאים הכוונה העליונה שבודאי ניתנו האפשרויות והכחות על מנת להשתמש בהם בכל סניפיהם, ולא שיהיו בבחי' שינה, והאריכות בזה אך למותר.

והשייט יזכה את כת"ר שבקרוב ממש יודיע מהטבת בריאות זוגתו
תחי' ובריאות עצמו וכן בהנוגע לבניו וכל יו"ח שי'.
בברכה לחג פסח כשר ושמח.

ב'תקמג

ב"ה, כ"א אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי הפסק גדול נעם לי לקבל מכתבו ממוצש"ק שושן פורים, בו
כותב ע"ד מצב בריאותו שהי' שלא כדבעי ועכשיו הוטב, וכן כותב ע"ד
השיעורים שיש לו. ולפלא שאינו מזכיר ג"כ אמירת תהלים לאחר התפלה
שחרית (שהוא מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו תקנה השוה לכל נפש),
וכן אשר משתתף בחלוקת הש"ס, שע"פ האמור בכמה מלקוטי דבורים
הנדפסים ע"י מחנה ישראל שזהו מנהג עתיק והחזיק בו ופרסם אותו ג"כ
נשיאנו נשיא חב"ד. ותקוטי שאין זה רק חסרון בכתיבה אבל בפועל יש לו גם
שיעורים הנ"ל.

וכן גם תקוטי [שמה] שמשמע ממכתבו בקריאה שטחית אשר מפני שהי'
מצב בריאותו שלא כדבעי נעשה חלישות בהשיעורים, הרי אין הפירוש כן, כי
אדרבה אם חש בראשו כו' הרי פסקו רז"ל שאז עוסקים בתורה בתוספת.
והוא מובן ע"פ המאמר אף שתורה נקראת מאכל ומזון ה"ה ג"כ מביאה
רפואה לעולם, ואצל איש הישראלי שגשמיות ורוחניות יחד ילכו, הנה כשיש
חלישות בגשמיות בודאי זהו הוראה גם על הרוחנית וצריך לעסוק ברפואה
רוחנית היינו הוספה בלימוד התורה, שאז מקיימים הציווי תמים תהי' עם ה'
אלקיך הן בגשמיות והן ברוחניות, וכמבואר בלקו"ת על פסוק זה (נצבים מה,
ג).

למותר להעירו אשר בטח עינן טובה גם בשל אחרים לעוררם
ולהמשיכם גם הם לתורת החסידות הדרכותי ומנהגי, והשייט יצליחו בכל
הני"ל.

בברכה לחג פסח כשר ושמח.

ב'תקמד

בי"ה, כ"א אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען א גרוס פון אייך פורים צייט
דורך אייער מאן הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר . . . ש"י. און
השי"ת זאל העלפען איר זאלט קענען שטענדיג אנזאגען גוטע בשורות וועגען
אייך ביידען סיי בגשמיות און סיי ברוחניות.

און זיכער — ווי איך האב שוין געזאגט אייער מאן הרה"ח ש"י — זוכט
איר וועגען ווי צו איינווירקען אויך אויף אייער סביבה אריינבריינגען אין
איר די ווארימקייט און לעבעדיקייט פון תורה ומצות בכלל און פון הנהגת
החסידות בפרט, וואס דאס מאכט גיכער און גרעסער די אלע השפעות וואס
השי"ת גיט מידו המלאה והרחבה אין דעם וואס מען נויטיגט זיך בגשמיות
וברוחניות.

און אזוי ווי אין פרנסה גשמית זיצט מען ניט אין הויז און מען ווארט
ביז עס וועט קומען ווער און אנשלאגען זיך געבען פרנסה, אזוי אויך אין דאס
אויבען געזאגטע פרנסה רוחנית דארפמען ניט ווארטען ביז דער וועלכער
נויטיגט זיך אין דעם זאל קומען פאדערען מען זאל עס מאכען ווארימער און
לעבעדיקער אין אידישקייט און אין תורה ומצות, נאר מען דארף ארויסגיין
זוכען עס. און ווען מען וויל אויף אן אמת, איז מען מצליח סיי אין געפינען
און סיי אין דער ווירקונג, וואס דאס גיט צו מער חשק צו טאן אין דעם אויך
ווייטער מיט הצלחה.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ב'תקמה

ב"ה, כ"ג אדר שני, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נ"נ עוסק בצ"צ כו' מוהרש"ז שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכו' מטי"ז י"ז כ' אדר ב' עם המצורפים אליהם, ות"ח] על הבשוי"ט אשר הו"ח אי"א כו' מוהר"ע שי שאר נתקבל להמשרה בביהכ"נ, ובודאי יפעול שם פעולותיו בתור שלוחו של הקב"ה. ויעוין בלקו"ת פ' ויקרא בתחלתו בענין שלוחו של אדם כמותו כביכול . . .

נהניתי ממה שמשדל בענין סידור הכשר כלים במקומות שונים. ובודאי משדל ג"כ בעניני מעות חטים ע"ד כמו שהי' אשתקד אלא שבתוספת כח ועוז ככל עניני תומ"צ שמעלין בקדש.

ת"ח] על מ"ש שנולדה בת למר משה שי' ניימארק ומוסג"פ העתק המענה שלי אליו. והשי"ת יזכהו לבשר טוב תכ"י הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לסביבתו.

מוסג"פ קבלות מתאים להוראותיו. כן מוסג"פ העתק מכתבי הכללי לנשים בקשר עם ימי הפורים באנגלית, וכדאי הי' להדפיסו במכ"ע המתאים הנפוץ בשיקאגא. אף שתוכנו קרוב לתוכן המעסעדיזש שנשלח בעתו לנשי אגו"ח בכל זה יש בו איזה שינוים, והעיקר שכל כמה שחוזרים כופלים ומשלשים מעניני התעוררות הרי כדאי הוא, כי התכלית הוא המעשה בחיי היום יומים, ובמילא צריכים להתעוררות ולהזכרה לעתים תכופות.

בודאי ניצלו ימי הפורים באופן המתאים ובפרט בין הנוער והצעירים.

. . . כדאי לדבר עמו אודות מעמד רוחני שברוחני, היינו השתתפות בעבודת חב"ד בשיקאגא ובסביבתו באופן המתאים.

בברכת הצלחה בכל הנ"ל.

ב'תקמה

מוהרש"ז: העכט. אגרות נוספות אליו — לעיל ב'שמו, ובהנסמן בהערות שם.
מכתבי: דלעיל ב'חקב.

רצה

אדמו"ר שליט"א

ב'תקמו

בי"ה, כ"ג אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר יועץ דוד שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מאז בצירוף החלטת הכינוס דח' שבט תשי"ד.
ובודאי לעת כזאת כבר יכול להודיע מאופן הבאת החלטות הנ"ל לידי פועל כי
הרי לא המדרש עיקר אלא המעשה עיקר, והמעשה היא הבחינה באיזה אופן
הי' המדרש וכיו"ב, וכמבואר בפירוש המאמר אין חכם כבעל הנסיון.

נהניתי ממ"ש במכתבו אודות קביעות השיעורים השונים שבמחנם הטי',
אבל מה שמפליאני ביותר, והוא ג"כ בהמשך להנ"ל, הוא שאינו מזכיר דבר
אודות שיעור לימוד בהלכות הצריכות שברובם נמצאים בשו"ע אורח חיים,
וכיון שנזקקים לדעת אותם ביותר הרי הכרח ללמוד לכל לראש עכ"פ **הקיצור**
מהם והוא המודפס בסידורים "דרך החיים" להגאון מליסא וכן יש להשתמש
בזה בקיצור שו"ע (בדילוג כמה סימנים שלדיניהם אינם זקוקים כ"כ) וכיו"ב.
והלואי שאפילו הלומדים ואותם שהשי"ת שם חלקם להיות יושבי אהל היו
לומדים דינים אלו של ברכות הנהנין הפסק בתפלה וכו' וכו' אשר לדאבונו
חסרה במדה גדולה ומבהילה. ויזכהו השי"ת אשר על ידו יתייחד לימוד זה
גם במחנו הטי' ובהתפשטות גדולה, ומה טוב באופן חיובי על כל המשתתפים
בשיעורים, והי"ה בנוגע לנשים בדיני טהרת המשפחה וכיו"ב.

אף שאינו מזכיר במכתבו שיש לו שיעור בלימוד תורת החסידות, הרי
בטוח אני שאינו אלא השמטה בכתיבה אבל לא שחסר ח"ו בפועל. והשי"ת
יצליחו לבשר טוב בכל הנ"ל.

בברכת הצ[לחה].

נ.ב.

מצו"פ העתק מכתבי כללי לנשי ובנות ישראל שבטח יפרסמו באופן
המתאים.

ב'תקמו

מוה"ר יועץ דוד: גליק.
לימוד בהלכות הצריכות: ראה גם לעיל אגרת ביתנו, ובהנסמן בהערות שם.

ב'תקמז

בי"ה, כ"ג אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מג' אדר שני, בו כותב שיש לו דאגה הרבה מאשתו
ובי"ב שיחיו וכן דאגת הפרנסה ובמילא אין לו מנוחה ללימוד בתורת ה'.

והנה לפלא שאין מזכיר דבר על דבר הצנורות והכלים לקבלת ברכות
השי"ת בכל הני"ל שהן התורה והמצוה. וכבר ידוע פתגם רבנו הזקן בעל
התניא (פוסק בנסתר דתורה) ובעל השולחן ערוך (פוסק בנגלה דתורה) שענה
לאחד על התאוננות מעין הני"ל, "אתה דואג בכל מה שאתה צריך ולא על מה
שצריכים אותך", ומובא במכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע
שנדפס בקונטרס נז. ומבואר שם ג"כ שכשמשדדלים באותם הענינים שהם
תכלית בריאת האדם עלי אדמות, וכמרז"ל בסוף קדושין אני לא נבראתי
אלא לשמש את קוני, הרי ממלא השי"ת באותם הענינים שהאדם צריך
אליהם.

בודאי ידוע לו משלשת השיעורים השווים לכל נפש מתקנת כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע, והם א) אמירת שיעור תהלים – כפי
שנחלק לימי החדש – בכל יום אחר תפלת שחרית, ב) לימוד פרשה חומש עם
פירוש רש"י (ביום א') מהתחלת הסדרה עד פרשת שני ביום ב' מפרשת שני עד
שלישי וכו'), ג) לימוד שיעור תניא בכל יום כפי שנחלק התניא לימות השנה.

בודאי בהזדמנות הבאה יודיע ע"ד כל הני"ל. וכבקשתו אזכיר את כולם
על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר להמצטרף להם בגשמיות וברוחניות.

בברכה שיבשר טוב בכל הני"ל ולפסח כשר ושמח.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ב'תקמז

במכתב: אג"ק ח"ג תשכט, וראה גם בהנסמן בהערות שם. ח"ט אגרת ג'נד.

ביתקמח

בי"ה, כ"ד אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען אייער בריף — אן דעם דאטום פון שרייבען — אין וועלכען איר זאגט אן די גוטע בשורה וועגען אייער זון ... שיי. און זיכער ווען מען זעט נסים פון השם יתברך דארף דאס ווירקען אויף דער גאנצער משפחה צו שטארקען זיך מער אין ענינים פון תורה ומצות, וואס דער שטארקען זיך אין דעם איילט צו די ברכות פון השי"ת אויך אין אנדערע זאכען וועגען וועלכע איר שרייבט אין אייער בריף.

און דאס וואס איר שרייבט וועגען מאדערנע ... דארפט איר ערקלערען אלע אייערע קינדער, אז הקדוש ברוך הוא איז דער זעלביקער ווי ער איז געווען אמאל מיט הונדערטער יארן צוריק און אזוי אויך תורה איז די זעלבע ווי אמאל, און השם יתברך פירט די וועלט ווי עס [איז] געווען אמאל, און דעריבער דארפמען זיך אנהאלטען אין דעם וועג וואס די תורה האט אנגעוויזען, וואס דאס איז דער איינציקער וועג פאר אידען צו אויפנעמען די ברכות פון השם יתברך אין דעם וואס מען נויטיגט זיך.

און ווען אייערע קינדער וועלען זיך אזוי אויפפירען וועט איר זיכער קענען אנזאגען גוטע בשורות וועגען די אלע זאכען וואס איר שרייבט אין אייער בריף.

מיט א וואונש צו א כשרין און פרייליכען פסח.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ב'תקמט

ב"ה, כ"ד אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי שתיקתו הארוכה אודות עסקנותו בצ"צ, נעם לי לקבל מכתבו
מחיי אדר שני, ובטח גם להבא יכתוב עד"ז.

ואף שבאופן רשמי צריכים לסדר מכתבים משותפים, הרי מכמה
טעמים נכון הוא כשנוסף על הכתיבה הרשמית יתקבל ג"כ חו"ד חברי
ההנהלה באופן בלתי רשמי.

ומובן שאין בזה ענין של היפך דלשון טוב כיון שזה נוגע לעבודה בפועל.
וכמבואר בכמה ספרים גם על מרז"ל בענין לשון נקי שעקם הכתוב שמונה
אותיות, שזהו רק בסיפור ענין, אבל לא בפסקי דינים, וכמו בפרשת שבוע זו
ושעברה.

והשתתפותו במוסד כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע ימהר
ויוסיף ברכות השי"ת לו ולב"ב שיחיו בכלל ובהנוגע לנחת חסידותי מבניו
ובנותיו בפרט.

המחכה לבשו"ט וחותם בברכה לפסח כשר ושמח.

נ.ב.

מכתבי להנהלת הרשת בטח נתקבל מכבר.

ב'תקמט

מרו"ל: פסחים ג, א.

ב'תקנ

ב"ה, כ"ד אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... לכל לראש ה' צריך בצירוף זקני אנ"ש המתאימים, למסור תמיהתי להרה"ח כו' מוה"ר ... על אשר כנראה עד עתה לא עזב דרכו לעבוד את ה' דוקא מתוך מרה שחורה. ואיך שדרך זה מופרך אין צריך ביאור אפילו לעולמישע כיון שהכתוב אומר עבדו את ה' בשמחה, ובפרט להשייכים לעדת החסידים וכמבואר ציווי הבעש"ט אודות עבודת ה' בשמחה, ובפרטי פרטים לאלו שראו נפלאות השי"ת במוחש ממש שהוציאם ממדינתם לפנים וכו' וכו', ה"ז כפתגם הידוע של הרז"א נ"ע: "א ליטוואק גלויבט ניט ביז ער ציילט ניט איבער". אבער איבערציילען און ניט גלויבען איז דאס גאר א מוראדיקער העלם והסתור.

והשי"ת יצליח את הנ"ל לעבוד את ה' דוקא מתוך שמחה, שבמילא יהי בידו לבשר בשורות משמחות ...

המחכה לבשו"ט וחותם בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ולחג הפסח כשר ושמח.

ב'תקנא

ב"ה, כ"ה אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

איך באשטעטיג די ערהאלטונג פון דיין בריף פון כ"ד אדר שני און איך

ב'תקנ

כפתגם: השוה לעיל אגרת ב'תקטו.

ב'תקנא

לתוכנה ראה גם לקמן אגרת ב'תקעד.

מזו אנהויבען מיין בריף, אז אין בין געווען העכסט ענטוישט פון דעם בריף אלס צוגאב צו דער ענטוישונג פון דער זאך אין אלגעמיין.

זיכער איז איבעריג צו איבעריחזרין נאך אמאל דאס, אז עס איז א דבר הפשוט און עס האט זיך גערעט פילע מאל אין התועדות, אז השי"ת האט ניט באשאפען קיין זאך לבטלה, במילא דארף יעדער אויסניצען זיינע כשרונות, און אין דער ריכטונג פון דער מאמר הגמרא אין קדושין אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני.

און זעהענדיק אין דיר דעם כשרון צו קענען משפיע זיין אויף דער סביבה און אויך אנפירען מיט חברים, בין איך געווען זיכער, אז דו וועסט דאס אויסניצען אין איינקלאנג מיט דעם מאמר רז"ל הנ"ל אז אויך זיי זאלען ווערען נעהענטער לשמש את קונם.

און דעריבער ווען עס איז ארויס א קלאנג אז דו האסט געגעבען עצות און געפירט זיי אין א פארקערטער ריכטונג, און לויט דיין שרייבען זעהט זיך אז עס איז טאקע אזוי געווען, האט דאס אויף מיר געמאכט א שווערען איינדרוק, ווי געזאגט אויבען.

דאך נעמענדיק אין אכט אז אין אדם צדיק בארץ גוי ולא יחטא, [האב איך] גערעכענט אז אנערקענענדיק אז דאס איז געווען א דורכפאל, און ווי דו אליין שרייבסט אין דיין בריף, וועסט דו אננעמען די פאלגען פון דעם, אז ווען מען וויל זיך באפרייען פון א ניט פאסענדען טהאט אדער א דורכפאל, איז דאס ניט דורך דעם זעהן צו פארגעסען אויף דעם און מער גארניט, נאר אויב עס קומט נאך דעם א **משובב**, א עונש, וועסט דו האבען גענוג כח צו אנערקענען, אז "וויבאלד אז איך בין שולדיג קומט מיר דער עונש".

און ווען אפילו דו וועסט דיינקען אז דער עונש איז ניט אין מאס צו דעם דורכפאל, וועסט דו לכל הפחות נעמען אין חשבון, אז אלס א נוגע בדבר, קענסט דו ניט אורטיילען אביעקטיב און וועסט מסתמא וועלען מאכען קלענער די שולד.

צווייטענס אויב אפילו נאכן חשבון, איז דער עונש דאך צו שטריינג, איז וואס עלטער איז דער מענש וועלכער האט פאראורזאכט דעם דורכפאל, און בפרט ווען עס האנדעלט זיך וועגען א חבורה און דער דאזיקער איז געווען א אנפירער און האט געגעבען עצות, דארפמען פון זיך אליין מער פאדערען און ניט וועלען מען זאל עס באהאנדלען מילד ביחס צו חברים. און ווי איך זעה פון דיין בריף באטראכטס דו דעם עונש ווי א טהאט וואס מען האט

אנערירט דיין כבוד און דיין מציאות, און דעריבער ווילסט דו צוריקצאלען מיט אוועקגיין פון דער ישיבה.

און דריטענס – וואס עס איז א גרויסער וואונדער און ענטווישונג פאר מיר, וואס איך בין געווען זיכער אז דו און בכלל בני הישיבה זעהען אין דער ישיבה ווי מען דארף זעהען און קוקען אויף א ישיבה, אז דאס איז ניט וואס מען קומט און מען לערענט אין ישיבה ווי אורחים און ווען מען לערנט אפ א געוויסע צייט זעגענט מען זיך מיטן "בעל הבית" און מען גייט אוועק, נאר מען וועט גוט פארשטיין, אז א ישיבה בויט זיך ניט נאר דורך ראשי ישיבות און משפיעים, נאר דורך די בחורים תלמידים. במילא וועלען זיי קוקען אויף דעם ווי אויף א בנין רוחני, וואס יעדער דארף צוטראגען זיין חלק. און ניט טאן דאס ווי א ענין פון מהיכי תיתי, און אין דער פרייער צייט האט ער גאר ניט צו טאן מיט דער ישיבה, נאר אין געגען טייל מען דארף טאן מיט א מסירה ונתינה ווי א מענטש טוט אין א אייגענער זאך און בויט זיין אייגענעם בנין.

זעלבסט פארשטענדלעך אז האבענדיק אזא באציהונג, וואלט בא קיינעם ניט געווען קיין מחשבה צו אפטאן א שפיצעל דער ישיבה (!) אדער דער הנהלה פון דער ישיבה (!) דורך אוועקגיין פון דער ישיבה!

עס איז באוואוסט דער משל אין דעם, אז ווען א מענטש פארפלאנטערט זיין לינקע פוס אין דער רעכטער, נעמט ער ניט קיין בייטש צו מעניש זיין די רעכטע פוס, נאר מען זוכט עצות אז דאס זאל מער ניט טרעפען.

איך שרייב דיר דאס אלעס, זעלבסט פארשטענדלעך ניט צוליב זאגען מוסר, נאר צו אויסדריקען מיין ענטווישונג און האפען אז די כחות וועלכע מען האט אריינגעלייגט אין דיר און די כשרונות וואס השי"ת האט דיר געשיינקט, וועלען ניט דערלאזען אז דער יצר הרע זאל זיך שטארקען אויף דיר און איבערוועלטיגען דיך אז דו זאלסט אוועקגיין פון דער ישיבה וואו דו קענסט לערנען תורה מיט יראת שמים תורת הנגלה ותורת החסידות. און השי"ת זאל דיר העלפען אז דו זאלסט זיין א מופת – מוסטער – פאר די אנדערע חברים דיינע.

בברכה ליראת שמים טהורה.

ב'תקנב

ב"ה, כ"ה אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מעש"ק שמיני. הנה במ"ש אודות הזכרון שלו, הנה בענינים כמו אלו אין כדאי להתעקש, היינו להעמיס על הזכרון, אלא אדרבה להקל מעליו, ועוד זאת ללמוד במקום שלבו חפץ שאז גם כח התענוג מסייע לכח הזכרון ובמילא סוכ"ס חוזר הוא לאיתנו. ובפרט שבטח אצלו הוא גם ענין הקשור בניערווען.

ולמותר לעוררו על מה שמבואר בכ"מ על ההכרח הגמור לשמור בריאות הגוף ובמילא לשמוע להוראת הרופא . . .

בברכה לחג פסח כשר ושמח.

נ.ב.

אתענין לדעת איך ניצלו את ימי הפורים שעברו.

ב'תקנב

ב"ה, כ"ה אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"ג עוסק בצ"צ מוה"ר נתן מנחם שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיי"ב אדר שני וכן הגלוי בהוספה לו.

והנה במ"ש במכתבו השקו"ט בדין תענית בכורים בערב פסח. הנה מבלי להכנס בגוף הדבר, הגדה הנדפסה לרבים ובפרט בארצוה"ב, הנה עמא דבר מביט על זה כעל פסק דין ומסקנא האחרונה שאין להרהר אח"ז. והרי ידוע

ב'תקנב

מוה"ר נתן מנחם: מגדל. אגרת נוספת אליו — לעיל בתפח. וראה שם לתוכן האגרת שלפנינו.

שסו"ס העיקר הוא המעשה בפועל. ולכן עמדתי על ענין זה ביחוד, כי לדעתי הוא מעוות שצריך לתיקון.

דא"ג מה שהעיר מהשמועה ע"ד הרה"צ מזידיטשוב ז"ל, מה שמוסרים בשמו אודות גירסא אחרת במס' סופרים וכו', כבר ביטל שמועה זו מעיקרא בספר דברי תורה מהדורא ה' אות ט"ו להרה"צ וכו' בעל המחבר שו"ת מנחת אלעזר ממונקאטש, וחזק דבריו בנמוקי או"ח סי' ת"ע. וכיון שנמצא בסמיכות מקום לנושא השמועה וגם עמד אתו בקירוב משפחתי ה"ז מוסיף תוקף לביטול שלו.

במה שמעיר במכתבו אודות הד"ת בילקוט נתן ובלקח טוב שבספרו, הנה בכלל בימינו אלה כל ענין המביא לידי יראת שמים ולחיזוק ולהידור במצות הרי יישר כחו של אלו המתעסקים בזה, והרי בא חבקוק והעמידן על אחת שהוא ענין האמונה.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח.

ב'תקנד

בי"ה, כ"ה אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בקשת ברכה בעד אמו תח"י. הנה כשאה"י על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, בעת רצון, אזכירה להמצטרך לה. וצריך הי' לכתוב לה שצריכה להתחזק בבטחון בהשי"ת, שהוא המפליא לעשות ועצם הטוב והחסד, שיברכה בהמצטרך לה ולב"ב שיחיו, ואינה צריכה כלל לחשוש וכו', אבל צריכה לבדוק המזוזות בדירתם וכן את התפילין שמניחים ואת הצריכים חילוף להחליפם בכשרים.

ידוע מרז"ל אשר ברא מזכה אבא (וגם אמא), ובמילא גם מצדו עליו לחוסיף אומץ בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות, מתוך מסירה ונתינה וביטול רצונות עצמיים, אשר לימוד התורה שהיא חיינו ובפרט לימוד התורה

ב'תקנד

נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 359, והוגהה ע"פ העתק המזכירות.

בטהרה, ממשיכים עייז ברכה והצלחה בהמצטרך לאדם ולב"ב, ואין לך דבר
העומד בפני הרצון.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ב'תקנה

ב"ה, כ"ו אדר ב', תשי"ד

ברוקלין.

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען א גרוס פון אייך און אויך די
גוטע בשורה אז פון היינט אן און ווייטער טראגט איר א שייטעל. און השי"ת
זאל אייך העלפען דורך דעם קיום פון זיין הבטחה (זהר חלק ג' [דף] קכ"ו
ע"א) להתברך בברכאן דלעילא בברכאן דלתתא בעותרא בבנים ובני בנים.

און בפרט אין די טעג צווישען פורים און פסח וואס אידישע פרויען
האבען אויפגעטאן פאר זיך און פאר אידען בכלל און האבען מיט דעם
געבראכט נסים אין דער וועלט, זיינען די טעג ספעציעל סגולה טעג צו מצליח
זיין בכל הני"ל.

בברכה לחג פסח כשר ושמח און אז איר ביידע זאלט אויך להבא גיין
אויף דעם וועג פון תורה ומצות בהידור און זאלט קענען אנזאגען בקרוב
בשורה טובה למילוי משאלות לבבם בזרעא חייא וקיימא.

בברכה.

ב'תקנו

ב"ה, כ"ו אדר ב', תשי"ד

ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו כותב אודות מצב בריאותו ובפרט בהנוגע להעין,

שה

אדמו"ר שליט"א

הנה בטח ימשיך למלאות הוראות הרופאים בזה וחשיית ישלח דברו וירפאהו.

ובודאי למותר לעוררו במרז"ל אשר הזהירות בקידוש והבדלה מוסיפים בפרט בהנוגע למאור עינו של אדם, וכן הוספה בלימוד תורת החסידות ביום השבת, אשר ע"ד הצחות י"ל שזהו הרמז במרז"ל שפסיעה גסה נוטלת כו' אשר לביעור הגסות ולחפכה באים ע"י הטבילה במים של תורת החסידות טבילה אותיות ביטול.

בבקשתו אזכיר את זוגתו תח"י ואת ילידיהם שיחיו בהיותי על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע כ"א לחמצטק ל' . . .

בברכה לחג פסח כשר ושמח.

ב'תקנו

ב"ה, כ"ז אדר ב', תשי"ד
ברוקלין.

בית הכנסת נוסח אר"י אשר בדעטראיט, ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען א גרוס פון אייך דורך דעם מזכיר מוח"ר אליעזר ב"ר משה שי', און השי"ת זאל העלפען אז איר זאלט קענען אנזאגען גוטע בשורות וועגען דער פארגרעסערונג פון דער צאל מתפללים אין בית הכנסת און די פארגרעסערונג פון דער צאל איינטיילנעמער אין די שיעורים וואס ווערען געלערענט ברבים, וואס דאס זיינען די עמודים אויף וועלכע עס האלט זיך א שול.

און עס דארף אזוי איינגעשטעלט ווערען אז יעדער פון די מתפללים און לערנער זאלען מיטנעמען וואס אויך אהיים צו אנווארימען די הייזער מיט אידישקייט ווארימקייט און ליכטיקייט פון נר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה.

און אזוי ווי יעדער לעבעדיקע זאך וואקסט, אזוי דארף אויך דאס אויבען דערמאנטע וואקסען פון צייט צו צייט, און בפרט אין די שולען וועלכע טראגען אויף זיך דעם הייליקען נאמען פון אר"י ז"ל זכותו יגן עלינו

ועל כל ישראל האבען א באזונדער חוב און באזונדער זכות צו בארעכטיגען,
דורך איינווירקען אויף די מתפללים און אויף דער גאנצער סביבה, דעם
נאמען וועלכע די שול טראגט. ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לחג פסח כשר ושמח לכל המתפללים והלומדים הם וכל בני
ביתם שיחיו.

ב'תקנח

ב"ה, א' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... ובהנוגע לשאלתו אודות שאינו מוצא סיפוק ואינו רואה מקום
לגדולות בשבילו באה"ק ת"ו עתה וגם בעתיד ובמילא שוב הועמדה השאלה
ע"ד העתקה משם.

הנה לדעתי אדרבה כפי שרואה אני המצב באה"ק ת"ו בהנוגע לעבודת
חב"ד וכן לאחר הדבור עם מר שז"ר שי כאן, הנה אדרבה יש מקום
להתפתחות גדולה ביותר, וכמו תמיד שמדין ומואב במחלוקת יש לבניי
להשתמש בזה לחזק מעמדם ומצבם, וה"ה בדקות בבניי גופא. ובלבד
שיעמדו על המשמר לנצל כל הזדמנות כגון זו בדרכי נועם ובדרכי שלום.

ומובן שהני"ל הוא בנוגע לשדה החינוך עסקנות צבורית וכו' וכו', וכפי
שרואה אני מעת הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הנה
קשורה התעסקות בזה בתוספת ברכה והצלחה בהמצטרך להתעסקים הם
ביתם וב"ב הן בגשמיות והן ברוחניות.

כל הני"ל לו גם הי' השערה להסתדרות בחו"ל מזהירה ביותר וביותר,
ואצ"ל בזמן זה ובעתיד הקרוב שאדרבה ההשערה בזה בדרכי הטבע הולכת
ופוחתת.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש מתוך בריאות הנכונה והרחבת הדעת
ופרנסה לו ולכל ב"ב שיחיו ולחוג את חג המ[צ]ות בכשרות ובשמחה אמיתית.
המחכה לבשו"ט.

ב'תקנח

ראה גם לקמן אגרת ב'תקעה.

ב'תקנט

בי"ה, אי ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר שניאור
זלמן שי הלוי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו מודיע אשר העתיקו לדירתם חדשה, והנה יה"ר
מהשי"ת שיהי משנה מקום משנה מזל לטובה ולברכה אפילו מזלם של
ישראל הנקרא בשם אין וכמרז"ל אין מזל לישראל. ומדירתם זו ישפיעו אור
וחיות חסידותי בסביבתם בגשמיות ובסביבתם ברוחניות, ומדתו של הקב"ה
מדה כנגד מדה להשפיע בדירתם אור וחום וחיות הן בגשמיות והן ברוחניות,
והעיקר חסידישן נחת פון אלע אייערע קינדער און קינדס קינדער שיחיו.

בברכה לחג פסח כשר ושמח.

ב'תקס

בי"ה, אי ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

הנהלת אגודת חב"ד אשר באה"ק ת"ו, די עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם מיי"ט אדר שני והפ"כ המצורף אליו.

ובמ"ש אודות ממלא מקום הרב מררי ע"ה, שנמסר זה לפלוני בן פלוני,
הנה רצוני ללמ[וד] הכוונה בזה, שאין הפירוש בזה שנסתלקה האחריות
מאגו"ח, אלא שכיון שבכל ענין צריך מי שיתעסק בזה בפרטיות הרי נמסר
לפב"פ, אבל מובן שיעמדו על המשמר והכ[ל] יעשה באופן שיבוא הדבר לפועל

ב'תקנט

מוה"ר שניאור זלמן: דוכמן. אגרות נוספות אליו — לעיל ברפה, ובהגסמן בהערות שם.

טוב. ולמותר להבטיח (באווארענען) שאין כוונתי ח"ו למעט במהות הנבחר מאתם לענין זה, אלא רק להוסיף באחריות כולם, שאז הרי תשועה ברוב יועץ. וה"ה גם בנוגע על להבא בעניניהם, כשנמסר איזה דבר או ענין ליחיד או ליחידים ע"מ להביא לפועל, הרי בודאי הכוונה בזה כנ"ל, שהם רק יביאו לפועל את הנ"ל, ובמילא אינה ממעטת כלל האחריות המוטלת על אגו"ח.

במ"ש אודות . . . ומתחילים בהצעה לסלק את פב"פ, הנה אינם כותבים הטעם ע"ז למה לפתע יסלקו איש ממשרתו בה ה"י כו"כ שנים. ואם התחיל המדובר למעט ולמעול בתפקידו, הרי צריך שישתדלו שימלא את תפקידו כראוי ולהזהירו ע"ז כפול ומשולש, אבל לא להתחיל מסילוק מהמשרה לגמרי . . .

מ"ש שכנראה ישנם עוד תפקידים לאגו"ח מלבד אלה שהצבעתי עליהם במכתבי מאז, הנה מובן מעצמו, שלא הייתי צריך למנות במכתבי ענינים כמו ידיעת מצב בתי כנסיות חב"ד באה"ק ת"ו, או רבנים ושובי"ם כנ"ל כו' וכו', ולא כתבתי במכתבי אלא ע"ד אותן הנקודות ששייך בהן ספק.

וכיון שכבר באתי לנקודה ענין הבתכ"נ, כדאי ה"י לדעת המצב עתה, היינו איפוא ישנם בתי כנסיות חב"ד וכן רבנים ושו"בים חב"ד – כדי לעמוד על המשמר שלא יופחת מספרם, ואדרבה. וכן בנקודות ישוב חדשים, שם ישנם עסקנים מאנ"ש וחב"ד, להשתדל על ידם למצוא שם עניני פרנסה (בשביל) אנ"ש, או גזע אנ"ש, ובפרט במשרות הנותנות השפעה לבעליהם במובנים רוחניים.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש. המחכה לבשו"ט.

נ.ב.

בבקשה לפרסם הצעתי ללמוד בימי חג הפסח הבע"ל מאמרי פסח דשנת ה'תש"ד הנדפסים עתה והו"ל גם בקונטרס בפ"ע זה מכבר – קונטרס צ"א –

בנוגע לקרן דהכנסת כלה, לדעתי יחלקו הקרן באופן כזה . . .

ב'תקס

במכתבי מאז: ראה לעיל ח"ד אגרת איקפג.

ב'תקסא

ב"ה, א' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... ומענין לענין באותו ענין. כיון שיש מתאוננים על אשר אינו שומר את בריאותו הוא בטענה שזה נוגע לעבודת הישיבה, הנה כבר ידוע שאין כל הטענות מועילים נגד השו"ע ואינם מועילים נגד פס"ד הבעש"ט הה"מ ורבינו הזקן והנשיאים הבאים אחריהם שכולם הקפידו ביותר על שמירת הבריאות, וכמובא בקיצור לפ"ע גודל הענין במאמר יו"ד שבט תשי"ג. וכיון שזהו דרישת נשיאנו, הרי בודאי שלא יביא חיזוק באיזה ענין של מצוה בכלל ובהנוגע להישיבה בפרט, ואדרבה מצוה גוררת מצוה להוסיף עי"ז ג"כ בתועלת הישיבה. והאריכות אך למותר.

בברכה לבריאות הנכונה לו ולכל ב"ב שיחיו וחג פסח כשר ושמח. —
המחכה לבשו"ט בכהנ"ל.

ב'תקסב

ב"ה, א' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר שלמה חיים שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ד אדר שני וכן הקודם לו. ונהניתי ממה שכותב אודות התועדות דיו"ד שבט, ושכפי הנראה ממכתבו השתתפו גם אברכים משיבות אחרות. והרי מובן לכל המתבונן בפעולות בעל ההילולא במשך ימי חייו בעלמא דין גודל תשוקתו להפיץ המעיינות חוצה ולהכניס אח"כ את אלו שבחוץ, פנימה.

ב'תקסג

מוה"ר שלמה חיים: קסלמן. אגרות נוספות אליו — לעיל ברנח, ובהנסמן בהערות שם.

ושעת הכושר מיוחדת לזה הוא עתה (ובאה"ק ת"ו) מפני כו"כ טעמים, וא' מעיקרי הטעמים הוא שכפי שנתבאר באחת [ה]התועדו[נ]ות כאן, הנה רואים במוחש איך שכל הנחלים (השיטות של תלמידי תלמידיהם של הבעש"ט והה"מ) הולכים אל הים (ים הכללי של הידיעה, לדעת את ה' דוקא, שזהו א"א מבלי לימוד חסידות חב"ד).

במה ששואל אודות תלמידים מיוחדים שיש לחשוש שנוכחותם בהשיבה תשפיע למוטב על תלמידים אחרים, ולאידך גיסא אם יצאו מהשיבה גדול החשש למעמדם ומצבם הם.

הנה אף שקשה להכנס בפרטים, כיון שמשנתנה המצב בהתאם למהות כל אחד מהם מצבו המשפחתי וכו' וכו', אבל נקודה כללית ישנה בשאלות כמו אלו, שהיזק הרבים דוחה תועלת היחיד, ובפרט במוסד חינוך, וחינוך שנקודתו העיקרית היא יראת שמים, שבמילא ההורים והאברכים הבאים מוסרים את גורלם להנהלת הישיבה וביחוד בהנוגע ליר"ש שזהו מגדיל את האחריות כ"פ ככה.

בפרט בהנוגע ... הנה כדאי הי' לנסות להשפיע עליו על ידי הגבהה. וכידוע סיפור חסידים על אחד מגדולי חסידי רבינו הזקן, שאמרו עליו שקשה לו לעבור איזה עבירה שתהי' מפני מדת הגאווה שלו, באמרו לנפשו, וכי אני אחד מגדולי חסידי רבי גדול כ"כ אתפתה להסתת היצה"ר שעייז עלול אני לאבד מצבי בתוככי ישראל ובפרט בתוככי עדת החסידים.

מ"ש במכתבי להתלמידים אודות שמירת הבריאות, הנה כדאי הי' שידבר עד"ז בהסברה באחת [ה]התועדו[נ]ות, כיון שכנראה ישנם כמה תלמידים שעדיין מחמירים בחומרא המביאה לידי קלות. ויש להסבירם שגם זהו מעצת היצה"ר להשקיט את התביעות דיר"ש שלהם ע"י סיגופים גופנים, בה בשעה שמפטמים את היצה"ר עצמו ע"י העדר קבלת סיגופים רוחניים, היינו הגדרה בדבור, בראי, מסירה ונתינה להלימוד וכו' וכו' ...

ב'תקסג

בי"ה, בי ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר אפרים
אליעזר שי' הכהן

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מאור לכ"ו אדי"ש, ובעיקר נעם לי לקבל
הגלוי שלו מעשי"ק פי חדש הגאולה והנסים והשמחה (יעויין רשי"י תענית כ"ט
סוף ע"א) ...

ולקראת חג המצות הממשמש ובא, הנני בזה לאחל לכת"ר וב"ב שיחיו
שיחוגו אותו בכשרות ובשמחה, ועי"פ המבואר בכ"מ אשר הימים טובים
משפיעים על הימים הבאים אחריהם עד הרגל הבא שלאחריו, וכמבואר ג"כ
בלקו"ת לרבנו הזקן בפי ברכה דצ"ח ע"ב, הנה יומשך זה בביתו ובסביבתו גם
בימי השנה.

והנה שם (בלקו"ת הנ"ל) המדובר בבחי' ביטול שישנו בכל המועדים
ובמילא אי"צ להמשיך אלא עד הרגל הבא אחריו, משא"כ בענינים המיוחדים
לכל מועד ומועד שנמשכים על כל השנה כולה, ובפרט בנוגע לחג הפסח,
וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר בשיחת חג הפסח ה'תשי"ג הארת כל המועדים
מאירה בכל היום והארת חג הפסח נמשכת תמיד.

בכי ובברכת החג.

ב'תקסג

מוה"ר אפרים אליעזר שי': יאלעס. אגרות נוספות אליו — לעיל בשלא, ובהנסמן בהערות שם.
נמשכת תמיד: ראה בזה לקמן אגרת ב'תקע.

ב'תקסד

ב"ה, ב' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ב אד"ש, בו שואל פרטים ופרטי פרטים בהנוגע להנהגתו.

והנה בענינים כמו אלו צריך להתייעץ עם זקני אנ"ש אשר על אתר, והם יורוהו, כי א"א להכנס בפרטים ובפרט שהתנאים משתנים. ואבוא בזה באיזה נקודות.

א) בשאלתו אם להתמסר לגמרי לעבודת התעמולה ולא לחשוב אודות עצמו כלל, הנה לפלא גם על הקס"ד בזה, כי הנהגה בקו אחד היא בעולם התהו, וצריך להיות לו סדר לימוד בתורת הנגלה ובתורת החסידות, באופן שסו"ס יהי ג"כ למדן, שסו"ס זה נוגע גם לעבודת התעמולה וגם למחות האדם בתור חסיד. והאריכות בזה אך למותר.

ב) כן בהנוגע לשאלתו אם יש להתחשב עם הבריאות. הרי כנ"ל לפלא ששואלים ענינים המפורסמים בכ"מ, ועיין ג"כ מאמר יו"ד שבט תשי"ג אשר היות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא.

ג) בשאלתו אם גם צריך לקיים כל החלטה אף אם היא נגד השכל או להתחשב עם הבריות המקום והזמן. הנה גם שאלה זו היא מעולם התהו, כי בעולם התקון כ"א צריך להתחשב עם המקום והזמן והבריאות, אלא שאין צריך להיות מושקע בזה, ולהשתמש בהם לעבודת השם. אמת שכדי שיוכל לעשות כזה, הרי יסוד העבודה והתחלתה צריכה להיות בקבלת עול, ותכלית העבודה, עבודה למעלה מטעם ודעת, אבל לא עבודה תמיד נגד השכל. ולפלא שגם בענינים פשוטים כמו אלו לא היי יכול להתייעץ עם אנ"ש דעל אתר . . .

בברכת חג פסח כשר ושמח ולעבודה מסודרת כדרישת תוה"ק וכמפורש ע"י נשיאנו הק'.

ב'תקסד

נדפסה בלקו"ש ח"כ ע' 621, והוגהה ע"ס העחק המזכירות.

שיג

אדמו"ר שליט"א

ב'תקסה

בי"ה, ב' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח איי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר ניסן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ו אד"ש עם המוסגר בו. ובטח בינתיים
נתקבל מענה מהמזכירות על שאלתו בנוסף על מכתבי מאז.

בודאי עושים תכנית ופראגראם איך לנצל ימי הפסח הבע"ל להפצת
המעיינות חוצה ולהמשיך את אלו העומדים בחוץ פנימה ושיומשך כ"ו על
[כ]ל השנה כולה, וכלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר: שטענדיג, עיין שיחת חג הפסח
תשי"ג, הועתק בהגדה הוצאת קה"ת בסופה.

מציע אני ללמוד בימי חג הפסח הבע"ל את מאמרי פסח תשי"ד הנדפסים
עתה, ונדפסו ג"כ בקונטרס בפ"ע זה מכבר והוא קונטרס צ"א.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח לו ולכל ב"ב תלמידיו ומושפעיו שיחיו.

ב'תקסו

בי"ה, ב' ניסן, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

להתלמידים אברהם שי האלצמאן, יצחק נתן שי אדרעס,
לייב חיים שי טוירק, מרדכי צבי שי בערקאוויץ, צבי שי
שיינער, שמחה ירחמיאל שי צירקינד, צבי סאקס,
תלמידי ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש בפיטסבורג

שלום וברכה!

נהניתי לקבל ידיעות מההנהלה שהצטיינתם בלימודיכם בשקידה

ב'תקסה

מוה"ר ניסן: נמנב. אגרות נוספות אליו — לציל ברעח, ובהנסמן בהערות שם.

ובהתמדה ובהנהגה טובה, ובטח תוסיפו כח ועוז בלימודיכם ובשיפור
ההנהגה ומידות טובות, כי מעלין בקדש, ותשמשו מופת לחבריכם שיי.

וידוע פתגם כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע, שהיום הוא ההילולא שלו, אשר
תלמידי תומכי תמימים הם נרות להאיר, ובפרט בימינו אלה אשר החשך
יכסה ארץ, שאחריות גדולה ויתרה מוטלת על כל אחד ואחד מתלמידי
ישיבות תומכי תמימים להאיר את כל סביבתם שלכל בני ישראל יהי אור
במושבותם.

בברכת הצלחה בלימודיכם ביראת שמים, וחג הפסח כשר ושמח.

ב'תקסז

ב"ה, ב' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת הפיי"א אשר אקראחו בעת רצון על הציון הקי של כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע. ולפלא שבכל מכתביו איננו מזכיר
ע"ד קביעות שיעורי לימוד בתורת הנגלה ובתורת החסידות, אשר כמו
שהקב"ה כשאתכל באורייתא ברא עלמא עולמו הגדול, הרי על כל אדם
להסתכל באורייתא לחזק ולברוא עולמו הקטן, וכמובן מזהר (ח"ב, קסא).
ותקוטי שאין זה אלא שחסר בכתיבה אבל עושה הוא בפועל, והשי"ת יצליחו.

ולחג המצות הבע"ל יתן השי"ת ויחוג אותו עם כל ב"ב שיחיו בכשרות
ובשמחה, והעניינים דמיכלא ד(מ)הימנותא ואסוותא יומשכו על כל השנה
כולה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה.

ב'תקסח

ב"ה, ג' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מבי אדר שני, הנה כשאחי על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אזכירו למילוי משאלות לבבו לטובה וביחוד להסתדרות טובה בשידוך המתאים לפניו.

ומה שכותב שהשתדל להיטיב מעשיו וזיווג שני ה"ה לפי מעשיו כפסק רז"ל ובכל זה עדיין לא מצא, הנה אין אתנו יודע עד מה להגביל את השי"ת המזווג זיווגים שיהי בדוקא לזמן פלוני ולא יאחר, ובפרט שהוא בעצמו כותב במכתבו הטבת המעשים אפשרי בה תוספת ותוספת, ובכל אופן צריך להיות חזק בהבטחון בהשי"ת המפליא לעשות וביחד עם זה להוסיף בעניינים של תורה ומצות שאז אף אם מאיזה סיבה מתמהמה קיום המבוקש בודאי גם ע"ז יש סיבה וטעם.

ומובן מעצמו שכיון שכותב במכתבו שעדיין לא היתה מחילה גמורה מהמגורשת שלו, הרי צריך להשתדל בזה בכל אופנים המתאימים שיבוא לפועל, והשי"ת יצליחו ויבשר טוב בכל הנ"ל הן בהעניינים הרוחניים והן בהעניינים דרוחניות שבגשמיות.

בברכה לחג פסח כשר ושמח.

ב'תקסט

ב"ה, ג' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ההילולא ב' ניסן. ולפלא שבכל זמני התועדות הרי או שבא לבסוף או שגם זה אינו בא לפועל. וכמדומה שגם בהתועדות דב' ניסן לא הי' נוכח.

והנה אם זהו מפני שמשמש בימי התועדות לעשות התועדות בסביבתו,

הרי אפשר שכדאי הדבר, אף שבכלל יש די זמן להיות נוכח בהתועדות שבה צ"ל בסוג של מקבל ואח"כ לערוך התועדות שהוא יהי' המשפיע. וכמבואר בכ"מ בדא"ח שזהו מתפקידו של כאו"א להיות הן משפיע והן מקבל. וכיון שהקב"ה תובע זה בודאי הוא בכחו של כאו"א, ובמילא מובן שעד שלא תהי' הנהגה כזו א"א שימלא תפקידו במילואו כמרז"ל — סוף קדושין — לשמש את קוני מתאים לרצון הקב"ה.

ומובן שכמו שאמרתי לו כ"פ שאין כוונתי לאמר מוסר אלא בהנוגע לפו"מ בהטבה עכ"פ מכאן ולהבא.

וצריך להביט על המאורע שנדחתה האסיפה אודות ההוספה והחווה שלו כעל רמז ואולי עוד יותר מרמז שנותנים לו עוד ארכא בזמן להוסיף בפעולותיו מסוג הנ"ל בכדי שבבי"ד של מעלה יפסקו לו הוספה וחווה כדבעי שבמילא יבוא זה לפועל גם למטה, והאריכות בזה אך למותר, ובכלל ה"ז ענין של פוילישע אותיות.

מזכיר במכתבו שמרציא איזה פעמים בשבוע לפני צעירים וצעירות וכן לפני אנשים באים בימים, אבל אינו כותב דבר אודות תוכן הרצאותיו, ובודאי מדגיש הוא הענינים דפועל ממש ונקודה דיראת שמים, והשי"ת יצליחו לבשר טוב בכל הנ"ל.

בברכה לחג פסח כשר ושמו.

ב'תקע

ב"ה, ג' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

הגה"ג וו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ בר פעלים
מוה"ר יהודא זאב שי' הלוי

שלום וברכה!

... נהניתי מ"ש אשר לימודי זמן החורף היו בהצלחה, ומוסיף שכן הי' הן בלימוד והן ביראת שמים. ובודאי כוונתו ליראת שמים הוא ביחוד בהנוגע

ב'תקע

מוה"ר יהודא זאב: סגל. אגרות נוספות אליו — לעיל בשכא, ובהנסמן בהערות שם.

לפועל ממש בחיי היום יום, כי כאשר יש אחיזה למעשה בפועל הרי נשרש ונקבע הענין יותר בנפש האדם, ובפרט שאפשר לעשות מהנהגות טובות אלו הרגל בתלמידים שאז נעשה אצלם טבע שני ונוהגין כן גם כאשר הרעיון דיר"ש נמצא אצלם בהעלם, והרי סו"ס המעשה הוא העיקר . . .

לקראת חג המצות הממשמש ובא, הנני בזה לאחל לכת"ר וב"ב שיחיו שיחוגו אותו בכשרות ובשמחה. וע"פ המבואר בכ"מ אשר הימים טובים משפיעים על הימים הבאים אחריהם עד הרגל הבא שלאחריו, וכמבואר ג"כ בלקו"ת לרבנו הזקן בפי ברכה דצ"ח ע"ב, חנה יומשך זה בביתו ובסביבתו גם בימי השנה.

והנה שם (בלקו"ת הנ"ל) המדובר בבחי' ביטול שישנו בכל המועדים ובמילא א"צ להמשיך אלא עד הרגל הבא אחריו, משא"כ בענינים המיוחדים לכל מועד ומועד שנמשכים על כל השנה כולה, ובפרט בנוגע לחג הפסח, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר בשיחת חג הפסח ה'תש"ג, הארת כל המועדים מאירה בכל יום והארת חג הפסח נמשכת תמיד.

ויש להסביר בקיצור עכ"פ, אשר בכללות שבועות הוא ענין התורה זמן מ"ת, סוכות הוא בכללות ענין המצות וכללותה מצות הצדקה מקיפים (יעוין תניא פרק ה') וכמ"ש ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתך, ופסח זמן חירותינו הוא ענין האמונה וכלשון הזהר מיכלא ד[מ]הימנותא. והנה ישנם עניני תורה ומצות התלויים בזמן ובמקום משא"כ האמונה שהיא מצוה תמידית ויסוד כל התורה ומצוה, וק"ל.

בברכת חג פסח כשר ושמח.

ב'תקעא

ב"ה, ד' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על המברק שלו מג' ניסן (ולפלא שבכל העינים שולח מברק ולא

לקראת חג המצות: תוכן דומה נכתב לכ"כ, אחד מהם נדפס בלקו"ש ח"ד ע' 1297. וראה גם לעיל אנרת בתקסג. לקמן בתקעא.

מכתב שאז אפשר לפרט הדברים יותר, ועוד שהרי התורה חסה על ממונם של ישראל, ואף שבעצמו פטור אבל הרי אינו רשאי וכמרז"ל (ב"ק צא, ע"ב), וה"ה בנוגע להיזק ממון שהוא בגדר בל תשחית) בו כותב אודות הסברא לסדר החתונה ביום ה' אור ליום ו' ל"ג בעומר.

והנה בכלל טוב יותר אם אפשרי שהחתונה תהי' באסרו תג דשבועות או בהימים שאחריו עד חצי חדש הראשון דסיון. ואם מאיזה טעם רוצה בדוקא בל"ג בעומר, אזי מפני החילוקי דיעות שיש בזה כמבואר באחרונים, יש לעשותה ביום ו' אבל לא בליל אור ליום ו'.

במה שכותב אודות שם המדוברת שאין לה שם בלשון הקדש ונקראת אֶלְגָא, ושואל אם להוסיף לה שם. הנה בכלל מבואר בכ"מ שאותיות השם הם צנור החיים המחבר הנשמה עם הגוף, ואיתא בכתבי האריז"ל ובכלל במקובלים שהשם שנותנים ההורים הוא שקורא ה' בעולם העליון להנשמה (ראה שער הגלגולים הקדמה כ"ג. אוה"ח לדברים כ"ט י"ז. חפץ ד' ברכות י"ג ועוד), ובמילא אין לשנות ולהוסיף שם מבלי סיבה חשובה, וכיון ששם עלקא או עלקה וכיו"ב הנ"ל הובאו בספרי שמות נשים אין לשנותו.

בודאי מוסיף אומץ בעבודתו בשדה החינוך הכשר ויודיע עדי"ז וכן אודות הקביעות שיעורים שלו בתורת הנגלה ובתורת החסידות.

המחכה לבשו"ט ובברכה לחג פסח כשר ושמת.

ב'תקעב

ב"ה, ד' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו — בלי הוראת זמן הכתיבה — עם הפיי"ג המוסגר בו (אשר בל"ג אקראהו בעת רצון על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע) בו כותב אשר כמה רופאים מציעים לו להסיר איזה משיניו ולעי"ע לא הוסכם אצלו לעשות כזה.

ב'תקעב

נדפסה בלקו"ש ח"א ע' 293, והוגהה ע"פ העתק המזכירות.

והנה אף דאיתא בפסחים ק"יג ע"א ולא תעקר ככא, אבל ידוע כבר ששנתנו הטבעים בהנוגע להרפואות שבש"ס. ומ"ש ששמע בזה שמועה בשם כ"ק אדמו"ר הצ"צ, וכן שמעתי שמועה המספרים על הרה"צ ר' הלל מפאריטש שלא הי' עוקר השינים, אבל אנו אין לנו אלא מה שראינו בבית הרב שנשמעו בזה להוראות הרופאים, ובפרט בנדון כת"ר שהרופא אומר שבוזה נוגע ותלוי בריאות כל הגוף.

ובימים אלו שמתחילים כבר ענין המצה מיכלא דאסוותא שלכן יש להזהר מאכילת מצה לי' יום לפני הפסח הרי יומשך גם לו רפוי"ק בהנ"ל וכן לזוגתו תחי'...

בברכת חג פסח כשר ושמח.

ב'תקעג

ב"ה, ד' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר מיכאל שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ז אד"ש עם המוסג"ב, וכן נתקבלו מאז מכתבו. מכ"ט אד"ר והמוסגר בו.

ואתחיל מענינא דיומא, אשר כיון שכמה מהתלמידים והתלמידות נוסעים לבתיהם לימי הפסח, נחוץ לתת להם צידה (רוחנית) לדרכם זו — הן בנוגע לחם בעצמם, מען זאל ניט ארומגיין ליידיג, והעיקר לעשותם צנורות להמשיך על ידם בהמקומות שיבואו רעיונות היהדות בכלל ורעיונות החסידות הדרכותי ועיניי בפרט. ונוסף על הנחיצות בזה בשביל הרבים, הי"ז ג"כ צנור ואופן להחדיר בהתלמידים גופא חשק לדעת את הנ"ל בעומק יותר, וכמבואר בכ"מ בדא"ח אשר בשביל להשפיע לאחר צריך לדעת הענין בהבנה יותר עמוקה. וכתבתי בענין זה גם להרה"ח כו' הרי"ש שי' מטוסאף...

ב'תקעג

נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 346, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה"ר מיכאל: ליפסקר. אגרות נוספות אליו — לעיל בשיא, ובהנסמן בהערות שם.
וכתבתי: לעיל אגרת ב'תקמא.

במ"ש בגליון המצורף למכתבו בביאור ענין ה"אהבות" המובאים בתניא - הנה ענין זה מסובך ביותר.

ובשאלתו בה מתחיל, האם יש הרבה אהבות בלב האדם, אינו מובן מה "מעיק" לו, שהרי רואים זה במוחש שישנם - אף שבכולם, צד השוה - שהם תנועה של אהבה וקירוב.

כן שאלתו - שהנפש כלולה מעשר ואם מקור המדות - חב"ד הרי אינם כלולים בנפש, - הרי מלבד הענין שכיון שחב"ד עצמם כלולים בנפש, הרי גם העלולים שלהם ג"כ כלולים בנפש, ומובן שהם ענין בפני עצמם אף שהעלול כלול בעילתו, וכמבואר בכ"מ החילוקים העיקרים שבין מוחין למדות. והוא נוסף על העיקר - שבנפש עצמה הרי כל כח עומד בפ"ע, ושם הם עשר כחות.

בכלל במדריגות ובבחינות אהבה יעויין במכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הנדפס בסוף קונטרס העבודה (הוצאת קה"ת ברוקלין), בהמקומות שנשמנו בהערתו לקונטרס עץ החיים פ"ב, אשר ע"י העיון בהם יבוארו ספיקות שלו - רובם ככולם -, וכן בביאור תניא שכנראה הוא להר"ש גרונס ז"ל שהו"ל בקופיר ע"י הרה"ח מוהר"א שי פאריז זה מכמה שנים.

בענין אהבה הבאה ע"י התעוררות רחמים יעויין לקו"ת שה"ש רד"ה מה יפו, ובארוכה בס' בונה ירושלים סי' ק"ח.

מובן מעצמו כי בהתקונים בדרך אפשר שנתוספו בתניא דהוצאת ברוקלין ניתן מקום לפלפל, להקשות וכו'.

ובמה שהעיר שם על ההערה לדף נ"ה א' שורה הכוונה שהי' צריך עיון לדידי, מה מוסיף בתיבת כו', ורוצה לפרש ששולל אהבה שנשארה בהעלם בלב שאינה מעלה כלל. אבל לפי פירוש זה אין הכו' מתאים למה שכתב לפני זה, דקאי בדו"ר שמעלים ולא שאינם מעלים.

ומה שני"ל לומר, שבתיבת כו' מרמז מוסיף הכוונה והעלי' לעולם האצילות (נג, א). ובזה מתורץ בפשיטות א' איך הושמטה עלי' זו לגמרי. ב) מפני מה מרמז הענין בתיבת כו' ואינו מביאו בפירוש. ועפהני"ל מובן, כי אין לנו עסק בנסתרות כו' - כנ"ל, שם נג, א.

בברכה לחג המצות כשר ושמח המחכה למענה על הני"ל וכן על מכתבי הקודם שבטח נתקבל מכבר.

ב'תקעד

ב"ה, ד' ניסן, תשי"ד

ברוקלין.

שלום וברכה!

... דאס וואס דו שרייבסט אז דו האסט שוין לאנג דעם געדאנק צו פארלאזן די ישיבה. און האטש זי געפעלט דיר, אבער עס איז פארבונדען בא דיר מיט שווערע מלחמות וכו', איז דאס גאר קיין וואונדער ניט, ווי עס שטייט אין קהלת טי, עיר קטנה - איז די גמרא אין נדרים מפרש, אז דאס איז דער גוף - ואנשים בה מעט ובא מלך גדול - פירוש מלך זקן וכסיל היצר הרע, און פירט מיט דער שטאט בלוטיגע מלחמות. און אז דו וועסט לערנען דעם קונטרס עץ חיים פון כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, און די הוספה ג' וועלכע איז געדרוקט צום סוף, און בפרט אויף עמוד פז, וועסט דו זעהן אויף וויפיל דער יצה"ר שטעלט זיך קעגען צו לערנען אין א ישיבה וואו מען לערנט חסידות.

אבער וויבאלד אז עס איז דאך לפום גמלא שיחנא, ד.ה. אז מען האט יעדערען געגעבען א עבודה נאך זיינע כחות נאך, איז אויב דו וועסט נאר נוצען זיי, וואס דאס איז דאך נוגע צו דיין גאנצער עבודה, וועט דאן זיין ווי דער סוף פון פסוק (פון קהלת) ומצא בא איש מסכן וחכם - וואס לויט דער גמרא - איז דאס דער יצר טוב ומלט הוא את העיר בחכמתו.

השי"ת זאל דיר העלפען אז דער געדאנק זאל ניט שאדען ניט דיר און ניט דיינע חברים, דאך אבער א תיקון תשובה דארפמען האבען אויף דעם (און אויך אויף דעם פאסירונג אפילו אויב דאס איז איבערטריבען - ווי דו שרייבסט - ביזט דו דאך דער עלטערער צווישען זיי). וויל איך דיר פארשלאגען סיי בנוגע צו דיר און אזוי אויך בנוגע דיינע חברים, אז דער תיקון תשובה על כל הנ"ל זאל זיין, צו פאסטען האלבע טעג פון תענית בה"ב וואס נאך פסח און דעם אנדער האלבען טאג אויסלייזען מיט צדקה. (ב) די צייט וועלכע איר זייט פריי פון לערנען ענגליש זאלט איר אויסניצען - אויב מעגליך אלע צוזאמען לערנען די ערשטע עלף פרקים פון ספר דרך החיים לאדמו"ר האמצעי, און לערנען עטליכע מאל ביז מען זאל וויסען דעם

ב'תקעד

ראה גם לעיל אגרת ב'תקנא.

אינהאלט זייערען אויף אויסווייניג און אויך לערנען – אויב מעגליך אלע צוזאמען די מסכת תענית, וואס מיט דעם וועט אויך געלייזט ווערען די פראגע וואס צו טאן אין דער פרייער צייט וואס עס איז פארבליבען דורך דעם ניט לערנען די לימודי חול.

און השי"ת זאל געבען דיר און דיינע חברים א כשרין פסח און אכילת מצה וואס דאס איז דער ענין פון ביטול, א היפך פון ישות וואס עס איז דא אין לחם חמץ, און דאס זאל פועלין אין א פנימיות אויף א גאנץ יאר. בברכה לכהני"ל.

ב'תקעה

ב"ה, ה' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ג אד"ש, בו מעורר עוד הפעם את השאלה אודות העתקה, ומסיים אשר למצוא שו"ב אחר וממלא מקומו ג"כ בשאר הענינים שמתעסק בהם, הרי ע"ז ישנו שם קהלה ועד דתי ובראשם הרה"ח כו' וכו' מוה"ר . . . ובודאי ישתדלו וכו'.

והנה בהיחס שלי להעתקה לכאן יש בו שתי נקודות. א) להסתדר כאן קשה ביותר ובדרך הטבע אין ניכר שהולך ומשתפר. ב) שבכל מקום שישנם און מען טוט דארטען עפעס אויף דארף [מען] דאך באווארענען שלא יחסר בעבודה הק'. וההבטחה אשר בודאי ישתדלו כני"ל הרי אין עדיין אדם פועל בהענינים ובמילא איני יודע אם יכול הוא לעזוב את מקומו וכל הענינים על יסוד הבטחה זו. ואם גם ימצא איש מתאים לכל הני"ל הרי גם אז עליו להתייעץ הדיק היטיב עם ידידיו ואנ"ש במדינות השונות לאיזה מקום להעתיק, והשי"ת ינחהו בדרך הישרה בטוב לפניו ולב"ב שיחיו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה לחג פסח כשר ושמח.

ב'תקעה

ראה גם לעיל אגרות ב'רסה. ב'תקנח.

ב'תקעו

ב"ה, ה' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... נהניתי ממ"ש בפרטיות אודות הסדרים השונים בהשיבה ובב"ר, ובודאי גם על להבא יעשה כן, ובודאי למותר להעיר על ההשגחה בהנהגת התלמידים והתלמידות בעניינים דיראת שמים, ברכות וכו' וכו', שזהו יסוד בחיי היום יומים, וכשירגילו אותם בהנ"ל הרי הרגל נעשה טבע שני. בברכה לחג הפסח כשר ושמח.

ב'תקעו

ב"ה, ה' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... מוסג"פ המחאה מאחד הקופות של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע איש תם ירא אלקים וסר מרע שבמילא יקויים בזה הנוטל פרוטה מאיוב מתברך כפסק רז"ל – ב"ב ט"ו ע"ב – .

ב'תקעו

ובב"ר: ובבית רבקה.

ב'תקעו

מהעזקה.

ב'תקעה

בי"ה, ו' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

לפלא שזה זמן רב ביותר שלא קבלתי ממנו כל ידיעות אף שמקבל הנני פ"ש ע"י אחרים וקרוביו.

ועל של עתה באתי מענינא דיומא ימי חג הפסח הממשמשים ובאים, ועיקרם באכילת מצה לילה הראשון, ומהיסודות שלה הוא הענין דוהגדת לבנך, וכפי המובן מנוסח ההגדה ומפס"ד הלכה למעשה גם בבן חכם ובבן גדול הכתוב מדבר, ומחילוק המענות אשר בנוסח הני"ל שהחילוק מיוסד על שינוי הכתובים מובן ופשוט שהמענה צ"ל מתאים למהות הבן.

וכיון שזיכהו השי"ת בבן יחיד אשר לבו ער לעניני אהבת ישראל, ואפילו בתנועה דהעדר החשבון ולא דוקא עבודה ע"פ טו"ד, וכמו שהראה בפועל ע"י השתתפותו בהגנה ובהצלת היהודים והבאים לאה"ק ת"ו ע"י משיח צדקנו בב"א וכו', שבדאי זהו בא מהאבות לבנים ומהחיות של חסידים בני חסידים, הרי זהו הוכחה גמורה שבסיוע ובגישה המתאמת יכול ה"י להיות עובד ד' ולנצל את כל כחותיו הני"ל לא רק במקצוע דאהבת ישראל אלא גם בהמקצועות דאהבת התורה ואהבת השם אשר ע"פ תורת הבעש"ט חד הוא.

ואם מאיזה סיבה שתה"י אינו נוטה להתעסקות בעולם המסחר, הרי צריך להשתדל בכל עוז ובכל תוקף להכשיר לפניו הדרך למצוא פרנסתו בענין אחר אם של פקידות או בחקלאות או בבית חרשת במשק וכו' ובלבד שימצא בסביבה שלא יוכרח לעמוד בנסיון תמיד על כל ענין שבתורה [אור] ונר מצוה, והרי הרבה דבוק חברים עושה וכו' וכו'.

ובאשר כי נמצא באה"ק ת"ו זה רבות בשנים לפלא גדול ביותר שלא השקיע מרץ הנצרך בחיפוש ענין כזה שאחרי שיעבוד בזה הוא בעצמו יוכל אח"כ להכניס את בנו בזה, שבתחלת הכניסה נצרך כל אחד לעזר מקרוב ומידיד ועאכו"כ שצ"ל לבן מהורים, שבמילא ה"י מצליח בנו בגשמיות וברוחניות גם יחד שזהו ג"כ הצלחתם של ההורים.

ב'תקעה

מובן שבכל הנ"ל אין כוונתי למוסר וגם זוכר הנני הענין דאין צועקין על העבר, אבל על של עתה ושל העתיד הקרוב כוונתי, שעכ"פ מכאן ולהבא ישים לבו לבנו הנ"ל ביחוד ובתמידות ומובטחים אנו מפסק רז"ל אשר יגעת ומצאת.

ובודאי למותר להוסיף אשר הנהגת בן יחיד משפיעה ג"כ על הנהגת בת יחידה, וכאשר מבטיחים את הראשון ה"ז ג"כ התחלה טובה ואולי יותר מהתחלה להבטיח גם את הענין השני.

ידוע אשר הענין דחג הפסח הוא ענין הבטחון של בני ישראל בהקב"ה כמ"ש זכרתי לך חסד נעורידך לכתך אחרי במדבר וגו' וכמו שבימים ההם בזמן הזה שהראו ישראל בטחונם במדה היותר גדולה הרי ראו גם בעיני בשר, המן בארה של מרים אשר שמלתך לא בלתה מעליך, הרי בכל שנה בזמן הזה מתעוררים ענינים הנ"ל ותוקף מדת הבטחון ממשיך ג"כ ישועה כללית ופרטית בכל המצטרך בגו"ר, וע"פ המבואר בלקו"ת לרבנו הזקן בפי ברכה דצ"ח ע"ב הנה יומשך זה בביתו ובסביבתו גם בימי השנה.

והנה שם (בלקו"ת הנ"ל) המדובר הוא בבחי' ביטול שישנו בכל המועדים ובמילא א"צ להמשיך אלא עד הרגל הבא אחריו, משא"כ בענינים המיוחדים לכל מועד ומועד שנמשכים על כל השנה כולה ובפרט בנוגע לחג הפסח וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בשיחת חג הפסח תשי"ג הארת כל המועדים מאירה בכל יום והארת חג הפסח נמשכת תמיד.

ויש להסביר הדברים בקיצור עכ"פ אשר בכללות שבועות הוא ענין התורה זמן מ"ת, סוכות הוא בכללות ענין המצות וכללותה מצות הצדקה מקיפים (עיין תניא פרק ה') וכמ"ש ואשים דברי בפיך ובצל ידיך כסיתוך. ופסח זמן חירותינו הוא ענין האמונה וכלשון הזהר דמצה היא מיכלא דמהימנותא. והנה עניני תורה ומצות תלויים בזמן ובמקום. משא"כ האמונה שהיא מצות תמידית ויסוד כל התורה ומצוה, וק"ל.

בברכת חג פסח כשר ושמו.

ב'תקעט

בי"ה, ו' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר חיים יהודא שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מר"ח ניסן בו כותב אודות התעסקותו בשדה חינוך
הכשר על טהרת הקדש, ונוסף על התעסקותו בתור מלמד בת"ת עץ חיים הרי
ערך ג"כ חוברות עזר ללימוד ספר ויקרא מיוסד על הנסיונות שהיו לו
בעבודתו בקדש הנ"ל. והשי"ת יזכהו ויצליחו לקרב לבן של בני ישראל לאבינו
שבשמים ברוח ישראל סבא לימוד התורה וקיום המצות מיוסדים על אהבת
השם ויראת השם, וגדול זכות זה להמשיך ברכות השי"ת לו ולב"ב שיחיו
בהמצטרך להם.

ומסוגלים להני"ל ימים אלו דקודם חג המצות וימי חג המצות
שהתחלתם הוא בהענין דוהגדת לבנך כל הארבעה בנים שכנגדם דברה תורה,
אשר סו"ס מקבצים אותם אל הסדר המתחיל בהא לחמא עניא ומסיימים
בלשנה הבאה בירושלים (ירא[ה] שלם שלימות היראה כמבואר בכ"מ) ת"ו
במהרה בימינו ע"י משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלמה.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח.

ב'תקפ

בי"ה, ו' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

איך האב באקומען אייער בריף — אן א דאטום פון שרייבען — אין

ב'תקעט

נדפסה בלקוי"ש והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה"ר חיים יהודא: יעקבזון.

וועלכען איר שרייבט אז איר זייט ווידער ניערוועז. און עס וואונדערט מיר זייער וואס נאך די פילע מאל וואס מיר האבען געהאט די געלעגענהייט צו ריידן אין דעם און נאך דעם ווי איר האט געזעהען אפילו מיט די פלישיקע אויגען אז השם יתברך פירט און פירט אייך סוף סוף צום גוטען, האט איר ניט די גענוגענדע שטארקייט בא זיך אין דער אמונה און בטחון און זייט ווידער ניערוועז און טראכט איבער און פארגעסט אז השם יתברך איז דער בעל הבית פון דער גאנצער וועלט און מיינט אז עס ווענדעט זיך אן וועמען אנדערש.

און בפרט אין די טעג צווישען פורים און פסח וועלכע זיינען טעג פון נסים בימים ההם און אזוי אויך בזמן הזה, איז דער וואונדער אין דעם נאך גרעסער וואס איר טראכט איבער.

און השי"ת זאל העלפען אייך און אייער מאן הרב ש"י אז פון היינט אן און ווייטער זאלט איר ביידע זיין שטארק אין אמונה ובטחון בהשם יתברך וועלכער איז דער מלך מלכי המלכים אז ער איז דער עצם הטוב און וועט אויך פירען אייער לעבען אז עס זאל זיין בטוב הנראה והנגלה. און ווי רבנו הזקן שרייבט אין תניא אז ווען [מען] גלויבט אין דעם אויף א אמת ווערט אויך פון טוב הנעלם טוב הנראה ונגלה.

און אין די הכנה טעג צו פסח וועלכע זיינען דער ענין פון יציאת מצרים און ווי חסידות ערקלערט צו ארויסגיין פון אלע הגבלות זאל דאס צואיילען דאס אלעס אויבען דערמאנטע.

בברכה לחג פסח כשר ושמח.

ב'תקפא

ב"ה, ו' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכת[ב]ו מאז וזה עתה נתקבל ג"כ תשורתו המפה לכבוד פסח, ות"ח ת"ח על תשומת לבו שבודאי בכל עת וזמן ולכל אחד יקר הוא וכמאמר רבי עקיבא אשר ואהבת לרעך הוא כלל גדול בתורה, הרי עאכו"כ אשר מי שבאים אליו בענינים של עגמת נפש ודאגות וכו' ר"ל אשר כל ענין של שמחה ואהבת ישראל יקר עוד יותר ויותר...

שכח

אגרות קודש (ב'תקפא)

ולקראת חג המצות הממשמש ובא הרי יחוגו אותו בכשרות ובשמחה
ונזכה בקרוב ממש לחירות גלוי ואמיתית חפשים מדאגות גשמיים וחירות
מכל דבר המונע לקיים הציווי עבדו את ה' בשמחה.

בברכה לחג פסח כשר ושמח.

ב'תקפב

ב"ה, ח' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מג' ניסן עם המצורפים אליו. הנה מ"ש שהיתה
פקודה ממני על דבר הצטרפות למגבית פורים, איני יודע מי כתב אליו לשון
כזה, ולא היתה בזה אלא הצעה, אף שמוכן שכשאדם מציע דבר — לפי דעתו
נכון הוא, אבל לא בלשון של פקודה.

וכיון שהי' שליח להודיע שמות המשתתפים במגבית הני"ל, הרי מטובו
להוסיף ג"כ הערה הני"ל, שמצדי לא היתה בזה אלא הצעה ולא פקודה.
ושלאידך גיסא — דבר נכון וטוב עשו בהשתתפותם, וכמוכן מקטע השיחה
שבטח הגיעה אליהם, ועיין לקו"ת ריש פרשת שמיני בפ"י לשון הגיע . . .

בברכת חג פסח כשר ושמח,

מ. שניאורסאהן

ב'תקפג

ב"ה, ח' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

וועגען די תעניתים דאנערשטאג, איך האב שוין דיר געשריבען פון לאנג

ב'תקפג

תעניתים: ראה גם לעיל אגרת ב'שמו, ובהנסמן בהערות שם.

אז ניט דאס איז דער דרך וואס מיר האבען געהערט פון נשיאנו הק' און אויך דאס זאגען תהלים אלע נאכט, איז חוץ דעם וואס פאר האלבע נאכט — לויט אונזער מנהג — זאגט מען ניט קיין תהלים איז אפילו נאך האלבע נאכט אויב דאס איז אמאל א ענין אויף צו זיין אויף און גיין שפעטער שלאפען, אבער מאכען פון דעם סדר קבוע שטערט דאס צום געזונט ובמילא איז דאס מבטל מעבודת השי"ת ווי עס וויל און לערנט תורת החסידות. און דערפאר וואלסט באדארפט איינשטעלען זיך א סדר נאך א ישוב הדעת מיט הרה"ח כו' הר"ן שי' נעמאנאו סיי אין דיינע שיעורים פון לימוד תורת הנגלה און חסידות אבער ניט קיינע תעניתים און זיין אויף נעכט. און השי"ת זאל דך אויך אין דעם פירען בדרך הטובה.

ב'תקפד

ב"ה, ח' ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... והשי"ת יזכהו לבשר ג"כ טובות בהנוגע לו ולב"ב שיחיו בהמשך למכתביו הקודמים וכמו שנודרו במכתבו הנ"ל הרי גם זה יהי' בחקדם וכבר ידוע גודל מעלת הזריזות בכל הענינים וכמבואר באגה"ק סימן כ"א והרי חג הפסח הוא כנגד אברהם כמ"ש לוי' עושות ופירשו רז"ל שחג הפסח הי' זה.

בברכה לפסח כשר ושמח לו ולכל ב"ב שיחיו.

ב'תקפה

ב"ה, י"ב ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו בו כותב אודות מחשבות לבו הטי' להו"ל כמה

מספרי קדש של אבותיו הק'. ויהי"ר אשר חפץ ה' בידו יצליח להגדיל תורה ולהאדירה ובפרט פנימיות התורה וכמו שנתגלתה בדורותינו אלה בתורת הבעש"ט והחסידות. וכבר ידוע מאמר האריז"ל (הועתק גם באגה"ק לרבנו הזקן סי' כו') אשר דוקא בדורות אלה הוא מותר ומצוה לגלות זאת החכמה וכבר ידוע אריכות הביאור בהקדמת הרח"ו לשער ההקדמות (נדפס ג"כ בהקדמה לספר עץ חיים הוצאת ווארשא תרנ"א וכן בסוף קונטרס עץ החיים דהוצאת קה"ת). אשר ע"י הפצת המעינות חוצה מקרבים קץ גלותנו והגאולה האמיתית והשלימה.

מ"ש במכתבו אודות קרנות להדפסת ספרים הנ"ל. הנה בודאי ידוע לכת"ר מהוצאת קה"ת העוסקת בהדפסת ספרים מנשיאנו נשיאי חב"ד וכן ספרי חינוך וכו' וההוצאה גדולה על ההכנסה בלא"ה ובמילא אין מקום להוצאה נוספת מסוג אחר ואת כהדר"ג הסליחה . . .

ב'תקפו

בי"ה, י"ג ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במ"ש אודות התספורת של בנו הנ"ל, שיום הולדתו חל בשביעי של פסח, הנה אף שע"פ מ"ש באחרונים יש למצוא היתר לעשות התספורת בימי הספירה, במכש"כ מחוה"מ (עיין שערי תשובה סי' תקל"א) בכל זה כיון שלא ראיתי נוהגין כן, ובפרט הידוע במנהג ישראל לעשות תספורת בל"ג בעומר הנה, לדעתי, יעשה זה ביום הנ"ל ואם אפשר במירון. והוא וזוגתו יחיו יגדלוהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

במ"ש אודות עסקנות צבורית . . . הנה מסכים הנני למה שכותב שהלב כואב לראות את העדר הפעולות כדבעי בכלל וגדול הכאב עוד יותר כשמעריכים את העדר הנ"ל לגבי האפשרות הכי גדולות שנראים בזמן האחרון ורואים שבכל פעולה קטנה נראית הצלחה מופלגה ובכ"ז הנה מפאת

ב'תקפו

חלקה נדפס בלקו"ש חכ"ג ע' 349, והושלמה ע"פ העתקה.
יש למצוא היתר: ראה גם לעיל אגרת ביתקלט.

שלא

אדמו"ר שליט"א

עניינים של מה בכך אין מנצלים את ההזדמנות, ואין רצוני להאריך כלל בחיפך השכר הקשור בזה ולא להענין דשכר מצוה מצוה לי צוותא וחיבור וכאשר מלמעלה שלאגט מען זיך אן ולמטה אין לוקחים הניתן להם אפילו בדרך הלעטה מבלי כל סיבה שכלית, אבל כל אותן הטעמים והנמוקים שכותב במכתבו לא אלי היי צריך לכותבם אלא להכותב לעצמו ואח"כ גם לחבריו . . . וכידוע פסק המשנה דע [מה] למעלה ממך, אשר ממך ובך הדבר תלוי בכל העניינים דלמעלה ועאכו"כ בכל העניינים דלמטה והאריכות בזה אך למותר.

ובימי הסגולה הימים דחדש ניסן חדש הגאולה מהמצרים והגבלות הנה יה"ר שגם כל אחד . . . יצא לחירות ממצרים וגבולים עכ"פ מאלה ששרשם בהצד דלעו"ז שאז יצא ג"כ סו"ס מהמצרים והגבלות דקדושה.

כבקשתו אזכיר את בתו וזוגתו שיחיו בהיותי על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע.

והשי"ת ימלא ימי הריון זוגתו תחי כשורה ובנקל ותלד זחור"ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל.

בברכה לחג פסח כשר ושמח.

ב'תקפז

ב"ה, י"ג ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ח אדר שני, הנה נבהלתי להשאלה שבו אודות השיעור ברבים הנלמד על ידם בעין כרם הסמוך לירושתי"ו, ושואל אם להמשיך בזה כי אף שהשומעים שבעים רצון מאד הרי הענין לוקח כמעט חצי יום פעמיים בשבוע. ותמיהתי היא, כי הרי אחרי שמבואר בכ"מ בדרז"ל ובפרט בתורת החסידות, ובעיקר בפתגם הבעש"ט אשר הנשמה יורדת למטה

ב'תקפז

נדפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 446, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
בפתגם הבעש"ט: ראה גם לעיל אגרת ב'ערה, וכהנסמן בהערות שם.

לע' או פ' שנים בכדי לעשות טובה לאיש ישראל אחד פעם אחת בגשמיות או ברוחניות, עדיין בספק הם עומדים – אם כדאי הטרחה של חצי יום פעמיים בשבוע כדי לזכות כמה מישראל, עשירות יהודים, לקרבם לתורה ולמצות וליר"ש. ובודאי ימשיכו בזה גם על להבא, ואדרבא, כפסק רז"ל דמעלין בקודש. ובודאי בהשיעורים מדגישים ההלכות והענינים הנוגעים בחיי היום יומים כי הרי המעשה הוא העיקר, אלא שבכדי שיהי' המעשה כדבעי, הרי זהו עיי' תלמוד שקדם להמעשה. והדגשה מיוחדת ביר"ש ואהבת ישראל, וכמו שמבואר בתורת החסידות ובאים לפועל עיי' הדרכותי' והנהגותי'. ובודאי ישתדלו ג"כ בהנ"ל כדבעי וגדול זכות התעסקותם בהנ"ל להמשיך בריאות הנכונה לו לזוגתו ולכל ב"ב שיחיו.

כבקשתו אזכיר את כל אלו שכותב אודותם בהיותי על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח.

ב'תקפח

ב"ה, י"ג ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג הווי"ח אי"א נוי"נ כו' מוה"ר אברהם שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ו אדר שני, וממהר הנני לענות עליו כי נבהלתי לקרות בו מה שכותב שאומרים בשמי שפוסק הנני, והלכה למעשה, בהנוגע לתפלה שאם היא מושללת כוונה מסויימה מיוחדת ה"ה תפלה בטלה, ולא עוד אלא שמוסיפים שה"ה לברכת המזון! ובכלל תמיהני, מה לאחרים לפסוק דינים בשמי, בה בשעה שיכולים לשאול ישר אותי למעשה. וכבר ידוע פסק רז"ל (ב"ב קל ע"ב) שאין למדין עד שיאמרו לו הלכה למעשה.

ההלכות והענינים הנוגעים: ראה גם לעיל אגרת ב'תנז, ובהנסמן בהערות שם.

ב'תקפח

נדפסה בלקו"ש ח"ד ע' 223. והושלמה ע"פ צילום האגרת.
מוה"ר אברהם: ברדקי.

ואמת נכון הדבר שאמרתי לאיזה אנשים בענין "גודל כוונת התפלה ואפילו אצל כמה שלא מהחסידיים, וכמבואר בחידושי הגר"ח מבריסק על הרמב"ם הל' תפלה שמפרש דברי הרמב"ם שבחסרון הכוונה שעומד לפני ה' ה"ה כאילו דלג מלות אלו" אבל מלבד שמסופקני אם גם הגר"ח בעצמו פסק כן למעשה, והרי ספרו הנ"ל הוא פירוש ולא פסקי דינים והלכות, והרי כיון שלא הובא דין זה בשו"ע ובאחרונים, וכן לא בשו"ע רבינו הזקן, בודאי שאין לעשות כזה למעשה, ולחעיר ג"כ מתניא ריש פרק ל"ח.

במ"ש בנוסח ברכת שהחיינו שהובא בהגדה הוצאת קה"ת לאמר לזמן, הנה זוהי הוראת נשיאנו, וכמדומה מקורה מרבינו הזקן בעל התניא והשו"ע.

בברכה לחג פסח כשר ושמח.

ב'תקפט

ב"ה, י"ג ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר יהודא ארי' שי

שלום וברכה!

מכתבו וכן גליוני הדפסה נתקבלו, ואף שלא היו עתותי בידי לקרות את כל הגליונות בכ"ז דפדפתי בהם ודפח"ח.

וארשה לי הערה אחת אשר בהתאם לזמננו זה שהכל ממהרים ואומרים אשר הזמן קצר כו' וכו' הנה אם היו רעיונות אלו באים בקיצור יותר בודאי ה' מתרבה עי"ז חוג הקוראים ואפשר גם חוג המעוניינים.

שמעתי שפרסם כבודו עוד ענינים בלשונות שונות וכיון שבספרי' שלי נמצאים ספרים מכל חסוגים, הנה [. . .] וראוי אשר גם מה שהו"ל ימצא שם, ות"ח מראש.

שאמרתי לאיזה אנשים: ראה גם לעיל אגרת ב'רנא.

ב'תקפט

מוה"ר יהודא ארי': וואלגעמוט. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ה אישפת.

שלד

אגרות קודש (ב'תקפט)

ולקראת חג המצות, זמן חירותנו, הנני בזה להביע ברכתי לחג כשר
ושמח, וחירות אמיתית, חירות מכל דבר המעכב עבודת ה' בשמחה ובטוב
לבב.

ובימיו ובימינו יקויים היעוד המקוה, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו
נפלאות, בגאולה האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

בברכת החג.

נ.ב.

לדאבוני לעי"ע לא עלתה לפעול מה בשאלת השחיטה שנגע בה במכתבו.

בטח יודיע אם צריך להחזיר לו גליונות הדפסה.

במשלוח בפ"ע נשלח לו ספר התניא שהו"ל זה לא כבר בארצוה"ב
בהוספת מפתחות וכו'.

ב'תקצ

ב"ה, י"ג ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו מכ"ז אדי"ש, ותוכנו שאף שקיבל מענה שלי להשאר
בישיבה, בכל זה יצא ממנה אף שהי' מהאברכים המצטיינים ועתה רואה
שהציאה באה מפני רוח שטות. כן כותב שהולך בלי חתימת זקן ופיאות
קטנים ומבקש עצה וברכה.

הנה עי"פ הני"ל אינו מובן מהי בקשתו כיון שעשה הכל על דעת עצמו
והרי ידוע שבעניינים כמו אלו פסקו רז"ל לא יגעת ומצאת אל תאמין והרי
הדבר בידו הוא שאם ירצה באמת במה שכותב להיות חב"די אין לך דבר
העומד בפני הרצון. והדרך לזה הוא לימוד התורה במסירה ונתינה בלי
חשבונות יתירים ולבקש תכלית על כל צעד ודוקא תכלית כזה שגם היצה"ר
יסכים עליו, וקיום מצות בהידור, ולכל לראש לקיים מ"ש בשו"ע בתחלתו
בטור ושו"ע אורח חיים שלא ליבוש מפני המלעיגים שזה נותן אפשרות
לקיום התורה ומצות. וכבר ידוע שלכל לראש צ"ל הענין דקבלת עול ומסירת

שלה

אדמו"ר שליט"א

נפש בכח (עיין תניא סוף פרק כ"ה ופרק מ"א בלשון הזהר פי בהר עיי"ש)
וכבר מובטחים במרז"ל הנ"ל אשר אם רק יגעת אזי ומצאת.

נהניתי מה שכותב שלומד חסידות איזה פעמים בשבוע ובודאי משתדל
להמשיכו בפעולות במחשבה דבור ומעשה של חיי היום יומים והשי"ת
יצליחו.

בברכה לחג פסח כשר ושמח.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ב'תקצא

ב"ה, י"ג ניסן, ה'תשי"ד
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נר"נ עוסק בצרכי ציבור בעל מדות תרומיות
ענף עץ אבות וכו' מהרש"ז שי'

שלום וברכה!

לקראת חג המצות הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בזה לאחל לו
ברכתי לחג כשר ושמח.

ומענינא דיומא :

אחת ההוראות דזמן חירותנו היא, אשר עם בני ישראל התחיל קיומו
בתור עם — בתנאים בלתי מתאימים לגמרי, והיו זקוקים לאמונה במדה
היותר גדולה, ובמשך זמן קצר ראו במוחש אשר נתגשמה תקותם בה חיו
באמונתם, וגדולה אמונה זו, שאותה אנו חוגגים בחג המצות, אשר הניעה עם
שלם, זקנים נשים וטף בכלל, ועד כדי לצאת ממדינה שהיתה המשבירה בר

ב'תקצא

נדפסה בלקו"ש ח"ז ע' 248, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מהרש"ז: שזר. אגורת נוספות אליו — לעיל ב'שמג, ובהנסמן בהערות שם.

שלו

אגרות קודש (ב'תקצא)

לכל הארץ, מדינה בעלת תעשיי וסדר חיים מפותח ביותר לפי מצב תקופה
ההיא ולצאת, כלי הכתוב, למדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב,
וכלשון נביאנו זכרתי לך חסד נעוריד – לכתך אחרי במדבר בארץ לא
זרועה.

ובכל דור ובכל יום חייב אדם לראות עצמו כאילו יוצא ממצרים ועל ידי
אמונתו חזקה באנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים יוצא לחירות
מכל המצרים וההגבלות שמבפנים ושמבחוץ.

כמנהגנו לשלוח מצה שמורה לידידים וקרובים, הנני מצרף למכתבי זה
שלוש מצות שמורות,

כיון שכתושב ארץ ישראל אינו חל עליו חיוב יום טוב שני של גליות,
ובלשון הזהר: מיכלא דאסוותא מיכלא דמהימנותא.
בכבוד ובברכת החג.

ב'תקצב

ב"ה, י"ג ניסן, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

הנכבד והנעלה אי"א בעל מדות משכיל על דבר טוב וכו'
מו"ה ישראל שיי המכונה דר. אפרת

שלום וברכה!

נעם לי להכיר את מעייכ פא"פ בהזדמנות התועדות פורים, וכפתגם כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, כאשר שני יהודים נפגשים הנה צריכה
לצאת ותצא מפגישה זו תועלת גם לשלישי, נוסף על התועלת לשניהם.

הוגד לי אשר כי מרצ[ה] במקצועות הספרות והפילוסופיא ובפרט על
שיטתו של רשב"ג במקור חיים. ובטח ידוע לך אשר כמה נקודות משותפות
יש בתורת חסידות חב"ד ושיטת הרשב"ג, ואין ספק אשר כל מי שיש לו ידיעה

ב'תקצב

וכפתגם: ראה גם לעיל אגרת ב'תלב.
רשב"ג: ר' שלמה ר' גבירול.

שלז

אדמו"ר שליט"א

הגונה בחסידות חב"ד יוכל יותר טוב לרדת לסוף דעתו של הרשב"י במקור חיים. למותר לומר אשר אין לדון מהני"ל למעט המקוריות של חסידות בכלל וחסידות חב"ד בפרט, שהרי כמה נקודות משותפות בכל חלקי תורתנו הק'. ואף שכמה נסיונות נעשו לפרש שיטת רשב"י בתור שיטה "בינלאומית" שאינה קשורה בתורת ישראל דוקא, הנה לא כן הוא, כי שיטתו לא רק שישודה בתורת ישראל ובקבלה הקדומה, אלא שהן הן המהוות חלק אינטגרלי בשיטתו.

ולקראת חג המצות, זמן חירותנו, הנני בזה לחביע ברכתי לחג כשר ושמה, וחירות אמתית, חירות מדאגות בגשמיות ומדאגות ברוחניות – מכל דבר המעכב עבודת ה' בשמחה ובטוב לבב.

ובימיו ובימינו יקויים היעוד המקווה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, בגאולה האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

בכבוד ובברכת החג.

ב'תקצו

ב"ה, י"ג ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר יעקב יוסף
שיי שו"ב

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום ההילולא ב' ניסן. הנה בהנוגע לבתו . . . שמעתי שנמצא בלונדון עצמה או בגעטסייד בית ספר לנערות יר"ש כדבעי, ובודאי על אתר יכול לברר בזה אל נכון, ואם כן הוא – אזי כדאי שתכנס לשם, ובטח במשך הזמן, הנה נוסף על הידיעות וההשתלמות שיתוספו לה, תוכל להשפיע גם על סביבתה שם.

ב'תקצו

חלקה נדפס בלקו"ש חכ"ב ע' 292 וחלקה שם ע' 356, והושלמה ע"פ צילום האגרת. מוה"ר יעקב יוסף שו"ב: אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ו ב"ט. לעיל ב"תבא.

בהנוגע לפרנסתו בגשמיות, הנה בטח יעזור השי"ת. ואם בכלל אמרז"ל שאין להתפעל ממיצר ודוחק זמני, ועאכו"כ אשר אנשי מדינתנו דלפנים שראו נסים בגלוי, וראו ג"כ אשר שקר הכסף והבל הנכסים גשמים וכו' – שאין להתפעל מזה כלל, ואף שמוכן שהמיצר והדוחק מבלבלים ומפריעים מכמה ענינים ובעיקר גם מעבודת השי"ת, הרי יש להתפלל ע"ז ביחוד. וכאשר מן המיצר קראתי י' – אזי ענני במרחב י"ה, מתחלה מרחב ברוחניות, שמתמעטים הבלבולים המצרים הגשמים, ואח"כ נעשה מרחב בגשמיות. ומסוגלים להני"ל ימי הפסח, שנקרא חג דיציאת מצרים, יציאה ממצרים וגבולים דלעו"ז, ואפילו ממצרים וגבולים דקדושה, כמבואר בדא"ח בכ"מ.

משי"כ אודות התעסקותו בשדה החינוך הכשר "אז מען גייט ארום א גאנצען טאג און מען קומט כמעט מיט גארניט". הנה תמוה עד כמה פתגמי נשיאינו הק' הנה גם היודעים אותם ומתבוננים בהם – הרי סו"ס מיינען זיי אז דאס מיינט מען א אנדערן ניט עס. והרי בטח יודע המובא כמה פעמים פתגם הבעש"ט אשר נשמה יורדת למטה בגוף לשבעים או לשמונים שנה והכל בשביל לעשות ליהודי טובה אחת פעם אחת ברוחניות או בגשמיות ואם שכינתא מורידה, זיין חלק אלוהי ממעל ממש אויף מאטערן זיך – כפתגם הרשבי"ץ – אין א זאק פון פלייש מיט ביינער זיבעציק אכציק יאר בשביל פעולה או טובה אחת עאכו"כ שכאו"א מאתנו צריך להיות שמח בחלקו כאשר השי"ת מזכהו ומצליחו לעשות פעולות כאלו כמה וכמה פעמים ביום ובשבוע אחד ומבואר זה ג"כ במכתבי הכללי לייט כסלו שנה זו.

וכיון שעוד אחדים מאנ"ש מסופקים בהני"ל מטובו לפרסם תוכן שורותי אלה וישמש מענה גם להם.

כבקשתו כשאה"י על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אזכיר את כל אלה אשר כותב אודותם להמצטרף לכאו"א והשי"ת יזכהו לבשר טוב בכל הני"ל.

בברכת חג הפסח כשר ושמח,

מ. שניאורסאהן

ב'תקצד

ב"ה, י"ג ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו מג' ניסן בו רואה אני אשר לא פעל עליהם עלילות שוא ושקר וכבר ידוע הפס"ד ביי"ד של מעלה אשר בכל ענין של תורה יר"ש ומדות טובות יד המקושרים והולכים בעקבותיו של רבנו הזקן והנשיאים שלאחריהם על העליונה. וכמובא בשם אדמו"ר האמצעי נדפס בספר קיצורים והערות לתניא סוף עמוד קכ"ב. וזכינו בדורנו זה דור דעקבתא דמשיחא אשר אף שחוצפא יסגי והעיקר חוצפא בלא תגא וכמובא בדרושי סי' שערי אורה בסופו, הלא לאידך גיסא רואים הנהגת השי"ת באופן שלמעלה מהטבע שכל אלו שמנסים להתקומם נגד נשיאנו הק' אחריהם מרה ובגו"ר. והלואי שיעשו תשובה שלימה ואמיתית בקרוב ממש שאז אין לך דבר העומד בפני התשובה ואפילו להפוך מדין גמור לחסד ולרחמים.

בדבר הערתו כשהיחיד עומד בשמע קולנו והחזן אומר קדושה הנה יאמר נוסח של בקשה שבתוכה ישלב גי"כ הקדושה על יסוד זה ששואל אדם צרכיו בשומע תפלה — הנה עפ"יז הי' מקום להפסיק בשומע תפלה לכל הענינים שכל ענין יש לשלב ולנסחו בנוסח של בקשה שהענין יכלל בתוכו. ולא אישתמיט שום פוסק להביא דבר זה חידוש גדול כזה. ולכן לא נראה לי הוראה הנ"ל ואפשר לומר הטעם לשלילתה כי אין להערים בדבר שאינו הכרח...

בברכת חג פסח כשר ושמח.

ב'תקצד

נדפסה בלטר"ש ח"ט ע' 282, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
הפס"ד: ראה לעיל אגרת ב"שעה, ובהנסמן בהערות שם.

ב'תקצה

[י"ג ניסן תשי"ד]

. . . ואין אחר מעשה כו', כיון שהוא בכתובה ולא בגט, שבגט הרי א"א לכתוב רק אופן שאין אף א' קורא אותו או עולה לתורה או חותם כן; ובכל הדוגמאות שהביא כתי"ר (ושגם בהם מחלוקת) מזכירים גם אופן שנק' בפועל, וכותבים דמתקרי וכו'. ואכ"מ.

ב'תקצו

[חזה"מ פסח תשי"ד]

צעירי אגודת חב"ד כנוס ארצי — כפר חב"ד ספריא.

כנוס ליהדות ולחסידות הנאה להם והנאה לעולם, התחזקו והוסיפו במרץ עלומים ובהתלהבות חסידותית, לכנס כל הארבעה בניסן ולהחדירם אמונה ומסירות נפש להשם ולתורתו ולמצותיו, וההתעוררות דמשה ונחשון שבכל אחד יוציאם מהמצרים וגבולים של האידיאליזם המזויפים ואלילי שקר, לחירות אמיתית ושליומה, בברכת הצלחה לפעולות ממשיות.

ב'תקצו

בי"ח ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען אייער בריף פון ה' ניסן מיט דער גוטער ידיעה אז אלעס איז א דורך בשלום און איך מוז ווידערהאלען דאס

ב'תקצה

נדפסה בלקויש חי"ט ע' 508, והוא מענה לא' שהורה להקדים — בכתובה — השם שהוסיפו להאיש (מחמת חולי) לפני שאר שמותיו, אף שלא נקרא כן כו'.

ב'תקצו

מברק לכינוס הארצי של צאגו"ח שהתקיים בכפר חב"ד בחזה"מ פסח תשי"ד.

שמא

אדמו"ר שליט"א

וואס איך האב געשריבען אין מיין פאריגען בריף, אז זעהענדיק אלץ ווי השי"ת פירט מוז מען פארשטארקען דעם בטחון און אמונה, און באמת איז דאס ניט נאר אמונה אליין נאר אויך דער שכל ווייזט אז עס וועט זיין גוט, און השי"ת זאל נאר מצליח זיין יעדערען צו מאכען גרויסע כלים אויף אויפנעמען דעם גוט וואס השי"ת וויל געבען סיי ברוחניות און סיי בגשמיות.

און בפרט אין די טעג פון פסח וועלכע זיינען טעג פון אמונה און בטחון ווי עס איז געווען בא אידען בימים ההם צו גיין מיט די פרויען און קינדער אין א ארץ מדבר נחש שרף ועקרב פארלאזענדיק זיך נאר אויף א ווארט פון השי"ת אז מען זאל גיין אהין און דענסטמאל האט מען געזעהען אז ווען מ'האט געדארפט איז געווען מן צום עסען, גוטע וואסער פון דעם בארה של מרים, און הצלחה אז שמלתך לא בלתה מעליך וגו' און אזוי אויך בכל דור ודור ובכל יום ויום חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, און אז מען גייט מיט דער אמונה און בטחון לפחות א טייל פון יענער אמונה ובטחון, איז השי"ת א בטוח אז ער איז מזמין דעם מענשן דאס וואס ער נויטיגט זיך בגשמיות וברוחניות, און השי"ת זאל העלפען צו זעהען דאס און זעהען דאס בקרוב.

בברכת חג כשר ושמח.

מפני קדושת המועד לא בא כ"ק אדמו"ר שליט"א על החתום והנני חותם בשמו

המזכיר:

ב'תקצח

ב"ה, י"ח ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

ומה שכותב אודות מרה שחורה ועצבות. הנה למותר להאריך בענין שכבר נפסק דינו ע"י נשיאינו הק' וכמבואר בתניא ובכ"מ איך שצריך להתרחק בתכלית הריחוק מעצבות ומרה שחורה והדרך לזה הוא היסח הדעת ואם אי אפשר באופן אחר הרי היסח הדעת מעצמו ולחשוב אודות

הקב"ה איך שהוא עצם הטוב כו' וכשרוצים באמת ומשתדלים בזה מצליחים
וכפסק רז"ל יגעת ומצאת.

בברכת מזל טוב וחג כשר ושמח.

מפני קדושת המועד לא בא כ"ק אדמו"ר שליט"א על החתום והנני
חותם בשמו.

ב'תקצט

ב"ה, י"ח ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מר"ח ניסן, בו כותב אודות מצבו המשפחתי וכו'.

והנה בכלל בהיחסים שבין איש ואשתו הרי הדרך הישרה והטובה בזה
הוא להרבות עלי' ריעים ויותר טוב ריעות שבנעימות ישפיעו עלי' באופן
שיתנהג ביתם בטוב בגשמיות וברוחניות גם יחד וע"פ מאמר הכתוב אבנים
שחקו מים הנה כשהני"ל מדברים פעם אחר פעם ובדברים היוצאים מן הלב
הרי סוכ"ס מצליחים. מובן שגם הוא מצדו צריך להתנהג באופנים של קירוב
ושלום שכל זה ביחד ימהר הסידור בביתם, והשי"ת יצליחו אשר ביחד עם
זוגתו שיחיו יגדלו את כל ילדיהם שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים
מתוך הרחבת הדעת ופרנסה.

בברכת חג כשר ושמח.

מפני קדושת החג לא בא כ"ק אדמו"ר שליט"א על החתום והנני חותם
בשמו,

מזכיר:

שמג

אדמו"ר שליט"א

ב'תר

ב"ה, י"ח ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מז' ניסן, הנה ת"ח על הבשוי"ט שהוטב מצב פרנסתו, וכיון שזהו ג"כ בשדה החינוך הכשר בודאי מכיר בהזכות הגדול שהצליחו השי"ת שפרנסתו הגשמית תהי' בבת אחת באותו ענין דפרנסתו ברוחניות ובמילא מובן אשר כשם שמשתדל בהגדלת הפרנסה בגשמיות עאכו"כ שצריך להשתדל בהגדלת הפרנסה ברוחניות הן מצד שרוחניות גדולה ומעולה מגשמיות ועוד זאת שההגדלה בגשמיות תלוי לכל לראש בהגדלה ברוחניות, וק"ל.

בודאי ידוע לו מה שנדבר ע"ד ניצול התועדות דאחרון של פסח בסעודת משיח וע"פ מרז"ל אשר המעשה הוא העיקר הרי נוגע לכל לראש בהחלטות הנוגעים לפועל הן בד' אמות של עצמו וכן בהנוגע לזולתו והשי"ת יצליחו.

בברכת חג כשר ושמח.

מפני קדושת המועד לא בא כ"ק אדמו"ר שליט"א על החתום והנני חותם בשמו.

ב'תרא

ב"ה, י"ט ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

ש"ב הו"ח אי"א נוי"נ מוה"ר ברוך שי'

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו וכבר פניתי להנהלת כולל חב"ד וזה עתה נתקבי המענה שלהם שבאו בקישור אתו ובודאי יודיע מהתוצאות הטובות שבזה

ב'תרא

מוה"ר ברוך: שניאורסאהן.

בהזדמנות זו אתענין לדעת אם נמצא תחת ידו איזה כתבי יד או מכתבים וכיו"ב מהדורות שלפנים ממשפחתנו ואם הן אם אפשר לדעת תוכנם ומחותם בכללות עכ"פ או העתקה מהם כמובן אם אינם עניינים פרטים ביותר ות"ח מראש על הטרחה בזה. והשי"ת יאריך ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים ומתוך בריאות הנכונה ימשיך בדרך המסורה של המשפחה.

בכבוד וברכת חג כשר ושמח.

מפני קדושת המועד לא בא כ"ק אדמו"ר שליט"א על החתום והנני חותם בשמו.

ב'תרב

ב"ה, י"ט ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מדי' ניסן וכן הקודמים לו, בו כותב אודות השתדלותו בקירוב לבן של בני ובנות ישראל לאבינו שבשמים. הן הבנים והן הבנות, שבכמה פרטים הן עיקר היותר גדול וכדרז"ל עה"פ כה תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל, ובודאי גם להבא ימשיך בזה שאז מובטחים רז"ל בקיום פסק דינם שכל הבא לטהר מסייעין אותו ובפרט אם מקיימים הדין אשר מעלין בקדש ומוסיפין.

ואחרון אחרון חביב לידיעתו אשר בא בקשורי התנאים עם ב"ג תחי' (ועיין שו"ת צ"צ חאה"ע סוסי"א סק"ז שידע מסי' א). ויה"ר מהשי"ת שיהיו למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות שאז הוא בית מאושר בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכת מזל טוב וברכת החג.

מפני קדושת המועד לא בא כ"ק אדמו"ר שליט"א על החתום.

נ.ב.

לעי"ע אין ידועים לי ספרי חסידות או מאמרי חסידות בצרפתית.

שמה

אדמו"ר שליט"א

ב'תרג

בי"ה, י"ט ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

הנהלת בנות ירושלים בעיה"ק ירושת"ו ע"י משיח צדקנו,
אמן

שלום וברכה!

במענה על מכתבם מטי' ניסן, הנה נעם לי לקרות במכתבם אשר תקותם
שיתוספו ספסלים] במוסדות החינוך שלהם ויה"ר מהשי"ת שיצליחו בחינוך
בנות ישראל בדרך ישראל סבא אשר נקראים הם בתוה"ק בשם עקרת הבית
בית ישראל להיות בית כל אחת מהן מקדש לשכינתו ית' וכמבואר בארוכה
במכתבי הכללי וידוע פסק רז"ל הבא לטהר מסייעין אותו ובפרט כשמעלין
בקדש.

בברכת הצלחה ובברכת החג.

מפני קדושת המועד לא בא כ"ק אדמו"ר שליט"א על החתום.

ב'תרד

בי"ה, י"ט ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

עס איז ערהאלטען געווארען אייער בריף אין וועלכען איך בין געווען
צופרידען צו ליענען אין עס אז איר פילט בעסער און השי"ת זאל העלפען אז
איר זאלט זיין צופרידען ניט נאר פון דעם וואס איר זייט יעצט צופרידען נאר
אויך פון די זאכען פון וועלכע איר זייט נאך ניט צופרידען וועגען וועלכע איר
שרייבט אין אייער בריף און בפרט וועגען אייער ארבעט אין פארשפרייטען
אידישקייט.

לויט מיין מיינונג וואלט איר באדארפט זוכען וועגען ווי אזוי צו
פארשטארקען אייער קאנטאקט מיט די פרויען, זעלבסט פארשטענדלעך

וועגען אויף וועלכע די תורה הק' איז מסכים אויף זיי, און דאס וואס איז דיינקט אז זיי טראכטען אז אייער ניט באטייליגען זיך אין זייערע אפערס איז צוליב דעם וויילע אייך שטייט ניט אן, און ניט צוליב דעם אמת'ן טעם. איז ערשטענס דארפמען זיך ניט רעכענען מיט דעם וואס יענער טראכט אויב מען קען נאר מאכען עס נעהענטער צו אידישקייט און צווייטענס [אין א מילדער וועג און מיט שלום קען מען זיי ערקלערן דעם אמת'ן טעם אייערען און האפענטליך אז דאס וועט ווירקען אמווייניגסטען אויף א טייל פרויען אז זיי זאלען נאכטאן אייער ביישפיל אויך אין דעם און השי"ת זאל אייך מצליח [זיין] אין דאס אלעס אויבען דערמאנטע און דאס זאל זיין לויטן פסק פון בעל שם טוב וועלכען ער פלעגט דערמאנען שטענדיג אז "עבדו את ה' בשמחה".

מיט א וואונש צו א כשר'ן און פרייליכן יום טוב פסח.

מפני קדושת המועד לא בא כ"ק אדמו"ר שליט"א על החתום.

ב'תרה

ב"ה, כ"ד ניסן, תשי"ד

ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מטי' ניסן, בו כותב ראשי פרקים מדברי ימי חייו ומסיים אשר בדרך כלל נמנה בין אנשי חב"ד. ולפלא על ביטוי כזה שמחו הענין דבדרך כלל בה בשעה שמתפקידו של האדם הוא לעשות מעשים בפועל שמוכן מעצמו שזהו בדרך פרט. ובודאי גם הוא משתתף בשיעורים דתורת חסידות חב"ד נוסף על מה שלומד בפ"ע בזה (ומובן שהוא נוסף על השיעורים בנגלה דתורה) וכן משתתף גם בעסקנות הצבורית בכרם חב"ד שכל הני"ל הם כלים וצנור להמשיך המצטרך לאדם וב"ב בגשמיות וברוחניות וצריך הי' לחפש אופנים להיות מתמכין דאורייתא בממונו כפי יכולתו וגם ע"י טרחה בגופו בהמוסדות שנושאים שם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע רשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש אשר באה"ק ת"ו וגדול זכות זה למלאות משאלות לבבו ולבב זוגתו שיחיו שתה"י להם האפשרית לתמוך לא רק בהושגתם לבניך אלו התלמידים אלא כפשוטו ממש וכפסק רז"ל אין מקרא יוצא מידי פשוטו ומובן שלכל דבר צ"ל אחיזה גם בדרכי הטבע ובמילא צריך

שמז

אדמו"ר שליט"א

לשאל ולמלאות כחוראת רופאים מומחים במקצוע זה והשי"ת יצליחו לבשר
טוב בכל הני"ל.

בברכה המחכה לבשו"ט.

ב'תרו

ב"ה, כ"ד ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מה' ניסן, וכבקשתו אזכיר אותו ואת זוגתו
שיחיו להולדת בן זכר וגדול זכות התעסקותו בחינוך הכשר המקרב את לבם
של בני ישראל לאבינו שבשמים שיוכל לקיים לא רק ושננתם לבניך אלו
התלמידים אלא גם כפשוטו לבניך ממש. ומובן אשר בתור כלי להוספת ברכה
מהשי"ת צריך האדם להוסיף בלימוד התורה וקיום המצות בהידור אשר
מהעיקרים בזה הוא ג"כ לימוד פנימיות התורה שבדורנו זה נתגלתה בתורת
החסידות והוספה במצות הצדקה והשי"ת יצליחו בכל הני"ל.

מהנכון שיתעסקו – הוא וזו' תי' – במצות הכנסת אורחים.

בברכה.

ב'תרז

ב"ה, כ"ד ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... מ"ש אודות המאורע שקרה לו ששינה איזה ענינים בהשיבה מבלי
להתייץ כדבעי עם המנהל ... הנני מעתיק כאן סיפור ששמעתי מכ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע, והוא:

ידוע אשר בישיבת תו"ת בכלל ובהנהגת התלמידים בפרט, הי' כ"ק
מו"ח אדמו"ר המנהל פועל. והנה פעם קרה אשר אחד התלמידים קנסוהו

בקנס חמור, וכיון שנגע ללבו הרי באופן יוצא מהכלל השתדל התי' הזה לפגוש את כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע ובכה לפניו בדמעות שליש. וכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע אמר להנהלה אשר יבטלו את הקנס או עכ"פ יקילו בו. כשבא כ"ק מו"ח אדמו"ר ונדע לו הדבר, נכנס לכ"ק אביו אדמו"ר ואמר לו, אשר מובן מעצמו שאין הוא ח"ו מהרהר על גוף הענין, אבל כיון שעשוהו למנהל פועל ובמילא מוטלת עליו האחריות במדה ידועה של המוסד והמשמעת בזה הוא עיקר ויסוד, במילא אינו יכול לשאת עליו אחריות בהנהגה כמו זו אשר מבטלים החלטת המנהל פועל וכו' ובמילא מתפטר הוא ממשרה זו. וסוף דבר הי' אשר כ"ק אביו אדמו"ר שינה את כל הענין. איני יודע בפרטיות באיזה אופן, אבל התנהל הענין רק ע"י המנהל פועל והנהלה.

מובן מעצמו שאין אני מדמה את המנהל פועל בישיבת . . . לכ"ק מו"ח אדמו"ר, אבל מובן ג"כ שאין אני מדמה את כבודו לכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע.

והמוסר השכל מסיפור הנ"ל אשר כ"ק מו"ח אדמו"ר פרסמו ובודאי היתה בזה כוונתו להורות לנו איך להתנהג בענינים כמו אלו אשר לא רק מכאן ולהבא צריך להתנהג כמסקנת כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע בהנ"ל אלא שכל האפשרי צריך לתקן גם את העבר בזה, ואין בזה ח"ו מענין מיעוט חדמות ופשיטא שאין בזה פסק בנוגע לגוף הדבר וכנ"ל בהסיפור, אבל אחד מיסודי קבלת קיום התורה בכלל ואפשריות קיום ישיבת תו"ת [ו]תפקידה בפרט הוא ענין המשמעת הן של התלמידים והן של [ה]נהלה, הר"מ והר"י שיחיו.

תקותי חזקה שלא יקפיד על הערתי זו וימלאה . . . והשי"ת יזכה את כאו"א מאתנו להיות המוח שליט על הלב שזה מוסיף בריאות בגשמיות ובריאות ברוחניות.

בברכה, המחכה לבשו"ט.

ב'תרח

בי"ה, כ"ד ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... באופן עבודת הרשת, הנה כבר כתבתי כמה וכמה פעמים, ובכ"ז לחשיבות הענין הנני כופל עוד הפעם, אשר תמיהני ביותר על יחס כמה מהמורים לעבודת הרשת, וגם חלק ממורי אני"ש וגם הוא בכלל, שמביטים על זה כעל משרה שהם עובדים אצל אחרים, ובמילא באים אליהם בטענות, ואם אין שמים לב להטענות למלאות אותם במילואם הרי המסקנה הראשונה היא שצריך לחפש משרה אחרת כי מה נ"מ לו באיזה אופן יקבל פרנסתו ופרנסת ב"ב שי'.

והנה כל גישה זו מופרכת היא מעיקרא. הבעה"ב של הרשת הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אשר שמו נושאים המוסדות. ומובן אשר כל אלו שהשי"ת הצליחם והעמידם על חלק היפה, להשתתף במוסד זה, הרי זהו השער וצנור דרך בו נמשכים החמשכות — בשלו ושל ב"ב שיחיו — הן ברוחניות והן בגשמיות.

אלא, שכמו בכל דבר בעולם, יש כאן חילוק תפקידים, שאלו שזכו ביותר הרי תפקידם הוא העיקר שבהמוסד היינו החינוך בפועל, משא"כ אחרים — אינם אלא מנהלים, תמכין דאורייתא וכו' וכו'.

ומובן אשר אחרי הנחה זו — הרי זה מעורר תמ"י ופליאה, שבר"שכל שזכה והצליח בחלק הנ"ל בא להמנחל ואומר לו: שמעני, הנני עושה לך טובה במה שמשתתף הנני בכאן, ובמילא אם תמלא את כל תביעותי טוב, ובאם לא אעזוב את המוסד כו'! והאריכות בזה אך למותר.

ואם היתה הנחה הנ"ל אצל המורים מאני"ש, הרי גם בד"מ, ונוסף ע"ז ע"י השתדלות, היתה נחדרת גם באלו המורים והמורות אשר, לעי"ע, אינם מאני"ש, ובמילא היתה עבודתם ע"ד המבואר בהמשך רס"ו בעבודת עבד נאמן, שאפילו כשעובד רק בקבלת עול פשוטה, בכ"ז מחדר לא רק במילוי עבודתו אלא גם בהחידור.

ב'תרח

חלקה נדפס בלקריש חכ"ב ע' 406, וחלקה שם ע' 422, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

ופשיטא, אשר מי שיש לו אוצר גדול לא יבוא לאחרים לאמר, אם תמלא משאלותי אשתמש בהאוצר, ואם לאו – אשליך האוצר חוצה ואסובב בשוקים וברחובות בעד אגורת כסף. וכנ"ל, וד"ל.

ובטח יבאר את כל הענין הנ"ל לא רק לעצמו, אלא גם להמורים והמורות שמכירם או שיכול להכירם. והלואי ששורותי הנ"ל – המעטים בכמות – יפעלו ככל תוכנם באיכות.

מובן מעצמו, שאין כוונתי בהנ"ל לאמר שכל התביעות שלהם אינן צודקות, או שכל חברי ההנהלה צודקים במאה אחוז בכל הנהגותיהם. וכוונתי הוא רק, שהחלק היפה בהרשת הוא, חלק המורים והמורות ומקבלים ברוחניות הרבה יותר מחברי ההנהלה, וכיון שאצל איש הישראלי הגשמי הוא מסובב מהרוחני, וכמ"ש אם בחקותי תלכו גוי' ונתתי גשמיכם, הרי מקבלים הם גם בגשמיות יותר מחברי ההנהלה – אם על אתר ובגלוי, או במשך הזמן ובאופן גם שאין בעל הנס מכיר בנסו. וכבר ידוע המבואר במאמרי דא"ח מכ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע, אשר באמת ענין הפרנסה בדורותנו הוא באופן נסי וע"ד המן במדבר. ובמילא ח"ו שיחבלו בעצמם ע"י ציאה ממוסד כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

... כן בנוגע לאופן החינוך של תלמידי הרשת בהנוגע להנהגות ע"פ שו"ע והנהגה דיראת שמים, הנה גם בזה אי אפשר לקבוע מסמרות, כי בודאי שונה המצב מתלמידי ביי"ס אחד לתלמידי ביי"ס שני, בהתאם להסביבה שם נתגדלו ונתחנכו. אבל, בכלל – בענין שאין בו חילול השם מובן שיש לנסות באופן דלאט לאט אגרשנו. ומובן שגם בזה כדאי שיתיעצו המורים ביניהם, ותשועה ברוב יועץ.

בודאי יתעסק בהרשת במרץ המתאים, והשי"ת ירבה גבולם בתלמידים ותלמידות טובים, שיהיו לתפארת לכל הרשת ובצדק יוכלו המורים-ות לאמר: ראו גידולים שגדלנו.

בברכת הצלחה.

שנא

אדמו"ר שליט"א

ב'תרט

ב"ה, כ"ה ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר שמעון שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיי"ח אדר שני וכן הקודם לו שנתאחרו בהילוכם
יותר ע"ד הרגיל,

בם כותב אודות הנחיצות לסדר מקוה בשכונתם קטמון ג'. ובטח כבר
דבר עם מרכז טהרת המשפחה אשר בירושלים ת"ו שהם המרכזים המגבית
בזה וכן הפעולות בזה. ובכ"ז לגודל חשיבות הענין הנה גם מצדי אשתדל בזה
באיזה סכום, אבל רק כפי יכולת הקופות שתחת ידי שהם עמוסים חובות
רבים וגם עתה ההוצאה יתירה על ההכנסה.

והשי"ת יעזרו ואת חברי ועד הדתי להמשיך טהרה בשכונתם שטהרה
מביאה וכו' לידי חסידות וחסידות מביאה כו' ע"י אלי הנביא זכור לטוב
במהרה בימינו יבוא ויגאלנו כי"ר אמן וכפס"ד בסוף מס' סוטה, וראה ג"כ
ע"ז כ' ע"ב.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש לכל חברי ועד הדתי ברוח ישראל סבא,
המחכה לבשו"ט ואין טוב אלא תורה ומצוה ברוח יראת שמים טהורה.

ב'תרט

מוה"ר שמעון: דריהם.

ב'תרי

ב"ה, כ"ה ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על שאלתו:

א) במ"ש בקונטרס ח"י אלול ה'תש"ג עמוד ע"ו, שהרמב"ם מבאר
החילוק בין מין אפיקורס וכופר, איפוא נתבאר זה ברמב"ם.

הנה לפלא שלא ראה בשולי העמוד שם שמצוין לרמב"ם ח"י תשובה פ"ג
ועיי"ש בני"כ, וראה ג"כ פירוש המשניות להרמב"ם סנהדרין פרק יו"ד משנה
א', חולין פרק א' פסקא ב', מורה נבוכים ח"ג פרק י"ז.

ב) במ"ש בשיחת חג הפסח ה'תש"ג סוף אות ל"ח שבן זומא הי'
בבדידות, המקור ע"ז.

הנה ראה חגיגה דט"ו ע"א, בראשית רבה פ' ב' ד.

ג) מ"ש בלקו"ד שם אות נ"ב שע"פ קבלה יש לישון בין מנחה לקבלת
שבת.

הנה יעויין בזה בספר תורת שלום עמוד י"ז ובהערות לשם, וידוע ג"כ
המובא מהרב המגיד ממעזריטש שה"י ישן ערב שבת לפני קבלת שבת.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

מזכיר:

נ.ב.

לפלא שאינו מזכיר דבר אודות קביעות שיעורי לימוד בתורת הנגלה
ובפנימיות התורה זוהי תורת החסידות.

ב'תרי

בתורת שלום עמוד י"ז: בהוצאה החדשה ע' 13.

ב'תריא

בי"ה, כ"ה ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

זה מכבר קבלתי מכתבה, ומפני רוב הטרדות לא עניתי, ע"ע, עליו, ובפרט שתקותי חזקה, שלאחר שנתקבל מכתבי להרשת וכן לבעלה שיי נסתדרו הדברים, ועכ"פ נשתפרו בחלק חשוב, ואחכה לבשוי"ט ממנה שכן הוא.

בזמננו זה, אשר לאחרי זמן השמדות ר"ל ול"ע, ובדור דעקבתא דמשיחא, אשר כפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, הנה זה — מלך המשיח — עומד אחר כתלנו ואינו מחכה אלא לסיום העבודה המוטלת על דורנו, שהיא קלה, לפ"ע, מעבודת הדורות שקדמונו, הרי על כל אחד ואחת לקיים הנאמר בכתוב החלש יאמר גבור אני. ובהחלטה בתוקף בזה — מוציא גם הכחות הנעלמים שלו לגילוי, ובמילא יכול לפעול כמה פעמים ככה, מאשר אם הי' זה בזמן הרגיל ובתנאים רגילים.

ובפרט כשהמדובר הוא בתמים ומגזע אני"ש, ואשר גם זוגתו — העזר שלו — היא ג"כ בת חסיד וקבלה חינוך חסידותי, שאז ברור הדבר שאין הדבר תלוי אלא בהחלטתם בתוקף הראוי. ולא רק החלטה ברגע דהתעוררות או בעת התועדות, אלא החלטה על מנת להביאה ומביאים אותה בפועל בחיי היום יומים, ואז לא נפלאות היא, שיקויים בכאו"א מאתנו מעין פתגם הבעש"ט שאמר אשר כל אחד מבני ישראל יכול לעבור את הים על מטפחת אם רק מאמין באמונה פשוטה. והאריכות אך למותר.

מובן שברשותה להראות מכתבי זה לבעלה שיי, וכן לפרסמו לאחרים, כי כו"כ מאנ"ש, הן האנשים והן הנשים, צריכים להזכרה אודות כל הנ"ל, אף שדבר פשוט הוא.

בודאי הי' התספורת של בנס . . . שיי בעתה ובזמנה, והשי"ת יזכר לרוות ממנו רוב נחת חסידותי מכל ילידיהם — שיחיו, מתוך סיפוק נפשי

ב'תריא

נדפסה בלקו"ש ח"כ ע' 622, והוגהה ע"ם העתק המזכירות.

שנד

אגרות-קודש (ב'תריא)

אשר ממלאים תפקידם [ב]שליחות הקב"ה ושליחות נשיאינו הק' בסביבתם
הקרובה וגם הרחוקה.

בברכה. המחכה לבשו"ט.

ב'תריב

ב"ה, כ"ה ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

שוין א ליינגערע צייט אז איך האב ניט געהערט פון אייך און
האפענטליך זעצט איר פאר אייער ארבעט בנוגע צו דעם אז מען זאל [ל]ערנען
חסידות אין די שולען, און זעלבסט פארשטענדליך לערנען אויך אליין תורת
הנגלה ותורת החסידות מתוך יראת שמים.

זיכער ווייסט איר פון דעם דיוק פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נב"מ זי"ע אז דער לימוד התורה דארף זיין אין אזא אופן אז די תורה זאל
לערנען דעם מענשן ניט נאר אז דער מענש זאל לערנען תורה. און איך וועל
זיין צופרידען צו הערען גוטע בשורות אין דעם און אויך אז איר ווירקט איין
אין דער ריכטונג אויף אייערע חברים. און השי"ת זאל אייך מצליח זיין אז
איר זאלט קענען אויפטאן אין דעם למעלה מן הטבע.

בברכת הצלחה בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות וקיום המצות
בהידור.

ב'תריג

ב"ה, כ"ה ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מא' חוהמ"פ ובו פ"נ בהנוגע למצב בריאותו, הנה

ב'תריב

די תורה זאל לערנען: ראה גם לעיל אגרת ב'רנז.

שנה

אדמו"ר שליט"א

כבקשתו אזכירו בעת רצון על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע, לרפ"ק.

ובדאי למותר לעוררו על ההכרח בהתחזקות במדת האמונה והבטחון
בכל עת ובפרט בימים אלו שזה עתה נסענו מימי חג המצות מיכלא
ד[מ]הימנותא ומיכלא דאסוותא והולכים לחג מתן תורתנו שחבקוק העמידן
על אחת היינו האמונה.

וכבר ידוע היסוד שפרסם הבעש"ט אשר כל ענין ומאורע בעולם הוא
בהשגחה פרטית, ובפרט בהנוגע לאיש הישראלי, ובפרטי פרטית למי שיש לו
משרה הנותנת השפעה לבעלי על חוג מסויים שבמכש"כ מריש גרנותא
דמשמיא קא ממני לי, וכיון שהוא ית' הוא עצם הטוב ומטבע הטוב להיטיב
הרי אין מקום כלל וכלל למחשבות שאינן רצויות וכו'.

מובן שלא באתי בזה לאמר מוסר ח"ו ואיני אלא כלומד סוגיא ביסודי
האמונה שאפילו בלימוד ענינים הפשוטים שבתורה הוא ג"כ ענין של תלמוד
תורה, ואקוה לבשו"ט ממנו בהקדם ושמוסיף אומץ בתורה ועבודה ובפרט
במקצוע שלו היינו השפעה ברוח ישראל סבא על סביבתו הקרובה וגם
הרחוקה, והשי"ת יצליחו.

המחכה לבשו"ט.

ב'תריד

ב"ה, כ"ה ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר [מרדכי
שי' הכהן]

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו, ובדאי קבל מכתבי בברכת החג, וז"ע נתקבל ג"כ מכתב
מהו"ח אי"א נוי"נ מו"ה [ישראל שי' נאה] בצירוף המאמר שלו.

ב'תריד

נדפסה בלוק"ש חכ"ג ע' 509, והוגהה ע"פ צילום האגרת.
מוה"ר מרדכי: פרלוב. אגרות נוספות אליו — לעיל בשם, ובהנסמן בהערות שם.
המאמר שלו: להבא לקמן ראה לעיל אגרות בשם. ב"שצ. לקמן אגרת שלאח"ז.

והנה לאחר ההקדמה, שאיני נכנס בתוכן המאמר ובטח מתאים הוא להמצב במקומם, ובפרט שכפי שכת"ר שי כותב עושה רושם טוב, ובטח פירושו שפעל ג"כ בהנוגע לפועל, היינו עכ"פ קירוב הדעת של הקוראים לענייני יהדות, הנה מוכרחני לאמר, שלא לזה היתה כוונתי, וכמו שכתבתי בפירוש שהנני מתכוון שידפיסו בשפה האיטלקית ענייני חסידות און דעם ארום פון פון חסידות,

והדגשתי כ"פ במכתבי, שכוונתי בזה להעתקה מתוך השיחות ומכתבי קדש וכו' – כי בודאי ישנם יודעי שפה האיטלקית שיתעסקו וגם מתעסקים בהפצת רוח היהדות בכלל, וא"צ לשכוח על אזהרת הכתוב כרמי שלי לא נטרתי, שגם בקדושה גופא הרי יש כרמי שלי, היינו המיוחד – שאחר לא יטפל בזה, וכרמים משותפים שגם אחרים יטפלו.

וה"ה בנדון דידן שכל דבר המביא ללימוד תורה וקיום המצות נחוץ ביותר, ופשוט אשר על אנ"ש והתמימים להתעסק בזה במסירה ונתינה, אבל מוכרח הדבר שיתעסקו ג"כ בהפצת ענייני החסידות, ואודות זה כתבתי כ"פ להאברך [ר"י] שי ...

מובן שאין כוונתי לאמר מוסר, אלא בהנוגע לפועל על להבא, שצריך להמציא להנ"ל קטעים משיחות הקדש או ממכתבי נשיאינו וגם מאמרים קלים מתאימים למהות בניי הנמצאים עתה באיטליא ולהשתדל שיעתיקם וידפיסם וכו'.

בודאי לא יקפיד כת"ר שי על מכתבי זה, כי דרישת השעה הוא. ולא כתבתי הנ"ל להאברך [ר"י] שי, כי רצוני, מפני כמה טעמים, שתבוא ההתעוררות מצד כת"ר, ומבלי שידע הנ"ל שלא לזה כוונתי, שלא יפעול בו ח"ו נפילת רוח.

בברכה – המחכה לבשו"ט.

ב'תרטו

ב"ה, כ"ו ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

האברך הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מו"ה ישראל שיי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו . . . ות"ח על מה שצירף למכתבו המאמר
שנדפס באיטלקית בנוגע לחג הפסח. ובודאי מכאן ולהבא ישתדל להדפיס
לעתים תכופות ובקביעות קטעים משיחות נשיאינו ומכתביהם הק' או גם
מאמרי החסידות הקלים כפי דרישת השעה, ואשרי הזוכה לקחת חלק
בהפצת נגלה דתורה ופנימיות התורה ברבים בחוגים היותר שונים.

לפלא שאינו מזכיר במכתבו אודות השפעתו על חבריו באוניברסיטה
שבטח יש ביניהם גם יהודים, וכן אינו כותב על דבר שיעוריו הקבועים
בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות, ובודאי אין זה אלא חסרון בכתיבה
אבל לא ח"ו בפועל.

והשי"ת יצליחו להסתדר בקרוב בשידוך המתאים לפניו בגשמיות
וברוחניות גם יחד.

המחכה לבשו"ט.

ב'תרטז

ב"ה, כ"ו ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . . אזוי ווי מיר געפינען זיך יעצט צווישען פסח און שבועות וואס
יעדער טאג האט זיין מצוה פון ציילען ספירה, וואס לויט די ערקלערונג פון

ב'תרטו

לתוכנה ראה אגרת שלפנ"ז, ובהנסמן בהערות שם.
מורה ישראל: נאה. אגרת נוספת אליו — לעיל ב"שצ.

רבותנו ז"ל איז דער אנהויב פון דעם געווען וואס אידען האבען מיט ביינקעניש געציילט די טעג, וויפיל זיינען שוין אדורך זינט מען איז ארויס פון מצרים וויסענדיק אז קומענדיג צו דעם פופציגסטען טאג וועלן זיי מקבל זיין די תורה און האבען זיך קוים געקענט דערווארטען,

און דאס האט זיי אויך געגעבען אלע זייערע באדערפענישן די גשמיות'דיקע פון עסען טרינקען און קליידער, ווי עס ווערט דערציילט אין דער תורה, אז זיי האבען געהאט דעם מן, בארה של מרים, שמלתך לא בלתה מעליך, וכו',

אזוי אויך אין יעדער ארט און אין יעדער צייט, דורך ביינקעניש צו תורה און טאן אלץ ווי תורה זאגט, איז השי"ת א בטוח אז ער וועט מקיים זיין [זיין] הבטחה ונתתי גשמיכם בעתם וגו' וויבאלד אז א איד פון זיין זייט איז מקיים דעם ואת מצותי תשמורו, און השי"ת זאל אייך מצליח זיין. בברכה.

ב'תרי"ז

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען אייער ענטפער און ספעציעל פון אייער באטאנען, אז איר ווילט ניט זאגען אז עס [איז] ניט גוט ח"ו, און עס איז באוואוסט דער ווארט פון רבותנו הק' אז מען טראכט גוט וועט זיין גוט, וועלכעס עס איז אויך א הבטחה, און השי"ת זאל העלפען אז דאס זאל זיין בטוב הנראה ונגלה ובקרב.

איך בין אויך געווען צופרידען צו דערוויסען זיך אז איר האט זיך באטייליגט אין דער התועדות פון אחרון של פסח סעודת משיח און עס איז באוואוסט דער פסק רז"ל אז שמחה איז פורץ גדר און בפרט שמחה וועלכע רופט זיך אויפן נאמען פון משיח, וואס אויף משיח ווערט געזאגט, עלה הפורץ לפנינו (אגדת בראשית סוף פרשה ס"ג, וראה ג"כ בראשית רבה סוף פרשה פ"ה, אור התורה לאדמו"ר הצמח צדק שמות סוף עמוד נ"א).

בא דער געלעגנהייט וויל איך בעטן אייך גריסען אייער ברודער שי

שנט אדמו"ר שליט"א

און שליס מיין בריף מיט ברכה צו אייך און אלע אייערע פאר א
געזונטען פרייליכען זומער.

בברכה.

ב'תריח

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו בצירוף הפ"נ עבור בנו . . . שי' ובטח לעת קבלת מכתבי
זה כבר הוטב מצב בריאותו, ויודיע אודות זה.

והשי"ת יזכהו להפיץ אור תורה ומאור שבתורה בסביבתו, ומדתו של
הקב"ה מדה כנגד מדה להוסיף אור בגו"ר,

— וכידוע אשר כל ההשפעות מלמעלה נקראים בשם אור, וכמבואר
הטעם בכ"מ בדא"ח והיסוד במאמר רבנו הזקן להבין מרז"ל אוא"ס למעלה
מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית, שנאמר באחרון של פסח
בסעודת משיח, —

בהמצטרף לו ולכל ב"ב שיחיו הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכה.

נ.ב.

זה עתה נתקבל מכתבו, ותי"ח על הבשו"ט מהטבת בריאות בנו שי'.

ב'תריט

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ כו' מוה"ר ישראל שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל פ"ש ממנו ע"י הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ בעל מרץ ובעל
מדות וכו' מוה"ר ניסן שי המכונה ד"ר מינדעל, וכבקשתו הזכרתיו בעת רצון
על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ ז"ל לאריכות ימים
ושנים טובות, וכבר ידוע ביאור כ"ק מו"ח אדמו"ר בזה, טובות עם כל
הפירושים.

ובודאי יבשר טובות אשר הימים והשנים הם טובים אצלו הן בגשמיות
והן ברוחניות.

ובמה שחער בענין מצות ציצית אם מקיים המצוה בכל שעה שמלובש
בציצית או רק בשעה ראשונה וע"ד נטילת לולב.

הנה מובן הדבר גם ממה שנאמר וראיתם אותו וזכרתם, וכמו שהזכירה
בכל עת מצוה היא הרי גם סיבתה היא הרא"י כן הוא, ומפורש הדבר
בראשונים בספר היראה לרבנו יונה קרוב לתחלתו שכותב וז"ל: עיקר מצות
ציצית ללבשו תמיד (כן הוא גירסת הגר"א בביאורו לשו"ע או"ח ריש סימן
כ"ד וכן הוא גם דעתו של הגר"א, ראה שם). ובפסקי דינים לאדמו"ר הצמח
צדק או"ח סי' ב' ס"ק ז' משמע דעתו שבכל שעה זהו מצוה דאורייתא (ולא
רק הידור דרבנן), וראה ג"כ בפירוש האבן עזרא במדבר ט"ו ל"ט שגם שם
מוכח כן.

בברכה לאריכות ימים ושנים טובות.

ב'תריט

מוה"ר ישראל: העריסאן, לאנג ביטש.
טובות עם כל הפירושים: ראה גם לעיל אגרת ב"רסח, ובהנסמן בהערות שם.

ב'תרכ

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

האברך הווי"ח אי"א נוי"נ מו"ה חיים שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו מודיע אודות האסיפות של הבא"סקאוט
שמתקיימים בכותלי הישיבה ובמילא יכולים מורי הישיבה להשפיע עליהם
במדה חשובה ולהתפלל עמהם וכו' ושואל דעתי אם להמשיך בזה.

הנה בכלל נכון הדבר ובלבד ובודאי אין נעשים באסיפתם בכותלי
הישיבה ענינים שלא כדבעי, ואצי"ל שאין נעשים ענינים היפך השולחן ערוך.

אינו כותב במכתבו אם אין בזה ענין של תערובות ילדים וילדות, שבטח
בקל יש להפרידם מתחלה לזמן היותן בכותלי הישיבה ואח"כ יומשך זה
בודאי גם בדרך ממילא בהיותם בחוץ. ומובן מעצמו שבאופן המתאים יש
ללמדם הענינים דמצות מעשיות ולהחדיר את הרעיון לילדים הישראלים
אשר אי אפשר בלא"ה, והשי"ת יצליחו בכל הנ"ל. . .

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ושוה ימשיך תוספת ברכה והצלחה גם
בעניניו הפרטים.

ב'תרכ

מ"ה חיים שי: צימנט. אגרות נוספות אליו — לעיל ב'רסט, ובהנסמן בהערות שם.

ב'תרכא

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"כ כו' מוה"ר בנימין שי

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף — אן דעם דאטום פון שרייבען — איך בין געווען צופרידען צו לייענען אין עם אז איר טרעפט זיך מיט הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"כ עוסק בצ"צ מוהרש"ז שי העכט און האט אויך שיעורים צו לערנען ספרי חסידות, און האפענטליך באטייליגט איר זיך אויך אין די חסידישע התועדות וועלכע קומען פאר פון צייט צו צייט אין שיקאגא.

דאס וואס איר שרייבט וועגען א סדר היום, איז פון ווייטען שווער אויסצושטעלען, אבער עס איז נויטיג אלס צוגאב צו די דריי שיעורים השנים לכל נפש מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אין חומש תהלים און תניא, וועגען וועלכע איר האט זיכער געהערט פון הרה"ח העכט שי, זאלט איר אויך האבען שיעורים קבועים אין לערנען די הלכות שו"ב און דורכלערנען זיי יעדער יאר. און עס איז א גלייכע זאך צו זיין איינער פון די איינטיילנעמער אין דעם חלוקת הש"ס און דורכלערנען די מסכת אין פארלויף פון יאר.

און ווי צו איינטיילען דעם טאג, ווענדעט זיך דאס אן דער פרייער צייט וואס איר האט אין די טעג פון ארבעט און אין די טעג ווען איר זייט פריי פון ארבעט . . .

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר:

ב'תרכא

מוה"ר בנימין: גרשמו.

ב'תרכב

בי"ה, כ"ט ניסן, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

איך באשטעטיג די ערהאלטונג פון אייער בריף פון כ"ג ניסן מיט דאס
בייגעלייגטע, און ווען איך וועל זיין אויף דעם ציון הק' פון מיין שווער כ"ק
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע וועל איך מזכיר זיין אייך און אלע אייערע
צו דעם וואס יעדער פון אייך באדארף.

עס איז ריכטיג ווי איר שרייבט אין ענדע פון אייער בריף אז עזרי מעם
ה', און ווי דער מדרש זאגט אז דעם שיר למעלות האט געזאגט יעקב אבינו
ווען ער איז געגאנגען אין חרן און האט געשטעלט זיך די פראגע: מאין יבוא
עזרי און האט זיך אליין פארענטפערט אז עזרי מעם ה', און דערפאר איז בא
עם שפעטער מקויים געווארען אז ויפרוץ האיש מאד מאד.

און השי"ת זאל אייך מצליח זיין אז איר זאלט בקרוב קענען אנזאגען
גוטע בשורות אז איר זעהט השגחה פרטית בהצלחה אין ענינים גשמיים און
אויך הצלחה אין ענינים רוחניים, און ווי איך האב אייך געזאגט זייענדיג דא
אויך הצלחה אין עסקנות צבורית.

המחכה לבשו"ט.

1

מפתח ענינים

אמונה:	א"ב:
פז (מל' אומן). רסב (א). שהקב"ה רוצה רק בטובתו של כאו"א. עדר"ערה (כנ"ל). שג. שכז (א). בהשי"ח שהוא עצם הטוב ועי"ז מתגלה הטוב הנעלם). שלה"ו (ביצי"מ היו זקוקים לא. — שיצאו למדבר הגדול גו'). שמא (כנ"ל). שנה.	קנו (כתב אשור). רסה (א"ב — אהבה ברכה).
עייג"כ ערך בטחון.	אבלות:
אמת:	רלו (הא. אינו עובר לפני התיבה בימים שיש בהם מוסף).
קנט (פאר א. ווערן אלע בטל).	אדם:
אסורי הנאה:	כט (אדמה לעליון). מא (כנ"ל).
רנו (בעלות בא.).	אדר:
אשת אב:	קפד (משנכנס א. — אד"ר). רנג (כנ"ל). ער (כנ"ל).
י (אמכם קרי ל' או עם אחר).	אהבה:
בטחון:	מח (ג' א. כולא חד). שכ (ביאור הא. המובאות בתניא).
סג (אמונה וב. יביא לזרעא חייא וקיימא). קיא. קכט. קמה (ב. ברומא כל בשר). רטז. ריט (ע"י ב. היה קרי"ס וכן כשידוכים שקשה כקרי"ס). רכ. עדר. ערה. רעט (עיי"ז יסיר העצבנות). רפ. שג. שטו. שכה (שייכותו לפסח — זכרתי לך חסד נעורין לכתך אחרי במדבר גו'. ב. מביא ישועה). שכז. שמא (כנ"ל). שנה.	אהבה ויראה:
עייג"כ ערך אמונה.	קצג (סגולה לבנים — אהוי"ר).
ביטול חמץ:	אור:
רמב (האומרים בשפות אחרות להוסיף גם מלת הפקר).	שנט (כל ההשפעות נק' א.).
בית הכנסת:	אחדות:
ריב.	ז (מביאה התכללות). נד"ה (גשמיות ורוחניות יחדיו הולכים). רעח (הגוף והנשמה). רפז (גם במדעים רואים א. בניסוח החקים).
בכור:	אטום:
רמא (ב. כהנים ולוים מתענים בע"פ). שב (כנ"ל).	קסח (קורטוב א' יכול להרוס ישוב שלם ע"י זעזוע. כמו"כ בניצוץ אלקות שבכאו"א).
בנים:	אטלקית:
קיג"ד (ברא כרעא דאבוה. מה זרעו בחיים כו'). קצג (סגולה לב. אהוי"ר).	קלט. קמז. שנו"ז.
	אידיש:
	כו.
	אילנות:
	קלה (קטיעת א. עושים פירות).
	אין מתכוין ומסיק רישא:
	קנו.
	אכילה:
	צא (דשבת אם מגשמת).

שסה

דברים שבכתב ושבע"פ:	תורת החסידות). רסב (אורח בבית
רנה"ו (כצבור. בקרה"ת. הטעם שלא	סגולה לב.). רפב (קירוב בני"י לאבינו
נכתבה תושבע"פ ע"י רז"ל).	שבשמים סגולה לזחור"ק). שמר"ז
דין נצח:	(ושנחתם לב. אלו החל' — סגולה לב.
רכד.	כפשוטם).
דין תורה:	בר מצוה:
לז (המנועות מד"ת בין המלמד	סג.
וההנהלה).	ברא מזכה אבא ואמא:
דפוס:	שג.
רלח (המדפיסים בוילנא).	ברזל:
הגדה של פסח:	רלז (ר"ת ד' אמהות).
שכב (המענה לפ"ע הבנים).	בריאות הגוף:
הגהה:	מב (גשמית ורוחנית). קמב. קנג. קפג.
ק (ה. התניא). רכג (כנ"ל). רמט. רנו	רנד. רסב. שט. שי. שיב.
(מאמרים ושיחות).	ברכה:
הגירה:	מה (כמו גשם — ע"י חרישה וזריעה).
כא"ב (המנועות מה. לאמריקה). שו	סח (כנ"ל).
(כנ"ל). שכב (הטעמים להנ"ל).	ברכות:
הדרן:	צה (שהחיינו בכוקר בקריאת המגילה).
צ.	רכה (ב. המצוות צ"ל עובר לעשייתן.
הוצאת ז"ל:	טעם הרמב"ם והריטב"א). שלג
קצו. רנו (ביאור גנותה). רפד (תיקונו	(שהחיינו — לזמן הלמ"ד בחיריק).
ע"י ריבוי באותיות תורה ותפלה).	ברכת המזון:
עיי"ע ח"ג.	צב (בקטן כפחות מכשיעור הוי חד
הכנסת אורחים:	דרבנן). שלב (בלא כוונה).
רסב (סגולה לבנים).	גירושין:
הכנסת כלה:	שטו (להשתדל שתהיי מחילה
רסא. שח.	מהמגורשת).
הסכמות:	גמילות חסדים:
רפג (מנהג בית הרב לא לתת הסכמות).	יא"ב (קרן גמ"ח ע"י בנק). קעה. רלד"ה.
הפצת המעיינות חוצה:	גמרא:
לה.	קח (ר"ת ד' מלאכי מרכבה).
הרהורים:	גשם:
ב (עצות למניעתן).	קפג (גשמיכם מל' גשמיות).
הריון:	גשמיות ורוחניות:
קצג (לא לפרסם עד החודש החמישי).	לח (השי"ת נותן ג. כו'). קפג (גשמיכם
רט (כנ"ל).	— ג.). רטז (כנ"ל — לח). רמ (ג. איש
השגחה פרטית:	ואשה הישראלים ר. הם). רפז (נוסח
פה. קפא"ב (אפשריות השטפון עפ"י	הברכה: בג. ובר.).
ה.). רפה. שנה.	עיי"ע פרנסה.

התבוללות:

ד.

התבוננות:

ח (קודם התפלה). סח (כנ"ל). רל (קודם התפלה: רוממות האל — ורק אח"כ ובשפלות האדם).

התועדות:

קא (י"ט כסלו ככה"ח). קלח (ככ"ד טבת ובי"ד שבט). קלט (י"ט כסלו). קמו (עם החל' במרוקו. חזרת דא"ח וניגונים). קנב (באותיות המתאימות גם לחל' ישיבות אחרות). קסו (החל' שבאו לה. דכאן). רטו (בישיבת תו"א). רמו (פורים שחל בעש"ק). רנט. רפג. שט (כנ"ל — קנב). שטר"ז (להשתתף בה. שבתור מקבל ושבתור משפיע).

התכללות:

ז"ט (ע"י אחדות. מוח ולב. תורה ותפלה. מקולי כ"ש ומחומרי ב"ה).

התקשרות:

י (העבודה במוסדות של אדמו"ר — אף אם מפסידיים איזה לידות). מה (ע"י לימוד תורתו). מו"ז (לימוד חסידות של הנשיא דוקא). פא (ע"י עבודה במוסדותיו — צנור הברכה). קנג (כנ"ל — מו"ז). קסז (לימוד תורתו ולשמור תקנותיו — תיקון על שנפלטו מפיו מלים הפוגעים בו).

התרגשות:

א (הטעם שאין מתרגש מתורה ותפלה).

ויטמינים:

צט (רוחניים).

זכרון:

שב (לא להעמיס על הז. — לימוד במקום שלבו חפץ).

זכרונות ימי קדם:

מ. סח. קנא.

זמנים:

צד (דעת אדה"ז של זמן ק"ש היום נחשב מנה"ח, דעת הצ"צ).

זקן:

פז"ט (בסם וע"י תער לחסידים). שלד.

זריזות:

שכט.

חת"ת (חומש תהלים תניא):

טז. קסז. קצו. קצז (אם באונס נחסר ימלא בימים שלאח"ז). רא. רמח. רצו.

שסב.

חופש:

יד (החזקת החל' בישיבה גם בתשרי).

ח"נ:

קצ"צא (העצה: משניות ותניא בע"פ וכו').

עיי"ע הרצאת ז"ל.

חכמה:

יב (חכם. ת"ח. מורי' הח. בית ועד לחכמים).

חלוקת הש"ס:

רצב. שסב.

חנוך:

טז (כתוקף ובנעימות). יח"ט. (ח. מקסימלי יעזור לילדים בגדלותם). כ (הצלת ילדים מח. של כפירה). לח (לימוד האותיות והנקודות). מב (לא לסמוך על קב"ע של החל' ולא להעמידם בנסיון). פב (לימוד האותיות והנקודות). צב"ה (מדרכן וחיוכו על האב. בבהמ"ז בפחות מכשיעור — חד דרבנן. פעולת הקטן אינה פועלת המשכה. בת"ת יש חיוב מה"ת — כשיכיר). קו. קמו (לימוד ביום ראשון. לימוד עברית בעברית). קנז (כתב אשורי). קפח (גיל הפרדת ילדים מילדות). קצ (גורל ענין הח. האדם על השדה — כל שינוי ברכותו כו'). המחנכים שלוחי הקב"ה. קצד (מ"ע). רכב (נחיצות הח. הכשר בזמנינו). רעח (כנ"ל). רצא (צידה רוחנית לחל' לימי הפסח). שי (חל' שיש לחשוש שנוכחותם בישיבה משפיעה לרעה

חשמל:

קא"ב (התקנת מערכת הח. בכפ"ח.
ההתועדות לאורו ב"ט כסלו. אור הח.
והתסידות). קלד.

חתונה:

עב (חזרת דא"ח כח.). צו (השתתפות
בח. אח — לנצל לקידוב ליהדות). קד-
ח (נסיעה לח. בנר). רכ (כנ"ל). שיח (רק
ביום ל"ג בעומר ולא באור לל"ג
בעומר. כימים שאחרי חה"ש עד חצי
החודש).

עיי"ע נשואים.

טבילה:

לו (ט. עזרא). נה (אותיות הביטול
עניות). שה (כנ"ל).

טהרת המשפחה:

יט (לימוד ההלכות לפני הנשואים). כב
(ע"י ט. זוכים לבנים). סא (הוראת דיני
ט. לכלה). עה (אצל הספרדים בהידור).
קיב (כדי לחקן צריך לידע אם נולד
בטהרה). קסט. קפב (כנ"ל — קיב).
רצה.

י" שבט:

קטז (התועדות עם התל"י). קלח. קמ
(יום סגולה). קנב. קנז. קס. קסא. קצח
(יום הילולא של מנהיג הדור). רי. שט.

יגעת ומצאת תאמין:

רטז. רכט. רמו. שלה.

יום הולדת:

קח.

יחוד זו"נ:

קעא"ב (סמיכת גאולה לחפלה. הטוב
בעיניך עשיחי).

י"ט כסלו:

מח. נא (מסוגל שפני" ועצמות א"ס יאיר
כר). פא. פג (ר"ה בלימוד ודרכי
החסידות). צ. קא (ההתועדות בכפ"ח).
קלט. קמו. רכה.

ימים יוצרו ולוא אחד בהם:

פ. קסד.

בישיבה). שיג (כנ"ל — רצא). שיט
(כנ"ל). שכג (כשמרגלים התל"י בעניני
יר"ש — נעשה טבע שני). שסא
(הפרדת ילדים מילדות).

חנוכה:

סז (מעוה ח. לתל"י). סט (נס ח. ע"י
שעמדו במס"נ). עא (שמשים לח.). עט
(הדלקת הנרות כשהחמה שוקעת דוקא.
הנס ע"י מס"נ). פב.

חסידות:

ב (משמח ומרומם הנפש). טז (נשמח
דאורייתא). לה (שייך לכל ישראל). מא
(הפס"ד למעל' להפיץ תורת הח.). מב
(כנ"ל — לה). מה. נח. סט (מצוה
לגלות זאת החכמה). עב (חזרת המאמר
בחתונה). עג (כנ"ל — לה). עז"ח
(לימוד הח. והמוסר בישיבות. מצוה
לגלות זאת החכמה. כשיפוצו מעיינותיך
חוצה). צ (עיי"ז ליראה את ה"א — כי
זה כל האדם). קא"ב (אור הח.
והחשמל). קלב (כנ"ל — לה). קמג
(מאור שבתורה — סגולה למאור
עיניו). קנז (כנ"ל — לה). קעז (כנ"ל
— עז"ח). קפ (הכרח לימודה בזמנינו).
קצו (נשמח דאורייתא. פועל חיות גם
בנגלה דתורה). רכא (ברורות אלו מצוה
לגלות). רכג (דוקא ע"י נשמרים
מלטעות בחכ' האמת). רכח. רלד (קב"ע
בנפש). רסד. רפג (כנ"ל — לה). רפד
(כנ"ל — קפ). שה (מוסיף במאור
עיניו). שי (כל הנחלים — שיטות
בחסידות — הולכים אל הים — לדעת
את ה'). של (כנ"ל — סט). שלה. שלז
(שייכותה לשיטת הר"ש י' גבירול).
שנר"ז (באטלקית).

חסידים:

פג (סוכ"ס יהיו כל בני ח.).

חשבון הנפש:

עב (רק לעתים נדירות). צז. (להזהר בה
מעצבות). רסז (רק בזמנים מסוגלים).

- יצר הרע:**
רלא. רמה. שכא.
- כ"ד טבת:**
קלח. רא.
- כחות:**
רצא (ההכרח לנצל הכחות שניתנו).
- כל התחלות קשות:**
מב.
- כל יומא ויומא עביד עבידתיה:**
קמו.
- כליות:**
קיה (אכנים בכ.).
- כלל ופרט:**
קב (שיטת הקרכת הפ. לטובת הכלל ושיטת כל המקיים נפש אחת כו'). קטז (מעלת הדיבור בהתועדות בכ. וכפ.).
- כסלו:**
מב (חודש הגאולה והנסים). נא (מסוגל לנסים). נו (כנ"ל).
- כתב אשורי:**
קנרז.
- כתבי-יד:**
צח (דא"ח, מעוזבון הרד"צ חן). קכו. רנ (שהיו אצל האדמו"ר מרוזין). שדמ (ממשפחתינו).
- כתבי-עת:**
כ (המודיע). כו (כטאון חב"ד). מד (הם שחבלו באחרים פטורים כו'). ס (לא להגיב על התקפותיהם). עב. פט"צ (כנ"ל — ס). קיד"טו (כטאון חב"ד). קכד. רכח (הקריאה והקדושה).
- לא ילבש גוי:**
קנה.
- לולב:**
רלז (הנענועים בהורו בהלל).
- לימוד זכות:**
כו (שייך למלאך מיכאל).
- לימודי חול:**
כו (מניעתם עד גיל ידוע). רא"ב.
- לשון הקודש:**
ד"ה. כז.
- לשון הרע:**
רחצ (כשנוגע לעבודה א"ז לה"ר).
- מאמרים:**
עב (חזרת מ. בחתונה). קצה (חזרת מ. כבר מצוה).
- מאסר וגאולה:**
רנ (של האדמו"ר מרוזין). אדה"ז: מא (הפס"ד שיפיץ תורת החסידות). מח.
- מגבית:**
שכח (מ. פורים).
- מגילה:**
רנה"ו (מקרא מ. וקה"ת, חובת היחיד והצבור).
- מדות:**
ג (חיקון מ.).
- מוח ולב:**
ז"ט (תורה ותפלה, התכללותם). מג (מ. שליט על הל.).
- מוסר:**
עזח (לימודה בישיבות). קעז (כנ"ל). רל. רלג.
- מועדים:**
שיא (המשכת השפעתם עד הרגל הכא). שיז (כנ"ל). שכה (כנ"ל).
- מורים:**
קלד (מאנ"ש דוקא). ריח (כנ"ל).
- מזוזות:**
לח. קצג. קצח. רח"ט. רלכ"ג (ה' שומריך). רמ. רסא. ערה. רפא"ב. שג.
- מזל:**
שו (אין — מזל לישראל).

מפתח עיניים

שע

מחבואים:	מעמד:
קסח (לימוד מהמשחק, כשאף א' לא מחפש אותו הוא בוכה, וכמו"כ למע').	מא (גשמי ורוחני). רצד (רוחני — השחתפות בעבודת חב"ד).
מחיצה בביהכ"נ:	מפלגותיות:
רכו.	נט (שיטת ליוכאוויטש לא להכנס בענין של מ.).
מחשבות זרות:	מצוה הבאה בעבירה:
א (סיבתן ועצות למניעתן). רעא (דיוק הלי' — זרות). רעז (סגולה למניעתן — אותיות תורה ותפלה, במוח הזכרון. ספר פתוח).	צד.
מכתבים:	מצוות:
רמט-נא (מ. הגניזה החרסונית). אדמו"ר שליט"א: * קכד (הדפסתם במכתבי עת). קטו (הגהות לאגרת ב'רצב). קמט (הערות לאגרת ב'רצב).	עא (אצ"ל בחנם).
מלוח ולוח:	מצות:
ל (כשאינן המ. מעיק על הל. — גם הנהגת הקב"ה כך).	רנא (אפיית מ.). שלו (מנהגינו לשלוח לידידים וקרובים).
מלוח מלכה:	מקדש:
גד"ה.	רו (ושכנתי בתוכם — בתוך כאו"א. כנגד חמידים וקטרת תקנום).
מלחמה:	מקוואות:
לד (כשהולכים למ. — צ"ל במארש).	נה. סא (בלוד). רו. ריב (סוד מ.). שנא (בשכנות קטמון ג').
מלך:	מרה שחורה:
קמח (סמכותו להרכות מס שלא להרכות לעצמו).	נו (באה עי"ז התמדה). קד. רצ. רצט. שמא.
מנדט הבריטי:	משניות:
קנא.	קצו (כע"פ). רעז. רפד.
מנין:	מתן תורה:
רעז (צירוף קטנים למ.).	סו (קודם מ"ת — ריחות היו ואח"כ שמן תורק שמך. ביטול הגזירה). קנ (כשהקב"ה בא להר סיני עדיין ישנו בני"). קעא (לא הי' כחצי כדור התחתון).
מסיבות שבת:	נחירת מכונית:
כה. קפ. רמו.	י"א.
מסיון:	הנוטל פרוטה מאיוב מתברך:
קפט (העבודה נגד המ.). רכה (כנ"ל).	שכג (קופת אדמו"ר).
מסירות נפש:	נזכרים ונעשים:
קכב (ברוסיה ולאחר היציאה מרוסיה).	נא (נו. למטה ונע. למע').
מעות חטים:	ניצוץ:
רצד.	כא (ג. חב"דיים יצטרפו לנר שכנפשו).
	נסיונות:
	ט (הוספה בתורה — מגן להשפעת הסביבה). קלב (מל' נס).

(* לא נסמן — כשמזכיר מכתב קודם. כללי וכי"ב.

נפילת אמים:

ריב.

נרות להאיר:

עט (תלי' תר"ח). שיד.

נשואים:

לא (אח ואחות נ. לאחות ואח). קנד נ.
כ' בנים בשכוע א'?

נשים:

נא (אף הן היו באותו הנס — חנוכה).
סט (כנ"ל). עה (פרנסה בשביל אשתו).
צג"ד (ההמשכות ע"י המצוות שלהן
שהן רשות). קה (כנ"ל — נא). קלג
(לימוד תניא עם בנות. חיוכן במל"ת
ומ"ע שאין הזמ"ג. כמצות אהוי"ר). רג
(כחות מיוחדים ניתנו להם לחנך
הבנים). רי. ערב (ע"י נס פורים ופסח.
בפסח ע"י צניעות ובפורים ע"י מס"נ
והשפעתה לטובת העם). דש (כנ"ל).

נשמות:

מח"נ (קיימא בדיוקנאה כו' גזורות
מתחת כסא הכבוד. יודה לגוף למלאח
השליחות, שדוקא ע"ז באה לרום
מעלתה). קמט (קודם ירידתן למטה).
קס (ירידה צורך עליה).

ס' שנים:

קיב. קיח"ט (לזקנה, לכינה, לחכ',
לשיבה).

סדר:

קכב"ג (כעבודת הקודש).

סיגופים:

עיי"ע תעניות.

סיום:

צ (הש"ס. לתכל רעיונות מחסידות). רה
(ס. משניות).

סירוס:

קנה (לא תעשו — תיעשו).

סעודת משיח באחש"פ:

שמג. שמח.

ספירת העומר:

שנז"ח (געגועים למ"ח).

ספר תורה:

רלג"ד.

סת"ם:

קמא (כתב רבנו הזקן).

ספרדים:

עה. קלד (מורים ומדריכים יוצאי תימן
בישיבה). קלו (כנ"ל).

ספריה:

קלג. רמא. רנד. שלג.

ספרים:

יד"טו (תולדות האדמו"רים). לח
(החזקה ס' קודש בבנין של העסק). ע
(תורת רבי פנחס מקוריץ, תורת
הבעש"ט וצאצאיו). פה (וויטבסק). צא.
ק (שדי חמד. מועדים בהלכה). קכג"ד.
קכה (של הרצ"י מיסקי). קכט (שדי
חמד). קלא (אנצ' תלמודית). קלה (חוב'
תורה). קנא (זכרונות ג. פרומקין). קע"
עג (הערות לס' לב ארי' החדש). ריא"ב
(הערות לס' חוטים המשולים). רכב"ג
(חמדת צבי וחמדת הימים). רכה (ביאור
תניא להר"י מקידאן. אנצ' תלמודית).
רמא"ב (הערות לס' הגש"פ עם לקוטי
טעמים מנהגים כו'). רמח (הכוחב ס'
ומשאלין לאחרים). רנד"ו (הערות לס'
מחנה אפרים ובנין הלכה). רפד (ס'
הרש"ר הירש). רפז (ס' הרא"י חן). שג
(ס' הרח"א ממונקאטש). שכ (ביאור
תניא להר"ש גרונם). שכו (חוב' עזר
ללימוד ויקרא). של (קרנות להדפסת
ס.). שלג (ס' הרי"א וואלגעמוט). שלו
(מקור חיים לר"ש ו' גבירול).
אדה"ז: סד (אופן לימוד התניא.
מפרשים). סה (לימוד התניא). פד
(לימוד תניא). פז (הערה בתניא). צח
(הדפסת התניא בחצי כדור התחתון). ק
(כנ"ל, והגהתו). קב (כנ"ל — צח). קיז
(כנ"ל). קכו (תניא. הערות). קכט (כנ"ל
— צח). קלא (הערות לתניא). קלג
(לימוד תניא עם בנות). קע"א (כנ"ל
— צח). קפח (תניא). קפט (הה"מ מסר

- לו את עריכת השו"ע. קצו (תניא בע"פ). רא (תניא קדישא). רכד (תיקונים בד"א לתניא). רכה (פי' תניא). רכו (תניא). רמג (תניא). רמוח (תניא). רנג (תניא). רסד (תניא). רעז (תניא בע"פ). רעח"ט (לימוד ס' התניא בלי פי'. תשב"כ של חסידות). רפה (תניא). שכ (ביאור האהבות המבוארים בתניא). שלד (תניא). אדמו"ר האמצעי: ג (דרך חיים). שכא (דרך חיים). אדמו"ר הצ"צ: צד"ה (במקום שחולק על פסק אדה"ז כותב ברור). ק (דרמ"צ עם הוספות. תהלים יהל אור). קכט (תהלים יהל אור). רלד"ח (הזיוף בהוצ' הראשונה של פס"ד). רסד (תהלים יהל אור). אדמו"ר מוהרש"ב: טו (תורת שלום). אדמו"ר מוהרי"צ: רכד (מורה שיעור). אדמו"ר שליט"א: רכד (הערות ותיקונים לתניא). רמא (הגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים). שכ (כנ"ל — רכד). עבדים: קעב (פטורים מעול מלכותא — תפילין). עבודת ה': רעא (בשעת ע. אחת לא לחשוב על אחרת). עברית: קמו (לימוד ע. בע.). עיי"ע לה"ק. עונש: ש (קבלת ע. עיי' התל' בהכנה). עינים: נו (האדם נכרא כב' ע. — כימין להביט על הזולת כו'). עיי"ע ראה. עליית העולמות: ריט (בשכח — בחי' בר"ה — בפני' כמה דרגות בפני' וחי').
- עניות:** קלה (כשהנעלב הוא מוסר צבורי א"צ להדר כזה).
- עסק:** כד (גם בגיל זקנה כדאי להיות עסוק ומתפרנס בעצמו). כה (ע. התורה — כמו בע. גשמי).
- עצבות:** עב. צו. קטז"י. שמא.
- ערבית:** קכד.
- פאה נכרית:** קצב. ריז. דש.
- פורים:** ערב (הנס ע"י נשים). דש (כנ"ל).
- פסח:** ערב (הנס בזכות נשים). רצ (שייכותו לשמחה). דש (כנ"ל — ערב). שח (ללמוד בפ. מאמרי חה"פ חש"ד). שיא (הארתו נשמכת תמיד). שיג (כנ"ל — שח. שיא). שיז (כנ"ל — שיא). שכה (שייכותו לבטחון — לכתך אחרי במדבר גו'. המשכת הארת הפ. בכל השנה). שלה"ו (ביצי"מ היו זקוקים לאמונה — שיצאו למדבר הגדול גו'. חייב אדם לראות עצמו כאילו יצא ממצרים).
- פרנסה:** קפח (גשמית ורוחנית). רצג (כנ"ל). שלח (כנ"ל). שמג (כנ"ל). שנ (הפ. בזמנינו באופן נסי).
- מתגמים:** כ (א' מנשיאנו: איך קען ניט איבער מיינעם א הידור פארכריגן אויף יענעמס א עיקר). עב (יאוש — שלא מדעת). צו (ניט איבערציען די סטרווא). קלב (רמב"ן: כל הקדוש מחבירו חרב מחבירו). קפג (בס' פולין: גשמיכם מל' גשמיות). קפח (כנ"ל — צו). רכד (רז"ל: יאכד עולמו מפני השוטים —

— (קכ). רפג (כנ"ל — לה). רצו (אחה
דואג במה שאתה צריך כו'). שלט (כנ"ל
— נד).
אדמו"ר האמצעי: קנא (כשב' נפגשים
— כ' נה"א ונה"ב א'). רפח (מעג ווערן
פון דיר א ציבעלע — אבי חסידות
זאלסטו חזר'ן).
אדמו"ר הצ"צ: כו (פעלי דיממא אנן
— להאיר). עא (קרא לשמש —
שמש). קנט (כנ"ל — כו). קעד (כנ"ל
— עא). ר (כנ"ל — כו). רסה (א"ב —
אהבה ברכה).
אדמו"ר מוהר"ש: פה (די וועלט כו'
לכתחילה אריבער). שנ (הפרנסה
בזמנינו באופן נסי').
אדמו"ר מוהרש"ב: נו (האדם נברא
בכ' עינים — בימין להביט על הזולת
כו'). צו (לפעמים היצה"ר מתלבש
בוידענע קאפאטע). קג (כנ"ל). קנג
(כנ"ל). שיד (תל' תו"ת — נרות
להאיר).
אדמו"ר מוהריי"צ: כד (אריש"נ
טובות — עם כל הפי'). כו (לימוד זכות
שייך למלאך מיכאל). לד (כשהולך
למלחמה צ"ל במארש). מא (שד"ר —
קלייבן גשמיות זיען רוחניות). מה
(ברכה כמו גשם — ע"י חרישה
וזריעה). נד (כשפועלים בדבר טוב
מצליחים). סה (כשרואים הצלחה
מעורר תוספת כח). סו (ווי מישטעלט
זיך כו'). סח (כנ"ל — מה). פד
(כשמעמידים פנס — מתקבצים). פו
(כנ"ל — סו). צו (כשרוצים לידע את
הסכרא מצד הקדושה כו'). קג (כנ"ל).
קיג (כנ"ל — כד). קנט (פאר אמת
ווערן אלע בטל). קסג (ע"י החלטה
להוסיף בצדקה נפתחים הצנורות). קפו
(המטפס על ההר — מוכרח לטפס בלי
הפסק). קצ (בהפגש שנים — צ"ל מזה
טובה לשלישי). רכד (כשרוצים
למלאות רצון הבורא צריך זכות). רמה

בתמי'). רלה (נשיאים: החעוררות בלי
כפועל — נשאים ורוח וגשם אין). רסא
(כמדומה יש איזה חשש בתפילין
ומזוזות שלו). רסו (תל' הה"מ: א
ליטוואק וויל איבערציילן). רצט
(הרז"א: כנ"ל). שי (חסיד אדה"ז: קשה
לו לעבור עבירה מפני הגאווה). שלח
(הרשב"ץ: ירדת הנשמה — אזאק פון
פלייש מיט ביינער). שנח (רבתינו:
טראכט גוט וועט זיין גוט).
בעש"ט: כג (כ"א חביב אצל הקב"ה
יותר מבן יחיד). ל (הנשמה יורדת לע'
פ' שנה כו'). לד (עבודת ה' בשמחה
דוקא). נ (כנ"ל). עב (כנ"ל). פה
(השגח"פ על כל פרט). קמג (מכ"ד
שרואה — הוראה). קמד (כנ"ל). רכג
(לא ללמוד חכ' הקבלה אא"כ יודע
להפשיט הדברים הגשמייות). רל (עזוב
חעזוב עמו — עם הגוף). רסב (כנ"ל).
רסח (כנ"ל — לד; רל). ערה (כנ"ל —
רל). רפא (כנ"ל — לד). רפה (כנ"ל —
פה). רצט (כנ"ל — לד). שלא"ב (כנ"ל
— ל). שלח (כנ"ל). שמו (כנ"ל —
לד). שנ (כ"א מבנ"י יכול לעבור הים
במטפחת). שנה (כנ"ל — פה).
אדה"ז: ז (עבודה שבלב — אין הארצן
מיטן הארצן). לה (חסידות — בשביל
כל ישראל). לח (השי"ת נותן גשמיות
כו'). מב (כנ"ל — לה). נד (בכל דבר
— חסידיו יצליחו). עג (כנ"ל — לה).
עו (כנ"ל — נד). קכ (ע"י צדקה —
מותו ולכו זכים כו'). קכא (כנ"ל —
נד). קכח (כנ"ל — קכ). קלב (כנ"ל —
לה). קלח (כנ"ל — נד). קמב (יוקר גוף
האדם). קמז (כנ"ל — נד). קנד (כנ"ל).
קנו (כנ"ל — לה). קנח (כנ"ל — נד).
קסד (כנ"ל). קעט (כנ"ל — קכ). קפג
(כנ"ל — קמב). קצג (סגולה לבנים —
אהוי"ר). ר (עשו לבוש סערטוק של
משי). ריא (כנ"ל — לה). רטז (כנ"ל
— לח). רכא (כנ"ל — נד). רסג (כנ"ל

להפשיט הדברים מגשמיותם).

קדושה:

קעב (קדושים תהיו, היו לא כתיב כו').

קטנים:

צב"ה (חינוכם במצות — מדרבנן. בת"ת — מה"ת כשיכיר. פעולתם אינה פועלת המשכה). רעו (צירופם למנין).

קידוש:

רמב (מתחיל מיום הששי). שה (מוסיף במאור עיניו).

קריאת שמע:

רה (התחלת המשניות — קר"ש של ערבית, קב"ע מ"ש בלילה).

קריאת התורה:

רנה"ו (ק. ומקרא מגילה, חוכת הצבור והיחיד. קריאת הקרבנות ביו"ט וקריאת כה"ג).

ראיה:

קמג (לדיעה א' רק פקח חייב במצוות. נק' מאור עיניו — מתאים למאור שכתורה). שה (קידוש והבדלה ולימוד החסידות בשבת מוסיפה כו').

ראש השנה:

ריט (עליית העולמות בפני' דוקא. כמה דרגות בפני').

רבית:

יכ (היתר עסקא כמארגעזדוש).

רבנות:

ט. ריג.

רדיו:

קלא (שיעור גמרא על הר.). קלו (דף השבועי על הר. תיקונו ע"י העשותו כלי ומקדש לו יח').

רפואה:

לט (שמיעה בקול הר. — ציווי הקב"ה שצ"ל בשמחה). קיג (ליקוט מרז"ל ברפואה בש"ס).

שביעות רצון:

צח (כשעושים סיכום יש מקום לשביעות רצון. ומזה אני דן על עצמי ודכוותי).

(היצה"ר מתלבש באיצטלא של צורבא מרבנן). רס (כל הישג בעיני תומ"צ צריך להגדיל החיזוק). רסז (צ"ל חשבון כללי רק בזמנים מסוגלים). רסח (באלד וועט קומען א זמן וועט מען זיך חאפן פארן קאפ כו'). רפ (נוקב מרגליות אצ"ל אופה לחם). רפז (בגשמיות וברוחניות. נראה שה"י זה ג"כ אצל הנשיאים שלפניו). שיא (הארת הפסח נמשכת תמיד). שלו (כנ"ל — קצ). שנג (משיח עומד אחר כחלינו ומסיים לסיום העבודה). שס (כנ"ל — כד).

פתיחת המקור:

רט (להזהר מבדיקה פנימית).

צבא:

קטו (קירובם).

צביעת שערות:

קנה"ו (ע"י סממני רפואה).

צדקה:

א. ג. טז. לח. סד (בכל תשלום שעושה על הבנין — ליתן מעשר לצ.). צט (לא להסתפק בצ.). קד (חומש). קיא. קכ (צ. רוחנית. מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה). קכח (כנ"ל). קסג (ע"י החלטה להוסיף בצ. נפתחים הצנורות). קעט (כנ"ל — קכ). קצב. קצה. ריד (מלח ממון חסר). רמ. רמח (עשר בשביל שתתעשר). רנח (תרומם גוי — כל המדר' בנפש). רסג (כנ"ל — קכ). רסז. ערה. רפב.

ציצית:

שס (מקיים המצוה בכל שעה שמלוכש. וראיתם וזכרתם. לדעת הצ"צ — דאורייתא).

צניעות:

רד. רעג.

צרמית:

קכד. שרמ.

קבלה:

רכג (לא ללמדה מי שאינו יכול

מפתח ענינים שעה

שבת:

קכה (חצניח יאצ"ט בש). קעב (ש). מקדשא וקיימא ועכ"ז — מונה ששה ומקדש שביעי). קצב (תיקון על נסיעה באניה יהודית בשבת). ריט (עליית העולמות בחי' דוקא. כמה דרגות בחי'). עיי"ע תפירה.

שחיטה ובדיקה:

כט (אין נשחט אלא ומשך כו'). מד (כתת שו"ב בקזבלוקה). רג. רפד (כשידיו רועדות). שלד. שסב (לימוד הלי' שו"ב כל השנה).

שטמון:

קפא (בהולנד. איך מתאים זה עם השגח"פ).

שידוכים:

עד (סגולה לש. — החלטה לנהג בית יהודי). עה (ש. בין ספרדים ואשכנזים). קעו (אדמו"ר היה משתמט מלהשיב בשלילה). קצג (פגיעה בבן או בת ישראל). שטו (בענין לתת הצעירה לפני הבכירה). ריט (קשה כקרי"ס וכמו שם שבא עיי' בטחון ואמונה). רעו (נחות דרגא נסוב איתתא, קשה לזווגם כקרי"ס — עיי' קפיצת איש לים כלי חשבונות). רפה (כשאין לו רגש חיובי אליה). שטו (דיווג ב' לפי מעשיו).

שיחות:

אדמו"ר מוהריי"צ: קמו (לתרגם לאטלקית). רד (לנשים). שנב (מקורות לש.). שנו"ז. אדמו"ר שליט"א: ה (שבת בראשית). סז (מוצש"ק בראשית לאגונ"ח). קפז (י' שבט). רא (כ"ד טבת תשי"ב). רכה. רנו (הגהתן). רעא (כדיוק לי' מח"ז). רצא (פורים). שי.

שינה:

שנב (בין מנחה לקבלת שבת).

שינים:

שיח"ט (עקירת ש.).

שירות לאומי:

קל-לא. רכד

שכנים:

רז"ח (כשסובל מש. רע — לכרין בחפלת שחצילנו מש. רע, ולהשתדל כראוי בנוגע לש. רע שכלב האדם).

שלוחא דרבנן (שד"ר):

מא (קלייבן גשמיות זיען רוחניות).

שלום:

קסט (כשחסר בש. בין אב לבנו — הסיבה לזה כי החסיר בנתינת חנוך יהודי לבנו, או שלא נולד בטהרה). ריח (בין הפועלים באותו מוסד).

שלום בית:

נח. ריא. שמב.

שלוש שנים ערלים גו':

קפז (אחר ההסתלקות. ובשנה החמישית גו').

שליחות:

לכ"ג (לעודד את בעלה לנסוע בש.). לד (החל' — שלוחי להאיר). מט (הנשמה ירדה לגוף למלאות הש.). קצח (כ"א שלוחו של מקום). רכו (ש. כ"א — הפצת התורה וחסידות). רמג (כנ"ל — קצח). רנג (כנ"ל). רנו (כנ"ל). ער (כנ"ל). רצד (כנ"ל). שנד.

שמונה:

סט (חנוכה — ח' ימים, א' המיוחד בח' רועים, כנור ח' נימין).

שמות:

קצא (נתינת ש. עיי' ההורים. שם שניתן עיי' זקנתו). רלט (ש. חתן כחתנו). רפא (בעניני בריאות — שם האם). שיח (אלגא — עלקא. הש. שנותנים ההורים קורא ה' בעולם העליון. לא לשנות מבלי סיבה חשובה). שמ (הקדמת שם מ"ח בכתובה ובגט).

שמחה:

לד. נ. עב. קיא. קפד (ש. משלש — כשהנשואים בר"ח אדר. משוכנס אדר מרבים בש. — מאד"ר). קצט (מבטלח

דינים). רנג (משנכנס אדר). ער (כנ"ל).
רפ (מעורר השפעה מלמעל). רפא. רצ
(בימי פורים ופסח). רצט. שכז (מי
שבאים אליו בעוני עגמ"נ — כל ענין
שמחה יקר). שנה (פורץ גדר).

שמח"ת:

ה"ו (השפעתה על כל השנה).

שמש:

עא (שמש — שמש). קעד (כנ"ל).

שמות:

ד"ה (שפת לה"ק ושאר השפות. הדפסת
ס' מל"ח בשאר השפות). כז (ש.
הלימוד באידיש או עברית). קכד
(צרפחית, ערבית). קלט (איטלקית).
קמו (לימוד עברית בעברית). קמו
(אטלקית). שנו"ז (כנ"ל).

שמותיו דובבות בקבר:

קסז.

תהו ותיקון:

שיב (עבודה בקו אחד היא תהו — לא
להסתפק בעבודת התעמולה צ"ל גם
סדר הלימוד. צ"ל עבודה שלמע'
מטור"ד אבל לא נגד השכל שהיא בתהו).

תהלים:

א (קודם ואחר התפלה). ג (אחר
התפלה). ז"ח (תורה ותפלה. פי' נעים
זמירות ישראל). טז (אחר התפלה). קיא.
קסז (תיקון טה"ד בהוצ' תשי"ג). קצה.
רמ. רסד (חכרת ת. העולמית). רסז. רצב
(אחר התפלה). שכט (בלילה).

תוקף:

קנח (בהנהגת המוסדות ולא להיות חונף
לרשע).

תורה:

ו (הוראה). ז"ט (התכללות ת. ותפלה. ס'
תהלים). יג (לפי תורת החסידות:
שהתורה תלמד אותה). טז (מצוה
תמידית). כה (לימוד דינים המלוקטים).
מ (נותן הת. ל' הוזה — מה להלן
באימה כו'). עז (הוי גולה למקום ת.).
צד (הקטן מחויב בח"ת מה"ת כשיכיר).

קכא (שיעורי ת. כביהכ"נ וביהמ"ד).
קלא (שיעור גמרא על הרדיו). קלו (דף
השבועי על הרדיו). קעא (ס' הת. הזה
— הזאת. משפיע או מקבל. לשמה
ושלא לשמה. בימי משה ויהושע). ריג'
ד (לימוד דינים הנהוגים). רכו (כנ"ל).
רכח (שיעורי תורה. מכל לימוד להוציא
הבכנ). רצב (החש בראש יעסוק בת.).
רצה (כנ"ל — ריג'ד). רצז (אינה
מוחלפת). שיד (כ"א אסתכל באורייתא
וכרא עולמו הקטן). שלב (כנ"ל —
ריג'ד). שנד (לימוד הת. — שהת'.
תלמד אותה).

תורה ומצוות:

קעח (הוי מחשב השכר כנגד ההפסד —
למי שיש לו ספקות).

תמים:

קפו.

תנחומים:

רלו.

תספורת:

רפט (בחוהמ"פ, בימי הספירה, כל"ג
בעומר). של (כנ"ל). שנג.

תעניות וסיגומים:

קד (מניעתה בזמנינו. פרייתה בצדקה
והוספה בתורה). קכה (ת. יאצ"ט
בשבת). קנג (מניעתה בזמנינו). ריז
(כנ"ל). רל-לא (כנ"ל). שי. שכא (ת.
בה"ב חצאי ימים — תיקון תשובה).
שכח (אין זו הדרך).

תפילין:

ב (של ספרדים). לו (דר"ת — מוחין
דאבא, פני' התורה). עג (דר"ת). קעב
(עבר עברי פטור מת.). קפט (קשר של
ת. של חכ"ד ושל פולין). קצג (בדיקת
ת.). קצה (כוונת מצות ת. ליכטל וליכלל
בחי' חכ' ובינתו). רח. רמ. רסא. רפא-ב.
שג.

תפירה:

צב"ג (גדרי ת. בשבת — חבור כ' דברים
ע"י דבר ג').

תמלה:

תשובה:

ד-ט (התכללות תורה ות. כוונה בת. תהלים. ת. למשה). נו (הדבור בעת הת.). צט-ק (כין ישחבה ליוצר — עיון ברא"ח). קיג-ד (נוסח אר"י. חילוף הנוסח). קעא (סמיכת גאולה לת. — יחוד זו"ג). שלב-ג (בלא כוונה). שלט (שילוב קדושה בשמע קולנו).

צו (להשמר מבי' קצוות בת.). קצב (תיקון על נסיעה באניה יהודית בשבת). רח (לב נשכר ונדכה — רק כשכא מת.). שכא (תיקון ת. לחל': תענית בה"ב חצאי ימים. לימוד דרך חיים ומס' תענית).

מפתח מוסדות וארגונים

קסב (נוסח אר"י אנשי ליובאוויטש
דארטשעסטער). רסד (חכ"ד בשכונת
שערי חסד). שה (נוסח אר"י דיטרויט).
שח (באה"ק).

בית הספר למלאכה בכפ"ח:

ב. יב. קלה"ו.

בית רבקה:

שכג.

פריז: קלג. רי.

בנות ירושלים:

שמה.

דזוינט:

כח.

חברת גמ"ח שו"ש:

קעה.

חברת תהלים העולמית:

רסד.

חב"ד, תנועות:

קסה (כל עניני ח. קשורים זכ"ז, הצלחת

א' מהם פועל על השאר).

יאנג איזראעל:

רכו.

עיי"ע ישראל הצעיר.

ישיבות:

עו (מנטשטער). עז"ח (לימוד החסידות

והמוסר בי). צה. קעז (לימוד מוסר

וחסידות בי).

ישראל הצעיר:

קל.

עיי"ע יאנג איזראעל.

כולל חב"ד:

שמג.

מועצת הרבנים במרוקו:

קפה.

אגודת חב"ד באה"ק:

יא. סא"ב. קס. קצח. שז"ח.

אגודת ישראל:

רנח.

אגודת נשי ובנות חב"ד:

יא. כז. סז. עג (פריז). פב"ג (א). בנוח

ח. קה (פריז). קט (קליוולנד). קנז

(קליוולנד). רג. ריב (בארא פארק). רסז

(נייר המכתבים). ערב. עדר.

אגודת הרבנים:

רכו.

אהלי יוסף יצחק:

אוסטרליה: סו. פד"ה. קלה. רסה"ו.

רעז.

אה"ק: יא (רשת). נח"ס. קלו (רשת).

רפח. שמו. שמט"ג (רשת). שנג.

מרוקו: מר. קפה. קפח.

אוניברסיטה:

שנז.

אחי תמימים:

בוסטון: כה. נב. רמו.

ראשון לציון: קב. קטו.

חל אביב: קטו.

איגוד תלמידי הישיבות (את"ה):

קצה.

באי סקאוט:

שפא.

בית הבראה לתלמידי הישיבות:

צה.

בית הכנסת:

נג (בשכונה החדשה בשיקגו). קכא

(חברה ליאדי נוסח אר"י. בזמנינו —

גם בהמד"ר. מקדש מעט, שממנו אורה

יוצאה כו). קלז (מרכז חב"ד ת"א.

מקדש מעט, שממנו אורה יוצאה כו).

שעח

מפא"י:	קה"ת:
קל.	מו (הדפסת ס' רבותינו ע"י ק. דוקא).
מרכז טהרת המשפחה:	קלג. של.
סא"ב. שנא.	רבנות הראשית בא"י:
מרכז לעניני חנוך:	רג.
קלג.	רפורמים:
מרכז לעניני חנוך:	פד.
קלג.	שילה, איגוד:
מתנגדים:	רה.
רלח.	תומכי תמימים:
עליית הנוער:	כללי; מרכז: ו. עט"פ (חגיגה
צח. קלה"ו.	השנחית). קכח. קס"סכ (חגיגה שנחית).
צעירי אגודת חב"ד באה"ק:	לוד: טז. קלד. קנב. רב. רלא"ב. רמד.
טו. כו. קיד. קלב (ירוח"ו). קסט. רמב	רעח.
(ירוח"ו). שמ.	ליובאוויטש: קסג. שמז"ח.
קונסרבטיוויים:	מונטריאל: קסו. קפו.
פד.	ניויראק: עה. קכח. קלה. קצד. רלא"ב.
קופת חשאין:	פריז (ברינוא; ברונא): א"ב. לד"ו.
לח.	מד. סז. רב.
קרן גמ"ח:	תורת אמת:
יא"ב (ע"י בנק). רלד.	מ. רטו. רלו.
קרן הכנסת כלה:	תלמוד תורה:
שח.	כז (כפ"ח). קטו (הנ"ל). קעט (לונדון).
קרן הצלה:	רי (פריז). שכו (עץ חיים).
נג"ד. רכה.	

מפתח אנשים

- גורקאוו, יעקב יוסף: קעט. שלו.
גורקאוו, מאיר: קעט.
גלוחאווסקי, אברהם יעקב: סב.
גליצנשטיין, אברהם חנוך: יד.
גליק, יועץ דוד: רצה.
גרטנר, יחיאל: קפד (ובתו).
גרינגלס, מנחם זאב: כט. קסו. רלז.
גרשטנקורן, יצחק: ז. קג.
גרשמן, בנימין: שסב.
דברוסקין, יחיאל מיכל: רכא.
דובאוו, חוה: ריג.
דובאוו, יצחק: צט.
דובער, המגיד ממזריטש: קפט. שט. שנב.
דובער, ארמור'ר האמצעי: ע.
ראה מפתח ענינים ערך ספרים. פתגמים.
דוכמן, שניאור זלמן: מ. שז.
דריהם, שמעון: שנא.
הארנשטיין, שלמה: צה.
הברמן, א.מ.: טו.
הולצמן, אברהם: שיג.
הורביץ, יהודה ליב: קסב"ג.
היילפרין: קיג.
הירש, שמשון רפאל: רפר.
הלל, מפאריטש: שיט.
הלמן, דוד: קיב.
העכט, שלמה זלמן:
קמד. רסז. רפט. רצד. שסב.
העריסאן, ישראל: שס.
וואלגעמוט, יהודה ארי': שלג.
ווייס, שמשון רפאל: קל-לא. רכג"ד.
ווילשנסקי, בצלאל: רסה.
זוין, שלמה יוסף: ק. קכט. רכג.
זידיטשוב, הרה"צ: שכ.
זילברמן, יעקב: קמא.
- אבוהצירא, אברהם: ער.
אביגדור: קצד. קצט.
אברמסון, אשר: סה.
אדל, בתו של הבעש"ט: ע. רמג.
אדרעס, יצחק נתן: שיג.
אהרן הכהן: קעג (שושדמ"ט).
אוימוב, חיים הלל: רי.
אלטהויז, פנחס טודרוס: סח. רלכ.
אליהו, הגר"א: רלח.
אליעזר: אליעזר רבי:
רמב (ר' אלעזר היה כהן ולא ר' אליעזר).
אליעזר ב"ר משה: שה.
אלכסנדר מוקדון: פו.
אלמליח, יצחק: מר. פט.
אסתר: קעג.
אפרים זלמן: נו.
אפרת, ישראל: שלו.
בוימגרטן, דובער: רה.
ן גבירול, שלמה: שלו.
בן זומא: שנב.
בן-חמו, אהרן: כג.
בר-ניב, יוסף: רצח.
ברדוגה, יוסף: קמב.
ברדקי, אברהם: שלב.
ברוק, חיים שאול: קב.
ברנצקי, אברהם מנחם מענדל: רכט.
ברקוביץ, מרדכי צבי: שיג.
גוטמן, מתח"י יחזקאל: ע. רמג.
גולד, הרב: רצא.
גולדשטיין, יוסף: רנח.
גורביץ, ישכר דובער: קלג.
גורדון, יוחנן: נו. קעה.
גורודצקי, בנימין אליהו:
מר. קכג"ד. קפה. רצ.

- זיסלין, שאול דובער: קכו. קלא.
זיסקינד, אברהם זוסיא: צא"ב.
חדקוב, חיים מרדכי אייזיק: קמד.
חזקיהו: קיא"ב.
חיים, הגאון מבריסק: שלג.
חן, אברהם יהודה: צו. רפו.
חן, דוד צבי הירש (הרד"צ): צח.
חפץ, מרדכי: קלג.
טוירק, ליב חיים: שיג.
טייץ, פנחס מרדכי: קלו.
טלושקין, ניסן: רפז.
טננהויז, דוד: קג.
טקסין, יצחק; יוסף: רפט.
יאלעס, אפרים אליעזר: פז. רמז. שיא.
יהודה: כט (מל' הודאה).
יהושע: קעג (פני לבנה).
יונגרייז, אלעזר ארי': נד.
יעקב מקיידאן: רכה.
יעקבוביץ, שמעון: ער.
יעקבזון, חיים יהודה: שכו.
יצחק, אריז"ל: סט (האר"י החי). עז.
ישראל, בעש"ט:
עדח. קפט. קצד. ריב. רנ. שח.
ראה מפתח ענינים ערך פתגמים.
לבקובסקי, מאיר: קכה.
לוויטנסקי, יצחק אייזיק: נב.
לויץ, א.: רכה.
ליברוב, סעדי': קכד. קפז.
ליברוב, שמואל: קעט.
ליברמן, דוד משה: קמד.
ליס, אלי' משה: סה.
ליפסקר, מיכאל: סו. קמב. קמו. שיט.
ליפשיץ, ישראל משה: רפג.
לעווין, יהושע ברוך: נה.
לעסער, דוד נתן: עא. קנו.
לעסער, משה שמשון: קנו.
מאיר, ר':
קצא (ריש הלבירין. תורתו של ר"מ).
מדליה, הלל: פה. קמט.
מדליה, שמרי' יהודה ליב: פה.
מרוזוב, דוד ארי': רפג.
מוצקין, פרץ: קפז. רג.
מושקוביץ, יעקב (האדמו"ר משאץ):
רכא.
מוטסוב שלמה:
כג. כח. מד. קכג. רצ. שיט.
מינדל, ניסן: שס.
מיסקי, צבי יוסף: קכה.
מנדל, נתן מנחם: רמא. שב.
מערקין, יהודה ליב: רנג.
מרדכי: קעג.
מרדכי, יהושע: שז.
משה רבנו:
קעג (שושדמ"ל. לא הויק לו שידע שיהי' ונקדש בכבודי).
נאה, ישראל: קלט. קמז. שנה"ז.
נחום, הרה"ק מטשערנאביל: צו. רמה.
נלסון, יצחק יעקב: נו.
נמנוב, ניסן: ב. לר. סז. שיג. שכט.
סאקס, צבי: שיג.
סגל, יהודה זאב: עו. קסט. שטז.
סלונים, עזריאל זעליג: מא. רב. רסד.
סרכנסקי, יהושע שניאור זלמן: פד.
פויוזר, יצחק זלמן: קסח.
פטשניק, דוד: פג.
פיין, שרגא אשר: קסב.
פינסון, ניסן: קכג.
פלייער, יוסף: פו. רנב.
פעוונזער, הלל: צ.
פערין, שלמה: קעט.
פרומקין, גר: קנא.
פרידמן, ישראל (האדמו"ר מרוזין): רנ.
פריז, אברהם: שכ.
פרלוב, יהודה ארי': קע.
פרלוב, מרדכי: קלט. קמז. שנה.
צימנט, חיים: כה. רמו. שסא.
צימרמן, אהרן חיים: רנד.
צירקינד, שמחה ירחמיאל: שיג.
קאליפאן, אברהם אלטר: כח.
קארפ, אברהם: רכח.
קארף, יהושע: רנא.
קוטשר, יחזקאל: קצ.

קול, משה: רצא.	שמטוב, בנציון:
קונין, רחל: צח.	פה. קנט. קעט. קפ. קפו.
קמלהר, יקותיאל ארי': קיג.	שניאור זלמן, אדה"ז:
קסלמן, שלמה חיים: יד. קנב. רב. רח. שט.	קפט (נק' הרב. הה"מ מסר לו עריכת
קעלער, מאיר ליבער: סה. קסו.	השו"ע). קצד. קצט. ריב. רנ. שט.
קפלן, מלך: סא"ב.	ראה מפתח ענינים ערך ספרים. פתגמים.
קצנלנבויגין, שלמה שניאור זלמן: קט.	שניאורסאהן, ברוך: שמג.
ראיאק, צבי: קה.	שניאורסאהן, אדמו"ר מוהרי"צ:
רבקין, יצחק: רפז.	לא נסמן לרוב המצאו.
רובין, חיים שמעון זאב: ר.	ראה מפתח ענינים ערך מאמרים. ספרים.
רובין-הלברשם, שלום יחזקאל שרגא	פתגמים. שיחות.
(האדמו"ר מצעשינוב): קנה	שניאורסאהן, מנחם מענדל:
רוזנטל, ברוך: קכה.	(אדמו"ר הצ"צ): רכג. שיט.
רסקין, שלום דובער: קעט.	ראה מפתח ענינים ערך ספרים. פתגמים.
שאולזאן, שמואל אלעזר: כ.	שניאורסאהן, אדמו"ר מוהרש"ב:
שוירמר, יוסף מאיר: רכב.	רנ. שמח.
שולזינגר, האחים: קנו.	ראה מפתח ענינים ערך מאמרים. ספרים.
שור, ע.: רצד.	פתגמים.
שזר, שניאור זלמן: קא. רסז. שו. שלה.	שניאורסאהן, אדמו"ר מוהר"ש: רלח.
שטיינברג, יג.: ד.	ראה מפתח ענינים ערך פתגמים.
שטרן, אברהם: ריא.	שניאורסאהן, שניאור זלמן אהרן (רז"א):
שיינברגר, מרדכי אהרן: מ.	רצט.
שיינער, צבי: שיג.	שנייבאלג, חיים: קח.
שליט, אלי' משה: קכא.	שפירא, משה ארי' ליב: רלו.
שלייפר, יהודה ליב: ה.	שפירא, שמואל אבא: סז. רלב.
שלמה, רשב"א: מג.	שרפשטיין, מרדכי: כה.
שמוטקין, יהודה: קכט. רא.	שרת, משה: קלב.

מפתח מקומות

מונטריאל: קפו. רכח. רפג.	אביסיניע: רג.
ראה מפתח מוסדות ערך תר"ת.	אודיסה: רמט.
מידלעט: קפדח.	אוסטרליה: סו. קלה.
מירון: של.	ראה מפתח מוסדות ערך אהלי"י.
מלבורן: סה.	א"י; אה"ק:
מנטשסטיר: עו.	יג (יציאה מא"י ללמוד תורה). עו. פה.
מערת המכפלה:	קנא. קפג. רלד. רנב (נסיעה לא"י —
קנא"ב (ביקור אדמו"ר מוהרי"צ).	החלטה לשמור שם תומ"צ). רסא. שו.
מקנס: קמב.	שי. שכד.
מרוקו: ב. קמב.	ראה מפתח מוסדות ערך אגר"ת. אהלי"י.
ראה מפתח מוסדות ערך אהלי"י. מועצת	בית הכנסת. צא"ח. רבנות הראשית.
הרבנים.	ארה"ב; אמריקה:
ניו יארק:	כא"ב. עו. קבו. קל.
ראה מפתח מוסדות ערך תר"ת.	בוסטון:
סוריה: פו (שכדברי רז"ל — יון).	ראה מפתח מוסדות ערך אחי תמימים.
סינסינטי: רנח.	גייטסהד: שלז.
עין כרם: שלא.	דארלבידה: קפה.
פאס: קפה.	דארטשעסטער: קסב.
פורליוטי: קפה.	דיטרויט: שה.
פריז: כא"ב. עג. קכד.	הולנד: קפא.
ראה מפתח מוסדות ערך אגונ"ח. בית	חרסון: רמט.
רבקה. תר"ת. תלמוד תורה.	טורונטו: קלח.
קליוולנד:	ירושלים:
ראה מפתח מוסדות ערך אגונ"ח.	מה. רמב. שכו (יראה שלם). שלא.
קנדה: כא.	כפר חב"ד: ספריא:
קסבלנקה: קכד. קפה.	ב. קכת. קלו. קס. קצח. רכה. שמ.
קרוטשע: פו.	ראה מפתח מוסדות ערך תלמוד תורה.
ראשון לציון:	לאדי: קכא.
ראה מפתח מוסדות ערך אחי תמימים.	לאזניא: קכא.
ריגא: קלג.	לוד:
שיקגו: גג. קמד. רסז. רצד.	ראה מפתח מוסדות ערך תר"ת.
תורכיה: קנא (שלטון הת. בא"י).	לונדון: קעט. שלז.
תימן: קלד.	ליובאוויטש: קכא. רלח.
תל אביב:	ראה מפתח מוסדות ערך תר"ת.
ראה מפתח מוסדות ערך אחי תמימים.	ליטא: עו.
בית הכנסת.	מוגדור: קפה.

שפג

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

נדפס ע"י

הרה"ת ר' יוסף יצחק הכהן וזוגתו מרת שטערנא מרים

בניהם ובנותיהם

שרה רבקה ובעלה הרה"ת ר' שמעי'

ובנותיהם ריזל וחי' מושקא שיחיו קרינסקי

מרדכי זאב הכהן, זלמן שמעון הכהן,

חי' שצערא, איסר אשר הכהן, זהבה, חנה,

ישראל הכהן, רפאל הכהן וריזל

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

גוטניק

ISBN 0-8266-5808-2

9 780826 658081